

ПРЕДЛОГ НА ЗАКОН ЗА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА (*)

ПРВ ДЕЛ ОПШТИ ОДРЕДБИ

Предмет на уредување

Член 1

Со овој закон се уредува/уредуваат: трговецот (според дејноста, формата, природата и обемот на дејноста, уписот); трговецот - поединец; основната главнина; уделите и акциите; договорот за друштвото; односно статутот на друштвото; преддруштвото; времето на траење на друштвото; својството на правно лице на друштвото (правниот субјективитет); подружниците; одговорноста за обврските на друштвото; посебната одговорност на содружниците, односно на акционерите; лицата кои можат, односно лицата кои не можат да основаат друштво; условите под кои странско лице може да биде содружник, односно акционер; правата на странските лица; ништовноста на друштвото; влоговите (парични и непарични); забраната за ослободување од обврската за уплата, односно внесување на влог; учеството во добивката; правото на информираност на содружникот, односно на акционерот; правниот режим на имотот на друштвото; заштитата на правата на содружниците, односно на акционерите пред судот; оцената на законитоста; белезите на трговското друштво (фирмата, седиштето, предметот на работење); застапувањето (застапник по закон, застапник по полномошно и полномошник по вработување); трговскиот полномошник; трговскиот патник; трговскиот регистар; уписите во трговскиот регистар и нивното објавување; условите за основање, управувањето, надзорот; намалувањето и зголемувањето на основната главнина; односите меѓу содружниците, односно акционерите; и другите прашања коишто се од значење за различните форми на трговските друштва, јавното трговско друштво, командитното друштво, друштвото со ограничена одговорност, акционерското друштво и командитното друштво со акции; големите зделки и зделките на друштвото со заинтересирана страна; годишните финансиските извештаи и нивната ревизија; дивидендата; учеството во други трговски друштва (поврзани друштва); консолидираните финансиски извештаи; преобразбата на друштвото од една во друга форма на друштво; присоединувањето, спојувањето и поделбата на друштвата; ликвидацијата на друштвото; стопанската интересна заедница; странското трговско друштво и странскиот трговец-поединец; подружниците на странско друштво, односно на странски трговец-поединец и претставништва на странски друштва;

---

* Со овој Закон се врши усогласување со:

-Директива (ЕУ) бр.2017/1132 на Европскиот парламент и на Советот во врска со одредени аспекти на компаниското право (кодифициран текст) со CELEX број 02017L1132;

-Директива (ЕУ) 2019/1151 на Европскиот парламент и на Советот од 20 јуни 2019 година за измена на Директивата (ЕУ) 2017/1132 во врска со употребата на дигитални алатки и процеси во правото на трговските друштва (одредби поврзани со BRIS-The Business Registers Interconnection System) со CELEX број 32019L1151;

-Директива (ЕУ) 2019/2121 на Европскиот парламент и на Советот од 27 ноември 2019 за измена на Директивата (ЕУ) 2017/1132 во врска со прекугранични трансформации, спојувања и поделби со CELEX број 32019L2121;

-Директива (ЕУ) бр.2007/36 на Европскиот парламент и на Советот од 11 јули 2007 за остварување одредени права на акционери во друштва кои котираат на берза со CELEX број 32007L0036;

-Директива (ЕУ) бр.2017/828 на Европскиот парламент и на Советот од 17 Мај 2017 година за измена на Директивата бр.2007/36 во врска со охрабрувањето на долгорочниот ангажман на акционерите со CELEX број 32017L0828 и

-Директива(ЕУ)бр.2013/34 за годишни финансиски извештаи, консолидирани извештаи и поврзани извештаи на одредени видови трговски друштва, за измена на Директивата (ЕЗ) на Европскиот парламент и на Советот2006/43 и замена на Директивата на Советот 78/660/ЕЕЗ and 83/349/ЕЕЗ, со CELEX број32013L0034.

контролата и надзорот; казнените одредби како и на преодниот режим за примената на овој закон.

Примена на законот

Член 2

Овој закон се применува на трговецот-поединец, на трговското друштво, на стопанската интересна заедница и на подружницата-организирана од странско трговско друштво, односно од странски трговец-поединец, запишани во трговскиот регистар.

Значење на употребени поими

Член 3

(1) Одделните изрази употребени во овој закон го имаат следното значење:

- 1) „Акционер“ е физичко или правно лице, сопственик на една или на повеќе акции кој не одговара за обврските на акционерското друштво и на командитното друштво со акции;
- 2) „Акција“ е хартија од вредност (којашто може да ја издаваат акционерското друштво и командитното друштво со акции) во којашто е претставен дел од основната главнина и во која се отелотворуваат правата на акционерот кој, како сопственик на акцијата, не е доверител на друштвото ниту сопственик на еден дел од имотот на друштвото;
- 3) „Акции со право на глас, претставени на собранието“ се оние акции со право на глас чишто сопственици присуствуваат лично или се застапени преку полномошник на свикано собрание;
- 4) „Акти и документи достапни на јавноста“ се актите и документите коишто трговското друштво, на соодветен начин, треба да ги направи достапни на содружниците, односно на акционерите, на заинтересираните лица и на пошироката јавност;
- 5) „Влог во друштвото“ се пари, ствари, права коишто содружникот, односно акционерот му ги отстапува и пренесува на трговското друштво во постапката на основање или во постапката на зголемување на основната главнина на друштвото, односно и труд и услуги кога тоа со овој закон е допуштено и заем, односно дополнителна доплата, коишто согласно со одредбите од овој закон се трансформираат во влог;
- 6) „Заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основна главнина на друштвото“ е заем даден од единствениот содружник во друштво со ограничена одговорност основано од едно лице, или заем даден од трето лице во друштво со ограничена одговорност, односно во друштво со ограничена одговорност основано од едно лице, или заем даден од страна на единствениот акционер на друштвото кое е во целосна негова сопственост;
- 7) „Внимание на уреден и совесен трговец“ е правен стандард за утврдување на одговорноста на лицата одговорни за управување и за надзор на друштвата, со којшто се определува со какво внимание овие лица треба да ги вршат доверените работи во друштвото, односно да се однесуваат со внимание на способен и (во работењето на друштвото) вешт човек (професионалец), при што тие одговараат за обична небрежност при вршењето на доверените работи, освен ако со друг закон не е определено дека одговараат само за груба небрежност;
- 8) „Главнина“ е остаток на учество во сопственоста над средствата на друштвото по одземањето на сите обврски на друштвото, чишто главни компоненти се основната главнина, износот уплатен над номиналниот износ, односно премијата на акциите, ревалоризационата и други резерви и акумулираната добивка;
- 9) „Група“ претставува владеачко друштво и сите од него зависни друштва;
- 10) „Датум на евиденција“ е датумот од кој што се одредува идентитетот на содружниците, односно на акционерите и нивните права што произлегуваат од уделот, односно од акцијата (право на известување, на гласање и на распределба) и други права кога тоа е определено со закон, со договорот за друштвото, односно со статутот;

- 11) „Други акти на друштвото“ се општите акти кои се донесуваат во акционерското друштво и во друштвото со ограничена одговорност со коишто, на општ начин, се уредуваат односите во друштвото што не се уредени со договорот за друштвото, односно со статутот, а коишто мораат да бидат во поврзасогласност со нив (правилник, одлука, деловник и други);
- 12) „Дивиденда“ е дел од добивката на друштвото којшто се распределува на содружниците, односно на акционерите на друштвото во согласност со правата определени во уделите, односно во секој род и класа на акции;
- 13) „Договор за друштвото“ е акт со којшто се основаат јавното друштво, командитното друштво, друштвото со ограничена одговорност и командитното друштво со акции, кој едновременно е и основен општ акт со којшто се уредуваат односите, организацијата и функционирањето на овие друштва по нивното основање, којшто се донесува со согласност на сите основачи, а се менува со мнозинството определено со овој закон, односно со договорот за друштвото;
- 14) „Договор за уредување на односите меѓу друштвото и извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управител“ е договор со кој се уредуваат меѓусебните права и обврски меѓу друштвото и извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управителот;
- 15) „Договор за уредување на односите со раководно лице“ е договор со кој се уредуваат меѓусебните права и обврски меѓу друштвото, претставувано од органот на управување, и раководното лице;
- 16) „Емисиски износ на акцијата“ го има значењето како што е определено во членот 281 од овој закон.
- 17) „Застапник по закон“ е извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управителот кои во согласност со овој закон, го застапуваат друштвото;
- 18) „Изјава заверена кај нотар“ е изјава чијшто потпис е заверен кај нотар;
- 19) „Извештај за процена“ е писмен извештај во којшто овластен проценител користејќи соодветни пристапи и методи според меѓународните стандарди за процена, проценил вредност на ствари и права (непаричен влог) и други случаи определени со овој закон;
- 20) „Извршен член на одборот на директори“ е физичко лице кое е член на одборот на директори, кому одборот на директори му го доверил секојдневното управување со друштвото;
- 21) „Изјава за основање“ е акт со којшто се основа друштвото со ограничена одговорност од едно лице и којшто по своето правно значење е соодветна на договорот за друштвото;
- 22) „Имот на друштвото“ е севкупност на правата, сопственички и други стварни права што друштвото ги стекнува над добрата (парите, стварите и правата) што содружниците, односно акционерите ги вложиле во друштвото или коишто друштвото ги стекнало со своето работење;
- 23) „Конвертибилни обврзници“ се вид обврзници коишто можат да се преобразат во обични акции на друштвото-издавач на обврзниците, за време на определена опција во рамките на постапката за условно зголемување на основната главнина;
- (24) „Контролен акционер во друштво“ е акционер во друштво или друго правно лице кое е контролирано од тој акционер, кој остварува превладувачко влијание согласно со одредбите на овој закон со кои се уредува остварувањето на превладувачко влијание
- 25) „Лице“ е секое физичко и правно лице, освен ако не е нагласено дека е физичко лице или дека е правно лице;
- 26) „Место на живеење“ е местото со адресата (улица и број) на живеење на физичкото лице, како и државата ако физичкото лице е странец;
- 27) „Независен неизвршен член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор“ е физичко лице коешто, односно на чијшто член на потесното семејство: (1) во последните пет години немало материјален интерес или деловен однос со друштвото, директно, како деловен партнер, како член на орган на управување, орган на надзор

или како раководно лице; (2) во последните пет години нема примено или не прима дополнителни примања освен плата од друштвото; (3) нема блиски семејни врски со некој од членовите на органите на управување, органот на надзор или од раководните лица на друштвото и (4) не е акционер кој поседува повеќе од една десеттина од акциите на друштвото или не застапува акционер кој поседува повеќе од една десеттина од акциите на друштвото;

28) „Неизвршен член на одборот на директори“, по правило, е физичко лице-член на одборот на директори-кое нема извршна функција во друштвото и чии овластувања се однесуваат, во прв ред, на општото управување и надзор на управувањето со друштвото;

29) „Непаричен влог“ означува збир на ствари (подвижни и недвижни) и права кои содружниците, односно акционерите ги вложуваат во друштвото;

30) „Одлучување преку допишување“ е форма преку која содружниците се изјаснуваат, односно донесуваат одлуки за прашањата определени во договорот за друштвото без одржување собир на содружниците;

31) „Овластен ревизор“ е лице кое врши ревизорски работи како овластен ревизор според прописот со кој се уредува ревизијата;

32) „Овластен проценител“ е лицето кое врши проценка како овластен проценител и се води во регистарот на овластени проценители, воспоставен врз основа на закон;

33) „Одобрен капитал“ е износ утврден во статутот на акционерското друштво, до којшто може да се зголеми основната главнина со одлука на органот на управување преку издавање нови акции врз основа на влогови во друштвото;

34) „Одобрение од надлежен орган“ е дозвола, согласност, решение или друг акт од надлежен државен орган или од друг овластен орган, освен ако со овој закон не е именуван актот на државниот или на другиот овластен орган;

35) „Одговорно лице“ во јавното трговско друштво е содружникот, овластен да управува и да го застапува друштвото, ако управувањето не е доверено на трето лице (управител); во командитното друштво и во командитното друштво со акции тоа е комплементарот, ако управувањето не е доверено на трето лице (управител); во друштвото со ограничена одговорност-управителот, односно управителите, член на надзорниот одбор, односно контролорот и во акционерското друштво-член на органот на управување, односно член на надзорниот одбор и раководните лица во трговските друштва;

36) „Орган на управување“ е органот во акционерското друштво кому му е доверено управувањето на друштвото како на одбор на директори во едностепениот систем на управување, на управен одбор или на управител во двостепениот систем на управување, односно на управител, односно управители или органот во којшто тие се организирани во командитно друштво, во командитно друштво со акции и во друштво со ограничена одговорност;

37) „Орган за надзор“ е органот во друштвото со ограничена одговорност, односно во акционерското друштво (надзорен одбор или контролор) чии овластувања се поврзани со надзорот над работењето на друштвото, а особено на работата на органите на управување;

38) „Основна главнина“ е вкупниот износ на сите влогови на содружниците, односно акционерите, при што износот на основната главнина е еднаков на збирот на номиналната вредност на сите влогови, односно на номиналниот износ на сите акции од акционерското друштво;

39) „Основање трговско друштво“ ја означува целата постапка на основање трговско друштво, која вклучува составување договор за друштвото, односно статут и сите потребни дејствија за упис на друштвото во трговскиот регистар

40) „Основач на трговско друштво“ е секое лице, кое заради основање трговско друштво, потпишало договор за друштвото, статут, односно изјава за основање друштво со ограничена одговорност од едно лице;

41) „Паричен влог“ е износ на пари, изразен во домашна или странска валута, што содружникот, односно акционерот го вложува во друштвото;

- 42) „Пазарна вредност на акција“ го има значењето како што е определено во членот 280 од овој закон.
- 43) „Подружница“ е издвоен организационен дел, без својство на правно лице, надвор од седиштето на трговското друштво на територијата на Република Северна Македонија, преку кој друштвото врши дејности и работи од предметот на работење;
- 44) „Полномошник на собрание“ е физичко или правно лице кое акционерот со полномошно го овластил во негово име да ги врши сите или дел од правата кои ги има акционерот по основ на акциите на собранието на друштвото;
- 45) „Посредник“ е правно лице кое има дозвола за вршење услуги со хартии од вредност согласно со пропис кој ги уредува хартиите од вредност, односно одобрение за вршење инвестициски услуги и активности согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти.
- 46) „Претпријатие“ претставува збир од права, ствари и фактички односи кои имаат имотна вредност и кои припаѓаат кон трговската дејност на трговецот, при што овие елементи ја сочинуваат активата на трговецот, но ги опфаќаат и неговите обврски. Претпријатието претставува целосен и самостоен правен објект кој може да биде во промет;
- 47) „Предмет на работење“ е дејноста, односно дејностите определени во договорот за друштвото, во статутот, односно во изјавата за основање друштво со ограничена одговорност од едно лице, класифицирани според дејностите утврдени во Националната класификација на дејностите;
- 48) „Акции со право на глас, претставени на собранието“ се оние акции со право на глас чишто сопственици присуствуваат лично или се застапени преку полномошник на свикано собрание;
- 49) „Прокурист“ е физичко лице овластено од трговецот да го управува неговото претпријатие за награда и, притоа, да ги извршува сите дејствија и зделки што се врзани за вршење на дејноста на друштвото, а нема право да ги отуѓува и оптоварува недвижностите на трговецот, освен ако нема посебно овластување за тоа;
- 50) „Регулиран пазар“ значи мултилатерален систем кој работи и/или е управуван од пазарен оператор, а ги спојува или го олеснува спојувањето на интересите на повеќе трети страни кои се јавуваат во својство продавачи и купувачи на финансиски инструменти во рамки на системот и во согласност со неговите недискрециони правила, на начин што резултира со склучување договор во врска со финансиските инструменти кои се примени на тргување според неговите правила и/или системи и кој е овластен редовно да работи;
- 51) „Стеknати сопствени акции“ се акции издадени од акционерското друштво коишто ги стекнува по различни основи и при што правата содржани во тие акции мируваат;
- 52) „Седиште на друштвото“ е местото, со адресата (улица и број), наведена во договорот за друштвото, во статутот, односно во изјавата за основање друштво со ограничена одговорност од едно лице и запишани во трговскиот регистар;
- 53) „Статут на друштво“ е акт со којшто се основа акционерско друштво, но едновременно е и основен општ акт со којшто се уредуваат односите, организацијата и функционирањето на ова друштво и се донесува со согласност на сите основачи, а се менува со мнозинството определено со овој закон, односно со статутот на друштвото (во натамошниот текст: статут);
- 54) „Статусни промени“ означуваат присоединување, спојување и поделба на трговските друштва на начинот и според условите определени со овој закон;
- 55) „Трговски регистар“ е основен регистар, во кој се вршат уписите определени со овој закон;
- 56) „Удел во друштвото“ е севкупност на права и обврски коишто содружникот ги стекнува врз основа на влогот во основната главнина во јавното трговско друштво, командитното друштво и друштвото со ограничена одговорност, при што секој содружник има еден удел кој не може да биде претставен во хартија од вредност и
- 57) „Упис на подружница во трговски регистар“ значи постапка која се води до објавувањето на документите и податоците за новоорганизирана подружница.

(2) Во овој закон изразувањето во еднина вклучува множина, а множината може да се однесува на еднина, освен кога со зборовите: „само“ или, „освен“ не е исклучена множината или еднината.

ВТОР ДЕЛ ТРГОВЕЦ

Трговец според дејноста

Член 4

(1) Трговец во смисла на овој закон е секое лице кое самостојно трајно во вид на занимање врши трговска дејност заради остварување добивка со производство, трговија и давање услуги на пазарот и тоа со:

- 1) купување на подвижни ствари со цел да ги продаде во првобитен, преработен или обработен вид;
- 2) продажба на подвижни ствари во преработен или обработен вид од сопствено производство;
- 3) тргување со хартии од вредност и управување со фондови;
- 4) банкарски, менувачки и други финансиски дејности;
- 5) дејности на осигурување;
- 6) превоз на лица и стока;
- 7) комисиони работи, шпедитерски услуги, складишни (магацински) услуги и лизинг;
- 8) трговско застапување и посредување;
- 9) угостителско-туристичка дејност, информативна дејност, маркетинг и други интелектуални услуги;
- 10) производство на филмови, видеокасети, аудиовизуелни записи, софтвер, како и други слични дејности;
- 11) издавачка и печатарска дејност и други работи поврзани со трговијата со книги и уметнички творби и
- 12) купување, изградба и уредување на недвижни ствари со цел продажба и издавање.

(2) Дејностите што трговецот ќе ги врши во согласност со ставот (1) од овој член се класифицираат според дејностите утврдени во Националната класификација на дејности.

Трговец според формата

Член 5

Трговските друштва определени со овој закон се трговци според формата.

Трговец според природата и обемот на дејноста

Член 6

(1) За трговец, во смисла на овој закон, се смета и секое лице кое, во вид на занимање, води претпријатие коешто според природата и обемот на дејноста бара да биде организирано и водено на начин на којшто се водат трговските дејности иако не се наведени во членот 2 од овој закон, под услов фирмата да е запишана во трговскиот регистар.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и во областа на земјоделството и шумарството само во поглед на претпријатијата за обработување или преработување на сопствени земјоделски или шумски производи.

Трговец според уписот

Член 7

Ако фирмата е запишана во трговскиот регистар, не може да се истакнува дека претпријатието што се води под таа фирма не е трговско.

Физички лица кои не се сметаат за трговци

Член 8

(1) За трговци, во смисла на овој закон, не се сметаат:

1) физичките лица кои вршат земјоделска и шумарска дејност (индивидуални земјоделци), освен ако нивната дејност може да се води како претпријатие, во смисла на членот 4 став 1 од овој закон;

2) занаетчиите и физичките лица кои вршат услуги, освен ако нивната дејност може да се определи како претпријатие, во смисла на членот 4 став (1) од овој закон и

3) физичките лица кои вршат угостителски услуги со издавање соби во своите живеалишта.

(2) Физичките лица кои се занимаваат со слободни занимања (адвокати, нотари, лекари и други), не се сметаат за трговци во смисла на овој закон.

Примена на одредбите за трговецот на лица

Член 9

Одредбите од овој закон за обврските на трговецот се применуваат и на лицата кои вршат трговска дејност и покрај тоа што, според прописите за нејзиното вршење, не им е дозволено да ја вршат неа или не ги исполнуваат определените услови за нејзиното вршење.

Достапни податоци за трговецот

Член 10

Секој трговец во секојдневното општење, во писмена форма, по електронски пат или на друг начин, е должен на лесен, директен или постојано достапен начин да ги користи и да ги направи достапни следниве податоци:

1) фирмата;

2) седиштето;

3) единствен матичен број на субјектот (трговецот) запишан во трговскиот регистар, односно матичниот број на странското лице кое ја организирано подружницата (во натамошниот текст: ЕМБС);

4) телефонот, факсот и адресата за комуникација по електронски пат заради брзо и ефикасно комуницирање и

5) кога трговецот дејноста ја врши врз основа на одобрение, лиценца и слично-податоците за органот, односно институцијата којашто ги издала; а доколку се води и посебен регистар-бројот на регистарот; податоците за образованието, односно квалификацијата на лицата кои ги вршат тие дејности (ако е условено вршењето на дејноста и со стекнување соодветно образование, односно соодветна квалификација); податоците за професионалните правила за вршење на соодветната дејност и за средствата за пристап до нив.

ТРЕТ ДЕЛ ТРГОВЕЦ-ПОЕДИНЕЦ

Поим

Член 11

(1) Трговецот-поединец е физичко лице кое, во вид на занимање, врши некоја од трговските дејности определени со овој закон.

(2) Трговецот-поединец одговара за своите обврски лично и неограничено со сиот свој имот.

(3) Како трговец-поединец може да се запише во трговскиот регистар секое деловно способно физичко лице со постојано место на живеење во Република Северна Македонија.

(4) Својство на трговец-поединец се стекнува со уписот во трговскиот регистар.

(5) Одредбите од овој закон што се однесуваат за трговското друштво соодветно се применуваат и на трговецот-поединец, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

Ограничувања

Член 12

Не може да биде регистрирано како трговец-поединец физичко лице:

- 1) над кое е отворена стечајна постапка;
- 2) за кое, со правосилна одлука на судот, е утврдено дека со умисла предизвикало стечај, поради што доверителите не можеле да ги наплатат своите побарувања додека трае забраната за вршење на дејноста утврдена со одлуката на судот и
- 3) на кое надлежен орган, врз основа на закон, му забранил да врши некоја од дејностите определени со овој закон, додека трае забраната.

Упис во трговскиот регистар

Член 13

(1) Трговецот-поединец се запишува во трговскиот регистар кај Централниот регистар на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст „Централен регистар“). Во пријавата за упис се наведуваат:

- 1) името и презимето, единствениот матичен број на граѓанинот (во натамошниот текст: ЕМБГ) и местото на живеење;
- 2) фирмата под којашто ќе се врши дејноста;
- 3) седиштето од каде што ќе се врши дејноста и
- 4) предметот на работење.

(2) Пријава за упис на трговец поединец во трговскиот регистар се поднесува во електронска форма потпишана со електронски потпис согласно со Системот за е-регистрација од физичкото лице кое бара да биде запишано како трговец поединец или негов полномошник со посебно полномошно во коешто се наведуваат податоците што се запишуваат во трговскиот регистар или преку регистрационен агент.

(3) Кон пријавата за упис се приложува електронски заверен потпис на трговецот поединец согласно со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги. .

(4) Едно физичко лице запишано како трговец-поединец не може, истовремено, по која било основа, да биде запишано како трговец-поединец под друга фирма.

Фирма

Член 14

Фирмата на трговецот-поединец ги содржи и неговото лично име, татковото име и презиме како и ознаката „ТП“.

Пренос на фирма

Член 15

(1) Фирмата на трговецот-поединец може да биде пренесена на трето физичко лице само заедно со неговото претпријатие. Во пренесената фирма се додава личното име, татковото име и презиме на новиот трговец-поединец.

(2) Трговецот-поединец објавува најмалку во еден дневен весник и во деловните простории дека има намера да ја пренесе фирмата на друго лице. Ако во рок од 30 дена од денот на објавувањето на намерата за преносот на фирмата ниту еден доверител со поднесок пред судот не се спротивстави на преносот на фирмата, се смета дека доверителите се согласиле со преносот. Поднесокот со којшто се

спротивставува на преносот на фирмата, доверителот му го поднесува и на трговецот-поединец.

(3) Ако поранешниот сопственик или неговите законски наследници тоа го одобрат, лицето кое ја презема фирмата на трговец-поединец, покрај своето лично име, татковото име и презиме, може во фирмата да го задржи и личното име и презиме на поранешниот сопственик, како една од ознаките на фирмата.

(4) Пренесувањето на фирмата се запишува во трговскиот регистар.

(5) Кон пријавата за упис на пренесување на фирмата се приложува:

1) договор за пренос на фирмата-заверен кај нотар и

2) доказ дека сите доверители се согласиле со пренесувањето на фирмата, освен ако во рокот од ставот (2) на овој член, ниту еден доверител со поднесок пред судот не се спротивставил на преносот на фирмата.

Продолжување со вршење на предметот на работење во форма на трговско друштво

Член 16

(1) Трговецот поединец може да донесе одлука да продолжи да го врши работењето во форма на трговско друштво, при што се применуваат одредбите за основање на избраната форма на трговско друштво.

(2) Врз основа на одлуката од ставот (1) на овој член се врши истовремено бришење на трговецот-поединец во трговскиот регистар и упис на основањето на трговското друштво од ставот (1) на овој член, кое ги презема сите права и обврски на трговецот-поединец настанати пред основањето на трговското друштво.

(3) По губењето на својството на трговец-поединец во согласност со ставот (2) од овој член, физичкото лице останува лично и неограничено одговорно со сиот свој имот за сите обврски настанати со вршењето на предметот на работење, а до моментот на бришење на неговиот упис во трговскиот регистар.

Престанување на работењето

Член 17

(1) Трговецот-поединец престанувањето на работењето му го пријавува на органот-надлежен за јавни приходи.

(2) Трговецот-поединец, најдоцна три месеца пред пријавувањето на престанувањето на работењето кај органот од ставот (1) на овој член, го објавува престанувањето на работењето и го наведува денот на престанувањето на работењето, најмалку во еден дневен весник и во деловните простории. Трговецот-поединец ги известува познатите доверители, поединечно, по писмен пат.

(3) Одредбата од ставот (2) на овој член се применува и кога трговецот-поединец има намера претпријатието да го продаде или да го вложи во друштво.

Пријава за бришење на уписот

Член 18

(1) Во трговскиот регистар се запишува и престанувањето на трговец-поединец.

(2) Трговецот-поединец поднесува пријава за бришење на уписот на трговецот - поединец во трговскиот регистар. Кон пријавата за бришење на уписот се приложуваат:

1) изјава за престанувањето на трговецот-поединец и

2) доказ дека сметката на трговецот-поединец е затворена и

(3) Својството трговец-поединец престанува со бришењето на уписот на трговецот-поединец во трговскиот регистар.

Начин на поднесување пријава за упис

Член 19

(1) Поднесувањето на пријавата за упис од членот 13 став (1), прилозите од членовите 13 став (3), 15 став (5) и 18 став (2), пријавата за упис на пренесување фирма од членот 15 став (5) и пријавата за бришење на уписот од членот 18 став (2) од овој закон се врши преку Системот за е-регистрација и тоа лично или преку регистрациониот агент согласно со Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица.

(2) Договорот за пренос на фирмата од членот 15 став (5) точка 1 од овој закон не се заверува на нотар ако се поднесува преку Системот за е-регистрација и истиот е потпишан со електронски потпис на договорните страни или ако се поднесува преку регистрациониот агент, заверен со електронски потпис на регистрационен агент.

ЧЕТВРТИ ДЕЛ ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ ЗА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА, ЗАСТАПУВАЊЕ, ТРГОВСКИ РЕГИСТАР И ПОСТАПКА НА УПИС

ПРВА ГЛАВА ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ ЗА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА

Поим

Член 20

(1) Трговското друштво е правно лице во коешто едно или повеќе лица вложуваат пари, ствари или права во имот што го користат за заедничко работење и заеднички ја делат добивката и загубата од работењето.

(2) Трговското друштво самостојно трајно врши дејност, заради остварување добивка.

Форми на трговски друштва

Член 21

(1) Трговско друштво, според формата, без оглед на тоа дали врши трговска или некоја друга дејност, е:

- 1) јавното трговско друштво;
- 2) командитното друштво;
- 3) друштвото со ограничена одговорност;
- 4) акционерското друштво и
- 5) командитното друштво со акции.

(2) Трговско друштво може да биде основано само во форма и на начин определени со овој закон.

(3) Основачот слободно ја избира формата на трговското друштво, освен ако со закон поинаку не е определено.

Основна главнина, удели и акции, содружници и акционери

Член 22

(1) Имотот создаден со вложувања во трговското друштво се изразува во пари и ја претставува основната главнина на друштвото. Основната главнина на трговското друштво гласи во денари или во странска валута и задолжително се наведува во меморандумот.

(2) Правата и обврските што содружникот ги стекнува врз основа на влогот во основната главнина на трговското друштво се негов удел во друштвото (во натамошниот текст: удел).

(3) Правата и обврските што акционерот ги стекнува врз основа на влогот во основната главнина на акционерското друштво, односно на командитното друштво

со акции се негов удел во друштвото за којшто добива акции (во натамошниот текст: акции).

(4) Лицата кои вложуваат во јавното трговско друштво, во командитното друштво и во друштвото со ограничена одговорност се содружници на друштвото (во натамошниот текст: содружници).

(5) Лицата кои вложуваат во акционерското друштво и во командитното друштво со акции се акционери на друштвото (во натамошниот текст: акционери).

Договор за друштвото, односно статут на друштвото

Член 23

(1) Трговското друштво има договор за друштвото, односно статут на друштвото (во натамошниот текст: статут).

(2) Договорот за друштвото се склучува, односно статутот се усвојува во писмена форма. Измените и дополнувањата на договорот за друштвото, односно на статутот се вршат во писмена форма.

(3) Содржината на договорот за друштвото, односно на статутот основачите ја определуваат во согласност со овој закон.

(4) Измените и дополнувањата на договорот за друштвото, односно на статутот што содржат податоци што се запишуваат во трговскиот регистар, задолжително се објавуваат. При секоја измена и дополнување се изработува пречистен текст на договорот за друштвото, односно на статутот во којшто се внесуваат извршените измени и дополнувања. Примерок од пречистениот текст се доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија којшто го води трговскиот регистар. Ако за измената на договорот за друштвото, односно на статутот или на некои нивни одредби е потребна согласност на надлежен орган определен со закон, кон пријавата се приложува и согласноста.

(5) За да се извршат подготовки за основање на трговско друштво, основачите можат да склучат договор за да ги договараат дејствијата што треба претходно да ги извршат. Странките одговараат за причинетата штета за неизвршување на обврските преземени со договорот, освен ако поинаку не се договориле.

Модел обрасци на друштвото

Член 24

(1) Централниот регистар на Република Северна Македонија објавува модел обрасци на акти за основање за сите форми на трговски друштва на својата официјална интернет страница кои без надоместок се достапни за секоја заинтересирана страна. Модел обрасците се достапни во формат кој е подобен да бидат искористени во електронските постапки кои ги спроведува Централниот регистар. Модел обрасците се објавуваат на македонски и на англиски јазик.

(2) Модел образец значи образец на акт за основање трговско друштво чијашто содржина е изготвена согласно со закон со кој се уредува неговата содржина, а се однесува на основање трговско друштво преку електронски пат.

(3) Централниот регистар на Република Северна Македонија е должен да подготви и јавно да објави упатство за користење на модел обрасците.

(4) Централниот регистар на Република Северна Македонија редовно интервално подготвува ажурирано упатство со кое се објаснуваат прописите со кои се уредува постапката во која трети лица може да го остварат правото до пристап до податоци запишани во трговскиот регистар. Упатството од овој став, се објавува на официјалната интернет страницата на Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Преддруштво Член 25

(1) Преддруштвото настанува со склучување на договорот за друштвото, односно со усвојување на статутот и со преземање на влоговите чијашто вкупна вредност не може да биде помала од најмалиот износ на основната главнина за соодветното трговско друштво определен со овој закон.

(2) На правните односи меѓу основачите, пред уписот на трговското друштво во трговскиот регистар, се применуваат склучениот договор за друштвото, односно усвоениот статут. На правните односи меѓу основачите што не се уредени со овој закон и со договорот за друштвото, односно со статутот се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи со коишто се уредува договорот за ортаклак (договорот за заедница).

(3) Правата стекнати од името на трговското друштво, пред уписот во трговскиот регистар се заеднички неподелен имот на основачите, освен ако основачите поинаку не се договориле. За обврските преземени во име на друштвото пред неговиот упис во трговскиот регистар (преддруштвото) одговара лично оној кој ги презел во име на преддруштвото, а ако обврските ги презеле повеќе лица, тие одговараат неограничено и солидарно со сиот свој имот.

(4) Ако, по уписот во трговскиот регистар, трговското друштво ги преземе обврските така што ќе стапи на местото на должникот, за преземањето на долгот не е потребна согласност на доверителот ако обврската биде преземена во рок од три месеца од уписот на друштвото во трговскиот регистар и ако друштвото или должникот во овој рок го известат за тоа доверителот.

(5) Ако обврските преземени во име на трговското друштво пред неговиот упис во трговскиот регистар, се поголеми од основната главнина определена во договорот за друштвото, односно статутот, основачите се должни да ја доплатат разликата којашто недостасува.

(6) Со уписот на трговското друштво во трговскиот регистар, преддруштвото престанува. По уписот на друштвото во трговскиот регистар, правата и обврските преземени од преддруштвото се права и обврски на трговското друштво.

Време на траење на друштвото Член 26

(1) Трговското друштво се основа на неопределено или на определено време на траење.

(2) Ако со договорот за друштвото, односно со статутот не е определено времето на траење на трговското друштво, се смета дека друштвото е основано на неопределено време.

Друштвото како правно лице Член 27

(1) Трговското друштво како правно лице може да стекнува права и да презема обврски, да стекнува сопственост и други стварни права, да склучува договори и други правни работи, да тужи и да биде тужено пред суд, арбитража или друг избран суд и да учествува во други постапки.

(2) Трговското друштво стекнува својство на правно лице со уписот во трговскиот регистар.

(3) На трговското друштво му престанува својството на правно лице со бришењето на уписот во трговскиот регистар.

Подружница Член 28

(1) Трговското друштво може да врши дејности и работи од предметот на работење на друштвото надвор од седиштето преку една или повеќе подружници.

- (2) Подружницата се организира со одлука којашто ја донесува надлежниот орган на трговското друштво во согласност со договорот за друштвото, односно со статутот.
- (3) Во одлуката за организирање подружница се наведуваат фирмата и седиштето на основачот, предметот на работење на трговското друштво и на подружницата, претежната дејност според Националната класификација на дејностите, лицата овластени за застапување на друштвото за вршење на дејностите преку подружницата и обемот на нивното овластување, доколку тие лица се различни од останатите застапници на друштвото. Подружницата може да ги врши сите дејности од предметот на работење на друштвото.
- (4) Лицата овластени за застапување на друштвото за вршење на дејностите преку подружницата ги уредуваат меѓусебните права и обврски со друштвото преку договор за уредување на односите со раководно лице.
- (5) Подружницата нема својство на правно лице. Од работењето на подружницата, права и обврски стекнува трговското друштво.
- (6) Подружницата работи под фирмата на трговското друштво што ја организирано, во која задолжително се наведува нејзиното седиште и зборот подружница". Подружницата може кон фирмата на друштвото да додаде и свој назив.
- (7) Подружницата престанува ако надлежниот орган на трговското друштво што ја организирано донесе одлука за престанување на подружницата или ако трговското друштво престане да постои.
- (8) Организирањето и бришењето на подружницата се забележува во регистарската влошка во којашто е запишано трговското друштво. Забележувањето се објавува на истиот начин како уписите во трговскиот регистар.

Одговорност за обврските

Член 29

- (1) Трговското друштво одговара за своите обврски со сиот свој имот.
- (2) Содружниците на јавното трговско друштво и комплементарите во командитното друштво и во командитното друштво со акции, одговараат за обврските на друштвото неограничено и солидарно со сиот свој имот.
- (3) Содружниците на друштвото со ограничена одговорност и акционерите на акционерското друштво како и командиторите во командитното друштво и командитното друштво со акции не одговараат за обврските на друштвото, ако со овој закон поинаку не е определено.

Посебна одговорност на содружниците, односно на акционерите

Член 30

- (1) Содружниците, односно акционерите на трговското друштво одговараат неограничено и солидарно за обврските на друштвото во случаите, ако:
- 1) го злоупотребиле друштвото како правно лице за да постигнат цели што за нив како поединци, се забранети;
  - 2) го злоупотребиле друштвото како правно лице за да им нанесат штета на своите доверители;
  - 3) спротивно на законот, располагале со имотот на друштвото како со свој сопствен имот или
  - 4) во своја корист или во корист на кое било друго лице го намалиле имотот на друштвото, а знаеле или морале да знаат дека друштвото не е способно да ги изврши своите обврски спрема третите лица.

Лица кои можат, односно лица кои не можат да основаат друштво

Член 31

- (1) Трговско друштво можат да основаат домашни и странски физички и правни лица.

(2) Трговско друштво не можат да основаат:

1) трговски друштва чија платежна сметка отворена кај кој било давател на платежни услуги е блокирана и лицата кои се членови на органот на управување, органот на надзор, односно се управители на тие друштва, се додека трае блокадата на сметката на друштвото или додека над истото не се отвори постапка на ликвидација или стечај;

2) друштва над кои е отворена стечајна постапка, додека трае постапката;

3) лица кои се членови на органот на управување, органот на надзор, односно се управители на трговски друштва на кои во постапка пропишана со закон им е изречена забрана за вршење професија, дејност или должност, се додека трае забраната;

4) лице кое е содружник во друштво со ограничена одговорност (ДОО) или во друштво со ограничена одговорност основано од едно лице (ДООЕЛ) чија платежна сметка е блокирана додека трае блокадата на платежната сметка на друштвото или додека над друштвото не се отвори постапка за ликвидација или стечај;

5) лица за кои со правосилна одлука на судот е утврдено дека сториле кривично дело лажен стечај, предизвикување стечај со несовесно работење, злоупотреба на постапката стечај, оштетување или повластување на доверители, кривично дело повреда или злоупотреба на права од социјално осигурување или кривично дело против животната средина и изречена им е забрана за вршење професија, дејност или должност, се додека траат правните последици од забраната.

(3) Секое лице може да биде основач на повеќе друштва, ако со овој закон тоа не е забрането.

(4) Основачи на јавно трговско друштво, односно основачи како комплементари на командитно друштво или на командитно друштво со акции, не можат да бидат физички лица кои немаат деловна способност.

(5) Физичко лице може, во исто време, да биде содружник со неограничена одговорност само во едно друштво. Јавно трговско друштво, командитно друштво и командитно друштво со акции не можат да бидат содружник со неограничена одговорност во друго такво друштво.

(6) Кон пријавата за упис на основање на друштво во трговскиот регистар, основачите поднесуваат лична изјава во електронска форма преку едношалтерскиот систем дека не постои некое од ограничувањата од овој член или друго ограничување пропишано со овој или друг закон, за да основаат друштво.

Лица кои не можат да управуваат и лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговски друштва

Член 32

(1) Лицата од членот 31 став (2) точки 1, 3 и 5 од овој закон не можат да бидат управители, членови на орган на управување и орган на надзор на трговско друштво сè додека кај нив постојат овие ограничувања.

(2) Доколку одредено лице, државјанин на држава членка на Европската Унија, не може да биде избрано за управител, член на орган на управување и орган на надзор со трговско друштво поради ограничувања предвидени во државата членка, тоа лице не може да биде избрано за управител, член на орган на управување и орган на надзор и со трговско друштво кое е основано во Република Северна Македонија.

(3) Лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговски друштва се лицата кои, од која било причина, се спречени или престанале да ги извршуваат своите функции во текот на мандатот во органот на управување, непрекинато во рок подолг од 30 дена.

(4) Лицата од ставот (3) на овој член се должни веднаш од настанување на причината за престанок или спреченост да именуваат полномошник согласно со членот 71 став (2) од овој закон или да го известат органот што го врши нивниот избор заради назначување привремен вршител на функциите од ставот (3) на овој член. Одлуката за назначување привремен вршител на функциите се доставува за упис во трговскиот регистар.

(5) Во случај кога во друштвото не е назначен привремен вршител на функциите од ставот (3) на овој член, на начин определен во ставот (4) од овој член или на начин определен за некоја од посебните форми трговски друштва согласно со одредбите од овој закон, секое лице кое има правен интерес може, со предлог, да побара судот да назначи друго физичко лице кое ќе биде привремен вршител на функциите од ставот (3) на овој член, по претходна согласност на лицето кое треба да се назначи. Судот, по службена должност, правосилната одлука за назначување на овие лица веднаш ја доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија заради упис во трговскиот регистар.

(6) При уписот во трговскиот регистар од ставовите (4) и (5) на овој член, Централниот регистар на Република Северна Македонија става забелешка дека функциите на лицата од ставот (3) на овој член им мируваат.

(7) Лицата кои се назначени за привремени вршители на функциите од ставовите (4) и (5) на овој член ги вршат само неодложните работи на друштвото до престанувањето на причините за престанок или спреченост, односно до избор нов член на органот на управување на друштвото, но не подолго од шест месеци.

(8) Со секој упис во трговскиот регистар, членот на органот на управување односно на надзорот, поднесуваат лична изјава во електронска форма преку едношалтерскиот систем дека не постои некое од ограничувањата од овој закон, според кое не можат да бидат избрани за членови на орган на управување и орган на надзор на трговско друштво.

Регистар на лица кои не можат да основаат и да управуваат со трговски друштва и на лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговските друштва во Република Северна Македонија

Член 33

(1) Централниот регистар на Република Северна Македонија води електронски регистар на лица кои не можат да основаат и да управуваат и лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговски друштва во Република Северна Македонија.

(2) Давателот на платежни услуги, согласно пропис со кој се уредува вршењето платежни услуги и платни системи, преку единствениот регистар на сметки (во понатамошниот текст „ЕРС“) го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија за секоја настаната блокада на платежна сметка на учесник во платниот систем во реално време, како и за деблокада на истата. Централниот регистар на Република Северна Македонија, веднаш по добивањето на информацијата од ЕРС, врши упис или брише упис на лице од регистарот од ставот (1) на овој член согласно со податоците со кои располага за лицата во трговскиот регистар.

(3) Надлежните органи кои изрекуваат забрани од членот 31 став (2) точка 3) од овој закон го известуваат Централниот регистар на Република Северна Македонија за изречените забрани без одлагање.

(4) За лицата од членовите 31 став (2) и 32 ставови (1), (2) и (3) од овој закон, во регистарот од ставот (1) на овој член, Централниот регистар на Република Северна Македонија без одлагање ги запишува името и презимето и ЕМБГ на физичките лица, односно фирмата, седиштето и ЕМБС на правните лица и нивното регистрирано седиште.

(5) По престанувањето на ограничувањата, односно на причините за престанок или спреченост кај лицата определени во членовите 31 став (2) и 32 ставови (1), (2) и (3) од овој закон, Централниот регистар на Република Северна Македонија без одлагање ги брише од регистарот од ставот (1) на овој член сите податоци запишани за нив.

(6) Податоците запишани во регистарот од ставот (1) на овој член се јавни и секое лице може да побара информација за истите од Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(7) Министерот за економија поблиску ќе ги пропише начинот на водење, формата и содржината на регистарот на лица кои не можат да основаат и да управуваат и лица кои се спречени или престанале да ги вршат своите функции во органот на управување во трговски друштва во Република Северна Македонија.

(8) Централниот регистар на Република Северна Македонија обезбедува можност за размена на податоците од овој регистар преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистри.

Странско лице-содружник, односно акционер

Член 34

(1) Содружник, односно акционер може да биде и секое странско лице.

(2) Странско лице може да стекнува удел или акции на начинот и под условите предвидени за државјаните на Република Северна Македонија и за правните лица запишани во трговскиот регистар на територијата на Република Северна Македонија, освен ако со закон поинаку не е определено.

(3) Учеството на странско лице во новоосновано и во постојно трговско друштво не е ограничено, освен ако со друг закон поинаку не е определено.

(4) Трговското друштво со странско учество ги има сите права и обврски, како и трговското друштво без странско учество, освен во случаите определени со закон.

Права на странски лица

Член 35

(1) Правата стекнати врз основа на вложувања на странски лица во трговско друштво не можат да се намалуваат со закон или со друг пропис.

(2) Делот од добивката на трговското друштво што му припаѓа на странско лице, односно износот во случај на делумно или целосно отуѓување на уделот или на акциите на странското лице може, по налог на странското лице, слободно, без дозвола, да се дозначи во странство во валутата на вложувањето ако друштвото располага со парично покритие, под условите определени со закон.

(3) Ако се спроведе стечај или ликвидација на трговско друштво, по завршувањето на стечајната, односно на ликвидационата постапка, странското лице има право да си го врати назад внесениот непаричен влог под условите определени со закон.

(4) Привилегиите и посебните погодности за вложување и стопанисување на странски лица се определуваат со закон.

Изјава за основање, за статусни промени и за преобразба

Член 36

(1) Основачите на трговското друштво, како и првите членови на органите на управување, односно управителот, освен првите членови на органите на управување кај симултаното основање на акционерското друштво, кон пријавата за упис на основањето на трговското друштво во трговскиот регистар, поднесуваат изјава во којашто ги наведуваат дејствијата извршени со цел правилно да се основа трговско друштво и со којашто тврдат дека друштвото го основале во согласност со закон и дека податоците содржани во прилозите (исправите и доказите) коишто ги поднесуваат кон пријавата за упис на основањето во трговскиот регистар се вистинити и се во согласност со закон. Изјавата може да биде поднесена во електронска форма преку едношалтерскиот систем во согласност со Систем за е-регистрација, Законот за Централниот регистар на Република Северна Македонија и прописите за едношалтерски систем.

(2) Одредбата од ставот (1) на овој член се применува и во случај на измена на договорот на друштвото, односно на статутот. Изјавата ја даваат членовите на органите на управување, односно на надзорниот одбор, односно контролорот, ако

трговското друштво има орган на надзор, кои ја вршат оваа функција во времето на измените на договорот за друштвото, односно на статутот.

(3) Во случај на присоединување, спојување или поделба на трговско друштво, односно преобразба од една во друга форма на друштво, изјавата од ставот (1) на овој член, со содржина соодветна на присоединувањето, спојувањето, поделбата, односно на преобразбата од една во друга форма на друштво, ја поднесуваат членовите на органите на управување, управителот, односно на надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, кои ја вршат оваа функција во друштвото што се присоединува и во друштвото кон коешто се врши присоединувањето, во друштвата коишто се спојуваат, во друштвото коешто се дели и во друштвото коешто го прима делот од имотот и од обврските на друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање, односно во друштвото што се преобразува.

(4) Ќе се одбие да се изврши упис во трговскиот регистар на основањето, на измената на договорот за друштвото, односно на статутот, на извршената статусна промена на трговското друштво, односно на преобразбата од една во друга форма на друштво ако не биде поднесена соодветна изјава од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

(5) Изјавата од ставовите (2) и (3) на овој член се поднесува како прилог преку Системот за е-регистрација потпишана со сопствен електронски потпис или преку регистрационен агент.

Утврдување ништовност на друштвото

Член 37

(1) Ништовност на трговско друштво може да се утврди само во следниве случаи:

1) непостоење договор за друштво, односно на статут или ако договорот за друштвото, односно статутот не е склучен, односно усвоен во форма определена со овој закон;

2) ако, при основање на друштвото, во договорот за друштвото, односно во статутот не се наведени индивидуално запишаните влогови на содружниците, односно на акционерите, вкупниот износ на запишаната основна главнина или не се наведени фирмата и предметот на работење на друштвото или предметот на работење на друштвото не е во согласност со закон или со добрите деловни обичаи;

3) не е уплатен, односно внесен пропишаниот (со закон) најмал износ на основната главнина;

4) деловна неспособност на сите основачи;

5) ако бројот на основачите на друштвото е помал од најмалиот број основачи определен со овој закон за одредена форма на друштва и

6) ако дејноста на друштвото е спротивна на закон или на јавниот поредок.

(2) Секој содружник и акционер, односно управител, член на орган на управување, односно член на надзорен одбор, контролор, овластен ревизор или доверител може со тужба да побара од судот да ја утврди ништовноста на трговското друштво.

(3) Судот ќе утврди ништовност на трговското друштво, само ако до донесувањето на неговата одлука, повредата на законот не е отстранета или нема да биде отстранета во рок што судот го определил, а којшто не може да биде подолг од три месеца. Тужбата може да се поднесе во рок од три години од денот на уписот на друштвото во трговскиот регистар. На тужбата и обврската на органите на управување за доставување на тужбата до судот којшто извршил упис во трговскиот регистар на друштвото за коешто се бара утврдување на ништовност соодветно се применуваат одредбите од членот 476 од овој закон. Органите на управување на трговското друштво доставуваат заверена копија од тужбата, без одлагање од денот кога е поднесена до Централниот регистар на Република Северна Македонија, којшто го забележува во трговскиот регистар водењето на спорот, а ништовноста на друштвото ја забележува откако ќе му се достави правосилна одлука со којашто се утврдува дека

друштвото е ништовно. Правосилната одлука со којашто е одбиено тужбеното барање за утврдување ништовност на трговското друштво се забележува во трговскиот регистар.

(4) Правосилната одлука со којашто е утврдена ништовност на трговско друштво произведува правно дејство спрема трети лица наредниот ден од денот на нејзиното објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(5) Во поглед на преземените правни работи, ништовноста на трговското друштво не влијае спрема трети лица.

(6) Содружниците, односно акционерите имаат обврска да го платат влогот за којшто презеле обврска да го платат, а се уште не го платиле, до износот што е потребен да се намират обврските на друштвото.

(7) По објавувањето на правосилната одлука од ставот (4) на овој член, судот назначува ликвидатор кој спроведува ликвидација на трговското друштво.

Влогови во основната главнина

Член 38

(1) Влоговите што се вложуваат, односно се внесуваат при основањето трговско друштво, односно при зголемување на основната главнина му се ставаат на располагање на друштвото.

(2) Влоговите можат да се состојат од пари (во натамошниот текст: парични влогови), од ствари (подвижни и недвижни) и права што имаат имотна вредност, коишто можат да се проценат и да се изразат во пари (во натамошниот текст: непарични влогови) или само од пари, само од ствари или само од права. Влоговите можат да се состојат и од заем, односно дополнителни доплати, кога субјектите од членот 3 став (1) точка 6 од овој закон се заемодавачи. По исклучок, содружниците во јавното трговско друштво, односно комплементарите на командитното друштво можат да вложат и труд и услуги.

(3) Влоговите не можат да им се враќаат на содружниците, односно на акционерите на друштвото, освен во случаите определени со овој закон.

Непаричен влог

Член 39

(1) Кога во трговското друштво се внесува непаричен влог, во договорот за друштвото, во статутот, односно во одлуката за зголемување на основната главнина се внесува фирмата, називот, односно името на лицето кое го внесува непаричниот влог, подробен опис на непаричниот влог и неговата проценета вредност изразена во пари.

(2) Непаричниот влог во друштвото со ограничена одговорност, акционерското друштво, командитното друштво и командитното друштво со акции е проценет од овластен проценител (еден или повеќе), назначен од основачите, содружниците, акционерите, односно органите на друштвото од листата на овластени проценители.

(3) Проценителот може да побара од лицето кое го внесува влогот и од органот на управување на друштвото да му ги даде сите потребни објаснувања и податоци коишто се потребни за да ја изврши процената. Проценителот има право на паричен надомест за трошоците и за извршената услуга.

(4) Проценителот е лично и неограничено одговорен со сиот свој имот за точноста на податоците во извештајот за процена, за проценетата вредност на непаричниот влог и поднесува кривична одговорност, ако не го применува кодексот за етика на овластените проценители и меѓународните стандарди за процена, заради што нереално ги проценил непаричните влогови што ги презема трговското друштво.

(5) Во трговското друштво можат да се внесат само непарични влогови на коишто може со процена да им се определи вредноста во пари.

(6) Овластениот проценител изработува извештај за проценетата вредност на непаричниот влог, во согласност со меѓународните стандарди за процена. Извештајот за процена содржи опис на непаричниот влог, на методата со којашто е извршена процената на влогот, односно претворањето на долгот во влог и дека вредноста утврдена со овие методи соодветствува на номиналниот износ на уделот, односно на акциите, како и на премијата што се бара за нив. Кон извештајот се приложува и доказ за сопственост на недвижни, како и на подвижни ствари за коишто со закон е определена обврска за евиденција (регистар). Примерок од извештајот за процена на непаричниот влог со пријавата за упис се предава во трговскиот регистар заедно со договорот за друштвото, статутот, одлуката за зголемување на основната главнина или со друг соодветен акт со којшто, во согласност со овој закон, се врши внесување непарични влогови.

(7) При уписот во трговскиот регистар не се проверува точноста на податоците, односно проценетата вредност.

(8) Вредноста на непаричниот влог, определена во договорот за друштвото, односно во статутот, односно во одлуката за зголемување на основната главнина не може да биде поголема од вредноста утврдена во извештајот за процена.

(9) Ако непаричниот влог е со пониска вредност од онаа којашто ја прикажал внесувачот на непаричниот влог од вредноста утврдена со извештајот за процена, внесувачот на непаричниот влог мора разликата да ја надомести со плаќање во пари, ако другите основачи, односно содружници или акционери го прифатат тоа.

(10) Лицата кои стекнале удел, односно акции во замена за непарични влогови се лично и неограничено одговорни со сиот свој имот спрема трговското друштво за вредноста на непаричните влогови утврдена во извештајот за процена за време од пет години од денот на објавувањето на уписот во трговскиот регистар на договорот за друштвото, на статутот, односно одлуката за зголемување на основната главнина.

Учество во добивката

Член 40

Содружниците, односно акционерите учествуваат во распределбата на добивката што им припаѓа во трговското друштво, под условите и начинот утврдени со овој закон и договорот за друштвото, односно со статутот.

Објавување на уписите

Член 41

(1) Податоците запишани во трговскиот регистар се објавуваат во целост на интернет страницата на Централниот регистар на Република Северна Македонија, освен во случај кога со овој закон или со друг закон е пропишано податоците да се објавуваат делумно, да не се објавуваат, или е определен друг начин на нивно објавување. Трошоците за објавувањето паѓаат на товар на субјектот на уписот.

(2) Во случај кога судот донел правосилна одлука согласно со која треба да се изврши упис, измена или бришење на податоци во трговскиот регистар, судот по службена должност до Централниот регистар на Република Северна Македонија ја доставува одлуката заради нејзин упис во трговскиот регистар, односно заради објава на податоците од истата на интернет страницата на Централниот регистар на Република Северна Македонија, кога тоа е определено со овој закон. Во објавата на интернет страницата на Централниот регистар на Република Северна Македонија се наведуваат актите врз основа на коишто е извршен уписот и се наведува правото на увид на тие акти во трговскиот регистар.

(3) Субјектот на уписот може, на сопствен трошок и по сопствен избор, податоците запишани во трговскиот регистар да ги објавува и во дневниот печат.

(4) Трети лица можат да се повикуваат само на податоците за кои согласно со овој закон е пропишано нивно објавување на интернет страницата на Централниот регистар на Република Северна Македонија од денот на нивното објавување.

(5) Трети лица можат да се повикуваат само на податоците за кои согласно овој закон е пропишано нивно објавување во “Службен весник на Република Северна Македонија” од денот на нивното објавување.

(6) Централниот регистар на Република Северна Македонија и „Службен весник на Република Северна Македонија” по потреба издаваат специјални изданија со податоци запишани во трговскиот регистар.

(7) Кога со овој закон е утврдена обврската објавувањето да се врши во дневен весник, објавувањето се врши во дневен весник што се дистрибуира на целата територија на Република Северна Македонија.

Истакнување податоци спрема трети лица

Член 42

(1) Податоците запишани во трговскиот регистар можат да се истакнуваат спрема трети лица само по нивното објавување во согласност со овој закон, освен ако трговското друштво докаже дека третото лице знаело за нив и пред објавувањето. Во поглед на преземените правни работи пред истекот на 16 дена сметано од наредниот ден од денот на објавувањето, податоците и содржината на документите не можат да се истакнуваат спрема трети лица кои ќе докажат дека за нив било невозможно да имаат сознанија.

(2) Ако постои несогласност на податоците објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“ односно на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија со податоците запишани во трговскиот регистар, предност имаат податоците запишани во трговскиот регистар.

(3) Трети лица може да се повикуваат на податоци кои подлежат на упис во трговскиот регистар, а чијашто постапка на упис не е завршена, освен за податоци чијашто примена, согласно со закон, влегува во сила од моментот на нивниот упис.

Право на информираност на содружникот, односно на акционерот

Член 43

(1) Заради остварување на своите права определени со закон, договор за друштвото и со статутот секој содружник, односно акционер на друштвото и кога не учествува во управувањето, има право да биде лично информиран за работењето на друштвото и право на увид во книгите, актите и во другите документи на друштвото.

(2) Секој содружник, односно акционер има право да бара копии од актите и документите што се предмет на разгледување и одлучување на собир на содружниците или одлучување преку допишување, односно на собрание. Трговското друштво е должно да им обезбеди копија и тоа без надомест. Во сите други случаи надоместокот не може да биде поголем од стварните трошоци.

(3) Ако на содружник, односно на акционер не му биде овозможено вршење на правата од ставовите (1) и (2) на овој член, содружникот, односно акционерот има право на заштита на своите права пред судот на начинот и под условите определени со закон.

(4) Секоја одредба во договорот за друштвото, односно во статутот, што отстапува од ставовите (1) и (2) на овој член се смета за ништовна.

Информирање трети лица

Член 44

(1) Во сите меморандуми, дописи, порачки, понуди и слично, на друштво или подружница на странско лице, независно дали се во електронска или во хартиена форма, се наведуваат следните информации:

- 1) бројот на друштвото под кој е заведено во регистарот и во кој регистар е заведено,
- 2) износ на запишаната и на уплатена основна главина и
- 3) правната форма на друштвото, неговото седиште и насоката дека е во ликвидација, односно стечај, доколку е во тек таква постапка.

(2) Податоците од ставот (1) од овој член се објавуваат и на официјалната интернет страницата на друштвото.

Обврска за уплата на влогот и правниот режим на имотот на друштвото

Член 45

(1) Содружниците на друштвото со ограничена одговорност, односно акционерите на акционерското друштво имаат обврска да го уплатат паричниот влог, односно да го внесат непаричниот влог во друштвото што го запишале и не можат да бидат ослободени од оваа обврска, освен во случаите кога тоа е определено со овој закон.

(2) Влоговите што се внесени во друштвото му припаѓаат на друштвото.

(3) Доверител на содружник, односно на акционер не може да го намира своето побарување спрема содружникот, односно спрема акционерот од имотот на друштвото.

(4) Доверител на друштвото не може да ги намира своите побарувања од имотот на содружник, односно акционер, освен во случаите определени со овој закон.

Решавање на спорите со спогодба или со арбитража

Член 46

(1) Содружниците, односно акционерите на трговското друштво можат да се договорат спорите што се однесуваат на договорот за друштвото, односно на статутот најпрвин да ги решат спогодбено, вклучувајќи посредување (медијација) и преговарање.

(2) Содружниците, односно акционерите ако не можат спорите од ставот (1) на овој член спогодбено да ги решат, нив можат да ги решаваат и преку арбитража ако се договорат така.

Заштита на право пред судот

Член 47

Ако орган на трговското друштво повреди право на содружниците, односно на акционерите коешто произлегува од содружништвото, секој содружник, односно акционер може да бара заштита на тоа право пред суд што е надлежен според Законот за судовите.

Оцена на законитост

Член 48

(1) Ако договорот за друштвото, односно статутот и другите општи акти на друштвото, односно нивни одредби се во спротивност со закон, се ништовни.

(2) Судот по предлог на содружник, односно на акционер, на член на орган на управување, односно на член на надзорен одбор или контролор, ако друштвото има орган на надзор, ја оценува законитоста на актите, односно на одредбите од актите од ставот (1) на овој член. Предлог може да поднесе и секое лице ако претходно докаже дека има правен интерес.

(3) Ако судот оцени дека актот од ставот (1) на овој член, односно негова одредба е во спротивност со закон, донесува одлука со којашто утврдува дека актот, односно одредбата е спротивна на закон.

(4) Правото од ставот (2) на овој член може да се остварува по завршувањето на постапката за упис во трговскиот регистар.

ВТОРА ГЛАВА БЕЛЕЗИ НА ТРГОВСКИТЕ ДРУШТВА

ОДДЕЛ 1 ФИРМА

Поим на фирма Член 49

(1) Фирмата на трговското друштво е името под коешто друштвото работи и под коешто учествува во правниот промет.

(2) Фирмата на трговското друштво се определува и менува на начинот определен со изјавата за основање на друштвото од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот.

(3) Фирмата на трговското друштво и сите нејзини промени се запишуваат во трговскиот регистар.

Начело на вистинитост Член 50

Податоците содржани во фирмата мора да се вистинити.

Содржина на фирмата Член 51

(1) Фирмата содржи ознака којашто упатува на предметот на работење на трговското друштво, седиштето и формата на друштвото.

(2) Фирмата може да содржи додатоци (цртежи, слики, симболи, ознаки и друго) што служат за поблиско обележување на трговското друштво, освен оние што создаваат или можат да создадат забуна во поглед на предметот на работењето на трговското друштво, впечаток за идентитет или за поврзаност со друго трговско друштво или ако водат кон повреда на правата на индустриската сопственост или на други права на други трговски друштва, односно лица регистрирани во земјата и во странство.

(3) Фирмата може да се употребува и како трговска марка, на начин и под услови определени со закон.

Недопуштени состојки на фирмата

Член 52

(1) Фирмата не може да содржи имиња, знамиња, грбови или други државни амблеми на други држави или на меѓународни организации без нивна дозвола, а не можат ниту да се имитираат во хералдичка смисла.

(2) Фирмата не може да содржи службени знаци на контрола и гаранција за квалитет.

(3) Фирмата не може да содржи и зборови кои создаваат привид и мешање со фирма на друго друштво, име, односно назив на установа или друг субјект.

Употреба на зборот „Македонија“ или име на единица на локална самоуправа

Член 53

- (1) Зборот „Македонија“ и зборовите изведени од него како и неговите кратенки, знамето и грбот можат да се содржани во фирмата само со дозвола на Министерството за правда.
- (2) Дозвола на надлежниот орган на единицата на локалната самоуправа е потребна кога во фирмата се употребуваат зборови во кои е содржано името на единицата на локалната самоуправа.

Употреба на име на личност

Член 54

- (1) Во фирмата може да се внесе име и презиме на некое физичко лице само со негова согласност, или, ако тоа физичко лице е починато, со согласност на неговите сродници до трет степен во права линија.
- (2) Во фирмата може да се внесе име и презиме на историска и друга позната личност само со согласност на личноста, или, ако е почината, со согласност на нејзините сродници до трет степен во права линија, а доколку такви не постојат, согласност дава Министерството за правда.
- (3) Доколку во фирмата се користи име и презиме на историска и друга позната личност за која е прибавена согласност од личноста или, доколку се работи започинато лице, е прибавена согласност на неговите сродници до трет степен во права линија, потребно е да се прибави и согласност од Министерството за правда, при што во барањето се приложува и согласноста прибавена од лицето, односно неговите сродници.
- (4) Министерството за правда ќе го одбие барањето за давање согласност за користење име и презиме на историска и друга позната личност, согласно со ставовите (2) или (3) од овој член, доколку оцени дека користењето на име и презиме на историска и друга позната личност е спротивно на јавниот поредок.
- (5) Ако на кој било начин се повредува честа и угледот на физичкото лице чие име и презиме е внесено во фирмата, на негово барање, или, ако е починато на барање на неговите наследници, судот, по тужба, ќе ја забрани таквата употреба. Ако во рок од осум дена од денот на правосилноста на одлуката за забраната не се поднесе пријава за промена на фирмата, судот назначува ликвидатор кој спроведува ликвидација на трговското друштво.

Употреба на македонскиот јазик и на другите јазици

Член 55

- (1) Фирмата на трговското друштво гласи на македонски јазик, со кирилско писмо.
- (2) Фирмата на трговското друштво со седиште во единица на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот, може да гласи и на тој јазик и се употребува само заедно со написот во фирмата на македонски јазик, со кирилско писмо.

Фирма на друштво во стечај и во ликвидација

Член 56

Кон фирмата на трговското друштво над коешто е отворена и се води стечајна или ликвидациона постапка, задолжително се додава ознаката во стечај", односно во ликвидација" и така се запишува во трговскиот регистар.

Начин на употреба на фирмата

Член 57

- (1) Трговското друштво, во своето работење, мора да ја употребува фирмата онака како што е запишана во трговскиот регистар.
- (2) Трговското друштво може да употребува и скратен назив на фирмата, којшто мора да содржи ознака според која друштвото се разликува од другите трговски друштва, скратена ознака на формата на друштвото со седиштето, пропишана со овој закон.
- (3) Скратениот назив на фирмата се запишува во трговскиот регистар.
- (4) Фирмата или скратениот назив на фирмата мора да се истакне во деловните простории.

Услови за пренос на фирма

Член 58

- (1) Фирмата може да се пренесе на друг само заедно со претпријатието или со претежниот дел од претпријатието.
- (2) За пренос на фирмата којшто содржи име на физичко лице е потребна согласност на тоа лице, или ако е починато, согласност на неговите сродници до трет степен во права линија.

Фирмата и промени во друштвото

Член 59

Ако во трговското друштво пристапи нов содружник или од друштвото истапува некој од содружниците, постојната фирма може и понатаму да се употребува.

Начело на единство на фирмата

Член 60

Секој дел од трговското друштво мора да истапува во правниот промет под иста фирма, со тоа што може на фирмата да и се додаде ознака којашто ќе упатува на тоа дека се работи за дел од друштвото.

Начело на исклучивост

Член 61

- (1) Новите фирми на трговските друштва мора јасно да се разликуваат од сите фирми на друштвата запишани во трговскиот регистар.
- (2) Во трговскиот регистар не може да се запише фирма што е иста со веќе запишана фирма или фирма којашто јасно не се разликува од веќе запишана фирма. На тоа се внимава по службена должност.
- (3) Ако содружник во јавно трговско друштво или комплементар во командитно друштво и командитно друштво со акции го има истото име и презиме под коешто друг е веќе запишан или пријавен во трговскиот регистар, мора кон своето име и презиме да стави додаток според кој неговата фирма јасно ќе се разликува од запишаните или пријавените фирми.
- (4) Јасна разлика е онаа којашто може да се забележи со внимание што е вообичаено во деловниот промет.
- (5) Поврзаните трговски друштва и трговските друштва кои по која било основа во рамките на предметот на работењето се поврзани со домашно или странско лице, можат, со негова согласност, да употребуваат заеднички состојки во фирмата или да ја означат поврзаноста на вообичаен начин.

Начело на првенство

Член 62

(1) Ако, заради упис во трговскиот регистар, бидат пријавени исти фирми или фирми што меѓусебно јасно не се разликуваат, ќе биде запишана онаа фирма којашто е порано пријавена.

(2) По исклучок од одредбата од ставот (1) на овој член, ќе биде запишана подоцна пријавената фирма ако подносителот на подоцнежната пријава докаже дека во времето на поднесување на поранешната пријава ја употребувал на пазарот таа фирма, односно нејзините битни состојки, како ознака на своето претпријатие или како трговска марка за означување на своите производи или услуги и дека тоа го чинел пред подносителот на порано поднесената пријава.

Заштита на правата на сопственик на порано пријавена фирма

Член 63

(1) Трговец кој со употреба на слична содржина на фирма запишана во трговскиот регистар, ги повредува правата на друг трговец или ја загрозува неговата положба во пазарното натпреварување, или постои опасност неговите права и положба во пазарниот натпревар да бидат повредени или загрозени, или ако другиот трговец (со употреба на фирмата) неовластено го користи неговиот деловен углед или го присвојува него, може да поднесе тужба и да бара да му се забрани на другиот трговец да ја употребува фирмата, како и да ја надомести штетата предизвикана со употреба на фирмата.

(2) Ако во рок од осум дена од денот на правосилноста на одлуката за забрана не се поднесе пријава за промена на фирмата, судот назначува ликвидатор кој спроведува ликвидација на трговското друштво.

(3) Тужбата може да се поднесе во рок од три години од денот на објавувањето на уписот на фирмата.

(4) Правосилната одлука на судот со којашто е уважено тужбеното барање, судот ја објавува на трошок на тужениот во весник којшто ќе го определи тужителот.

Заштита на авторски и на други сродни права и на права на индустриска сопственост

Член 64

Без оглед на одредбите од ставовите (1) и (2) на член 63 од овој закон, трговецот може да ги заштити своите права во поглед на употребата и уписот на фирмата во трговскиот регистар и врз основа на закон со којшто се уредува заштитата на авторски и на други сродни права и на закон со којшто се уредува индустриската сопственост.

ОДДЕЛ 2 СЕДИШТЕ

Поим

Член 65

Седиштето на трговското друштво е местото коешто е запишано во трговскиот регистар.

Промена на седиштето

Член 66

(1) Трговското друштво може да го промени седиштето.

(2) Промена на седиштето се врши на начин и според постапката определени со изјавата за основање на друштвото од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот.

(3) Промената на седиштето на трговското друштво се запишува во трговскиот регистар.

ОДДЕЛ 3 ПРЕДМЕТ НА РАБОТЕЊЕ

Слобода на вршење дејност Член 67

(1) Трговското друштво може, како предмет на работење, да ги врши сите дејности што не се забранети со закон.

(2) Ако за одделни дејности со закон е пропишано дека можат да се вршат само врз основа на согласност, дозвола или на друг акт на државен орган или на друг надлежен орган, тие дејности можат да се вршат само врз основа на согласноста, дозволата или друг акт на тој орган.

(3) Трговското друштво може без упис во трговскиот регистар да врши и други дејности коишто се потребни за неговото постоење и за вршење на работите од предметот на работење, но коишто не спаѓаат непосредно во рамките на вршењето на работите од предметот на работење.

Исполнување на посебните услови Член 68

(1) Трговско друштво може да започне да врши дејност којашто е предмет на работење на друштвото по уписот на предметот на работење во трговскиот регистар и по добивањето одобрение од надлежен орган за исполнување на пропишаните услови за вршење на дејноста во рамките на запишаниот предмет на работење, ако тоа е определено со закон.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член, не е од значење за уписот на предметот на работење на трговското друштво во трговскиот регистар.

(3) Доколку трговското друштво започне да врши дејност спротивно на ставот (1) од овој член и притоа се предизвика штета за друштвото, за настанатата штета, управителот, односно членовите на органот на управување на друштвото, одговара/ат солидарно и со сиот свој имот.

(4) На правните работи преземени спротивно на ставот (1) од овој член, се применува членот 69 став (2) од овој Закон.

Ефекти од преземени правни работи и дејствија

Член 69

(1) Трговското друштво може да презема правни работи и дејствија само во рамките на предметот на работење запишан во трговскиот регистар.

(2) Правните работи коишто ги склучува, односно правните работи коишто ги презема трговското друштво со, односно спрема трети лица и со коишто е пречекорен предметот на работењето на друштвото, запишан во трговскиот регистар, се полноважни, освен ако трговското друштво докаже дека третото лице знаело или со оглед на околностите, морало да знае за пречекорувањето. Уписот на предметот на работењето на друштвото во трговскиот регистар не значи дека третото лице знаело или дека морало да знае за пречекорувањето.

(3) По исклучок од ставот (2) од овој член, правни работи кои се преземени надвор од овластувањата дадени со закон на органите на друштвото се ништовни.

ТРЕТА ГЛАВА ЗАСТАПУВАЊЕ

ОДДЕЛ 1 ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Застапник по закон Член 70

- (1) Застапник на трговско друштво по закон е физичкото лице коешто со одредбите од овој закон е определено да ја застапува одделната форма на друштвото (во натамошниот текст: застапник по закон).
- (2) Именувањето, престанувањето на мандатот и податоците за застапникот по закон, како и ограничувањата на неговите овластувања спрема трети лица се запишуваат во трговскиот регистар. При уписот на застапникот по закон во трговскиот регистар се приложува потпис заверен со личен електронски потпис, или со потпис на регистрационен агент. Странските лица можат да приложат потпис заверен кај надлежниот орган во државата чишто државјани се.
- (3) Пропуштање во постапката или која било нерегуларност при давањето на овластување за застапување или при објавувањето податок којшто се однесува на застапникот по закон, не може да се употреби против трети лица, освен ако трговското друштво докаже дека третите лица знаеле за тоа.
- (4) Застапникот по закон не може, без посебно овластување на трговското друштво, да настапува како договорна страна и со друштвото да склучува договори од свое име и за своја сметка, во свое име, а за сметка на други лица, или во име и за сметка на други лица.

Застапник по полномошно Член 71

- (1) Застапникот на трговското друштво од членот 70 од овој закон, може да даде полномошно на друго лице.
- (2) Полномошното може да се даде во границите на овластувањата на застапникот што се запишани во трговскиот регистар.
- (3) Полномошното од ставот (1) на овој член, се дава во согласност со одредбите на Законот за облигационите односи, освен ако со овој закон поинаку не е определено.
- (4) Ограничувањата од членот 70 став (4) од овој закон се однесуваат и на полномошникот од овој член.

Полномошник по вработување Член 72

- (1) Вработено лице во трговското друштво кое врши работи коишто, според редовниот тек на работата, вклучуваат и склучување определени договори, односно преземање определени правни работи, е овластено како полномошник на друштвото да склучува и такви договори и да презема такви правни дејствија во рамките на работите што ги врши.
- (2) Ограничувањата од членот 70 став (4) од овој закон се однесуваат и на полномошникот по вработување.

ОДДЕЛ 2 ПРОКУРА

Поим на прокура

Член 73

- (1) Прокурата е трговско полномошно чијашто содржина и обем се определени со овој закон.
- (2) Прокура може да даде само лице кое според овој закон, се смета дека е трговец.
- (3) Прокурата се дава на начин определен со изјавата за основање на трговското друштво од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот.
- (4) Прокурата се дава во писмена форма.

Прокурист

Член 74

- (1) Прокурата може да се даде на секое деловно способно физичко лице, без разлика на должноста и работите што ги врши, освен ако со изјавата за основање на друштвото од едно лице, со договорот за друштвото, односно со статутот поинаку не е определено.
- (2) Прокурата не може да се даде на правно лице.
- (3) Односите меѓу трговското друштво и прокуристит, како и наградувањето се уредуваат со договор.

Поединечна и групна прокура

Член 75

- (1) Прокурата може да се даде на едно физичко лице (поединечна прокура), или на две или на повеќе физички лица заедно (групна прокура).
- (2) Ако прокурата е дадена на две или на повеќе физички лица, секое од тие лица е прокурист кој самостојно го застапува трговското друштво во рамките на овластувањата определени со овој закон.
- (3) Прокурата дадена на две или повеќе лица ќе се смета за групна прокура само ако тоа е изречно назначено во прокурата.
- (4) Во случај на групна прокура, изјавите на волја, правните работи и дејствија се полноважни ако се сторени од сите прокуристи заедно, односно ако се согласиле сите прокуристи. Правните работи и дејствија коишто ќе ги стори еден од прокуристите се смета дека се полноважни ако другите прокуристи за нив дале изречна согласност или ако другите прокуристи дополнително дадат согласност.
- (5) Изјава на волја или правна работа и дејствие направено до еден од прокуристите се смета дека е направено до сите прокуристи.
- (6) Во случај на групна прокура, знаењето на правно битните факти или вината на еден од прокуристите предизвикува правно дејство за давателот на прокурата, без оглед на тоа дали тоа го знаеле или дали се виновни другите прокуристи.

Обем на овластувања од прокурата

Член 76

- (1) Прокуристит може да ги склучува сите договори и да ги врши и сите други правни работи и дејствија во име и за сметка на трговското друштво во рамките на предметот на работењето на друштвото, да го управува претпријатието на давателот на прокурата и да го застапува друштвото во постапките пред управните и другите државни органи, организациите и установите со јавни овластувања и судовите.
- (2) Прокуристит не може да ги отуѓува и оптоварува недвижностите на трговското друштво и не може да дава изјави, ниту да склучува правни работи, односно да презема правни дејствија со коишто ќе биде започната стечајна или друга постапка која може да доведе до престанување на друштвото. Прокуристит не може да дава полномошно за склучување договори и други правни работи на друго лице.

Ограничување на прокурата

Член 77

- (1) Ограничување на прокурата, коешто не е предвидено со овој закон, нема правно дејство спрема трети лица, без оглед на тоа дали третото лице знаело или, со оглед на околностите, морало да знае за ограничувањето на прокурата.
- (2) Ограничувањето на прокурата на работењето на една или повеќе подружници има правно дејство спрема трети лица, само ако е запишано во трговскиот регистар.

Склучување договор со самиот себе

Член 78

Договорот кој прокуристот, од името на трговското друштво, ќе го склучи со самиот себе како друга договорна страна, било тоа да го направи од свое име и за своја сметка, од свое име, а за туѓа сметка или од името и за сметка на друго лице, е ништовен доколку прокуристот за тоа не бил изречно овластен.

Потпис на прокуристот

Член 79

- (1) Прокуристот го потпишува трговското друштво така што под фирмата го потпишува своето име и презиме со додаток што видливо укажува на неговата положба на прокурист или со додатокот „п.п.“
- (2) Кај групната прокура секој прокурист се потпишува на начин определен во ставот (1) од овој член.

Пренос на прокура

Член 80

- (1) Прокурата не може да се пренесе на друго физичко лице.
- (2) Нема правно дејство одредбата за прокура или изјавата на трговското друштво со којашто прокуристот се овластува да пренесе прокура, ниту изјавата на друштвото со којашто преносот на прокурата се одобрува претходно или дополнително.

Престанок на прокурата

Член 81

- (1) Прокурата може да се отповика во секое време, без оглед на правната основа врз којашто е дадена.
- (2) Ништовна е одредбата од договорот со којашто трговското друштво се откажува од правото да ја отповика прокурата, како и одредбата со којашто правото на отповик на прокурата се врзува со рок или со услов.
- (3) Прокурата може да престане преку откажување од страна на прокуристот во кое било време со поднесување писмено известување до органот што ја дал. Прокуристот го заверува потписот на откажувањето кај нотар. Ако откажувањето е дадено во електронска форма, прокуристот истото мора да го потпише со електронски потпис согласно со системот за е-регистрација. Ако интересите на друштвото тоа го наложуваат, прокуристот може да биде обврзан да продолжи да ги склучува сите договори и да ги врши и сите други правни работи и дејствија, но не подолго од 30 дена. Откажувањето на прокурата се поднесува до трговскиот регистар во писмена или електронска форма, согласно со системот за е-регистрација, а со цел бришење на уписот на прокуристот во трговскиот регистар.

Прокура на трговец-поединец

Член 82

- (1) Трговец-поединец ја дава лично прокурата и овластувањето за давање прокура не може да се пренесе на друго физичко лице.

(2) Прокурата што ја дал трговец-поединец не престанува во случај на смрт на давателот на прокурата, ниту ако на давателот на прокурата му е одземена или ограничена деловната способност.

(3) На трговец-поединец соодветно се применуваат одредбите од овој дел од овој закон со коишто се уредува прокурата што ја даваат трговските друштва.

Упис на прокурата

Член 83

(1) Трговското друштво, односно трговецот-поединец ги запишуваат давањето поединечна и групна прокура, сите ограничувања на прокурата, отповикот и откажувањето во трговскиот регистар.

(2) Во трговскиот регистар се запишува името и презимето на прокуриститот и неговиот ЕМБГ.

(3) Кон пријавата за упис се приложува и одлуката за давање на прокурата, односно одлуката со којашто се ограничува, односно отповикува таа и доказ за заверен потпис (којшто го содржи полното име и презиме на прокуриститот) кај нотар.

(4) Пријавата и прилозите од ставот (3) на овој член не се заверуваат кај нотар, доколку се поднесуваат преку Системот за е-регистрација лично потпишани со електронски потпис, или преку регистрационен агент.

ОДДЕЛ 3

ТРГОВСКИ ПОЛНОМОШНИК И ТРГОВСКИ ПАТНИК

Поим на трговски полномошник

Член 84

(1) Трговски полномошник е вработено лице во трговското друштво или друго физичко лице кое, за награда, е овластено од застапниците по закон на друштвото да го води претпријатието или негов дел, во рамките на даденото полномошно.

(2) Трговското полномоштво се дава во писмена форма со заверка на потписите кај нотар или се дава во електронска форма потпишано со електронски потпис согласно со Систем за е-регистрација.

Овластувања на трговски полномошник

Член 85

(1) Трговскиот полномошник е овластен да ги склучува сите договори и да ги презема сите правни дејствија што се вообичаени во прометот при водењето на претпријатието или на негов дел и тоа во рамките на даденото полномошно.

(2) Трговскиот полномошник не може, без посебно овластување од давачот на полномошното, да ги отуѓи ниту да ги оптовари неговите недвижности, да го обврзе со меница или со чек, да презема обврски од гаранција, да земе заем за него, да договори надлежност на избран суд и да се спогодува или да води спор.

(3) Ограничувањата на овластувањата на трговскиот полномошник, освен оние наведени во ставот (2) од овој член, немаат правно дејство спрема трети лица кои за нив не знаеле ниту морале да знаат.

(4) Ограничувањата од членот 70 став (4) од овој закон се однесуваат и на трговскиот полномошник.

(5) Полномошникот, кон својот потпис, назначува дека е полномошник и не смее да додава ништо, што би го означило како прокуристит.

Трговски патник
Член 86

- (1) Трговското друштво, односно трговецот-поединец може на лице кое е вработено кај него или на друго физичко лице да му даде полномошно како на трговски патник.
- (2) Полномошното на трговскиот патник му се дава во писмена форма.
- (3) Трговскиот патник е овластен во име и за сметка на давачот на полномошното да склучува договори за продажба на неговата стока, да ја испорачува таа стока, да продава на кредит ако има посебно овластување за тоа, да ги прима изјавите на купувачите во врска со стоката што е предмет на тие договори, да дава изјави и да презема други дејствија заради зачувување на правата на давачот на полномошното што произлегуваат од договорот што го склучил од негово име и за негова сметка.
- (4) Ограничувањата на овластувањата на трговскиот патник немаат правно дејство спрема трети лица кои за нив не знаеле ниту морале да знаат.
- (5) Трговскиот патник не може, без посебно овластување, да продава стока што се плаќа, на почек или на рати.
- (6) Ограничувањето определено во членот 70 став (4) од овој закон се однесува и на трговскиот патник.

ЧЕТВРТА ГЛАВА
ТРГОВСКИ РЕГИСТАР И ПОСТАПКА НА УПИС

Поим на трговски регистар
Член 87

- (1) Трговскиот регистар како јавна книга содржи податоци и прилози (исправи и докази) за субјектите на уписот за кои уписот е пропишан со закон.
- (2) Трговскиот регистар се состои од регистарска влошка (класер) во којашто се запишуваат податоците на упис и збирка на прилози во којашто се приложуваат исправите и доказите на секој запишан субјект. Сите поднесоци се внесуваат во збирката на прилози на запишаниот субјект.
- (3) Запишаните податоци и доставените прилози (исправи и докази) во трговскиот регистар се чуваат трајно.
- (4) Регистрациониот агент конвертираните прилози (исправи и докази) има обврска да ги чува 5 години, а потоа истите ги предава во Државниот Архив на Република Северна Македонија.

Единственост на трговскиот регистар
Член 88

Трговскиот регистар се води на единствен начин на територијата на Република Северна Македонија.

Начин на водење на трговскиот регистар
Член 89

- (1) Уписите во трговскиот регистар се вршат во електронска форма и трговскиот регистар се води во писмена форма и во електронска форма.
- (2) Поднесувањето на сите податоци што се запишуваат во трговскиот регистар, се врши во електронска форма преку Систем за е-регистрација и во согласност со Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистар на други правни лица како и со Законот за електронски документи, електронска идентификација и доверливи услуги.
- (3) По исклучок на ставот (2) на овој член, поднесувањето на податоците за упис врз основа на правосилна судска одлука или одлука на државен или друг надлежен

орган и податоците за упис за субјекти на упис кои не се опфатени со овој закон, а се запишуваат во трговскиот регистар, се врши во писмена форма.

Начело на јавност

Член 90

- (1) Податоците запишани во трговскиот регистар се јавни.
- (2) Секое лице, на свој трошок може да бара да му се издаде фотокопија или заверен препис од податоците запишани во регистарската влошка.
- (3) Секој може да поднесе барање да изврши увид во збирката на прилози или да му се обезбеди фотокопија од прилозите во збирката на свој трошок, освен во збирката на прилози на јавното трговско друштво и на командитното друштво. Увид во збирката на прилози на овие друштва може да изврши секој содружник и лице коешто има правен интерес.
- (4) За податоците во регистарската влошка за субјектот на упис, на барање на заинтересираната страна, се издава потврда дека имало упис и дека тој е бришан.
- (5) На барање на секое лице, се издава потврда дека нема упис во трговскиот регистар.
- (6) Сите или некои од податоците кои се запишани во трговскиот регистар, по избор на подносителот на барањето, можат да му бидат издавани и само во електронска форма преку едношалтерскиот систем во согласност со Систем за е-регистрација, Законот за Централниот регистар на Република Северна Македонија и прописите за едношалтерски систем.

Стварна надлежност

Член 91

Трговскиот регистар го води Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Постапка за упис

Член 92

Постапката за упис во трговскиот регистар се води според посебна управна постапка утврдена со прописите за едношалтерски систем.

Веродостојност на уписот

Член 93

- (1) Секој, кој во правниот промет постапува совесно и верува во податоците запишани во трговскиот регистар не ги трпи штетните правни последици што ќе настанат.
- (2) Никој не може да се повикува на тоа дека не му се познати податоците запишани во трговскиот регистар, освен ако со закон поинаку не е определено.

Субјекти што се запишуваат во трговскиот регистар

Член 94

(1) Субјекти коишто се запишуваат во трговскиот регистар (субјекти на упис) се:

- 1) трговец-поединец;
- 2) јавно трговско друштво;
- 3) командитно друштво;
- 4) друштво со ограничена одговорност;
- 5) акционерско друштво;
- 6) командитно друштво со акции;
- 7) стопанска интересна заедница и

- 8) подружница на странско трговско друштво (во натамошниот текст: странско друштво), односно подружница на странски трговец-поединец.
- (2) Сите субјекти на упис во трговскиот регистар ги запишуваат податоците определени со овој закон.
- (3) Податоците што се запишуваат во трговскиот регистар се водат за секој субјект на упис одделно.
- (4) Во регистарот се запишуваат и сите промени на податоците за кои, со овој закон е определено дека се запишуваат во трговскиот регистар.

Рок за поднесување пријава за упис во трговскиот регистар

Член 95

- (1) Субјектите за коишто е утврден задолжителен упис во трговскиот регистар се должни во рок од петнаесет дена од денот на стекнувањето на условите за поднесување пријава за упис во трговскиот регистар да поднесат пријава за упис, освен ако со овој и со друг закон поинаку не е определено.
- (2) По истекот на 90 дена од денот на стекнување на условите за поднесување пријава, Централниот регистар на Република Северна Македонија нема да ги запише податоците и пријавата ќе ја отфрли, освен ако со овој закон поинаку не е определено.
- (3) Ако поради пропуштањето да се поднесе пријава за упис во рок од ставот (1) на овој член, се претрпи штета, за штетата одговара физичкото лице коешто имало обврска да поднесе пријава за упис и тоа лично и неограничено со сиот свој имот.

Поведување на постапката

Член 96

- (1) Постапката за упис во трговскиот регистар се поведува со поднесување пријава на пропишан образец во која е содржано барањето за упис. Пријавата се поднесува од овластен подносител во електронска форма потпишана со електронски потпис преку Системот за е-регистрација и поднесена согласно со Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица. По исклучок, пријавата за упис врз основа на правосилна судска одлука или одлука на државен или друг надлежен орган, како и пријава за упис на субјекти кои не се опфатени со овој закон, се поднесува во писмена форма.
- (2) Пријава за упис на трговско друштво поднесува органот на управување, односно овластен член на органот на управување, освен ако со овој закон поинаку не е определено.
- (3) Пријавата од ставот (2) на овој член, може да ја поднесе и полномошник со полномошно дадено од овластениот подносител, во писмена форма заверена кај нотар, или дадено во електронска форма потпишано со негов електронски потпис, или заверено со електронски потпис на регистрациониот агент којшто ја поднесува пријавата за упис преку Системот за е-регистрација.
- (4) Доколку пријавата се поднесува преку регистрационен агент преку Системот за е-регистрација, полномошното од ставот (3) на овој член не се заверува на нотар.
- (5) Во постапката за упис во трговскиот регистар, како и во правниот промет, не е задолжителна употреба на официјален печат. Потврдувањето на кој било документ со официјален печат на друштвото не смее да се пропише со закон, или друг нормативен акт, или тоа да се бара од државен орган.
- (6) За вистинитоста и за законитоста на податоците одговара овластениот подносител од ставот (1) на овој член, односно лицата определени со овој закон.

Доставување прилози

Член 97

- (1) Со пријавата за упис во трговскиот регистар се поднесуваат и потребните прилози (исправи и докази) во коишто се содржани податоците што се запишуваат во трговскиот регистар.
- (2) Ако се внесува непаричен влог во недвижна ствар, се доставува и доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар. При вложување хартии од вредност, во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност, со прибелешка во овластен депозитар дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар, доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложуваат во трговското друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето, се до пренесувањето на истите на трговското друштво.
- (3) Ако со закон е определено доставување одобрение од надлежен орган, со пријавата се приложува и тој доказ.
- (4) Во пријавата за упис не може да бидат внесувани и други податоци, освен оние кои, според овој закон, се запишуваат во трговскиот регистар или да се бара од субјектот на уписот да доставува други прилози (исправи и докази), освен оние кои со овој закон е определено дека мора да бидат приложени кон пријавата за упис.
- (5) Прилозите од овој член можат да бидат поднесени и преку Системот за е-регистрација само во електронска форма потпишани со електронски потпис согласно со Систем за е-регистрација и Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица.

Испитување на пријавата

Член 98

Пред донесување решение за упис во трговскиот регистар, се утврдува дали се исполнети условите за упис, предвидени со овој закон. При уписот не се испитува законитоста и вистинитоста на содржината на прилозите (исправите и доказите) што се поднесуваат при упис во трговскиот регистар, ниту законитоста на постапката во којашто тие се донесени, ниту се испитува дали податоците што се запишуваат во трговскиот регистар се вистинити, ниту дали се во согласност со закон. За нивната вистинитост и законитост одговора лицето, односно лицата определени со овој закон.

Тужба за утврдување ништовност на упис

Член 99

- (1) Со тужба може да се бара утврдување ништовност на упис извршен врз основа на лажна исправа, ако во исправата врз основа на којашто е извршен уписот се наведени невистинити податоци, ако исправата е потврдена, или издадена, во незаконито спроведена постапка, ако незаконито е спроведено дејствие за којшто податоците се запишуваат во трговскиот регистар, или ако постојат други со закон предвидени причини.
- (2) Тужбата може да ја поднесе лице кое има правен интерес за утврдување ништовност на уписот.
- (3) Тужбата се поднесува во рок од 30 дена, од денот кога тужителот дознал за причините за ништовност, но не може да се поднесе по истекот на рокот од една година од денот на уписот.

Постапување по правосилна одлука на судот за утврдена ништовност

Член 100

- (1) Кога судот утврдил ништовност на упис, во согласност со членот 99 од овој закон, Централниот регистар на Република Северна Македонија врз основа на правосилната одлука, носи по службена должност решение за бришење на ништовниот упис.
- (2) Бришењето на уписот од трговскиот регистар, Централниот регистар на Република Северна Македонија го објавува на својата интернет страница. Одлуката од членот 99 од овој закон произведува правно дејство спрема трети лица, наредниот ден, од денот на нејзиното објавување.
- (3) Ништовноста на уписот не влијае на правните работи преземени од името на трговското друштво.

Постапување по правосилна одлука на судот

Член 101

- (1) Правосилна одлука, донесена по тужба или предлог, којашто се однесува на упис извршен во трговскиот регистар, по службена должност ја доставува судот што ја донел одлуката до Централниот регистар на Република Северна Македонија.
- (2) Изречената прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност по правосилноста на одлуката, судот по службена должност ќе ја достави на Централниот регистар на Република Северна Македонија.
- (3) Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе изврши упис на изречената прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност, во регистарот од членот 33 од овој закон.

ПЕТТИ ДЕЛ ФОРМИ НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА

ПРВА ГЛАВА ЈАВНО ТРГОВСКО ДРУШТВО

ОДДЕЛ 1 ПОИМ И ОСНОВАЊЕ

Поим

Член 102

- (1) Јавно трговско друштво (во натамошниот текст: јавно друштво) е трговско друштво во кое се здружуваат две или повеќе физички и правни лица, кои на доверителите за обврските на друштвото им одговараат неограничено и солидарно со сиот свој имот.
- (2) Јавно друштво се основа со договор за друштвото склучен меѓу основачите.

Фирма

Член 103

Фирмата на јавното друштво ги содржи и зборовите „јавно трговско друштво“ или ознаката „ЈТД“.

Договор за друштвото

Член 104

(1) Договорот за друштвото содржи одредби за:

- 1) името и презимето, ЕМБГ, занимањето, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта (ако содружник е странско физичко лице) или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако содружникот е правно лице;
- 2) фирмата и седиштето на јавното друштво;
- 3) предметот на работењето на јавното друштво;
- 4) видот и износот на влогот на секој содружник;
- 5) начинот на личното учество на секој содружник во работата на јавното друштво;
- 6) начинот на водење на работењето и на застапувањето на јавното друштво и начинот на донесување на одлуките;
- 7) начинот на распределба на добивката и начинот на покривање на загубата и
- 8) други прашања определени со овој закон со коишто се уредуваат односите меѓу содружниците.

(2) Потписите на содружниците на договорот за друштвото се заверуваат кај нотар.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член потписите на содружниците на друштвото не се заверуваат кај нотар, доколку договорот се поднесува како прилог преку Системот ерегистрација, во електронска форма, потпишан со електронски потпис од содружниците на договорот или преку регистрационен агент.

Посебни услови за вршење на дејноста

Член 105

Јавно друштво може да врши дејност поврзана со занимање за кое е потребна соодветна квалификација ако некој од содружниците или вработените има соодветна квалификација, освен ако со закон не е определено сите содружници или поголем број содружници на јавното друштво да ја имаат пропишаната квалификација за дејноста којашто е поврзана со определено занимање.

Упис

Член 106

Основањето на јавното друштво се запишува во трговскиот регистар. Пријавата за упис на основањето на јавното друштво ја поднесуваат сите содружници на јавното друштво овластени за застапување.

Податоци што се запишуваат и прилози кон пријавата за упис

Член 107

(1) Во трговскиот регистар се запишуваат:

- 1) фирмата и седиштето на јавното друштво;
- 2) името и презимето, ЕМБГ, занимањето, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта (ако содружникот е странско физичко лице) или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако содружникот е правно лице;
- 3) предметот на работењето на јавното друштво;
- 4) видот и износот на влогот на секој содружник и
- 5) начинот на застапувањето на јавното друштво.

(2) Кон пријавата се приложуваат:

- 1) договорот за друштвото;
  - 2) копија од пасош или од лична карта за странски физички лица или од друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во нивната држава, односно доказ за регистрација ако основач е правно лице;
  - 3) дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган ако таа обврска е определена со закон за упис на јавното друштво во трговскиот регистар;
  - 4) доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којшто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар, а кога се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка во согласност со членот 97 став (2) од овој закон;
  - 5) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка да биде основач на јавното друштво во согласност со членот 31 од овој закон;
  - 6) изјава, во согласност со членот 32 став (8) од овој закон и
  - 7) изјава во согласност со членот 36 од овој закон.
- (3) Содружниците, односно лицата кои според договорот за друштвото, се овластени за застапување приложуваат потписи во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.
- (4) Секоја промена на податоците од ставот (1) на овој член, како и пристапувањето на содружник во јавното друштво, односно истапувањето на содружник од јавното друштво се запишуваат во трговскиот регистар со одлука за измена на договорот за друштвото.

ОДДЕЛ 2

ПРАВНИ ОДНОСИ МЕЃУ СОДРУЖНИЦИТЕ НА ЈАВНОТО ДРУШТВО

Општа одредба

Член 108

- (1) Правните односи меѓу содружниците на јавното друштво се уредуваат со договор за друштвото.
- (2) На правните односи меѓу содружниците на јавното друштво што не се уредени со договорот за друштвото, се применуваат одредбите од овој закон.
- (3) На правните односи меѓу содружниците на јавното друштво што не се уредени со овој закон и со договорот за друштвото, се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи со коишто се уредува договорот за ортаклак (договор за заедница).

Влогови во друштвото

Член 109

- (1) Влоговите на содружниците во јавното друштво можат да бидат различни.
- (2) Содружникот може во јавното друштво да вложи пари, ствари, права, труд и услуги.
- (3) Вредноста на непаричниот влог, содружниците спогодбено ја утврдуваат во пари.

Последици од задоцнување

Член 110

- (1) Содружникот кој паричниот влог не го уплатил навреме или кој парите примени за јавното друштво не ги уплатил навреме на благајната на јавното друштво или за себе неоправдано зел пари од јавното друштво или задоцнил да ги внесе другите

парични влогови е должен на јавното друштво да му плати законска затезна камата од денот кога имал обврска да го уплати паричниот влог, или кога морал да ги предаде парите или кога парите неоправдано ги зел. Јавното друштво може да бара и надомест за штета.

(2) Без разлика дали влогот е паричен или непаричен, јавното друштво може да бара надомест на штетата.

Зголемување, надополнување и повлекување на влогот

Член 111

(1) Содружник на јавно друштво не е обврзан својот влог да го зголеми над износот утврден со договорот за друштвото, ниту пак, во случај на загуба е должен да го надополнува ако е намален без негова вина.

(2) Повлекување на влог, содружник може да бара само во случај на престанување на содружничкиот однос во јавното друштво.

Надомест на трошоци и на штета

Член 112

(1) Ако содружник на јавно друштво направи трошок за кој, според околностите може да се смета дека е потребен или ако претрпи штета непосредно од вршењето на работите на јавното друштво, или поради опасност којашто е неразделно поврзана со тоа вршење, јавното друштво е должно да му ги надомести трошоците и претрпената штета.

(2) За направените трошоци и претрпената штета, јавното друштво плаќа и камати сметано од денот кога трошоците биле направени, односно од кога настанала штетата.

(3) Содружникот може, за трошоците нужни за извршувањето на работите на друштвото, да бара друштвото да му плати аконтација.

Забрана на конкуренција

Член 113

(1) Содружник на јавно друштво не смее, без изречна согласност на другите содружници, да врши работи што се во рамките на предметот на работење на јавното друштво, ниту да биде содружник кој лично одговара, да биде член на орган или вработен во друштво коешто на јавното друштво му е конкурент или би можело да му биде конкурент.

(2) Забраната од ставот (1) на овој член не се однесува на содружник, кој при пристапувањето во јавното друштво, за тоа ги известил содружниците, освен ако во договорот за друштвото не е определено содружникот да го напушти работењето или да се откаже од него.

Последици од недопуштена конкуренција

Член 114

(1) Ако содружникот ја прекрши забраната од членот 113 став (1) од овој закон, јавното друштво може од него да бара надомест на штетата. Друштвото може наместо надомест на штетата да бара содружникот работите направени за своја сметка да ги признае како работи склучени за јавното друштво, односно на друштвото да му го предаде сето она што го примил од работите извршени за туѓа сметка или да му го отстапи своето право на она што треба да го прими од таквата работа.

(2) За вршење на правата на друштвото од ставот (1) на овој член, одлучуваат другите содружници. Правото за остварување на барањата на друштвото застарува за три месеца сметано од денот кога другите содружници дознале за повредата на

забраната од членот 113 став (1) од овој закон, но не подолго од пет години од денот на повредата на забраната.

(3) Остварувањето на правото од ставот (1) на овој член, не го исклучува правото на другите содружници да бараат престанување на јавното друштво.

Пренос на удел

Член 115

(1) Удел во јавно друштво може да се пренесува на трето лице само со согласност на сите содружници.

(2) Преносот на удел се врши со правна работа во писмена форма.

(3) Преносот на удел дејствува спрема јавното друштво откако правната работа за преносот ќе му биде поднесена на јавното друштво и кога едно од лицата овластени за управување со јавното друштво ќе потврди во писмена форма дека е применена.

Залог на удел

Член 116

(1) Содружник во јавно друштво може својот удел да го даде во залог со согласност на сите содружници.

(2) Содружникот чиј удел е даден во залог останува содружник во друштвото и ги остварува сите права кои ги има како содружник според договорот за друштвото.

Управување со јавно друштво

Член 117

(1) Секој содружник е овластен да управува со јавното друштво.

(2) Ако содружниците се договорот управувањето со јавното друштво да му го доверат на еден или на повеќе содружници, другите содружници се исклучени од управувањето со јавното друштво.

Начин на остварување доверено управување

Член 118

(1) Управителите се овластени да постапуваат самостојно во управувањето со јавно друштво. Ако управител се спротивстави на некое дејствие пред да биде извршено, извршувањето на дејствието се запира сè додека содружниците не донесат одлука за него.

(2) Ако според договорот за друштвото управителите дејствуваат заеднички, тогаш одлуките се донесуваат со согласност на сите управители. Секој од управителите може неодложните работи да ги изврши самостојно, ако со тоа се спречува настанување штета за јавното друштво. За преземените работи управителот треба без одлагање да ги извести другите управители на јавното друштво.

Пренесување на овластувањето за управување

Член 119

(1) Содружникот може да го пренесе овластувањето за управување со јавното друштво на трето лице ако со тоа се согласат другите содружници, на начин определен со договорот за друштвото.

(2) Овластувањето за управување, содружникот не може да го пренесе на трето лице ако тоа не е допуштено со договорот за друштвото.

(3) За работењето на управителот од ставот (1) на овој член, одговара содружникот кој го пренел овластувањето за управување, според одредбите од Законот за облигационите односи со коишто се уредува договорот за налог.

Обем на овластување за управување и начин на донесување на одлуките

Член 120

- (1) Овластување за управување се дава за работи коишто спаѓаат во редовното работење на јавното друштво.
- (2) Одлуките коишто ги надминуваат овластувањата на управителите, содружниците ги донесуваат едногласно, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Ако со договорот за друштвото биде определено одлуките да се донесуваат со мнозинство гласови, тогаш секој содружник на јавното друштво има еден глас, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Одлучување преку допишување

Член 121

Со договорот за друштвото може да биде определено одлуките што ги донесуваат сите содружници да се донесуваат со одлучување преку допишување доколку никој од содружниците не бара содружниците да се свикаат како собир на содружниците. Во случај на одлучување преку допишување, резултатите од изјаснувањето се констатираат во извештај подготвен во писмена форма, којшто се приложува кон книгата за одлуки. Кон извештајот се приложуваат одговорите на поставените прашања на секој од содружниците.

Откажување од овластувањето за управување

Член 122

- (1) Содружникот може да го откаже довереното овластување за управување со јавното друштво ако за тоа постои оправдана причина. Како оправдана причина се смета попречувањето од другите содружници да го врши довереното управување или кога тоа му е оневозможено поради неговата здравствена состојба.
- (2) Содружникот може да се откаже од довереното овластување за управување со јавното друштво само ако на другите содружници им даде отказан рок којшто овозможува тие да преземат се што е потребно за управувањето, освен ако постои оправдана причина поради којашто тој може да се откаже од овластувањето и пред истекот на тој рок.
- (3) Отказниот рок од ставот (2) на овој член изнесува најмалку три месеца.

Отповикување на управителите

Член 123

- (1) Ако сите содружници се управители, или ако еден или повеќе управители се избрани од редот на содружниците или се назначени со договорот за друштвото, отповикувањето се врши со едногласна одлука на содружниците. Отповиканиот содружник може да се повлече од јавното друштво, со барање да му бидат исплатени неговите права од содружничкиот однос во јавното друштво.
- (2) Ако еден или повеќе содружници се управители и не се назначени со договорот за друштвото, секој од нив може да биде отповикан под условите што се предвидени во договорот за друштвото или, ако тоа не е случај, со едногласна одлука на сите содружници.
- (3) Управителот кој не е содружник може да биде отповикан под условите предвидени во договорот за друштвото или, ако тоа не е случај, со одлука на содружниците донесена со мнозинство гласови.
- (4) Ако отповикувањето на управителот е извршено без оправдана причина, тоа може да биде основа за барање на надомест на штета.

Право на известување

Член 124

(1) Содружниците кои не се управители имаат право да добијат извештај за состојбата на книгите и другите документи на јавното друштво и да постават писмени прашања за управувањето со јавното друштво, на кои мора да им се одговори по писмен пат.

(2) При остварувањето на правото од ставот (1) на овој член, содружниците на јавното друштво кои не се управители имаат право во седиштето на јавното друштво, самите да се запознаат со трговските книги, со договорите, кореспонденцијата, записниците и со сите други документи создадени или примени во јавното друштво.

(3) Правото од ставот (2) на овој член, го вклучува и правото да се добијат преписи и копии од потребните документи.

Право на награда

Член 125

Содружникот може да има право на награда за своето лично учество во работите на јавното друштво определено со договорот за друштвото.

Учество во добивка и загуба

Член 126

(1) Добивката и загубата се делат меѓу содружниците на јавното друштво сразмерно на уделот на секој содружник во друштвото ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(2) При пресметувањето на учеството во добивката, коешто му припаѓа на содружникот во согласност со ставот (1) од овој член, влоговите што содружникот ги внел во друштвото во текот на деловната година се пресметуваат сразмерно на времето коешто изминало од уплатата. Ако содружникот во деловната година го намалил своето учество во имотот, така намаленото учество се пресметува сразмерно на времето што изминало од извршеното намалување.

ОДДЕЛ 3

АКТИ, ДОКУМЕНТИ И ИНФОРМИРАЊЕ НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Акти и документи што друштвото мора да ги чува

Член 127

Друштвото, во своето седиште, мора да ги чува следниве акти и документи:

- 1) примерок од договорот за друштвото и сите нивни измени и дополнувања со пречистените текстови;
- 2) прилози (исправи и докази) што се поднесени до трговскиот регистар;
- 3) книгата на удели;
- 4) книгата на одлуки;
- 5) ажурирана листа со име и презиме и место на живеење на управителот, односно управителите на друштвото;
- 6) записници од сите собири на содружниците и сите одлуки што биле донесени од содружниците со одлучување преку допишување, како и записниците од органот на управување, ако друштвото има орган на надзор;
- 7) примерок од годишните финансиски извештаи и од годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година;

- 8) изјави на содружниците, дадени во писмена форма, за прифаќање на одредбите од договорот за друштвото;
- 9) документи за залог и за хипотека;
- 10) колективниот договор на ниво на друштвото;
- 11) целокупната писмена кореспонденција на друштвото со неговите содружници;
- 12) извештајот на овластениот ревизор и извештајот на овластениот проценувач, ако има такви и
- 13) други акти и документи определени со овој закон и со договорот за друштвото.

Пристап на содружниците до актите, документите и информациите

Член 128

(1) Друштвото треба актите и документите што ги чува и информациите што ги има да му ги даде на располагање на секој содружник или на поранешен содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, на застапник на содружник и на наследник на починат содружник, на разгледување и копирање (во натамошниот текст: пристап до актите, документите и информациите), во текот на работното време на друштвото.

(2) Како предуслов за обезбедување пристап кон актите, документите и информациите од ставот (1) на овој член, друштвото може да побара содружникот или поранешниот содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, застапник на содружник или наследник на починат содружник да го докаже својството на содружник, застапник на содружник, или наследникот на починат содружник.

(3) Друштвото може да побара од лицата од ставот (1) на овој член да ги покријат вистинските трошоци (за копирање и слично), за пристап до актите, документите и информациите за друштвото.

Пристап до актите, документите и информациите со одлука на суд

Член 129

(1) На секој содружник или на поранешен содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, односно на застапник на содружник, или на наследник на починат содружник, мора да му се обезбеди право на увид во актите и другите документи од членот 127 од овој закон, во седиштето на друштвото, на начинот определен во договорот за друштвото.

(2) Ако на лице од ставот (1) на овој член му се оневозможи правото од ставот (1) на овој член, тоа има право, со предлог да побара од судот да донесе одлука за остварување на ова право. Судот, во рок не подолг од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот на ставот (1) на овој член, ќе утврди дали лицето од ставот (1) на овој член, има право на увид во актите и другите документи, и ако утврди дека пристапот не му бил овозможен, ќе го задолжи друштвото да му овозможи пристап.

(3) Лицето кое имало увид во актите и другите документи не може добиените информации јавно да ги објавува, или да ги презентира, ако со тоа му причинува штета на друштвото, освен во случај ако остварува некое право определено со закон, со договор за друштвото и друг акт на друштвото.

(4) Ако со објавувањето акти, документи или информации, лицето од ставот (1) на овој член, му причини штета на друштвото, тоа одговара за надомест на штета, освен во случаите од ставот (3) на овој член.

ОДДЕЛ 4 ОДНОСИ НА ЈАВНОТО ДРУШТВО СО ТРЕТИ ЛИЦА

Застапување на друштвото

Член 130

- (1) Секој содружник е овластен да го застапува јавното друштво.
- (2) Содружниците можат со договорот за друштвото да овластат еден или повеќе содружници за застапување на јавното друштво. Во тој случај, другите содружници се исклучени од застапувањето.
- (3) Ако повеќе содружници се овластени да го застапуваат јавното друштво, секој од застапниците може да го застапува јавното друштво самостојно. Со договорот за друштвото може да се предвиди и колективно застапување.
- (4) Застапниците на јавното друштво, во зависност од тоа дали нивните овластувања се за самостојно или за колективно застапување, јавното друштво го потпишуваат самостојно или колективно.
- (5) Овластувањето за застапување на јавното друштво е потполно. Ограничувањето на овластувањето за застапување на содружникот нема правно дејство спрема трети лица, без оглед на тоа дали тие знаеле или со оглед на околностите, морале да знаат за ограничувањето.

Откажување и одземање на овластувањето за застапување

Член 131

- (1) Застапникот може да се откаже од овластувањето за застапување во рок што не може да биде пократок од три месеца, од денот кога писмено ги известил другите содружници дека се откажува од овластувањето за застапување. Исклучувањето или ограничувањето на ова право е ништовно.
- (2) Судот може, по тужба на другите содружници, од значајни причини да му го одземе овластувањето за застапување на содружникот. Како значајна причина, во смисла на овој член, се смета секоја тешка повреда на обврска на содружникот или неговата неспособност уредно да го застапува друштвото.

Лична одговорност на содружниците

Член 132

- (1) За обврските на јавното друштво секој содружник им одговара на доверителите на јавното друштво непосредно, со сиот свој имот и солидарно со сите други содружници.
- (2) Одредбата во договорот за друштвото спротивна на ставот (1) од овој член е ништовна.
- (3) Доверител на јавното друштво може да бара исполнување обврска на јавното друштво од содружниците, дури откако јавното друштво нема да ја исполни обврската во рокот определен во писмениот повик од доверителот.
- (4) Содружник кој пристапува во јавно друштво што веќе постои, за обврските настанати пред неговото стапување во јавното друштво, одговара исто како и другите содружници.

Застареност на побарување

Член 133

- (1) Побарувањето од содружникот за обврските на јавното друштво застарува за пет години по престанувањето на јавното друштво, односно по истапувањето на

содружникот од јавното друштво, освен ако побарувањето од јавното друштво не застарува во пократок рок, во согласност со закон.

(2) Застарувањето почнува да тече по истекот на денот кога престанувањето на јавното друштво или истапувањето на содружникот е запишано во трговскиот регистар. Ако јавното друштво престане со стечај, застареноста почнува да тече од денот на уписот во трговскиот регистар на бришењето на јавното друштво. Ако побарувањето пристигне по уписот во трговскиот регистар, застареноста почнува да тече од денот на пристигнувањето.

Прекин на застареноста на побарувањето

Член 134

(1) Прекилот на застареноста на побарувањата спрема престанатото друштво, дејствува спрема содружниците кои на јавното друштво му припаѓале во времето на престанувањето.

(2) Прекилот на застареноста на побарувањата во однос на јавното друштво, коешто се уште не е престанато не дејствува спрема содружникот кој истапил, а прекилот на застареноста на побарувањата што настапил само спрема определен содружник не дејствува против другите содружници.

ОДДЕЛ 5 ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ЈАВНОТО ДРУШТВО И ПРЕСТАНУВАЊЕ НА СОДРУЖНИШТВОТО

Основи за престанување

Член 135

(1) Јавното друштво престанува со:

- 1) истекот на времето за коешто е основано;
- 2) одлука донесена од сите содружници;
- 3) стечај на јавното друштво;
- 4) смрт на кој било од содружниците, односно престанување на содружник-правно лице, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено;
- 5) стечај над кој било од содружниците;
- 6) отказ на некој од содружниците на јавното друштво на договорот за друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено;
- 7) правосилна одлука на судот;
- 8) губење на деловната спосособност на еден од содружниците, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено и
- 9) одземање на дозволата за вршење на дејноста, а јавното друштво не ја промени дејноста.

(2) Јавното друштво престанува и во други случаи определени со овој и со друг закон.

(3) Во договорот за друштвото можат да бидат предвидени и други основи за престанување на јавното друштво.

Отказ на содружник

Член 136

(1) Ако јавното друштво е основано на неопределено време, содружникот може, во согласност со условите определени во договорот за друштвото, да го откаже договорот за друштвото со отказан рок што не може да биде пократок од 30 дена, ниту подолг од шест месеца, сметано од последниот ден на деловната година. Отказот мора да биде изјавен на секој од содружниците. Отказниот рок може да се продолжи со договорот за друштвото.

(2) Одредбите од договорот за друштвото со коишто се исклучува правото на содружникот да го откаже договорот за друштвото или со коишто му се ограничува ова право се ништовни.

(3) Одредбите од ставот (1) на овој член, се применуваат и на јавното друштво коешто според договорот за друштвото трае за време на животот на секој од содружниците или коешто е молчешкум продолжено и по истекот на времето определено за неговото траење.

Престанување врз основа на одлука на судот

Член 137

(1) Од значајни причини, судот може по тужба на содружник на јавното друштво, да одлучи јавното друштво да престане пред истекот на времето за коешто е основано, односно да престане и без отказ ако времето на неговото траење не е определено. Тужба се поднесува против другите содружници.

(2) Како значајна причина од ставот (1) на овој член, се смета особено ако некој од другите содружници, со груба небрежност, крајно невнимание или умисла повреди некоја своја суштествена обврска или ако исполнувањето на таквата обврска или остварувањето на целта на јавното друштво станат невозможни или ако целта е постигната.

(3) Тужбата од ставот (1) на овој член се поднесува во рок од 90 дена од денот на сознавањето на причината, но не подолго од една година од денот на настанувањето на причината.

(4) Одредбите од договорот за друштвото со коишто се исклучува или со коишто спротивно на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, се ограничува правото на содружникот да бара престанување на јавното друштво се сметаат за ништовни.

(5) Со тужбата од ставот (1) на овој член, содружникот може да бара од судот наместо да одлучи да престане јавното друштво, да го исклучи од јавното друштво содружникот кој е виновен.

Отказ поради тешка повреда или поради однесување

Член 138

Секој содружник може без отказан рок да го откаже своето содружништво во јавното друштво, ако кој било друг содружник на јавното друштво тешко го повреди договорот за друштвото, или со неговото однесување ја доведува во опасност натамошната соработка со него или остварувањето на целта на јавното друштво.

Заштита на доверител на содружник

Член 139

(1) Доверител на содружник, кој во последните шест месеца не може да ги намира своите побарувања во постапката за присилно извршување од подвижниот имот на содружникот и врз основа на извршна исправа, да го заплени неговиот удел и да го пренесе барањето за исплата на она што би му припаднало од друштвото откако тоа ќе престане, може со писмено известување до сите други содружници да го откаже договорот за друштвото без оглед на тоа дали друштвото е основано на определено или на неопределено време. Доверителот може да го бара од друштвото само она што на содружникот би му припаднало по престанувањето на друштвото.

(2) Јавното друштво не престанува ако друштвото или другите содружници го исплатат долгот по издавањето на налогот за заплenuвање од ставот (1) на овој член.

(3) Ако друштвото или другите содружници во јавното друштво му го исплатат на доверителот на содружникот долгот од ставот (1) на овој член, учеството на содружникот во јавното друштво престанува ако содружниците поинаку не одлучат.

Продолжување на постоењето на друштво и по престанувањето на содружништвото на некој од содружниците

Член 140

(1) Со договорот за друштвото може да се предвиди јавното друштво да продолжи да постои и кога ќе престане содружништвото на некој од содружниците. Во тој случај, другите содружници ги исплатуваат правата од уделот на содружникот кој истапил од јавното друштво, а во случај на смрт на содружник во јавното друштво, неговите наследници стекнуваат положба на содружници ако за тоа изразат желба и ако тоа е утврдено како можност со договорот за друштвото или ако со тоа дополнително се согласат другите содружници. Наследниците ја даваат изјавата за стекнување на положба на содружник во јавното друштво во рок од три месеца од денот на правосилноста на решението за прогласување на наследниците.

(2) Ако наследниците не стекнат положба на содружници или ако тие не сакаат да стекнат положба на содружници, јавното друштво ги исплатува правата од уделот на починатиот содружник на наследниците.

Продолжување со работа на јавно друштво кога друштвото ќе остане со еден содружник

Член 141

(1) Ако во јавно друштво коешто има два содружника, еден од содружниците биде исклучен од друштвото, според условите и постапката определени со овој закон или ако над еден од содружниците се спроведе стечај, содружникот може во рок од една година да најде друг содружник и да продолжи да работи како јавно друштво или да го преобрази јавното друштво во некоја друга форма на трговско друштво.

(2) Утврдувањето на обврските и на уделот на содружникот кој е исклучен или престанал со стечај се врши со соодветна примена на одредбите од овој закон со коишто е уредено истапувањето на содружник од друштвото.

(3) Ако по истекот на рокот од ставот (1) на овој член содружникот не постапи според ставот (1) од овој член, судот по службена должност, спроведува постапка на ликвидација.

Упис на престанувањето на јавното друштво во трговскиот регистар

Член 142

(1) Престанувањето на јавното друштво, сите содружници го пријавуваат за упис во трговскиот регистар, освен ако јавното друштво престане со стечај, односно врз основа на друга правосилна одлука на судот.

(2) Ако јавното друштво престанува со одлука на судот, судот што ја донел одлуката по службена должност, ја доставува и до трговскиот регистар.

**ВТОРА ГЛАВА
КОМАНДИТНО ДРУШТВО**

**ОДДЕЛ 1
ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ**

Поим

Член 143

(1) Командитно друштво е трговско друштво во коешто се здружуваат две или повеќе физички и правни лица од кои најмалку еден содружник одговара за обврските на друштвото лично со сиот свој имот, односно неограничено и солидарно ако се

најмалку два содружника (во натамошниот текст: комплементар), а најмалку еден содружник одговара за обврските на друштвото само до износот на запишаниот влог во друштвото (во натамошниот текст: командитор). Влогот на командиторот не може да биде во труд и услуги.

(2) Комплементарите учествуваат најмалку со една петтина во вкупниот износ на влоговите.

Примена на одредби за јавното друштво

Член 144

Ако со одредбите од оваа глава поинаку не е определено, на командитното друштво се применуваат одредбите од овој закон со коишто се уредува јавното друштво.

ОДДЕЛ 2 ОСНОВАЊЕ И УПИС ВО ТРГОВСКИОТ РЕГИСТАР

Договор за друштвото

Член 145

Командитно друштво се основа со договор за друштво во писмена форма со заверени потписи на содружниците со електронски потпис на регистрациониот агент, или во електронска форма потпишан со електронски потпис на содружниците на друштвото преку Системот за е-регистрација.

Содржина на договорот за друштвото

Член 146

(1) Договорот за друштвото содржи одредби за:

- 1) фирмата и седиштето на командитното друштво;
- 2) предметот на работење на командитното друштво;
- 3) името и презимето, ЕМБГ, занимањето, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако содружникот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако содружникот е правно лице;
- 4) вкупниот износ на влогот на содружниците и определувањето на својството на содружниците како комплементари, односно командитори;
- 5) начинот на застапување на командитното друштво;
- 6) видот и соодносот на влоговите на секој од содружниците;
- 7) начинот и времето на уплата, односно на внесување на влогот;
- 8) начинот на распределба на добивката и начинот на покривање на загубата;
- 9) начинот на личното учество во работите на командитното друштво, управувањето со командитното друштво и начинот на донесување на одлуките и
- 10) други одредби определени со овој закон, со коишто се уредуваат односите меѓу содружниците.

(2) Измена на договорот за друштвото се врши со согласност на сите комплементари и на мнозинството командитори и според големината на нивниот влог.

Фирма

Член 147

Фирмата на командитното друштво ги содржи и зборовите „командитно друштво“ или ознаката „КД“.

Податоци што се запишуваат и прилози кон пријава

Член 148

(1) Во трговскиот регистар се запишуваат:

1) името и презимето, ЕМБГ, занимањето, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта ако содружникот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, МБС, ако содружникот е правно лице;

2) фирмата и седиштето на командитното друштво;

3) предметот на работењето на командитното друштво и

4) застапувањето на командитното друштво.

(2) Пријавата за упис на основањето на командитното друштво во трговскиот регистар ја поднесуваат комплементарите.

(3) Кон пријавата за упис се приложуваат:

1) договор за друштвото;

2) копија од пасош или од лична карта за странски физички лица или од друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во нивната држава, односно доказ за регистрација, ако основач е правно лице;

3) доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;

4) изјава од застапникот по закон, односно изјава од физичко лице дека не постои пречка да биде основач на друштвото, во согласност со членот 31 од овој закон;

5) изјава, во согласност со членот 32 став (8) од овој закон

6) изјава во согласност со членот 36 од овој закон и

7) дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган, ако таа обврска е определена со закон за упис на командитното друштво во трговскиот регистар.

(4) Содружниците, односно лицата кои, според договорот за друштвото, се овластени за застапување на командитното друштво приложуваат потписи во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.

(5) Секоја промена на податоците од ставот (1) на овој член, како и пристапувањето на содружник во командитното друштво, односно истапувањето на содружник од командитното друштво се запишува во трговскиот регистар.

(6) Објавувањето на уписот на основањето на командитното друштво во трговскиот регистар, освен пропишаните податоци, може да го опфати само назначувањето на бројот на командиторите и на вкупниот износ на нивните влогови. Името и презимето, односно фирмата на командиторот не може да се објави без негова согласност.

(7) Одредбата од ставот (6) на овој член се применува и кога командиторот пристапува кон постоечко командитно друштво, односно истапува од командитното друштво, како и кога се менува видот на влогот или износот до кој командиторот одговара.

ОДДЕЛ 3 ПРАВНИ ОДНОСИ МЕЃУ СОДРУЖНИЦИТЕ

Слобода на договарање

Член 149

- (1) Правните односи меѓу содружниците се уредуваат со договорот за друштвото.
- (2) Ако со договорот за друштвото не се уредени одделни прашања, се применуваат одредбите од овој закон за јавното друштво, ако во овој оддел поинаку не е определено.

Обврска за лично учество

Член 150

- (1) На лично учество во работите на командитното друштво е обврзан само комплементарот.
- (2) Со договорот за друштвото, на лично учество во работите на командитното друштво може да се обврзе и командиторот.
- (3) За личното учество во работите на командитното друштво на комплементарот и на командиторот може да им припадне награда.

Управување со друштвото

Член 151

- (1) Со командитното друштво управуваат комплементарите. Командиторите немаат право да управуваат со друштвото.
- (2) Командиторот не може да им се спротивставува на одлуките на комплементарите, освен на оние одлуки и постапки што се однесуваат или се преземаат надвор од редовното работење на командитното друштво.

Примена на одредбите за надомест на трошоците, на штетата и за забрана на конкуренцијата

Член 152

Одредбите од членовите 112, 113 и 114 од овој закон се применуваат на командиторите, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Право на увид

Член 153

- (1) Командиторот има право да бара препис или копија на годишните финансиски извештаи на друштвото, односно увид во трговските книги заради проверка на нивната исправност, право да му се соопшти содржината на трговските книги на командитното друштво и на другите документи, како и право писмено да поставува прашања што се однесуваат на управувањето со командитното друштво, на кои мора да му се одговори по писмен пат.
- (2) Судот може, на предлог на командиторот, да му наложи на командитното друштво на командиторот да му предаде препис или копија од годишните финансиски извештаи или да му овозможи увид во трговските книги и во другите документи на друштвото.
- (3) Одредбите од членовите 127, 128 и 129 соодветно се применуваат и на командиторот на командитното друштво.

Пренос на уделите

Член 154

- (1) Уделите во командитното друштво можат да бидат пренесени на трето лице само со согласност во писмена форма со заверени потписи на содружниците со електронски потпис на регистрацискиот агент, или во електронска форма потпишана со електронски потпис на содружниците на друштвото преку Системот за е-регистрација.
- (2) Со договорот за друштвото може да се определи:
  - 1) уделите на командиторите слободно да се пренесуваат меѓу содружниците;
  - 2) уделите на командиторите да бидат отстапени на трети лица со согласност на сите комплементари и со согласност на мнозинството командитори според големината на нивниот влог и
  - 3) комплементарот да отстапи еден дел од својот удел на командитор или на трето лице со согласност на сите комплементари, со согласност на мнозинството командитори и според големината на нивниот влог.

Учество во добивка и во покривање на загубата

Член 155

- (1) Добивката се дели меѓу содружниците на командитното друштво сразмерно на уделот на секој содружник во друштвото, освен ако со договорот на друштвото поинаку не е определено.
- (2) Добивката се додава на влогот на командиторот сè додека неговиот влог не го достигне износот што се обврзал со договорот за друштвото да го уплати како свој влог.
- (3) Командиторот учествува во покривањето на загубите на командитното друштво до висината на запишаниот влог, ако поинаку не е определено во договорот за друштвото.
- (4) Командиторот не е должен да ја врати примената добивка поради подоцнежна загуба на командитното друштво.

ОДДЕЛ 4

ПРАВНИ ОДНОСИ НА КОМАНДИТНО ДРУШТВО СО ТРЕТИ ЛИЦА

Застапување на друштвото

Член 156

- (1) Командитор не може да го застапува командитното друштво. Ако во договорот за друштвото е определено дека командиторот го застапува командитното друштво, таа одредба е ништовна.
- (2) Командитор не може ниту врз основа на полномошно да го застапува командитното друштво.
- (3) Ако се постапи спротивно на ставовите (1) и (2) од овој член, командиторот одговара неограничено и солидарно со сиот свој имот со комплементарите за обврските на командитното друштво.

Одговорност на командиторот

Член 157

- (1) Командиторот не одговара за обврските на командитното друштво ако го внел целиот влог за којшто се обврзал со договорот за друштвото. Ако командиторот не го внел целиот влог за којшто се обврзал со договорот за друштвото, одговара на

доверителите на командитното друштво неограничено и солидарно со другите содружници на друштвото до износот на договорениот влог намален за внесениот дел.

(2) Ако командиторот, врз основа на спогодбата со другите содружници на командитното друштво, го намали износот на својот влог, до уписот на новиот износ на влогот во трговскиот регистар, одговара спрема трети лица до првобитниот износ на влогот.

(3) Ако комплементар стане командитор, одговара како командитор од денот на објавувањето на уписот во трговскиот регистар како командитор.

(4) Лицето кое пристапува во друштвото во својство на командитор, одговара и за обврските што друштвото ги презело пред да стекне својство на командитор.

ОДДЕЛ 5 ПРЕСТАНУВАЊЕ НА КОМАНДИТНО ДРУШТВО

Основи за престанување

Член 158

Основи за престанување на командитно друштво се:

- 1) истекот на времето за коешто е основано;
- 2) одлука донесена од сите содружници (комплементари и командитори);
- 3) стечај на командитното друштво;
- 4) смрт на кој било од комплементарите, односно со престанување на комплементарправно лице, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено;
- 5) стечај над кој било од комплементарите;
- 6) отказ на некој од комплементарите, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено;
- 7) правосилна одлука на суд;
- 8) губење на деловната способност на комплементар, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено;
- 9) одземање на дозволата за вршење на дејноста, а командитното друштво не ја промени дејноста и
- 10) други случаи определени со закон и со договорот за друштвото.

Смрт или истапување на командитор

Член 159

(1) Командитно друштво не престанува со смртта на командиторот, односно со престанување на командитор којшто е правно лице.

(2) Ако поради истапување на сите командитори во командитното друштво останат најмалку два комплементари, командитното друштво може да продолжи да работи како јавно друштво.

(3) Промената од ставот (2) на овој член се пријавува за упис во трговскиот регистар, во рок од 30 дена од денот на истапувањето на последниот командитор. Кон пријавата за упис се приложува договорот за јавното друштво.

(4) Ако се пропушти рокот од ставот (3) на овој член, командитното друштво престанува.

Наследник на комплементар

Член 160

Ако со договорот за друштвото е определено дека командитното друштво и покрај смртта на еден од комплементарите, продолжува со работа со негов наследник кој е

малолетен, тој има статус на командитор до полнолетството, а го застапува неговиот законски застапник.

ТРЕТА ГЛАВА ДРУШТВО СО ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ

ОДДЕЛ 1 ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Поим

Член 161

- (1) Друштво со ограничена одговорност е трговско друштво во коешто едно или повеќе физички и правни лица учествуваат со по еден влог во однапред договорената основна главнина на друштвото.
- (2) Влоговите на содружниците можат да бидат со различна големина.
- (3) Содружниците не одговараат за обврските на друштвото.

Основачи

Член 162

- (1) Друштво со ограничена одговорност може да биде основано од едно или од повеќе физички и правни лица.
- (2) Друштвото со ограничена одговорност може да има најмногу 50 содружници.
- (3) Ако бројот на содружниците на друштвото го надмине бројот 50, содружниците, односно органите на друштвото мораат да преземат дејствија за усогласување на бројот на содружниците во согласност со ставот (2) од овој член, и тоа во рок од една година од денот кога бројот на содружниците се зголемил над 50.
- (4) Ако не бидат преземени дејствија за усогласување на бројот на содружниците во согласност со ставот (2) на овој член, содружниците, односно органите на друштвото се должни, во рокот предвиден во ставот (3) од овој член, да преземат дејствија за преобразба на друштвото во акционерско друштво или да спроведат ликвидација на друштвото.

Обврски на содружниците

Член 163

Содружниците спрема друштвото со ограничена одговорност се обврзани на давања и други обврски определени со договорот за друштвото.

Фирма

Член 164

- (1) Фирмата на друштвото со ограничена одговорност мора да ги содржи и зборовите: „друштво со ограничена одговорност“ или ознаката „ДОО“.
- (2) Кога друштвото има еден содружник фирмата ги содржи зборовите: „друштво со ограничена одговорност од едно лице“ или ознаката: „ДООЕЛ“.
- (3) Фирмата на поедноставеното друштво со ограничена одговорност мора да ги содржи и зборовите: „поедноставено друштво со ограничена одговорност“, или ознаката „ПДОО“.

ОДДЕЛ 2 ОСНОВАЊЕ НА ДРУШТВОТО

Начин на основање на друштвото

Член 165

- (1) Друштвото со ограничена одговорност (во натамошниот текст во глава трета од петтиот дел: друштвото), се основа со договор за друштвото што го склучуваат сите основачи во писмена форма или во електронска форма.
- (2) Друштвото кое има најмногу тројца основачи како физички лица, од кои еден е управител, може да се основа како поедноставено друштво со ограничена одговорност.
- (3) Ако друштвото го основа едно лице договорот за друштвото се заменува со изјава на основачот за основање на друштвото со ограничена одговорност (во натамошниот текст: изјава за основање на друштвото), во писмена форма или во електронска форма потпишана со електронски потпис согласно со Системот за е-регистрација.
- (4) Договорот за друштвото, односно изјавата за основање на друштвото во писмена форма, се заверува со потписи на содружниците со електронски потпис на регистрацискиот агент, или во електронска форма се потпишува со електронски потпис на содружниците на друштвото преку Системот за е-регистрација.
- (5) Основачите го склучуваат договорот за друштвото лично или преку полномошник, кој мора да има полномошно заверено кај нотар, освен во случај кога полномошното е потпишано со електронски потпис согласно со Системот за е-регистрација. Полномошно не е потребно ако застапникот на основачот врз основа на закон е овластен за него да го склучи договорот за друштвото, односно да даде изјава за основање на друштвото.
- (6) Основање на друштво со собирање содружници, односно со запишување влогови преку јавен повик не е допуштено.

Содржина на договорот за друштвото, односно на изјавата за основање на друштвото

Член 166

- (1) Договорот за друштвото, односно изјавата за основање на друштвото мора да ги содржи:
  - 1) името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта ако содружникот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако содружникот е правно лице;
  - 2) фирмата и седиштето на друштвото;
  - 3) предметот на работење на друштвото;
  - 4) времетраењето на друштвото;
  - 5) износот на основната главнина и износот на влогот на секој содружник одделно, а ако влогот е непаричен-подробен опис и назначување на неговата вредност;
  - 6) начинот и времето на уплата на паричните влогови што не се уплатуваат во целост;
  - 7) името и презимето, ЕМБГ на управителот, односно управителите (во натамошниот текст: управител), бројот на пасошот или дозволата за престој, односно бројот на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство како и местото на живеење;
  - 8) застапувањето на друштвото;

- 9) правата и обврските што содружниците ги имаат спрема друштвото, покрај уплата на своите влогови, како и правата и обврските коишто ги има друштвото спрема основачите;
  - 10) начинот и мерилата на распределба на добивката и начинот на покривање на загубата;
  - 11) управувањето на друштвото и
  - 12) престанување на друштвото.
- (2) Со договорот за друштвото, односно со изјавата за основање на друштвото, покрај прашањата од ставот (1) на овој член, можат да се уредат и други прашања и односи.
- (3) Одредбите во договорот за друштвото, односно во изјавата за основање на друштвото, спротивни на овој закон, се ништовни.

ОДДЕЛ 3 ОСНОВНА ГЛАВНИНА НА ДРУШТВОТО

Состав и износ на основната главнина

Член 167

- (1) Основната главнина на друштвото се состои од збирот на влоговите на содружниците.
- (2) Основната главнина не може да биде помала од 5.000 ЕВРА во денарска противвредност, според средниот курс на таа валута којшто е објавен од Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплатата, освен ако основачите не се договориле тоа да биде денот на потпишувањето на договорот за друштвото, односно на изјавата за основање на друштвото. Износот на основната главнина мора да биде изразен со цел број којшто е делив со бројот сто.

Поедноставено друштво со ограничена одговорност

Член 168

- (1) Најмалиот износ на основната главнина на поедноставеното друштво со ограничена одговорност е 1 евро во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплатата, освен ако основачите не се договориле тоа да биде денот на потпишување на основачкиот акт на друштвото. Најмалиот номинален износ на уделот е 10 центи во денарска противвредност според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на уплатата, освен ако основачите не се договориле тоа да биде денот на потпишување на основачкиот акт на друштвото. Основната главнина и уделот во друштвото мора да бидат изразени со цел број во евра.
- (2) Влоговите за преземените удели се уплаќаат само во пари. Пријавата за упис на друштвото во трговскиот регистар се поднесува откако влоговите за преземените удели во друштво, во целост се уплатени.
- (3) Друштвото мора да има задолжителна резерва, во која мора да се внесе (една четвртина) од добивката на друштвото искажана во годишните финансиски извештаи, намалена за износот на загубата од претходната година.
- (4) Задолжителната резерва може да се употреби за:
  - 1) зголемување на основната главнина, со распределба на резервата во основната главнина на друштвото;
  - 2) за покривање на загубата искажана за годината за која се поднесуваат годишните финансиски извештаи, ако не е покриена од добивката остварена во претходната година и

3) за покривање на загубата искажана за претходната година, ако не е покриена од добивката искажана во годишните финансиски извештаи за годината за која се поднесуваат.

(5) Доколку друштвото ја зголеми основната главнина, така што достигнува или станува поголема од најнискиот износ на основната главнина предвиден во членот 167 став (2) од овој закон, над друштвото повеќе не се применуваат одредбите од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член, со тоа што друштвото може да ја задржи фирмата од членот 164 став (3) од овој закон. На основната главнина на друштвото и на уделите се применуваат одредбите од членот 170 став (4) од овој закон.

Обврска за зголемување на намалена основна главнина

Член 169

(1) Ако основната главнина се намали од која било причина под износот определен во членот 167 ставот (2) од овој закон, износот мора да биде зголемен до износот предвиден со овој закон во рок од шест месеца од денот на усвојувањето на годишните финансиски извештаи, освен ако друштвото во тој рок не се преобрази во друга форма на друштво.

(2) Ако во рокот определен со ставот (1) од овој член, износот на основната главнина не биде зголемен до износот определен во членот 167 став (2) од овој закон, секое лице коешто има правен интерес може со предлог до судот да бара престанување на друштвото откако претходно ќе го предупреди неговиот застапник по закон таа состојба да ја усогласи со законот.

Влогови на содружниците

Член 170

(1) Влогот на содружникот може да биде паричен и непаричен.

(2) Внесување на влоговите во форма на труд и услуги, вклучувајќи и услуги или труд кои веќе се извршени, се спротивни на овој закон.

(3) Влоговите се запишуваат во целост.

(4) Поединечниот влог не може да биде помал од 100 ЕВРА во денарска противвредност. Влогот мора да биде изразен со цел број кој е делив со бројот сто.

(5) Секој содружник при основањето на друштвото може да преземе само еден влог. Еден влог може заеднички да биде преземен од повеќе лица.

Уплата и внесување на влогови

Член 171

(1) Пред поднесувањето на пријавата за упис на основањето на друштвото во трговскиот регистар, содружникот нема обврска за уплаќање на паричниот влог, ниту пак за внесување на непаричниот влог.

(2) Во случај уплата на паричниот влог пред поднесувањето на пријавата за упис на друштвото во трговскиот регистар, уплатата се врши на привремена сметка на друштвото кај носител на платниот промет во Република Северна Македонија.

Непаричен влог

Член 172

(1) Ако влогот што го презема друштвото е непаричен, во договорот за друштвото, односно во изјавата за основање на друштвото поблиску се определуваат:

1) содружникот кој го внесува непаричниот влог,

2) непаричниот влог што се внесува,

3) вредноста по којашто друштвото го презема непаричниот влог и

- 4) погодностите што му се признаваат на содружникот којшто го внесува непаричниот влог ако содружниците се договорат за такви погодности.
- (2) Кон договорот за друштвото се приложува извештај за процена на непаричниот влог од овластен проценувач. На непаричните влогови соодветно се применуваат одредбите од членот 39 од овој закон.

Утврдување на вредноста на непаричен влог

Член 173

Ако вредноста на поединечните непарични влогови е помала од 5.000 ЕВРА во денарска противвредност и ако вкупната вредност на целината на непаричните влогови не ја надминува половината на основната главнина, содружниците можат едногласно да одлучат да не ја проценуваат вредноста на непаричниот влог. Во тој случај, содружниците пред поднесувањето на пријавата за упис на основањето на друштвото, составуваат извештај за непаричните влогови во којшто наведуваат дека вредноста на непаричниот влог не е помала од висината на преземениот влог.

Посебни погодности за содружникот

Член 174

Ако на содружникот на друштвото му се дава надомест за непаричен влог што го внесува во друштвото и таа вредност се додава на неговиот влог или ако на некој содружник му се даваат посебни погодности во друштвото, во договорот за друштвото во подробности и во целина се наведува содружникот на друштвото кој го внесува непаричниот влог, опис на она што, на таков начин, се внесува и неговата вредност изразена во пари, како и посебните погодности што ги стекнува содружникот на друштвото.

Услови за враќање на внесените влогови

Член 175

- (1) Ако друштвото не биде основано во рок од шест месеца, сметајќи од денот на внесувањето на првиот влог, на начин определен со договорот за друштвото, секој основач кој го внел влогот може со предлог да бара од судот да му го утврди правото да му биде вратен неговиот внесен непаричен влог и да ги задолжи другите основачи да му го вратат, а за враќање на паричниот влог да ја задолжи банката во којашто е уплатен паричниот влог.
- (2) Ако основачите одлучат да го основаат друштвото по правосилноста на одлуката на судот од ставот (1) на овој член, се спроведува нова постапка за внесување на влоговите во друштвото.

Надомест на трошоците за основање на друштвото

Член 176

- (1) Основачите ги поднесуваат трошоците за основање на друштвото сразмерно на своите влогови, ако поинаку не е определено со договорот за друштвото. Надоместок за трошоците за основање на друштвото не може да се исплаќа од основната главнина, ниту да се засметува кон основната главнина, како влог.
- (2) Надоместокот на трошоците за основање на друштвото може да се одобри само до висината на највисокиот надомест определен во договорот за друштвото.
- (3) Надоместокот на трошоците од ставот (1) на овој член, може да биде исплатен само од добивката што ќе биде остварена со работењето на друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Содружниците можат да одлучат

овие исплати да имаат приоритет во однос на учеството во распределбата на добивката.

Одговорност на содружниците и управителите за штета

Член 177

(1) Содружниците и управителите кои при основањето на друштвото дале погрешни податоци заради кои основната главнина не го достигнала договорениот износ, должни се да ги уплатат износите што не се уплатени и да ги надоместат плаќањата што се извршени при основањето на друштвото, а не се прифатени како трошоци за основање на друштвото. Содружниците и управителите одговараат и за другите штети што биле причинети со договорот.

(2) Содружниците и управителот му одговараат на друштвото, како солидарни должници, и за штетата што е причинета поради невнесување или неправилно внесување на непаричните влогови, поради превисоката процена на нивната вредност или поради какво било и да е друго штетно однесување и дејствие преземено во постапката за основање на друштвото за кое судот ќе утврди дека се одговорни за причинетата штета.

(3) Од одговорноста од ставовите (1) и (2) на овој член, се ослободува оној содружник, односно управител кој не знаел за фактите врз кои се темели одговорноста, ниту за нив морал да знае и кој постапувал со внимание на уреден и совесен трговец.

(4) Ако надоместувањето на штетата е нужно заради исполнување на обврските кон трети лица, друштвото не може да се откаже од правото да бара надомест на штета од ставовите (1) и (2) на овој член, ниту може да се спогодува во поглед на тоа право.

(5) Правото да се бара надомест на штета од ставовите (1), (2) и (4) на овој член, застарува во рок од пет години од денот на објавувањето на уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар.

ОДДЕЛ 4 ПОДНЕСУВАЊЕ ПРИЈАВА ЗА УПИС НА ОСНОВАЊЕТО ВО ТРГОВСКИОТ РЕГИСТАР

Пријава за упис и податоци коишто се запишуваат во трговскиот регистар

Член 178

(1) Основањето на друштвото се запишува во трговскиот регистар.

(2) Пријавата за упис на основањето на друштвото ја поднесува управителот, односно управителот овластен од другите управители ако друштвото има повеќе управители.

(3) Во трговскиот регистар се запишуваат:

1) фирмата и седиштето на друштвото;

2) предметот на работењето на друштвото;

3) името и презимето, ЕМБГ или друг идентификациски број, бројот на пасошот или дозволата за престој, односно бројот на личната карта ако содружникот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако содружникот е правно лице;

4) износот на основната главнина;

5) денот на склучувањето на договорот за друштвото, односно денот на потпишувањето на изјавата за основање на друштвото;

6) времетраењето на друштвото ако тоа е определено со договорот за друштвото или со изјавата за основање на друштвото;

- 7) името и презимето на управителот, на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот, ако друштвото има орган за надзор, ЕМБГ или друг идентификациски број, занимањето, бројот на пасошот или дозволата за престој, односно бројот на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење;
  - 8) овластувањето за застапување на друштвото и
  - 9) интернет страница ако друштвото има ваква страница.
- (4) Секоја промена на податоците од ставот (3) на овој член, како и пристапувањето на содружник во друштвото, односно истапувањето на содружник од друштвото, се запишуваат во трговскиот регистар.

Прилози кон пријавата за упис

Член 179

- (1) Кон пријавата за упис на основањето на друштвото се приложуваат:
  - 1) договорот за друштвото, односно изјавата за основање на друштвото, со сите прилози вклучувајќи го и полномошното за полномошникот;
  - 2) копија од пасош или од лична карта ако основач е физичко лице или од друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава, односно доказ за регистрација ако основач е правно лице;
  - 3) ако се внесуваат непарични влогови-договорите со коишто тие се утврдуваат и спроведуваат, извештајот на проценувачот, освен кога во согласност со членот 173 од овој закон, не се врши процена и доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;
  - 4) одлуката за избор на управител, ако не е назначен со договорот за друштвото, во којашто се наведуваат името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење;
  - 5) изјава на секој управител на друштвото дека го прифаќа изборот, а ако со договорот за друштвото е определено дека друштво коешто има повеќе од еден управител ќе го застапува само еден од управителите, заедно или без прокурист, и изјава дека се прифаќа застапувањето на друштвото на начинот определен во договорот за друштвото;
  - 6) одлуката за избор на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот, ако друштвото има орган на надзор, во којашто се наведени името и презимето, ЕМБГ или друг идентификациски број, бројот на пасошот или дозволата за престој, односно бројот на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење;
  - 7) доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар;

- 8) дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган ако таа обврска е определена со закон за упис на друштвото во трговскиот регистар;
  - 9) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 31 од овој закон;
  - 10) изјава, во согласност со членот 32 став (8)) од овој закон и
  - 11) изјава, во согласност со членот 36 од овој закон.
- (2) Управителот, односно лицата кои според договорот за друштвото, се овластени за застапување приложуваат потписи во согласност со членот 70, ставови (2) и (3) од овој закон.
- (3) Прилозите од ставот (1) на овој член се поднесуваат во електронска форма согласно со Системот за е-регистрација и Законот за едношалтерскиот систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица.

ОДДЕЛ 5 ПРАВНИ ОДНОСИ МЕЃУ ДРУШТВОТО И СОДРУЖНИЦИТЕ

Пододдел 1 ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА СОДРУЖНИЦИТЕ ВО ДРУШТВОТО

Права на содружникот

Член 180

- (1) Секој содружник во друштвото има право:
  - 1) да учествува во управувањето со друштвото;
  - 2) да учествува во распределбата на добивката;
  - 3) да биде информиран за работењето на друштвото;
  - 4) да врши увид во книгите и во другите документи на друштвото и
  - 5) на дел од остатокот на ликвидационата, односно на стечајната маса.
- (2) Содружникот има и други права определени со закон. Содружниците можат во договорот за друштвото да определат и други права.
- (3) Правата од ставовите (1) и (2) од овој член, содружникот ги остварува во обем, на начин и според условите определени со овој закон и со договорот за друштвото.

Право на учество во добивка

Член 181

- (1) Содружниците имаат право на соодветен дел од добивката, освен ако правото на учество во добивката не е ограничено или исклучено со договорот за друштвото.
- (2) Добивката се дели меѓу содружниците сразмерно на нивните удели во друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.
- (3) Содружникот станува доверител на друштвото до висина на износот на одобрената, но неисплатена добивка.
- (4) Со договорот за друштвото се определува начинот на одлучувањето за распределбата, времето кога таа се врши, можноста управителот да одлучува за распределбата според критериуми и насоки утврдени од собирот на содружниците, начинот на којшто се води евиденцијата за распределбата и се утврдува износот на кој секој одделен содружник има право, ограничувањата при распределбата и други прашања, освен оние за коишто во согласност со овој закон и договорот за друштвото, е определено дека се одлучува на собир на содружниците.

Должност за уплата на влогот

Член 182

- (1) Содружникот е должен преземениот влог да го уплати во целост, во согласност со договорот за друштвото.
- (2) Сите содружници го вршат уплаќањето на паричните влогови сразмерно со нивните преземени влогови, освен ако со договорот за друштвото или со одлуката на собирот на содружниците поинаку не е определено.
- (3) Содружниците не можат да бидат ослободени, ниту може да им биде олеснето ниту одложено исполнувањето на обврската за плаќање на паричниот влог. Обврската за плаќање на паричниот влог не може да се пребива со побарување спрема друштвото, освен ако се работи за заем што се трансформира во влог во друштво, односно дополнителни доплати за кои ќе се донесе одлука за трансформација на дополнителните доплати во влог во друштвото.
- (4) Содружникот може да биде ослободен од обврската за плаќање на паричниот влог во случај на намалување на основната главнина, најмногу до износот за којшто се намалува основната главнина.
- (5) Ако при основањето на друштвото целиот износ на паричниот влог не е платен, преостанатиот износ се уплатува на начин определен со договорот за друштвото. Остатокот од влогот мора да се уплати во рок од една година од денот на објавувањето на уписот на основањето на друштвото. Се до плаќањето на целиот износ на паричниот влог, содружникот одговара на друштвото во висина на преземениот влог во согласност со договорот на друштвото.
- (6) Содружник кој задоцнил со извршување на својата обврска навреме да го плати влогот, е должен да плати законска затезна камата.
- (7) Одредбите од договорот за друштвото, како и другите правни работи и дејствија спротивни на одредбите од овој член се ништовни.

Дополнителен рок за уплата на влогот и за плаќање камата

Член 183

- (1) Во случај задоцнување на уплатата на влогот, друштвото, во дополнителен рок од најмалку 30 дена, ќе го повика содружникот да ја исполни обврската. Во поканата што ја упатува управителот на друштвото на содружникот му се укажува дека пропуштањето на уплатата во дополнителниот рок повлекува негово исклучување од друштвото. Поканата на содружникот му се испраќа препорачано или му се доставува на рака. Ако поканата се упатува на повеќе содружници, дополнителниот рок мора да биде еднаков за сите.
- (2) Друштвото може да поднесе тужба против содружникот со којшто се бара тој да го уплати влогот или дел од влогот и којшто не ја исклучува и можноста содружникот да биде исклучен од друштвото.

Исклучување содружник заради задоцнување и одговорност на претходниците

Член 184

- (1) Ако истече дополнителниот рок за уплата на влогот од членот 183 став (1) од овој закон, управителот огласува дека содружникот во полза на друштвото го изгубил својот удел и делумната уплата на влогот. Со тоа содружникот се смета за исклучен. За исклучувањето од друштвото содружникот се известува во писмена форма со препорачано писмо или писмо доставено лично на рака.
- (2) Исклучениот содружник ги губи сите права во друштвото, но и понатаму е обврзан да го уплати неуплатениот дел од влогот. Со тоа не се исклучува и неговата одговорност за штетата причинета на друштвото поради пропуштање на уплатата.
- (3) За уплата на неуплатениот износ на влогот и за законската затезна камата на исклучениот содружник, одговара неговиот непосреден претходник и сите негови

поранешни претходници, ако има такви. Уплатата, најпрвин, се бара од непосредниот претходник на исклучениот содружник. Ако тој не го плати влогот во рок од еден месец од денот на упатувањето на повикот, се бара плаќање од неговиот претходник.

(4) Претходникот на исклучениот содружник, со уплатата на преостанатиот дел од влогот, го стекнува уделот на исклучениот содружник.

Продажба на уделот на исклучениот содружник

Член 185

(1) Ако претходниците на исклучениот содружник не го уплатат преостанатиот дел од влогот, друштвото може да го продава уделот на исклучениот содружник со јавно наддавање, освен ако по цена што одговара на неговата вредност и со согласност на исклучениот содружник не го преземе некој од содружниците на друштвото. Уделот може да се продаде и претвори во пари на друг начин само со согласност на исклучениот содружник.

(2) Ако со продажбата на уделот преку јавно наддавање се постигне цена што е повисока од она што исклучениот содружник му го должи на друштвото, износот што ќе преостане, по намирувањето на трошоците за продажба и законската затезна камата, се употребува за уплата на влогот до износот којшто не е уплатен, а остатокот му се исплаќа на исклучениот содружник.

Повлекување удел, односно уплата на влог од други содружници

Член 186

(1) Ако според одредбите од членот 185 од овој закон претворањето на уделот во пари не е можно на кој било начин во рок од шест месеца друштвото може да го повлече уделот или другите содружници на друштвото можат сразмерно со своите удели во друштвото да го уплатат влогот на исклучениот содружник во целост. Сразмерно на износите уплатени на овој начин, на содружниците им се зголемуваат влоговите.

(2) Во случај повлекување на уделот, односно на уплата на влогот во целост од страна на другите содружници, исклучениот содружник има право на делот од својот влог што го уплатил.

Дополнителни доплати

Член 187

(1) Со договорот за друштвото може да се определи сите или одделни содружници да се обврзат да дадат дополнителни доплати над износот на влогот само кога е тоа потребно за покривање на загубите или за привремена неопходна потреба од парични средства.

(2) Ако со договорот за друштвото не е определено одлуката за дополнителни доплати да се донесе со мнозинство од најмалку две третини од дадените гласови, содружниците одлуката ја донесуваат едногласно.

(3) Дополнителните доплати не ги зголемуваат влоговите на содружниците како ни основната главнина на друштвото, освен кога со одлуката за дополнителни доплати е определено истите да бидат трансформирани во влог во друштвото согласно со одредбите од овој закон за зголемување на основната главнина.

(4) Дополнителните доплати на содружниците мора да бидат сразмерни на нивните удели во друштвото, освен ако содружниците не се согласат на поинаков сооднос.

(5) Содружникот не може својата обврска за давање дополнителна доплата да ја пребива со побарување спрема друштвото.

(6) Содружникот на друштвото што е во доцнење со обврската за давање дополнителна доплата е должен на друштвото да му плати законска затезна камата и да му ја надомести штетата што со тоа му ја причинил, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(7) Ако престанат условите од ставот (1) на овој член за обврската на содружниците за давање дополнителни доплати, на содружниците мора да им се вратат дополнителните доплати. Враќањето не смее да се изврши пред истекот на три месеца сметано од денот кога одлуката за враќање на дополнителните доплати ќе биде објавена на пропишан начин. Враќањето на дополнителните доплати е допуштено само кога содружниците целосно го имаат платено влогот. Враќањето на дополнителните доплати пред целосната уплата на влогот е ништовно.

Недопуштени примања

Член 188

(1) Содружникот во чија корист друштвото исплатило определен износ во спротивност со законот, со договорот за друштвото или со одлуката на содружниците, должен е примениот износ да му го врати на друштвото. Содружникот може да го задржи оној износ што го примил во добра верба како дел од добивката.

(2) За враќање на недопуштено исплатениот износ со чијашто исплата е намалена основната главнина на друштвото (недопуштено примање), покрај содружникот кој го примил износот, солидарно одговараат и управителот, членовите на надзорниот одбор, односно контролор, ако друштвото има орган на надзор, како и другите раководни лица во друштвото кои при извршувањето на исплатата не постапиле со должното внимание.

(3) Ако полниот износ на недопуштеното примање не може да се наплати од лицата наведени во ставот (2) на овој член, износот за којшто е намалена основната главнина го надоместуваат содружниците сразмерно на своите влогови во друштвото.

(4) Лицата наведени во ставовите (2) и (3) на овој член, не можат ниту во целост, ниту делумно да бидат ослободени од обврската за враќање на полниот износ на недопуштеното примање.

(5) Правото на друштвото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член да бара враќање на недопуштено примање застарува во рок од пет години од денот на примањето на недопуштената исплата, освен ако друштвото докаже дека лицето знаело или со оглед на околностите, морало да знае дека примањето е недопуштено.

Пододдел 2 УДЕЛИ

Определување на големината на уделот

Член 189

(1) Уделот на содружник во друштвото се определува според големината на влогот што го презел содружникот, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(2) Содружникот може да има само еден удел во друштвото. Ако содружникот преземе и друг удел, неговиот удел се зголемува за преземениот удел.

Потврда за удел

Член 190

(1) Со договорот за друштвото може да се определи обврска на друштвото на содружниците да им издаде потврда за удел. Потврдата за удел се издава како препис на состојбата запишана во книгата за удели.

(2) Потврдата за удел издадена на содружник во друштвото не е хартија од вредност.

(3) Друштвото не може да издава исправи кои даваат право на исплата од годишната добивка.

Книга на удели

Член 191

(1) Управителот на друштвото е одговорен за водење на книгата на удели во којашто, по запишувањето на основањето на друштвото во трговскиот регистар, за секој содружник се внесуваат податоци за: името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта ако содружникот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата (називот), седиштето, ЕМБС ако содружникот е правно лице, датумот на кој станал содружник, износот на влогот што содружникот го презел и што врз основа на тоа го уплатил или презел обврска да го уплати, начинот и времето на уплатите, дополнителните доплати што ги уплатил, опис и изјава за договорената вредност на непаричниот влог што е внесен или презел обврска да го внесе во иднина, сите обврски што го товарат уделот, бројот на гласовите што ги има при донесувањето на одлуките на содружниците, како и посебните права и должности што произлегуваат од уделот.

(2) Во книгата на удели, без одлагање се внесуваат сите измени во поглед на извршените уписи, како и поделбата и оптоварувањата на уделот. Исклучувањето и истапувањето на содружник, промената на сопственик на удел во врска со претворање на удел во пари, како и преземањето нови влогови, намалувањето на влоговите и враќањето на дополнителните доплати, управителот ги запишува без одлагање и без пријава, а другите измени, оптоварувања и поделби само врз основа на уредна пријава на кој било од содружниците. Во рок од три дена од денот на извршената измена во книгата на удели, управителот е должен да поднесе пријава за измената на уписот во трговскиот регистар ако со овој закон е определено дека податокот што е внесен во книгата за удели се запишува во трговскиот регистар.

(3) Управителот е одговорен за ажурно водење на книгата за удели и за точноста на податоците внесени во книгата за удели. Управителот е лично и неограничено одговорен на друштвото, на содружниците и на доверителите за штетата причинета за неточно и неажурно водење на книгата на уделите.

(4) Со договорот за друштвото се одредува начинот на водењето на книгата на удели.

Дејство на уписот во книгата на удели

Член 192

(1) Во однос на друштвото, содружник на друштвото е само оној кој е запишан во книгата на удели.

(2) Се смета дека уписот во книгата на удели е извршен на денот кога на друштвото ќе му пристигне пријавата за упис, ако таа ги исполнува условите што се бараат за таков упис, без оглед на времето кога уписот вистински е извршен. Пријавата се поднесува во писмена форма.

(3) Ако управителот одбие да изврши упис во книгата на удели во рок од осум дена од денот на поднесување на пријавата, содружникот, односно друго лице кое има правен интерес, може по истекот на овој рок, да поднесе предлог до судот да донесе одлука за упис во книгата на удели.

(4) По правосилноста на решението на судот, управителот е должен, во рок од три дена од денот на приемот на решението, да ја изврши одлуката и да изврши упис во книгата на удели.

Располагање со уделот

Член 193

(1) Содружниците располагаат со уделите под условите утврдени во договорот за друштвото.

- (2) Уделите во друштвото можат да се пренесуваат на начин и постапка определени со договорот за друштвото.
- (3) Содружникот на друштвото може да го пренесе својот удел, во целост или само дел од уделот.
- (4) Уделот се пренесува со договор за пренос на удел заверен кај нотар.
- (5) Секој пренос на удел што се врши на начин и според услови што се во спротивност со овој закон или со договорот за друштвото е ништовен.
- (6) Содружникот на друштвото може да го заложува својот удел според услови определени со договорот на друштвото. На залогот на удел не се применуваат одредбите од членот 196 став (1) од овој закон.
- (7) Содружниците во друштвото кои должат по основ на неплатени даноци, царини и придонеси не можат да купуваат, ниту да вршат пренос на удели во своето, или во други трговски друштва.
- (8) Ставот (7) на овој член, не се применува на содружниците со статус орган на државна управа и фондови основани од државата, кои стекнале удели во друштвото врз основа на закон.

Услови под кои се пренесува удел на трето лице

Член 194

- (1) Удел може да се пренесе на трето лице само ако содружникот во потполност го уплатил својот влог.
- (2) Правото на првенствено купување на удел се остварува според овој редослед: другите содружници и лицето определено од друштвото.
- (3) Ако другите содружници или лицето определено од друштвото не се изјаснат во рок од 30 дена од пријавувањето на намерата за пренос на уделот, содружникот е слободен во остварувањето на правото на пренос на својот удел, ако со договорот за друштвото не се определени посебни услови.

Пренос на удел по пат на наследство

Член 195

- (1) Преносот на удел со наследување не може да се ограничи.
- (2) Ако содружникот почине, законскиот застапник на неговата оставина ќе ги остварува сите права и ќе ги презема сите обврски кои произлегуваат од содружничкиот однос, вклучувајќи ги и сите други права и обврски кои, според договорот за друштвото ги остварувал, односно ги презел починатиот содружник.
- (3) За пренос на удел по пат на наследство и за прибавување со стекнување на некој имот како целина може со договорот за друштвото да се определи дека наследникот, односно прибавителот е должен уделот да го пренесе на некој од содружниците или на лице кое ќе го определи друштвото и тоа, ако странките не се спогодат поинаку, по цена што одговара на вредноста на уделот според последниот биланс на состојбата. Ако друштвото, во рок од 30 дена, откако сознало за него, не го повика наследникот, односно прибавителот да го пренесе својот удел, обврската за пренос престанува.

Преминување на правата и обврските од содружникот врз лицето коешто го стекнало уделот

Член 196

- (1) Во случај пренесување удел, правата и обврските од содружничкиот однос на содружникот преминуваат врз лицето коешто го стекнало уделот. Sprema лицето коешто го стекнало уделот, што се однесува до односите во друштвото, важат и сите правни дејствија што биле преземени спрема содружникот, како и правните дејствија

што тој ги презел пред да му биде пријавен на друштвото преносот на уделот во книгата на удели.

(2) За исполнување на дејствијата, што врз основа на уделот, мораат да се исполнат спрема друштвото по обврска што постои во времето кога на друштвото му е поднесена пријава за упис на преносот на тој удел во книгата на уделите, солидарно одговараат лицето коешто го стекнало уделот и неговиот правен претходник за обврските што постоеле на денот на пренесувањето на уделот, сразмерно со учеството на влогот во основната главнина на друштвото врз основа на кој е стекнат уделот во друштвото.

(3) Правото да се бара исполнување на дејствијата од ставот (2) на овој член, спрема правниот претходник на лицето коешто го стекнало уделот застарува во рок од пет години од денот на поднесувањето на пријавата за упис на преносот на уделот во книгата на удели.

(4) Лицето коешто стекнало удел е должно да му поднесе на друштвото пријава за промена на сопственоста над уделот заради упис во книгата на уделите.

(5) Пријавата од ставот (4) на овој член, содржи изјава од лицето коешто го стекнало уделот дека се согласува да биде содружник во друштвото, и дека целосно и безусловно ги прифаќа одредбите на договорот за друштвото.

Поделба на удел

Член 197

(1) Уделот може да биде поделен само во случај пренос на удел, правно следбеништво од содружник кој престанал и при наследување. За поделба на удел е потребна согласност на сите содружници, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(2) Одредбите од овој закон за најмалиот износ на влогот се применуваат и во случај на поделба на удел.

(3) Со договорот за друштвото може да се исклучи поделбата на уделот освен во случај на пренос на удел меѓу содружниците на друштвото.

(4) На преносот на дел од уделот сообразно се применуваат одредбите од овој закон за преносот на уделот.

Сосопственик на удел

Член 198

(1) Повеќе сосопственици можат да имаат еден удел.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член, се сметаат за еден содружник, своите права можат да ги остваруваат само преку заеднички застапник, а за обврските што произлегуваат од уделот одговараат солидарно.

(3) Секој од сосопствениците на удел мора да му обезбеди на друштвото податоци кои според овој закон се бараат за секој содружник.

(4) Сосопствениците на удел се обврзани да потпишат писмено полномошно за назначување заеднички застапник и да му го достават на друштвото. Ако назначениот застапник гласа или презема некое друго дејствие во однос на уделот, друштвото го прифаќа гласањето или другото дејствие без да се впушти во натамошно испитување на неговото овластување од содружниците.

(5) Ако сосопствениците на удел не му пријават на друштвото заеднички застапник, правните работи и дејствија што друштвото ги презема се полноважни, ако ги презема спрема еден од сосопствениците и тие дејствуваат спрема сите сосопственици.

(6) Друштвото ги испраќа сите известувања за работењето на друштвото и ја испраќа распределената добивка само на заедничкиот застапник и нема обврска тоа да го врши спрема секој сосопственик.

Стекнување сопствени удели

Член 199

- (1) Друштвото може да стекнува сопствени удели под следниве услови:
  - 1) ако за уделот што се стекнува во целост е уплатен влогот и
  - 2) ако уделот се стекнува од имотот на друштвото што го надминува износот на основната главнина и ако друштвото создало резерви за стекнување сопствени удели, а со тоа не ги намалува основната главнина на друштвото или нивото на резервите, определено со договорот за друштвото, коишто не смеат да се употребуваат за плаќања на содружниците.
- (2) Со одлука на содружниците, донесена со најмалку тричетвртинско мнозинство гласови од вкупниот број гласови што ги даваат уделите, друштвото може да откупи удели што учествуваат во основната главнина, до најмногу една третина.
- (3) Уделот стекнат спротивно на ставовите (1) и (2) од овој член, друштвото е должно во рок од една година од денот на откупувањето, да го отуѓи или со примена на правилата за намалување на основната главнина да го повлече.
- (4) Правата од сопствениот удел мируваат.

Земање удел на содружник преку залог

Член 200

- (1) Друштвото може да зема во залог удел на содружник во друштвото за којшто во целост е платен преземениот влог.
- (2) Содружникот кој го дал уделот во залог на друштвото ги остварува сите права и ги презема сите обврски што произлегуваат од содружничкиот однос.
- (3) Друштвото може да зема во залог удел само ако вкупниот износ на побарувањата обезбедени со залогот на удел е понизок од вредноста на уделот или, ако вредноста на уделот што се зема во залог е пониска од тоа, износот на побарувањето да не е поголем од имотот на друштвото што ја надминува основната главнина.

Повлекување удел

Член 201

- (1) Уделот може да биде повлечен само во случаите предвидени во договорот за друштвото.
- (2) Уделот може да се повлече без согласност на содружникот ако условите за повлекување биле определени во договорот за друштвото пред содружникот да го стекне уделот.
- (3) Ако повлекувањето на уделот предизвикува намалување на основната главнина, повлекувањето може да се изврши само преку намалување на основната главнина.
- (4) Друштвото со ограничена одговорност од едно лице не може да стекнува сопствен удел, ниту може да го повлече уделот.

Пододдел 3 ПРЕСТАНУВАЊЕ НА СОДРУЖНИЧКИОТ ОДНОС

Основи за престанување на содружничкиот однос

Член 202

- (1) Содружничкиот однос во друштвото престанува со:
  - 1) смрт на физичкото лице- содружник;
  - 2) престанување на правното лице- содружник;
  - 3) истапување на содружник од друштвото;

- 4) исклучување на содружник од друштвото и
- 5) стечај над содружник.
- (2) Со договорот за друштвото може да се определат и други основи за престанување на содружничкиот однос.
- (3) Имотните односи од содружничкиот однос се уредуваат со биланс на состојба што се изготвува заклучно со крајот на месецот во којшто престанал содружничкиот однос.

Истапување содружник од друштвото

Член 203

- (1) Со договорот за друштвото може да се определи содружникот да може да истапи од друштвото. Во таков случај, во договорот за друштвото мора да се определат условите, постапката и последиците од истапувањето на содружникот од друштвото.
- (2) Содружникот, може со тужба, да бара истапување од друштвото ако за тоа постојат оправдани причини. Се смета дека постојат оправдани причини за истапување на содружник од друштвото:
  - 1) ако другите содружници или орган на друштвото му причинат штета или ако со натамошното негово учество во друштвото, како содружник, ќе трпи неправедни штети;
  - 2) ако е спречен во остварувањето на своите права во друштвото и
  - 3) ако некој орган во друштвото му наметнува несразмерни обврски.
- (3) Тужбата се поднесува во рок од 90 дена од денот на сознавањето на причината, но не подолго од една година од денот на настанувањето на причината.
- (4) Содружникот не може да се откаже однапред од правото од ставот (2) на овој член.

Исклучување содружник од друштвото

Член 204

- (1) Со договорот за друштвото може да се определи содружникот да може да биде исклучен од друштвото. Во тој случај, во договорот за друштвото се определуваат условите, постапката и последиците од исклучувањето на содружникот од друштвото.
- (2) Содружник, односно друштвото, со тужба, може да бара друг содружник да биде исклучен од друштвото ако за тоа постојат оправдани причини. Се смета дека постојат оправдани причини ако другиот содружник:
  - 1) причини штета на друштвото или на некој од содружниците, или ако со натамошното негово учество во друштвото, како содружник, друштвото или содружниците ќе трпат штета;
  - 2) се однесува спротивно на одлуките на содружниците, донесени на собир на содружниците или со одлучување преку допишување;
  - 3) не учествува во управувањето со друштвото и со тоа го спречува и ограничува редовното работење на друштвото или вршењето на правата на другите содружници;
  - 4) намерно или грубо ги крши одредбите од договорот за друштвото, односно не ги извршува должностите што ги има како содружник; или
  - 5) на друг начин не ги извршува преземените обврски со договорот за друштвото.
- (3) Тужбата се поднесува во рок од 90 дена од денот на сознавањето на причината, но не подолго од една година од денот на настанувањето на причината.
- (4) Содружникот не може да се откаже однапред од правото од ставот (2) на овој член.

Дејство на истапувањето и на исклучувањето содружник од друштвото

Член 205

- (1) Со истапувањето или со исклучувањето на содружникот престанува неговиот содружнички однос и сите права што произлегуваат од него.
- (2) Содружник кој истапува од друштвото, односно исклучениот содружник има право на надомест на неговиот удел според пазарната вредност што ја имал уделот во времето на истапувањето, односно на исклучувањето на содружникот. Ако влогот бил непаричен, содружникот има право внесеното да му се врати, ако тоа право е определено во договорот за друштвото или ако со тоа се согласат другите содружници во рок што не може да биде пократок од три месеца од денот на истапувањето, односно исклучувањето од друштвото. Содружникот не може да бара надомест за причинета штета за случајно уништување, оштетување или намалување на вредноста на она што го вложил, како и ако до тоа дошло со редовна употреба.
- (3) Ако исклучениот содружник бил должен да исполни некоја друга обврска спрема друштвото, друштвото нема во согласност со ставот (2) од овој член, да му го надомести неговиот удел додека тој не ја исполни обврската кон друштвото и не му ја надомести штетата ако таа била предизвикана од неисполнувањето на преземената обврска.
- (4) На кој начин ќе се изврши процената, односно изборот според кој ќе се определи надомест за уделот го утврдуваат спогодбено, содружникот кој истапува, односно исклучениот содружник и друштвото.
- (5) Ако содружникот кој истапува, односно ако исклучениот содружник, во согласност со ставот (2) од овој член, не го прифати предлогот на друштвото, надоместот на уделот на содружникот кој истапил, односно на исклучениот содружник, го проценува овластен проценувач определен од судот.
- (6) Содружничкиот однос во случај на истапување, односно исклучување престанува кога ќе му се исплати на содружникот надоместокот од ставовите (2) и (5) на овој член.

ОДДЕЛ 6

АКТИ, ДОКУМЕНТИ И ИНФОРМИРАЊЕ НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Акти и документи што друштвото мора да ги чува

Член 206

Друштвото, во своето седиште, мора да ги чува следниве акти и документи:

- 1) примерок од договорот за друштвото и сите нивни измени и дополнувања со пречистените текстови;
- 2) прилози (исправи и докази) што се поднесени до трговскиот регистар;
- 3) книгата на удели;
- 4) книгата на одлуки;
- 5) ажурирана листа со име и презиме и место на живеење на управителот на друштвото, на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот, ако друштвото има орган на надзор;
- 6) записници од сите собири на содружниците и сите одлуки што биле донесени од содружниците со одлучување преку допишување, како и записниците од органот на управување, ако друштвото има орган на надзор;
- 7) примерок од годишните финансиски извештаи и од годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година;
- 8) изјави на содружниците, дадени во писмена форма, за прифаќање на одредбите од договорот за друштвото;
- 9) документи за залог и за хипотека;
- 10) колективниот договор на ниво на друштвото;
- 11) целокупната писмена кореспонденција на друштвото со неговите содружници;

- 12) извештајот на овластениот ревизор и извештајот на овластениот проценувач, ако има такви и
- 13) други акти и документи определени со овој закон и со договорот за друштвото.

Пристап на содружниците до актите, документите и информациите

Член 207

(1) Друштвото треба актите и документите што ги чува и информациите што ги има да му ги даде на располагање на секој содружник или на поранешен содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, на застапник на содружник и на наследник на починат содружник, на разгледување и копирање (во натамошниот текст: пристап до актите, документите и информациите), во текот на работното време на друштвото.

(2) Како предуслов за обезбедување на пристап кон актите, документите и информациите од ставот (1) на овој член, друштвото може да побара содружникот или поранешниот содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, застапник на содружник или наследник на починат содружник да го докаже својството на содружник, застапник на содружник, или наследникот на починат содружник.

(3) Друштвото може да побара од лицата од ставот (1) на овој член да ги покријат вистинските трошоци (за копирање и слично), за пристап до актите, документите и информациите за друштвото.

Пристап до актите, документите и информациите со одлука на суд

Член 208

(1) На секој содружник или на поранешен содружник, за периодот кога тој бил содружник на друштвото, односно на застапник на содружник или на наследник на починат содружник мора да му се обезбеди право на увид во актите и другите документи од членот 206 од овој закон, во седиштето на друштвото, на начинот определен во договорот за друштвото.

(2) Ако на лице од ставот (1) на овој член му се оневозможи правото од ставот (1) на овој член, тоа има право, со предлог да побара од судот да донесе одлука за остварување на ова право. Судот, во рок не подолг од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот на ставот (1) на овој член, ќе утврди дали лицето од ставот (1) на овој член, има право на увид во актите и другите документи, и ако утврди дека пристапот не му бил овозможен, ќе го задолжи друштвото да му овозможи пристап.

(3) Лицето кое имало увид во актите и другите документи не може добиените информации јавно да ги објавува или да ги презентира ако со тоа му причинува штета на друштвото, освен во случај ако остварува некое право определено со закон, со договор за друштвото и друг акт на друштвото.

(4) Ако со објавувањето акти, документи или информации, лицето од ставот (1) на овој член му причини штета на друштвото, тоа одговара за надомест на штета, освен во случаите од ставот (3) на овој член.

ОДДЕЛ 7 ОДЛУЧУВАЊЕ НА СОДРУЖНИЦИТЕ ВО ДРУШТВОТО

Пододдел 1 ОДЛУЧУВАЊЕ НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Облици на донесување одлуки од страна на содружниците

Член 209

- (1) Содружниците ги донесуваат одлуките во друштвото на собир на содружниците или со одлучување преку допишување.
- (2) Прашањата за кои содружниците одлучуваат на собир на содружниците или преку допишување, начинот, условите и постапката на донесувањето на одлуките се определуваат со договорот за друштвото.

Пододдел 2 СОБИР НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Состав на собирот на содружниците

Член 210

- (1) Собирот на содружниците го сочинуваат сите содружници.
- (2) Управителот на друштвото кој не е содружник може да учествува во работата на собирот, без право на глас.

Надлежност на собирот на содружниците

Член 211

- (1) Собирот на содружниците ги врши следниве работи:
  - 1) ги одобрува годишните финансиски извештаи, како и годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година подготвени согласно со прописите со кои се уредува водењето на сметководство, подготовка на финансиски извештаи и друг вид известување од страна на органите на друштвото и одлучува за распределбата на добивката и за покривање на загубите;
  - 2) ги избира и ги отповикува управителот, односно другите управители, ако друштвото избира повеќе управители, и одлучува за склучување на договорот меѓу друштвото и управителот;
  - 3) ги избира и ги отповикува членовите на надзорниот одбор, односно избира и отповикува контролор, ако друштвото има орган на надзор;
  - 4) одлучува за мерките за испитување и вршење контрола над водењето на работите;
  - 5) донесува одлука да се поведе постапка за надомест на штетата што ја претрпело друштвото во врска со неговото основање и управување спрема управителот, членовите на надзорниот одбор или контролорот (ако друштвото има орган на надзор) и одлучува за назначувањето застапник за водење на споровите, ако друштвото не може да го застапуваат управителот, односно управителите или членовите на надзорниот одбор;
  - 6) одобрува склучување договори за набавка што е поголема од една петтина од основната главнина;
  - 7) одобрува склучување договори што друштвото ги склучува со свој содружник, управител или со нивните роднини во права линија без ограничување и странична

линија до трет степен, освен ако тие договори се склучуваат под вообичаените услови на работење на друштвото;

8) одлучува за измена на договорот за друштвото и

9) врши и други работи определени со овој закон.

(2) Во годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, управителот има обврска објективно да ги презентира и да ги објасни: политиката на вложувања за одржување и за поддршка на успешноста во работењето на друштвото, политиката за распределба на добивка, изворите на средствата на друштвото, политиката на управување со ризикот, големите зделки и зделките со заинтересирана страна со прикажани податоци за висината на износот на правните работи кои се извршени врз основа на зделка со заинтересирана страна и начинот и постапката во која била одобрена зделката со заинтересирана страна, име, презиме и адреса на заинтересираната страна ако е физичко лице, или назив и седиште ако заинтересираната страна е правно лице, изгледите за идниот развој на друштвото и неговиот деловен потфат, активностите во сферата на истражувањето и развојот, информациите во врска со стекнувањето сопствени удели, примањата на управителот (плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права), односно надоместокот на членовите на надзорниот одбор доколку е формиран и на контролорот, доколку е избран, податоци за вработувањето, односно за заснован работен однос на управителот кај други работодавачи (назив на работодавач, дејност, висина на плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права). Во годишниот извештај за работата на друштвото задолжително се објавуваат и податоци согласно со прописите со кои се уредува водењето на сметководство, подготовка на финансиски извештаи и друг вид на известување од страна на органите на управување.

(3) Друштвата класифицирани како микро и мали трговци не се должни да изготвуваат годишен извештај за работата на друштвото, освен ако се правни лица од јавен интерес.

(4) Собирот на содружници во случај кога Владата на Република Северна Македонија е единствен содружник во друштвото со ограничена одговорност покрај работите од став (1) на овој член дава согласност на актот за утврдување на висината на бодот за пресметување на платите на вработените во друштвото со ограничена одговорност.

(5) Со договорот за друштвото може да се определи собирот на содружниците да одлучува и за други прашања.

(6) Со договорот за друштвото може да се определи содружниците да одлучуваат за прашањата од ставот (1) на овој член преку допишување.

Лица кои можат да го свикаат собирот на содружниците

Член 212

(1) Собирот на содружниците го свикнува управителот, освен ако со договорот за друштвото, правото на свикнување на собирот не му е дадено на друго лице.

(2) Собирот на содружниците се свикнува најмалку еднаш годишно. Собирот на содружниците се свикнува во писмена форма и во рокови предвидени со овој закон и со договорот за друштвото секогаш кога тоа го бараат интересите на друштвото.

(3) Собирот на содружниците мора да биде свикан без одлагање и тогаш кога тоа во писмена форма, со наведување на причините, ќе го побараат еден или повеќе содружници чиешто влогови заедно изнесуваат најмалку една десеттина од основната главнина.

(4) Ако органот којшто е овластен да го свика собирот на содружниците не го свика собирот во рок од 15 дена од денот на доставувањето на барањето од ставот (3) на овој член, содружниците кои го поднесле барањето можат сами да го свикаат собирот на содружниците при што го утврдуваат и дневниот ред на собирот.

(5) Собирот на содружниците може да го свика и надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор.

(6) Ако по барањето на еден или повеќе содружници чиишто влогови заедно изнесуваат најмалку 51% од основната главнина, управителот, односно надзорниот одбор не свика собир на содружниците во рок од 24 часа од денот на поднесувањето на барањето, содружниците можат да поднесат предлог за свикнување на собирот до судот.

Начин за свикнување и место на одржување на собирот на содружниците

Член 213

(1) Собирот на содружниците се свикнува со писмена покана, односно со друго известување по писмен пат што се доставува со препорачано писмо, со друга брза пошта или на друг погоден начин со доказ за прием од секој содружник, ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Од денот кога писмената покана, односно другото известување по писмен пат е испратено до денот на одржување на собирот на содружниците, мора да изминат најмалку 30 дена. Во поканата, односно во другото известување по писмен пат се наведува и дневниот ред.

(2) Поканата, односно известувањето за свикнување собир на содружници ги содржи следниве податоци:

- 1) фирма и седиште на друштвото;
- 2) место и датум на одржување на собирот;
- 3) податоци утврдени во договорот за основање на друштвото, од значење за присуството на собирот и за начинот на гласање;
- 4) дневниот ред според кој ќе работи собирот и
- 5) начинот на којшто се достапни материјалите што се подготвени за собирот којшто е свикан.

(3) Ако собирот на содружниците не е свикан уредно, односно не е свикан во согласност со ставот (1) од овој член, може да се одлучува само ако се присутни сите содружници и ако тие не се противат на одржувањето на собирот.

(4) Секој содружник има право да бара некое прашање дополнително да се внесе во дневниот ред на собирот. Содружникот мора да ги запознае другите содружници со својот предлог најдоцна три дена пред одржувањето на собирот. Прашањата што не се наведени во поканата, односно за коишто другите содружници не се дополнително запознаени три дена пред одржувањето на собирот на содружниците, можат да се внесат во дневниот ред и да се разгледуваат на самата седница на собирот, само ако се присутни сите содружници и ако тие не се противат на тоа.

(5) Собирот на содружниците се одржува во седиштето на друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Граница на правото на глас на содружникот

Член 214

(1) Секој износ од влогот што одговара на вредноста од 100 ЕВРА, според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија на денот на склучувањето на договорот за друштвото, односно на денот на донесувањето на одлуката за промената на основната главнина, дава еден глас, при што деловите под 100 ЕВРА изразени во денари не се земаат предвид при определувањето на правото на глас.

(2) Во поедноставеното друштво со ограничена одговорност, секој износ од 10 центи во денарска противвредност како номинален износ на уделот, дава право на еден глас, се додека основната главнина на друштвото не се зголеми најмалку на износот од членот 168 став (5) од овој закон. Управителот е должен во книгата на уделите при уписот на секоја промена на големината на уделот, да го внесе и бројот на гласови кои произлегуваат од тој удел во собирот на содружници, за што на барање на содружникот во друштвото, ќе му издаде потврда.

(3) Во договорот за друштвото може да се определи содружниците да имаат и поинакво право на глас од она што е определено во ставот (1) на овој член, со тоа што секој содружник мора да има право на најмалку еден глас.

Кворум и донесување одлуки

Член 215

(1) Собирот на содружниците може да работи и одлучува (кворум за работа), ако на собирот на содружниците се присутни содружници кои имаат мнозинство од гласовите што ги даваат влоговите во согласност со членот 214 од овој закон, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

(2) На собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување, одлуките се донесуваат со мнозинството на гласови од кворумот од ставот (1) на овој член, ако со овој закон и со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

Ограничувања при остварувањето на правото на глас

Член 216

(1) На собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување содружникот не може да гласа, односно не може да се изјасни за одлука што го ослободува од обврска или од одговорност или што му признава некаква предност, или привилегија или со којашто се одлучува за склучување правна работа меѓу содружникот и друштвото, за поведување судска постапка во којашто странки ќе бидат содружникот и друштвото и во другите случаи определени во договорот за друштвото.

(2) За прашањата од ставот (1) на овој член, содружникот не може да гласа ни преку застапник.

(3) Одредбите во договорот за друштвото, спротивни со ставовите (1) и (2) на овој член, се ништовни.

Застапување содружник

Член 217

(1) Ако друштвото има повеќе од двајца содружници, содружник може да биде застапуван од друг содружник или друго лице на собирот на содружниците.

(2) Кога содружникот го остварува правото на глас преку друг содружник или друго лице тој мора да му издаде полномошно на тоа лице. Полномошното се издава во писмена форма и се заверува кај нотар. Во полномошното се наведува обемот на овластувањето на полномошникот.

(3) Намалувањето или отповикувањето на овластувањата во полномошното од ставот (2) на овој член, мора да се направи со изјава заверена кај нотар.

(4) Законските застапници на физичко лице и застапниците по закон на правно лице, ги застапуваат содружниците на собир на содружниците без полномошно и се должни да приложат доказ дека се законски застапници, односно застапници по закон.

(5) Дејствијата од името на содружник може да ги врши застапник со писмено овластување, заверено кај нотар, или кај друг соодветен орган кај којшто се врши заверување на овластување во државата чијшто државјанин е странското физичко лице, односно во државата во којашто има основано друштво.

Пододдел 3 ОДЛУЧУВАЊЕ ПРЕКУ ДОПИШУВАЊЕ

Начин на одлучување преку допишување

Член 218

(1) Ако со договорот за друштвото е определено дека содружниците одлучуваат преку допишување, предлогот на одлуката на содружниците им се соопштува на содружниците во писмена форма со образложение и се определува примерен рок за изјаснување, што не може да биде пократок од 24 часа (во работни денови), но не подолг од осум дена од денот кога е потврдено дека предлогот на одлуката им е соопштен на содружниците во писмена форма. Предлогот на одлуката мора да биде јасно изразен.

(2) Одлуката може да биде донесена и во пократок рок од ставот (2) на овој член, ако за одлуката се изјасниле сите содружници или ако одлучувањето се врши по електронски пат.

(3) Одлучување преку допишување е и одлучувањето по електронски пат, ако таквиот начин на одлучување е определен во договорот за друштвото и ако може да се обезбеди сигурност, документираност и можност за контрола на спроведеното одлучување преку допишување, како и достапност на секој содружник лично да се изјасни по електронски пат.

(4) Ако содружникот не одговори, односно не се изјасни во рокот од ставот (2) на овој член, се смета дека гласал против предлогот.

(5) Ако со договорот за друштвото е определено содружниците да одлучуваат за определено прашање преку допишување, секој содружник може да даде предлог да се свика собир на содружниците на којшто ќе се одлучува по прашањето.

Пододдел 4 ОДГОВОРНОСТ ЗА ДОНЕСЕНИТЕ ОДЛУКИ И КНИГА НА ОДЛУКИ

Одговорност на содружниците за донесените одлуки

Член 219

Содружниците на друштвото, ако на собирот на содружниците или со одлучување преку допишување, донесат одлука за која знаеле или за која со оглед на околностите, морале да знаат дека ги повредуваат интересите на друштвото, одговараат неограничено и солидарно за штетата настаната со таква одлука.

Книга на одлуки

Член 220

(1) Одлуките донесени на собирот на содружниците, односно одлуките што ги донеле содружниците со одлучување преку допишување, управителот ги евидентира во книгата на одлуки. Одлуките се евидентираат во книгата на одлуки веднаш по донесувањето и се заверуваат со потпис на најмалку еден содружник кој учествувал во нивното донесување. Записниците од одржаните собири на содружниците на коишто се донесени одлуките, односно материјалот за изјаснување со којшто се документира одлучувањето преку допишување, како и донесените одлуки се составен дел од книгата на одлуки.

(2) Секој содружник има право на увид во книгата на одлуки и може од управителот да бара и копии на одлуките донесени на собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување.

(3) Во друштвото основано од едно лице, одлуките се евидентираат во книгата на одлуки веднаш по донесувањето и се заверуваат со потпис на единствениот содружник.

(4) Начинот на водењето на книгата на одлуки поблиску се уредува со договорот за друштвото.

Пододдел 5 НИШТОВНОСТ И ПОБИВАЊЕ ОДЛУКА ДОНЕСЕНА НА СОБИР НА СОДРУЖНИЦИТЕ ИЛИ СО ОДЛУЧУВАЊЕ ПРЕКУ ДОПИШУВАЊЕ

Ништовност на одлука

Член 221

(1) Со тужба може да се бара утврдување ништовност на одлука донесена на собирот на содружници, односно на одлука донесена со одлучување преку допишување, ако:

1) собирот на содружниците на којшто е донесена одлуката не е свикан во согласност со законот и со договорот за друштвото, односно ако на собирот не биле уредно повикани сите содружници на друштвото, освен во случајот од членот 213 став (3) од овој закон;

2) одлуката не е донесена на начин и во форма определени со овој закон или со договорот за друштвото и

3) содржината на одлуката е спротивна на закон, на добрите деловни обичаи или на одредбите на договорот за друштвото.

(2) Тужбата за утврдување на ништовноста од ставот (1) на овој член, може да ја поднесе:

1) содружник кој учествувал во работата на собирот на содружниците и своето противење на донесувањето на одлуката го изјавил во записник или кога се одлучува, преку допишување, своето противење го доставил до друштвото во писмена форма и

2) содружникот на којшто му било оневозможено да присуствува или да гласа на собирот на содружниците, односно да одлучува преку допишување.

(3) Тужбата од ставот (1) на овој член, може да ја поднесе и секој управител, член на надзорен одбор, односно контролор (ако друштвото има орган на надзор), ако со одлука им се наредува да сторат нешто заради што би можеле да одговараат за штета, односно со што би сториле казниво дело.

(4) Тужбата се поднесува во рок од 60 дена од денот на донесувањето на одлуката.

(5) Тужбата се поднесува против друштвото. Друштвото е застапувано од управителот. Ако тужба поднесе управител, друштвото во спорот е застапувано од член на надзорниот одбор, определен од страна на одборот, односно од контролорот, ако друштвото има орган на надзор. Ако друштвото нема орган на надзор или ако тужбата ја поднеле заеднички управител, член на надзорниот одбор, односно контролор, судот на друштвото му определува привремен застапник во спорот.

(6) Судот, на предлог на лицата од ставот (3) на овој член, може со привремена мерка да ја запре примената на одлуката за којашто со тужбата се бара да се утврди ништовност, ако е веројатно дека со нејзиното извршување, на друштвото може да му се предизвика ненадоместлива штетна последица.

Правни последици од ништовноста

Член 222

(1) Ако судот, со правосилна одлука, утврди дека одлуката донесена на собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување е ништовна, одлуката има дејство спрема сите содружници, управителот, членовите на надзорен одбор, односно

контролорот, ако друштвото има орган на надзор и тогаш кога тие не биле странка во постапката.

(2) Ако судот утврдил дека одлуката којашто е запишана во трговскиот регистар е ништовна, судот мора по службена должност, да ја достави одлуката до Централниот регистар на Република Северна Македонија за да ја запише правосилната одлука во трговскиот регистар. Уписот на одлуката на судот мора да се објави на ист начин како што претходно е објавен уписот.

(3) Ако судот утврдил ништовност на одлуката за измена на договорот за друштвото, на трговскиот регистар, заедно со одлуката му се доставува и пречистен текст од договорот.

Побивање одлуки

Член 223

(1) Одлуката на собирот на содружниците и одлуката донесена со одлучување преку допишување може да се побива со тужба. Одлуката може да се побива заради тоа што содружникот со гласањето на собирот на содружниците или со одлучување преку допишување стекнал за себе или на некој друг му овозможил да стекне корист, на штета на друштвото или на другите содружници.

(2) Може да се побива и одлука на собир на содружниците којашто е заснована на недавање известување, коешто влијаело на донесувањето на одлуката.

(3) Тужбата се поднесува против друштвото во рок од 60 дена од денот на донесувањето на одлуката.

(4) Не може да се побива одлука на собирот на содружниците и одлука донесена со одлучување преку допишување, ако одлуката се потврди со нова одлука, а новата одлука не се побива во рокот од ставот (3) на овој член.

(5) Одредбата од членот 221 став (5) од овој закон, се применува и на побивањето на одлуката на содружниците.

Овластување за побивање

Член 224

Одлуката донесена на собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување, може да ја побива:

1) секој содружник кој учествувал во работата на собирот на содружниците, односно со одлучување преку допишување и кој своето противење на одлуката го изјавил во записник, односно своето противење во писмена форма го доставил до друштвото;

2) содружник кој не учествувал во работата на собирот на содружниците, односно во одлучувањето преку допишување, бидејќи спротивно на законот и на договорот за друштвото не му било допуштено да учествува во неговата работа, ако собирот на содружниците не бил уредно свикан, односно одлучувањето преку допишување не било уредно спроведено или ако прашањето за коешто се одлучувало на собирот на содружниците, или со одлучување преку допишување не било правилно објавено или формулирано и

3) секој управител и член на надзорен одбор, односно контролор, ако друштвото има орган на надзор, ако со спроведување на одлуката би сторил дејствие коешто е казниво, незаконито или за коешто би можел да одговара за штета.

Пододдел 6 ЗАШТИТА НА ПРАВАТА НА МАЛЦИНСКИТЕ СОДРУЖНИЦИ

Назначување овластен ревизор

Член 225

- (1) Содружник, односно содружниците чишто влогови заедно сочинуваат најмалку една десеттина од основната главнина имаат право да определат овластен ревизор за да изврши посебна ревизија на последните годишнифинансиски извештаи.
- (2) Ако друштвото одбие овластениот ревизор да изврши ревизија од ставот (1) на овој член, судот може, на предлог на секој содружник на друштвото, да назначи овластен ревизор за да изврши посебна ревизија.
- (3) Содружникот, односно содружниците од ставовите (1) и (2) на овој член, не можат во времето додека се врши ревизијата да ги пренесуваат своите удели без согласност на друштвото.
- (4) За надоместокот за работата на овластениот ревизор којшто е назначен од судот, одлучува судот. Судот може да го услови предлогот за назначување на овластениот ревизор со давање гаранција за покривање на трошоците за ревизија од содружникот, односно содружниците кои барале да се изврши ревизијата.
- (5) Ако со ревизијата се потврди дека годишните финансиски извештаи ја прикажуваат објективно состојбата и успешноста на друштвото, трошоците паѓаат на товар на содружникот, односно содружниците кои барале да се изврши ревизијата.
- (6) Ако со ревизијата не се потврди дека годишните финансиски извештаија прикажуваат објективно состојбата и успешноста на друштвото, трошоците паѓаат на товар на друштвото.

Извештај на овластениот ревизор

Член 226

- (1) Ревизорот е должен извештајот од извршената ревизија, без одлагање да го достави до управителот и до надзорниот одбор, ако друштвото има орган на надзор.
- (2) Содружниците кои барале да се изврши ревизија имаат право, во седиштето на друштвото, да извршат увид во извештајот од извршената ревизија и на документацијата што е приложена кон него.
- (3) Управителот и надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, се должни на наредниот собир на содружниците да го поднесат извештајот од извршената ревизија и да побараат од собирот да се изјасни по него. На собирот на содружниците се повикува и ревизорот кој ја извршил ревизијата. Управителот и надзорниот одбор, односно контролорот мораат да ги соопштат сите утврдени неправилности, како и да се изјаснат за мерките што имаат намера да ги преземат или што предлагаат да се преземат. Надзорниот одбор, односно контролорот мора да се изјасни дали друштвото има право да бара надомест на штета. Ако од извештајот за извршената ревизија произлегува дека се сторени груби повреди на законот или на договорот за друштвото, мора во рок не подолг од осум дена да се свика собир на содружниците.

Пододдел 7 УПРАВУВАЊЕ СО ДРУШТВОТО

Услови за избор на управител

Член 227

- (1) Со друштвото управува управител, односно управители (во натамошниот текст: управител).

(2) Кога во друштвото има три или повеќе управители, тие можат заедно да управуваат со друштвото како орган на управување на друштвото на начин определен во договорот за друштвото. Составот, организацијата, работата и надлежностите на органот на управување на друштвото се определуваат во договорот за друштвото.

(3) За управител може да биде избрано физичко лице кое е деловно способно.

(4) За управител не може да биде избрано лице на кое со правосилна судска одлука делумно или во целост му е забрането да врши професија, дејност или должност што е поврзана со функцијата управител на друштвото додека трае забраната.

(5) Бројот на управители во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како среден или голем трговец, може да биде најмногу седум .

(6) Бројот на управители во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како микро или мал трговец, може да биде најмногу три .

Услови кои мора да ги исполнува управител на друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 228

За управител на друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата, може да биде избрано лице кое ги исполнува следните услови:

- 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
- 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;
- 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 4) има минимум пет години работно искуство од областа на дејноста на друштвото, согласно со Националната класификација на дејностите;
- 5) поседува еден од следните меѓународно признати сертификати или уверенија за активно познавање на англискиот јазик не постар од пет години, и тоа: ТОЕФЕЛ ИБТ (TOEFL iBT) - најмалку 74 бода, ИЕЛТС (IELTS) - најмалку 6 бода, ИЛЕЦ (ILEC Cambridge English: Legal) - најмалку Б2 (B2) ниво, ФЦЕ (FCE Cambridge English: First) – положен, БУЛАТС (BULATS) - најмалку 60 бода или АПТИС (APTIS) - најмалку ниво Б2 (B2).

Услови кои мора да ги исполнува член на органот на управување на друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 229

(1) Кога во договорот за друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата е предвидено да бидат избрани повеќе управители, како орган на управување на друштвото, за член на овој орган на управување може да биде избрано лице кое ги исполнува следните услови:

- 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
- 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование и
- 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност.

(2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, управителите, треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:

- најмалку два члена на органот на управување да имаат најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на друштвото, согласно со Националната класификација на дејностите
  - најмалку еден член на органот на управување да има најмалку три години работно искуство од областа на финансиско работење,
  - најмалку еден член на органот на управување да има најмалку три години работно искуство од областа на правните работи и
  - најмалку еден член на органот на управување да има најмалку три години работно искуство од областа на техничките науки.
- (3) Во случај кога органот на управување има помалку од пет члена, секој од членовите, покрај условите од ставот (1) на овој член, треба да има работно искуство од една од областите од ставот (2) од овој член, при што најмалку еден член мора да има работно искуство од ставот (2) алинеја 1 на овој член.

Мандат на управител, односно на членови на орган на управувањена друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 230

Мандатот на управителот, односно на членовите на органот на управување на друштвото во доминантна или во целосна државна сопственост изнесува четири години, со право на уште еден последователен мандат.

Избор и отповикување управител, односно членови на орган на управување на друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 231

- (1) За избор на управител или членови на органот на управување, во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, основано од Владата на Република Северна Македонија, одлучува Владата на Република Северна Македонија, доколку го има мнозинството од гласовите што ги даваат влоговите во согласност со членот 214 од овој закон, за обезбедување кворум за работа на собирот на содружници, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.
- (2) За избор на управител или членови на органот на управување во друштвото со доминантна или во целосна сопственост на државата, основано од општината или градот Скопје одлучува општината, односно градот Скопје доколку го има мнозинството од гласовите што ги даваат влоговите во согласност со членот 214 од овој закон, за обезбедување кворум за работа на собирот на содружници, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.
- (3) Во постапката за избор и отповикување управител или член на орган на управување во друштвото со доминантна или во целосна сопственост на државата, соодветно се применуваат одредбите на членовите 366, 367, 368, 369 и 390 од овој закон кои се однесуваат на постапката за избор и отповикување на членови на одборот на директори и на надзорниот одбор.

Намалување на бројот на управители

Член 232

- (1) Ако друштвото има повеќе управители и ако нивниот број се намали под бројот определен со договорот за друштвото, другите управители се должни, во согласност со договорот за друштвото, во рок од 30 дена од денот кога бројот на управителите се намалил под бројот определен во договорот за друштвото, да свикаат собир на содружниците или со одлучување преку допишување да организираат избор на управители до бројот определен во договорот за друштвото.

(2) Ако друштвото остане без управител, а содружниците не избрале управител во рок од 30 дена од денот кога друштвото останало без управител, надзорниот одбор, односно контролорот свикува собир на содружниците. Ако друштвото нема орган на надзор, собирот на содружниците ќе биде свикан од судот на предлог на кое било лице кое има правен интерес. Судот во рок од осум дена од приемот на предлогот ќе ги определи физичкото лице и рокот во којшто тоа лице ќе ги преземе сите дејствија потребни за одржување на собирот на содружниците. Ако друштвото остане без управител, до изборот на нов управител, судот може, на предлог на содружник или на лице кое има правен интерес, да постави привремен управител од редот на содружниците на друштвото, не подолго од шест месеца. Привремениот управител, до изборот на управител, ги врши само неодложните работи.

Упис на управител

Член 233

(1) Управителот, неговото овластување за застапување на друштвото и сите промени, без одлагање, се запишуваат во трговскиот регистар.

(2) Кон пријавата за упис се приложуваат:

- 1) одлуката за избор на управителот, освен ако назначувањето не е извршено со договорот за друштвото;
- 2) одлуката за отповикување, ако претходниот управител бил отповикан;
- 3) оставката во писмена форма, ако на претходниот управител му престанал мандатот со оставка;
- 4) актот со којшто се определува видот и обемот на застапувањето;
- 5) потписот на управителот, односно потписите на лицата овластени за застапување-заверени, приложени и дадени во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон и
- 6) изјава, во согласност со членот 32 став (8) од овој закон.

Овластувања на управителот

Член 234

(1) Овластувањата на управителот се определуваат со договорот за друштвото. Ако со договорот за друштвото не се определени овластувањата на управителот, тој може да ги презема сите правни работи и дејствија што се поврзани и вообичаени за водењето на работите и што се во интерес на друштвото.

(2) Во односите со трети лица, управителот е овластен да дејствува во сите околности од името на друштвото, со исклучок на овластувањата што, според овој закон и договорот за друштвото, ги имаат содружниците.

(3) Ако се избрани повеќе управители, сите управители на друштвото имаат еднакви овластувања и права во однос на водењето на работите на друштвото, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(4) Содружник кој е избран за управител или за член на надзорен одбор на друштво како содружник има исти права и должности како и другите содружници во друштвото и нема право, при остварувањето на своите права и при извршувањето на должностите, да се повикува на овластувањата, правата и должностите што ги има како управител на друштвото или како член на надзорен одбор на друштво.

Овластување за застапување

Член 235

- (1) Друштвото во односите со трети лица го застапува управителот. Управителот се потпишува така што по наведување на фирмата на друштвото, го назначува својот статус на управител и го става својот потпис.
- (2) Ако друштвото има повеќе од еден управител, друштвото го застапуваат сите управители, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Изјавата на волја спрема друштвото изразена кон еден од управителите се смета дека е сторена до сите управители.
- (3) Управителот е обврзан да ги почитува ограничувањата на овластувањето за застапување, определени во договорот за друштвото, во одлуката на собирот на содружниците или во одлуката донесена преку допишување.
- (4) Ограничувањата од ставот (3) на овој член се без правно дејство спрема трети лица, дури и ако ограничувањата биле објавени.
- (5) Управителот кој знаел дека презема дејствие од името на друштвото без да има овластување за тоа, лично му е одговорен на друштвото за штетата што произлегла од тоа.

Начин на работа на управителите

Член 236

- (1) Ако се избрани повеќе управители, а со договорот за друштвото поинаку не е определено, ниту еден управител не може самостојно да презема дејствија потребни за водење на работите на друштвото, освен ако со задоцнувањето или со преземањето на определено дејствие постои опасност да се нанесе штета на друштвото или на друг начин можат да се загрозат интересите на друштвото.
- (2) Ако со договорот за друштвото секој од управителите е овластен сам да презема дејствија потребни за водењето на работите на друштвото, секој од управителите може да изрази противење за преземено дејствие, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.
- (3) Ако управителите не го решат спорот од ставот (2) на овој член, одлука по спорното прашање донесува собирот на содружниците.
- (4) Противењето од ставот (2) на овој член е без правно дејство спрема трети лица.

Забрана на конкуренција

Член 237

- (1) Без согласност на собирот на содружниците, управителот на друштвото не може:
  - 1) за своја или туѓа сметка да врши работи што спаѓаат во предметот на работење на друштвото;
  - 2) да биде содружник со неограничена одговорност во друго друштво коешто има ист или сличен предмет на работење како друштвото;
  - 3) да биде член на орган на управување или член на надзорен одбор, односно контролор во друго друштво коешто има ист или сличен предмет на работење како и друштвото и
  - 4) во просториите на друштвото да врши работи за своја или за туѓа сметка.
- (2) Ако управителот постапи спротивно на забраните од ставот (1) на овој член, друштвото може од управителот:
  - 1) да бара надомест на штетата или
  - 2) да бара на друштвото да му ја отстапи правната работа што ја склучил за своја сметка и да му ја даде користа којашто потекнува од правната работа, склучена за своја или за туѓа сметка.
- (3) Ако управителот не ја надомести штетата или не му ја отстапи правната работа на друштвото склучена за своја сметка или не му ја даде на друштвото користа што потекнува од правната работа склучена за своја или за туѓа сметка или на друштвото не му го пренесе побарувањето коешто произлегло од неа, другите управители, како и

членовите на надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, и кој било содружник можат да поднесат тужба за остварување на барањата од ставот (2) на овој член.

(4) Правото за остварување на барањата од ставот (2) на овој член застарува во рок од 90 дена од денот кога другите управители, членови на надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, и кој било содружник дознале за дејствието врз основа на коешто постои право на надомест на штета, односно право да бара да му ја отстапи правната работа што ја склучил за своја сметка и да му ја даде користа што потекнува од правната работа склучена за своја или за туѓа сметка. По истекот на рок од пет години од денот на настанувањето на повредата на забраната, правото за остварување на барањата од ставот (2) на овој член не може да се оствари.

(5) Во случај на повреда на забраните од ставот (1) на овој член, управителот може да биде отповикан без претходно известување и без право на надомест на штетата, освен ако поинаку не е определено во договорот за уредување на односите меѓу управителот и друштвото.

Судир на интересите

Член 238

(1) За секој договор или друга деловна активност на друштвото во коишто друштвото е странка и во коишто управителот, членот на надзорниот одбор, односно контролорот, има интерес, дури и на посреден начин, мора да се постапи согласно со членовите 525, 527 и 528 од овој закон. Управителот, членот на надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, кој има интерес е должен веднаш да го пријави тоа.

(2) Ако управителот, содружник, член на надзорниот одбор, односно контролорот дојде до сознанија дека е исполнет некој од условите од ставот (1) на овој член, за тоа веднаш мора да го извести собирот на содружниците, надзорниот одбор, односно контролорот и да ги приложи сите материјални докази кои се однесуваат на природата и обемот на тој интерес. Управителот, членот на надзорниот одбор, односно контролорот има право да биде сослушан, но не може да учествува во расправата или во одлучувањето во врска со договорот или со другата деловна активност, ниту во донесувањето на одлуката за давање на одобрението од членот 528 од овој закон.

(3) Ако собирот на содружниците, надзорниот одбор, односно контролорот не дадат одобрение или ако одлуката со којашто дале или одбиле да дадат одобрение е спротивна на законот, односно на договорот за друштвото не можат да се истакнуваат барања спрема трети лица, освен ако друштвото докаже дека третото лице знаело за непостоењето на одобрението или за незаконитоста на одлуката, односно за нејзината спротивност со договорот за друштвото или, со оглед на сите околности, морало да знае за тоа.

Одговорност за водењето на трговските книги и за изготвувањето на годишните финансиски извештаи

Член 239

(1) Управителот, односно надзорниот одбор доколку е формиран, или контролорот, доколку е избран, се одговорни за уредното водење на трговските книги на друштвото, во согласност со законот и со другите прописи.

(2) Управителот, односно надзорниот одбор доколку е формиран, или контролорот доколку е избран, е одговорен за навремено изготвување на годишните финансиски извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година и е должен, најдоцна во рокот утврден со овој закон, да му ги поднесе на собирот на содружниците.

(3) Документите од ставот (2) на овој член, како и предлогот на одлуките чиешто донесување се предлага од страна на управителот, а по потреба, и извештајот на ревизијата, им се доставуваат на содружниците на начин и во рокот определени со договорот за друштвото.

(4) Во врска со документите од ставот (3) на овој член, содружниците можат да поставуваат писмени прашања и да бараат дополнителни објаснувања на кои управителот е должен да одговори во текот на одржувањето на собирот на содружниците.

Должно внимание и одговорност на управителот

Член 240

(1) Управителот е должен да ги води работите на друштвото со внимание на уреден и совесен трговец и да ја чува деловната тајна на друштвото.

(2) Управителот е лично и неограничено одговорен, а ако друштвото има двајца или повеќе управители тие одговараат и солидарно, спрема друштвото и спрема третите лица за работењето спротивно на одредбите на законот и другите прописи и за непочитувањето на договорот за друштвото. Ако има повеќе управители тие одговараат неограничено и солидарно.

(3) Управителот мора посебно да ја надомести штетата ако, спротивно на овој закон и на договорот за друштвото, изврши разделување на имотот на друштвото, односно ако на содружниците делумно или во целост им ги врати влоговите, им исплати камати или добивка или ако друштвото стекне сопствен удел, ако го земе во залог или ако го повлече уделот.

(4) Управителот е одговорен лично и за штетата што ќе му ја предизвика на друштвото со правна работа што ја склучил со друштвото во свое или од туѓо име, а за своја сметка, ако за тоа претходно не добил согласност од органот за надзор, а ако друштвото нема орган на надзор, согласност од другите управители, ако содружниците во друштвото избрале повеќе управители.

(5) Во случај на спор, управителот мора да докаже дека постапувал во интерес на друштвото и со внимание на уреден и совесен трговец. Ако повеќе управители учествувале во исто дејствие и постои спор за настанатата штета, судот го утврдува придонесот на секој управител во настанувањето на штетата.

(6) Освен тужбата за надомест на штетата којашто лично ја претрпеле, содружниците можат, поединечно или групно, да поднесат тужба против управител за надомест на штетата на друштвото. Тужителите можат да бараат надомест на штетата којашто ја претрпело друштвото.

(7) Ништовна е секоја одредба на договорот за друштвото со која поднесувањето тужба се условува со претходното мислење или одобрување на собирот на содружниците или која би содржела однапред дадено откажување од поднесувањето тужба.

(8) Која и да е одлука на собирот на содружниците не може да има дејство за неподнесување тужба заради одговорноста на управител за грешки направени во вршењето на неговите должности.

(9) Тужбата заради одговорност од ставовите (3), (4) и (6) на овој член застарува за три години, сметано од денот на извршеното штетно дејствие, односно од денот на предизвиканата штета или, ако било прикриено, од неговото откривање. Ако дејствието е квалификувано како кривично дело, тужбата застарува за десет години.

Отповикување управител и престанување мандат поради оставка

Член 241

(1) Управител може, во секое време, да биде отповикан со одлука на содружниците, на начин на којшто одлучувале за неговиот избор, со или без образложение. Секоја поинаква одредба во договорот за друштвото се смета за ништовна.

(2) На предлог на содружник судот може да донесе одлука за отповикување на управител кој е и содружник.

(3) Управител може да поднесе оставка во кое било време со поднесување писмено известување до сите содружници, ако интересите на друштвото не наложуваат нешто друго.

(4) Се смета дека на управител му престанал мандатот со денот што го назначил во оставката, поднесена во писмена форма или во електронска форма до сите содружници. Управителот го заверува потписот на оставката кај нотар. Ако оставката е дадена во електронска форма, истата управителот мора да ја потпише со електронски потпис согласно со Систем за е-регистрација. По поднесената оставка не се одлучува за нејзиното прифаќање. Ако интересите на друштвото тоа го наложуваат, содружниците можат да го обврзат управителот да ја врши функцијата до избор на нов управител, но не подолго од 30 дена. До трговскиот регистар се поднесува оставката во писмена форма или електронска форма согласно со Систем за е-регистрација за да се изврши бришење на уписот на управителот во трговскиот регистар. Ако друштвото е со еден управител, а друштвото нема избрано управител, судот поставува привремен управител, на начин определен со овој закон.

(5) Отповиканиот управител има право на надомест на штетата, ако тоа е определено со договорот за уредување на односите меѓу управителот и друштвото.

Управување со друштво од едно лице

Член 242

(1) Со друштвото со ограничена одговорност од едно лице управува содружникот лично, или од него избран управител. Ако единствениот содружник е правно лице, со друштвото управува, од него избрано лице.

(2) Единствениот содружник, како управител, го управува друштвото на начин на којшто смета дека е целисходен за остварување на интересот на друштвото. Одредбите од овој закон што се однесуваат за одговорноста на друштвото во однос на третите лица и на управителот, како застапник по закон, во однос на третите лица, се применуваат на единствениот содружник како основач на друштвото, како содружник и како управител на друштвото.

(3) Договорите меѓу единствениот содружник и друштвото во којшто единствениот содружник е истовремено и управител мораат да бидат внесени во записник или да бидат склучени во писмена форма.

(4) Одредбите од овој закон што се однесуваат на управителот за друштвата со ограничена одговорност коишто имаат два и повеќе содружници соодветно се применуваат и на управителот избран од единствениот содружник.

Пододдел 8 НАДЗОР НАД РАБОТЕЊЕТО НА ДРУШТВОТО

Основна одредба

Член 243

(1) Надзор над работењето на друштвото може да врши надзорен одбор или контролор, а ако во друштвото не е образуван орган на надзор, надзорот го вршат непосредно содружниците, поединечно или заеднички.

(2) Одредбите од овој закон со коишто се уредува надзорниот одбор, односно контролорот се применуваат само ако со овој закон, односно со договорот за друштвото е определено друштвото да има орган на надзор.

Прв отсек ОРГАНИ НА НАДЗОР

Избор на органи на надзор

Член 244

Со договорот за друштвото може да се предвиди образување надзорен одбор, односно избирање контролор на друштвото, кој го следи спроведувањето на договорот за друштвото, се грижи за работењето со имотот на друштвото и неговото зачувување, го контролира начинот на којшто се врши управувањето со друштвото од страна на управителот и му поднесува извештај на собирот на содружниците.

Начин на избор и отповикување на органот за надзор

Член 245

(1) Собирот на содружниците ги избира и отповикува членовите на надзорниот одбор, односно контролорот, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено. Првиот надзорен одбор, односно контролорот може да бидат назначени со договорот за друштвото.

(2) Во друштвото со ограничена одговорност од едно лице, ако содружникот одлучил да образува орган на надзор, членовите на надзорниот одбор, односно контролорот го избира и го отповикува со своја одлука единствениот содружник.

(3) За членови на надзорниот одбор, односно за контролор не можат да бидат избрани:

- 1) управителот и вработените во друштвото;
- 2) сопрузите, лицата кои се во сродство по права линија и по странична линија до трет степен со управителот;
- 3) лицата на кои судот, со одлука, им забранил вршење ревизиски работи додека трае забраната или
- 4) физичко лице кое е член во пет надзорни одбори во акционерски друштва или во друштва со ограничена одговорност.

Избор и отповикување член на орган на надзор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 246

(1) За избор член на орган на надзор во друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата, основано од Владата на Република Северна Македонија, одлучува Владата на Република Северна Македонија, доколку го има мнозинството од гласовите што ги даваат влоговите во согласност со членот 214 од овој закон, за обезбедување кворум за работа на собирот на содружници, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

(2) За избор член на орган на надзор во друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата, основано од општината или градот Скопје одлучува општината, односно градот Скопје, доколку го има мнозинството од гласовите што ги даваат влоговите во согласност со членот 214 од овој закон, за обезбедување кворум за работа на собирот на содружници, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

(3) Во постапката за избор и отповикување член на орган на надзор во друштвото во доминантна или во целосна сопственост на државата, соодветно се применуваат одредбите на членовите 366, 367, 368, 369, 370 и 390 од овој закон кои се однесуваат на постапката за избор и отповикување на членови на одборот на директори и на надзорниот одбор.

Состав и мандат на надзорен одбор

Член 247

- (1) Надзорниот одбор се состои од најмалку три члена.
- (2) Членовите на надзорниот одбор се избираат на време од четири години, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.
- (3) Членовите на надзорниот одбор можат да бидат повторно избрани без разлика на тоа колку мандати биле избрани, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

Состав и мандат на надзорен одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 248

- (1) Надзорниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како среден трговец или голем трговец, може да има најмалку три, а најмногу седум членови.
- (2) Надзорниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како микро трговец или мал трговец, може да има најмногу три членови.
- (3) Времетраењето на мандатот на членовите на надзорниот одбор на друштвото во доминантна или во целосна државна сопственост изнесува четири години, со право на уште еден последователен мандат.

Услови за именување член на надзорен одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 249

- (1) За член на надзорен одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:
  - 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
  - 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на правните науки, економските науки или од областа на дејноста на друштвото и
  - 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност.
- (2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, членовите на надзорниот одбор треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:
  - еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на друштво, согласно со Националната класификација на дејностите
  - еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на финансиското работење и
  - еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на правните работи .
- (3) Во случај кога надзорниот одбор има помалку од пет члена, секој од членовите, покрај условите од ставот (1) на овој член, треба да има работно искуство од една од областите од ставот (2) од овој член, при што најмалку еден член мора да има работното искуство од ставот (2) алинеја 1 од овој член.

Организација и работа на надзорниот одбор

Член 250

- (1) Членовите на надзорниот одбор избираат претседател на надзорниот одбор од своите редови. Претседателот на надзорниот одбор ги свикува и претседава со седниците на надзорниот одбор и ја организира неговата работа.
- (2) Сите членови на надзорниот одбор имаат еднакви права, обврски и одговорности.
- (3) Донесувањето на одлуките и начинот на работа на надзорниот одбор се уредуваат со договорот за друштвото.
- (4) Надзорниот одбор се состанува најмалку три пати во текот на една деловна година.

Надлежност на органот на надзор

Член 251

- (1) Надзорниот одбор, односно контролорот врши надзор над работењето на друштвото. Во вршењето на надзорот над работењето на друштвото, надзорниот одбор, односно контролорот може да ги прегледува и оценува трговските книги на друштвото, актите и другите документи на друштвото, имотот, а особно благајната и состојбата на хартиите од вредност на друштвото. Вршењето на овие работи, надзорниот одбор може да го довери на свој член или одделни работи да ги довери на стручно лице кое не е член на надзорниот одбор.
- (2) Надзорниот одбор, односно контролорот ги разгледува и оценува годишните финансиски извештаи на друштвото и другите финансиски извештаи, предлогот за распределба на добивката и го оценува годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година и за тоа го известува собирот на содружниците. Во извештајот, надзорниот одбор, односно контролорот посебно назначува на каков начин и во каков обем го разгледал и оценил водењето на работите на друштвото во календарската година и до какви заклучоци дошол откако извршил разгледување и оценување на годишните финансиски извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година.
- (3) Надзорниот одбор, односно контролорот мора да го свика собирот на содружниците ако тоа го бара интересот на друштвото.
- (4) Во договорот за друштвото може да се определат работи што не можат да се вршат без одобрение на надзорниот одбор, односно контролорот.

Награда на членовите на органот на надзор во друштвото доминантна или во целосна државна сопственост

Член 252

- (1) Членовите на органот на надзор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, за секоја седница на надзорен одбор на која присуствувале имаат право на надоместок, во висина до една третина од просечната нето плата на вработените во друштвото исплатена во претходната година.
- (2) Висината на надоместокот од ставот (1) на овој член, со одлука го утврдува Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје.

Примена на одредбите за судир на интереси, за забрана на конкуренцијата и за одговорност

Член 253

Одредбите од членовите 237, 238 и 240 од овој закон со коишто се уредуваат забраната на конкуренцијата, судирот на интересите и одговорноста на управителот соодветно се применуваат и на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот.

Втор отсек

ВРШЕЊЕ НЕПОСРЕДЕН НАДЗОР ОД СТРАНА НА СОДРУЖНИЦИТЕ

Контролни овластувања на содружникот

Член 254

(1) Содружниците, преку собирот на содружниците, вршат редовен надзор преку разгледување и одобрување на годишните финансиски извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година.

(2) Секој содружник има право и лично да се запознава за работите на друштвото, да ги прегледува годишните финансиски извештаи и извештаите за работата и другите трговски книги, актите и другите документи на друштвото, извештаите за работата на друштвото што ги поднесува управителот, извештаите на овластените ревизори, како и да врши друг вид контрола на работењето на друштвото на начин и според условите определени во овој закон и со договорот за друштвото.

(3) Кога остварувањето на правото на надзор од ставовите (1) и (2) на овој член е попречено или оневозможено од надлежен орган на друштвото или од раководно лице, за остварување на правото, на предлог од содружник, одлучува судот.

(4) Секој содружник може на надзорниот одбор, односно на контролорот или на лице кое врши ревизија, во секое време, писмено, да му обрне внимание на определени работи од неговиот делокруг. Кога тоа го прави содружник или содружници чии влогови заедно претставуваат најмалку една десеттина од основната главнина, надзорниот одбор, односно контролорот на наредниот собир на содружниците им поднесува извештај за тие работи со потребните предлози.

(5) Ако работата е значајна и итна, а управителот, на предлог на надзорниот одбор, односно на контролорот, не го свикал собирот на содружниците, собирот го свикава без одлагање надзорниот одбор, односно контролорот. Ако друштвото нема надзорен одбор, односно контролор, собирот на содружниците го свикаваат содружниците од став 4 на овој член.

ОДДЕЛ 8

ИЗМЕНА НА ДОГОВОРОТ ЗА ДРУШТВОТО

Пододдел 1

ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ ЗА ИЗМЕНА НА ДОГОВОРОТ ЗА ДРУШТВОТО

Одлука за измена на договорот за друштвото

Член 255

(1) Договорот за друштвото може да се измени само со одлука на содружниците, донесена најмалку со тричетвртинско мнозинство од вкупниот број гласови што ги имаат содружниците во друштвото. Во договорот за друштвото може да се определи поголемо мнозинство, а може да се предвидат и дополнителни услови за негова измена.

(2) Одлуката за измена на предметот на работење на друштвото, утврден во договорот за друштвото, содружниците ја донесуваат едногласно, освен ако со договорот за друштвото поинаку не е определено.

(3) Одлуката за зголемувањето на утврдените обврски на содружниците што произлегуваат од договорот за друштвото или за намалувањето на правата на содружниците што им припаѓаат според договорот за друштвото се донесува со согласност на сите содружници на друштвото коишто се засегнати од зголемувањето на обврските, односно од намалувањето на правата.

(4) Одредбите од договорот за друштвото што се во спротивност со одредбите на ставовите (1), (2) и (3) од овој член се ништовни.

(5) Содружниците, со одлуката за измена на договорот за друштвото, го овластуваат управителот, односно надзорниот одбор, односно контролорот, ако друштвото има орган на надзор, да подготви пречистен текст на договорот за друштвото во којшто ги внесува измените извршени со одлуката за измена на договорот за друштвото.

Правно дејство на одлуката за измена на договорот за друштвото

Член 256

(1) Пријавата за упис на одлуката за измена на договорот за друштвото заради упис во трговскиот регистар ја поднесува управителот или од него овластено лице со полномошно, заверено кај нотар освен кога полномошното е дадено во електронска форма и потпишано со електронски потпис согласно со Систем за е-регистрација.

(2) Кон пријавата за упис во трговскиот регистар се приложува одлуката за измена на договорот за друштвото и пречистен текст на договорот за друштвото.

(3) Уписот на одлуката за измена на договорот за друштвото во трговскиот регистар се објавува со посочување на бројот на одлуката и датумот кога е донесена.

(4) Одлуката за измена на договорот за друштвото има правно дејство спрема содружниците од денот на нејзиното донесување.

Пододдел 2 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Начини на зголемување на основната главнина

Член 257

(1) Зголемување на основната главнина се врши со одлука на собирот на содружниците што има карактер на одлука со којашто се врши измена на договорот за друштвото.

(2) Зголемување на основната главнина може да се врши со преземање нови влогови или со внесување на резервите и на добивката на друштвото во основната главнина.

(3) Основната главнина може да се зголеми само ако сите поранешни влогови се уплатени во целост.

Услови за зголемување на основната главнина

Член 258

(1) Со одлуката за зголемување на основната главнина се определуваат: износот на зголемувањето на основната главнина, начинот на кој лицата кои ќе преземат влог ќе учествуваат во распределбата на добивката и од кога во деловната година во којашто е зголемена основната главнина ќе го остваруваат ова право, износот на делот од основната главнина што треба да се уплати пред поднесувањето на пријавата за упис во трговскиот регистар, рокот во кој треба да се уплатат влоговите и начинот на плаќањето, видот на непаричните влогови, ако зголемувањето се врши со внесување

непарични влогови, износот на заемот, ако зголемувањето на основната главнина се врши со заем што се трансформира во влог, дополнителните обврски и другите услови под коишто се врши зголемувањето на основната главнина.

(2) Само со одлука за зголемување на основната главнина може од лицата кои ги запишуваат и преземаат влоговите до износот на зголемувањето, да се бара уплата над номиналниот износ на преземениот влог како и за новите влогови да се утврдат посебни права. Ако се бара уплата над номиналниот износ на запишаниот влог, вишокот мора да биде уплатен пред поднесувањето на пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.

(3) Ако зголемувањето на основната главнина се врши со внесување непарични влогови, тоа мора изречно да се одреди со одлуката за зголемување на основната главнина, при што мора да се определи рокот во кој мора да се внесат непаричните влогови. Непаричните влогови мораат да се внесат во друштвото пред да се поднесе пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.

(4) Одредбите од овој закон за најнискиот износ на влог, начинот на уплата, пристигнувањето на уплатата на влогот, како и за правните последици од доцнењето на уплатата, се применуваат и врз новите влогови.

(5) Ако зголемувањето на основната главнина се врши со внесување непарични влогови, одредбите од членот 39 од овој закон за процената на непаричниот влог и за одговорноста на содружникот кој го внесува непаричниот влог се применуваат и на новите влогови.

Преземање нови влогови од страна на содружниците

Член 259

(1) Новите влогови друштвото ги нуди на постојните содружници или на други лица кои не се содружници.

(2) Постојните содружници имаат право на првенствено преземање нови влогови сразмерно на дотогаш преземените влогови во основната главнина на друштвото, освен ако со договорот за друштвото, односно со одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено.

(3) Управителот, со препорачани писма, им нуди на содружниците преземање влогови во износ соодветен на зголемувањето на основната главнина, што им припаѓа според ставот (2) од овој член. Ако содружникот, во рок од 15 дена од денот на доставувањето на препорачаното писмо, не го преземе влогот, управителот, според истата постапка, ќе го понуди на другите содружници. Ако другите содружници не го преземат влогот за осум дена од денот на доставувањето на писмото, управителот, по свој избор, а во интерес на друштвото, ќе им го понуди на лица кои не се содружници, ако во договорот за друштвото или во одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено.

(4) Влогот се презема со изјава за преземање влог која што се дава во писмена форма, или електронска форма. Изјавата покрај износот на преземениот влог, содржи податоци за сите други обврски што произлегуваат од договорот за друштвото, односно од одлуката за зголемување на основната главнина. Ако лицето што презема влог не е содружник, изјавата ја содржи и неговата согласност дека станува содружник и дека ги презема правата и обврските определени со договорот за друштвото. Изјавата дадена во писмена форма се поднесува заверена со потписи на содружниците со електронски потпис на регистрациониот агент, или во електронска форма потпишана со електронски потпис на содружниците на друштвото преку Системот за е-регистрација.

Трансформирање заем во влог

Член 260

- (1) Зголемување на основната главнина со преземање нови влогови, може да се изврши со заем даден од единствениот содружник, или од трето лице како инвеститор што се трансформира во влог во друштвото.
- (2) Заемот даден од трето лице како инвеститор што се трансформира во влог во друштвото се дава исклучиво во пари.
- (3) Заемот од ставот (2) на овој член може да биде трансформиран во влог во друштвото најдоцна до истекот на третата година од потпишувањето на договорот за заем.
- (4) Заемот што се трансформира во нов влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото се внесува врз основа на договор за заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото и одлука за трансформација на заем што се трансформира во влог на друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото.
- (5) Со договорот за заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото, задолжително се определуваат: вкупниот износ на заемот, условите според кои ќе се отплатува заемот, условите за трансформирање на заемот во влог во друштвото, периодот во кој заемот може да биде трансформиран во влог во друштвото и процентот на удел кој се стекнува со трансформирањето на заемот, или начинот на пресметка на уделот, доколку процентот на удел не може да се предвиди на денот на склучување на договорот.
- (6) Договорот за заем од ставот(5) на овој член даден од трето лице мора да биде составен во писмена форма, потпишан од заемодавачот, од управителот и од сите содружници, како согласни страни. Ваквиот договор мора да биде заверен на нотар.

Упис на зголемувањето на основната главнина со преземање нови влогови

Член 261

- (1) По уплатата на паричните влогови, односно внесувањето на непаричните влогови со коишто се зголемува основната главнина, во согласност со одлуката за зголемување на основната главнина, се поднесува пријава за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.
- (2) Кон пријавата за упис се приложуваат:
  - 1) одлуката за зголемување на основната главнина;
  - 2) изјавите за преземање на влоговите заверени кај нотар;
  - 3) список на лицата кои презеле нови влогови, потпишан од страна на подносителот на пријавата во којшто се наведуваат износите на преземените и уплатените влогови во што се уплатени, и докази дека се уплатени коишто се приложуваат кон списокот, а ако влоговите ги преземаат постојните содружници на друштвото-вкупниот износ на нивните влогови;
  - 4) договор со којшто е извршено внесување на непаричните влогови, ако основната главнина се зголемува со внесување непарични влогови;
  - 5) доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којшто со закон, е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;
  - 6) договор за заем, врз основа на кој е даден заемот што се трансформира во влог во друштвото, во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото;

- 7) одлука за трансформација на заем што се трансформира во влог на друштвото, во постапката на зголемување на основната главнина на друштвото и
- 8) доказ од банка за извршена уплата на заемот (уплатница, или извод од банка).
- (3) Пријавата за упис на зголемување на основната главнина во трговскиот регистар ја поднесува управителот, односно лицето коешто тој ќе го овласти со полномошно заверено кај нотар.
- (4) Пред да се објави уписот на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар, друштвото не смее во своите деловни објави и преписки да го спомнува зголемувањето на основната главнина.
- (5) Во објавата на уписот дека е зголемена основната главнина на друштвото, се наведува содржината на уписот, а ако во друштвото се внесени непарични влогови, се наведуваат и договорите со коишто е извршено внесувањето на непаричните влогови. Во објавата на уписот е доволно само да се упати на исправите што се приложени кон пријавата за упис.

Зголемување на основната главнина од резервите

Член 262

- (1) Содружниците можат да донесат одлука за зголемување на основната главнина со претворање на резервите во основна главнина, којашто има карактер на одлука за измена на договорот за друштвото. Зголемувањето на влоговите се врши сразмерно со дотогашните влогови на содружниците.
- (2) Содружниците можат да ја донесат одлуката за зголемување на основната главнина, во согласност со ставот (1) од овој член, само по одобрувањето на годишните финансиски извештаи и според којашто друштвото нема тековни и непокриени загуби од претходните години и по одобрувањето на извештајот на овластен ревизор со којшто се потврдуваат фактите во годишните финансиски извештаи. Ако од денот на одобрувањето на годишните финансиски извештаи и на извештајот на овластен ревизор изминат повеќе од шест месеца пред поднесувањето на пријавата за упис на одлуката за зголемување на основната главнина во трговскиот регистар, мора да се подготви нов извештај за биланс на состојбата и да се изврши ревизија од овластен ревизор.
- (3) За зголемување на основната главнина можат да се користат добивката и резервите на друштвото, во согласност со целите за коишто се наменети. Кога содружниците ќе одлучат основната главнина да ја зголемат од добивката, при одлучувањето за распределбата, добивката ја распределуваат во резерви, со назнака дека ќе се користи за зголемување на основната главнина.
- (4) Зголемувањето на основната главнина на друштвото се врши со зголемување на номиналните износи на постојните удели во друштвото. Притоа, на соодветен начин, се применуваат одредбите од членот 170 став (4) од овој закон.
- (5) Зголемувањето на основната главнина мора да се спроведе така што вкупниот износ на зголемените влогови ќе одговара на зголемената основна главнина на друштвото.
- (6) Зголемените удели на содружниците на друштвото мораат да бидат во ист сооднос како и оние пред зголемувањето на основната главнина на друштвото.
- (7) Во зголемувањето на основната главнина рамноправно учествуваат и сопствените удели што ги стекнало друштвото.
- (8) Ако со одлуката за зголемување на основната главнина поинаку не е определено, зголемените удели учествуваат во добивката на друштвото што е остварена во текот на целата деловна година во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина.
- (9) Одредба од одлуката за зголемување на основната главнина што е спротивна на одредбите на овој член е ништовна.

Упис на зголемувањето на основната главнина од резервите

Член 263

- (1) Пријавата за упис во трговскиот регистар на зголемувањето на основната главнина од средствата на резерви на друштвото мора да се поднесе без одлагање.
- (2) Кон пријавата за упис се приложуваат:
  - 1) одлуката за зголемување на основната главнина со претворање на резервите во основна главнина;
  - 2) усвоените годишни финансиски извештаи врз основа на кои е донесена одлуката за зголемување на основната главнина, за која ревизорот изразил ревизорско мислење без резерва или мислење со резерва кое не ја доведува во прашање објективноста на годишните финансиски извештаи и
  - 3) изјава од управителот, заверена кај нотар, дека од денот на којшто се однесуваат годишните финансиски извештаи до денот на поднесувањето на пријавата не настанале измени во имотот на друштвото што би го попречиле донесувањето на одлуката за зголемување на основната главнина.
- (3) Ќе биде извршен упис на одлуката за зголемување на основната главнина во трговскиот регистар, ако поднесените годишни финансиски извештаи не се постари од шест месеци од последниот ден на којшто се однесува, до денот на поднесувањето на пријавата за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.
- (4) При уписот не се проверува и не се испитува дали поднесените годишни финансиски извештаи се вистинити и составени во согласност со закон.
- (5) При уписот, се наведува дека основната главнина е зголемена од средства на друштвото.

Пристапување нови содружници во друштво од едно лице

Член 264

- (1) Ако кон друштвото со ограничена одговорност од едно лице, заради зголемувањето на основната главнина, пристапи лице кое ќе внесе нов влог и ќе стане нов содружник, содружниците се должни да ја усогласат организацијата и работењето на друштвото, во согласност со одредбите од овој закон што се однесуваат на друштво со двајца и повеќе содружници.
- (2) По усогласувањето од ставот (1) на овој член управителот е должен да поднесе пријава заради упис во трговскиот регистар на извршеното усогласување.

Пододдел 3

НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Начини за намалување на основната главнина

Член 265

- (1) Основната главнина на друштвото може да се намали само со одлука на содружниците за намалување на основната главнина којашто има карактер на одлука за измена на договорот за друштвото. Во одлуката се определува обемот и целта на намалувањето на основната главнина, како и начинот на којшто ќе се спроведе тоа намалување.
- (2) За намалување на основната главнина се смета секое намалување на износот на основната главнина, определен во договорот за друштвото, независно од тоа дали намалувањето се спроведува со враќање на влоговите на содружниците, намалување на номиналните износи на влоговите или потполно, односно делумно ослободување на содружниците на друштвото или на нивните правни претходници од обврската целосно да ги уплатат влоговите.

(3) Основната главнина на друштвото не смее да се намали под 5.000 ЕВРА во денарска противвредност. Ако намалувањето на основната главнина се спроведува со враќање на уплатените влогови или со ослободување на содружниците од обврската за целосна уплата на влоговите, износот на другите влогови што остануваат во друштвото не смее да се намали под 2.500 ЕВРА во денарска противвредност, со тоа што, истовремено, се донесува одлука за зголемување на основната главнина најмалку до 5.000 ЕВРА во денарска противвредност.

Упис и објавување на намерата за намалување на основната главнина

Член 266

- (1) Управителот поднесува пријава за упис во трговскиот регистар на одлуката за намерата за намалување на основната главнина.
- (2) Управителот веднаш по уписот на одлуката за намерата за намалување на основната главнина во трговскиот регистар, објавува оглас за намерата за намалување на основната главнина во „Службен весник на Република Северна Македонија“. Во огласот друштвото објавува дека е согласно на доверителите, врз основа на нивно барање, да им ги исплати побарувањата или да им даде обезбедување. Ако, по истекот на 90 дена од денот на објавувањето на огласот, не биде поднесено барање за исплата на побарување, се смета дека сите доверители се согласни со намерата за намалување на основната главнина.
- (3) На познатите доверители им се доставува писмено известување.

Упис на намалувањето на основната главнина

Член 267

- (1) Пријавата за упис на одлуката за намалување на основната главнина се поднесува заради упис во трговскиот регистар по истекот на рокот што им е даден на доверителите за пријавување на своите побарувања.
- (2) Кон пријавата се приложуваат:
  - 1) копија од огласот со којшто е известно за намерата за намалување на основната главнина, објавен во „Службен весник на Република Северна Македонија“;
  - 2) доказ дека друштвото на доверителите кои им се пријавиле им дало обезбедување дека пријавените побарувања ќе бидат намирени;
  - 3) изјава на управителот дека на сите познати доверители им е доставено известувањето за намерата за намалување на основната главнина, а дека на друштвото не му се јавиле други доверители освен оние на кои друштвото им ги намирило побарувањата или им дало обезбедување дека пријавените побарувања ќе им бидат намирени и
  - 4) препис од книгата на уделите.
- (3) Ако доказот што е поднесен за тоа дека друштвото ги намирило побарувањата на доверителите или дека им дало обезбедување дека пријавените побарувања ќе им бидат намирени не е вистинит, управителот им одговара лично и неограничено со сиот свој имот за штетата што ќе им ја предизвика на оние доверители на кои им дал невистинити податоци, но само за износот што не можел да им се намири од имотот на друштвото.
- (4) Не одговара за штетата, управител кој ќе докаже дека не знаел дека доказите и изјавите што ги давал се невистинити.

Исплата на содружниците и ослободување од обврски

Член 268

(1) Исплатите на содружниците врз основа на намалувањето на основната главнина се допуштени откако ќе се изврши упис на одлуката за измена на договорот за друштвото во трговскиот регистар.

(2) Со денот на уписот на одлуката за намалување на основната главнина во трговскиот регистар, станува полноважно ослободувањето од обврската за уплаќање на преостанатите неуплатени влогови за извршеното намалување на основната главнина.

ОДДЕЛ 9 ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ДРУШТВОТО

Основи за престанување

Член 269

(1) Основи за престанување на друштвото се:

- 1) истекот на времето определено во договорот за друштвото;
- 2) одлука на содружниците;
- 3) присоединување на друштвото кон друго друштво, спојување со друго друштво, односно со поделба;
- 4) стечај на друштвото; и
- 5) одлука на судот.

(2) Друштвото престанува и во други случаи определени со овој и друг закон.

(3) Во договорот за друштвото можат да бидат предвидени и други основи за престанување на друштвото.

(4) Во случаите на престанување на друштвото врз основа на точките 1), 2) и 5) од ставот (1) на овој член се спроведува постапка за ликвидација на друштвото.

Основи за престанување на друштвото од едно лице

Член 270

(1) Друштвото од едно лице, во кое сопственик на уделот е физичко лице, престанува со смртта на тоа лице ако по спроведената оставинска постапка наследниците не бараат друштвото да продолжи со работа.

(2) За уделот на починатиот содружник, до завршувањето на оставинската постапка, правото на глас го остварува заедничкиот застапник определен од наследниците на починатиот содружник со писмено полномошно заверено кај нотар.

(3) Ако сопственик на удел на друштво од едно лице е правно лице, друштвото престанува со престанувањето на правното лице, освен ако во постапката за стечај уделот го преземе друго лице.

Одлука на содружниците за престанување на друштвото

Член 271

(1) Одлуката за престанување на друштвото, содружниците ја донесуваат со најмалку тричетвртинско мнозинство од вкупниот број гласови.

(2) Одредбата во договорот за друштвото, спротивна на ставот (1) од овој член, е ништовна.

Престанување на друштвото врз основа на одлука на судот

Член 272

(1) Судот може, по тужба на еден или на повеќе содружници, чиешто влогови чинат најмалку една десеттина од основната главнина, со одлука, да изрече престанување на друштвото, ако постигнувањето на целта на друштвото што произлегува од предметот на работењето стане невозможно или ако постојат други значајни причини за престанување на друштвото.

(2) Тужба се поднесува против друштвото во рок од 90 дена од денот на дознавањето на причината, но не подолго од една година од денот на настанувањето на причината.

Упис на престанување на друштвото во трговскиот регистар

Член 273

(1) Пријавата за упис на престанувањето на друштвото во трговскиот регистар поради истекот на времето за коешто е основано друштвото или поради одлуката на содружниците за престанување на друштвото, управителот мора без одлагање да ја поднесе.

(2) Ако управителот не постапи според ставот (1) од овој член тој е лично и неограничено одговорен за штетата што ќе ја предизвика.

(3) По спроведувањето на ликвидацијата, односно на постапката за стечај се врши упис на бришењето на друштвото во трговскиот регистар. Барањето за упис го поднесува ликвидаторот, односно стечајниот судија. Решението за бришењето на уписот на друштвото се објавува на трошок на друштвото. Трошоците за уписот на бришење и објавувањето паѓаат на товар на друштвото.

ЧЕТВРТА ГЛАВА АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО

ОДДЕЛ 1 ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Поим

Член 274

(1) Акционерското друштво е трговско друштво во кое акционерите учествуваат со влогови во основната главнина, којашто е поделена на акции.

(2) Акционерите не одговараат за обврските на акционерското друштво.

(3) Од одредбите од овој закон, со коишто се уредува акционерското друштво, може да се отстапува на начин и според условите пропишани со овој закон и со други закони.

Фирма

Член 275

Фирмата на акционерското друштво (во натамошниот текст во четврта глава дел петти: друштво) мора да ги содржи и зборовите „акционерско друштво“ или ознаката „АД“.

Број на акционери

Член 276

Друштвото може да има еден или повеќе акционери.

Најмал номинален износ на основната главнина и на акцијата

Член 277

(1) Најмалиот номинален износ на основната главнина, кога друштвото се основа симултано, без јавен повик за запишување акции изнесува 25.000 ЕВРА во денарска противвредност, според средниот курс на Народната банка на Република Северна Македонија, објавен на денот пред усвојувањето на статутот, односно на денот пред донесувањето на одлуката за промена на основната главнина, а кога друштвото се основа sukcesивно, преку јавен повик за запишување акции, тој изнесува најмалку 50.000 ЕВРА во денарска противвредност, освен ако со друг закон не е определен друг најмал износ на основна главнина.

(2) Номиналниот износ на акцијата не може да биде помал од 1 ЕВРО, според средниот курс на таа валута, објавен од Народната банка на Република Северна Македонија, ден пред усвојувањето на статутот, односно на денот пред донесувањето на одлуката за промена на основната главнина.

(3) На секои пет години, Министерството за економија, во соработка со Министерството за финансии е должно да го преиспита и ревидира најмалиот номинален износ на основната главнина од ставот (1) од овој член, пришто треба да бидат земени во предвид тековните економски и монетарни движења.

ОДДЕЛ 2 АКЦИИ

Издавање, пренос и евиденција на акциите

Член 278

(1) Акциите се издаваат, се пренесуваат и се водат во форма на електронски запис во овластен депозитар, во согласност со закон.

(2) Целосно платени акции се неограничено преносливи и слободно се тргуваат на секундарен пазар на хартии од вредност.

(3) Акциите, спрема друштвото, се неделиви.

Номинален и емисиски износ на акции

Член 279

(1) Секоја акција мора да има номинален износ на којшто гласи акцијата.

(2) Акциите издадени под нивниот номинален износ се ништовни. За штетата што ќе произлезе од издавањето акции под нивниот номинален износ, издавачите одговараат солидарно.

(3) Акциите можат да се издаваат над номиналниот износ (емисиски износ).

Пазарна вредност на акциите

Член 280

(1) Пазарната вредност на акциите на акционерски друштва со чии акции се тргува на регулиран пазар се утврдува како пондерирана просечна цена остварена на регулираниот пазар во смисла на прописот со кои се уредуваат финансиските инструменти, во период од 180 дена кои му претходат на денот на донесувањето на одлуката со која се утврдува пазарната вредност на акциите, под услов во наведениот период да е остварен промет со акциите од тој род на регулираниот пазар, кој претставува најмалку 0,5% од вкупниот број акции издадени од тој род и во истиот период да се тргувало повеќе од 1/3 од деновите на тргување на месечно ниво.

(2) По исклучок, пазарната вредност на акциите на акционерски друштва со чии акции се тргува на регулиран пазар може да се утврдат по пат на проценка, согласно со членот 39 од овој закон, под услов така утврдената пазарна цена да се прифати од страна на собранието на друштвото, врз основа на образложен предлог на органот на управување, односно на надзорниот одбор, во кој мора да се наведе и вредноста на тие акции утврдени согласно со ставот (1) од овој член.

(3) Пазарната вредност согласно ставот (2) од овој член се утврдува доколку се исполни еден од наведените услови:

1) не се исполни обемот на промет од ставот (1) на овој член;

2) се работи за емисија на нов род или класа на акции.

(4) Пазарната вредност на акциите утврдена согласно ставот (1) од овој член, односно проценката на вредноста согласно ставот (2) од овој член важат три месеци од денот на утврдување на пазарната вредност, односно од денот од кога е направена проценката, но во двата случаи мора да бидат вежечки на денот на донесување на одлуката на собранието на друштвото, доколку таквата вредност се утврдува за потребите за донесување на таквата одлука.

Емисиски износ на акцијата

Член 281

(1) Емисискиот износ на акцијата е вредноста при издавањето на акциите, утврден со одлуката за издавање.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член ја донесува собранието на друштвото.

(3) Емисискиот износ на акцијата не може да биде понизок од пазарната цена на акцијата утврдена во согласност со членот 280 од овој закон, освен во случај кога друштво чии акции не се примени за тргување на регулиран пазар и кое не подлежи на обврските за транспарентност, издава акции по пат на јавна понуда за прв пат согласно законот со кој се уредуваат проспектите и обврските за транспарентност на издавачите на хартии од вредност.

(4) Емисискиот износ на акцијата не може да биде понизок од номиналниот износ на акцијата.

(5) Кога емисискиот износ на акцијата е повисок од номиналниот износ, разликата помеѓу тие два износи претставува премија на издавањето.

(6) Друштвото може во одлуката за издавање да определи попуст на емисискиот износ, со тоа што цената со попуст не може да биде пониска од номиналниот износ на акциите во случај на:

1) јавна понуда на инвестициско друштво кое врши трансакции и активности за сметка на издавачот на хартиите од вредност потребни за успешна јавна понуда на хартии од вредност, со задолжителен откуп на непродадените хартии од вредност;

2) понуда која не е јавна понуда, на постојните акционери заради остварување право на првенство на запишување акции согласно членот 487 од овој закон, доколку со статутот не е исклучена можноста за остварување на ова право по повластени услови, при што попустот не може да биде поголем од 10% од емисискиот износ.

(7) Премијата на издавањето може да се користи за зголемување на основната главнина, за резерви кои се користат за зголемување на основната главнина од средства на друштвото, за покривање на загубата на основната главнина, за откуп на акции на акционерите кои не се согласуваат со одлуки на собранието на друштвото согласно со овој закон, или за трошоците настанати по основ зголемување или намалување на основната главнина.

Поделба и спојување акции

Член 282

- (1) Друштвото може, со измена на статутот, да изврши поделба на акциите од ист род или класа и истовремено да го намали нивниот номинален износ, под услов основната главнина да остане непроменета.
- (2) Друштвото може, со измена на статутот, да изврши спојување на акциите од ист род или класа и истовремено да го зголеми нивниот номинален износ, под услов основната главнина да остане непроменета.
- (3) Доколку како резултат на спојувањето или поделбата на акции, на одредени акционери им остане дел од акција, тие акционери имаат право во рок од 30 дена од донесувањето на одлуката врз основа на ставовите (1) и (2) од овој член, по писмен пат да бараат од друштвото да го докупат делот што останува како резултат од спојувањето, или поделбата, со цел да стекнат една цела акција, или да им се откупи од друштвото делот што останува.
- (4) Доколку акционерот побарал од друштвото да го докупи делот од акцијата за да стекне цела акције, тој е должен во рокот од ставот (3) на овој член да му го уплати на друштвото пазарниот износ на делот што останува.
- (5) Доколку акционерот побарал од друштвото да му го откупи делот од акцијата што останува, друштвото е должно во дополнителен рок од 30 дена од денот на приемот на барањето да му го исплати тој дел од акцијата по пазарен износ.
- (6) Пазарната вредност од ставовите (4) и (5) од овој член се утврдува согласно членот 280 од овој закон.
- (7) Доколку во случајот од ставот (3) од овој член, дојде до зголемување, односно до намалување на основната главнина, а во двата случаи не се надминува 1% од основната главнина, друштвото нема обврска да ги примени одредбите од овој закон кои се однесуваат на зголемување, односно на намалување на основната главнина, освен одредбите кои се однесуваат на уписот на таквите промени во трговскиот регистар.
- (8) Доколку друштвото има издадено финансиски инструменти кои можат да бидат заменети во обични акции, а во случаите од ставовите (1) и (2) од овој член, друштвото е должно, истовремено да донесе одлука, односно да преземе соодветно дејствие со кое ќе обезбеди правата на имателите на таквите финансиски инструменти да останат непроменети.
- (9) Доколку друштвото не постапи согласно одредбата од ставот (8) од овој член, секој имател на финансиски инструмент може со тужба до надлежен суд да побара одлуката донесена врз основа на ставот (1), или ставот (2) од овој член, да бид утврдена за ништовна. Тужбата се поднесува во рок од 30 дена од денот на донесување на одлуката врз основа на од ставот (1), или ставот (2) од овој член.

Родови и класи на акции

Член 283

- (1) Друштвото издава обични акции, а може да издава и други акции со различни права.
- (2) Акциите што даваат исти права сочинуваат ист род акции. Според правата, акциите можат да бидат обични и приоритетни.
- (3) Приоритетните акции можат да бидат од повеќе класи и не можат да бидат издадени со понизок номинален износ од номиналниот износ на обичните акции. Приоритетните акции од иста класа даваат исти права.
- (4) За издавањето акции за коишто се врзани посебни права (приоритетни акции) друштвото може да бара и посебни еднократни парични доплати и тоа при издавањето на акциите.
- (5) Обичните акции не смеат да се претворат во приоритетни акции, или во други финансиски инструменти.

Право на глас

Член 284

- (1) Секоја акција која дава право на глас дава право на еден глас во собранието на друштвото (во натамошниот текст: собрание).
- (2) Секоја обична акција дава право на глас во собранието.
- (3) Приоритетните акции, во согласност со одредбите од овој закон, можат да бидат издадени како акции со право на глас и како акции без право на глас. Вкупниот номинален износ на приоритетните акции без право на глас не може да биде поголем од 30% од основната главнина на друштвото. Вкупниот номинален износ на приоритетните акции, со и без право на глас, не може да биде поголем од вкупниот номинален износ на обичните акции во основната главнина на друштвото.
- (4) Забрането е издавање акции од ист род кои за ист номинален износ даваат различно право на глас во собранието.

Права содржани во акциите

Член 285

- (1) Обичните акции се акции кои им даваат на нивните сопственици:
  - 1) право на глас во собранието на друштвото;
  - 2) право на исплата на дел од добивката (дивиденда) и
  - 3) право на исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на друштвото.
- (2) Приоритетните акции, кога се издадени со право на глас, покрај правата од ставот (1) на овој член даваат и други повластени права, како што се правото на дивиденда во однапред утврден паричен износ или во процент од номиналниот износ на акцијата, право на првенство при исплата на дивиденда, правото на исплата на остаток од ликвидационата, односно стечајна маса и други права определени во статутот и во одлуката за издавање акции, во согласност со закон. Приоритетните акции кога се издадени без право на глас го стекнуваат ова право кога со овој закон, односно со статутот тоа е определено.
- (3) Приоритетните акции се акции кои на нивните сопственици им даваат едно или повеќе приоритетни права утврдени со статутот и одлуката за издавање, како што се:
  - 1) право на дивиденда во однапред определен паричен износ или во процент од номиналната вредност на акцијата, која се исплатува пред исплата на дивиденда на обичните акции;
  - 2) право на првенство при исплата на дел од остатокот од ликвидационата односно стечајната маса во однос на обичните акции;
  - 3) право на кумулирање на неисплатената дивиденда од став (3) алинеја 1) од овој член и исплата пред исплатата на дивидендата на обичните акции (кумулативни приоритетни акции);
  - 4) право да учествува во дивидендата која им припаѓа на обичните акции, во сите случаи на исплата на дивиденда на обичните акции или по исполнување на одредени услови (партиципативни приоритетни акции),
  - 5) право на претварање на приоритетните акции во обични акции или во друга класа на приоритетни акции (заменливи приоритетни акции);
  - 6) право да ги продава приоритетните акции на акционерското друштво по однапред утврдена цена односно под однапред утврдени услови.
- (4) Правата од ставот (3) на овој член, а во рамки на посебна класа на приоритетни акции, можат да се остваруваат поединечно, или заедно.

Класи приоритетни акции

Член 286

- (1) Приоритетните акции можат да бидат или кумулативни, или партиципативни.
- (2) Кумулативната приоритетна акција му дава на сопственикот право на наплата на акумулираните неплатени дивиденди пред наплатувањето на какви било дивиденди на сопственикот на обични акции.
- (3) Партиципативната приоритетна акција му дава на сопственикот, покрај утврдената (фиксна) дивиденда, и право на исплата на дивиденда којашто им припаѓа на сопствениците на обични акции.
- (4) Не е дозволено комбинирање на посебните права што произлегуваат од класата на приоритетни акции.

Бесплатни акции или акции по повластена цена

Член 287

- (1) Со статутот на акционерското друштво може да се определи основање фонд од којшто вработените можат да стекнат акции на акционерското друштво бесплатно, или по повластена цена. Фондот и акциите коишто вработените можат да ги стекнат од фондот, можат да изнесуваат најмногу до 5% од основната главнина на денот на донесувањето на одлуката за издавање на акциите наменети за фондот.
- (2) Акциите од ставот (1) на овој член се издаваат како акции од посебна класа. Тие содржат исти права како и обичните акции, освен во случаите утврдени со овој закон.
- (3) Акциите за вработените може да се пренесуваат помеѓу вработените на акционерското друштво. Правата содржани во акциите престануваат со смртта на вработениот, или со престанокот на вработувањето кај издавачот на акциите. Друштвото е должно да ги откупи акциите на вработените по пазарна цена, на денот на престанокот на својството вработен.
- (4) Со статутот на акционерското друштво се уредува организацијата и управувањето на фондот, како и користењето и начинот на распределбата на средствата наменети за акции на вработените. Во случај основање на фондот од ставот (1) на овој член, собранието на друштвото донесува програма според која вработените ќе можат да стекнуваат акции. Одлука за издавање акции наменети за фондот од ставот (1) на овој член, за критериумите за нивна распределба и за распределба на акциите од фондот за стекнување акции за вработените донесува собранието на друштвото. Одлуката, собранието на друштвото ја донесува со мнозинство гласови, коешто не може да изнесува помалку од две третини од акциите со право на глас, претставени на собранието на друштвото, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.
- (3) Акциите од ставот (1) на овој член, фондот може да ги стекнува од сопствените акции на акционерското друштво, или од општата резерва и акумулираната добивка на акционерското друштво во согласност со овој закон.

Одлука за издавање акции

Член 288

Одлука за издавање акции донесува собранието на друштвото со мнозинство гласови коешто не може да изнесува помалку од две третини од акциите со право на глас, претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

Книга на акции (акционерска книга)

Член 289

- (1) Акциите се запишуваат во книга на акции на друштвото (во натамошниот текст: акционерска книга) којашто се води во овластен депозитар во електронска форма, со означување на името и презимето на акционерот, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако акционерот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот-важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако акционерот е правно лице и други информации.
- (2) Во акционерската книга се запишуваат и податоците што се определени во одлуката за издавање на акциите, сите оптоварувања на акциите определени со закон и со статут и забраните изречени со одлука на судот.
- (3) Sprema друштвото, за акционер се смета секое лице запишано во акционерската книга на начин определен со закон.
- (4) Иницијалниот упис и уписот на акции издадени при зголемување на основната главнина во акционерската книга се врши по налог на друштвото. Промените во акционерската книга се вршат според извршениот пренос на акции со тргување на регулиран пазар или на други места за тргување или според преносот извршен на друг начин допуштен со закон.
- (5) На барање на друштвото, овластениот депозитар го известува друштвото за промените извршени во акционерската книга.
- (6) Секој акционер има право, на негово барање, да му се овозможи увид во сите податоци запишани во акционерската книга на друштвото во коешто е акционер. Увидот го овозможува овластениот депозитар. На акционерот кој бара итен увид во акционерската книга, мора да му се овозможи увид во рок не подолг од еден работен ден од денот на бараниот увид поднесен во писмена форма. Во другите случаи, акционерот кој бара увид во акционерската книга го најавува денот на кој има намера да изврши увид. Податоците од увидот можат да бидат употребени само за вршење на правата на акционерот.
- (7) Секој акционер има право да добие фотокопија од податоците запишани во акционерската книга на друштвото во коешто е акционер, по претходно барање доставено до овластениот депозитар. Направената фотокопија и податоците од фотокопијата можат да бидат употребени само за вршење на правата на акционерот.

Издавање други хартии од вредност и финансиски деривати

Член 290

- (1) Друштвото во согласност со закон и со статутот може до износот на основната главнина да издава обврзници кои не се конвертибилни обврзници, обврзници кои на доверителите им даваат право да ги заменат за обични акции во одреден период на определена опција или во кое било време за време на траењето на обврзницата и конвертибилни обврзници кои обезбедуваат право на првенствено купување акции коишто друштвото ги издава. Обврзниците можат да се издадат во износ поголем од основната главнина само ако издавањето на обврзниците е целосно обезбедено со залог на имотот на друштвото или на друг начин.
- (2) Друштвото, во согласност со закон и со статутот, може до износот на половина од основната главнина да издава конвертибилни обврзници кои на доверителите им даваат право да ги заменат за акции во одреден период на определена опција или во кое било време додека трае обврзницата и да издава обврзници кои обезбедуваат право на првенство на купување акции кои друштвото ги издава.
- (3) Акционерите имаат право на првенство при стекнувањето на обврзниците од ставот (2) на овој член.
- (4) Обврзниците се откупуваат со готови пари.
- (5) Одредбите од овој закон што се однесуваат на правото на првенство за запишување на новоиздадени акции, соодветно се применуваат и врз остварување на правото на првенство за запишување на новоиздадени конвертибилни обврзници.

(6) Друштвото може, во согласност со закон, да склучува опциски договори за купување и за продажба на акции и на обврзници и фјучерс договори на начин и според условите определени во статутот.

(7) Начинот и условите под коишто друштвото ги издава хартиите од вредност, ги склучува опциските договори за купување и продажба на акции и на обврзниците, како и на фјучерс договорите, се определуваат со статутот.

ОДДЕЛ 3 ОБВРЗНИЦИ

Начин за издавање обврзници

Член 291

(1) Одлука за издавање обврзници донесува собранието на друштвото, доколку со закон не е поинаку уредено.

(2) Обврзниците од една емисија, при еднаква номинална вредност обезбедуваат еднакво право на одлучување.

(3) Обврзниците се издаваат во нематеријализирана форма и се регистрираат кај овластен депозитар. За издавањето, пренесувањето и заложувањето на обврзниците се применуваат правилата за акциите, утврдени во овој закон, со исклучок на член 279 став (2) од овој закон.

Ништовност на одлука во врска со издавање обврзници

Член 292

Ништовна е секоја одлука на друштвото за:

1) промена во условите по коишто се запишани издадените обврзници;

2) издавање нови обврзници со приоритетен режим на исплаќање, без да постои согласност на собранијата на имателите на обврзници од претходни неисплатени емисии.

Претставување на имателите на обврзници

Член 293

(1) Игателите на обврзници од една емисија формираат група за заштита на своите интереси пред друштвото.

(2) Групата се состои од најмногу тројца претставници, избрани од собранието на имателите на обврзници.

Ограничувања за претставување на имателите на обврзници

Член 294

(1) За претставници на имателите на обврзници не можат да бидат избрани:

1) претставници на друштвото издавач;

2) друштва и лица кои согласно одредбите на овој закон се сметаат за поврзани со друштвото издавач;

3) лицата, кои делумно или во целост ја гарантираат исплатата на обврските од издадените обврзници;

- 4) членовите на органите на управување и на надзор на друштвото издавач, како и нивни роднини по права линија и сопрузи;
  - 5) лицата, за кои постои законско ограничување за избор во органите за управување и на надзор на друштвото.
- (2) Претставниците можат да бидат отповикани со одлука на собранието на имателите на обврзници.

Надлежности на претставниците на имателите на обврзници

Член 295

Претставниците преземаат дејствија за заштита на интересите на имателите на обврзници, согласно со одлуките на собранието на имателите на обврзници.

Учество на претставниците на имателите на обврзници во собранието на друштвото

Член 296

- (1) Претставниците на имателите на обврзници можат да учествуваат во собранието на друштвото, без право на глас. Тие имаат право на информирање под истите услови како акционерите на друштвото.
- (2) Кога се донесуваат одлуки, коишто се однесуваат на исполнувањето на обврските по обврзниците, во собранието на друштвото се зема предвид мислењето на претставниците на имателите на обврзници.

Надомест на претставниците

Член 297

Надоместот на претставниците на имателите на обврзници се определува со акт на друштвото и се исплатува на негова сметка.

Собрание на иматели на обврзници

Член 298

- (1) Собранието на имателите на обврзници се свикува од претставниците на имателите на обврзници преку покана, објавена на интернет страната на друштвото, најмалку 10 дена пред собранието.
- (2) Собранието може да се свика и по барање на имателите на обврзници, коишто поседуваат најмалку 1/10 од соодветната емисија на обврзници или на ликвидаторите на друштвото, ако е покрената постапка за ликвидација.
- (3) Претставниците на имателите на обврзници се должни да свикаат собрание на имателите на обврзници, при известување од органите за управување на друштвото за:
  - 1) промена на предметот на работење, односно дејноста, или преобразба на друштвото или
  - 2) издавање нова емисија обврзници со приоритет на исплата.
- (4) Имателите на секоја емисија на обврзници формираат одделно собрание на иматели на обврзници.

- (5) За собранието на имателите на обврзници соодветно се применуваат правилата за собранието на друштвото.
- (6) Право на учество на собранието на иматели на обврзници и право да гласаат имаат сопствениците на обврзници кои се запишани во овластениот депозитар 48 часа пред денот на одржување на собранието на имателите на обврзници.
- (7) Собранието на друштвото е должно да ги разгледа одлуките на собранието на имателите на обврзници.

Кворум и донесување одлуки на собрание на иматели на обврзници

Член 299

- (1) Собранието на иматели на обврзници може да работи и да одлучува (кворум за работа), ако на него се присутни иматели на обврзници кои имаат мнозинство од уплатениот износ од емисијата, освен доколку со одлуката за издавање на обврзниците не е утврдено поголемо мнозинство.
- (2) Во случај немање кворум, соодветно се применуваат одредбите од член 439 од овој закон.
- (3) При определување на кворумот не се земаат предвид откупените обврзници од друштвото издавач на обврзниците.
- (4) Одлуката на собранието на имателите на обврзници се донесува со мнозинство од присутните иматели на издадени обврзници, освен ако во одлуката за издавање на обврзниците не е определено друго поголемо мнозинство.
- (5) При определувањето на мнозинството за донесување одлуки на собранието на имателите на обврзници не се земаат предвид откупените обврзници од друштвото издавач на обврзниците.

Други прашања од значење за собранието на иматели на обврзници

Член 300

Со статутот на друштвото, како и со други акти на друштвото може да се уредат и други прашања од значење за собранието на иматели на обврзници во согласност со овој закон.

Примена на одредбите за обврзници на друштво со ограничена одговорност

Член 301

Одредбите од членовите 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299 и 300 на овој закон, со коишто се уредуваат обврзниците, издавањето на обврзници, претставниците на иматели на обврзници и собранието на иматели на обврзници, соодветно се применуваат и на друштвото со ограничена одговорност.

ОДДЕЛ 4 ОСНОВАЊЕ И УПИС НА ДРУШТВОТО

Пододдел 1 ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Основачи

Член 302

- (1) Друштвото може да биде основано од едно и од повеќе лица.
- (2) Основачи на друштвото се лицата кои го потпишале статутот.
- (3) Статутот може да биде во писмена форма со заверени потписи на содружниците со електронски потпис на регистрациониот агент, или во електронска форма потпишан со електронски потпис на содружниците на друштвото преку Системот за е-регистрација.

Начини на основање

Член 303

- (1) Основачите го основаат друштвото симултано или сукцесивно.
- (2) Друштвото се смета за основано кога ќе биде запишано во трговскиот регистар.

Содржина на статутот

Член 304

- (1) Статутот содржи одредби за:
- 1) фирмата и седиштето на друштвото;
  - 2) предметот на работење на друштвото;
  - 3) износот на основната главнина определена со статутот, запишаната и уплатената основна главнина на денот на упис на друштвото во трговскиот регистар;
  - 4) номиналната вредност на акциите, бројот на акциите од секој род и класа, правата, обврските, ограничувањата и погодностите;
  - 5) времетраењето на друштвото, ако друштвото се основа на определено време;
  - 6) предностите што за себе ги задржуваат основачите;
  - 7) постапката за свикување и одржување на собранието;
  - 8) името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако основачот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот, важечка во неговата држава, и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако основач е правно лице;
  - 9) видот, составот и начинот на избор на органот на управување, односно на надзорниот одбор и нивната надлежност;
  - 10) името и презимето на првите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор, нивниот ЕМБГ, број на пасошот, односно број на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот, важечка во нивната држава, и нивното државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако првите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор се назначуваат со статутот,
  - 11) износот на одобрениот капитал, ако друштвото има одобрен капитал,
  - 12) кумулативното гласање, доколку друштвото сака да уреди кумулативно гласање и
  - 13) формата и начинот на објавувањата што ги врши друштвото.
- (2) Покрај одредбите од ставот (1) на овој член, статутот содржи и одредби за прашањата што, во согласност со овој закон, се уредуваат со статутот.
- (3) Покрај одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, статутот може да содржи и други одредби значајни за друштвото, ако не се забранети со закон.
- (4) Други прашања што се од значење за друштвото, а не се уредени со статутот, можат да се уредат, во согласност со овој закон, со други акти на друштвото.

Исклучок од примена на одредбите за основање

Член 305

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на основањете акционерски друштва, нема да се применуваат на инвестициски друштва со променлива основна главнина и на задруги основани како акционерско друштво, кои називот “инвестициски друштва со променлива основна главнина” и “задруга”, соодветно ги користат во својата фирма и во статутот, а се уредени со посебен закон.

Однос меѓу законот, статутот и другите акти

Член 306

- (1) Секоја одредба од статутот или од друг акт на друштвото што е спротивна на одредбите од овој закон е ништовна.
- (2) Ако некоја одредба од друг акт на друштвото не е во согласност со статутот, се применуваат одредбите од статутот.

Посебни погодности на основачите и трошоци за основање

Член 307

- (1) Секоја посебна погодност на основачите и на трети лица се определува со статутот.
- (2) Износот на трошоците што, на сметка на друштвото, им се враќа на основачите или на трети лица како надомест или им се дава како награда за основање или за учество во подготовките за основање на друштвото, се определува со статутот.
- (3) Ако посебните погодности, трошоците или надоместоците од ставовите (1) и (2) на овој член не се определени во статутот, спрема друштвото немаат правно дејство договорите и правните дејствија со коишто се даваат такви погодности или со коишто се исплатуваат трошоците и надоместоците.
- (4) По уписот на друштвото во трговскиот регистар не може, со измена на статутот, да се отстрани неважноста на договорите, односно на правните дејствија од ставот (3) на овој член.

Уплата на акции

Член 308

- (1) Издадените акции можат да се платат со пари, со внесување непаричен влог или комбинирано.
- (2) Акциите се уплатуваат во пари на времена сметка кај банка на основачите.
- (3) Ако влоговите се уплатуваат во пари, пред поднесувањето на пријавата за упис на друштвото во трговскиот регистар, мора да се уплати најмалку 25% од номиналниот износ на секоја акција, а ако акцијата се издава за повисок износ од номиналниот износ на акцијата мора да се уплати и премијата на издавањето над номиналниот износ. Уплатата на остатокот се врши во една или во повеќе рати, врз основа на одлуката за издавање акции, во рок не подолг од три години од денот на уписот на друштвото во трговскиот регистар, освен ако со закон не е определен пократок рок. Пред поднесувањето пријава за упис, вкупниот износ на сите уплати во пари не може да биде помал од 12.500 ЕВРА, односно од 25.000 ЕВРА во денарска противвредност, освен ако со друг закон не е определен друг најмал вкупен износ на сите уплати во пари пред поднесувањето на пријавата за упис.
- (4) Ако акцијата се уплатува делумно со пари, а делумно со внесување непаричен влог, пред поднесувањето на пријавата за упис на друштвото во трговскиот регистар, мора, во потполност, да се уплати оној дел што се уплатува со пари.

Непаричен влог и негово внесување

Член 309

(1) Пред поднесување пријава за упис за основање на друштвото, непаричниот влог се внесува во целост. Ако вредноста на внесениот непаричен влог во времето на поднесување на пријавата за упис на основањето на друштвото не го достигнува износот на преземениот влог, акционерот мора да ја доплати разликата во пари пред уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар.

(2) Целосното внесување на непаричните влогови мора да биде извршено така што друштвото ќе може слободно да располага со нив од денот на уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар.

(3) Преземањето на непаричниот влог заради замена со акции се врши според договорот за преземање акции.

(4) Ако вложувањето на непаричниот влог на основачот се состои во преземање обврска да му пренесе на друштвото ствар, преносот мора да се изврши најдоцна во рок од пет години од денот на уписот на друштвото во трговскиот регистар. На непаричниот влог којшто се внесува во друштвото не може да се оствари право на задржување за побарување коешто не се однесува на непаричниот влог. Проценетата вредност на непаричниот влог што се внесува мора да одговара на номиналниот износ на акциите, а ако акциите се издаваат за износ поголем од нивниот номинален износ, проценетата вредност на непаричниот влог мора да одговара на тој поголем износ.

(5) Ако лицето од ставот (4) на овој член не ја исполни обврската од ставот (4) на овој член, е должно да ја плати вредноста на стварта за којашто била преземена обврска да биде пренесена на друштвото како непаричен влог.

(6) Ако во статутот, односно во одлуката за издавање на акциите е определено акциите што ги преземаат акционерите, целосно или делумно, да не ги платат со паричен влог, туку со внесување постојни или идни непарични влогови, во статутот мора да се одредат непаричните влогови што се внесуваат, лицата кои во друштвото внесуваат непарични влогови и номиналниот износ на акциите коишто ќе им бидат дадени за внесените влогови или надоместокот што треба да се даде за внесените непарични влогови којшто се смета за дел од внесениот непаричен влог.

(7) Без дејство спрема друштвото се договорите за внесување непаричен влог и правните дејствија со коишто тоа се остварува, ако не се определени на начин од ставот (3) на овој член. Ако друштвото е запишано во трговскиот регистар, договорите и дејствијата кои немаат правно дејство спрема друштвото не влијаат на полноважноста на статутот. Ако договорот за внесување непаричен влог е без правно дејство спрема друштвото, акционерот е должен да го уплати во пари вкупниот номинален износ на акциите или повисокиот износ за кој тие се издадени.

(8) По уписот на друштвото во трговскиот регистар не може, со измена на статутот, да се отстрани неважноста на договорот, односно правните дејствија од ставот (7) на овој член.

(9) Вредноста на непаричен влог што се внесува во замена за акции се утврдува со извештај за процена, изработен од овластен проценител, во согласност со членот 39 од овој закон.

Внесување непаричен влог без процена

Член 310

(1) Одредбите од овој член кои се однесуваат на обврската за процена непаричен влог нема да се применуваат ако акциите што се издаваат врз основа на непаричен влог, претставуваат најмалку 90% од вкупната номиналната вредност на емисијата на акции и се преземаат од едно или повеќе друштва, при што треба да бидат исполнети следните услови:

- 1) акционерите на друштвото во кое се внесува непаричниот влог се согласиле да не се подготвува извештај од проценител;
- 2) согласноста на акционерите да не се подготвува извештај од проценител од точката 1) од овој ставот, мора да биде дел од документите што се запишуваат во трговскиот регистар;
- 3) друштвата кои го внесуваат непаричниот влог создаваат резерви кои не смеат да се распределуваат согласно одредбите од овој закон и со статутот и кои се еднакви најмалку на номиналната вредност на издадените акции за непаричниот влог. Овие резерви не може да се распределат во рок од три години од објавувањето на годишните финансиски извештаи на друштвото кое ги издало акциите за непаричен влог за финансиската година во која непаричниот влог е внесен или, доколку е потребно, и после овој рок, а сè додека не бидат исполнети обврските кои произлегуваат од точката 4) од овој став;
- 4) друштвата кои го внесуваат непаричниот влог гарантираат до износ еднаков на износот наведен во точката 3) од овој став, за долговите на друштвото кое ги издава акциите, во рок од една година по објавување на годишните финансиски извештаи на друштво за кое се гарантира, а за финансиската година во текот на која е внесен непаричниот влог. Преносот на акциите издадени по основ непаричен влог е забранет во овие периоди;
- 5) одлуката за давање на гаранцијата наведена во точката 4) од овој став претставува дел од документите кои се запишуваат во трговскиот регистар.

Исклучок од обврска за изработка извештај за процена на непаричен влог

Член 311

- (1) Во случај вложување хартии од вредност со кои се тргува на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, не е потребна нивна процена од овластен проценител. Нивната вредност се утврдува како просечна пазарна цена на хартиите од вредност која претставува пондерирана аритметичка средина на сите цени од сите трговски трансакции, со исклучок на блок трансакциите, со определена хартија од вредност во последните 12 месеци, сметано пред датумот на нивно ефективно внесување.
- (2) Доколку на вредноста на хартиите од вредност од ставот (1) на овој член влијаеле вонредни околности кои значително ја промениле нивната вредност на датумот на нивно ефективно внесување, вклучително и состојби кога пазарот на такви преносливи хартии од вредност и пазар на пари станал неликвиден, органот на управување е должен да организира нивна процена од овластен проценител согласно со овој Закон.
- (3) Освен во случаите предвидени во ставовите (1) и (2) од овој член, врз основа на претходна одлука на органот на управување на друштвото, одредбите за процена на непаричен влог во акционерско друштво нема да се применуваат и за непаричен влог за кој веќе е утврдена фер вредноста, направена од овластен проценител во друга постапка и кога се исполнети следните услови:
  - 1) фер вредноста е утврдена најмногу шест месеци пред датумот на ефективно внесување на непаричниот влог во друштвото и
  - 2) вреднувањето е извршено врз основа на методи на процена согласно со членот 39 од овој закон.
- (4) Во случај на околности настанати по процената од ставот (3) од овој член, а кои значително би ја промениле фер вредноста на непаричниот влог на датумот на ефективно внесување во друштвото, органот на управување на друштвото е должен да спроведе процена, а согласно со правилата за процена на непаричен влог од овој закон.
- (5) Доколку органот на управување на друштвото не ја направи повторната процена согласно со ставот (4) од овој член, еден или повеќе акционери кои заедно поседуваат најмалку 5% од вкупниот број на издадени акции, на денот на донесувањето на

одлуката за зголемување на основната главнина, може да побараат да се направи процена на непаричниот влог согласно со членот 39 од овој закон.

(6) Акционерите барањето од ставот (5) од овој член може да го поднесат до датумот на ефективно внесување на непаричниот влог, под услов, на денот на поднесувањето на барањето, акционерите се уште заедно да поседуваат најмалку 5% од вкупниот број издадени акции, колку што поседувале и на денот на донесувањето на одлуката за зголемување на основната главнина. Доколку органот на управување не постапи по барањето на акционерите од овој став, акционерите имаат право на свикување на собрание согласно со членот 424 од овој закон.

(7) Одредбите за процена на непаричен влог во акционерско друштво согласно со член 39 од овој закон нема да се применуваат ниту во случај кога врз основа на претходноодлука на органот на управување на друштвото се внесува непаричен влог чијашто фер вредност е изведена од вредноста на поединечен имот, согласно со годишните извештаи за претходната финансиска година, под услов годишните извештаи да биле предмет на ревизија согласно со закон. Одредбите од ставовите (4) (5) и (6) од овој член се применуваат соодветно.

Изјава на органот на управување при внесување непаричен влог без процена

Член 312

(1) Во случај кога непаричен влог се внесува без извештај за процена од членот 39 од овој закон, во постапка за зголемување на основна главнина со одобрен капитал, се врши предбележба во трговскиот регистар на донесената одлука за зголемување на основната главнина. Одлуката се доставува најмалку 30 дена пред датумот на ефективно внесување на непаричниот влог. За предбележбата се поднесува пријава за упис.

(2) Одлуката од ставот (1) од овој член содржи податоци за номиналната вредност на акциите и бројот на акциите што се издаваат за непаричниот влог, видот на непаричниот влог и податоци за лицето кое го внесува непаричниот влог.

(3) Покрај одлуката од ставот (1) на овој член, кон пријавата за упис, органот на управување доставува изјава која го содржи следното:

1) опис на непаричниот влог;

2) вредноста на непаричниот влог, постапката во која е направена процената и користениот метод за процена;

3) дали добиената вредност одговара на бројот на акциите и на номиналната вредност на акциите, а по потреба и на висината на премијата на акциите што треба да се издадат за таквиот непаричен влог и

4) не се појавиле нови одлучувачки околности кои би влијаеле на првичната процена.

Забрани при плаќање акции

Член 313

(1) Плаќањето на издадени акции и други хартии од вредност, во форма на труд или услуги, вклучувајќи и труд и услуги коишто веќе се извршени, е спротивно на овој закон.

(2) Друштвото не може да му позајмува пари или на друг начин да го кредитира запишувачот на акциите при нивното плаќање.

Пододдел 2 СИМУЛТАНО ОСНОВАЊЕ

Поим

Член 314

(1) Друштвото може да се основа така што основачите сами или заедно со други лица ги преземаат, без јавен повик, сите акции и го потпишуваат статутот.

(2) Основачите ги преземаат акциите со изјава, дадена во писмена форма, дека го основаат друштвото и дека ја преземаат обврската за уплата на акциите. Изјавата може да биде приложена кон статутот или да биде содржана во статутот, што е потпишан од основачите. Во изјавата се наведува лицето коешто ги презема акциите, бројот и родот на акциите што ги презема и нивниот номинален износ, и се назначува начинот, времето и местото на уплатата на акциите.

Назначување на првите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор

Член 315

(1) Основачите со статутот ги назначуваат членовите на првиот одбор на директори, односно членовите на првиот надзорен одбор.

(2) Првите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор се назначуваат најдолго за време до одржување на првото наредно собрание на друштвото.

Извештај за текот на основањето
(основачки извештај)

Член 316

(1) Основачите составуваат извештај во писмена форма за текот на основањето на друштвото (во натамошниот текст: основачки извештај).

(2) Во основачкиот извештај се прикажуваат суштествените околности од значење за основањето на друштвото. Притоа, особено се наведуваат:

1) износот на уплатените парични влогови, односно вредноста на внесените непарични влогови;

2) правните работи врз основа на кои друштвото стекнало непарични влогови;

3) набавните или производните трошоци во последните три години за непаричните влогови што се внесуваат;

4) ако во друштвото е вложено претпријатие, неговата добивка којашто ја покажало во последните три години, односно за времето пократко од три години, искажана во годишните финансиски извештаи во претходната деловна година над којашто е извршена ревизија од овластен ревизор;

5) бројот на акциите што при основањето биле преземени за сметка на член на органот на управување, односно на надзорниот одбор и

6) дали и на кој начин член на органот на управување, односно на надзорниот одбор се здобил со посебна погодност, односно обесштетување или надоместок за учество во основањето на друштвото.

Спор за основачки извештај и извештај за ревизија на основањето

Член 317

(1) Ако во текот на основањето на друштво или во врска со основачкиот извештај настане спор, секој основач, запишувач и преземач на акции има право да побара да се изврши ревизија на основањето, а особено на податоците во основачкиот извештај.

(2) Ревизијата од ставот (1) на овој член ја врши овластен ревизор. Органот на управување на друштвото е должен да му ги даде на ревизорот сите објаснувања и документи кои се потребни за да се изврши ревизија.

(3) Овластениот ревизор ги проверува податоците, дадени од основачите во врска со преземените акции со внесување непарични влогови, дали вкупниот номинален износ на преземените акции одговара на проценетата вредност на внесените непарични влогови и дали друштвото може со нив слободно да располага.

(4) Овластениот ревизор за извршената ревизија поднесува извештај за ревизијата на основањето во којшто ги соопштува своите наоди и заклучоци. Ревизорот поднесува материјална и кривична одговорност за наодот, за потполноста и за согласноста на податоците коишто се предмет на ревизијата со законот, со другите прописи и со меѓународните ревизорски стандарди, како и за проверката на проценетата вредност на внесените непарични влогови, односно за тоа дека нивната проценета вредност не е суштествено помала од номиналните износи на акции кои за нив се даваат и дека со внесените непарични влогови друштвото може слободно да располага.

(5) Трошоците за ревизија паѓаат на товар на барателот на ревизијата.

Пријава за упис

Член 318

(1) Основањето на друштвото се запишува во трговскиот регистар.

(2) Пријавата за упис ја поднесува до Централниот регистар на Република Северна Македонија органот на управување, односно овластен член на органот на управување, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

(3) За пропустите и за штетните последици од ненавремено поднесување на пријавата, лицата од ставот (2) на овој член им одговараат на основачите лично неограничено и солидарно со сиот свој имот.

Податоци за упис

Член 319

(1) Во трговскиот регистар се запишуваат:

1) фирмата и седиштето на друштвото;

2) предметот на работење на друштвото;

3) износот на основната главнина и бројот на издадените акции;

4) вкупниот број на уплатени акции;

5) името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако основачот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако е основач правно лице;

6) името и презимето на сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор и нивниот ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта за странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето и ЕМБС, ако член на овие органи е правно лице;

7) времето на траење на друштвото, ако друштвото е основано на определено време и

8) овластувањата за застапување на членовите на органот на управување и на други лица овластени за застапувањето на друштвото.

(2) Секоја промена на податоците од ставот (1) на овој член, освен податоците од ставот (1), точка 5 од овој член се запишува во трговскиот регистар.

(3) Кон пријавата за упис се приложуваат:

1) статутот;

- 2) копија од пасош или од лична карта за странско физичко лице или од друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, односно доказ за регистрација, ако е основач правно лице;
  - 3) доказ за уплатениот износ од банката во којашто е вршена уплата на акциите;
  - 4) ако се преземаат акции со внесување непарични влогови-договорите со коишто се утврдуваат и спроведуваат тие, извештајот на проценителот и доказ за сопственост во којшто е извршена приклучка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со приклучка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;
  - 5) одлуките за избор на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, ако тие не се назначени со статутот;
  - 6) ако во основањето се дадени посебни погодности, договорите со коишто тие се утврдуваат и спроведуваат;
  - 7) пресметката на трошоците за основање на друштвото во којашто се искажуваат поединечните ставки и вкупните трошоци;
  - 8) основачкиот извештај и извештајот за ревизија на основањето, ако таков извештај бил подготвен и
  - 9) дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган, ако таа обврска е определена со закон за упис на друштвото во трговскиот регистар;
  - 10) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 31 од овој закон;
  - 11) изјава, во согласност со членот 32 став (8) од овој закон и
  - 12) изјава, во согласност со членот 36 од овој закон.
- (4) Извршните членови на одборот на директори, односно членовите на управниот одбор, како и другите лица кои, според статутот, се овластени за застапување поднесуваат потписи-заверени, приложени и дадени во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.
- (5) Основачите на друштвото одговараат за веродостојноста, вистинитоста и точноста на податоците содржани во пријавата и за прилозите што со овој закон е определено дека се приложуваат кон пријавата за упис на основањето на друштвото во трговскиот регистар.

Одговорност на основачите

Член 320

- (1) Основачите на друштвото одговараат неограничено и солидарно за штетата што ќе ја претрпат друштвото и доверителите поради незаконитите дејствија, лажните или непотполните податоци што ги дале во врска со основањето на друштвото, односно што се содржани во основачкиот извештај и што се запишуваат во трговскиот регистар или што се содржани во прилозите за кои, со овој закон, е определено дека се приложуваат кон пријавата за упис на основањето на друштвото во трговскиот регистар.
- (2) Основачите не можат да се повикуваат на тоа дека не им било познато дека има разлика во податоците, ако ја имаат потпишано изјавата од членот 36 од овој закон.
- (3) Ако основачите причиниле штета со внесување непарични влогови, или направиле неоправдани трошоци во врска со основањето, тие имаат обврска штетата

да ја надоместат како солидарни должници. Основачот кој се однесувал како уреден и совесен трговец не одговара за таа штета.

(4) Покрај основачите на ист начин за штетата одговараат и лицата за чијашто сметка основачите ги презеле акциите. Тие лица не можат да се повикаат на тоа дека не им биле познати околностите што ги знаеле или што морале да ги знаат основачите кои дејствувале за нивна сметка.

Одговорност на други лица

Член 321

Покрај основачите и лицата за чијашто сметка основачите ги презеле акциите, на друштвото како солидарен должник му ја надоместува штетата и:

- 1) оној којшто примил уплата којашто, спротивно на законот, не е прифатена како трошок на основањето, а знаел или, според околностите, морал да знае дека се работи за намерно прикривање или свесно учествувал во тоа прикривање;
- 2) оној којшто со внесување непаричен влог со умисла или од крајно невнимание му нанел штета на друштвото или го овозможил нанесувањето на штетата; и
- 3) оној којшто, пред уписот на друштвото во трговскиот регистар или во првите две години по уписот, јавно ќе објави дека ќе пушти акции во промет ако знаел или со внимание на уреден и совесен трговец морал да знае за неточноста или за непотполноста на податоците во врска со основањето на друштвото или за предизвиканата штета на друштвото преку внесување непаричен влог.

Одговорност за лажни изјави

Член 322

(1) Ако во постапката за основање друштво се дадени лажни изјави, основачите или другите лица кои ги дале лажните изјави спрема друштвото се неограничено и солидарно одговорни. Ако е дадена лажна изјава за уплатениот износ, одговорноста ја вклучува и обврската да му се доплати на друштвото разликата на износот за којшто е преземена обврска да биде уплатен.

(2) Ако е дадена лажна изјава за трошоците за основање, одговорноста вклучува обврска да му се платат или да му се надоместат на друштвото сите трошоци коишто ги надминуваат трошоците наведени во основачкиот извештај.

(3) Друштвото не може да се откаже или да понуди спогодба за своите побарувања на коишто има право според овој член, кога наплатата на овие побарувања е неопходна за наплатата на побарувањата на доверителите на друштвото, освен ако доверителите не се согласат на поинакво решение.

Забрана за издавање акции

Член 323

(1) Пред уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар не можат да се издаваат акции.

(2) Дејствието спротивно на ставот (1) од овој член е ништовно.

(3) Оној што ќе постапи спротивно на одредбата од ставот (1) на овој член е должен да ја надомести штетата што ќе биде предизвикана.

Пододдел 3 СУКЦЕСИВНО ОСНОВАЊЕ

Поим

Член 324

- (1) Друштвото може да се основа така што основачите ќе го усвојат статутот, ќе запишат определен број акции и ќе упатат јавен повик за запишување акции.
- (2) Акциите што не се запишуваат врз основа на јавен повик, се преземаат и уплатуваат со соодветна примена на одредбите од овој закон што се однесуваат на преземањето акции кога друштвото се основа симултано.

Јавен повик

Член 325

- (1) Јавниот повик со којшто се повикува на запишување акции, се подготвува во согласност со одредбите на статутот, усвоен од основачите.
- (2) Јавниот повик за запишување акции, покрај фирмата, седиштето и предметот на работење на друштвото што се основа, мора да содржи и податоци за:
  - 1) датумот кога е усвоен статутот врз основа на којшто се издава јавниот повик;
  - 2) износот на основната главнина;
  - 3) непаричните влогови;
  - 4) бројот, родот, а ако се издаваат повеќе родови, односно класи се наведуваат сите родови и класи на акции коишто се нудат на запишување, нивниот номинален износ и цената по којашто се продаваат, како и бројот и родот, односно класи на акциите, акциите што биле преземени без запишување и правата коишто издадените акции ги даваат, погодностите, ограничувањата и другите услови поврзани со родот и класата на акциите што се издаваат;
  - 5) името и презимето на секој основач, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако основачот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС, ако основач е правно лице;
  - 6) седиштето на банката кај којашто се запишуваат акциите и упатување дека таму може да се прегледа статутот, проспектоот, а според случајот, и основачкиот извештај и извештајот на ревизијата на основање, ако таков извештај по барање на основачите, односно други лица, во согласност со овој закон, бил подготвен;
  - 7) денот кога започнува и кога завршува запишувањето на акциите;
  - 8) денот кога престанува обврската за запишувачот, ако основањето на друштвото дотогаш не биде пријавено за упис во трговскиот регистар;
  - 9) кога и колку од запишаните акции треба да се уплатат пред поднесувањето на пријавата за упис на друштвото во трговскиот регистар, односно кога се смета дека запишувањето на акции е успешно, како и последиците што настапуваат ако ратите не се уплаќаат целосно и навремено;
  - 10) податоците за посебните погодности;
  - 11) трошоците што се направени при основањето на друштвото, посебните плаќања, надоместоците и наградите, како и максималните трошоци што можат да бидат наплатени од основачите во случај на неуспешно основање на друштвото;
  - 12) начинот на свикнување на основачкото собрание и
  - 13) највисокиот износ на трошоците на основањето, што паѓаат на товар на друштвото.
- (3) Јавниот повик може да содржи и други податоци што се од значење за издавањето и продажбата на акциите.
- (4) Јавниот повик е ништовен ако не ги содржи податоците од ставот (2) на овој член или ако содржи податоци со коишто се ограничуваат правата на запишувачот на акциите. Запишувачот на акции не може да се повика на тоа дека запишувањето акции

не го обврзува или дека јавниот повик е ништовен ако друштвото е запишано во трговскиот регистар, а тој гласал на основачкото собрание или, подоцна, како акционер, остварувал право во друштвото или исполнил некоја обврска кон друштвото. Sprema друштвото нема правно дејство ограничувањето што не е содржано во јавниот повик.

(5) Податоците за основањето и други информации за друштвото се утврдуваат во проспект којшто е прилог кон јавниот повик.

(6) Основачката емисија на акции се смета за успешна ако биде запишан процентот на издадените акции утврден во јавниот повик, но не помалку од најмалиот износ на основната главнина, определен со овој закон, како услов за сукцесивно основање на акционерско друштво.

Уписница

Член 326

(1) Секој запишувач потпишува три примероци од изјавата за упис на акциите (уписницата), еден за себе и два за друштвото. Ако запишувањето се врши преку полномошник, кон уписниците што остануваат кај друштвото се приложува и полномошно.

(2) Уписницата содржи:

1) број, род и класа на запишаните акции, нивниот номинален износ и, ако тоа е потребно, и емисиона вредност;

2) изјава на запишувачот дека се обврзува да ја уплати акцијата според условите определени во јавниот повик;

3) паричен износ што запишувачот го уплатува при уписот;

4) изјава на запишувачот дека е запознат со статутот и со јавниот повик, односно со проспектот, со основачкиот извештај и со извештајот за ревизија на основањето ако таков извештај, по барање на основачите, односно на други лица, во согласност со овој закон, бил подготвен и дека се согласува со статутот и со начинот на којшто е основано друштвото;

5) потпис на запишувачот со назначување на името и презимето, односно името и презимето на неговиот полномошник, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта, ако запишувачот е странско физичко лице или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС ако запишувачот е правно лице;

6) доказ од банката кај којашто се извршени, односно ќе бидат извршени уписот и уплатата, како и издадена потврда за примената уплата.

(3) Уписницата го обврзува запишувачот само ако друштвото биде основано.

(4) Уписницата е ништовна ако не ги содржи податоците од ставот (2) на овој член и со која, спротивно на законот, се ограничува одговорноста за обврските што ги презел запишувачот.

Рок за запишување и неуспешен упис на акциите

Член 327

(1) Рокот за запишување на акциите не може да биде подолг од 90 дена сметајќи од денот на започнувањето на запишувањето.

(2) Ако во рокот од ставот (1) на овој член не бидат запишани и, во согласност со јавниот повик, уредно платени сите акции што се понудени за упис, основачите можат во рок од 15 дена по истекот на рокот за запишување, незапишаните и неуплатени акции да ги запишат или да ги преземат самите. Во овој случај, рокот за распределба на акциите е 15 дена од истекот на претходниот рок.

(3) Ако основачите во рокот од ставот (2) на овој член не ги преземат или не ги запишат и не ги уплатат понудените акции за упис во согласност со условите утврдени во јавниот повик, основањето се смета за неуспешно, а основачите се должни во наредните 15 дена, со оглас да ги повикаат запишувачите за да ги подигнат уплатените износи. Огласот се објавува на ист начин на кој бил објавен јавниот повик.

Распределба на запишаните акции

Член 328

(1) Ако се запишани акции во обем со којшто се смета дека запишувањето на акциите е успешно, основачите, во рок од 15 дена по истекот на рокот за упис на акциите, што е определен во јавниот повик, ги распределуваат акциите меѓу запишувачите.

(2) На секое место каде што се врши запишување, на запишувачите мора да им се стави на увид потполн список од кој може да се види колку акции биле запишани од секој род и колку акции од секој род му се распределени на секој запишувач. списокот содржи и покана за запишувачите на кои не им е доделена ниту една акција или не им се распределени сите запишани акции да ги подигнат уплатените износи за кои не им се распределени акции.

Ненавремени уплати

Член 329

(1) Ако некоја од обврските за уплата, што пристигнала пред уписот на друштвото во трговскиот регистар, не се изврши навремено, основачите можат преземањето, односно натамошниот упис на акциите да го огласат за неважечки, а акциите можат да ги запишат, односно преземат, односно да ги запишат тие самите или некое трето лице.

(2) Уплатите што ги извршил поранешниот запишувач или преземач на акциите му се враќаат намалени за трошоците што ги имало друштвото од неуспешниот упис на акциите од ставот (1) на овој член на начин определен во јавниот повик.

Располагање со уплатите

Член 330

(1) Основачите не можат да располагаат со уплатите за акции. Органот на управување може со уплатите да располага по уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар.

(2) Посебни надоместоци, поврат на уплата и награди не можат да се исплатуваат на товар на основната главнина.

Свикување основачко собрание

Член 331

(1) Основачкото собрание се одржува најдоцна за 60 дена по истекот на рокот за запишување на акциите, определен со јавниот повик, ако акциите не бидат запишани во пократок рок од рокот определен за запишување акции. Основачите го свикуваат основачкото собрание со повик, што мора да се објави на ист начин како и јавниот повик за запишување акции. Од денот на последното објавување на повикот за свикување на основачкото собрание и денот на одржувањето на основачкото собрание мора да поминат најмалку 15 дена.

(2) Основачите се должни во рокот од ставот (1) на овој член на запишувачите на кои им се распределени акции во банката во којашто се запишани да им ги стават на увид статутот, основачкиот извештај, јавниот повик, списокот на уписниците,

извештајот на основачите за трошоците на основањето, списокот за распределбата на акциите и списокот на лицата кои презеле акции без запишување врз основа на јавниот повик со наведување на бројот и родот на акциите коишто секој од нив ги презел и извештајот за ревизија на основањето, ако таков извештај, по барање на основачите, односно на други лица, бил подготвен.

(3) Судот на чиешто подрачје се наоѓа седиштето на друштвото може, на предлог на основачите, ако за тоа постојат оправдани причини, рокот за одржување на основачкото собрание да го продолжи за 30 дена.

(4) За одржување на основачкото собрание соодветно се применуваат одредбите од овој закон за собранието, ако тоа поинаку не е определено со овој закон.

Последици од неодржување основачко собрание

Член 332

(1) Ако основачкото собрание не се одржи во определениот рок, се смета дека основањето на друштвото не успеало.

(2) Основачите, во рок од 15 дена по истекот на рокот за одржување на основачкото собрание, со оглас објавен на ист начин како и јавниот повик ги повикуваат запишувачите на акции да ги подигнат уплатите.

(3) Ако основачите не постапат во согласност со ставот (2) од овој член, огласот ќе го објави судот, на предлог на кој било од запишувачите на акции, на трошок на основачите.

Услови за полноважно одлучување на основачко собрание

Член 333

(1) Основачкото собрание се одржува во седиштето на друштвото, ако со повикот не биде определено некое друго место.

(2) На основачкото собрание мора да бидат присутни основачите и запишувачите на акции кои имаат во сопственост мнозинство од сите акции, а ако друштвото издало акции од повеќе родови, тогаш и мнозинство на акции од секој род на акции.

(3) Основачкото собрание го отвора нотар, претходно определен од основачите. Нотарот мора да состави список на присутните основачи и запишувачи, односно на нивните полномошници и да утврди дали се исполнети условите за одржување на основачкото собрание.

(4) Ако на основачкото собрание не се исполнети условите од ставот (2) на овој член и ако рокот за одржување на основачкото собрание судот не го продолжил, во согласност со членот 331 став (3) од овој закон, основачите можат повторно да го свикаат собранието и тоа најдоцна во рок од 15 дена од денот на кој требало да се одржи неодржаното основачко собрание. Од денот на повторното свикнување на собранието до денот на неговото одржување мора да поминат најмалку осум, а најмногу 15 дена. Повторно свиканото собрание работи и одлучува со кворумот определен во ставот (2) од овој член.

Тек на основачкото собрание

Член 334

(1) По отворањето на основачкото собрание се избира претседавач на основачкото собрание и двајца бројачи на гласови. Потоа, се чита основачкиот извештај и извештајот за ревизија на основање, ако таков извештај, по барање на основачите, односно други лица, во согласност со овој закон, бил подготвен. Прилозите кон наведените извештаи се читаат само ако тоа го побараат присутните и застапени

основачи и запишувачи на акции кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите со право на глас.

(2) Записникот за работа на основачкото собрание го води нотар. Записникот, освен нотарот, го потпишува претседавачот на основачкото собрание и бројачите на гласови.

Надлежност на основачкото собрание

Член 335

Основачкото собрание:

- 1) го усвојува основачкиот извештај и извештајот за ревизија на основањето, ако таков бил подготвен;
- 2) утврдува дали се запишани, односно преземени и распределени сите акции, дали се внесени сите влогови што според закон и според статутот морале да се внесат до одржувањето на основачкото собрание и дали друштвото ќе може слободно да располага со она што е внесено по уписот во трговскиот регистар;
- 3) го утврдува износот на трошоците за основање коишто се на товар на друштвото и
- 4) ги избира оние органи на друштвото што според законот и статутот ги избира собранието, освен ако, во согласност со овој закон, не се назначени со статутот.

Гласање на основачкото собрание

Член 336

(1) На основачкото собрание секоја акција дава право на еден глас, освен за изборот на одборот на директори, односно надзорниот одбор за којшто право на глас даваат само акциите со право на глас.

(2) За прашањата од членот 335 точка 2) од овој закон што се однесуваат на непаричните влогови мора да се гласа одвоено за секој непаричен влог. Основачите и запишувачите на акции врз основа на непарични влогови немаат право на глас. Основачите немаат право на глас ниту кога се гласа за прашањата од членот 335 точки 1) и 3) од овој закон.

(3) На основачкото собрание се одлучува со мнозинство гласови од кворумот определен во членот 333 став (2) од овој закон, без акциите застапени на собранието што се изоставени од гласањето, во согласност со ставот (2) од овој член.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, изборот на одборот на директори, односно надзорниот одбор се врши со мнозинство од присутните основачи и запишувачи на акциите со право на глас, ако на основачкото собрание се присутни мнозинството основачи и запишувачи на акциите со право на глас.

(5) За измените на одредбите на статутот од членот 304 став (1) од овој закон е потребна согласност на сите основачи и запишувачи на акции.

Пријава и податоци за упис

Член 337

(1) Пријава за упис на сукцесивното основање на друштвото во трговскиот регистар се поднесува на начин и според условите од членот 318 од овој закон.

(2) Во трговскиот регистар се запишуваат податоците определени во членот 319 став (1) од овој закон. Секоја промена на запишаните податоци, освен податоците од членот 319 став (1) точка 5) се запишува во трговскиот регистар.

(3) Кон пријавата за упис се приложуваат:

- 1) статутот;

- 2) копија од пасош или од лична карта за странски физички лица или од друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во нивната држава, односно доказ за регистрација, ако основач е правно лице;
  - 3) доказ за уплатениот износ од банката во којашто е извршена уплатата на акциите, а ако е внесен непаричен влог во недвижна ствар-со извештајот на проценителот и доказ за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар)-доказ за сопственост над подвижната ствар и по еден примерок од проспектоот врз основа на кој е запишана целата или дел од основната главнина, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластен депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;
  - 4) записникот од основачкото собрание со поканата за него и со списокот на учесниците;
  - 5) одлуките за избор на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор ако тие не се назначени со статутот;
  - 6) основачкиот извештај и извештајот за ревизија на основањето ако таков извештај, по барање на основачите, односно други лица, во согласност со овој закон, бил подготвен;
  - 7) договорите со коишто се утврдени или со коишто се вложени непарични влогови, ако во основањето се вложуваат непарични влогови;
  - 8) дозвола или друг акт на државен орган или на друг надлежен орган, ако таа обврска е определена со закон за упис на друштвото во трговскиот регистар;
  - 9) изјава од застапникот по закон на правно лице, односно изјава од физичко лице, дека не постои пречка за да биде основач на друштвото, во согласност со членот 31 од овој закон;
  - 10) изјава, во согласност со членот 32 став (8) од овој закон и
  - 11) изјавата, во согласност со членот 36 од овој закон.
- (4) Извршните членови на одборот на директори, односно членовите на управниот одбор, како и другите лица кои, според статутот, се овластени за застапување поднесуваат потписизаверени, приложени и дадени во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.
- (5) Основачите на друштвото одговараат за веродостојноста, вистинитоста и точноста на податоците, содржани во пријавата и за прилозите за коишто со овој закон е определено дека се приложуваат кон пријавата за упис на основањето на друштвото.

Соодветна примена на други одредби при сукцесивно основање

Член 338

- (1) На одговорноста за штетата причинета во постапката за основање на друштвото, односно на одговорноста на основачите и на членовите на органот на управување и на надзорниот одбор, на одговорноста на други лица и на одговорноста за лажните изјави соодветно се применуваат одредбите од членот 317 став (4) и членовите 320, 321 и 322 од овој закон.
- (2) На постапувањето од името на друштвото пред неговиот упис во трговскиот регистар се применуваат одредбите од членот 25 од овој закон.

ОДДЕЛ 5 АКТИ, ДОКУМЕНТИ И ИНФОРМИРАЊЕ НА АКЦИОНЕРИТЕ

Начин на објавување на податоците и извештаите

Член 339

Органот на управување го определува начинот на објавувањето на податоците и извештаите за коишто со статутот е определена обврската за нивно објавување во гласило на друштвото, во дневен весник, интернет или на друг начин и ги утврдува податоците и извештаите кои се објавуваат, а за кои смета дека се значајни за акционерите и друштвото, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

Акти и документи коишто мораат да се чуваат

Член 340

Друштвото, во своето седиште, мора да ги чува следниве акти и документи:

- 1) статутот и другите акти, како и сите нивни измени и дополнувања, заедно со пречистените текстови;
- 2) записниците и сите други документи од сите собранија на акционерите;
- 3) записниците и одлуките од состаноците на органот на управување, односно на надзорниот одбор;
- 4) годишните финансиски извештаи коишто треба да се чуваат според закон;
- 5) прилози (исправи и докази) коишто се поднесени до трговскиот регистар;
- 6) сите јавни повици и проспекти за издавање акции и други хартии од вредност на друштвото;
- 7) целокупната писмена кореспонденција на друштвото со неговите акционери;
- 8) ажурирана листа со имиња и презимиња и адреси на сите избрани членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор;
- 9) документите за залог и хипотека;
- 10) извештајот на овластениот ревизор и извештајот на овластениот проценител;
- 11) гласачките ливчиња и полномоштвата за учество на собранието во оригинал или копија;
- 12) колективниот договор на ниво на друштвото;
- 13) целокупната документација поврзана со одобрувањето на зделката со заинтересирана страна и
- 14) други акти и документи предвидени со закон и со статутот.

Право на информирање

Член 341

(1) На секој акционер мора да му се обезбеди право на увид во актите и другите документи на друштвото од членот 340 од овој закон, во седиштето на друштвото, на начин определен во статутот.

(2) Друштвото, во својот статут или други внатрешни акти, ја пропишува постапката и начинот на остварување на правото на увид во акти и другите документи од членот 340 од овој закон, во кои секој акционер има право на увид. Во случај кога друштвото го ограничува правото на увид во актите и документи со цел да се зачува доверливоста во работењето или деловните интереси, за истото во рок од 8 дена ќе му биде дадено писмено објаснување на акционерот кој побарал увид.

(3) Правото на информирање за записниците и одлуките од состаноците на органите на управување акционерите го остваруваат преку неизвршните членови на одборот на директори или преку надзорниот одбор.

(4) Друштвото може да бара од акционерот кој бара увид, претходно да го информира друштвото за увидот, во рок не подолг од три дена пред денот на

бараниот увид. Друштвото може да бара акционерот да ги плати трошоците за бараните копии, коишто не можат да бидат повисоки од стварните трошоци.

(5) Ако друштвото не му дозволи на акционерот да оствари увид и копирање на актите и документите, акционерот може да поднесе предлог до судот да му се овозможи увид во актите и документите. Во предлогот, акционерот ги наведува актите и документите коишто сака да ги разгледа или да ги добие, како и формата во којашто сака да му бидат доставени, како и писменото објаснување од ставот (2) од овој член.

(6) Судот во рок од три дена од поднесувањето на предлогот донесува одлука по предлогот од ставот (5) од овој член.

(7) Акционерот не може јавно да ги објавува или да ги презентира информациите, освен на акционерите, ако остварува пред надлежен орган некое право определено со закон, со статутот и со друг акт на друштвото, или ако тие веќе не се јавно објавени.

ОДДЕЛ 6 ПРАВНИ ОДНОСИ МЕЃУ ДРУШТВОТО И АКЦИОНЕРИТЕ

Начело на еднаква положба на акционерите

Член 342

(1) Акционерите под еднакви услови имаат еднаква положба во друштвото.

(2) Секој склучен договор или преземена друга правна работа од некои од акционерите со којашто се повредуваат правата и интересите на други акционери е ништовна, освен ако со тој договор, односно со правната работа не се согласат сите акционери.

Основна должност на акционерот

Член 343

(1) Акционерот е должен на друштвото да му го плати номиналниот износ на акцијата, односно поголемиот износ ако акцијата е издадена со поголем износ од номиналниот износ, како и да му го пренесе непаричниот влог ако акцијата ја стекнува врз основа на внесување непаричен влог.

(2) Условите за плаќање на акциите коишто акционерите ги запишале, а не ги платиле се еднакви за сите акционери според родот и класата на акциите.

(3) Акционерот не може побарувањата спрема друштвото да ги пребива со уплатите на акциите ниту може над непаричните влогови да остварува право на задржување, освен ако се работи за заем што се трансформира во влог во друштво.

(4) Друштвото не може на одделни акционери да им ја одложи уплатата ниту да ги ослободи од уплатата ниту може на име на уплатата да прими нешто друго од она што е предвидено во статутот. Непаричниот влог што се состои од побарување се смета за внесен дури откако друштвото ќе го наплати, односно преземе. Друштвото му одговара на акционерот ако за наплатувањето не се грижи со внимание на уреден и совесен трговец.

Последици од ненавремена уплата

Член 344

(1) Акционерот мора да ги плати акциите на повик на органот на управување на друштвото според условите под коишто ги запишал. Повикот се врши со лично известување на акционерите, освен ако со статутот поинаку не е определено.

(2) Акционерот кој во согласност со ставот (1) од овој член навреме не ја изврши уплатата, нема право на глас сè додека не ја плати сета заостаната уплата,

вклучувајќи и законска затезна камата. Акционерот кој не ги платил акциите во утврдениот рок е должен да плати законска затезна камата.

(3) Ако акционерот е во задоцнување со внесувањето на непаричниот влог, тој е должен да плати договорна казна под условите определени со договорот за преземање на непаричниот влог во согласност со статутот.

Исклучување акционер

Член 345

(1) На акционерот кој нема да ги плати запишаните акции во рокот и според условите под кои ги запишал може, со препорачано писмо, да му се даде дополнителен рок, со предупредување дека, ако во дадениот рок не ја исполни обврската за плаќање, ќе му се одземат сите делумно платени акции за коишто бил предупреден да ги плати. Давањето на дополнителниот рок се објавува во дневен весник.

(2) На акционерот кој, и покрај предупредувањето од ставот (1) на овој член, нема да го уплати износот којшто од него се бара во корист на друштвото, му се одземаат акциите и се исклучува од друштвото. Во објавата од ставот (1) на овој член се наведуваат акциите што му се одземаат во корист на друштвото.

(3) За исклучувањето од друштвото, акционерот се известува во писмена форма, со препорачано писмо или со писмо доставено лично на рака.

Правата и обврските на исклучениот акционер

Член 346

(1) Ако друштвото ги продаде акциите што ги одзело од исклучениот акционер:

1) под нивниот номинален износ, а средствата не се доволни да се намират неплатениот дел од влогот, како и трошоците и законската затезна камата, исклучениот акционер е должен на друштвото да му ја доплати разликата;

2) според нивниот номинален износ, по намирувањето на трошоците и законската затезна камата друштвото му го враќа претходно платениот износ намален за трошоците и затезната законска камата и

3) над нивниот номинален износ, по намирувањето на трошоците и законската затезна камата, друштвото му го враќа претходно платениот износ намален за трошоците и законската затезна камата, до номиналниот износ на акцијата, а разликата ја задржува друштвото.

(2) Исклучениот акционер има обврска да плати и договорна казна, ако е утврдена во јавниот повик, за ненавремено внесување на непаричен влог. Со исплатите од ставот (1) на овој член не се исклучува и одговорноста на исклучениот акционер за причинетата штета на друштвото поради пропуштањето на уплатата.

Продажба на акциите на исклучениот акционер

Член 347

(1) Акциите на исклучениот акционер друштвото ги продава преку регулиран пазар или на други места за тргување согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти. Акциите можат да се продадат и претворот во пари и на друг начин само со согласност на исклучениот акционер.

(2) Ништовни се одредбите од статутот како и другите правни работи и дејствија што се спротивни на одредбите од членовите 345 и 346 од овој закон и ставот (1) од овој член.

Одговорност на имател на делумно платени акции

Член 348

(1) Секој сопственик на делумно платени акции е лично одговорен за неплатениот дел од износот за којшто биле издадени акциите. Друштвото не може да го ослободи сопственикот на делумно платени акции од обврската да го плати неплатениот дел од цената на запишаните акции.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, друштвото може да го ослободи акционерот од обврската за плаќање на запишаните акции само во случај на намалување на основната главнина со повлекување акции до износот за којшто е намалена основната главнина на начин и според условите утврдени со овој закон.

Забрана на враќање влог и плаќање камата

Член 349

(1) Освен во случаите предвидени со овој закон, на акционерите не им се враќа уплатениот влог. За враќање влог не се смета плаќањето на куповната цена при дозволеното стекнување сопствени акции од страна на друштвото.

(2) На акционерите не смее да им се ветува ниту да им се исплатува камата за внесениот влог во друштвото.

Учество на акционерите во добивката

Член 350

(1) Акционерите имаат право на учество во добивката, освен ако, според одлуката на собранието за употреба на добивката, донесена врз основа на закон или на статутот, добивката е изоставена од распределбата меѓу акционерите.

(2) Учеството на акционерите во добивката се определува според родот и класата на акциите.

(3) Дивидендата за секој род или класа на акции се плаќа сразмерно на сопствениците од тој род или класа на акции. Ако влоговите во основната главнина не се платени во целост или не се платени сите акции во ист сооднос, акционерите кои навремено ги извршуваат своите обврски учествуваат во распределбата на добивката сразмерно на уплатениот дел од акциите. Извршените уплати во текот на деловната година се земаат предвид според времето на уплатата.

(4) Пред престанувањето на друштвото, на акционерите може да им се подели само добивка којашто произлегува од билансот на успех.

Одговорност на акционер кој примил забрането плаќање

Член 351

(1) Акционер кој примил од друштвото аванс од дивиденда, дивиденда или други средства по која било основа, има обврска да му ги врати на друштвото, ако друштвото докаже дека акционерот знаел или, со оглед на околностите, морал да знае дека распределбата на средствата е во спротивност со закон.

(2) Враќање на средствата од ставот (1) на овој член, примени спротивно на законот, можат да побараат и доверителите ако тие не можат да ги наплатат своите побарувања од друштвото. Ако над друштвото е отворена стечајна постапка, за време на траењето на стечајната постапка, стечајниот управник го остварува правото на доверител во однос на акционерите.

(3) Правото за поднесување тужба за случаите од ставовите (1) и (2) на овој член застарува за пет години од примањето на забранетото плаќање.

Сосопственици на акција

Член 352

- (1) Сосопствениците на акција ги остваруваат своите права преку еден заеднички застапник.
- (2) Правните дејствија што друштвото ги презема спрема сосопствениците ги врши спрема заедничкиот застапник ако на друштвото му е пријавен заеднички застапник. Ако на друштвото не му е пријавен заеднички застапник, друштвото може да преземе некое правно дејствие, односно да ја изрази волјата спрема кој било сосопственик со што се смета дека правното дејствие е преземено, односно дека друштвото ја изразило својата волја спрема сите.
- (3) Застапникот се запишува во акционерската книга во овластен депозитар.
- (4) За обврските од акциите сите сосопственици одговараат како солидарни должници.

Забрана за запишување сопствени акции

Член 353

- (1) Друштвото не може да запишува сопствени акции.
- (2) Доколку акциите на друштвото ги запише лице кое истапува во свое име, а за сметка на друштвото, ќе се смета дека акционерот ги запишал акциите за своја сметка. На оној кој ги презел акциите за сметка на друштвото не му припаѓаат никакви права од акциите сè додека акциите не ги преземе од свое име.
- (3) Ако бидат запишани акции спротивно на ставот (2) на овој член, основачите, или акционерите во случај зголемување на основната главнина и членовите на органот на управување имаат обврска лично да ги платат тие акции, ако не постапувале со внимание на уреден и совесен трговец.

Стекнување сопствени акции со откуп

Член 354

- (1) Друштвото може да стекнува сопствени акции со откуп, самото или преку лице кое дејствува од свое име, а за сметка на друштвото. За полноважно стекнување сопствени акции, органот на управување на друштвото мора да утврди дека се исполнети следниве услови:
  - 1) собранието да донесе одлука за стекнување сопствени акции со откуп во којашто се утврдени начинот на откупот, максималниот број на акции којшто треба да се стекне, времето во коешто откупот треба да се изврши и коешто не може да биде подолго од 12 месеца од денот на донесувањето на одлуката за стекнување сопствени акции, минималната и максималната противвредност којашто може да се плати за нив;
  - 2) номиналниот износ на стекнатите акции, заедно со акциите што друштвото ги стекнало претходно, односно коишто друштвото ги држи, да не надмине една десеттина од основната главнина;
  - 3) со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според законот или според статутот, мора да ги има и коишто не смеат да се користат за исплата на акционерите и
  - 4) со откупот да се стекнуваат само акции коишто во целост се уплатени.
- (2) По исклучок, друштвото може да стекнува сопствени акции спротивно на условите определени во ставот (1) точка 1 од овој член кога стекнувањето сопствени акции е неопходно за да се спречи сериозна и непосредна штета што би ја претрпело друштвото. Одлуката ја донесува одборот на директори, односно управниот одбор по

претходна согласност на надзорниот одбор. Во овој случај, одборот на директори, односно управниот одбор е должен на првото наредно собрание да го извести собранието за причините и целта на извршеното стекнување сопствени акции, за бројот и номиналниот износ на стекнатите акции, за делот од основната главнина којшто го претставуваат стекнатите акции, цената по која се стекнати, како и за изворот на средствата коишто се користени за нивното стекнување.

(3) Доколку членовите на одборот на директори, односно членовите на управниот одбор и на надзорниот одбор, со одлуката за стекнување на сопствени акции од ставот (2) на овој член му причиниле штета на друштвото или на акционерите, тие имаат обврска штетата да ја надоместат како солидарни должници од сиот свој имот.

(4) Одредбата од ставот (1) точка 1) на овој член не се применува на стекнатите сопствени акции, било од страна на самото друштво, било од лице кое дејствува од свое име, но за сметка на друштвото, со цел да бидат распределени на вработените во друштвото или на вработените во друштво поврзано со него, на членовите на органот на управување, на управителот, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото, или на друштва поврзани со него. Распределбата на таквите акции мора да се изврши во рок од една година, сметајќи од денот на стекнувањето на овие акции.

Постапка за пропорционално стекнување сопствени акции од акционерите

Член 355

(1) Кога друштвото стекнува сопствени акции пропорционално од сите акционери, друштвото врз основа на одлуката за стекнување сопствени акции упатува јавен повик во којшто е содржана понуда за стекнување акции до сите акционери. Во повикот се наведува бројот на акциите што друштвото има намера да ги стекне, при што се наведува родот и класата на акциите, сразмерниот број на акции што секој акционер може да ги понуди за продажба во однос на бројот на акции што ги поседува, куповната цена или начинот на пресметување на куповната цена, постапката за плаќање и датумот на плаќање, како и постапката и крајниот рок во којшто сите акционери треба да ги понудат своите акции за продажба на друштвото. Објавувањето на јавниот повик трае најмалку 30 дена од денот на објавувањето.

(2) Ако вкупниот број на понудени акции од акционерите за продажба на друштвото го надминува бројот на акциите што друштвото може да ги стекне, во согласност со овој закон, друштвото ќе купи акции од секој акционер сразмерно на бројот на акциите што секој акционер ги понудил за продажба во однос на бројот на акции што ги поседува, освен во случај кога е потребно да се избегне купување на делови од акција.

Посебни начини на стекнување сопствени акции

Член 356

(1) Стекнувањето на сопствените акции се врши без примена на условите од членот 354 став (1) од овој закон, ако се стекнати:

- 1) врз основа на одлука на собранието, повлекувањето акции се врши според одредбите од овој закон за намалување на основната главнина;
- 2) бесплатно и да се уплатени во целост или кога банка, инвестиционен фонд идруга финансиска институција стекнува акции во вид на провизија при посредување;
- 3) како последица на универзална сукцесија на имотот;
- 4) во целост уплатени акции во постапка за присилно извршување заради намирување побарување на друштвото кон акционер во друштвото, по основа на одлука на суд;
- 5) во случај спојување, присојединување и поделба и при преобразба од една во друга форма на друштвото, кога во согласност со овој закон друштвото има обврска да ги откупи акциите на акционерите кои не ја прифатиле понудата да примат акции;
- 6) при исклучување акционер, во согласност со членот 345 од овој закон;
- 7) акции стекнати по сила на законска обврска или врз основа на одлука на суд,

8) како компензација за долг или во постапка на реорганизација на должникот, во согласност со пропис со кој се уредува инсолвентноста,
9) за да се обештетаат малцинските акционери во од него зависните друштва и
10) во целост уплатени акции издадени од инвестициско друштво со фиксна основна главнина како што е дефинирано во член 544 став (4) од овој закон, а стекнати по барање на инвеститорот од тоа друштво или од поврзано друштво. Во ваков случај, соодветно се применуваат ставовите (6) и (7) од членот 544 од овој закон. Ваквите стекнувања не смее да доведат до намалување на нето имотот на друштвото под износот на запишаната основна главнина, зголемена за какви било резерви чија распределба е забранета со закон.

(2) Акциите стекнати во случаите наведени во ставот (1) од овој член мора да се отуѓат во рок од три години од денот на нивното стекнување, освен ако номиналниот износ на стекнатите акции, вклучувајќи ги и стекнатите сопствени акции, според членот 354 од овој закон не надминува една десеттина од основната главнина.

(3) Ако акциите кои се стекнати според ставот (1) од овој член не се отуѓат и истите претходно се понудени за продажба по пат на јавна понуда во рокот од ставот (2) на овој член, но продажбата не била успешна, тогаш акциите кои се стекнати според ставот (1) од овој член без одлагање треба да бидат поништени. Кога поништувањето на сопствените акции доведува до намалување на имотот на друштвото под номиналната вредност на основната главнина, мора да се спроведе постапка за намалување на основната главнина.

Отуѓување сопствени акции

Член 357

(1) Акциите стекнати спротивно на членовите 354, 355 и 356 се отуѓуваат во рок од една година од денот на нивното стекнување. Ако акциите не се отуѓат во тој рок, ќе се применуваат одредбите од членот 356 став (3) од овој закон.

(2) Без оглед на тоа како се стекнати сопствените акции, односно согласно со или спротивно на одредбите на членовите 354, 355 и 356 од овој закон и без оглед на роковите за нивно отуѓување, пред да се поништат, сопствените акции мора претходно да бидат понудени за продажба по пат на јавна понуда.

Известување за стекнатите сопствени акции

Член 358

(1) Во годишниот извештај за работата на друштвото задолжително се наведуваат:

1) причините поради кои во текот на годината е извршено стекнување сопствени акции;

2) бројот, номиналниот износ на стекнатите и отуѓени сопствени акции по која било основа во претходната финансиска година, нивното учество во основната главнина и противвредноста што е платена за нив;

3) вкупниот број и цената по којашто во претходните години, се стекнати и отуѓени порано стекнатите сопствени акции и нивното учество во основната главнина и

4) бројот, номиналниот износ на стекнатите сопствени акции коишто се распределени на вработените и нивното учество во основната главнина.

Права од сопствени акции

Член 359

Правата од стекнатите сопствени акции мируваат.

Акции со право на откуп од страна на друштвото

Член 360

- (1) Со статутот, друштвото може да биде овластено да издава акции во кои е содржано правото на друштвото во определен рок да ги откупува така издадените акции. Откупот е полноважен ако се исполнети следниве услови:
- 1) условите и начинот на откуп да бидат определени со статутот, пред да бидат запишани;
  - 2) собранието да донесе одлука за откуп на таквите акции пред да бидат запишани;
  - 3) акциите треба да бидат платени целосно;
  - 4) откупот мора да се изврши само со средства коишто ја надминуваат основната главнина и резервите, што според овој закон и статутот не смеат да се распределуваат на акционерите и
  - 5) износот којшто не е помал од номиналниот износ на издадените акции мора да се стави во резервите, коишто според овој закон и статутот не можат да се распределуваат, освен во случај на намалување на основната главнина. Оваа резерва може да се употреби само за зголемување на основната главнина од средства на друштвото.
- (2) Одредбата од ставот (1) точка 5) на овој член нема да се применува на откупите при коишто се употребуваат средства за издавање нови акции со коишто се откупуваат постојните акции, а во кои е содржано правото на откуп од страна на друштвото.
- (3) Ако постои одредба за плаќање премија на акционерите при откупот, премијата може да се исплатува само од резервите коишто можат да им се распределуваат на акционерите.
- (4) Во статутот мора да се утврди рокот за откуп на акциите, во коишто е содржано правото на откуп од страна на друштвото.
- (5) Известување за откуп на акциите од ставот (1) на овој член се објавува во „Службен весник на Република СевернаМакедонија“.

Ништовни правни работи

Член 361

- (1) Ништовна е правната работа со која друштвото некому дава аванс, заем, кредит или обезбедување заради стекнување акции во тоа друштво. Тоа не се однесува на тековните правни работи на банките, како и на други финансиски институции, ако со посебен закон поинаку не е определено, или кога друштвото стекнува сопствени акции со цел да бидат распределени на вработените во друштвото или на вработените во друштво поврзано со него, на членовите на органот на управување, на управителот, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото или на друштва поврзани со него, под условите утврдени со овој закон.
- (2) Ништовна е правната работа и во случаите кога друштвото стекнало сопствени акции од резервите што биле потребни да се одржи номиналниот износ на основната главнина или резервите што според законот и статутот не можеле да се користат за други намени.
- (3) Ништовна е правната работа меѓу друштвото и друго лице со која другото лице се овластува или се обврзува да стекне акции во друго друштво за сметка на друштвото, за сметка на зависно од него друштво или за сметка на друштво во коешто друштвото има мнозински удел, ако стекнувањето акции од страна на друштвото е спротивно на членот 354 ставови (1) и (2) од овој закон.
- (4) Ништовно е стекнување сопствени акции по која било основа, ако не е во целост уплатен номиналниот износ на акциите на којшто се издадени.

Земањето сопствени акции во залог

Член 362

(1) Земањето сопствени акции во залог и други начини на обезбедување од друштвото или од лице коешто дејствува од свое име, но за сметка на друштвото, ќе се смета како стекнување сопствени акции за целите определени во членовите 354, 356, 358 и 360 од овој закон.

(2) Ставот (1) од овој член не се применува на тековните правни работи на банките, како и на други финансиски институции, ако со посебен закон поинаку не е определено.

ОДДЕЛ 7 ОРГАНИ НА ДРУШТВОТО

Пододдел 1 ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Системи на управување

Член 363

(1) Управувањето со друштвото може да биде организирано според едностепен систем (одбор на директори) или според двостепен систем (управен одбор или управител и надзорен одбор).

(2) Друштвото го избира системот на управување. Со измени на статутот може едностепениот систем на управување да биде заменет со двостепен и обратно.

(3) Одредбите за собранието соодветно се применуваат како на друштвата со едностепен, така и на друштвата со двостепен систем на организација на управувањето.

(4) Учеството на вработените во управувањето со друштвото се уредува со закон.

Услови за избор

Член 364

(1) За член на органот на управување, односно на надзорниот одбор можат да бидат избрани само физички лица кои се деловно способни.

(2) За член на органот на управување, односно на надзорниот одбор не може да биде избрано лице против кое е изречена казна, односно прекршочна санкција забрана за вршење должност од определено занимање кое делумно или во целост е опфатено во предметот на работењето на друштвото додека трае таа забрана.

Органи што вршат избор

Член 365

(1) Членовите на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор ги избира собранието со мнозинство гласови од акциите со право на глас од кворумот определен за работа на собранието со овој закон, освен ако со статутот не е определено повисоко мнозинство, на начин и според условите определени во статутот.

(2) Ако тоа е определено во статутот, изборот на членовите на одборот на директори или на надзорниот одбор може да се врши со кумулативно гласање. Акционерот со право на глас има право да ги даде гласовите што ги има врз основа на акциите, помножени со бројот на членовите кои се избираат во корист на еден кандидат или да ги распредели меѓу кандидатите на кој било начин. Изборот од кандидатите се врши во исто време. Дадените гласови за секој од кандидатите се

пресметуваат поединечно. За избрани се сметаат кандидатите коишто ќе добијат најголем број гласови.

(3) Пред да се пристапи кон избор на член на одборот на директори, односно на член на надзорниот одбор, во согласност со ставовите (1) и (2) од овој член, за секој кандидат, во писмена форма, се објавуваат податоци за возраста, полот, образованието и другите професионални квалификации, работното искуство и како го стекнал, во кои друштва е или бил член на орган на управување, односно на надзорен одбор и другите поважни функции што ги вршел, бројот на акциите што ги поседува во друштвото и во други друштва, како и заемите и другите обврски коишто ги има спрема друштвото.

(4) Податоците утврдени во ставот (3) од овој член им се доставуваат на акционерите најдоцна седум дена пред собранието да пристапи кон избор. Податоците се достапни на секој акционер.

(5) Одлуката на собранието за избор на одборот на директори или на надзорниот одбор, односно на нивен член влегува во сила од денот на донесувањето. Пријавата за упис во трговскиот регистар на избраниот одбор на директори, надзорниот одбор, односно на нивен член ја поднесува лицето определено со одлука на собранието. Решение за упис во трговскиот регистар, во согласност со одлуката на собранието, мора да биде донесено во рок од 48 часа од поднесувањето на пријавата.

Избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 366

(1) Членовите на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, ги избира Владата на Република Северна македонија, доколку Владата на Република Северна Македонија поседува најмалку мнозинство од вкупниот број на акциите со право на глас за обезбедување кворум за работа на собранието, освен ако со статутот на друштвото не е определено поголемо мнозинство .

(2) Членовите на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор во акционерско друштво со доминантна или во целосна сопственост на државата, ги избира општината, односно градот Скопје доколку општината, односно градот Скопје поседува најмалку мнозинство од вкупниот број на акциите со право на глас, за обезбедување кворум за работа на собранието, освен ако со статутот на друштвото не е определено поголемо мнозинство .

(3) За избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во друштвото од ставот (1) на овој член, три месеци пред истекот на мандатот на постојните членови, на предлог на генералниот секретар, Владата на Република Северна Македонија распишува јавен повик за пријавување заинтересирани лица, на својата веб-страница и на веб-страницата на акционерското друштво за кое е распишан јавниот повик.

(4) За избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во друштвото од ставот (2) на овој член, три месеци пред истекот на мандатот на постојните членови, на предлог на градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје, Советот на општината, односно Советот на градот Скопје распишува јавен повик за пријавување заинтересирани лица, на својата веб-страница и на веб-страницата на акционерското друштво за кое е распишан јавниот повик.

(5) Јавниот повик од ставовите (3) и (4) на овој член особено содржи податоци за условите кои треба да бидат исполнети од членовите 398 и 415 од овој закон.

(6) На јавниот повик од ставовите (3) и (4) на овој член може да се пријават сите заинтересирани кандидати, а со пријавата доставуваат и документација со која се потврдува дека ги исполнуваат условите од јавниот повик.

(7)Формата и содржината на јавниот повик од ставовите (3) и (4) на овој член, начинот на поднесување на пријавата, обрасците за пријавување, начинот на бодување и селекција на кандидатите, како и други прашања во врска со спроведувањето на постапката за избор и отповикување членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор, ги пропишува министерот за економија.

(8)За избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор, во друштвото од ставот (1)на овој член постапката за селекција ја спроведува Комисија за човечки ресурси формирана од Владата на Република Северна Македонија, и тоа од:

-претседател и негов заменик од вработените во Генералниот секретаријат при Владата на Република Северна Македонија,

-еден член и негов заменик, од вработените во Министерството во чија надлежност се дејностите со кои друштвото претежно се занимава, согласно Законот за организација и работа на органите на државната управа и

-еден член и негов заменик, од вработените во друштвото за кое е распишан јавниот повик.

(9)За избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор, во друштвото од ставот (2)на овој член, на предлог на градоначалникот на општината односно градоначалникот на градот Скопје, Советот на општината односно Советот на градот Скопје, формира Комисијата за селекција, составена од:

-претседател и негов заменик, вработени во општината односно во градот Скопје,

-еден член и негов заменик, вработени во организациона единица за управување со човечки ресурси во општината односно во градот Скопје и

- еден член и негов заменик, вработени во друштвото за кое е распишан јавниот повик.

Постапка за селекција за избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 367

Постапката за селекција на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор се состои од две фази и тоа:

- административна селекција и

- интервју.

Административна селекција за избор членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 368

(1)Административната селекција се состои од проверка на внесените податоци во пријавата со условите утврдени во јавниот повик, проверка на доставените докази и нивно бодување.

(2)За кандидатите за кои при административната селекција се утврди дека не ги исполнуваат условите утврдени во јавниот повик или не ги доставиле потребните докази, постапката на селекција завршува.

(3)Вкупниот број бодови за секој пријавен кандидат се утврдува врз основа на бодување на стекнато образование и работно искуство во струката.

(4)Административната селекција завршува најдоцна во рок од 15 дена по истекот на рокот за пријавување на кандидатите на јавниот повик.

Интервју, избор на кандидати и одлука за избор членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 369

(1) Комисијата од член 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од член 366 став (9) од овој закон, најдоцна десет дена од денот на завршувањето на административната селекција спроведува интервју со кандидатите што успешно ја поминале административната селекција.

(2) Точниот датум, време и место на одржување на интервјето се објавуваат на веб-страницата на Владата на Република Северна Македонија, односно на веб страницата на општината, односно на градот Скопје.

(3) На интервјето, преку ситуациони прашања, се проверуваат општите работни компетенции за член на одборот на директори и член на надзорниот одбор, а преку стручни прашања или практични задачи, се проверуваат посебните работни компетенции и се врши нивно бодување.

(4) Во рок од три дена од денот на спроведувањето на интервјето, согласно со освоените бодови од административната селекција и интервјето, од кандидатите кои освоиле најмалку 60% од вкупниот број бодови од сите фази на постапката за селекција, Комисијата од член 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од член 366 став (9) од овој закон, подготвува и до Владата на Република Северна Македонија, односно до општината, односно до градот Скопје доставува ранг-листа од најмногу 15 најдобро рангирани кандидати за членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор, која се објавува на веб страницата на Владата на Република Северна Македонија, односно на веб страницата на општината односно на градот Скопје.

(5) Владата на Република Северна Македонија, односно Советот на општината, односно Советот на градот Скопје најдоцна 15 дена од денот на приемот на предлогот од ставот (4) на овој член, донесува одлука за избор на членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор на акционерското друштво од редот на најдобро рангираните кандидати.

(6) Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје и акционерското друштво се должни во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката од ставот (5) на овој член, на својата веб-страницата да ги објават кратките биографии на сите членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор.

(7) Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје, целокупната документација од постапката за селекција ја чува најмалку десет години согласно со Законот за заштита на личните податоци.

Право да се поведе управен спор

Член 370

Незадоволните кандидати од постапката за селекција за членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор на акционерското друштво имаат право да поведат управен спор до надлежен суд согласно со Законот за управни спорови.

Мандат

Член 371

(1) Членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор се избираат за период којшто се определува со статутот, но којшто не може да биде подолг од шест години. Ако во статутот не е определено траењето на мандатот на членовите на

органот на управување, односно на надзорниот одбор, нивниот мандат изнесува четири години.

(2) Членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор можат да бидат повторно избрани без разлика на тоа колку мандати претходно биле избрани, освен ако со статутот поинаку не е определено.

(3) Времетраењето на мандатот на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор во друштвото во доминантна или во целосна државна сопственост изнесува четири години, со право на уште еден последователен мандат.

Ограничувања за избор

Член 372

(1) Неизвршен член на одборот на директорите, односно член на надзорниот одбор во исто време не може да биде избран во повеќе од пет одбори на директори, како неизвршен член, како ни во повеќе од пет надзорни одбори на акционерски друштва со седиште во Република Северна Македонија.

(2) Извршен член на одборот на директори и член на управниот одбор не може да биде избран за извршен член на одбор на директори, односно за член на управен одбор во други акционерски друштва со седиште во Република Северна Македонија.

(3) Извршен член на одборот на директори и член на управен одбор може да биде избран за неизвршен член, како и за член на надзорен одбор најмногу во пет други акционерски друштва со седиште во Република Северна Македонија.

Непотполн состав

Член 373

(1) Ако одделни членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор престанат да ги вршат своите функции во текот на мандатот или ако се спречени да ги вршат, другите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор продолжуваат со работа до пополнувањето на испразнетото место.

(2) Ако бројот на членовите на одборот на директори, односно на надзорниот одбор се намали под бројот определен со статутот, но не помал од минималниот број определен со законот, одборот на директори, односно надзорниот одбор може, во рок од 90 дена од денот кога на членот му престанала функцијата, да го пополни неговиот состав со избор на вршител на должноста член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор до наредното собрание. Донесените одлуки и преземените правни работи и дејствија од страна на одборот на директори, односно на надзорниот одбор остануваат полноважни.

(3) Ако бројот на членовите на одборот на директори, односно на надзорниот одбор се намали под бројот определен со закон, преостанатите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор мораат во рок од три дена да свикаат собрание за да се пополни составот на одборот на директори, односно на надзорниот одбор. Ако собранието не биде свикано во овој рок, собранието го свикнуваат неизвршните членови на одборот на директори, односно на управниот одбор, во рок од три дена по истекот на претходниот рок.

(4) Ако одборот на директори, односно надзорниот одбор не изврши избор на вршител на должноста член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, ако преостанатите членови на одборот на директори или на надзорниот одбор не го свикаат собранието, односно ако неизвршните членови на одборот на директори или на управниот одбор не го свикаат собранието во роковите од ставовите (2) и (3) на овој член секое лице кое има правен интерес може, со предлог, да бара од судот да определи физичко лице кое ќе го свика собранието.

Забрана за конкуренција

Член 374

(1) Членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, како и членови на нивните семејства (сопругници, родители и деца) без одобрение на одборот на директори, односно на надзорниот одбор не смеат:

1) за своја или за туѓа сметка да вршат работи коишто спаѓаат во предметот на работење на друштвото;

2) да вршат друга дејност или активност во друго друштво, со ист или сличен предмет на работење, платена или неплатена, за сопствена сметка или за сметка на друго лице;

3) да биде член на орган на управување или член на надзорен одбор, односно контролор во друго друштво коешто има ист или сличен предмет на работење како и друштвото и

4) во просториите на друштвото да врши работи за своја или за туѓа сметка.

(2) Пред изборот на физичко лице за член на органот на управување, кандидатот во писмена форма, го известува органот на друштвото овластен за неговиот избор за сите свои дејности и активности во друго друштво, платени или неплатени, кои ги врши за сопствена сметка или за сметка на кое било друго лице.

(3) Собранието мора да биде известено на првата наредна седница за даденото одобрение од ставот (1) на овој член.

(4) Ако членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор постапи спротивно на забраните од ставот (1) на овој член, односно премолчи релевантен факт во известувањето од ставот (2) на овој член, друштвото може:

1) да бара надомест на штета или

2) да бара на друштвото да му ја отстапи правната работа што ја склучил за своја сметка и да му ја даде користа што потекнува од правната работа склучена за своја или за туѓа сметка.

(5) Ако членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор не ја надомести штетата или не му ја отстапи правната работа на друштвото склучена за своја сметка или не му ја даде на друштвото користа што потекнува од правната работа склучена за своја или за туѓа сметка или на друштвото не му го пренесе побарувањето коешто произлегло од неа, другите членови на одборот на директори, на управниот одбор, односно на надзорниот одбор и кој било акционер можат да поднесат тужба за остварување на барањата од ставот (4) на овој член.

(6) Правото за остварување на барањата од ставот (4) на овој член застарува во рок од 90 дена од денот кога неизвршните членови на одборот на директори, членовите на надзорниот одбор, односно акционер дознале за дејствието врз основа на кое постои право на надомест на штета, односно право да бара друштвото да му ја отстапи правната работа што ја склучил за своја сметка и да му ја даде користа што потекнува од правната работа склучена за своја или за туѓа сметка. По истекот на рокот од пет години од денот на настанувањето на повредата на забраната, барањата од ставот (4) на овој член не можат да се остварат.

Судир на интересите

Член 375

(1) За секој договор или друга деловна активност на друштвото во којашто друштвото е странка и во којашто член на органот на управување, односно на надзорниот одбор има интерес, дури и на посреден начин, мора да се постапи според членовите 525, 527 и 528 од овој закон.

(2) Секој член на органот на управување, односно на надзорниот одбор кој има интерес е должен веднаш да го пријави тоа.

(3) Ако член или заинтересиран член на органот на управување, односно на надзорниот одбор дојде до сознание дека е исполнет некој од условите од ставот (1) на овој член, за тоа веднаш го известува одборот на директорите, односно надзорниот

одбор. Заинтересираниот член има право да биде сослушан, но не може да учествува во расправата или во одлучувањето во врска со договорот или со другата правна работа ниту во донесувањето на одлуката за давање на одобрението од членот 528 став (1) од овој закон.

(4) Ако одборот на директори, надзорниот одбор, односно собранието не дале одобрение или ако одлуката со којашто е дадено одобрението е незаконита, не можат да се истакнуваат барања спрема трети лица, освен ако друштвото докаже дека третото лице знаело за непостоењето одобрение или за незаконитоста на одлуката или, со оглед на сите околности, морало да знае за тоа.

Права и обврски

Член 376

(1) Правата и обврските на извршните членови на одборот на директорите, на членовите на управниот одбор, односно на управителот, покрај правата и обврските определени со овој закон, можат да бидат определени со договор за уредување на односите меѓу друштвото и извршен член на одборот на директорите, член на управниот одбор, односно управителот. Од името на друштвото, договорот со извршен член на одборот на директори го склучуваат неизвршните членови на одборот на директори, а го потпишува претседателот на одборот на директори, а договорот меѓу член на управниот одбор или управителот и друштвото го склучува надзорниот одбор, а го потпишува претседателот на надзорниот одбор.

(2) Во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје, дава согласност на договорот од ставот (1) на овој член.

Еднаква положба

Член 377

(1) Членовите на органот на управување, на надзорниот одбор, односно управителот, во согласност со нивната положба, определена со овој закон, имаат исти права и обврски, без оглед на тоа како се распределени правата и обврските меѓу нив во органот. Работите ги вршат заедно според овластувањата определени со овој закон и според работите што им се доверени во согласност со овој закон и со статутот. Со статутот може да се определи и поинаков начин на водење и вршење на овие работи, но само според овластувањата на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор определени со овој закон.

(2) Актите, односно одлуките на органот на управување, односно на надзорниот одбор кои се донесени надвор од нивните овластувања определени со овој закон и со статутот, го обврзуваат друштвото во односите со трети лица, освен кога третото лице знаело или со оглед на околностите морало да знае за тоа.

(3) Органот на управување, односно надзорниот одбор работи и одлучува на начин определен со овој закон, со статутот и со неговиот деловник за работа. Деловникот за работа се донесува на начин определен со статутот.

Извештај за работата на друштвото

Член 378

(1) Извршните членови на одборот на директорите, членовите на управниот одбор, односно управителот најмалку еднаш во три месеца му поднесуваат на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор пишан извештај за работата на друштвото, а по истекот на деловната година поднесуваат и годишни финансиски извештаи и годишен извештај за работата на друштвото.

(2) На барање на неизвршните членови на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор, извршните членови на одборот на директорите, членовите на

управниот одбор, односно управителот составуваат посебен извештај за состојбата на друштвото или за некое прашање од неговото работење.

(3) Неизвршните членови на одборот на директорите, односно надзорниот одбор можат сами или преку други лица да преземаат дејствија заради стекнување увид во работењето на друштвото и управувањето со него од страна на извршните членови на одборот на директори, членовите на управниот одбор, односно управителот. На барање на најмалку една третина од неизвршните членови на одборот на директорите, односно од членовите на надзорниот одбор, извршните членови на одборот на директорите, односно членовите на управниот одбор или управителот се должни да ги подготват сите документи и известувања потребни за вршење на надзор над неговата работа.

(4) Секој неизвршен член на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор, заради извршување на својата функција, има право да ги разгледува сите извештаи, акти и документи што извршните членови на одборот на директори, членовите на управниот одбор, односно управителот ги доставуваат на неизвршните членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор.

Подготвување и спроведување на одлуките на собранието

Член 379

Органот на управување, при подготвување и спроведување на одлуките на собранието, особено е должен:

- 1) на барање на собранието да ги подготви општите акти и одлуките чиешто донесување е во надлежност на собранието;
- 2) да ги подготви договорите коишто можат да се склучат само со согласност на собранието;
- 3) да ги извршува одлуките коишто собранието ги донесува во рамките на неговата надлежност и
- 4) да врши и други работи коишто со овој закон ги има спрема собранието и што се во рамките на неговата надлежност.

Обврска во случај на загуба, на презадолженост и на неспособност за плаќање

Член 380

(1) Ако друштво во текот на работењето, а особено ако според тримесечните или полугодишните финансиски извештаи, односно годишните финансиски извештаи покажува нова загуба, поголема од 30% од вредноста на имотот на друштвото, односно 50% од основната главнина, извршните членови на одборот на директори, односно управниот одбор мораат веднаш да подготват извештај во писмена форма во којшто ќе ги објаснат причините за загубата и ќе предложат мерки со коишто загубата ќе биде покриена. Извештајот се одобрува од одборот на директори, односно од надзорниот одбор. Во рок од 48 часа од сознавањето дека друштвото покажало загуба, органот на управување свикува собрание на друштвото, кое ќе се одржи најдоцна во рок од четиринаесет дена, но не порано од 7 дена од денот на свикувањето.

(2) Роковите и обврската за свикување и одржување на собрание на друштвото од ставот (1) на овој член се применуваат и ако настапи околност којаштосо пропис со кој се уредува инсолвентноста е определена како услов за отворање стечај.

(3) По настапувањето неспособност за плаќање на друштвото или негова презадолженост, органот на управување не смее да предлага или да врши исплати, освен плаќања коишто се неопходни за редовно работење на друштвото и коишто се вршат со внимание на совесен и уреден трговец.

(4) Членовите на органот на управување солидарно им одговараат на доверителите и на акционерите за предизвиканата штета ако постапиле спротивно на ставовите (1), (2) и (3) од овој член.

Кворум за работа и за одлучување

Член 381

- (1) Одборот на директорите може да работи и да одлучува ако на состанокот се присутни најмалку половина од сите негови членови, од кои бројот на присутните неизвршни членови на одборот на директори мора да биде поголем од бројот на присутните извршни членови на одборот на директори.
- (2) Управниот одбор или надзорниот одбор може да работи и да одлучува ако на состанокот се присутни најмалку половина од сите негови членови.
- (3) Одредба во статутот спротивна на ставовите (1) и (2) од овој член е ништовна.
- (4) Органот на управување, односно надзорниот одбор ги донесува одлуките со мнозинство гласови од кворумот определен во ставовите (1) и (2) на овој член, ако со овој закон и со статутот не е определено поголемо мнозинство.
- (5) Гласот на претседателот на органот на управување, односно на надзорниот одбор, а во негово отсуство на претседавачот кој е избран согласно членот 400, став (4) од овој закон, е одлучувачки во случај поделба на гласовите, освен ако со статутот поинаку не е определено.
- (6) Одлуките на органот на управување, односно на надзорниот одбор влегуваат во сила од денот на нивното донесување, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

Состаноци и известување

Член 382

- (1) Органот на управување одржува состанок кога тоа го налага извршувањето на работите во рамките на неговите надлежности.
- (2) Секој член на органот на управување, со барање поднесено во писмена форма, може со наведување на причините и целта да бара од претседателот да свика состанок на органот на управување.
- (3) Ако членот кој барал свикување состанок добие поддршка од најмалку една третина од членовите на органот на управување за свикување состанок, претседателот на органот на управување мора да свика состанок во рок од 15 дена од денот кога е поднесено барањето.
- (4) Свикувањето на состанокот од ставот (3) на овој член се врши со известување до сите членови на органот на управување, што е вообичаено за свикување на состаноците на органот на управување, во коешто се наведуваат причините, времето и местото на одржувањето на состанокот.

Состаноци преку конференциска телефонска врска

Член 383

- (1) Членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор можат да учествуваат и одлучуваат на состанок, организиран со користење конференциска телефонска врска или со користење друга аудио и визуелна комуникациска опрема, со тоа што сите лица кои учествуваат на така организираниот состанок можат да се слушаат, да се гледаат и да разговараат еден со друг, освен ако тоа не е забрането со статутот. Учесството на ваквите состаноци се смета за присуство и лично учество на лицата кои се вклучени на овој начин.
- (2) Учесството на состанокот се запишува во записникот на органот на управување, односно на надзорниот одбор, кој го потпишуваат сите членови што учествувале на состанокот, организиран на начин од ставот (1) на овој член.

Одлучување без одржување состанок

Член 384

(1) Со статутот може да се предвиди органот на управувањето, односно надзорниот одбор да одлучува и без одржување состанок ако сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор дадат согласност за одлуката којашто се донесува без одржување состанок.

(2) За сите одлуки донесени на начин од ставот (1) на овој член, претседателот на органот на управување, односно на надзорниот одбор или физичкото лице коешто тој ќе го овласти, подготвува записник во којшто се евидентираат одлуките. Записникот го потпишува претседателот на органот на управување, односно на надзорниот одбор, а во негово отсуство член на органот на управување, односно на надзорниот одбор, најдоцна во рок од 30 дена од денот на давањето согласност за одлуката којашто ја донеле без одржување состанок.

(3) Одлуките донесени на начин од ставот (1) на овој член влегуваат во сила со денот на давањето на согласноста од ставот (1) на овој член од страна на сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор, освен ако во одлуката не е утврден друг момент на влегување во сила. Давањето на согласноста може да биде извршено со своерачен потпис, или со потпис испратен по факс или по електронски пат на предлогот на одлуката.

Комисии

Член 385

(1) Органот на управување, односно надзорниот одбор може да формира една или повеќе комисии од редот на своите членови и од други лица.

(2) Комисиите не можат да одлучуваат за прашања што се во надлежност на органот на управување, односно на надзорниот одбор, ниту можат да им се пренесат нивните права и обврски.

(3) Составот, условите, содржината на работа и начинот на работењето на овие комисии поблиску се уредуваат со статутот и со другите акти на друштвото донесени во согласност со статутот.

(4) Сите активности на комисиите подлежат на одобрение од страна на органот на управување, односно на надзорниот одбор.

Записник од состаноците

Член 386

(1) За работата на секој состанок на органот на управување, односно на надзорниот одбор и на комисиите, без разлика на тоа како е одржан состанокот, се подготвува записник.

(2) Записникот мора да се изготви во рок од три дена од денот на одржувањето на состанокот, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

(3) Записникот треба да содржи податоци за начинот на којшто работел органот на управување, односно надзорниот одбор (на состанок или на друг начин), времето и местото на одржувањето на состанокот, лицата кои присуствувале и дневниот ред на состанокот, прашањата кои биле предмет на гласање и резултатите од секое гласање вклучувајќи ги и имињата на членовите кои гласале „за“ и „против“ одлуките усвоени на состанокот. Во записникот може, по барање на членот кој гласал „за“ и „против“ да се внесе и причината зошто така гласал. Ако некој член има судир на интерес, членот има обврска тоа да го најави на почетокот на состанокот и тоа да се евидентира во записникот.

(4) Записникот го потпишуваат сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор кои биле присутни на состанокот. Записникот го потпишува и претседателот на органот на управување, односно на надзорниот одбор, а во негово

отсуство членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор кој по овластување на претседателот претседавал на состанокот.

Обврски при вршењето на овластувањата

Член 387

(1) Членот на органот на управувањето, односно на надзорниот одбор е должен овластувањата што му се дадени со овој закон и со статутот да ги врши во интерес на друштвото и во интерес на сите акционери со внимание на уреден и совесен трговец, и не може да ги пренесе своите овластувања на друг член на органот на управување, односно на надзорен одбор.

(2) Членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор се должни како деловна тајна да ги чуваат сите известувања и податоци што на кој било начин се однесуваат на работењето на друштвото, а кои ги добиле како доверливи.

(3) Обврската од ставот (2) на овој член трае и по престанувањето на мандатот во органот на управувањето, односно во надзорниот одбор, во согласност со обврските преземени во договорот за уредување на односите меѓу друштвото и извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управителот.

(4) Обврската од ставот (2) на овој член трае и по престанувањето на мандатот на член на органот на управување, односно на член на надзорниот одбор.

(5) Во текот на извршувањето на своите должности, во согласност со ставот (1) од овој член, членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор може да се потпира на информации, на мислења или на извештаи подготвени од независни правни советници, независни овластени сметководители и овластени ревизори и други лица, за кои се верува дека се доверливи и компетентни за работите што ги вршат, при што не се смета дека со тоа е ослободен од својата обврска да постапува со внимание на уреден и совесен трговец.

(6) Ограничувањата на овластувањата за застапување на извршните членови на одборот на директори, односно на членовите на управниот одбор се без правно дејство спрема трети лица, дури и ако ограничувањата биле објавени.

Одговорност за штета

Член 388

(1) Ако членовите на органот на управување ги повредат своите обврски, му одговараат на друштвото за причинетата штета како солидарни должници ако не работеле и постапувале со внимание на уреден и совесен трговец. Не се смета за одговорен член на органот на управување кој работел врз основа на одлука на собранието, којашто собранието ја усвоило и покрај тоа што укажал дека е спротивна на овој закон, како и член на органот на управување кој се спротивставил на донесувањето на одлуката така што го издвоил своето мислење во записникот на состанокот на органот на управување и гласал „против“ одлуката.

(2) Членовите на органот на управување особено ќе се сметаат за одговорни за штета ако спротивно на овој закон:

- 1) на акционерите им го вратат она што тие го вложиле во друштвото;
- 2) на акционерите им исплатат камата или дивиденда;
- 3) запишат, стекнат, земат во залог или ако ги повлечат акциите на друштвото;
- 4) го разделат имотот на друштвото;
- 5) извршат исплати по настапувањето на неспособноста на друштвото за плаќање, односно по настапувањето на презадолженоста на друштвото;
- 6) поднесат неистинити годишни финансиски извештаи;
- 7) ги злоупотребат и неовластено ги користат средствата на друштвото и
- 8) при условното зголемување на основната главнина издаваат акции, спротивно на целта, или издаваат акции пред акциите од претходната емисија да бидат уплатени во целост.

(3) Ако членовите на органот на управување не ги отстранат незаконитостите од постапувањата според ставот (2) на овој член, акционерите имаат право од членовите на органот на управување да бараат надомест на штета.

(4) Ако член на органот на управување грубо ја повреди својата должност да постапува со внимание на уреден и совесен трговец, барање за надомест на штета можат да поднесат и доверителите на друштвото ако своите побарувања не можат да ги намират од друштвото.

(5) Неизвршните членови на одборот на директорите, односно членовите на надзорниот одбор солидарно одговараат за предизвикана штета на друштвото со извршните членови на одборот на директорите, односно со членовите на управниот одбор ако при давањето на претходното одобрение не постапувале со внимание на уреден и совесен трговец.

(6) Правото за остварување на барање за надомест на штета, што е содржано во овој член, застарува за пет години.

Отповикување на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор

Член 389

(1) Собранието може да ги отповика сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, односно член на овие органи и пред истекот на времето за коешто биле избрани. За одлуката за отповикување е потребно мнозинство гласови од акциите со право на глас, претставени на собранието, освен ако со овој закон поинаку не е определено, односно ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Со статутот можат да се определат и други услови за усвојување на одлуката.

(2) Извршен член на одборот на директорите може да биде отповикан од страна на одборот на директорите во кое било време, со или без образложение. На отповиканиот извршен член му мирува својството на член во одборот на директорите до наредното собрание на друштвото коешто ќе се одлучи дали ќе биде отповикан пред истекот на мандатот за којшто е избран.

(3) Ако собранието донело одлука за отповикување на сите членови на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор, односно на нивен член, на истата седница избира нови членови на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор, односно нов член на местото на отповиканиот член ако собранието одлучи така и ако на собранието на акционерите, во писмена форма, им се достават податоците за кандидатите коишто треба да бидат избирани.

(4) Надзорниот одбор може во кое било време, со или без образложение, да ги отповика сите членови на управниот одбор, односно негов член. Надзорниот одбор на истата седница избира нови членови на управниот одбор, односно нов член на местото на отповиканите членови, односно на отповиканиот член. Одлуката за отповикување влегува во сила од денот на донесувањето.

(5) Извршен член на одборот на директорите, член на управниот одбор, односно управител кој е отповикан има право да бара надомест на штета ако така е определено во договорот од членот 376 од овој закон.

(6) На член на органот на управување, односно на надзорниот одбор му престанува мандатот и кога ќе се исполни условот одреден во членот 422 став (8) од овој закон.

(7) Ако се отповикува еден член на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор, кој е избран со кумулативно гласање, членот се смета за отповикан ако за отповикувањето гласале акционери со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под 90% од акциите со право на глас претставени на собранието.

(8) Ако собранието отповикува повеќе од еден член на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор избрани со кумулативно гласање, се пристапува кон гласање за отповикување на сите членови на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор. Се смета дека членовите на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор се отповикани ако за отповикувањето акционерите се изјасниле со

мнозинство гласови од претставените акции на собранието со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Изборот на новите членови на одборот на директорите, односно на надзорниот одбор се врши со кумулативно гласање.

(9) Одлуката на собранието за отповикување на одборот на директорите или на надзорниот одбор, односно на нивен член влегува во сила од денот на донесувањето.

(10) Пријавата за упис во трговскиот регистар на избраните, односно на отповиканите членови од органите од овој член ја поднесува лицето овластено со одлуката за избор, односно отповикување. Решение за упис во трговскиот регистар, во согласност со одлуката на собранието, мора да биде донесено во рок од 48 часа од поднесувањето на пријавата.

Отповикување членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 390

(1) Во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата од член 366 став (1) на овој закон, Владата на Република Северна Македонија може да ги отповика сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, односно член на овие органи и пред истекот на времето за коешто биле избрани.

(2) Во друштво со доминантна или во целосна сопственост на државата од член 366 став (2) на овој закон, Советот на општината, односно Советот на градот Скопје може да ги отповика сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, односно член на овие органи и пред истекот на времето за коешто биле избрани.

(3) Владата на Република Северна Македонија, односно Советот на општината, односно Советот на градот Скопје, може да го отповика членот на одборот на директори, односно на надзорниот одбор во следниве случаи:

-ако неоправдано отсутствува од седниците на одборот на директори, односно на надзорниот одбор два пати последователно или три пати во текот на една календарска година,

-ако се утврди дека во постапката за негово именување дал невестинити податоци и

-ако со правосилна судска пресуда во текот на извршување на функцијата му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност.

(4) Во случај предвремен престанок на мандатот на член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор во друштвото, се спроведува постапка за селекција на нов член на одборот согласно со одредбите од овој закон. Мандатот на ново избраниот член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор трае до истекот на мандатот на постојниот состав на одборот на директори, односно надзорниот одбор.

(5) Доколку Владата на Република Северна Македонија, односно Советот на општината, односно Советот на градот Скопје ги отповика сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор, до именување нови членови може да назначи вршители на должност членови на одбор на директори, односно на надзорниот одбор, кои ги исполнуваат законските услови за членови, со мандат од најмногу три месеци, без можност за продолжување.

(5) Владата на Република Северна Македонија, односно Советот на општината, односно Советот на градот Скопје, на предлог на Комисијата од членот 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од членот 366 став (9) од овој закон, назначува вршители на должност членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор од ранг-листата на најдобро рангирани кандидати од членот 369 став (4) од овој закон.

Отповикување членови на управниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 391

(1) Во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата од член 366 ставови (1) и (2) на овој закон, надзорниот одбор може да ги отповика сите членови на управниот одбор, односно член на управниот одбор и пред истекот на времето за коешто биле избрани.

(2) Надзорниот одбор може да го отповика членот на управниот одбор во случаите определени во членот 390 став (3) од овој закон.

(3) Во случај предвремен престанок на мандатот на член на управниот одбор во друштвото, се спроведува постапка за селекција на нов член на управен одбор согласно со одредбите од овој закон. Мандатот на ново избраниот член на управниот одбор трае до истекот на мандатот на постојниот состав на управниот одбор.

(4) Доколку надзорниот одбор ги отповика сите членови на управниот одбор, до именување на нови членови може да назначи вршители на должност членови на управниот одбор, кои ги исполнуваат законските услови за членови, со мандат од најмногу три месеци, без можност за продолжување.

(5) Надзорниот одбор на предлог на Комисијата од членот 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од членот 366 став (9) од овој закон, назначува вршители на должност членови на управниот одбор.

Оставка

Член 392

(1) Член на органот на управување, односно на надзорниот одбор може да поднесе оставка во кое било време со поднесување писмено известување до органот што го избрал, освен кога интересите на друштвото не наложуваат нешто друго.

(2) Потписот на членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор на известувањето за оставката се заверува кај нотар.

(3) По поднесена оставка не се одлучува за нејзиното прифаќање. Ако интересите на друштвото го наложуваат тоа, органот на управување, односно надзорниот одбор може да го обврзе членот кој дал оставка да продолжи да ја врши функцијата се до изборот на нов член на органот на управување, односно на надзорниот одбор, но не подолго од 60 дена. Се смета дека на членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор му престанал мандатот со денот на поднесувањето на известувањето за оставката, во писмена форма, освен ако во известувањето не е наведен некој друг датум. Врз основа на известувањето за оставката, се поднесува пријава за бришење на уписот во трговскиот регистар на членот на органот на управување, односно на надзорниот одбор кој дал оставка.

Награда на членовите на органот на управување и на надзорниот одбор

Член 393

(1) Собранието со одлука го определува месечниот пашал или пашалот по состанок на неизвршните членови на одборот на директорите, односно на членовите на надзорниот одбор. Неизвршните членови на одборот на директорите, односно членовите на надзорниот одбор имаат право и на надомест на сите други трошоци (патни и други трошоци), право на осигурување на живот и на друг вид осигурување, како и други права што се поврзани со вршењето на нивната функција (користење работни простории, потребни средства за работа и друго).

(2) Незивршните членови на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор на акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, за секоја седница на одборот на директори, односно на надзорен одбор на која

присуствувале имаат право на надоместок во висина до една третина од просечната нето плата на вработените во друштвото исплатена во претходната година.

(3) Висината на надоместокот од ставот (2) на овој член со одлука го утврдува Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје.

(4) Извршните членови на одборот на директорите, членовите на управниот одбор, односно управителот имаат право на плата, односно месечен надомест, право на осигурување на живот и на друг вид осигурување, на надоместок на патни и на други трошоци и други права.

(5) За работата на членовите на органот на управување, на управителот, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото, собранието може со одлука да им одобри и учество во добивката. Учесството, по правило, се состои од учество со дел од годишната добивка на друштвото (исплата во пари, акции, тантиема, бонус или друг начин). Одобреното учество во годишната добивка на друштвото се пресметува на делот од годишната добивка што останува по намалувањето на остварената добивка за износот од вкупните загуби пренесени од претходните години и за износите што се издвојуваат за законски и за статутарни резерви. Одлука што е спротивна на оваа одредба е ништовна.

(6) Правата на извршните членови на одборот на директорите, на членовите на управниот одбор, односно на управителот од ставовите (4) и (5) на овој член се уредуваат со договорот од членот 376 од овој закон, соодветно на видот и обемот на доверените задачи, работноправен статус и на нивниот личен придонес во успешноста на работењето на друштвото.

(7) Во договорот од членот 376 од овој закон се определуваат и ситуациите кога се смета дека значително е влошена финансиската состојба на друштвото, поради што примањата на членот на органот на управување претставуваат голем товар за друштвото, поради што собранието, неизвршните членови на одборот на директорите, односно надзорниот одбор можат да ги намалат вкупните примања и други права на членот на органот на управување од ставовите (4) и (6) на овој член. Со ова намалување на примањата односите меѓу член на органот на управување и друштвото остануваат непроменети, а извршниот член на одборот на директорите, односно член на управниот одбор може да го откаже договорот и даде оставка најрано до крајот на следното тримесечје, со отказан рок кој не може да биде пократок од 30 дена, освен ако собранието, неизвршните членови на одборот на директори, односно надзорниот одбор не прифати пократок рок.

(8) Средствата што се исплатуваат на членовите на органот на управување, на управителот, односно на надзорниот одбор се трошоци на работењето на друштвото. За посебно доверени работи што за друштвото ги извршил член на органот на управување, односно управител или член на надзорен одбор може да му се признае дополнителна награда, која исто така се исплатува на товар на трошоците на работењето.

(9) Друштвото не може да дава кредит на член на органот на управување, на член на надзорниот одбор, односно на управител и на членови на нивните потесни семејства ниту на член на орган на управување, на надзорен одбор, односно на управителот на зависно друштво или на член на неговото потесно семејство. Под забраната не се опфатени обврските кои друштвото ги презело со договорот од членот 376 од овој закон, ако одлуката ја потврди собранието со две третини од акциите со право на глас, претставени на собранието.

Право на глас за политиката за наградување

Член 394

(1) Друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар, на предлог на одборот на директорите, односно надзорниот одбор е должно да усвои политика за наградување на членовите на органот на управување, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото, која се донесува на собранието на друштвото.

Гласањето на акционерите на собранието на друштвото во врска со политиката за наградување е обврзувачко.

(2) Политиката за наградување придонесува кон развој на деловната стратегија и долгорочните интереси и одржливост на друштвото и објаснува како се водат тие процеси.

(3) Доколку политика за наградување не е усвоена, односно предложената политика за наградување не е одобрена од страна на собранието на друштвото, друштвото може да продолжи со исплати кон членовите на органот на управување, односно кон членовите на надзорниот одбор на друштвото, во согласност со постојните практики, при што поднесува ревидирана политика за наградување на одобрување на следното собрание на друштвото.

(4) Доколку постои одобрена политика за наградување, а собранието на друштвото не ја одобри новопредложената политика, друштвото продолжува со исплати на членовите на органот на управување, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото, во согласност со одобрената политика и поднесува ревидирана политика за наградување на одобрување на следното собрание на друштвото.

(5) Друштвото е должно сите исплати кои се прават кон членовите на органот на управување, односно кон членовите на надзорниот одбор, да бидат во согласност со одобрената политика за наградување од страна на собранието на друштвото.

(6) Собранието на друштвото одлучува за секоја промена на политиката на наградување, но во секој случај ја ревидира политиката за наградување на секои четири години.

(7) Политиката за наградување треба на јасен и разбирлив начин да ги опише различните фиксни и променливи компоненти, вклучувајќи ги сите бонуси и други користи во која било форма (плата, награди од плата, надоместоци за членство, бонус, осигурувања и други права), кои може да им се доделат на членовите на органот на управување, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото и да биде наведен нивниот релативен сооднос.

(8) Политиката за наградување треба да содржи објаснување како биле земени во предвид платите и условите за работа на вработените во друштвото, при утврдување на политиката за наградување.

(9) Кога друштвото применува променлива компонента за наградување, политиката за наградување поставува јасни, сеопфатни и разновидни критериуми за начинот на утврдување и применување на променливата компонента. Во политиката за наградување се посочуваат финансиските и нефинансиските критериуми за успешност во работењето, вклучително, онаму каде што е соодветно, критериуми што се однесуваат на корпоративната општествена одговорност и се објаснува како тие придонесуваат за целите поставени во овој член и методите што треба да се применат за да се одреди до кој степен критериумите за успешност во работењето се исполнети. Политиката за наградување ги специфицира информациите за какви било периоди на одложување на примената на политиката и за можноста друштвото да побара поврат на веќе исплатена променлива компонента.

(10) Доколку друштвото предвидува исплата во форма на акции за членовите на органот на управување, односно за членовите на надзорниот одбор на друштвото, политиката за наградување ги специфицира периодите на стекнување и, каде е применливо, задржување на акциите одреден временски период по стекнувањето и објаснува како исплатата во форма на акции придонесува за целите поставени во одредбите од овој член.

(11) Во политиката за наградување се наведува времетраењето на договорите за уредување на односите меѓу друштвото со членовите на органот на управување, односно со членовите на надзорниот одбор на друштвото, главните карактеристики на шемите за дополнително (незадолжително) пензиско осигурување, или програма за предвремено пензионирање и условите на раскинувањето/отказ на договорот за уредување на односите и плаќањата надоместоци кои произлегуваат од раскинувањето на договорот.

(12) Во политиката за наградување се објаснува процесот на донесување одлуки поврзани со нејзиното донесување, испитување и спроведување надзор на политиката, вклучително и мерки за спречување и справување со судир на интереси, и доколку е применливо, улогата на комисијата за наградување и другите комисии. Во случај преиспитување на политиката за наградување, во неа се опишуваат и објаснуваат сите значајни промени предложени од одборот на директори, односно од надзорниот одбор и начинот на кој во создавањето на политиката се земаат во предвид гласањата и мислењата на акционерите поврзани со политиката за наградување и извештаите од последното гласање за политиката за наградување од страна на собранието на друштвото.

(13) Во исклучителни околности неопходни за постигнување на долгорочните интереси и одржливост на друштвото во целина, или за зачувување на имотот на друштвото, друштвото може привремено да отстапи од политиката за наградување, доколку политиката за наградување ги предвидува условите за такво отстапување, елементите на политиката од кои може да се отстапи и начинот на кој тоа отстапување може да се направи.

(14) Друштвото е должно веднаш по гласањето на собранието на друштвото, а најдоцна во рок од три дена од завршувањето на собранието на друштвото, на својата официјална интернет страница да ја објави политиката за наградување заедно со датумот и резултатите од гласањето. Политиката за наградување останува објавена и бесплатно, јавно достапна на официјалната интернет страница на друштвото, за целото времетраење на нејзината примена.

Извештај за наградување

Член 395

(1) Друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар е должно да подготви извештај за наградување, во кој е потребно на јасен и разбирлив начин да биде обезбеден сеопфатен преглед на наградувањето, вклучувајќи ги сите користи кои се доделени во било која форма, или се пристигнати во текот на последната финансиска година, одделно за секој член на органот на управување, односно за секој член на надзорниот одбор на друштвото, вклучувајќи ги новоизбраните, но и поранешните членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор на друштвото на кои им престанал мандатот по кој било основ во годината за која се известува, во согласност со политиката за наградување од членот 394 од овој закон.

(2) Извештајот за наградување ги содржи следните информации, поврзани со наградувањето на секој поединечен член на органот на управување, односно на надзорниот одбор на друштвото:

1) вкупната награда поделена по компоненти, релативниот сооднос на фиксната и променливата награда, објаснување како вкупната награда е усогласена со усвоената, важечка политика за наградување, вклучувајќи го и начинот на кој наградата придонесува за долгорочното работење на друштвото и информации за начинот на примена на критериумите за остварени резултати во работењето;

2) промена на наградувањето на годишно ниво, резултатите од работењето на друштвото и просечните примања на лицата во друштвото кои се вработени со полно работно време во текот од најмалку последни пет деловни години согласно годишните финансиски извештаи, а истовремено не се членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор на друштвото во формат преку кој се овозможува соодветна споредба;

3) секое наградување од кое било зависно друштво кое припаѓа на иста група, согласно со прописите со кои се уредува водењето сметководство, подготовка на финансиски извештаи и друг вид известување од страна на органите на управување;

- 4) бројот на понудени или доделени акции и договори за опции за стекнување акции, како и главните услови за остварување на правата, вклучувајќи ја цената и датумот на остварување и секоја нивна промена;
  - 5) информации за искористување на можноста за барање поврат на веќе исплатена променлива компонента од наградата;
  - 6) дали друштвото има отстапено од политиката за наградување согласно член 394 од овој закон, со образложение зошто било неопходно да се отстапи, како и точно да се назначи од кои делови од политиката за наградување е отстапено.
  - 7) образложение дали друштвото ги има отстрането и доколку тоа е случај, на кој начин ги отстранило причините поради кои собранието не го усвоило извештајот за наградување за претходната деловна година.
- (3) Извештајот за наградување за секое лице од ставот (1) на овој член, мора да содржи и податоци за наградите кои:
- 1) поврзано друштво, кое работи во рамките на истата група на зависни друштва, платило или се обврзало да му ги плати на лицето од ставот (1) на овој член во последната деловна година, што и претходи на годината за која е изготвен извештајот, во врска со извршената работа, како член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор;
  - 2) друштвото се обврзало да му ги плати на лицето од ставот (1) на овој член во случај престанок на функцијата член на одборот на директори, односно на надзорниот одбор пред истекот на мандатот, односно во случај истекување на мандатот, како и паричната вредност и износот што друштвото го платило или го резервирало во последната деловна година, што и претходи на годината за која е изготвен извештајот, вклучително и промените кои се договорени во последната деловна година.
- (4) Годишното собрание на друштвото има право да одржи советодавно гласање за извештајот за наградување од последната финансиска година. Друштвото во следниот извештај за наградување објаснува како е земено предвид гласањето на собранието на друштвото.
- (5) За друштвата класифицирани како мали и средни трговци, извештајот за наградување за последната деловна година се доставува на расправа на годишното собрание на друштвото, како посебна точка на дневниот ред. Друштвото во следниот извештај за наградување објаснува како е земена предвид дискусијата на собранието на друштвото.
- (6) Извештајот за наградување од ставот (1) на овој член е составен дел на годишниот извештај за работа на друштвото.
- (7) На годишното собрание на друштвото се расправа за извештајот за наградување за претходната деловна година.
- (8) Доколку собранието на друштвото не го усвои извештајот за наградување за претходната деловна година, во следниот извештај за наградување мора да да биде содржано образложението од ставот (2) точка 6) од овој член.
- (9) Ревизорот кој врши ревизија на годишните финансиски извештаи на друштвото е должен да изврши ревизија и на извештајот за наградување и да изготви извештај кој содржи мислење дали извештајот за наградување ги содржи сите податоци од ставот (2) на овој член.
- (10) Извештајот на ревизорот од ставот (9) на овој член се доставува до собранието, заедно со извештајот за наградите.
- (11) Друштвото, по завршувањето на собранието, е должно извештајот за наградување да го објави на својата официјална интернет страница, на која бесплатно и јавно е достапен во период од десет години од денот на објавувањето, при што друштвото е должно да ги применува одредбите за заштита на личните податоци содржани во овој закон или во друг пропис. Овластениот ревизор е должен да провери дали информациите кои се бараат согласно овој член се соодветно обезбедени.

(12) Членовите на органот на управување на друштвото се солидарно одговорни со сиот свој имот за штетата настаната за друштвото, поради необјавување на извештајот за наградување од овој член.

(13) Друштвото не е должно во извештајот од ставот (1) на овој член, да обелоденува лични податоци за членовите на органот на управување, односно надзорниот одбор, согласно со прописите со кои се уредува заштитата на лични податоци, или да обелоденува лични податоци кои се однесуваат на семејната состојба на поединечни членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор на друштвото.

(14) За потребите на овој член, друштвата ги обработуваат личните податоци на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, во извештајот за наградување, со цел да се зголеми транспарентноста на друштвото во врска со наградувањето на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор на друштвото, со што се придонесува кон нивна зголемена одговорност и вршење надзор од страна на акционерите во врска со нивното наградување.

(15) Друштвото ги отстранува јавно достапните лични податоци на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор кои се однесуваат на примените награди по истекот од 10 години, од денот на објавување на поединечниот извештај за наградување.

(16) За се што не е уредно со овој закон, а се однесува на обработка на личните податоци, се применува Законот за заштита на личните податоци.

(17) Формата и содржината на извештајот од ставот (1) на овој член, ја пропишува министерот за економија.

Статус на членовите на органот на управување и на раководните лица

Член 396

(1) Правата и обврските од работниот однос што ги стекнал извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управител кој пред изборот е во работен однос во друштвото, утврдени со договор за работа, му мируваат. Мирувањето започнува од денот на изборот на тоа лице.

(2) Извршниот член на одборот на директори, членот на управниот одбор, односно управителот за времето за коешто е избран, освен ако функцијата ја врши без засновање работен однос, правата од работен однос ги остварува според условите утврдени во договорот за уредување на односите меѓу извршен член на одборот на директори, член на управниот одбор, односно управител и друштвото, во согласност со овој закон.

(3) На лицата кои со одлука на органот на управување се назначени како лица со посебни овластувања и одговорности (во натамошниот текст: раководни лица) соодветно се применува ставот (1) од овој член. Раководните лица ги остваруваат правата и обврските од работен однос според условите утврдени во договорот за уредување на односот меѓу органот на управување и раководното лице (во натамошниот текст: договор за уредување на односите со раководно лице). Со договорот за уредување на односите со раководно лице се уредуваат: платата, надоместоците, учество во добивката, надоместокот на трошоците, надоместокот за осигурување на живот и на други видови осигурување и другите права од работен однос. Определувањето на видот и обемот на вкупните примања и на другите права и обврски од работен однос на раководно лице е соодветно на видот и обемот на доверените задачи и на одговорноста на раководното лице, како и на неговиот личен придонес во успешноста на работењето на друштвото. Од името на органот на управување, договорот со раководното лице го потпишува претседателот на органот на управување.

(4) На извршните членови на одборот на директорите, членовите на управниот одбор, односно на управителот и на раководните лица не се применуваат одредбите од колективните договори, како и одредбите од Законот за работни односи што се

однесуваат на засновањето и на престанувањето на работниот однос, на дисциплинската одговорност, на платата, на надоместоците и на заштитата на правата на работниците. Правата од овие одредби од Законот за работни односи, овие лица ги остваруваат на начин и според условите утврдени во договорот од членот 376 од овој закон и договорот од ставот (3) на овој член.

(5) Одредбите од овој член и од членот 393 од овој закон соодветно се применуваат и на управителот во другите форми на трговски друштва, на начин и под условите определени со договорот за друштвото, освен ако функцијата ја вршат без засновање работен однос.

(6) Одредбите од ставот (3) од овој член соодветно се применуваат и на раководни лица во другите форми на трговски друштва, на начин и под условите определени со договорот за уредување на односите со раководно лице.

Пододдел 2 ЕДНОСТЕПЕН СИСТЕМ НА УПРАВУВАЊЕ (ОДБОР НА ДИРЕКТОРИ)

Состав

Член 397

- (1) Одборот на директори има најмалку три, а најмногу 15 члена.
- (2) Собранието ги избира членовите на одборот на директори.
- (3) При изборот на членовите на одборот на директори се назначува кои членови се избираат како независни членови на одборот на директори. Независните членови на одборот на директори се избираат од редот на неизвршните членови на одборот на директори.
- (4) Од членовите избрани во одборот на директори, одборот на директорите назначува еден или повеќе извршни членови на одборот на директори (во натамошниот текст: извршни членови). За извршен член на одборот на директори не може да биде избран член на одборот на директорите кој е избран како независен член на одборот на директори. Бројот на извршните членови мора да биде помал од бројот на неизвршните членови на одборот на директори (во натамошниот текст: неизвршни членови).
- (5) Ако одборот на директори има до четири неизвршни члена, најмалку еден од неизвршните членови на одборот на директорите е независен член. Ако одборот на директори има повеќе од четири неизвршни члена, најмалку една третина од неизвршните членови се независни членови на одборот на директори.
- (6) Одборот на директори во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како среден или голем трговец, може да има најмалку три, а најмногу седум членови.
- (7) Одборот на директори во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како микро или мал трговец, може да има најмалку три, а најмногу пет членови.

Услови кои мора да ги исполнува член на одбор на директори во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 398

- (1) За неизвршен член на одбор на директори во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:
- 1) е државјанин на Република Северна Македонија;

2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на правните науки, економските науки или од областа на дејноста на акционерското друштво;

3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;

(2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, незивршните членови на одборот на директори треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:

-најмалку еден член на одборот на директори да има најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на акционерското друштво, согласно со Националната класификација на дејностите,

-еден член на одборот на директори да има најмалку пет години работно искуство од областа на финансиското работење и

-еден член на одборот на директори да има најмалку пет години работно искуство од областа на правните работи .

(3) За извршен член на одбор на директори од ставот (1) од овој член, може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

1) е државјанин на Република Северна Македонија;

2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;

3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност и

4) има минимум пет години работно искуство.

(4) Покрај условите од ставот (3) на овој член, извршните членови на одборот на директори треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:

-најмалку еден извршен член на одборот на директори треба да имаат најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на акционерското друштво, согласно со Националната класификација на дејностите,

-најмалку еден извршен член на одборот на директори да има најмалку три години работно искуство од областа на финансиско работење,

-најмалку еден извршен член на одборот на директори да има најмалку три години работно искуство од областа на правните работи и

-најмалку еден извршен член на одборот на директори да има најмалку три години работно искуство од областа на техничките науки. “.

(5) Во случај кога одборот на директори има помалку од пет члена, секој од членовите, покрај условите од ставот (1) на овој член, треба да има работно искуство од една од областите од ставовите (2) и (3) од овој член, при што најмалку еден неизвршен член мора да има работно искуство од ставот (2) алинеја 1 на овој член, а најмалку еден извршен член мора да има работно искуство од ставот (3) алинеја 1 на овој член.

Начин на избор на извршните членови

Член 399

(1) Начинот на избор на извршен член на одборот на директори се определува со статутот. Во статутот може да се одреди изборот на извршен член да се врши и со едногласна одлука на сите членови на одборот на директори.

(2) Еден од членовите на одборот на директорите, избран за извршен член, може да го носи називот што е вообичаен за вршење на функцијата (генерален директор, односно главен извршен директор и друг назив), а другите извршни членови можат да го носат називот што е вообичаен за вршење на функцијата што му е доверена како на извршен член на одборот на директори.

(3) Ако одборот на директорите има повеќе од еден извршен член, членовите на одборот на директори со мнозинство гласови определуваат кој извршен член е посебно одговорен за прашањата на вработените и односите со нив.

Претседател на одборот на директори

Член 400

- (1) Одборот на директори, од редот на своите неизвршни членови, со мнозинство гласови од вкупниот број на членови на одборот на директори, избира претседател на одборот.
- (2) Одборот на директори може да го разреши претседателот во кое било време и да избере нов претседател.
- (3) Претседателот на одборот на директори ги свикува и претседава со состаноците, одговорен е за водењето евиденција за состаноците и организирањето на другите начини (форми) на работа и одлучување на одборот на директори.
- (4) Ако претседателот од кои и да е причини не е во можност да ја врши функцијата претседател или ако е отсутен, со состаноците на одборот на директори претседава друг неизвршен член, со мнозинство гласови на присутните членови на одборот на директори.

Овластувања на одборот на директорите

Член 401

Одборот на директори, во рамките на овластувањата определени со законот и статутот и овластувањата што изречно му се дадени од собранието, управува со друштвото. Одборот на директори има најшироки овластувања во управувањето со друштвото во рамките на предметот на работењето на друштвото и во дејствувањето во сите околности од името на друштвото, со исклучок на овластувањата што изречно им се дадени на неизвршните членови на одборот на директори.

Овластувања на извршните членови

Член 402

- (1) Со исклучок на овластувањата за коишто со закон изречно е определено дека ги врши одборот на директори, извршните членови го водат работењето на друштвото и имаат најшироки овластувања да ги вршат сите работи сврзани со раководењето, спроведувањето на одлуките на одборот на директори и вршењето на тековните активности на друштвото и да дејствуваат во сите околности од името на друштвото.
- (2) Одборот на директори им го доверува на извршните членови застапувањето на друштвото во односите со трети лица.
- (3) Ако одборот на директори избере повеќе од еден извршен член, го назначува членот кој го води работењето на извршните членови и на чиј предлог одборот на директори ги утврдува внатрешната организација и начинот на којшто се врши координацијата на водењето на работењето на друштвото.
- (4) Одборот на директори поднесува пријава за упис во трговскиот регистар на извршните членови овластени за застапување на друштвото. Пријавата ја потпишуваат сите членови на одборот на директори, освен ако членовите не дале писмено овластување на извршен член на одборот на директори да ја потпише пријавата. При уписот во трговскиот регистар извршните членови поднесуваат потписи-заверени, приложени и дадени во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.
- (5) Извршните членови, заради извршување на овластувањата од ставот (1) на овој член, можат да назначат раководни лица кои го вршат секојдневното водење на работењето на друштвото во согласност со одлуките, насоките и налозите на извршните членови на одборот на директори.

Овластувања на неизвршните членови во вршењето надзор

Член 403

(1) Неизвршните членови, покрај овластувањата што со овој закон им се определени во вршењето на правото на надзор над водењето на работењето од страна на извршните членови, имаат право да вршат увид и да ги проверуваат книгите и документите на друштвото, како и имотот, особено благајната на друштвото и хартиите од вредност и стока. Неизвршните членови за вршење одделни стручни работи од надзорот можат да задолжат кое било вработено лице во друштвото или друго стручно лице.

(2) Во вршењето на надзорот, претседателот на одборот на директори или кој било неизвршен член, овластениот ревизор или друго лице определено со статутот или акционери кои претставуваат најмалку една десеттина од акциите со право на глас, можат да бараат свикување состанок на одборот на директори. Барањето се доставува до претседателот на одборот на директори.

Овластувања коишто не можат да се пренесат врз извршните членови

Член 404

(1) Одборот на директорите не може да ги пренесе врз извршните членови овластувањата кога се одлучува за:

- 1) затворање (престанување) или пренос на претпријатие или на негов дел што учествува со над 10% во приходот на друштвото;
- 2) намалување или проширување на предметот на работење на друштвото;
- 3) суштествени внатрешни организациони промени на друштвото што се определуваат со акт на друштвото;
- 4) воспоставување долгорочна соработка со други друштва од суштествено значење за друштвото или нејзино прекинување;
- 5) основање и престанување на трговско друштво што учествува со над една десеттина во основната главнина на друштвото и
- 6) основање и престанување на подружници на друштвото.

(2) Со статутот може да се забрани пренесување овластувања врз извршните членови и за одлучување за други прашања од надлежноста на одборот.

(3) Забраните предвидени со ставовите (1) и (2) од овој член не можат да се истакнуваат спрема трети лица, освен ако друштвото докаже дека третото лице знаело за тоа или, со оглед на сите околности, морало да знае за тоа.

Свикување состанок

Член 405

Одборот на директори, во текот на годината, задолжително одржува најмалку четири редовни состаноци и тоа на секои три месеца, при што еден од нив мора задолжително да се одржи во рок од еден месец пред одржувањето на годишното собрание.

Пододдел 3
ДВОСТЕПЕН СИСТЕМ НА УПРАВУВАЊЕ
(УПРАВЕН ОДБОР И НАДЗОРЕН ОДБОР)

Прв отсек
УПРАВЕН ОДБОР

Состав и избор

Член 406

- (1) Управниот одбор има најмалку три, а најмногу 11 члена.
- (2) По исклучок од ставот (1) на овој член, во друштвата коишто имаат основна главнина помала од 150.000 ЕВРА во денарска противвредност, наместо управен одбор може да биде избран управител, со сите права и обврски што ги има управниот одбор.
- (3) Надзорниот одбор ги избира членовите на управниот одбор, односно управителот. Со одлуката за избор на членовите на управниот одбор, еден од членовите на управниот одбор се именува за претседател на управниот одбор.
- (4) Надзорниот одбор определува кој член на управниот одбор е посебно одговорен за прашањата на вработените и за односите со нив.
- (5) Надзорниот одбор може да го разреши претседателот на управниот одбор во кое било време и да именува нов претседател.
- (6) Ни едно лице во исто време не може да биде член на управен одбор, односно управител и член на надзорен одбор.
- (7) Претседателот на управниот одбор ги свикува состаноците и претседава со нив и е одговорен за водењето на записникот од состаноците и за организацијата на други форми преку коишто управниот одбор работи и одлучува.
- (8) Ако претседателот од кои било причини не е во можност да ја врши функцијата или ако е отсутен, со состаноците на управниот одбор претседава член на управниот одбор именуван од надзорниот одбор.
- (9) Управниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како среден или голем трговец, може да има најмалку три, а најмногу седум членови.
- (10) Управниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како микро или мал трговец, може да има најмалку три, а најмногу пет членови.

Услови кои мора да ги исполнува член на управен одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 407

- (1) За член на управен одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:
  - 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
  - 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;
  - 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- (2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, членовите на управниот одбор треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:

- најмалку два члена на управниот одбор, да имаат најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на акционерското друштво, согласно со Националната класификација на дејностите
  - најмалку еден член на управниот одбор да има најмалку три години работно искуство од областа на финансиско работење,
  - најмалку еден член на управниот одбор да има најмалку три години работно искуство од областа на правните работи и
  - најмалку еден член на управниот одбор да има најмалку три години работно искуство од областа на техничките науки.
- (3) Во случај кога управниот одбор има помалку од пет члена, секој од членовите, покрај условите од ставот (1) на овој член, треба да има работно искуство од една од областите од ставот (2) на овој член, при што најмалку еден член мора да има работно искуство од ставот (2) алинеја 1 на овој член.
- (4) За претседател на управниот одбор на друштвото од ставот (1) на овој член може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:
- 1) е државјанин на Република Македонија;
  - 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;
  - 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
  - 4) има минимум пет години работно искуство.
- (5) Времетраењето на мандатот на членовите на управниот одбор на акционерското друштво во доминантна или во целосна државна сопственост изнесува четири години, со право на уште еден последователен мандат.

Избор на членови на управниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 408

- (1) Членовите на управниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата ги избира надзорниот одбор.
- (2) За избор на членови на управниот одбор, три месеци пред истекот на мандатот на постојните членови, на предлог на претседателот на надзорниот одбор, надзорниот одбор распишува јавен повик за пријавување заинтересирани лица, на веб-страницата на акционерското друштво за кое е распишан јавниот повик и на веб страната на Владата на Република Северна Македонија, односно на веб страницата на општината, односно на градот Скопје.
- (3) Јавниот повик од ставот (2) на овој член особено содржи податоци за условите кои треба да бидат исполнети од член 407 од овој закон.
- (4) На јавниот повик од ставот (2) на овој член може да се пријават сите заинтересирани кандидати, а со пријавата доставуваат и документација со која се потврдува дека ги исполнуваат условите од јавниот повик.
- (5) Формата и содржината на јавниот повик од ставот (2) на овој член, начинот на поднесување на пријавата, обрасците за пријавување, начинот на бодување и селекција на кандидатите, како и други прашања во врска со спроведувањето на постапката за избор и отповикување на членови на управниот одбор, ги пропишува министерот за економија.
- (6) За избор на членови на управниот одбор, постапката за селекција ја спроведува Комисијата од членот 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од членот 366 став (9) од овој закон .
- (7) Во постапката за селекција на членови на управниот одбор се применуваат одредбите од членовите 367 и 368 од овој закон кои се однесуваат на постапката за селекција на членови на одборот на директори и на надзорниот одбор.

Интервју, избор на кандидати и одлука за избор членови на управниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 409

(1) Комисијата од членот 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од членот 366 став (9) од овој закон, најдоцна десет дена од денот на завршување на административната селекција спроведува интервју со кандидатите што успешно ја поминале административната селекција.

(2) Точниот датум, време и место на одржување на интервјуто се објавуваат на веб-страницата на акционерското друштво и на веб страницата на Владата на Република Северна Македонија, односно на веб страницата на општината, односно на градот Скопје.

(3) На интервјуто, преку ситуациони прашања, се проверуваат општите работни компетенции за член на управниот одбор, а преку стручни прашања или практични задачи, се проверуваат посебните работни компетенции и се врши нивно бодување.

(4) Во рок од три дена од денот на спроведувањето на интервјуто, согласно со освоените бодови од административната селекција и интервјуто, од кандидатите кои освоиле најмалку 60% од вкупниот број бодови од сите фази на постапката за селекција, Комисијата од членот 366 став (8) од овој закон, односно Комисијата од членот 366 став (9) од овој закон подготвува и до надзорниот одбор доставува ранг-листа од најмногу 15 најдобро рангирани кандидати за членови на управниот одбор, која се објавува на веб страницата на акционерското друштво и на веб страницата на Владата на Република Северна Македонија, односно на веб страницата на општината, односно на градот Скопје .

(5) Надзорниот одбор најдоцна 15 дена од денот на приемот на предлогот од ставот (4) на овој член, донесува одлука за избор на членови на управниот одбор на акционерското друштво од редот на најдобро рангираните кандидати.

(6) Надзорниот одбор на акционерското друштво и Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје, се должни во рок од 15 дена од денот на донесувањето на одлуката од ставот (5) на овој член, на веб-страницата на акционерското друштво и на веб страницата на Владата на Република Северна Македонија, односно на општината, односно на градот Скопје, да ги објават кратките биографии на сите членови на управниот одбор.

(7) Владата на Република Северна Македонија, односно општината, односно градот Скопје, целокупната документација од постапката за селекција ја чуваат најмалку десет години согласно со Законот за заштита на личните податоци.

Поведување управен спор

Член 410

Незадоволните кандидати од постапката за селекција за членови на управниот одбор на акционерското друштво имаат право да поведат управен спор до надлежен суд согласно со Законот за управни спорови.

Овластувања

Член 411

(1) Управниот одбор управува со друштвото и, во тие рамки, го води работењето на друштвото под сопствена одговорност. Управниот одбор има најшироки овластувања во управувањето со друштвото, односно во вршењето на сите работи сврзани со водењето на работите и на тековните активности на друштвото и да дејствува во сите

околности од име на друштвото во рамките на предметот на работењето на друштвото, со исклучок на овластувањата коишто изречно му се дадени на собранието и на надзорниот одбор.

(2) Сите членови на управниот одбор ги водат и ги вршат заедно работите од ставот (1) на овој член. Со статутот може да се одреди и поинаков начин на водење и на вршење на овие работи.

(3) Управниот одбор, заради извршување на овластувањата од ставот (1) на овој член, може да назначи раководни лица кои го вршат секојдневното водење на работењето на друштвото во согласност со одлуките, насоките и напорите на управниот одбор.

Одлучување со претходно одобрение на надзорниот одбор

Член 412

(1) Управниот одбор, со претходно одобрение на надзорниот одбор, одлучува за прашањата определени во членот 404 став (1) од овој закон.

(2) Со статутот можат да бидат определени и други случаи кога за одлуките на управниот одбор е потребно претходно одобрение на надзорниот одбор.

(3) Немањето претходно одобрение од надзорниот одбор не може да се истакнува спрема трети лица.

Застапување на друштвото

Член 413

(1) Членовите на управниот одбор го застапуваат друштвото во односите со трети лица заеднички, освен ако со статутот поинаку не е определено.

(2) Управниот одбор, со одобрение на надзорниот одбор, може да овласти еден или повеќе членови на управниот одбор да го застапуваат друштвото. Во тој случај, другите членови на управниот одбор се исклучени од застапувањето. Овластувањето за застапувањето може да биде повлечено во секое време од надзорниот одбор.

(3) Управниот одбор поднесува пријава за упис во трговскиот регистар на членовите на управниот одбор овластени за застапување на друштвото. Пријавата ја потпишуваат сите членови на управниот одбор, освен ако членовите не дале писмено овластување на член на управниот одбор да ја потпише пријавата. При уписот во трговскиот регистар, членовите на управниот одбор, овластени за застапување, поднесуваат потписи-заверени, приложени и дадени во согласност со членот 70 ставови (2) и (3) од овој закон.

(4) Ограничувањата на овластувањата за застапување на членовите на управниот одбор немаат правно дејство спрема трети лица, дури и ако ограничувањата биле објавени.

(5) Членовите на управниот одбор коишто го застапуваат друштвото можат да го носат називот генерален директор или друг назив.

Втор отсек НАДЗОРЕН ОДБОР

Состав и избор на членовите на надзорниот одбор

Член 414

(1) Надзорниот одбор има најмалку три, а најмногу 11 члена.

(2) Собранието ги избира членовите на надзорниот одбор. При изборот на членовите на надзорниот одбор се назначува кои членови се избираат како независни членови на надзорниот одбор.

(3) Ако надзорниот одбор има до четири члена, најмалку еден од членовите е независен член. Ако надзорниот одбор има повеќе од четири члена, најмалку една четвртина од неговите членови се независни членови на надзорниот одбор.

(4) Надзорниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како среден или голем трговец, може да има најмалку три, а најмногу седум членови.

(5) Надзорниот одбор во друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, класифицирано како микро или мал трговец, може да има најмалку три, а најмногу пет членови.

Услови кои мора да ги исполнува член на надзорен одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 415

(1) За член на надзорен одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата, може да биде именувано лице кое ги исполнува следниве услови:

1) е државјанин на Република Северна Македонија;

2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование од областа на правните науки, економските науки или од областа на дејноста на акционерското друштво и

3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење професија, дејност или должност.

(2) Покрај условите од ставот (1) на овој член, членовите на надзорниот одбор треба да имаат и соодветно работно искуство, и тоа:

- еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на дејноста на акционерското друштво, согласно со Националната класификација на дејностите

- еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на финансиското работење и

- еден член на надзорниот одбор да има најмалку пет години работно искуство од областа на правните работи .

(3) Во случај кога надзорниот одбор има помалку од пет члена, секој од членовите, покрај условите од ставот (1) на овој член, треба да има работно искуство од една од областите од ставот (2) на овој член, при што најмалку еден член мора да има работно искуство од став (2) алинеја 1 на овој член.

Претседател на надзорниот одбор

Член 416

(1) Надзорниот одбор, од редот на своите членови, со мнозинство гласови од вкупниот број на членовите на надзорниот одбор, избира претседател на надзорниот одбор.

(2) Надзорниот одбор може да го разреши претседателот во кое било време и да избере нов претседател.

(3) Претседателот на надзорниот одбор ги свикува седниците и претседава со нив, одговорен е за водењето на евиденцијата за состаноците и организирањето на другите начини (форми) на работа и на одлучување на надзорниот одбор.

(4) Ако претседателот на надзорниот одбор од кои било причини не е во можност да ја врши функцијата или е отсутен, со состаноците на надзорниот одбор претседава член на надзорниот одбор избран со мнозинство гласови на присутните членови на надзорниот одбор.

Услови кои мора да ги исполнува претседател на надзорниот одбор во акционерско друштво во доминантна или во целосна сопственост на државата

Член 417

За претседател на надзорниот одбор во акционерско друштво со доминантна или во целосна сопственост на државата друштвото може да биде избрано лице кое ги исполнува следниве услови:

- 1) е државјанин на Република Северна Македонија;
- 2) има стекнати најмалку 240 кредити според ЕКТС или завршен VII/1 степен образование;
- 3) во моментот на именувањето со правосилна судска пресуда не му е изречена казна или прекршочна санкција забрана за вршење на професија, дејност или должност;
- 4) има минимум пет години работно искуство.

Овластувања на надзорниот одбор

Член 418

- (1) Надзорниот одбор врши надзор врз управувањето со друштвото што го врши управниот одбор.
- (2) Надзорниот одбор може да врши увид и да ги проверува книгите и документите на друштвото, како и имотот, особено благајната на друштвото и хартиите од вредност и стока. Надзорниот одбор за вршење одделни стручни работи од надзорот може да задолжи одделни членови на одборот, овластениот ревизор или стручни лица.
- (3) На надзорниот одбор не можат да му бидат пренесени овластувања во врска со управувањето на друштвото, освен ако со овој закон поинаку не е определено. По исклучок, со статутот може да се определи дека за определени видови работи управниот одбор може да одлучува само со претходно одобрение на надзорниот одбор. Ако надзорниот одбор одбие да даде одобрение, управниот одбор, со образложение поднесено во писмена форма, може да бара одобрение од собранието. Одлуката со која собранието дава одобрение се донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува под две третини од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Со статутот можат да се определат и други услови за усвојување на одлуката.
- (4) Надзорниот одбор го застапува друштвото спрема членовите на управниот одбор.

Свикување состанок

Член 419

- (1) Надзорниот одбор одржува состанок ако тоа го налага извршувањето на работите во рамките на неговите надлежности.
- (2) Секој член на надзорниот одбор или на управниот одбор, со барање поднесено во писмена форма, може со наведување на причините и целта да бара од претседателот на надзорниот одбор да свика состанок на надзорниот одбор. Состанокот мора да се одржи во рок од 15 дена од денот кога е поднесено барањето.
- (3) Надзорниот одбор, во текот на годината, задолжително одржува најмалку четири редовни состаноци и тоа на секои три месеца, при што еден од нив мора задолжително да се одржи во рок од еден месец пред одржувањето на годишното собрание.
- (4) Покрај обврската за одржување состаноци, определена во ставот (2) од овој член, надзорниот одбор може да одржува и други состаноци што ги свикува претседателот на надзорниот одбор или што се свикани по писмено барање на некој од членовите на одборот, овластениот ревизор или друго лице определено во статутот, акционерите кои претставуваат најмалку една десеттина од акциите со право

на глас. Барањето се доставува до претседателот на надзорниот одбор. Ако претседателот не го свика состанокот по поднесеното писмено барање во рокот од ставот (1) на овој член, членовите на надзорниот одбор можат да го свикаат состанокот на начин определен во членот 382 став (3) од овој закон.

Пододдел 4 СОБРАНИЕ НА ДРУШТВОТО

Прв отсек ОПШТИ ОДРЕДБИ ЗА СОБРАНИЕТО

Собрание

Член 420

- (1) Акционерите своите права во друштвото ги остваруваат на собранието, освен ако со овој закон поинаку не е определено.
- (2) На секој акционер запишан во акционерската книга, од денот на уписот, му припаѓа право на учество во работата на собранието и право на глас, освен ако со овој закон поинаку не е определено.
- (3) Членовите на органот на управување и на надзорниот одбор учествуваат во работата на собранието без право на глас, освен ако не се акционери.

Надлежност на собранието

Член 421

- (1) Собранието одлучува само за прашањата изречно определени со овој закон и со статутот, а особено за:
  - 1) измена на статутот;
  - 2) одобрување на годишните финансиски извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година и одлучување за распределбата на добивката;
  - 3) избор и отповикување на членовите на одборот на директори и на членовите на надзорниот одбор;
  - 4) одобрување на работата и на водењето на работењето со друштвото на членовите на органот на управување и на надзорниот одбор;
  - 5) промена на правата врзани за одделни родови и класи акции;
  - 6) зголемување и намалување на основната главнина на друштвото;
  - 7) издавање акции и други хартии од вредност;
  - 8) назначување овластен ревизор за ревизија на годишните финансиски извештаи ако друштвото е обврзник за ревизија;
  - 9) преобразба на друштвото во друга форма на друштво, како и за статусните промени на друштвото и
  - 10) престанување на друштвото.
- (2) Собранието во случај кога Владата на Република Северна Македонија е основач на друштвото, покрај прашањата од став (1) на овој член дава согласност на актот за утврдување на висината на бодот за пресметување на платите на вработените во акционерското друштво.
- (3) Собранието избира претседавач со седницата на собранието, записничар и двајца акционери заверувачи на записникот, освен ако записникот не го води нотар. Собранието избира и комисија за спроведување тајно гласање и други физички лица (бројачи на гласови и други) ако тоа е потребно за вршење други работи коишто го овозможуваат непреченото одвивање на работата на собранието на начин и според условите определени со овој закон и со статутот.

(4) Ако собранието одлучува за измена на податок што во согласност со членот 319 од овој закон се запишува во трговскиот регистар записникот го води нотар.

(5) Собранието не може да одлучува за прашања од областа на управувањето, односно од областа на водењето на работењето на друштвото што се надлежност на органите на управување, освен ако тоа со овој закон поинаку не е определено.

Годишно собрание

Член 422

(1) Годишното собрание го свикува органот на управување најдоцна три месеца по составувањето на годишните финансиски извештаи и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, а не подоцна од шест месеца од завршувањето на календарската година или 14 месеца од одржувањето на последното годишно собрание.

(2) На годишното собрание:

1) се разгледуваат и се усвојуваат годишните финансиски извештаи, и годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година;

2) се одлучува за употребата на чистата добивка или за покривање на загубата и

3) се одобрува работата на членовите на органот на управување и на надзорниот одбор.

(3) Ако органот на управување не го свика годишното собрание навреме, собранието без одлагање го свикуваат неизвршните членови на одборот на директорите, односно надзорниот одбор.

(4) Ако годишното собрание не го свикаат неизвршните членови на одборот на директорите, односно надзорниот одбор или ако од кои било други причини не се одржи во рокот определен во ставот (1) на овој член, одлука за свикување на годишното собрание може да донесе судот по предлог на кој било акционер.

(5) Годишното собрание по завршувањето на деловната година, задолжително одлучува за одобрување на работата и за водењето на работењето на друштвото од страна на членовите на органот на управување и за работата на членовите на надзорниот одбор. За одобрување на работата на членовите на органите на друштвото се гласа одделно за секој член на органот.

(6) Расправата и одобрувањето на работата на органот на управување, односно на надзорниот одбор, односно за начинот на водењето на работењето на друштвото мора да биде поврзана со расправата за годишните финансиски извештаи и годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година.

(7) Во годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, органот на управување има обврска објективно да ги презентира и да ги објасни главните фактори и околностите коишто влијаеле на определувањето на работењето, вклучувајќи ги и промените во опкружувањето во чишто рамки друштвото дејствува, одговорот на друштвото на тие промени и нивното влијание, политиката на вложувања за одржување и за поддршка на успешноста во работењето на друштвото, вклучувајќи ја и политиката на дивиденди, изворите на средствата на друштвото, политиката на односот на долгорочниот долг спрема основната главнина и политиката на управување со ризикот, големите зделки и зделките со заинтересирана страна со прикажани податоци за објавување известување за намерата за склучување и за целосно реализирање на зделката со заинтересирана страна, за висината на износот на правните работи кои се извршени врз основа на зделка со заинтересирана страна и начинот и постапката во која била одобрена зделката со заинтересирана страна, име, презиме и адреса на заинтересираната страна ако е физичко лице, или назив и седиште ако заинтересираната страна е правно лице, како и средствата на друштвото чијашто вредност не е одразена во билансот на состојбата според меѓународните стандарди за финансиско известување, изгледите за идниот развој на друштвото и неговиот деловен потфат, активностите во сферата на истражувањето и развојот, како и информациите во врска со стекнувањето сопствени акции, во

зависност од релевантните околности. Во годишниот извештај за работата на друштвото задолжително се објавуваат и детални податоци за примањата во органи на управување во други друштва (плата, надоместоци на плата, надоместоци за членство, бонус, осигурувања и други права) за сите извршни членови на одборот на директори, членовите на управниот одбор, неизвршните членови на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор. Во годишниот извештај за работата на друштвото задолжително се објавуваат и детални податоци за вработувањето, односно за заснован работен однос кај други работодавачи (назив на работодавач, дејност, висина на плата, надоместоци на плата, бонус, осигурувања и други права) за извршните членови на одборот на директори, членовите на управниот одбор, неизвршните членови на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор. Во годишниот извештај за работа на друштвото задолжително се објавуваат и податоци согласно со прописите со кои се уредува водењето сметководство, подготовка на финансиски извештаи и друг вид известување од страна на органите на управување.

(8) Ако годишното собрание не ја одобри работата на органот на управување, односно на надзорниот одбор или на некои од членовите на овие органи, на истата седница собранието може да одлучи да пристапи кон избор на сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор или кон избор на нови членови на овие органи на местото на оние на кои собранието не им ја одобрило работата. Во овој случај, им престанува мандатот на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, на кои не им е одобрена работата, без да се донесе посебна одлука од собранието. Собранието може да одлучи членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор на кои им ја одобрило работата да продолжат да ги вршат неодложните работи во друштвото до изборот на полниот состав на овие органи што се врши на продолжена седница што се одржува во рок не пократок од осум дена и не подолг од 15 дена од денот на објавувањето на датумот на којшто ќе продолжи седницата на годишното собрание. Денот на одржувањето на продолжената седница се објавува во дневен весник.

(9) Одлуката за одобрување на работата на сите членови на органот на управување, односно на надзорниот одбор не го исклучува правото да се бара надомест на штета.

(10) Одредбите од овој закон со коишто се уредува собранието се применуваат и на годишното собрание, освен ако со овој закон поинаку не е определено.

Извештај за корпоративно управување на акционерските друштва чии акции се примени на тргување на регулиран пазар

Член 423

(1) Надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори, на акционерско друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти се должни да обезбедат органот на управување во посебен дел од годишниот извештај за работата на друштвото да даде извештај за примена на кодексот за корпоративно управување на регулираниот пазар согласно со правилата на тој пазар.

(2) Извештајот од ставот (1) на овој член е составен дел на годишниот извештај за работата на акционерско друштвото и содржи:

- 1) известување за кодексот за корпоративно управување кој друштвото го применува, како и местото каде што текстот на кодексот е јавно достапен;
  - 2) известувања за примената на корпоративното управување од страна на друштвото кое го применува кодексот, а особено оние кои изречно не се пропишани со закон;
  - 3) отстапувања од правилата на кодексот за корпоративно управување од точката 1) на овој став, ако такви отстапувања постојат и образложение за таквите отстапувања
- и

4) дополнителни податоци за содржината на извештајот за корпоративно управување кои се бараат согласно со прописите со кои се уредува водењето сметководство, подготовка на финансиски извештаи и друг вид известување од страна на органите на управување.

Втор отсек СВИКУВАЊЕ И ОДРЖУВАЊЕ СОБРАНИЕ

Свикување собрание

Член 424

(1) Кога тоа го бара интересот на друштвото и на акционерите, во времето меѓу две годишни собранија, може да се свика собрание.

(2) Органот на управување, надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори можат, со мнозинство гласови од своите членови, кога тоа е предвидено со овој закон, по своја иницијатива или по барање на акционер, да донесат одлука за свикување собрание.

(3) Барање за свикување собрание можат да поднесат акционери кои имаат најмалку една десеттина од сите акции со право на глас. Во барањето што го поднесуваат по писмен пат, акционерите кои бараат свикување собрание мораат да ги наведат целта и причините за свикувањето на собранието, своето име и презиме, местото на живеење и ЕМБГ, односно фирмата, седиштето и ЕМБС ако акционерот е правно лице. Кон барањето акционерите доставуваат и извод од акционерската книга издадена од овластен депозитар во којшто е наведен бројот на акциите со право на глас коишто ги поседуваат во друштвото.

(4) Барањето се доставува до органот на управување во седиштето на друштвото. Барањето може да биде содржано во еден документ или во два или повеќе документа потпишани од акционерите кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите со право на глас.

(5) На свиканото собрание согласно со одредбите од овој член може да се расправа и одлучува само поради причините заради кое е свикано. Со ова не се ограничува правото на останатите лица да свикаат друго собрание.

(6) Органот на управување, во рок од осум дена од денот на приемот на барањето на акционерите за свикување собрание, донесува одлука за прифаќање или за одбивање на барањето. Во одлуката за одбивање на барањето мора да се наведат причините поради коишто е така одлучено.

(7) Ако по барањето на акционери кои имаат мнозинство од сите акции со право на глас органот на управување, односно надзорниот одбор не свика собрание во рок од 24 часа од денот на поднесувањето на барањето, акционерите можат да поднесат предлог за свикување собрание до судот.

Свикување собрание врз основа на одлука на суд

Член 425

(1) Ако органот на управување, надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори не донесат одлука во рокот од ставовите (6) и (7) од членот 424, или не го прифатат барањето за свикување собрание, судот по предлог може да донесе одлука да се свика собрание.

(2) Судот во рок од осум дена од денот на поднесувањето на предлогот од ставот (1) на овој член, донесува одлука за свикување собрание ако се исполнети условите, начинот и постапката за свикување собрание, определени со овој закон и ако прашањата предложени за дневниот ред, според овој закон или според статутот, се во надлежност на собранието.

(3) Во одлуката за свикување на собранието од ставот (2) на овој член, судот наложува свикување на собранието и преземање на конкретни дејствија што се неопходни за остварување на целите заради коишто се свикува собранието, вклучувајќи и назначување лице кое ќе го свика собранието. Лицето назначено од судот го одредува времето и местото на одржување на собранието, датумот за евиденција на акционерите кои имаат право на глас и поднесува барања до акционерското друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструментиза објава на свикувањето на собранието на официјалната интернет страница на друштвото и на официјалната интернет страница на регулираниот пазар на кој се примени за тргување акциите на друштвото, како и другите потребни дејствија за успешно свикување и одржување седница на собранието на друштвото. Акционерското друштво и регулираниот пазар се должни без одлагање и навремено да ги исполнат сите потребни барања согласно со одредбите на овој закон за свикување седница на собрание и негово објавување на интернет страницата, упатени до нив од лицето кое го свикава собранието. Лицето за преземање на дејствијата за свикување на собрание може да користи и адвокатски услуги.

(4) Собранието чиешто свикување ќе биде наложено со одлука од ставот (2) на овој член, се свикава најдоцна во рок од осум дена од денот на доставувањето на донесената одлука на судот со која се наложува свикување на собранието до лицето определено од страна на судот кое ќе го свика собранието.

(5) Трошоците за одржување на собранието, како и судските трошоци и трошоците за адвокатски услуги од ставот (3) на овој член, ако судот го одобри барањето, паѓаат на товар на друштвото. Ако судот го одбие барањето, сите трошоци паѓаат на товар на предлагачот.

Покана и јавен повик за свикување собрание

Член 426

(1) Собранието може да биде свикано со покана или со објавување јавен повик или со покана и со објавување јавен повик до акционерите.

(2) Собранието се свикава со праќање покана до сите акционери чиишто акции им даваат право на учество во работата на собранието коешто се свикава. Поканата се испраќа според изводот од акционерската книга, којшто не е постар од три дена до денот на испраќањето на поканата.

(3) Јавниот повик за одржување на седница на собранието се објавува на половина страница во најмалку еден дневен весник што излегува на целата територија на Република Северна Македонија. Друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, треба да ја објават содржината на јавниот повик и на насловната страница од својата официјална интернет страница, а кога нивните акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти да ја поднесат за објавување и на интернет страницата на регулираниот пазар.

(4) Испраќањето на поканата се врши на начин којшто овозможува да се потврди датумот кога е испратена и датумот кога е примена од секој акционер.

(5) Рокот којшто тече од денот на објавувањето на јавниот повик, односно од денот на испраќањето на поканата за учество на собранието до денот на одржувањето на собранието е 21 ден до денот на одржувањето на собранието.

(6) Органот на управување го определува денот (датум на евиденција) којшто ќе го користи за испраќање покани според изводот од акционерската книга, којшто не може да биде подолг од три дена.

(7) Собранието може да донесе одлука за свикување седница на собрание која не е редовна годишна седница на еден од начините пропишани во ставот (1) на овој член, во рок кој не може да биде подоцна од четиринаесеттиот ден пред денот на кој треба

да се одржи седницата на собранието, ако друштвото има воспоставено или користи електронски систем, со кој му се овозможува на секој акционер електронски да гласа. Одлуката за свикување седница на собрание, собранието на друштвото ја донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува помалку од две третини од акциите со право на глас претставени на собрание и рокот за нејзиното важење не може да биде подоцна од одржувањето на првото наредно годишно собрание на друштвото.

(8) Ако седницата на собранието која била свикана на начин како што е пропишано во ставот (7) од овој член нема да се одржи поради немање кворум, во рок кој не е пократок од 10 дена, а не подолг од 15 дена од денот на којшто требало да се одржи уредно свиканата седницата на собранието, се закажува нов датум за одржување на собранието (одложена седница на собрание). Свикувањето на одложената седница на собранието, како и секое наредно свикување може да биде во рок којшто е различен од рокот определен во ставот (7) на овој член под услов да не е ставена нова точка на дневниот ред и ако изминале најмалку десет дена од датумот кога е извршено последното свикување и датумот кога требало да се одржи седницата на собранието.

(9) Трошоците за објавување на јавниот повик, односно за испраќање на поканите за свикување на седница на собранието на друштвото, паѓаат на товар на друштвото.

Содржина на поканата, односно на јавниот повик

Член 427

(1) Поканата, односно јавниот повик за свикување собрание ги содржи следниве податоци:

- 1) фирмата и седиштето на друштвото;
- 2) местото и датумот на одржување на собранието;
- 3) датумот на евиденција на акционерите кои имаат право на учество и на глас на собранието, според состојбата во акционерската книга добиена од овластен депозитар, не постара од 48 часа пред одржувањето на седницата на собранието;
- 4) другите процедурални формалности, пропишани со статутот, што се од значење за присуството на собранието и за начинот на гласање;
- 5) дневниот ред според кој ќе работи собранието и
- 6) начинот на којшто се достапни материјалите што се подготвени за собранието коешто е свикано.

(2) Со статутот можат да се определат и другите податоци коишто треба да ги содржи поканата, односно јавниот повик што се од значење за вршење на правата на акционерите во врска со свикувањето и со одржувањето на собранието.

(3) Материјалите мораат да бидат достапни до акционерите од денот на испраќањето на поканата, односно на објавувањето на јавниот повик.

Содржина на поканата, односно на јавниот повик кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 428

(1) Во јавниот повик, односно во поканата за одржување на седница на собрание на друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, се означува датумот и часот на одржување на седницата, се наведува местото на одржување на седницата и се прикажува предложениот дневен ред на седницата на собранието.

(2) Јавниот повик, односно поканата за одржување седница на собрание кај друштвата од ставот (1) на овој член, содржи опис на постапките според кои акционерите учествуваат и гласаат на седница на собранието, а особено за тоа како:

- 1) акционерите можат да вклучат точки во дневниот ред на собранието и да предлагаат одлуки со информација за тоа како истото можат да го прават откако ќе им се достави поканата, односно откако ќе се објави повикот, како акционерите можат да поставуваат прашања до друштвото за точките од дневниот ред на седницата на собранието и со информација за рокот до кој тоа можат да го сторат. По исклучок, јавниот повик, односно поканата може да ги содржи само последните рокови до кои може да се предлагаат точки на дневниот ред, поставуваат прашања, односно да се предлагаат одлуки ако во поканата, односно во јавниот повик е наведена официјалната интернет страница на друштвото со упатување дека на истата можат да се најдат детални информации за начинот на предлагање точки на дневниот ред, поставување прашања и предлагање одлуки од страна на акционерите;
  - 2) се одвива постапката за гласање преку полномошник, како ќе им се направат достапни обрасците за гласање преку полномошник на акционерите кога друштвото има подготвено такви обрасци и информација за тоа како друштвото е подготвено да ги прими електронски известувањата од страна на акционерите за дадени овластувања на полномошници и
  - 3) се одвива постапката за гласање со кореспонденција или електронски кога друштвото овозможува такво гласање.
- (3) Во јавниот повик, односно во поканата за одржување седница на собрание на друштвото од ставот (1) на овој член, треба да биде наведена адресата на официјалната интернет страница на друштвото на која ќе бидат достапни информациите од членот 429 од овој закон.

Обврска за објавување информации од страна на друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 429

- (1) Во период кој не може да започне подоцна од дваесет и првиот ден пред денот на одржување на седница на собранието на друштвото, како и на денот на одржувањето на седницата на собранието, друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти на својата интернет страница ги објавува најмалку следниве информации:
- 1) содржината на јавниот повик, односно поканата за свикување на седница на собрание на друштвото;
  - 2) вкупниот број на акции и вкупниот број на гласачки права кои произлегуваат од акциите со право на глас на денот на објавата на јавниот повик, односно на денот на испраќање на поканата, вклучително и вкупен број на акции од секој род и класа;
  - 3) документи и материјали кои ќе се разгледуваат на седницата на собранието на друштвото;
  - 4) предложените одлуки за донесување или каде што такви нема предложено, мислења на овластен орган или тело на друштвото по секоја точка од предложениот дневен ред на седницата на собранието на друштвото;
  - 5) предложените одлуки од акционерите кои друштвото веднаш откако ќе ги прими треба да ги објави и
  - 6) обрасците за гласање преку полномошник и обрасците за гласање со кореспонденција подготвени за преземање електронски од страна на акционерите. Во случај ако друштвото на акционерите не им ги направи обрасците достапни за електронско преземање од неговата интернет страница, тогаш на истата страница друштвото објавува како обрасците можат да се добијат во писмена форма и бесплатно, а по барање на акционер, ги доставува обрасците.
- (2) Во случај ако се свикува седница на собрание на друштвото врз основа на членот 426 став (7) од овој закон, а јавниот повик е објавен, односно поканата е

испратена подоцна од дваесет и првиот ден пред денот на одржувањето на седницата, рокот од ставот (1) на овој член се утврдува согласно со членот 426 став (7) од овој закон.

Начини на известување, доставување и прием на материјали и на други информации

Член 430

(1) Ако со овој закон и со статутот е определено да се врши известување, односно доставување материјал и друга информација од друштвото до акционерите и до друштвото, тоа мора да биде извршено преку препорачана пратка, телеграма, факс, електронска пошта или дневен весник.

(2) Известувањето, односно доставувањето материјал и друга информација од ставот (1) на овој член од друштвото до акционерите се смета дека е извршено, ако:

1) е испратено со препорачана пратка или со телеграма преку пошта, на местото на живеење пријавено од страна на акционерот во овластен депозитар; или

2) е испратено преку факс, на електронска пошта, или на електронска адреса, пријавена од страна на акционерот; или

3) е објавено во дневен весник.

(3) Известувањето, односно доставувањето материјал и друга информација од ставот (1) на овој член од друштвото до акционерите се смета дека е примено:

1) кога е пристигнато на местото на живеење на акционерот и запишано во акционерската книга;

2) кога е лично достапно, односно примено од овластено лице на друштвото, член на органот на управување, односно од акционер кој е физичко лице;

3) кога е примено по електронски пат кај којшто може да се потврди испраќањето и приемот и

4) со денот наведен во потврдата за предавање препорачана пратка или испраќање телеграма вклучувајќи ги и случаите на испратена, а не примена и подигната препорачана пратка, односно телеграма.

(4) Известувањето, односно доставувањето материјал и друга информација од акционер до друштвото се смета дека е примено:

1) кога е пристигнато во седиштето на друштвото коешто е запишано во трговскиот регистар;

2) кога лично е примено од овластено лице на друштвото, односно од член на органот на управување;

3) кога е примено по електронски пат кај којшто може да се потврди испраќањето и приемот и

4) со денот наведен во потврдата за предавање препорачана пратка или испраќање телеграма вклучувајќи ги и случаите на испратена, а не примена и подигната препорачана пратка, односно телеграма.

Дневен ред и вклучување нови точки на дневниот ред

Член 431

(1) Собранието може да одлучува само за прашања коишто се уредно ставени на дневен ред.

(2) Собранието може да расправа, без право на одлучување, и за прашања коишто не се уредно ставени на дневен ред.

(3) Секој акционер има право во кое било време да поднесува иницијатива за вклучување точки во дневниот ред на собрание коешто ќе биде свикано.

(4) Акционери кои поединечно или заедно поседуваат најмалку 5% од вкупниот број на акции со право на глас можат да предложат дополнување на дневниот ред со барање за вклучување нови точки ако истовремено приложат и образложение за

предложената точка за дополнување на дневниот ред или ако предложат одлука по предложената точка. Предлагањето точки на дневен ред друштвата можат да го овозможат да се врши со електронски средства.

(5) Акционери кои поединечно или заедно поседуваат 5% од вкупниот број на акции со право на глас имаат право по писмен пат да предложат за усвојување одлуки по секоја од точките кои се вклучени или ќе бидат вклучени во дневниот ред на седницата на собранието на друштвото. Предлагањето одлуки друштвата можат да го овозможат да се врши со електронски средства.

(6) Барањето за вклучување една или повеќе точки во дневниот ред на собранието коешто е свикано и/или предлагањето одлуки за усвојување се испраќа до органот на управување на друштвото, односно до свикувачот на собранието назначен од судот во согласност со овој закон во рок од осум дена од денот кога е испратена поканата, односно од денот кога е објавен јавниот повик за одржување на седница на собранието на друштвото.

(7) Барањето за вклучување една или повеќе точки во дневниот ред на собрание коешто е свикано не може да се одбие, освен во случаите:

1) ако акционерот, односно акционерите го пропуштиле рокот од ставот (6) на овој член;

2) ако акционерот, односно акционерите не поседуваат доволен број акции со право на глас во друштвото, во согласност со ставот (4) од овој член;

3) ако предлогот не ги исполнува другите услови предвидени со овој закон и

4) ако точката, односно точките коишто се бара да бидат вклучени во дневниот ред на собранието не спаѓаат во надлежност на собранието или не се во согласност со закон и со статутот.

(8) Ако барањето од ставот (6) на овој член не е ставено на дневен ред, освен во случаите од ставот (7) на овој член, конечна одлука по барањето донесува собранието при усвојувањето на дневниот ред.

(9) Барањето за вклучување една или повеќе точки во дневниот ред на свикано собрание, органот што го свикал собранието, односно лицето определено од судот да свика собрание, го испраќа до сите акционери, односно го објавува на ист начин на којшто ги испратил поканите, односно на којшто го објавил јавниот повик за учество на свиканото собрание, најдоцна осум дена пред денот на неговото одржување.

(10) Таму каде што остварувањето на правото на акционерите од ставовите (4) и (5) на овој член, повлекува измена на дневниот ред на седницата на собрание, кој веќе им е доставен/објавен на акционерите, друштвото го става на располагање ревидираниот дневен ред на истиот начин, како и претходниот дневен ред пред датумот на одржувањето на седницата на собранието на друштвото. Ревидираниот дневен ред е уредно ставен на располагање ако акционерите можат навремено да овластат полномошници или да гласаат со кореспонденција.

Пријавување и евиденција за присуство на собрание

Член 432

(1) Секој акционер кој има намера да учествува на свикано собрание е должен да го пријави своето учество на собранието (пријава за учество на собранието) најдоцна пред почетокот на седницата на закажаното собрание. Списокот на пријавените акционери го подготвува органот на управување, односно лицето овластено за свикнување на собранието.

(2) Освен датумот на евиденција на акционерите кои имаат право на учество и на глас на собранието, учеството на акционерот на свикано собрание не смее да се условува со доставувањекаков било доказ за докажување на неговото својство на акционер.

(3) Правото на акционерот да ги продава или на друг начин да располага со своите акции, во периодот од датумот на евиденција на акционерите кои имаат право на

учество и на глас на собранието до денот на одржување на собранието на друштвото за кое се евидентирал, не смее на каков било начин да се ограничи.

(4) Списокот на пријавените акционери од ставот (1) на овој член се става на увид во седиштето на друштвото.

(5) Пред почетокот на одржувањето на собранието, органот на управување, односно лицето овластено за свикување на собранието го споредува списокот на пријавените акционери според состојбата во акционерската книга добиена од овластен депозитар, не постара од 48 часа пред одржувањето на седницата на собранието.

(6) Пред почетокот на одржувањето на собранието, списокот од ставот (5) на овој член го потпишува секој присутен акционер, односно полномошник на акционер со што го верификува своето присуство на собранието (верификуван учесник на собранието). Потпишаниот список, со свој потпис, го заверуваат претседавачот со собранието и записничарот. По заверката на списокот претседавачот со собранието го констатира кворумот за работа.

(7) Заверениот список од ставот (6) на овој член им се дава на увид на сите учесници на собранието пред првото гласање. Секој верификуван учесник на собранието може да бара копија на потпишаниот список, на свој трошок, којшто не може да биде поголем од вистинскиот трошок.

Учество на акционерите на седница на собрание со електронски средства кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 433

(1) Друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти можат да им овозможат на акционерите најмалку еден од следниве начини за учество на седница на собрание на друштвото со електронски средства:

- 1) директен пренос на собранието;
- 2) двонасочна аудио и видео комуникација во живо, која на акционерите им овозможува да се обраќаат на собранието од кое било оддалечено место и
- 3) електронски средства за гласање, пред или за времетраење на собранието и без потреба од овластување полномошник кој физички би присуствувал на седницата.

(2) Друштвата од ставот (1) на овој член, кои на акционерите им овозможуваат да учествуваат на седница на собранието на друштвото на начин како што е пропишано во ставот (1) од овој член мора да имаат воспоставено систем за електронска регистрација и евиденција на акционерите заради нивна идентификација и зачувување на безбедноста на електронската врска при учество на акционерите на собрание на некои од начините пропишани со ставот (1) на овој член и притоа не смеат да бараат од акционерите да поднесуваат документи заверени кај нотар или потврдени од друг домашен или странски надлежен орган.

(3) Друштвата од ставот (1) на овој член, се должни на свој трошок да обезбедат овластен судски преведувач од македонски на англиски јазик и од англиски на македонски јазик онаму каде што учество на седница на собрание имаат најавено акционери кои не се државјани на Република Северна Македонија.

Право на поставување прашања

Член 434

(1) Секој акционер има право да поставува прашања по секоја од точките од дневниот ред на седницата на собранието на друштвото.

(2) Друштвото преку свој овластен орган или застапник е должно да одговори на прашањата што му ги поставуваат акционерите.

- (3) Правото да се поставуваат прашања од акционерите и обврската на друштвото да одговори на поставените прашања може да биде претходно условено од потребата да се потврди личниот идентитет на акционерите кои поставиле прашања, одржувањето на ред во заседавањето и работата на собранието, или преземање активности за зачувувањето на доверливоста во работењето и деловните интереси на друштвото.
- (4) Друштвото може да даде еден збирен одговор на прашањата со иста содржина.
- (5) Прашањата поставени од акционерите се сметаат дека се одговорени ако одговорите се достапни на интернет страницата на друштвото во формат на прашање и одговор.
- (6) Друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти е должно одговорите на поставените прашања на седница на собранието на друштвото, да ги објави на својата интернет страница во формат на прашање и одговор.
- (7) Ако друштвото не одговори на прашањата што му ги поставил акционерот, акционерот може да поднесе предлог до судот да му се овозможи остварувањето на ова право.
- (8) Судот во рок од три дена од поднесувањето на предлогот донесува одлука по предлогот од ставот (7) од овој член.

Полномошник на акционер на собрание

Член 435

- (1) Акционер може да овласти со полномошно друго физичко или правно лице како свој полномошник на седница на собрание на друштво (во натамошниот текст: полномошник), коешто ќе учествува и ќе гласа на седницата на собранието во негово име. Полномошникот ги ужива истите права, како и акционерот од кого е овластен со полномошното, вклучително да се јави за збор, да води дискусија и да поставува прашања на седницата на собранието на друштвото.
- (2) Акционерот мора да го информира акционерското друштво по писмен пат за назначувањето на свој полномошник на седница на собрание на друштвото.
- (3) Онаму каде што полномошното не содржи ограничувања или инструкции за гласање, полномошникот може да гласа по сопствена определба, но секогаш водејќи сметка за интересите на акционерот кој му го дал полномошното.
- (4) Ако со овој закон поинаку не е пропишано, овластување на полномошник на седница на собрание на друштвото се дава во писмена форма и заверено на нотар.
- (5) Кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, овластување на полномошник на седница на собрание на друштвото се дава на начин како што е пропишано во членовите 437 и 438 од овој закон.
- (6) Полномошното има важност се до неговото отповикување, но не подолго од две години од денот на неговото давање.
- (7) Полномошникот може да добие овластување од еден или повеќе акционери и бројот на акционери кои можат да овластат исто лице за полномошник не е ограничен.
- (8) Полномошникот мора да води запис за добиените инструкции за гласање ако имало такви и да ги чува најмалку една година од денот на одржувањето на седницата на собранието на друштвото на која тој учествувал и гласал, како и да потврди дека ги извршил тие инструкции ако тоа му го побара друштвото или акционерот од кого добил овластување.
- (9) Кога полномошникот е ополномоштен од неколку акционери, тој може да дејствува и да гласа за одреден акционер поинаку отколку за друг акционер.
- (10) Полномошното може да се откаже еднострано, без наведување на причините од акционерот или од полномошникот, со доставување писмено известување до другата

страна. Ако акционерот лично го евидентира своето присуство на седницата на собранието со сите акции кои ги поседува и изјави самиот дека ќе расправа, одлучува и гласа со сите акции кои ги поседува, се смета дека полномошното за таа седница на собрание на полномошникот му е откажано и акционерот може своето право на глас да го остварува лично и без ограничување.

Конфликт на интерес кај полномошникот

Член 436

(1) Друштвото не смее да ги ограничува лицата да бидат полномошници на собрание, освен кога кај нив постои состојба на конфликт на интерес во смисла на ставот (2) од овој член.

(2) Состојба на конфликт на интерес постои кога има ризик лицето да има интерес поинаков од интересот на акционерот од кого добило овластување да биде негов полномошник, а особено во случај кога лицето е:

1) контролен акционер во друштвото

2) член на органот на управување, односно член на органот на надзор на друштвото, вклучително и членовите на неговото потесно семејство;

3) раководно лице во друштвото или член на неговото потесно семејство;

4) член на органот на управување, односно на органот на надзор, вработен или овластен ревизор на поврзани или зависни друштва со друштвото, вклучително и членовите на неговото потесно семејство;

5) застапник по закон или друго овластено физичко лице од друштво или од друго правно лице што е во сопственост на друштвото и

6) вработен или овластен ревизор во друштвото.

(3) Во случај кога постои конфликт на интерес во смисла на одредбите од ставот (2) на овој член, лицето не може да биде полномошник.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, за полномошник на собрание кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, можат да бидат овластени лица кај кои има конфликт на интерес, во смисла на ставот (2) од овој член, само под услов ако тие:

1) претходно им обелодениле на акционерите дека кај нив има конфликт на интерес и

2) добиле конкретни инструкции за гласање во писмена форма од акционерите од кои се овластени да бидат нивни полномошници за секоја предложена одлука за гласање по точките на дневниот ред на седницата на собранието за која им важи полномошното.

(5) По исклучок од ставот (3) на овој член, правни лица можат да овластат со полномошно лице кое е член на нивен орган на управување или е вработен кај нив, да учествува и да гласа на седница на собрание.

(6) Секој може да го извести друштвото од ставот (4) на овој член за постоење конфликт на интерес кај кое било лице кое има добиено полномошно од акционер. Органот на управување или надзорниот одбор на друштвото по добивањето на информација за постоење конфликт на интерес кај едно лице задолжително мора да ја провери таа информација и да побара од лицето за кое друштвото е известено дека кај него постои конфликт на интерес да му ги обелодени сите информации во врска со можното постоење на таквата состојба.

(7) Друштвото од ставот (4) на овој член без одлагање на својата интернет страница го објавува идентитетот и причините за постоење конфликт на интерес кај полномошниците.

(8) Полномошното дадено согласно со ставот (4) од овој член, на лице кај кое постои конфликт на интерес согласно со ставот (2) на овој член, важи од денот кога ќе се објави идентитетот на лицето со причината за постоење на конфликт на интерес на интернет страницата на друштвото.

(9) Дејствијата извршени од полномошници кај кои постоел конфликт на интерес, но истиот не им бил претходно обелоденет на акционерите од кои биле овластени како полномошници, како и на друштвото, ќе се сметаат за лица на кои не им е дадено полномошно.

Овластување полномошници по писмен пат кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 437

(1) Акционерите можат да овластат полномошник на седница на собрание на друштвото со давање полномошно во писмена форма без обврска да го заверат полномошното кај нотар кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти. Акционерите треба веднаш да го известат друштвото за секое полномошно дадено во писмена форма. Акционер кој нема да го извести друштвото за даденото полномошно ќе се смета дека не го дал полномошното.

(2) Ако друштвото од ставот (1) на овој член има утврдено образец за давање полномошно во писмена форма, тогаш образецот треба да биде испратен на трошок на друштвото лично до секој акционер или да се направи достапен за преземање од интернет страницата на друштвото на начин што акционерите би можеле да го преземат електронски за да го отпечатат, пополнат и потпишат. Кога акционер од која било причина технички не може да го преземе образецот за давање полномошно од интернет страницата на друштвото или ако му бил испратен лично по пошта, а образецот не го примил, тој може да користи и други видови обрасци за давање полномошно во писмена форма.

(3) Друштвото од ставот (1) на овој член е должно да уважи полномошно дадено во писмена форма ако било писмено известно од акционерот давател на полномошното. Друштвото може да бара утврдување на личниот идентитет на акционерот како услов за уважување на полномошното, односно за верификација на инструкциите за гласање ако такви му се дадени на полномошникот, но не смее да бара полномошното да се завери од нотар или да биде потврдено од домашен или странски надлежен орган како услов за уважување на полномошното, односно инструкциите за гласање.

(4) Одредбите на овој член соодветно се применуваат и на откажувањето на полномошно по писмен пат.

Овластување полномошници по електронски пат кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 438

(1) Акционерите кај друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти можат да овластат полномошници и/или на истите да им дадат инструкции за гласање на електронски начин.

(2) Друштвата од ставот (1) на овој член се должни на акционерите да им обезбедат користење електронски систем, преку кој акционерите ќе можат да се регистрираат, да овластуваат свои полномошници и на истите да им даваат инструкции за гласање на седницата на собранието на друштвото.

(3) Одредбите од овој член соодветно се применуваат и на откажувањето на полномошно на електронски начин.

Кворум за работа на собранието

Член 439

(1) Собранието може да работи (кворум за работа) ако на седницата присуствуваат верификувани учесници на собранието кои поседуваат најмалку мнозинство од вкупниот број на акциите со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(2) Ако на собранието не се обезбеди кворумот од ставот (1) на овој член собранието не може да почне со работа. За време што не е подолго од 15 дена од денот за којшто е закажано одржувањето на собранието коешто немало кворум за работа се закажува нов термин за одржување на собранието (презакажано собрание) коешто и се одржува во овој рок. Новиот термин за одржување на презакажаното собрание се објавува на начин на којшто е објавено свикувањето на собранието коешто немало кворум за работа.

(3) Учеството на презакажаното собрание повторно не се пријавува. Пред да се започне со работа на презакажаното собрание се пристапува кон потпишување на списокот, со што секој присутен го верификува своето присуство на презакажаното собрание. Потпишаниот список со свој потпис го заверува претседавачот со собранието и записничарот. По заверката на списокот, претседавачот со собранието го констатира присуството на пријавените акционери, односно на нивните полномошници, односно кворумот за работа на собранието.

(4) Секој верификуван учесник на презакажано собрание може да бара копија на потпишаниот список на свој трошок.

(5) На презакажаното собрание може да се одлучува само по прашањата утврдени во дневниот ред за првото свикување на собранието без оглед на бројот на присутните акционери и бројот на акциите што ги имаат. На презакажаното собрание не може да се одлучува за прашањата за коишто, според овој закон, се одлучува со поголемо мнозинство од мнозинството од кворумот од ставот (1) на овој член.

Мнозинство со кое се одлучува на собранието

Член 440

Одлуките на собранието се донесуваат со мнозинство од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со овој закон и со статутот не е определено поголемо мнозинство или не се пропишани други услови во поглед на мнозинството со коешто се донесуваат одлуките на собранието.

Водење собрание

Член 441

(1) Со седницата на собранието претседава претседавач (во натамошниот текст: претседавач со собрание). Претседавачот со собранието го определува редоследот на работата и го одржува редот на седницата на собранието, а може да утврди и правила за водење на седницата на собранието.

(2) Претседавачот со собранието се избира за секое одделно собрание.

(3) Мандатот на претседавачот со собранието трае до изборот на претседавачот на наредното собрание коешто треба да биде одржано.

(4) За претседавач со собранието може да биде избран секој акционер или лице коешто застапува акционер. За претседавач со собранието не може да биде избран член на орган на управување или член на надзорен одбор.

Продолжување прекинатата седница на собрание

Член 442

(1) Ако дојде до прекин на седница на собрание што започнало со работа, присутните акционери на седницата на собранието можат да одлучат собранието да продолжи со работа во време и место коешто се определува со мнозинство гласови од кворумот за работа на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство (продолжување на прекината седница на собранието). Одложувањето не може да биде подолго од осум дена од денот на прекилот.

(2) Ако дојде до прекин на седница на собрание што започнало со работа, а собранието не донело одлука за продолжување со работа, во согласност со ставот (1) од овој член, претседавачот со собранието го определува времето и местото на продолжувањето на прекинатата седница на собранието, освен ако со статутот поинаку не е определено.

(3) Учесството на продолжувањето на прекината седница на собранието повторно не се пријавува. Акционерот кој не го пријавил учеството на собранието чијашто седница е прекината има право да го пријави своето учество пред почетокот на продолжената седницата според состојбата во акционерската книга. На почетокот од работата на продолжената седница на собранието се пристапува кон повторно потпишување на списокот на пријавените акционери, односно на полномошниците, со што секој присутен го верификува своето присуство на продолжението на прекинатата седница на собранието. Потпишаниот список, со свој потпис, повторно го заверуваат претседавачот со собранието и записничарот. По заверувањето на списокот претседавачот со собранието го констатира кворумот за работа на продолжението на прекината седница на собранието.

(4) Заверениот список од ставот (3) на овој член им се дава на увид на сите учесници на продолжението на прекинатата седница на собранието пред првото гласање. Секој верификуван учесник на собранието може да бара копија на потпишаниот список на свој трошок.

(5) Ако на продолжената седница на собранието нема кворум за работа или таа не се одржи во рокот од ставот (1) на овој член, се закажува ново собрание според условите, начинот и постапката определени со овој закон и со статутот.

(6) Одлуките донесени на собранието коешто по започнувањето со работа ја прекинало работата, без разлика на тоа дали ќе продолжи со работа, се сметаат за полноважни. На седницата на којашто собранието продолжило да работи, собранието расправа и одлучува само по точките коишто не се разгледувани и по коишто не е одлучувано.

Услови за остварување на правото на глас

Член 443

(1) Правото на глас се стекнува со целосна уплата на паричен влог, односно со целосно внесување непаричен влог.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, со статутот може да се определи правото на глас да се стекнува и кога за акцијата ќе се уплати најмалиот износ на влогот определен со законот или со статутот. За акцијата за којашто ќе се уплати најмалиот износ на влогот определен со законот и со статутот се стекнува право на еден глас. За поголемите влогови соодносот на стекнатите права се определува сразмерно на износот на она што е уплатено. Во овие случаи, деловите на гласовите се групираат само во полни гласови.

(3) Ако со статутот не е определено дека правото на глас се стекнува пред целосната уплата на влогот, а ни една акција не е уплатена во целост, правото на глас се определува сразмерно на износот на уплатените влогови. Притоа уплатата на најмалиот износ на влогот дава право на еден глас. Во овие случаи, деловите на гласовите се земаат предвид само тогаш ако на акционерот кој има право на глас му даваат полни гласови.

(4) Одредби во статутот на друштвото од ставовите (1), (2) и (3) на овој член што се применуваат само на одделни акционери или на одделни родови акции, се ништовни.

Остварување право на глас во определени случаи

Член 444

- (1) Со давањето на акциите во залог, акционерот не го губи правото на глас.
- (2) За акциите во сопственост на малолетник или на друго деловно неспособно лице, правото на глас го остварува неговиот законски застапник, односно старател, лично или преку полномошник, определен со писмено полномошно заверено кај нотар.
- (3) За акциите во сопственост на починато лице, до завршувањето на оставинската постапка, правото на глас го остварува заедничкиот застапник определен од наследниците на починатиот со писмено полномошно заверено кај нотар.
- (4) За друштво во ликвидација или во стечај коешто има акции во друго правно лице, гласа ликвидаторот, односно стечајниот управник или од нив определениот полномошник со писмено полномошно заверено кај нотар.

Ограничувања при остварувањето на правото на глас

Член 445

- (1) На собранието акционер не може да гласа за одлука што го ослободува лично од обврска, од некое побарување коешто друштвото го има спрема него или од одговорност или кога му се признава некаква предност или привилегија на сметка на друштвото, односно кога се гласа за одлука да се поведе судска или друга постапка против него, освен ако со овој закон поинаку не е определено. Во овие случаи, акционерот не може да го остварува правото на глас, ниту лично ниту преку полномошник.
- (2) Одредбите во статутот што се во спротивност со ставот (1) на овој член се сметаат за ништовни.
- (3) Ако акционерот постапи спротивно на ставот (1) од овој член, одговара за штета којашто друштвото ќе ја претрпи, освен ако докаже дека мнозинството би било постигнато и без неговиот глас.
- (4) Ништовен е договорот со кој акционерот се обврзува да го врши правото на глас според упатство на органот на управување или на надзорниот одбор. Ништовен е и договорот со кој акционерот се обврзува да гласа за секој предлог на органот на управување или на надзорниот одбор на друштвото.

Начин на гласање на собранието

Член 446

- (1) Ако со законот и со статутот поинаку не е определено, а собранието самото не определи посебен начин на гласање или тајно гласање, начинот на гласањето го определува претседавачот со собранието. За броењето на гласовите собранието избира најмалку еден бројач на гласови.
- (2) За сите избори на член на орган на управување на друштвото, односно за член на надзорниот одбор или за отповикување на членовите на овие органи гласањето е тајно, освен ако со статутот не е определено гласањето да биде јавно.
- (3) Ако со статутот е определено на собранието акционерите да гласаат јавно, по барање на еден или на повеќе акционери кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите со право на глас, се пристапува кон тајно гласање.
- (4) Со статутот може да се определи начинот на којшто акционерите можат да гласаат на свикано собрание преку телефон или преку друго соодветно електронско средство, коешто е дел од јавна комуникациска мрежа и преку којшто може, на сигурен начин да се утврди идентитетот на секој акционер, правото на глас, начинот на воспоставување на комуникациска врска меѓу друштвото и акционерите и тоа така што гласањето ќе биде достапно на секој акционер и ќе може, со сигурност, да се евидентира извршеното гласање. Акционерот кој гласа преку телефон или преку друго

електронско средство се смета за присутен на собранието, односно го сочинува кворумот за работа и за одлучување на собранието.

(5) Ако на сигурен начин не може да се утврди идентитетот на секој акционер, начинот на воспоставување на комуникациска врска меѓу друштвото и акционерот и ако гласањето не биде достапно на секој акционер и не може со сигурност да се евидентира кворумот и извршеното гласање, гласањето е ништовно.

Гласање со кореспонденција

Член 447

(1) Друштвото може да им овозможи на акционерите да гласаат со кореспонденција пред денот на одржување на собранието.

(2) Друштвото, пред да им овозможи на акционерите да гласаат со кореспонденција, може да побара претходно тие да го потврдат својот личен идентитет приложувајќи документи за лична идентификација во оригинал или во препис од оригинал по избор на акционерите и без обврска за акционерите да го заверат кај нотар или да биде потврден од домашен или странски надлежен орган. Друштвото кое има воспоставено систем на внатрешна евиденција и регистрација на акционерите на кои истиот им е достапен, може да го примени тој систем како средство за идентификација на акционерите.

(3) Гласањето со кореспонденција кое е извршено спротивно на одредбите од ставот (2) на овој член е ништовно.

Отстранување определени пречки за ефективно остварување на гласачките права

Член 448

(1) Физичко или правно лице кое е акционер согласно со одредбите од овој закон може да презема дејства во рамки на вршењето на неговата дејност за сметка на друго физичко или правно лице (во натамошниот текст: налогодавец). Лицето кое презема дејства во име на еден или повеќе налогодавци, го обелоденува на друштвото идентитетот на секој свој налогодавец и бројот на акциите чие право на глас го остварува за сметка на секој налогодавец, како и содржината на овластувањето и инструкциите за гласање ако такви инструкции примил од налогодавецот. Друштвото не може да бара нотарска заверка или потврда од домашен или странски орган на документите со кои ќе се врши обелоденувањето.

(2) Обврската за обелоденување од ставот (1) на овој член се однесува и на банки, брокерски куќи и други физички и правни лица кои согласно со закон можат да бидат иматели на сметка на хартии од вредност и да вршат услуги чување хартии од вредност и управување со портфолио на хартии од вредност, ако налогодавецот им ги доверил на управување и располагање неговите хартии од вредност и остварувањето на правата од тие хартии од вредност.

(3) Лицето од ставот (1) на овој член може да гласа поинаку за едни акции со право на глас од други акции со право на глас за сметка на ист клиент.

Начин на спроведување тајно гласање

Член 449

(1) Тајното гласање го спроведува комисија за спроведување тајно гласање избрана со одлука на собранието, освен ако со статутот поинаку не е определено. Комисијата мора да биде составена од најмалку три члена од редот на акционерите. Во комисијата не може да се избере акционер, односно друго лице кое е член на орган на управување на друштвото, односно на надзорен одбор ниту претседавачот со

собранието на коешто се врши тајното гласање. Комисијата за спроведување тајно гласање е должна да работи непристрасно и праведно.

(2) Комисијата ја определува содржината на гласачките ливчиња, се грижи за умножување на гласачките ливчиња, ги нумерира гласачките ливчиња, ги пребројува гласовите и поднесува писмен извештај за спроведеното тајно гласање во којшто утврдува колку ливчиња биле употребени за спроведеното тајно гласање, колку ливчиња останале неупотребени и ги утврдува резултатите од гласањето. Извештајот за спроведеното тајно гласање го потпишуваат сите членови на комисијата.

(3) Гласачкото ливче мора да ги содржи имињата и презимињата на сите кандидати кои се избираат со тајно гласање.

(4) Кога се врши тајно гласање, ливчето за гласање мора да ги содржи прашањата за коишто ќе се гласа, опцијата за гласање "за", "против", "воздржани" за секое прашање или група на прашања или друга јасна опција, како и објаснување за начинот на којшто се врши тајното гласање.

(5) Гласачките ливчиња (употребените и неупотребените), извештајот за спроведеното гласање и другиот изборен материјал се чуваат на ист начин како и записниците од собранијата.

Утврдување на резултатите од гласањето

Член 450

(1) Друштвото е должно за секоја одлука за која се гласало на седница на собранието на друштвото да го утврди вкупниот број на акции за кои биле дадени важечки гласови, вкупниот број на важечки гласови и делот од основната главнина кој го претставуваат тие и бројот на гласови дадени „за“, „против“ и „воздржан“ за секоја одлука што е предмет на гласање на собранието.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, ако ниту еден акционер не стави забелешка на гласањето, односно не побара целосен отчет за резултатите од гласањето, друштвото може да ги утврди резултатите од гласањето само до степен потребен за да се прикаже дека потребното мнозинство за секоја одлука е постигнато.

(3) Во рок од 15 дена од денот на одржаната седница на собранието, друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти е должно на својата интернет страница да ги објави резултатите од гласањето на начин како што е пропишано со ставот (1) на овој член.

Потврда за гласање по електронски пат

Член 451

(1) Друштвото е должно при гласање по електронски пат да достави потврда до лицето кое гласало, со која се потврдува приемот на гласовите. По одржувањето на собранието на друштвото, друштвото е должно на барање на акционерот кој гласал по електронски пат или од трето лице назначено од него, во рок не подолг од три месеци од денот на гласањето, да му достави потврда дека неговите гласови се валидно евидентирани и пребројани од друштвото, освен кога и тие информации им се веќе јавно достапни на акционерите.

(2) Доколку потврдата од ставот (1) од овој член ја добие посредник, тој е должен без одлагање да ја пренесе до акционерот или до трето лице назначено од акционерот. Онаму каде што има повеќе од еден посредник во ланецот на посредници, потврдата се пренесува меѓу посредниците без одлагање, освен ако потврдата може директно да се пренесе до акционерот или до трето лице назначено од акционерот.

(3) Начинот на пренос на информациите, форматот на електронската потврда за прием и форматот на преносот на иноформацијата за евидентирање и броење на

гласовите, како и нивната безбедност и интеоперабилност го пропишува министерот за економија.

Трет остек
ПОСЕБНИ ПРАВИЛА ВО ОДНОС ПОТТИКНУВАЊЕ ДОЛГОРОЧНО УЧЕСТВО НА
АКЦИОНЕРИ ВО АКЦИОНЕРСКИ ДРУШТВА

Институционални инвеститори, управители со имот и советници за гласање

Член 452

(1) Институционален инвеститор е:

- 1) друштво кое има одобрение да врши работи на осигурување на живот, согласно со пропис со кој се уредува осигурувањето;
- 2) друштво кое има одобрение да врши дејност реосигурување во смисла дејност која се состои од прифаќање ризици отстапени од друштво за осигурување, односно друштво за осигурување од држава која не е членка на Европската унија или друго друштво за реосигурување, односно друштво за реосигурување од држава која не е членка на Европската унија, под услов тие активности да вклучуваат обврски за животна осигурување, кои не се исклучени врз основа на прописот со кој се уредува осигурувањето;
- 3) друштвото за управување со доброволни пензиски фондови, согласно со прописите со кои се уредуваат доброволните пензиски фондови и пензиските планови.

(2) Управител на имот е:

- 1) инвестициско друштво чија дејност се состои во давање една или повеќе инвестициски услуги на трети лица, односно вршење една или повеќе инвестициски активности на професионална основа во согласност со прописите со кои се уредува пазарот на капитал, кое на вложувачите им пружа услуги за управување со портфолио;
- 2) друштво за управување со алтернативни инвестициски фондови во согласност со прописот со кој се уредуваат алтернативните инвестициски фондови и кои не ги исполнуваат условите за изземање од примената на тој пропис;
- 3) друштво за управување со отворени инвестициски фондови во согласност со прописот со кој се уредува работењето на отворените инвестициски фондови кои прибираат средства со јавна понуда;
- 4) инвестициско друштво кое има одобрение за работа од надлежниот орган на земјата-членка во согласност со посебен пропис, под услов за своето управување да не избрало друштво за управување со отворени инвестициски фондови кое има одобрение за работа во согласност со тој пропис.

(3) Советник за гласање е правно лице кое професионално и за надомест изготвува анализа на извештаи и други информации на друштвата чии акции се примени на тргување на регулиран пазар, врши истражување, дава советодавни услуги или препораки за гласање, со цел да ги информира инвеститорите за нивните одлуки при гласање.

(4) Седиштето на управата е местото од кое се управува со работењето на друштвото.

(5) Одредбите од членовите 453, 454 и 455 од овој закон се применуваат на:

- 1) институционални инвеститори до степен до кој тие директно или преку управители со имот вложуваат во акции со кои се тргува на регулиран пазар, односно мултилатерална платформа за тргување, согласно со прописот кој што се регулира пазарот на капитал;
- 2) управителите со имот до степен до кој вложуваат во акции со кои се тргува на регулиран пазар, односно мултилатерална платформа за тргување, согласно со прописот со кој што се регулира пазарот на капитал;

3) советниците за гласање кои имаат свое седиште, седиште на управа од кое се управува со работењето на друштвото, односно кои имаат професионално живеалиште во земја членка на Европската унија до степен до кој на акционерите им обезбедуваат услуги поврзани со акциите на друштвата кои имаат седиште во земја членка на Европската унија и чии акции се тргуваат на регулиран пазар кој се наоѓа или работи во земја членка на Европската унија.

Политика за учество, извештај за учество, гласање

Член 453

(1) Политиката за учество ги претставува дејствијата и начинот на кој институционалните инвеститори и управителите со имот ги вклучуваат акционерите во нивната инвестициска стратегија.

(2) Институционалните инвеститори и управителите со имот јавно ги објавуваат политиките за учество, на своите интернет страници.

(3) Политиката за учество мора да го содржи начинот на кој:

1) влијае на друштвата во портфолиото;

2) ги вклучува акционерите во инвестициската стратегија;

3) ги следат важните настани на друштвото во кое вложуваат (деловната стратегија и деловните цели на друштвото, финансиските и нефинансиски показатели од работењето и ризиците, структурата на капиталот, социјалното влијание и влијанието на животната средина и корпоративното управување);

4) се врши размена на информации со органите на друштвото во кое се инвестира и со други релевантни заинтересирани страни на друштвото во кое се инвестира;

5) го остварува правото на глас и другите права што ги дава акцијата;

6) соработува со други акционери;

7) се справува со актуелните и потенцијалните судири на интереси поврзани со нивнотоучество.

(4) Институционалните инвеститори и управителите со имот се должни еднаш годишно јавно да објават како ја спроведуваат својата политика за учество, вклучувајќи општ опис на нивното гласање, објаснување за најважните гласови, дали ги користеле услугите на советник за гласање, како гласале на собранија на друштвата во кои имаат акции, со тоа што гласовите кои не се релевантни поради предметот на гласањето или процентот на учество во основната главнина на друштвото можат да бидат изземени од јавно објавување.

(5) Политиката на учество и информациите од ставот (3) од овој член, мора да бидат слободно достапни на интернет страницата на институционалниот инвеститор, односно управителот со имот, најмалку три години и да се ажурираат секоја година.

(6) Доколку управителот со имот ја спроведува политиката на учество, вклучително и гласање во име на институционалниот инвеститор, институционалниот инвеститор е должен на својата интернет страница да објави информации за интернет страницата на управителот со имот, каде што се објавени информациите од ставот (3)од овој член.

Обврски за обелоденување за институционалните инвеститори и управителите со имот

Член 454

(1) Институционалниот инвеститор е должен јавно да објави колку главните елементи на неговата инвестициска стратегија се во согласност со содржината и времетраењето на неговите обврски, особено долгорочните и како тие придонесуваат за среднорочните и долгорочните приноси на неговите средства.

(2) Ако управителот со имот инвестира во име на институционален инвеститор, или по сопствен избор за секој клиент, или преку колективно инвестирање, институционалниот инвеститор јавно ќе ги открие следните информации за договорот со управителот со имот:

1) информации кои покажуваат како управителот со имот ја усогласува својата стратегија за инвестирање и инвестициските одлуки со содржината и времетраењето на обврските на институционалниот инвеститор, особено долгорочните обврски;

2) информации за тоа како тој договор го поттикнува управителот со имот да донесува одлуки за инвестирање врз основа на оценка на среднорочните, односно долгорочните финансиски и нефинансиски показатели за успешност на друштвото во кое се инвестира;

3) информации за тоа како тој договор го поттикнува управителот на имотот да соработува со друштвото во кое се инвестира, со цел да се подобри среднорочниот и долгорочниот успех на работењето на тоа друштво;

4) информации за тоа како методот за оценка на резултатите на управителот со имот и временскиот период во кој се врши оценката и надоместокот за управителот со имот, се во согласност со содржината и времетраењето на обврските на институционалниот инвеститор, особено долгорочните и како тие влијаат на апсолутниот долгорочен резултат на институционалниот инвеститор;

5) информации за тоа како институционалниот инвеститор го следи и го врши надзорот врз договорениот промет на портфолиото и проектираните трошоци за прометот на портфолиото на управителот со имот;

6) времетраењето на договорот со управителот со имот.

(3) Доколку договорот со управителот со имотот не содржи ниту еден од елементите од ставот (2) од овој член, институционалниот инвеститор е должен тоа јасно и прецизно да го образложи.

(4) Информациите од ставот (2) од овој член мора да биде слободно достапни на интернет страницата на институционалниот инвеститор најмалку три години и да се ажурираат еднаш годишно, освен ако немало значителни промени.

(5) Информации од точките 1), 2) и 3) од ставот (2) од овој член може да бидат бесплатно достапни и на интернет страницата на управителот со имот, во кој случај институционалниот инвеститор е должен да објави информации за интернет страницата на управителот со имотот на својата интернет страница, за последната деловна година што и претходи на годината во која е изготвен извештајот а во врска со информациите од точките 1), 2) и 3) од ставот 2 од овој член.

(6) Институционален инвеститор може информациите од точките 1), 2) и 3) од ставот (2) од овој член, да ги вклучи во финансиските извештаи и во годишниот извештај за работата.

(7) Управителот со имот кој го склучил договорот од став (2) на овој член е должен еднаш годишно да му достави извештај на институционалниот инвеститор, за тоа колку инвестициската стратегија на управителот со имот и нејзината имплементација се во согласност со тој договор и како тие придонесуваат за среднорочната, односно долгорочната вредност на имотот на институционалниот инвеститор.

(8) Извештајот од ставот (7) на овој член содржи особено информации за:

1) најзначајните среднорочни и долгорочни инвестициски ризици;

2) структурата (составот) на портфолиото, прометот и трошоците за промет на портфолиото;

3) користење услуги на советници за гласање;

4) степенот до кој одлуките за инвестирање се однесуваат на среднорочниот и долгорочниот развој, вклучително и нефинансиските показатели за работењето на друштвото во кое се инвестира;

5) дали имало судир на интереси во врска со активностите на учеството и ако имало судир на интереси, како управителот се имотот се справил со нив.

Обврска за обелоденување од страна на советник за гласање

Член 455

(1) Советникот за гласање ги објавува следните информации:

- 1) кој кодекс на однесување го применува;
- 2) дали постапил и постапува во согласност со препораките од кодексот на однесување;
- 3) од кои препораки од кодексот на однесување отстапил и од кои се уште отстапува, причините за таквие отстапувања и дали наместо тоа презел други мерки;
- 4) јасно и аргументирано да објасни зошто не применува никаков кодекс на однесување, доколку не ги применува.

(2) Советникот за гласање е должен јавно да ги објави најмалку следните информации во врска со собирањето податоци, односно со истражувањето спроведено заради анализа, а со цел давање совети и препораки за гласање:

- 1) суштински карактеристики на методите и на моделите што ги применуваат и главните извори на информации што ги користат;
- 2) процедурите што се користат за обезбедување квалитет на истражувањето, односно советите и препораките за гласање и професионалните квалификации на лицата кои учествуваат во тие активности;
- 3) дали и како ја зема предвид состојбата на националниот пазар и законските и специфичните услови за одредено трговско друштво;
- 4) суштински карактеристики на гласачката политика што ја применува за секој пазар;
- 5) дали и колку често комуницира со друштвата кои се предмет на истражување, советување и препораки за гласање и со нивните акционери;
- 6) политика на спречување и управување со потенцијален судир на интереси.

(3) Информациите од ставовите(1) и (2) на овој член мора да бидат јавно и бесплатно достапни на интернет страницата на советникот за гласање најмалку три години од денот на објавувањето и се ажурираат годишно.

(4) Советникот за гласање е должен веднаш да ги извести своите клиенти за актуелни или потенцијални судири на интереси или за деловните односи кои би можеле да влијаат на подготовката на истражувањето, советите или препораките за гласање и мерките за отстранување, намалување или справување со постојните или со потенцијални судири на интереси.

Четврт отсек

Информирање на акционерите и на друштвото

Право на друштвото да ги идентификува своите акционери

Член 456

(1) Друштвото има право да ги идентификува своите акционери и крајните акционери.

(2) Крајни акционери се лица кои не се посредници, а за чија сметка акциите се чуваат на колективна или на старателска сметка во овластен регистар (во натамошниот текст: крајни акционери).

(3) Посредник е правно лице кое има дозвола за вршење услуги со хартии од вредност согласно со пропис со кој се уредуваат хартиите од вредност, односно одобрение за вршење инвестициски услуги и активности согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти.

(4) Посредник во синцирот е правно лице за чија сметка член на овластен регистар ги чува хартиите од вредност.

(5) Одредбите од овој закон, кои се однесуваат на акционерите, соодветно се применуваат и за крајните акционери.

Информации за идентитетот на акционерите

Член 457

(1) Информациите за идентитетот на акционерите кои треба да му се достават на друштвото се:

- 1) за домашно физичко лице - лично име и единствен матичен број на граѓанин, адреса на живеење, адреса за примање електронска пошта;
- 2) за странец - лично име, број на пасош и земја на издавање или регистарски број за странец, или број на лична карта на странец и земја на издавање, адреса за примање електронска пошта;
- 3) за домашно правно лице - фирма, седиште, единствен матичен број на субјектот и адреса на е-пошта;
- 4) за странско правно лице - фирма, седиште, број под кој е запишано тоа правно лице во соодветниот регистар, земјата во која е регистрирано и адреса за примање електронска пошта;
- 5) број на акции во сопственост на акционерот;
- 6) видот и класата на акции во сопственост на акционерот и датумот од кога ги поседува тие акции, само доколку друштвото ги бара овие информации.

(2) Друштвото може да ги побара информации од ставот (1) на овој член од:

- 1) овластен депозитар или
- 2) посредник.

(3) Доколку друштвото ги побара информациите за идентитетот на акционерите од овластен депозитар, овластениот депозитар е должен без одлагање да му ги достави на друштвото тие информации, освен ако барањето се однесува на акции кои се чуваат на колективна или старателска сметка.

(4) Доколку барањето се однесува на акции кои се чуваат на колективна или старателска сметка, овластениот депозитар е должен барањето за информација за идентитетот на акционерот без одлагање да го достави до членот на овластениот депозитар кој ја води таа сметка.

(5) Членот на овластениот депозитар од ставот (4) на овој член е должен без одлагање да му ги достави на друштвото информациите за идентитетот на акционерите, освен во случај кога акциите на друштвото се чуваат за друг посредник (посредник во синџирот).

(6) Во случајот од ставот (5) на овој член, барањето за информација за идентитетот на акционерот мора без одлагање да се пренесе до следниот посредник во синџирот, кој има иста обврска како и член на овластениот депозитар.

(7) Барањето за информации за идентитетот на акционерот се пренесува без одлагање помеѓу посредниците во синџирот додека не стигне до посредникот во синџирот кој има информации за идентитетот на крајниот акционер.

(8) Посредник во синџирот кој има информации за идентитетот на крајниот акционер ќе ги достави тие информации до друштвото без одлагање.

(9) Доколку друштвото бара информации за идентитетот на крајниот акционер директно од посредникот, ќе се применуваат одредбите од ставовите (4), (5), (6), (7) и (8) од овој член.

(10) Доколку друштвото бара од одреден посредник да собере информации за идентитетот на крајниот акционер од други посредници во синџирот, посредникот во синџирот кој има информации за идентитетот на крајниот акционер и посредникот кој го примил барањето за собирање на информациите се должни да ги достават собраните информации до друштвото без одлагање.

(11) Доколку друштвото не добие информација за идентитетот на акционерот, односно крајниот акционер, во рок од 15 дена од денот на испраќањето на барањето за информации за идентитетот на тие акционери, правата на глас од овие акции се сметаат за суспендирани и тие гласови не се земаат предвид при утврдувањето на кворумот за собрание на друштвото, додека на друштвото не му се достават информации за идентитетот на акционерот, односно крајниот акционер.

(12) Одредбите од овој член се применуваат и на барањето за информации за идентитетот на акционерот од страна на:

- 1) друштва кои се основани на територија на друга земја членка на Европската унија или земја потписничка на Европската економска област, а со чии акции се тргува на регулиран пазар;
- 2) од трето лице овластено од друштвото.

Обработка и корекција на лични податоци заради утврдување на идентитетот на акционерите

Член 458

(1) Друштва и посредниците можат да обработуваат лични податоци на акционери од членот 457 став (1) од овој закон, заради идентификација, комуникација, остварување на акционерските права и соработка со акционерите.

(2) Друштва и посредниците ги чуваат личните податоци на акционерите најмногу 12 месеци од денот на дознавањето дека одредено лице повеќе не е акционер, освен ако со друг закон не е пропишан подолг период на чување на податоците.

(3) Друштва ги чуваат личните податоци на лице кое повеќе не е акционер и по истекот на рокот од ставот (2) на овој член, доколку е потребно да се спроведат соодветни постапки пред државни и други органи и институции, во согласност со закон.

(4) Откривањето информации за идентитетот на акционерите на друштвото од страна на посредникот во согласност со одредбите од членот 457 од овој закон не се смета за повреда на законските и договорните обврски на посредникот.

(5) Секој кој е идентификуван како акционер врз основа на нецелосни или неточни информации има право да побара од друштвото или од посредникот кој ги дал овие информации да ги исправи без одлагање.

Давање информации за остварување на акционерските права

Член 459

(1) Посредниците се должни на акционерот или на трето лице овластено од акционерот без одлагање да му ги пренесат следните информации:

- 1) информации кои друштвото е должно да му ги достави на акционерот за да ги оствари неговите права кои произлегуваат од акциите или
- 2) информации за тоа каде на интернет страницата на друштвото може да се најдат овие информации, доколку информациите од точка 1) на овој став се достапни на интернет страницата на друштвото.

(2) Друштвото е должно бесплатно да дава информациите за остварување на правата на акционерите од ставот (1) на овој член:

- 1) директно до акционерот или трето лице овластено од акционерот или
- 2) до овластениот депозитар или до посредниците, на општо прифатен, единствен и проверен начин.

(3) Доколку друштвото ги дава информациите за остварување на акционерските права на овластениот депозитар, овластениот депозитар е должен да ги достави овие информации до членот на овластениот депозитар без одлагање на општо прифатен, единствен и проверен начин, а членот на овластениот депозитар е должен без одлагање да ги проследи тие информација до акционерот.

(4) Доколку акциите се чуваат на колективна или старателска сметка, членот на овластениот депозитар кој ја води таа сметка е должен без одлагање на општо прифатен, единствен и проверен начин да ги проследи информациите до клиентот за остварување на акционерските права.

(5) Клиентот кој е посредник мора без одлагање, на општо прифатен, единствен и проверен начин, да ги проследи информациите до акционерите за остварувањето на

акционерските права до следниот посредник во синџирот, додека тие информации не стигнат до крајниот акционер.

(6) Доколку друштвото дава информации за остварување на акционерските права на друг посредник, ставовите(3), (4) и (5) од овој член соодветно се применуваат на тој посредник и на сите последователни посредници во синџирот.

(7) Информациите за остварување на акционерските права може да се обезбедат и по електронски пат.

(8) Посредникот е должен, без одлагање, во согласност со упатствата добиени од акционерот, информациите што ги добил од акционерот, а се однесуваат на остварувањето на неговите права од акциите, директно да ги пренесе на друштвото или на друг посредник во синџирот, а посредникот во синџирот е должен да го проследи до следниот посредник без одлагање сè додека таа информација не стигне до друштвото.

Олеснување на остварувањето на акционерските права

Член 460

(1) Секој посредник, односно посредник во синџирот, е должен да му го олесни остварувањето на правата на акционерот, вклучително и правото на учество и гласање на седницата на собранието на друштвото, на најмалку еден од следниве начини:

1) да ги преземе сите потребни дејствија за да може акционерот, лично или преку трето лице овластено од него, да ги оствари своите права;

2) правата што произлегуваат од акциите да ги остварува врз основа на изречен налог (полномошно) и упатства од акционерот и во најдобар интерес на акционерот.

(2) Секој посредник е должен без одлагање да му издаде соодветен доказ за дејствијата од ставот (1) на овој член на акционерот во чие име ги врши услугите на чување и управување со сметки со акции или хартии од вредност.

(3) Доколку седницата на собранието на друштвото се одржува по електронски пат, друштвото е должно на лицето кое гласало да му достави електронска потврда за приемот на гласовите.

(4) Друштвото е должно да му издаде потврда на акционерот или на трето лице овластено од акционерот, по негово барање, по одржување на седницата на собранието, дека гласовите на акционерот се уредно евидентирани и избројани, освен ако оваа информација е веќе достапна.

(5) Барањето од ставот (4) на овој член може да се поднесе најдоцна во рок од еден месец од денот на одржувањето на собранието на друштвото.

(6) Доколку посредникот ја добие потврдата од ставовите (3) и (4) од овој член, тој е должен таквата потврда без одлагање да му ја пренесе на акционерот или на третото лице овластено од акционерот.

(7) Доколку има повеќе посредници во синџирот на посредници, потврдата се пренесува меѓу посредниците без одлагање, освен ако потврдата може директно да се пренесе до акционерот или трето лице овластено од акционерот.

Посреднички трошоци

Член 461

(1) Надоместок што го плаќа друштвото, посредникот во синџирот или акционерот за трошоците на поединечен посредник настанати во врска со обврската за информирање на акционерите и на друштвото од членовите 457 и 459 од овој закон треба да биде транспарентен, непристрасен и пропорционален на реалните трошоци направени при давање услуги.

(2) Максималниот износ на надоместокот не може да биде поголем од надоместокот што правно лице му го плаќа на овластениот депозитар за пренос на податоци за состојбата или промена на состојбата на сметката.

(3) Разликите помеѓу надоместокот на посредничките трошоци поради обезбедување информации во Република Северна Македонија и во односите со прекуграничниот елемент се дозволени само доколку се оправдани и одговараат на разликите во реалните трошоци направени при обезбедувањето на услугите.

(4) Посредниците се должни на својата интернет страница јавно да ги објават износите на надоместоците за услугите што ги даваат на друштвата, другите посредници во синџирот и на акционерите.

(5) Надоместоците се објавуваат посебно за друштвата, другите посредници и за акционерите.

(6) Информациите за надоместоци од ставовите (4) и (5) од овој член мора да бидат јавно достапни на интернет страницата на посредникот најмалку пет години од денот на објавувањето.

(7) Друштвото не може да бара од акционерите поврат на трошоците направени во врска со обврската за информирање на акционерите.

Посредници од земји кои не се членки на Европската Унија

Член 462

Одредбите од членовите 457, 458, 459, 460 и 461 од овој закон се применуваат и за посредници кои немаат седиште или седиште на управата во земја членка на Европската унија, кога даваат услуги во врска со акции на друштва кои имаат седиште во земја членка на Европската унија и чии акции се тргуваат на регулиран пазар кој се наоѓа или работи во земја членка на Европската Унија.

Петти отсек ОДЛУКИ НА СОБРАНИЕТО

Влегување во сила на одлуките на собранието

Член 463

Одлуките на собранието влегуваат во сила со денот на донесувањето, освен ако во одлуката не е утврден друг датум на влегување во сила.

Посебно собрание и одвоено гласање

Член 464

(1) Кога со одлука на собранието, односно со одлука за измена на статутот се менува, односно ограничува кое било право врзано за некој род акции, таа одлука се смета за полноважна ако акционерите кои го претставуваат соодветниот род акции дадат согласност со донесување одлука за согласност со мнозинството определено во овој закон и во статутот.

(2) Акционерите од ставот (1) на овој член донесуваат одлука за согласност на одделна седница на овие акционери (посебно собрание) или на исто собрание со другите акционери, но со одделно гласање (одвоено гласање), освен ако со закон поинаку не е определено. За свикувањето одделна седница на посебно собрание и за учеството на неа, за правото на известување, како и за донесувањето на посебните

одлуки, важат одредбите од овој закон што се однесуваат на одлучувањето на собранието. Свикување посебно собрание или одвоено гласање можат да побараат акционери кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите кои можат да учествуваат во гласањето за донесување одлука за согласност.

Права на приоритетни акции без право на глас

Член 465

Ако износот што треба да се плати од дивидендата за приоритетните акции без право на глас не е платен или не е целосно исплатен за една година и ако тоа не се плати дополнително во наредната година, покрај полниот износ на дивидендата за таа година, приоритетните акции без право на глас даваат право на глас сè додека не се исплатат тие износи. Во тој случај, приоритетните акции учествуваат и при пресметувањето на кворумот за работа и за одлучување како и акциите со право на глас.

Одлука со којашто се укинува првенствено право

Член 466

- (1) За одлука со којашто се укинува повластено право, е потребна согласност на сопствениците на приоритетните акции.
- (2) За издавање приоритетни акции кои при распределбата на добивката или при исплата на дел од остатокот од ликвидационата, односно стечајната маса на друштвото имаат првенство е потребна согласност на сопствениците на приоритетни акции.
- (3) Сопствениците на приоритетни акции ја даваат согласноста со посебна одлука. Одлуката се донесува со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под две третини од претставените приоритетни акции, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Со статутот можат да се определат и други услови за усвојување на одлуката.
- (4) Ако повластените права бидат укинати, приоритетните акции без право на глас стекнуваат право на глас.

Право на известување

Член 467

- (1) Секој акционер може на собранието да бара известување за состојбата на друштвото и за неговите односи со други друштва, ако известувањето е поврзано со точките на дневниот ред на собранието.
- (2) Акционерот на кој му е ускратено известувањето може да побара, во писмена форма, неговото прашање, барање и причините поради коишто тој е лишен од известувањето да бидат внесени во записникот од расправата.
- (3) Акционер кој нема добиено известување може да бара заштита на своето право на известување од судот. Предлогот се поднесува во рок од 15 дена од денот на одржувањето на собранието.

Записник од собранието

Член 468

- (1) За работата на собранието се води записник којшто содржи податоци за:
  - 1) фирмата и седиштето на друштвото;
  - 2) датумот, времето и местото на одржувањето на собранието;
  - 3) името на претседавачот со собранието, односно името на записничарот и имињата на членовите на комисијата за гласање, ако се избираат;
  - 4) дневниот ред на собранието;

- 5) бројот на присутните акционери, односно полномошниците на акционери и кворумот за работа;
  - 6) расправата водена на собранието;
  - 7) значајните настани на собранието, како и поднесените предлози;
  - 8) одлуките, бројот на гласови „за,, и „против,, и бројот на воздржаните гласови и
  - 9) оградувањата, односно противењата на акционер, член на органот на управување, односно на надзорниот одбор против некоја одлука ако е изјавено оградување, односно противење.
- (2) За записничар и заверувачи на записник не може да биде избран член на орган на управување на друштвото, односно на надзорен одбор, ниту претседавачот со собранието.
- (3) Записникот се подготвува најдоцна во рок од осум дена од денот на одржувањето на собранието и него го потпишуваат записничарот и претседавачот со собранието, а го заверуваат заверувачи на записник.
- (4) Секој акционер може да бара од извршните членови на одборот на директорите, односно од управниот одбор, издавање копија на записникот од собранието, на негов трошок. Трошокот не може да биде поголем од стварните трошоци.
- (5) Кога записникот го води нотар, записникот се подготвува најдоцна во рок од три дена од денот на одржувањето на собранието и него го потпишува нотарот и претседавачот со собранието. Копијата од ставот (4) на овој член до друштвото ја доставува нотарот кој го водел записникот.
- (6) Записниците заедно со прилозите се чуваат најмалку десет години.

Шести отсек

НИШТОВНОСТ И ПОБИВАЊЕ НА ОДЛУКАТА НА СОБРАНИЕТО

Причини за ништовност

Член 469

Покрај случаите изречно пропишани во овој закон, одлуката на собрание е ништовна, ако:

- 1) одлуката е донесена на собрание што не е свикано во согласност со законот и со статутот, освен ако на собранието се присутни сите акционери;
- 2) собранието не е ја донело одлуката на начин и во облик определен со овој закон и со статутот;
- 3) е спротивна на битието на друштвото или ако нејзината содржина е спротивна на закон, на моралот или на одредбите на статутот;
- 4) собранието одлучувало за прашање што не е во негова надлежност;
- 5) одлуката не е внесена во записникот на начин определен со овој закон;
- 6) е избран орган на управување, односно надзорен одбор што е составен спротивно на одредбите од овој закон или на статутот;
- 7) со одлука, собранието избрало за член на орган на управување, односно надзорен одбор физичко лице коешто не било предложено во согласност со овој закон или со статутот;
- 8) со одлука, собранието избрало во органот на управување, односно надзорниот одбор повеќе физички лица отколку што е определено во овој закон, односно во статутот;
- 9) со одлука собранието избрало лице кое во времето кога е избирано не ги исполнува условите утврдени со овој закон за избор во органот на управување, односно надзорниот одбор;
- 10) собранието одлучило да ги одобри годишните финансиските извештаи на коишто не е извршена ревизија или ако ревизијата не е извршена во согласност со закон или ревизијата не ја извршил овластен ревизор;

- 11) собранието одлучило да ги одобри годишните финансиските извештаи и годишниот извештај за работата на друштвото во претходна деловна година без нивно претходно усвојување од органот на управување и од надзорниот одбор;
- 12) ако при подготвувањето на годишните финансиските извештаи не се почитувани одредбите од овој закон или статутот со коишто се утврдени обврските за издвојување и користење на средствата за резерви и
- 13) со правосилна одлука на судот е утврдено дека одлуката на собранието е ништовна.

Повикување на ништовност

Член 470

- (1) По уписот на одлука на собранието во трговскиот регистар не може да се повикува на нејзината ништовност од причините наведени во членот 469 точка 5) од овој закон.
- (2) Ако одлуката на собранието е ништовна од причините наведени во членот 469 точка 1) или точка 3) од овој закон, не може да се повикува на нејзината ништовност по истекот на три години од нејзиниот упис во трговскиот регистар. Ако во овој рок во тек е постапка по тужба за утврдување на ништовноста на одлука, рокот од три години се продолжува сè додека не се одлучи правосилно по тужбата или додека спорот не се реши на друг начин. Ако одлуката на собранието е ништовна според членот 469 точка 1) од овој закон не може да се бара нејзина ништовност ако со одлуката се согласат сите акционери кои не биле уредно повикани на собранието.

Тужба за утврдување ништовност

Член 471

- (1) Ништовноста може да се истакнува со тужба и на кој било друг начин.
- (2) Тужба против друштвото со кое се бара утврдување на ништовност на одлука на собранието може да поднесе секој акционер, органот на управување или член на органот на управување или на надзорниот одбор.
- (3) Тужбата се поднесува во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката. Ако тужителот бил присутен на собранието на коешто е донесена одлуката, рокот почнува да тече од првиот нареден ден од денот на завршувањето со работа на собранието на коешто е донесена одлуката. Ако тужителот не присуствувал на собранието на коешто е донесена одлуката, рокот почнува да тече од првиот нареден ден од денот кога можел да дознае за одлуката, но не подоцна од една година од донесувањето на одлуката.
- (4) Тужбата се поднесува против друштвото. Друштвото е застапувано од овластен член на органот на управување, односно на надзорниот одбор. Ако тужба поднесат извршните членови на одборот на директорите, друштвото е застапувано од неизвршните членови, ако тужба поднесе управниот одбор или некој негов член, друштвото е застапувано од овластен член на надзорниот одбор, а ако тужба поднесе надзорниот одбор, друштвото е застапувано од овластен член на управниот одбор.
- (5) Судот може со привремена мерка да ја запре примената на одлуката за којашто со тужбата се бара да се утврди нејзина ништовност, ако се чини веројатно дека со нејзиното извршување на друштвото, односно на акционер може да им се предизвика ненадоместлива штета.
- (6) Ако членовите на органот на управување, на надзорниот одбор или управителот поднесат тужба за утврдување ништовност, во тој случај, соодветно се применува одредбата од ставот (4) на овој член.

Правни последици од ништовноста

Член 472

- (1) Одлуката за којашто е утврдено дека е ништовна нема правно дејство освен во случаите од членот 470 од овој закон.
- (2) Се што е стекнато од друштвото врз основа на ништовна одлука мора да му се врати на друштвото и да му се надоместат трошоците во врска со тоа.
- (3) Ништовноста на одлуките од членот 469 став (1) точки 10), 11) и 13) има за последица и ништовност на одлуките на собранието што се донесени врз основа на овие одлуки. Ништовни се и одлуките на органот на управување, односно на надзорниот одбор со коишто се одобрени финансиските известувања.

Побивање одлука

Член 473

- (1) Одлука на собранието може да се побива и ако акционерот гласал за одлука со намера за себе или за некој друг да стекне корист на штета на друштвото или на другите акционери, а со побиваната одлука тоа се постигнува. Оваа одредба не се применува кога на другите акционери, соодветно, ќе им се надомести штетата.
- (2) Може да се побива одлука на собрание, заснована на недавање на известувањето коешто влијаело на донесувањето на одлуката.
- (3) Не може да се побива одлука на собранието ако одлуката се потврди со нова одлука на собранието, а новата одлука не се побива во рокот од членот 471 став (3) од овој закон.

Субјекти кои можат да побиваат одлука

Член 474

Одлука на собрание може да побива:

- 1) акционер кој учествувал во работата на собранието и своето противење на одлуката го изјавил во записник;
- 2) акционер кој не учествувал во работата на собранието бидејќи, спротивно на законот и на статутот, не му било допуштено да учествува во неговата работа, ако собранието не било уредно свикано или ако прашањето за коешто се одлучувало на собранието не било правилно објавено;
- 3) секој акционер кога собранието донело одлука со намера акционерот кој гласал за одлуката за себе или за некој друг да стекне корист, на штета на друштвото или на штета на другите акционери;
- 4) органот на управување и надзорниот одбор;
- 5) секој член на органот на управување и надзорниот одбор, ако со спроведување на одлуката би сторил дејствие што е казниво, незаконито или за коешто може да одговара за штета и
- 6) доверител на друштвото кој има правен интерес.

Тужба за побивање и правни последици од побивањето

Член 475

- (1) На тужбата за побивање соодветно се применуваат ставовите (2), (3), (4) и (6) од членот 471 од овој закон.
- (2) Ако судот со правосилна одлука ја поништи одлуката на собранието таа има дејство спрема сите акционери, членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, дури и кога тие не биле странка во постапката.

Обврска за доставување и упис на одлука на судот

Член 476

(1) Органот на управување мора во рок од три дена од денот на приемот на правосилната одлука да му ја достави на трговскиот регистар, ако врз основа на таа одлука е извршен упис во трговскиот регистар. Уписот на одлуката на судот во трговскиот регистар мора да се објави на ист начин како што претходно е објавен уписот.

(2) Ако врз основа на одлуката на судот е усогласен статутот, заедно со одлуката, на трговскиот регистар му се доставува и пречистениот текст на статутот.

ОДДЕЛ 7 СЛУЖБА ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА

Организација и надлежност на службата за внатрешна ревизија

Член 477

(1) Органот на надзор на акционерското друштво е должен да организира служба за внатрешна ревизија, како независна организациска единица во друштвото. Акционерските друштва се должни да назначат внатрешен ревизор.

(2) Организациската поставеност, правата, одговорностите и односите со другите организациски единици на друштвото, како и одговорноста и условите за назначување на раководителот на службата за внатрешна ревизија ги уредува органот на надзор.

(3) Службата за внатрешна ревизија врши постојана и целосна ревизија на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на друштвото преку:

- 1) оцена на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола;
- 2) оцена на спроведувањето на политиките за управување со ризиците;
- 3) оцена на поставеноста на информатичкиот систем;
- 4) оцена на точноста и веродостојноста на трговските книги и финансиските извештаи;

5) проверка на точноста, веродостојноста и навременоста во известувањето согласно со прописите и

6) следење на почитувањето на прописите, политиките и процедурите на друштвото.

(4) Покрај активностите наведени во ставот (3) на овој член, службата за внатрешна ревизија во акционерско друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, врши постојана и целосна ревизија на законитоста, правилноста и ажурноста на работењето на друштвото и преку следење на усогласеноста на организацијата и дејствувањето на друштвото во согласност со кодексот за корпоративно управување.

(5) Службата за внатрешна ревизија ги спроведува своите активности во согласност со принципите и стандардите за внатрешна ревизија и политиката и процедурите за работење на службата.

(6) Лицата вработени во службата за внатрешна ревизија извршуваат работи само на службата.

(7) Вработените во друштвото се должни на лицата кои се вработени во службата за внатрешна ревизија да им овозможат увид во документацијата со која располагаат и да им ги дадат сите потребни информации.

Годишен план за работа на службата за внатрешна ревизија

Член 478

(1) Службата за внатрешна ревизија изготвува годишен план за работа што го усвојува органот на надзор.

(2) Во планот од ставот (1) на овој член задолжително се наведува предметот на ревизија со опис на содржината на планираната ревизија во одделни области и распоред на контролите во текот на годината со планирано времетраење за спроведување на контролите.

Полугодишен и годишен извештај на службата за внатрешна ревизија

Член 479

(1) Службата за внатрешна ревизија е должна за своето работење да изработи полугодишен и годишен извештај и да ги достави до органот на надзор и до органот на управување.

(2) Полугодишниот и годишниот извештај од ставот (1) на овој член содржат:

- 1) опис на извршените ревизии на работењето на друштвото;
- 2) оцена на адекватноста и ефикасноста на системите за внатрешна контрола;
- 3) наоди и предложени мерки на службата за внатрешна ревизија и
- 4) оцена на спроведувањето на мерките предложени од страна на службата за внатрешна ревизија.

(3) Годишниот извештај од ставот (1) на овој член содржи и:

- 1) оцена на реализацијата на поставените цели со годишниот план за работа;
  - 2) оцена за планираното време за контрола и евентуалното отстапување и
  - 3) информации за извршени други активности.
- (4) Органот на надзор е должен да го достави годишниот извештај на службата за внатрешна ревизија до собранието на друштвото.

Обврска за известување на органот на надзор и на органот на управување од страна на службата за внатрешна ревизија во посебни случаи

Член 480

Службата за внатрешна ревизија е должна веднаш да ги извести органот на надзор и органот на управување доколку во текот на контролата утврди:

- 1) непочитување на стандардите за управување со ризиците поради што постои можност за нарушување на ликвидноста или солвентноста на друштвото и
- 2) дека органот на управување не ги почитува прописите и општите акти и интерните процедури на друштвото.

ОДДЕЛ 8 АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО СО ЕДЕН АКЦИОНЕР

Соодветна примена на одредбите за друштво со еден акционер

Член 481

(1) На друштвото со еден акционер, соодветно, се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат за друштва со два или повеќе акционери, со тоа што правата и обврските на собранието на акционерско друштво ги врши органот определен од основачот, односно единствениот акционер на начин определен во статутот на акционерското друштво со еден акционер.

(2) Договорите меѓу единствениот акционер и друштвото кога единствениот акционер е, истовремено, и единствен застапник по закон на друштвото мораат да бидат внесени во записник или да бидат склучени во писмена форма.

ОДДЕЛ 9 ИЗМЕНА НА СТАТУТОТ

Начин и постапка

Член 482

- (1) Статутот се менува со одлука за измена на статутот.
- (2) Постапка за измена на статутот можат да покренат органот на управување, односно надзорниот одбор, како и акционерите кои имаат најмалку една десеттина од вкупниот број на акциите со право на глас. Иницијативата во форма на амандмани се доставува до органот на управување, а кога за тоа е овластен со овој закон, и до надзорниот одбор.
- (3) Предлогот на одлуката за измена на статутот во којшто се наведени предложените измени, без разлика на тоа кој ја дал иницијативата, го утврдува органот на управување, а кога за тоа е овластен со овој закон, и надзорниот одбор. Утврдениот предлог на одлука за измена на статутот мора да биде образложен.

Одлука за измена

Член 483

- (1) Одлуката за измена на статутот ја донесува собранието.
- (2) Одлуката за измена на статутот се усвојува со мнозинство гласови од вкупниот број акции со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.
- (3) Собранието со одлуката за измена на статутот го овластува одборот на директори, односно надзорниот одбор да подготви пречистен текст на статутот во којшто се внесуваат измените извршени со одлуката за измена на статутот, како и одредбите од одлуките кои имаат карактер на одлука за измена на статут утврдени со овој закон.

Влегување во сила на измената

Член 484

Измената на статутот влегува во сила со денот на донесувањето на одлуката за измена на статутот, освен ако со одлуката за измена на статутот не е определен друг датум на влегување во сила.

ОДДЕЛ 10 ЗГОЛЕМУВАЊЕ И НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Пододдел 1 ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Прв отсек ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Начини на зголемување

Член 485

Зголемувањето на основна главнина на друштвото може да се врши:

- 1) со влогови;
- 2) со условно зголемување на основната главнина;
- 3) со одобрен капитал и
- 4) од средствата на друштвото.

Одлука за зголемување

Член 486

(1) Зголемувањето на основната главнина се врши со одлука на собранието за зголемување на основната главнина. Одлуката за зголемување на основната главнина има карактер на одлука за измена на статутот, освен одлуката за зголемување на основна главнина што органот на управување ја донел според одредбата на статутот за одобрен капитал.

(2) Ако новоиздадените акции се издаваат со износ повисок од номиналниот износ на акциите, во одлуката за зголемување на основната главнина мора да се одреди износот под којшто акциите не можат да бидат издадени.

(3) Одлуката за зголемување на основната главнина содржи податоци за износот, начинот и датумот на зголемувањето на основната главнина, бројот, родот и класите на акциите, паричните и непаричните влогови врз основа на коишто се преземаат новоиздадените акции и други податоци определени со закон и со одредбите од овој оддел од овој закон, според соодветниот начин на зголемување на основната главнина.

(4) Одлуката за зголемување на основната главнина се донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува под две третини од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(5) Ако постојат повеќе родови акции, одлуката од ставот (1) на овој член е полноважна ако се согласат за тоа акционерите од секој род акции. Одлуката за согласност акционерите од секој род акции ја донесуваат со истото мнозинство со коешто е донесена одлуката од ставот (1) на овој член.

(6) Нова одлука за зголемување на основната главнина може да биде донесена само ако претходното зголемување на основната главнина е извршено и запишано во трговскиот регистар и кај овластениот депозитар.

Право на првенство за запишување новоиздадени акции и други хартии од вредност

Член 487

(1) При зголемување на основната главнина, акционерите имаат право на првенство за запишување на новоиздадените акции од истиот род и класа на акции сразмерно на учеството на нивните акции во основната главнина на друштвото, без разлика на тоа дали новоиздадените акции се продаваат преку банка или преку друга финансиска организација.

(2) Во случај кога друштвото има издадено повеќе родови и класи на акции и ја зголемува основната главнина преку издавање на само еден од родовите и класи на акции, акционерите кои се сопственици на акции од другите родови и класи имаат право на првенство само откако акционерите, кои се сопственици на акциите од истиот род и класа, како и новите акции, ќе го остварат правото на првенство.

(3) Правото на првенство за запишување на новоиздадени акции се применуваат и на издавањето на другите видови хартии од вредност кои можат да се конвертираат во акции или во кои е содржано правото за запишување на акции, но не се применува и

на конверзијата на тие хартии од вредност, ниту пак на извршувањето на правото на запишување.

Исклучување и ограничување на правото на првенство при запишување новоиздадени акции

Член 488

(1) Правото на првенствено запишување акции не може да се одземе или ограничи со статутот на друштвото. Правото на првенство за запишување новоиздадени акции може, пред запишувањето на акциите, да биде целосно или делумно исклучено само со одлука на собранието за зголемување на основната главнина, којашто мора да биде објавена на начинот на којшто се објавува свикувањето на собранието.

(2) Собранието може да одлучува за исклучување на правото на првенство при запишувањето новоиздадени акции само врз основа на извештај, во писмена форма, на органот на управување во којшто се наведуваат причините за ограничувањето или за исклучувањето на правото на првенство за запишување и во којшто мора да се образложи цената на издавањето на акциите. Одлуката од ставот (1) на овој член се донесува со мнозинство гласови кое не може да изнесува под три четвртини од вкупниот број на акции со право на глас претставени на собранието на акционери, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(3) Правото на првенство при запишување на новоиздадени акции од овој член, како и овластувањето за одлучување за исклучување од ова право во согласност со членот 503 од овој закон, не се смета за исклучено во случаите кога акции се издаваат на банки и други финансиски институции, кои презеле обврска така стекнатите акции да ги понудат назад на акционерите на друштвото.

Замена на акции заради зголемување на номиналниот износ на акциите

Член 489

(1) Акциите коишто се целосно платени учествуваат во зголемувањето на основната главнина според нивниот номинален износ.

(2) Акциите коишто се делумно платени учествуваат во зголемувањето на основната главнина според нивниот номинален износ што е уплатен.

Учество на новите акции во добивката

Член 490

(1) Со одлуката за зголемување на основната главнина може да се одреди новите акции да учествуваат во добивката на друштвото во деловната година што претходела на годината во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина. Во тој случај, одлуката за зголемување на основната главнина мора да биде донесена пред донесувањето на одлуката за распределба, односно за употреба на добивката за деловната година што претходела на годината во којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина. Одлуката за распределба, односно за употреба на добивка од претходната година има правно дејство по зголемувањето на основната главнина.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член е ништовна ако одлуката за зголемување на основната главнина не е запишана во трговскиот регистар во рок од три месеца од денот на нејзиното донесување. Овој рок не тече за време додека трае постапка по тужба со којашто се побива одлуката или со којашто се бара утврдување на нејзината ништовност или за времето додека не се добие одобрение од страна на надлежен орган за зголемување на основната главнина ако е тоа определено со закон.

Заштита на правата на акционерите и на трети лица

Член 491

(1) Ако одделни права од акции што се делумно платени, како што се правото на учество во добивката или правото на глас, се одредуваат според износот што е платен, се до целосната уплата на акциите, акционерите ги имаат правата што се определени до износот што го уплатиле.

(2) Зголемувањето на основната главнина не влијае на содржината на договорените односи меѓу друштвото и трети лица кои зависат од остварената добивка, вредноста на акциите или вредноста на основната главнина пред зголемувањето на основната главнина.

(3) Одредбата од ставот (2) на овој член се однесува и на дополнителните обврски на акционерите.

Втор отсек ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА СО ВЛОГОВИ

Претпоставки за зголемување

Член 492

Зголемувањето на основната главнина со влогови може да се врши само со издавање нови акции. Новоиздадените акции можат да се платат со пари, со внесување на непарични влогови и со заем што се трансформира во влог во друштво во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото.

Зголемување на основната главнина со непаричен влог

Член 493

(1) Ако зголемувањето на основната главнина се врши со непарични влогови, во одлуката за зголемување на основната главнина со влогови мораат да бидат наведени непаричните влогови, лицата од кои друштвото ги презема непаричните влогови и номиналниот износ на акциите коишто се стекнуваат како противвредност за внесените непарични влогови.

(2) Ако во одлуката за зголемување на основната главнина со непарични влогови не се определат податоците од ставот (1) на овој член, внесувањето на непаричните влогови, договорите за внесувањето на непаричните влогови и правните дејствија за нивното остварување спрема друштвото се ништовни.

(3) На зголемувањето на основната главнина со непарични влогови, соодветно, се применуваат одредбите од членот 39 од овој закон.

Објавување повик за запишување акции

Член 494

(1) Органот на управување, по добивањето одобрение од надлежен регулатор од областа на пазарот на капитал за издавање акции, според одлуката за зголемување на основната главнина со влогови, објавува повик до акционерите. Повикот се објавува во “Службен весник на Република Северна Македонија”, најмалку во два дневни весника што излегуваат на целата територија на Република Северна Македонија и на официјаната интернет страница на друштвото. Во повикот акционерите се известуваат, во рок не покос од 15 дена од денот на почетокот на запишувањето на акциите, да го запишат оној дел од новоиздадените акции кој

одговара на учеството на нивните акции во основната главнина пред нејзиното зголемување, односно да го искористат правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, освен ако со одлуката за зголемување на основната главнина со влогови акционерите од ова право не се откажале.

(2) Органот на управување, истовремено, писмено го информира секој акционер за износот на издадените акции, за бројот на акциите којшто одговара на учеството на неговите акции во основната главнина и за рокот од ставот (1) на овој член во којшто акционерот може да ги запише новите акции.

(3) По истекот на рокот од ставот (1) на овој член во кој акционерите можат да го искористат правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, право на запишување на новоиздадените акции имаат и други лица во рок што не е покус од 15 дена од денот на истекот на рокот од ставот (1) на овој член и тоа под еднакви услови кои важеле за акционерите кои имале право на првенство за запишување на новоиздадените акции во поглед на цената по која акциите им биле понудени и начинот на плаќање на новоиздадените акции.

Право на првенство на запишување акции на постоен акционер

Член 495

Во рок што не може да биде покус од 15 дена, секој акционер има право, со писмена изјава, да го запише оној дел од новите акции којшто одговара на учеството на неговите акции во основната главнина пред нејзиното зголемување, освен во случај кога тоа право е исклучено или ограничено согласно членот 488 од овој закон.

Запишување на новоиздадените акции

Член 496

(1) Новоиздадените акции се запишуваат со писмена изјава (уписница) од која може јасно да се утврди кој е запишувачот, бројот на акциите што ги запишува, номиналниот износ на акциите, а ако, се во прашање акции од повеќе родови и класи, и родот и класата на акциите. Уписницата мора да ги содржи:

1) денот кога е донесена одлуката за зголемување на основната главнина со влогови;

2) износот за којшто се зголемува основната главнина, родот и бројот на акциите, начинот на плаќањето и дополнителните обврски ако такви се определени со одлуката за зголемување на основната главнина со влогови;

3) податоците за зголемување на основната главнина со внесување на непарични влогови, а ако се издаваат акции од повеќе родови, и вкупниот номинален износ на акции од секој род и

4) рокот до кој обврската преземена со потпишувањето на уписницата престанува ако до тој рок не се изврши упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар.

(2) Уписниците коишто не ги содржат податоците или содржат ограничувања, освен оние од ставот (1) точка 4 на овој член се ништовни.

(3) Лицето кое врз основа на уписница запишало акции и како акционер остварувало права или исполнувало обврска не може да се повикува на ништовност или да се ослободи од обврските кои ги презело од уписницата ако во трговскиот регистар е извршено запишување на одлуката за зголемување на основната главнина.

(4) Ограничување коешто не е содржано во уписницата нема правно дејство спрема друштвото.

Уплата и внесување влогови

Член 497

- (1) Паричните влогови се уплаќаат во целост до денот на уписот на извршеното зголемување на основната главнина во трговскиот регистар.
- (2) Непаричните влогови се внесуваат во друштвото во целост до денот на уписот на извршеното зголемување на основната главнина во трговскиот регистар и тоа според нивната проценета вредност. Друштвото потпишува договор за внесување на непаричниот влог со лицето кое го внесува непаричниот влог. Договорот го потпишува извршен член на одборот на директори, претседателот на управниот одбор, односно лицето коешто тој ќе го овласти и лицето коешто го внесува непаричниот влог.
- (3) Ако лицето од ставот (2) на овој член не го внесе непаричниот влог според условите определени во договорот во ставот (2) од овој член, е должно да го плати номиналниот износ на акциите што ги презел, како и да ги изврши другите обврски определени со договорот.
- (4) Заемот што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото се внесува врз основа на договор за заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото и одлука за трансформација на заем што се трансформира во влог на друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото.

Упис на зголемувањето на основната главнина со влогови

Член 498

- (1) По извршеното зголемување на основната главнина со влогови, во рок од осум дена од извршеното зголемување на основната главнина, се поднесува пријава за упис во трговскиот регистар на зголемувањето на основната главнина.
- (2) Кон пријавата за упис на зголемувањето на основна главнина со влогови се приложуваат:
  - 1) одлуката за зголемување на основната главнина со влогови, а ако постојат повеќе родови акции и одлуката за согласност од акционерите од секој род акции;
  - 2) изводот од записникот од седницата на собранието на којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина со влогови, заверен од нотар;
  - 3) одобрието од надлежен регулатор од областа на пазарот на капитал за издавањето акции;
  - 4) извештајот за процена ако зголемувањето на основната главнина на друштвото се врши со внесување непарични влогови и доказот за сопственост во којшто е извршена прибелешка во јавна книга за евиденција на недвижни ствари, а ако се внесува подвижна ствар за којашто со закон е определена обврска за евиденција (регистар) доказ за сопственост над подвижната ствар, а доколку се вложуваат хартии од вредност во трговскиот регистар се доставува доказ за сопственост на тие хартии од вредност со прибелешка дека истите се вложуваат во трговско друштво и дека сопственикот не може да располага со истите. За таа цел, сопственикот на хартиите од вредност до овластениот депозитар доставува изјава заверена на нотар дека хартиите од вредност се вложени во трговско друштво и дека е согласен над истите да биде евидентирано ограничување за располагањето се до пренесувањето на истите на трговското друштво;
  - 5) договорот за внесување на секој непаричен влог;
  - 6) пресметката на трошоците од издавањето на новите акции;
  - 7) пречистениот текст на статутот;
  - 8) доказот за оствареното право на првенство за запишување на издадените акции, како и списокот на лицата кои го оствариле тоа право, со назначување на бројот на акциите што ги стекнале и влоговите што ги уплатиле, односно што ги внеле

за нивното стекнување, потпишан од претседателот на органот на управување, ако правото на првенство за запишување не е исклучено;

9) одобрението од надлежен орган ако за зголемувањето на основната главнина тоа е определено со закон;

10) договор за заем што се трансформира во влог во друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото и

11) одлука за трансформација на заем што се трансформира во влог на друштвото во постапка на зголемување на основната главнина на друштвото.

(3) Известувањето за уписот на зголемувањето на основната главнина се објавува во трговскиот регистар.

Трет отсек УСЛОВНО ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Претпоставки

Член 499

(1) Одлука за условно зголемување на основната главнина може да се донесе само заради остварување на следниве цели:

1) доверителите на друштвото да можат да го остварат правото на замена на конвертибилните обврзници со акции на друштвото и правото на првенство за запишување на новите акции коишто друштвото ќе ги издаде;

2) подготовка за присоединување и за поделба со раздвојување со преземање или издвојување со преземање;

3) остварување на правото на стекнување на акции со цел да бидат распределени на вработените во друштвото или на вработените во друштво поврзано со него и

4) остварување на правото на стекнување на акции со цел да бидат распределени на членовите на органот на управување, на управителот, односно на членовите на надзорниот одбор на друштвото или на друштва поврзани со него.

(2) Во одлуката за условно зголемување на основната главнина се определуваат целта на условното зголемување на основната главнина, лицата кои можат да го користат правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, рокот во којшто мора да се изврши условното зголемување на основната главнина, условите под коишто можат да се користат овие права, износот на којшто се издаваат акциите и мерилата и критериумите според коишто овој износ може да се пресмета.

(3) Номиналниот износ на условно зголемената основната главнина при остварување на целта од ставот (1), точка 1) од овој член не може да ја надмине половината од основната главнина на денот на донесувањето на одлуката за условно зголемување на основната главнина, додека номиналниот износ на условно зголемената основната главнина при остварување на целта од ставот (1), точка 3) не може да надмине 5%, односно при остварување на целта од став (1), точка 4) не може да надмине 3% од основната главнина на денот на донесувањето на одлуката за условно зголемување на основната главнина.

(4) Одлуката на собранието за условно зголемување на основна главнина донесена спротивно на одредбите од овој член е ништовна.

(5) Правото на замена на обврзниците, односно правото на првенство за запишување акции од ставот (1) точка 1) на овој член се остварува со писмена изјава за претворање на обврзниците во акции, односно за запишување акции. На писмената изјава, соодветно, се применува членот 494 од овој закон.

(6) Одредбите од членовите 39 и 493 од овој закон што се однесуваат на непаричниот влог, соодветно, се применуваат и при условното зголемување на основната главнина.

(7) Одредбите од членовите 494 и 495 од овој закон што се однесуваат на правото на првенство за запишување на новоиздадените акции, соодветно, се применуваат и

на остварување на правото на првенство за запишување на новоиздадените акции според одлуката за условно зголемување на основната главнина.

Упис на зголемувањето на основната главнина

Член 500

(1) Се смета дека зголемување на основната главнина е извршено со издавањето на акциите и ако е остварена некоја од целите од членот 499 став (1) од овој закон.

(2) По извршеното зголемување на основната главнина, во рок од осум дена, се поднесува пријава за упис во трговскиот регистар за вкупниот износ за којшто е зголемена основната главнина.

(3) Кон пријавата од ставот (2) на овој член, покрај прилозите од членот 498 став (2) точки 3, 4, 5, 6, 7 и 9 од овој закон се приложува и:

1) одлуката за условно зголемување на основната главнина;

2) изводот од записникот од седницата на собранието на којшто е донесена одлуката за условно зголемување на основната главнина, заверен од нотар и

3) изјавата со која органот на управување тврди дека обврзниците и акциите биле издадени само заради остварување на целта определена во одлуката за условно зголемување на основната главнина.

Четврт отсек ОДОБРЕН КАПИТАЛ

Начин на одобрување

Член 501

(1) Органот на управување може да биде овластен со статутот најмногу за пет години по уписот на основањето на друштвото, односно за пет години по уписот на одлуката за измена на статутот во трговскиот регистар, ако оваа можност не била утврдена со статутот, преку издавање нови акции врз основа на влогови, да ја зголеми основната главнина до определен номинален износ (одобрен капитал).

(2) Номиналниот износ на одобрениот капитал не може да ја надмине половината од основната главнина во времето кога е дадено овластувањето за условното зголемување на основната главнина.

(3) Новите акции можат да се издадат само со согласност на мнозинството неизвршни директори на одборот на директори, односно со мнозинството од членовите на надзорниот одбор.

Издавање нови акции

Член 502

(1) Одредбата со којшто се дава овластувањето од членот 501 став (1) од овој закон се смета за одлука за зголемување на основната главнина со одобрен капитал.

(2) Издавањето нови акции се врши според одредбите од овој закон со коишто се уредува зголемувањето на основната главнина преку влогови, ако со овој пододдел од овој закон и со друг закон поинаку не е определено.

(3) Одредбите од членовите 39 и 493 од овој закон што се однесуваат на непаричниот влог соодветно се применуваат и при зголемување на основната главнина со одобрен капитал.

(4) Одредбите од членовите 494 и 495 од овој закон што се однесуваат на правото на првенство за запишување на новоиздадени акции соодветно се применуваат и на остварување на правото на првенство за запишување на новоиздадени акции според одлуката за зголемување на основната главнина со одобрен капитал.

Овластување за одлучување за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции

Член 503

Со овластувањето од членот 501 став (1) од овој закон, одборот на директори, односно надзорниот одбор може да се овласти да одлучува за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции, кое мора да биде дадено со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под три четвртини од претставените акции на собранието со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство. Одлуката за исклучување на правото на првенство се донесува со согласност на мнозинството неизвршни членови на одборот на директори, односно на мнозинството членови на надзорниот одбор. Овие членови се обврзани на наредното годишно собрание да поднесат писмен извештај во којшто ќе ги наведат причините за исклучување на правото на првенство за запишување на новите акции.

Упис во трговскиот регистар на извршеното зголемување на основната главнина

Член 504

(1) Во рок од осум дена од денот на преземањето на акциите, се поднесува пријава за упис на зголемувањето на основната главнина во трговскиот регистар соодветно на вкупниот износ на преземените акции.

(2) Кон пријавата од ставот (1) на овој член, покрај прилозите од членот 498 став (2) точки 2, 3, 4, 5, 6 и 9 од овој закон се приложуваат и:

1) статутот во којшто е содржана одредбата за условно зголемување на основната главнина;

2) изводот од записникот од состанокот на органот на управување на кој е донесена одлука за издавање на акции;

3) согласност на мнозинството неизвршни членови на одборот на директори, односно на мнозинството членови на надзорниот одбор, ако со овластувањето од членот 501 став (1) од овој закон, одборот на директори исклучувањето на правото на првенство за запишување може да го изврши само со нивна согласност и

4) изјавата со која органот на управување тврди дека акциите биле издадени во рамките на овластувањето за издавање нови акции само заради остварување на целта определена во овластувањето ако била определена со статутот.

Петти отсек

ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА ОД СРЕДСТВА НА ДРУШТВОТО

Одлука за зголемување на основната главнина со средства на друштвото

Член 505

(1) Собранието може да ја зголеми основната главнина со одлука за зголемување на основната главнина со преобразба на добивката, резервите и нераспределените (задржани) добивки коишто не биле распределени за дивиденда или за коишто не била определена друга намена (во натамошниот текст: одлука за зголемување на основната главнина со средства на друштвото).

(2) Одлуката за зголемување на основната главнина со средствата на друштвото мора да е заснована на последните годишни финансиски извештаи ревидирани од овластен ревизор за која ревизорот изразил мислење без резерва или мислење со резерва кое не ја доведува во прашање објективноста на годишните финансиски

извештаи, како и на годишниот извештај за работата на друштвото во претходната деловна година, одобрени од собранието.

(3) Ако на последното редовно собрание не е назначен овластен ревизор, се смета дека е назначен оној овластен ревизор кој бил назначен од страна на собранието за ревизија на последните годишни финансиски извештаи или овластениот ревизор, кој на предлог на друштвото, ќе биде назначен од судот.

(4) Зголемувањето на основната главнина со средства на друштвото може да се изврши со издавање нови акции. Во одлуката за зголемување на основната главнина мора да се наведе на кој начин ќе се врши зголемувањето на основната главнина.

(5) Акционерите имаат право на новоиздадените акции, сразмерно на учеството на нивните акции во дотогашната основна главнина.

(6) Одредбата на статутот, односно одлуката на собранието којашто е спротивна на ставот (5) од овој член е ништовна.

Подобност на добивката и на резервите за зголемување на основната главнина

Член 506

(1) Статутарните резерви можат да бидат претворени во основна главнина во полн износ, а законската резерва може да биде претворена во основна главнина само ако го надминува износот определен со овој закон.

(2) Добивката и резервите не можат да бидат претворени во основна главнина доколку во билансот на состојбата е прикажана загуба, вклучувајќи ја и пренесената загуба од претходните години.

(3) Статутарните резерви коишто се определени за остварување на определена намена можат да бидат претворени во основна главнина само ако е тоа во согласност со таа намена.

(4) Добивката може да биде претворена во основна главнина само откако друштвото ќе издвои задолжителна општа резерва согласно со членот 547 од овој закон.

Пријава за упис на зголемувањето на основната главнина со средства на друштвото

Член 507

(1) Во рок од осум дена од денот на издавањето на акциите, според одлуката за зголемување на основната главнина со средства на друштвото, се поднесува пријава за упис во трговскиот регистар на зголемувањето на основната главнина.

(2) Кон пријавата од ставот (1) на овој член, покрај прилозите од членот 498 став (2) точки 6), 7) и 9) од овој закон се приложуваат и:

1) годишните финансиски извештаи ревидирани од страна на овластен ревизор за кој ревизорот изразил мислење без резерва или мислење со резерва кое не ја доведува во прашање објективноста на годишните финансиски извештаи;

2) одлуката за зголемување на основната главнина со средствата на друштвото;

3) изводот од записникот од седницата на собранието на којашто е донесена одлуката за зголемување на основната главнина со средствата на друштвото, заверен од нотар и

4) изјавата потпишана од претседателот на одборот на директори, односно од претседателот на управниот одбор со која гарантира дека според годишните финансиски извештаи или финансискиот извештај што е земен како основа за зголемување на основната главнина за која овластениот ревизор изразил мислење без резерва или мислење со резерва кое не ја доведува во прашање објективноста на годишните финансиски извештаи, до денот на поднесувањето на пријавата за упис во трговскиот регистар на зголемувањето на основната главнина, не дошло до намалување на имотот на друштвото, кое би било пречка за зголемување на

основната главнина со средства од друштвото, ако за зголемувањето би се одлучувало на денот на поднесувањето на пријавата.

Пододдел 2 НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Прв отсек ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Начини на намалување на основната главнина

Член 508

(1) Основната главнина може да биде намалена со:

- 1) намалување на номиналниот износ на еден или на повеќе родови и на класи акции;
- 2) спојување на еден или на повеќе родови акции, со тоа што најмалиот номинален износ на споената акција не може да биде помал од 1 ЕВРО и
- 3) повлекување на сопствени и на други акции, ако со повлекувањето се врши намалување на основната главнина.

(2) По намалувањето на номиналниот износ и бројот на акциите, односно по повлекувањето на сопствените и на други акции, ако со повлекувањето се врши намалување на основната главнина и по уписот и по објавувањето на уписот на намалувањето на основната главнина во трговскиот регистар, акциите се поништуваат.

(3) Основната главнина не може да се намали повеќе од најмалиот номинален износ определен за основната главнина со овој закон.

(4) Ако друштвото ја намали основната главнина, спротивно на одредбата од ставот (3) на овој член, одлуката за намалување на основната главнина е ништовна, освен ако заедно со одлуката за намалување на основната главнина не биде донесена и одлука за зголемување на основната главнина најмалку до најмалиот износ определен за основната главнина со овој закон.

Втор отсек РЕДОВНО НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Одлука за редовно намалување на основната главнина

Член 509

(1) Намалувањето на основна главнина се врши со одлука за намалување на основната главнина што ја донесува собранието и која има карактер на одлука за измена на статутот, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(2) Ако постојат повеќе родови акции, за полноважноста на одлуката е потребна согласност на акционерите од секој род акции, со мнозинство коешто не може да биде помало од мнозинството утврдено во ставот (1) на овој член. За давањето согласност, акционерите од секој род акции донесуваат посебна одлука за согласност. Одлуката за согласност се донесува на начинот и според условите утврдени во ставот (1) на овој член.

(3) Со одлуката за намалување на основната главнина се определуваат износот, целта, како и начинот за спроведување на намалувањето на основната главнина. Ако намалувањето на основната главнина се врши со цел да им биде вратен дел од

намалената основна главнина на акционерите, тоа мора посебно да се наведе во одлуката.

(4) Во поканата со којашто се свикува собранието на коешто се одлучува за намалувањето на основната главнина се наведуваат причината, целта и начинот на кој ќе се изврши намалувањето на основната главнина.

Упис на одлуката

Член 510

(1) На одлуката за намалување на основната главнина се врши предбележба во трговскиот регистар. За предбележбата се поднесува пријава за упис.

(2) Кон пријавата за упис се приложуваат:

1) одлуката на собранието за намалување на основната главнина и

2) изводот од записникот од седницата на собранието на којашто е донесена одлуката за намалување на основната главнина, заверен од нотар.

(3) Претседателот на одборот на директори, односно претседателот на управниот одбор, наредниот работен ден по уписот на предбележбата на одлуката за намалувањето на основната главнина во трговскиот регистар, ја објавува намерата за намалување на основната главнина во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и најмалку во еден дневен весник. Во огласот друштвото објавува дека е согласно на секој доверител кој ќе поднесе барање да му исплати пристигнато побарување или да му даде обезбедување за побарувањето. Ако по истекот на 90 дена од денот на објавувањето на огласот не биде поднесено барање за исплата на побарување, се смета дека сите доверители се согласни со одлуката за намалување на основната главнина.

(4) Познатите доверителите чишто побарувања надминуваат 10.000 ЕВРА во денарска противвредност, се известуваат по писмен пат, поединечно, во местото на живеење, односно седиштето на доверителот запишани во трговскиот регистар.

Обезбедување на доверителите

Член 511

(1) Друштвото мора, за побарување настанато пред уписот на одлуката за намалување на основната главнина на друштвото во трговскиот регистар, да му даде на секој доверител соодветно обезбедување, ако:

1) доверителот пријавил побарување настанато пред донесувањето на одлуката за намалување на основната главнина, без разлика на тоа дали побарувањето е пристигнато, во рок од 90 дена од денот на објавувањето на огласот за намерата за намалување на основната главнина;

2) доверителот, со пријавувањето на побарувањето што не е пристигнато, побарал негово обезбедување и

3) има доволно причини да се смета дека намалувањето на основната главнина ќе ја намали способноста на друштвото да го намира побарувањето на доверителот.

(2) Доколку друштвото не постапи во рокот од ставот (1) од овој член или доверителот смета дека понуденото обезбедување е несоодветно, тој има право во рок од 15 дена од денот кога го добил понуденото обезбедување да поднесе предлог до судот за одредување средство за обезбедување во негова корист, согласно со пропис со кој се уредуваат обезбедувањата на побарувањата.

(3) Доверител кој има право на првенствено намирување од стечајната маса на должникот, односно кој има остварено обезбедување, нема право да бара ново обезбедување поради намалување на основната главнина.

(3) Ако намалувањето на основната главнина на друштвото е извршено спротивно на ставовите (1) и (3) од овој член, одлуката за намалување на основната главнина е ништовна.

Спојување акции

Член 512

(1) Ако намалувањето на основната главнина се врши со намалување на номиналниот износ на акциите или со спојувањето на еден или на повеќе родови и класи акции со намалувањето на нивниот номинален износ на акционерите им се издаваат нови акции со нов номинален износ, сразмерно на тоа колку нивните акции учествувале во основната главнина пред намалувањето на основната главнина. Новите акции се од ист род и класа како и акциите за коишто се заменети. Во случај спојување акции, соодветно се применуваат одредбите од членот 282 од овој закон.

(2) Одборот на директори, односно управниот одбор доставува до овластен депозитар барање да се извршат во акционерската книга на друштвото измени, соодветни на извршеното намалување на основната главнина така што да се запише новиот номинален износ на акциите или намалувањето на бројот на акциите заради спојување или повлекување на акции.

(3) Пред да биде извршено издавање нови акции заради извршеното намалување на номиналниот износ на акциите или заради спојувањето на акциите не смее да се издаваат нови акции.

Исплати на акционерите

Член 513

(1) На акционерите може да им биде исплатен дел од намалената основна главнина дури по намиравањето на побарувањата на доверителите или по давањето обезбедување на нивните побарувања, во согласност со овој пододдел.

(2) Исплатите во согласност со ставот (1) од овој член можат да се вршат ако е извршено намалувањето на основната главнина и ако е извршен уписот на извршеното намалување во трговскиот регистар. Акционерите не можат да бидат ослободени од обврската да ги уплатат недоплатените уплати за акциите, односно ако не го уплатиле влогот за којшто зеле обврска да го уплатат сè додека не ги намираат побарувањата на доверителите кои се пријавиле, односно ако друштвото не даде соодветно обезбедување за нивните побарувања.

(3) Ако е поднесена тужба за поништување на одлуката за намалување на основната главнина, исплатите не можат да се вршат, односно ослободувањето од натамошна уплата на акциите не настапува пред правосилноста на одлуката на судот.

Исплата на дивиденда

Член 514

(1) Друштвото не може да исплаќа дивиденда поголема од 4% од основната главнина на друштвото пред истекот на две години од годината во којашто е донесена одлуката за намалување на основната главнина.

(2) Ограничувањето од ставот (1) на овој член не се однесува на друштвата коишто до уписот на одлуката за намалување на основната главнина во трговскиот регистар ги намирале побарувањата на доверителите или дале соодветни обезбедувања за нивните побарувања.

(3) Друштвото од ставот (1) на овој член коешто има намера да исплати дивиденда мора да ги објави годишните финансиски извештаи. Во објавата треба да ги извести доверителите за намерата да изврши исплата на дивиденда и за нивното право да бараат намиравање на своите побарувања или да бараат да им се даде за тоа соодветно обезбедување. Обезбедување не можат да бараат доверителите кои имаат првенствено право на намиравање на побарувањата во случај на стечај.

Трет отсек
ПОЕДНОСТАВЕНО НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Претпоставки

Член 515

- (1) Поедноставено намалување на основната главнина може да се врши само заради израмнување на номиналниот износ на основната главнина со понискиот номинален износ на основната главнина што ќе настане како последица од покривањето на загубата на друштвото на товар на основната главнина, или се издвојуваат во резерва под услов таквата резерва да не биде поголема од 10% од намалената основна главнина. Ако намалувањето на основната главнина се врши на поедноставен начин не се применуваат одредбите од членовите 511 и 513 од овој закон.
- (2) Поедноставеното намалување на основната главнина се врши со одлука за намалување на основната главнина. Во одлуката за намалување на основната главнина мора да се наведе дека целта за намалувањето на основната главнина е покривање на загубата и дополнување на законските резерви.
- (3) Основната главнина може да биде намалена на поедноставен начин само откако ќе биде потрошена нераспределената добивка и резервите на друштвото.
- (4) Износот добиен со намалување на основната главнина не смее да им се исплатува на акционерите и не смее да се користи за тоа акционерите да се ослободуваат од натамошните уплати на влогот врз основа на којшто ги презеле акциите.

Четврт отсек
НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА СО ПОВЛЕКУВАЊЕ АКЦИИ

Претпоставки

Член 516

- (1) Намалувањето на основна главнина со повлекување акции може да се врши само ако тоа со закон и со статутот е изречно допуштено.
- (2) Повлекувањето на акциите се врши според одредбите од овој закон со коишто се врши редовно намалување на основната главнина, освен ако повлекувањето не е едногласно одобрено од сите засегнати акционери.
- (3) Собранието, во одлуката за намалување на основната главнина ги определува начинот на којшто ќе се спроведе повлекувањето на акциите, рокот, како и подробностите како тоа треба да се спроведе.
- (4) За исплата на надоместокот, на акционерите којшто им припаѓа во случај на присилно повлекување акции или кога акциите се стекнуваат за да бидат повлечени (акции со право на откуп од страна на друштвото), како и за ослободување на акционерите од обврската за уплата на преземиот влог, на соодветен начин, се применуваат одредбите од членот 511 од овој закон.
- (5) Не се постапува според ставот (2) на овој член ако акциите за коишто во целост е уплатен номиналниот или поголемиот износ за којшто се издадени:
  - 1) бесплатно се дадени на располагање на друштвото и
  - 2) се повлечени на товар на добивката или на другите резерви ако тие можат да се користат за тоа.
- (6) Во случаите од ставот (5) на овој член во резервата се внесува износот којшто одговара на износот на основната главнина којшто отпаѓа на повлечените акции. Тие средства, освен во случаите на намалување на основната главнина, не смеат да им се исплаќаат на акционерите.

(7) Намалувањето на основната главнина, во согласност со ставот (5) од овој член, се врши со одлука за намалување на основната главнина којашто собранието ја донесува со мнозинство од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство или не се бара исполнување на други услови. Во одлуката се определува целта на намалувањето на основната главнина.

(8) Ако присилното повлекување на акциите е определено во статутот, не е потребно собранието да донесува одлука за намалување на основната главнина со повлекување акции. Во тој случај, органот на управување е овластен да ја донесе одлуката за повлекување на акциите.

(9) Одлуката за намалување на основната главнина со повлекување акции се запишува во трговскиот регистар.

Петти отсек

УПИС НА ИЗВРШЕНО НАМАЛУВАЊЕ НА ОСНОВНАТА ГЛАВНИНА

Упис

Член 517

(1) Во рок од осум дена од денот по извршеното намалување на основната главнина се поднесува пријава за упис во трговскиот регистар.

(2) Основната главнина се намалува за вкупното намалување на номиналниот износ на еден или на повеќе родови акции, односно за вкупниот намален номинален износ на споените акции од еден или од повеќе родови акции или за вкупниот номинален износ на повлечените акции.

(3) Основната главнина е намалена со уписот на одлуката за намалување на основната главнина во трговскиот регистар.

Исклучок од примена на одредбите за одржување и промена на основната главнина

Член 518

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на одржување и промена на основната главнина на акционерските друштва, нема да се применуваат на инвестициски друштва со променлива основна главнина и на задруги основани како акционерско друштво, кои називот "инвестициски друштва со променлива основна главнина" и "задруга", соодветно ги користат во својата фирма и во статутот, а се уредени со посебен закон.

ОДДЕЛ 11

ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ДРУШТВОТО

Основи за престанување

Член 519

(1) Друштвото престанува со:

1) истекот на времето определено со статутот, ако друштвото било основано на определено време;

2) одлука на собранието за престанување на друштвото донесена со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под две третини од акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство и не се определени други услови за донесување на одлуката;

- 3) правосилна одлука на судот се утврди ништовност на друштвото и на уписот на друштвото во трговскиот регистар;
- 4) присоединување, со спојување или со поделба на друштвото со раздвојување со основање и со раздвојување со преземање и
- 5) стечај
  - (2) Друштвото престанува и во други случаи определени со овој и друг закон.
  - (3) Намерата за бришење на друштвото од трговскиот регистар, се објавува. Секое лице кое има правен интерес може да поднесе приговор, најдоцна во рок од 30 дена од денот на објавувањето на намерата за бришење на друштвото.
  - (4) Друштвото престанува без спроведување ликвидација, освен ако во рокот од ставот (2) на овој член се покаже дека друштвото има имот којшто треба да се подели и побарувања коишто треба да се намират. Во тој случај, се спроведува ликвидација, односно стечајна постапка. Ликвидаторите, на предлог на заинтересираните лица, ги определува судот.
  - (5) Со статутот можат да се определат и други основи за престанување на друштвото.

Упис на одлука за престанување

Член 520

- (1) Органот на управување, односно друго физичко лице овластено од собранието коешто ја донело одлуката за престанување на друштвото, поднесува пријава заради упис во трговскиот регистар на одлуката за престанување на друштвото.
- (2) Ако одлуката од ставот (1) на овој член не биде пријавена и запишана на начинот определен во ставот (1) на овој член, по предлог на секое лице кое има правен интерес, судот упатува повик до органот на управување, односно физичкото лице од ставот (1) на овој член во рок не подолг од осум дена од денот на приемот на известувањето, да поднесе пријава за упис во трговскиот регистар на одлуката за престанување на друштвото. Ако во овој рок не биде поднесена пријавата, судот упатува повторен повик во којшто го предупредува органот на управување, односно физичкото лице од ставот (1) на овој член дека по истекот на дополнителниот рок, којшто не е подолг од осум дена од денот на приемот на повторното известување, по службена должност, ќе побара од Централниот регистар на Република Северна Македонија да ја запише во трговскиот регистар одлуката за престанување на друштвото и ќе назначи ликвидатори, во согласност со овој закон.
- (3) Ако органот на управување не постапи според ставот (2) од овој член, членовите на органот на управување, односно физичкото лице од ставот (1) на овој член се лично, неограничено и солидарно одговорни со сиот свој имот за штетата што ќе биде предизвикана од неисполнувањето на нивната обврска утврдена во ставот (1) на овој член.
- (4) Ако одлуката за престанување на друштвото ја донел судот, судот, по службена должност, ја доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија кој ја запишува во трговскиот регистар.

Основи за престанување на друштво од едно лице

Член 521

- (1) Друштвото од едно лице, во коешто сопственик на акциите е физичко лице, престанува со смртта на тоа лице ако по спроведената оставинска постапка наследниците не бараат друштвото да продолжи со работа.
- (2) За акциите во сопственост на починато лице, до завршувањето на оставинската постапка, правото на глас го остварува заедничкиот застапник определен од наследниците на починатиот со писмено полномошно, заверено кај нотар.

(3) Ако сопственик на акции на друштво од едно лице е правно лице, друштвото од едно лице престанува со престанувањето на правното лице, освен ако во стечајната постапка акциите ги презема друго лице.

ПЕТТА ГЛАВА ГОЛЕМИ ЗДЕЛКИ И ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА

ОДДЕЛ 1 ГОЛЕМИ ЗДЕЛКИ

Поим на голема зделка

Член 522

(1) За голема зделка се смета зделка (вклучувајќи, без ограничување, заем, кредит, залог, гаранција) или меѓусебно поврзани зделки, доколку таквата зделка, односно зделки се однесуваат на стекнување или отуѓување или на можно отуѓување, директно или индиректно на имотот на друштвото, чија што вредност изнесува над 20% од сметководствената вредност на имотот на друштвото, определена врз основа на последните финансиски извештаи на друштвото, со исклучок на зделки извршени (остварени) во текот на редовното работење на друштвото, зделки поврзани со стекнување преку запишување обични акции на друштвото и зделки поврзани со стекнување на конвертибилни обврзници. Во статутот можат да бидат определени и други зделки на кои ќе се применува постапката на одобрување на големи зделки, на начинот определен со овој закон.

(2) Во случај отуѓување или на создавање можност за отуѓување имот, вредноста на овој имот којашто е утврдена врз основа на последните ревидирани финансиски извештаи на друштвото и во случај на стекнување имот, цената на имотот што се купува се споредува со сметководствената вредност на имотот на друштвото.

(3) Кога, во согласност со овој закон, собранието донесува одлука за одобрување голема зделка, одлуката ја донесува врз основа на проценетата вредност на имотот што се стекнува или отуѓува, определена од одборот на директорите, односно од надзорниот одбор.

Постапка за одобрување голема зделка

Член 523

(1) Според големината, секоја голема зделка мора да биде одобрена од одборот на директорите, надзорниот одбор или собранието.

(2) Одлука за одобрување на секоја голема зделка којашто се однесува на имот чијашто вредност е проценета над 20% до 50% од сметководствената вредност на имотот на друштвото, се донесува со согласност на сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор.

(3) Ако не се постигне согласноста од ставот (2) на овој член за одобрување голема зделка, одборот на директори, односно надзорниот одбор може да одлучи големата зделка за којашто треба да се донесе одлука да ја поднесе на одобрување на собранието. Одлуката, собранието ја донесува со мнозинство гласови коешто не може да изнесува помалку од мнозинството од претставените акции на собранието со право на глас, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(4) Одлука за одобрување голема зделка, чијшто предмет е имот чијашто вредност е проценета над 50% од сметководствената вредност на имотот на друштвото, се донесува со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под две третини од

акциите со право на глас претставени на собранието, освен ако со статутот не е определено поголемо мнозинство.

(5) Одборот на директорите, односно надзорниот одбор на собранието му поднесуваат писмено известување за големата зделка, во коешто наведуваат дека собранието треба да го разгледа предлогот за големата зделка и нивната препорака, вклучувајќи го и исказот за правото на акционерите да не се согласат со големата зделка. Во писменото известување се наведува страната, односно страните на зделката, корисникот, односно корисниците на зделката, вредноста, предметот, обемот и другите материјални услови на зделката.

(6) Во случај ако за остварувањето на големата зделка член на органот на управување, односно на надзорниот орган има личен интерес, односно е заинтересирана страна за нејзиното одобрување, се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на зделки на заинтересирана страна.

(7) Голема зделка, извршена спротивно на одредбите на овој член е ништовна.

(8) Одредбите од овој член не се однесуваат на друштва со еден акционер кој, во исто време, е и управител.

Соодветна примена на одредбите за одобрување голема зделка во друштво со ограничена одговорност

Член 524

(1) Одредбите од членовите 522 и 523 од овој закон соодветно се применуваат и на друштвото со ограничена одговорност, со исклучок на друштвото со ограничена одговорност основано од едно лице, во кое содружникот истовремено е и управител.

(2) Одлуката од членот 523 став (3) од овој закон, собирот на содружници ја донесува со мнозинство кое не може да биде помало од мнозинството гласови кои што ги даваат влоговите во согласност со членот 215, од кворумот утврден во членот 216 од овој закон, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

(3) Одлуката од членот 523 став (4) од овој закон, собирот на содружници ја донесува со мнозинство кое не може да изнесува под две третини од мнозинството гласови кои што ги даваат влоговите во согласност со членот 215, од кворумот утврден во членот 216 од овој закон, ако со договорот за друштвото не е определено поголемо мнозинство.

(4) Одлуките донесени спротивно на одредбите од овој член се ништовни.

ОДДЕЛ 2 ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА

Зделки на друштвото со заинтересирана страна

Член 525

(1) Секоја зделка (вклучувајќи, без ограничување, заем, кредит, залог или гаранција) во која заинтересираната страна е член на орган на управување, односно надзорниот одбор или управителот, вклучувајќи ги и раководните лица, или акционер на друштвото кој заедно со поврзаните лица поседуваат 20% или повеќе проценти од акциите со право на глас на друштвото или лице кое има овластување да дава упатства на друштвото што се задолжителни, се смета за зделка со заинтересирана страна и се извршува од страна на друштвото во постапка во согласност со одредбите од овој закон.

(2) Се смета дека лицето од ставот (1) на овој член е заинтересирана страна и има интерес во извршување на зделката од страна на друштвото доколку тоа лице, негов застапник, сопружник, родители, деца, браќа/сестри од двајцата родители или само од

едниот родител, родители посвоители, посвоени деца и/или некое лице поврзано со нив (во натамошниот текст: заинтересирана страна):

- 1) е страна во таквата зделка, нејзин корисник, застапник или посредник во таква зделка или
  - 2) поединечно или заедно поседуваат 20% или повеќе проценти од акциите во правното лице кое е страна во зделката, нејзин корисник, застапник или посредник во таквата зделка или
  - 3) е член на органот на управување, односно на надзор на правното лице кое е страна во зделката, нејзин корисник или застапник во таква зделка, или е раководно лице на тоа правно лице или
  - 4) ако е така определено со статутот или
  - 5) при остварување принуден откуп на акции.
- (3) Одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член нема да се применуваат:
- 1) ако друштвото има еден акционер кој, истовремено, е и управител;
  - 2) ако сите акционери на друштвото имаат интерес во зделката;
  - 3) во случај остварување на правото на првенствено купување акции, издадени од друштвото и
  - 4) при стекнување или откуп на сопствени акции.

Известување за постоење имот

Член 526

- (1) Ако друштвото во рок од две години од основањето на друштвото стекне било какв имот кој е во сопственост на основачите којшто е поголем од една десеттина од основната главнина на друштвото, мора во подробности да се испита стекнувањето на имотот и да се објави извештајот на наредното собрание за да се побара одобрение.
- (2) При утврдување на вредноста на имотот од ставот (1) од овој член, се применуваат одредбите од членот 39 од овој закон. Исклучоците од обврската за изработка процена на непаричен влог предвидени во членовите 310, 311 и 312 од овој закон соодветно се применуваат и при утврдување на вредноста на имотот од ставот (1) од овој член.
- (3) Ставот (1) од овој член не се применува на стекнувања извршени во редовното работење на друштвото, на стекнувања преку административни и судски постапки и на стекнувања преку регулиран пазар или на други места за тргување.

Известување за постоење заинтересирана страна во зделките на друштвото

Член 527

Лицата наведени во членот 525 од овој закон се должни да го известат одборот на директори, односно надзорниот одбор:

- 1) за друштвата во кои тие сами или заедно со поврзани лица имаат 20% или повеќе проценти од уделот, односно акции со право на глас;
- 2) за друштвата во чишто органи имаат управувачки функции и
- 3) на нив познати тековни или можни зделки, во кои се заинтересирана страна.

Постапка за одобрување зделка со заинтересирана страна

Член 528

- (1) Секоја зделка со заинтересирана страна е предмет на претходно одобрување од страна на одборот на директори, односно на надзорниот одбор или на собранието, на начинот и според постапката определена во овој член.

(2) Одлука за одобрување на секоја зделка со заинтересирана страна се врши со мнозинство гласови од членовите на одборот на директори, односно на членовите на надзорниот одбор кои немаат интерес во зделката. Ако сите членови на одборот на директори, односно на надзорниот одбор се заинтересирани страни или ако бројот на членовите на одборот на директори, односно членовите на надзорниот одбор кои немаат интерес е помал од бројот што е потребен за кворум за седницата на одборот на директори, односно на надзорниот одбор определен во статутот, таквата зделка ја одобрува собранието.

(3) Собранието ја одобрува зделката со заинтересираната страна со мнозинство гласови на сите акционери, претставени во собранието на друштвото, кои немаат интерес во зделката, а кои поседуваат акции со право на глас и тоа, ако:

1) вредноста на имотот на којшто се однесува ваквата зделка или поврзаните зделки изнесува 2% или повеќе проценти од сметководствената вредност на имотот на друштвото, според последните ревидирани финансиски извештаи на друштвото или во однос на понудената цена во случај кога треба да се купи имот;

2) зделката или поврзаните зделки се однесуваат на издавање преку запишување или продажба на акции што изнесуваат повеќе од 2% од обичните акции на друштвото, преостанати во тој период и обичните акции во кои може да се конвертираат хартии од вредност претходно издадени во серии и кои можат да бидат конвертирани во акции или

3) зделката или поврзаните зделки се однесуваат на издавање преку запишување на конвертибилни обврзници, што може да се конвертираат во обични акции, а кои изнесуваат повеќе од 2% од издадените обични акции на друштвото и ако, во исто време, претходно издадените обични акции во серии се конвертибилни во акции.

(4) Во одлуката со која се одобрува зделка со заинтересирана страна се определува лицето кое е страна на зделката или е корисник, како и вредноста, предметот и другите материјални услови на зделката.

(5) Во постапката на одобрување зделка со заинтересирана страна цената на имотот или услугите кои се продаваат или се купуваат со неа ги определува одборот на директори, односно надзорниот одбор.

(6) Зделката со заинтересирана страна извршена спротивно на одредбите на овој оддел од овој закон е ништовна.

(7) Секоја заинтересирана страна е одговорна кон друштвото, акционерите и кон другите членови на органот на управување, односно надзорниот одбор или управителот, за штетите што им ги предизвикала доколку во рок од три години од денот кога е одобрена зделката со заинтересираната страна се утврди дека е штетна за трговското друштво, акционерите или за членовите на органот на управување, односно надзорниот одбор кои немаат интерес во зделката. Ако повеќе заинтересирани страни се одговорни, нивната одговорност е солидарна.

Постапка за одобрување зделка со заинтересирана страна кај акционерско друштво чии хартии од вредност се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти

Член 529

(1) Пред донесувањето одлука за одобрување зделка со заинтересирана страна донесена од надлежен орган на акционерското друштво чии хартии од вредност се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, покрај одредбите од членот 528 од овој закон, доколку вредноста на зделката што е предмет на одобрување или кумулативната вредност на меѓусебни поврзани зделки во текот на изминатите 12 месеци од денот на одобрувањето на зделката, изнесува 10% и повеќе од вредноста на активата на друштвото определена врз основа последните ревидирани годишни финансиски извештаи, е потребно мислење од овластен ревизор кој ги исполнува условите

пропишани со Законот за ревизија и пропис со кој се уредува тргувањето со финансиски инструменти.

(2) Мислењето од овластениот ревизор се однесува на тоа дали зделката со заинтересирана страна е во согласност со важечките прописи во државата, дали зделката со заинтересирана страна е фер, односно дали вредноста на зделката е утврдена според пазарните услови, дали постои несразмерност во заемните давања на страните, дали постојат и какви било други факти и околности кои би можеле да претставуваат основ за причинување на штета со препорака до малцинските акционери дали да ја поддржат зделката со заинтересирана страна.

(3) Акционерското друштво од ставот (1) на овој член може да ја реализира зделката со заинтересирана страна само доколку пред одобрувањето на зделката е добиено мислење од овластен ревизор.

(4) Одредбите од овој член нема да се применуваат кога друштвото:

1) врши исплата на дивиденда,

2) издава хартии од вредност,

3) дава финансиски услуги кои спаѓаат во доменот на редовното работење на акционерското друштво (банкарски, услуги во работењето со хартии од вредност, услуги поврзани со осигурувањето и слично) кога истите се регулирани со посебни закони и се под супервизија на надлежен орган и

4) склучува зделки во текот на редовното работење, под редовни и вообичаени пазарни услови. За таквите зделки, одборот на директори, односно надзорниот одбор во друштвото воспоставува внатрешна постапка која има за цел периодично да се оцени, дали ваквите услови се исполнети. Заинтересираните страни не учествуваат во ваквото оценување. Друштвото може, доколку тоа е предвидено во статутот, да ја исклучи примената на првата реченица од оваа точка.

Поништување договор со заинтересирана страна

Член 530

(1) Акционер во трговско друштво со право на глас, доколку смета дека друштвото е оштетено поради постоење очигледен несразмер меѓу заемните давања и сторувања кои произлегуваат од договор склучен меѓу заинтересирани страни, кој договор истовремено е нефер, односно вредноста на зделката не е утврдена според пазарните услови може да поднесе тужба до надлежен суд за поништување на договорот.

(2) Тужбата од ставот (1) на овој член може да се поднесе во рок од една година од денот на сознавањето за постоењето на таквиот договор, но не повеќе од три години од денот на неговото одобрување согласно со одредбите од овој закон.

(3) Ако судот го поништи договорот од ставот (1) на овој член, заинтересираната страна која стекнала корист од ваквиот договор е должна на друштвото да му ја надомести обичната штета и испуштената корист (која ја опфаќа и добивката остварена од реализираната правна работа).

(4) Висината на надоместот на штетата се определува според цените во времето на донесувањето на судската одлука, освен ако со закон поинаку не е определено.

(5) При определување на висината на штетата од ставот (3) на овој член предвид се зема и вредноста на добивката остварена од реализацијата на поништениот договор.

(6) Надоместувањето на штетата е во корист на друштвото.

(7) Одредбите од овој член соодветно се применуваат и на содружник, односно на содружниците чиишто влогови заедно сочинуваат најмалку една десетина од основната главнина на друштвото.

(8) За сите останати прашања, коишто не се уредени со одредбите на овој член, соодветно се применуваат прописите од областа на облигационите односи со кои се уредуваат прекумерното оштетување и рушливоста на договорите, воопшто.

Постапка за увид и истражување/контрола на трговските книги и активностите во друштвото

Член 531

(1) Акционер или група на акционери кои имаат најмалку 10% од основната главнина на трговското друштво, врз основа на постоење сомневање за можни нерегуларности во водењето на трговските книги и активностите на трговското друштво, односно дека трговското друштво постапува спротивно на одредбите од Законот за трговските друштва, имаат право да бараат од органот на управување да свика собрание на друштвото на кое ќе се назначи овластен ревизор кој ќе изврши увид, ревизија, проверка, уверување или поврзани услуги во делокругот на активностите на трговското друштво за кои во барањето е изразено сомневање за постоење на можни нерегуларности.

(2) Акционерите можат да бараат од надлежен суд да донесе одлука за назначување на овластен ревизор согласно со ставот (1) на овој член, доколку:

1) собранието не се свика во рок од осум дена од поднесувањето на барањето од ставот (1) на овој член;

2) собранието одбие да номинира овластен ревизор или

3) собранието во рок 60 дена од поднесување на барањето од ставот (1) на овој член не донесе одлука за назначување на овластен ревизор.

(3) Барањето до судот може да се поднесе во рок од 30 дена од истекот на роковите од ставот (2) точки 1 и 3 од овој закон, односно во рок од 30 дена од денот кога собранието одбило да назначи овластен ревизор.

(4) Собранието, односно судот за целите од ставот (1) на овој член може да назначи овластен ревизор кој:

1) со трговското друштво или акционерите од ставот (1) на овој член нема конфликт на интереси во смисла на прописот со кој се уредува ревизијата и

2) во последните три години не давал консултантски услуги на трговското друштво или акционерите од ставот (1) на овој член.

(5) Трошоците за назначување и надоместок за овластениот ревизор паѓаат на товар на акционерите кои го барале назначувањето. Доколку по завршувањето на увидот, овластениот ревизор ќе утврди дека постојат нерегуларности во водењето на активностите (работењето) на трговското друштво, трошоците за назначување и надоместок за овластениот ревизор паѓаат на товар на трговското друштво.

(6) Овластениот ревизор назначен согласно со одредбите од овој член изготвува извештај согласно со меѓународните стандарди за ревизија објавени во "Службен весник на Република Северна Македонија", истиот го доставува до подносителите на барањето од ставот (1) на овој член и до трговското друштво на кое се однесува барањето. Трговското друштво е должно да му овозможи увид во извештајот од овластениот ревизор на секој акционер и на друго лице кое има правен интерес, во седиштето на друштвото на начин и по постапка пропишана со членот 341 од овој закон.

(7) Правото за поднесување на барање за назначување овластен ревизор согласно со ставот (1) на овој член може да се оствари во рок од една година од денот на сознавањето за постоење на можни нерегуларности во водењето на активностите на трговското друштво.

(8) Ревизорот од ставот (1) на овој член нема право на пристап до податоци и информации кои се однесуваат на патенти, авторски права, интелектуална сопственост и друго.

Известување за реализирана зделка со заинтересирана страна

Член 532

(1) Акционерското друштво чии хартии од вредност се примени на тргување на регулиран пазарсогласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, на официјалната интернет страницата на друштвото и на официјалната интернет страница на регулиран пазар е должно:

1) без одлагање да објави известување за намерата за склучување зделка со заинтересирана страна

2) по целосно реализирање на зделката со заинтересирана страна, веднаш, а најдоцна наредниот работен ден, во најмалку еден дневен весник да објави известување за реализираната зделка со заинтересирана страна.

(2) Известувањата од ставот (1) на овој член ги подготвува одборот на директори, односно надзорниот одбор во друштвото истите содржат податоци за предметот и вредноста на најавената, односно реализираната зделка, добивката од најавената, односно реализираната зделка, лицата кои во зделката се заинтересирана страна, природата на односите со поврзаните страни, информации неопходни за да се процени дали зделката е праведна и разумна од перспектива на друштвото и на акционерите кои немаат интерес од зделката, вклучувајќи ги и малцинските акционери, како и други информации во врска со интересот на лицето, односно поврзаните страни во зделката.

ШЕСТА ГЛАВА КОМАНДИТНО ДРУШТВО СО АКЦИИ

Поим

Член 533

(1) Командитно друштво со акции е трговско друштво чијашто основна главнина е разделена на акции и во коешто еден или повеќе содружници одговараат неограничено и солидарно за обврските на друштвото, со сиот свој имот (во натамошниот текст: комплементарни) и неколку содружници и кои одговараат до износот на нивните влогови и кои не одговараат за обврските на друштвото (во натамошниот текст: командитори).

(2) Бројот на командиторите не може да биде помал од три.

(3) Правните односи на комплементарите меѓу себе и спрема командиторите, како и спрема трети лица, како и во поглед на правото на комплементарите на управување и застапување на командитното друштво со акции се уредуваат соодветно со одредбите за командитно друштво определени со овој закон.

(4) Ако со овој закон поинаку не е определено, за командитните друштва со акции се применуваат соодветно одредбите од овој закон за акционерските друштва, освен одредбите со коишто се уредува управувањето со акционерско друштво.

(5) Фирмата на командитно друштво со акции ги содржи и зборовите „командитно друштво со акции" или ознаката „КДА".

Договор за командитно друштво со акции

Член 534

(1) Договорот за командитно друштво со акции (во натамошниот текст: договор за друштво) го склучуваат сите основачи со заверка на потписите на договорот кај нотар.

(2) Комплементарите мораат да учествуваат во склучувањето на договорот за друштвото. Во склучувањето учествуваат и лицата кои ги преземаат акциите за извршените вложувања во својство на акционери.

Податоци што ги содржи договорот за друштвото

Член 535

- (1) Покрај податоците од членот 141 од овој закон, договорот за друштвото мора да ги содржи името и презимето, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава ако комплементарот е странско физичко лице и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС ако комплементарот е правно лице.
- (2) Вложувањата на непаричен влог на комплементарите во договорот за друштвото се определени според видот и висината.
- (3) Влоговите на комплементарите заедно не можат да бидат помали од 10% од основната главнина.

Упис на командитно друштво со акции

Член 536

При уписот на командитното друштво со акции во трговскиот регистар се наведуваат комплементарите. Ако договорот содржи посебни одредби за овластувањата на комплементарите за застапување на командитното друштво со акции, тие се запишуваат во трговскиот регистар.

Чување на актите и документите и право на информирање

Член 537

Одредбите од членовите 340 и 341 од овој закон во поглед на актите и документите коишто мораат да се чуваат и правото на информирање на акционерите соодветно се применуваат и на командиторите и на комплементарите во командитното друштво со акции.

Ограничувања за комплементарите во одлучувањето

Член 538

- (1) Во собранието на командитното друштво со акции комплементарите имаат право на глас сразмерно на нивното учество во основната главнина.
- (2) По исклучок од ставот (1) на овој член, комплементарите не можат да го остваруваат своето право на гласање ниту за себе ниту за друго лице при одлучување во врска со:
  - 1) изборот и отповикувањето на надзорниот одбор;
  - 2) одобрувањето на работата на комплементарите и на надзорниот одбор;
  - 3) изборот на посебни контролори;
  - 4) истакнувањето на барање за надомест или откажувањето од правото на надомест и
  - 5) назначувањето овластен ревизор на годишните финансиски извештаи.
- (3) За одлуките на собранието е потребна согласност на комплементарите доколку тие одлуки се однесуваат на работи за кои кај командитното друштво е потребна согласност на комплементарите и командиторите. Одлуките на собранието на командитното друштво со акции за кои е потребна согласност на комплементарите се поднесуваат за упис во трговскиот регистар дури откако ќе се постигне согласноста.

Управување со командитно друштво со акции

Член 539

- (1) Со командитното друштво со акции управуваат комплементари.
- (2) Комплементарите можат да им го доверат управувањето со друштвото на еден или повеќе управители.
- (3) На управителите на командитното друштво со акции, соодветно се применуваат одредбите од ставовите (3) (4) и (5) од членот 235 од овој закон.
- (4) Ограничувањата од ставот (3) на овој член се без правно дејство спрема трети лица, дури и ако ограничувањата биле објавени.
- (5) Управителот кој знаел дека презема дејствие од името на друштвото без да има овластување за тоа, лично и неограничено со сиот свој имот му е одговорен на друштвото за штетата што произлегла од тоа.

Надзорен одбор

Член 540

- (1) Собранието на командитното друштво со акции избира, во услови и на начин определен со договорот за друштвото со акции, членови на надзорен одбор, составен најмалку од тројца акционери. Во надзорниот одбор не може да биде избран акционер од редот на комплементарите. Комплементарите не можат да учествуваат во изборот на членови на надзорниот одбор.
- (2) Надзорниот одбор врши постојана контрола над управувањето со командитното друштво со акции. На собранието на командитното друштво со акции надзорниот одбор му поднесува редовен годишен извештај во кој укажува на нерегуларностите и неточностите особено во годишните финансиски извештаи. Надзорниот одбор може да го свика собранието на командитното друштво со акции.
- (3) Во правните спорови што ги водат сите командитори против комплементарите, или кои ги водат комплементарите против сите командитори, командиторите ги застапуваат членовите на надзорниот одбор на начин определен во статутот, освен ако собранието нема избрано посебни застапници. За трошоците на спорот кои паѓаат на товар на командиторите одговара командитното друштво со акции, независно од неговото право на регрес спрема командиторите.

Одговорност на членовите на надзорниот одбор

Член 541

- (1) Членовите на надзорниот одбор не одговараат за начинот на којшто се управува со командитното друштво со акции и за нивните резултати.
- (2) Членовите на надзорниот одбор не се одговорни за пропустот на комплементарите или на управителите при извршувањето на нивните должности или за каков било намерен пропуст, освен ако биле свесни за таквиот пропуст, невниманието или грешката, и за тоа не го известиле собранието на командитното друштво со акции.

СЕДМА ГЛАВА
КЛАСИФИЦИРАЊЕ СУБЈЕКТИ И РЕЗУЛТАТИ ОД ГОДИШНИ ФИНАНСИСКИ
ИЗВЕШТАИ

Оддел 1
КЛАСИФИЦИРАЊЕ НА СУБЈЕКТИТЕ

Класифицирање на трговците и на групите

Член 542

(1) Трговцитесе класифицираат во големи, средни, мали и микро трговци, во зависност од бројот на вработените, годишниот приход и просечната вредност на вкупните средства по годишните финансиски извештаи во последните две години (пресметковни години).

(2) Групите се класифицираат во големи, средни и мали групи, во зависност од бројот на вработените, годишниот приход и просечната вредност на вкупните средства по годишните финансиски извештаи во последните две години (пресметковни години)..

(3) Во првата година од работењето трговецот, односно групата, се распоредува според проценетиот обем на своето работење, а во втората според податоците од претходната година на работењето.

(4) Распоредувањето од една во друга класификација на трговец, односно на група, во согласност со ставовите (1) и (2) на овој член, не може да се врши во текот на годината.

(5) За микро трговец се смета трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги задоволил следниве два критериуми:

1) просечниот број на вработените, врз основа на часови на работа да е до десет работници и

2) бруто приход остварен од трговецот од кој било извор да не надминува 50.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(6) Мал трговец е трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги задоволил најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:

1) просечниот број на вработените врз основа на часови на работа да е до 50 работници и

2) годишниот приход да е помал од 2.000.000 евра во денарска противвредност, или

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата) да е помала од 2.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(7) За среден трговец се смета трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги задоволил најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:

1) просечниот број на вработените врз основа на часови на работа да е до 250 работници и

2) годишниот приход да е помал од 10.000.000 ЕВРА во денарска противвредност или

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата) да е помала од 11.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(8) За мала група се смета групата која е составена од владеачко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето задоволила најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:

1) просечниот број на вработените врз основа на часови на работа да е до 50 работници и

2) годишниот приход да е помал од 2.000.000 евра во денарска противвредност, или

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата) да е помала од 2.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(9) За средна група се смета групата која е составена од владеачко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето, задоволрила најмалку два од можните три следни критериуми, и тоа:

1) просечниот број на вработените врз основа на часови на работа да е до 250 работници и

2) годишниот приход да е помал од 10.000.000 ЕВРА во денарска противвредност или

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата) да е помала од 11.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(10) За голема група се смета групата која е составена од владеачко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

1) просечниот број на вработените врз основа на часови на работа: 250 работници и

2) годишниот приход: 10.000.000 ЕВРА во денарска противвредност или

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 11.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(11) Трговците и групите кои не се распоредуваат во мали или средни трговци, односно мали и средни групи, стекнуваат статус на големи трговци, односно на големи групи. Во случај неможност за класифицирање на трговците и групите од ставовите (6), (7), (8), (9) и (10) на овој член, односно кога сите три критериуми се различни, трговецот, односно групата се распоредува како среден трговец, односно средна група. Во случај неможност за распоредување на трговците од ставот (5) на овој член, односно кога двата критериуми се различни, трговецот се распоредува како мал трговец.

(8) Ако за трговецот, односно групата, во последните две пресметковни години се утврдени различни податоци од значење за распоредувањето, трговецот, односно групата го задржува распоредувањето од последната година.

(9) Регистарот на годишните финансиски извештаи при Централниот регистар на Република Северна Македонија на којшто му се доставуваат годишните финансиски извештаи, кој врши надзор, во рок од 60 дена од рокот пропишан за предавање на последните годишни извештаи врз основа на која трговецот, односно групата, се распоредува според одредбите на ставовите (1) и (2) од овој член, го известува трговецот, односно групата за распоредувањето.

(10) Банките, друштвата за осигурување и другите финансиски институции се распоредуваат во согласност со одредбите од овој член кои се однесуваат на големите трговци.

Избор на овластен ревизор

Член 543

(1) Финансиските извештаи кои во согласност со пропис со кој се уредува сметководството се предмет на ревизија не можат да бидат одобрени ако на нив не е

извршена ревизија од овластено друштво за ревизија или овластен ревизор - трговец поединец (во натамошниот текст: овластен ревизор).

(2) Овластениот ревизор го избира собирот на содружниците, односно собранието.

(3) Овластениот ревизор се избира пред истекот на деловната година за којашто се врши ревизијата.

(4) Извршните членови на одборот на директори, односно членовите на управниот одбор или управителот на друштвото се должни да му овозможат на овластениот ревизор увид целокупната документација, вклучително и она што се смета за деловна тајна.

(5) Овластениот ревизор е должен да бара од лицата од ставот (4) на овој член објаснувања и докази што се потребни за вршење на уредно испитување на финансиските извештаи.

(6) Овластениот ревизор на финансиските извештаи поднесува извештај за извршена ревизија, според Меѓународните ревизорски стандарди (MPC) објавени во „Службен весник на Република Северна Македонија“, што се ажурираат на годишна основа заради усогласување со тековните стандарди онака како што се дополнети, изменети или усвоени од страна на Меѓународната федерација на сметководители (IFAC).

Оддел 2 РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ДОБИВКАТА

Правила за распредување на добивката

Член 544

(1) Освен во случаите намалување на основната главнина, не може да се врши распределба на добивка на акционерите во форма на дивиденда и/или камати произлезени од правата од акциите, ако на денот на завршување на последната финансиска година нето имотот наведен во годишните финансиски извештаи на друштвото е или по таквата распределба би станал помал од износот на основната главнина, зголемена за оние резерви што не смеат да се распределат според закон (задолжителна општа резерва) или статутот на друштвото (посебни резерви).

(2) Кога запишаниот, а се уште неуплатениот дел од запишнатата основната главнина, не е вклучен во имотот прикажан во билансот на состојба на друштвото, тој износ се одбива од износот на запишната основната главнина, во смисла на ставот (1) на овој член.

(3) Одредбите од ставовите (1) и (2) не се применуваат во случај зголемување на основната главнина со преобразба на подобните резерви на друштвото.

(4) Одредбите од ставот (1) од овој член нема да се применуваат на инвестициски друштва со фиксна основна главнина уредени со пропис со кој се уредуваат алтернативните инвестициски фондови.

(5) Друштвата од ставот (4) од овој член во сите меморандуми, дописи, порачки, понуди и слично се должни да ги користат зборовите “инвестициско друштво”, како дел од нивниот назив.

(6) Инвестициското друштво од ставот (4) од овој член не може да врши распределба на дивиденда на акционерите дококу нето имотот падне под износот наведен во ставот (1) од овој член, ако на денот на завршување на последната финансиска година нето имотот наведен во годишните финансиски извештаи на друштвото е или, по таквата распределба, би станал помал за еден и половина пати од износот на вкупните обврски на друштвото кон доверителите, согласно со годишните извештаи на друштвото.

(7) Инвестициското друштво од ставот (4) од овој член кое врши распределба и покрај тоа што неговиот имот е под износот утврден во став (1) на овој член, е должно во своите годишни финансиски извештаи да вклучи посебна забелешка за таквата состојба.

Одлука за распоредување на добивката

Член 545

- (1) Собирот на содружниците, односно собранието одлучуваат за распоредување на добивката.
- (2) Во одлуката за распоредување на добивката се прикажува секоја поединечна намена на добивката, а особено се наведуваат:
  - 1) износот од добивката за покривање на загубата од минати години (доколку таква има);
  - 2) износите коишто се внесуваат во законските и во статутарните резерви на друштвото;
  - 3) износот којшто се исплатува во вид на дивиденда;
  - 4) дополнителните издатоци врз основа на одлуката;
  - 5) евентуалниот пренос на добивката во наредната година (акумулираната добивка) и
  - 6) износот на добивката со којшто ќе се изврши зголемување на основната главнина на друштвото и износот од добивката за инвестиции.
- (3) Со одлуката од ставот (1) на овој член не може да се вршат измени во остварената добивка на друштвото.

Покривање на загубата

Член 546

- (1) Собирот на содружници, односно собранието одлучуваат за покривање на загубата.
- (2) Покривањето на загубите се врши редоследно од следните извори кои се наведуваат во одлуката за покривање на загубата, и тоа:
  - 1) акумулирана добивка;
  - 2) на товар на задолжителната општа резерва;
  - 3) на товар на посебните резерви за покривање загуби;
  - 4) премии и
  - 5) на товар на основната главнина, со нејзино намалување.
- (3) Со одлуката од ставот (1) на овој член не може да се вршат измени во загубата на друштвото.

Задолжителна општа резерва (општ резервен фонд)

Член 547

- (1) Друштвото има задолжителна општа резерва како општ резервен фонд кој е формиран по пат на зафаќање од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и се издвојува како процент определен во договорот за друштвото, односно со статутот и не може да биде помал од 5% од добивката, сè додека резервите на друштвото не достигнат износ којшто е еднаков на една десетина од основната главнина. Ако така создадената резерва се намали, мора да се дополни на ист начин.
- (2) Додека општата резерва не го надмине со закон, со договорот за друштвото, односно со статутот определен износ, може да се употребува само за покривање на загубите.
- (3) Кога општата резерва ќе го надмине најмалиот износ и по покривање на сите загуби, со одлука на собирот на содружниците, односно на собранието, вишокот може да се употреби за дополнување на дивидендата, ако таа за деловната година не го достигнала најмалиот износ пропишан со овој закон, со договорот за друштвото, односно со статутот.

- (4) Она што во резервата е внесено врз основа на доплата на содружниците, односно на акционерите, не може да се употреби за дополнување на дивидендата.
- (5) Друштва кои вршат банкарски, односно осигурителни дејности не се должни да имаат задолжителна општа резерва, ако така е пропишано со друг закон.

Посебни резерви заради покривање загуби или други издатоци

Член 548

- (1) Со договорот за друштвото, односно со статутот може да се предвиди создавање посебни резерви заради покривање определени загуби или за други издатоци. Целта, организацијата и начинот на употреба на резервите се определуваат со договорот за друштвото, односно со статутот, а можат да се изменат само со измена на договорот за друштвото, односно на статутот.
- (2) Ако со договорот за друштвото, односно со статутот се предвидени резерви за пензија, осигурување од ризик или добротворни цели на вработените во друштвото, точно се определува нивната цел, начинот на нивното создавање и вложување, организацијата и начинот на употребата.
- (3) Резервите од ставот (2) на овој член се издвоени од општиот имот на друштвото, со нив одвоено се управува и сметките за нив се водат одвоено од другите сметки на друштвото. Во управувањето учествуваат и претставниците на лицата на кои резервата им е наменета. Додека друштвото постои, овие резерви не можат да се употребат ниту за намирање на долговите ниту за која било друга цел, освен за онаа којшто е определена со договорот за друштвото, односно со статутот.

Оддел 3 ДИВИДЕНДА

Распределба на дивиденда

Член 549

- (1) По одобрувањето на годишните финансиски извештаи и утврдувањето на постоењето добивка за распределба, собирот на содружниците, односно собрание го определуваат делот којшто им се доделува на содружниците, односно на акционерите во форма на дивиденда, според правата што ги дава уделот, односно според родот и класата на акциите.
- (2) Органот на управување може да исплати дивиденда во износ којшто не ја надминува вкупно остварената добивка искажана во годишните финансиски извештаи, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите кои можат да се распределуваат, односно кои ги надминуваат законските резерви и резервите определени со договорот за друштвото, односно со статутот и ако се покриени загубите од претходните години, ако тие од кои било причини не биле покриени со последните одобрени годишни финансиски извештаи.
- (3) Ако е потребно, заради сигурност на друштвото или за што порамномерна дивиденда, пред да се определи висината на дивидендата, содружниците, односно акционерите можат со договорот за друштвото, односно со статутот да определат да се формира посебна резерва.
- (4) Начините на плаќање на дивидендата ги утврдуваат содружниците на собир на содружниците или преку изјаснување со допишување, односно акционерите на собрание.
- (5) Дивидендата се исплатува најдоцна во рок од девет месеца по завршувањето на деловната година. На содружниците, односно акционерите може во текот на

деловната година од предвидливиот дел од добивката да им се исплати аванс на име дивиденда.

(6) Доколку дивидендата не се исплати во рокот од ставот (5) на овој член, по истекот на овој рок на износот на дивидендата која треба да им се исплати на акционерите се пресметува законска затезна камата до денот на исплатата на дивидендата.

Дивиденда во пари, во удели, односно во акции

Член 550

(1) Во друштвото со ограничена одговорност, односно во акционерското друштво со договорот за друштвото, односно со статутот може да се предвиди можноста секој содружник, односно акционер, за дел од дивидендата што е ставена на распределба или од авансите од дивидендата, да ја добие дивидендата, односно авансот од дивидендата во пари или во удел, односно во акции.

(2) Понудата за плаќање на дивидендата или на авансите од дивидендата во удели, односно во акции мора да биде направена во исто време на сите содружници, односно акционери според родот и класата на акциите.

Плаќање аванс на дивиденда

Член 551

(1) Со договорот за друштвото, односно со статутот може да се овласти органот на управување на друштвото во текот на деловната година врз основа периодични финансиски извештаи за трите, шесте, односно деветте месеца, ревидирани од страна на овластен ревизор да им исплати на содружниците, односно на акционерите аванс на име дивиденда.

(2) Органот на управување може да го исплати авансот на дивиденда само до износот на добивката којашто е остварена во периодот за којшто се исплаќа авансот на дивиденда, при што не може да ја надмине вкупната добивка остварена во претходната година одобрена со годишните финансиски извештаи зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години и со резервите кои можат да се распределуваат за оваа цел, намалени за износите коишто се издвојуваат за законските резерви и за резервите утврдени со договорот за друштвото, односно со статутот, за периодот за којшто се пресметува авансот на дивидендата, ако не се покриени загубите од претходните години, а тие од кои било причини не биле покриени со последните одобреногодишни финансиски извештаи.

(3) За исплата на аванс на дивиденда потребна е согласност на сите неизвршни членови на одборот на директори и едногласна одлука на надзорниот одбор, односно на контролорот.

Содржина на одлуката за плаќање дивиденда

Член 552

(1) Со одлуката на собранието на друштвото со којашто се одобрува плаќање дивиденда се определува:

- 1) износот на дивидендата;
- 2) датумот на евиденција според којшто се определува листата на акционери кои имаат право да добијат дивиденда и
- 3) планот за исплата на дивидендата и денот на којшто дивидендата се исплаќа (ден на исплата) и начинот на кој друштвото ги известува лицата кои имаат право на дивиденда според донесената одлука.

(2) Ако по датумот на евиденцијата и пред денот на исплатата содружникот, односно акционерот изврши пренос на удел, односно на акции коишто му носеле право на дивиденда, ова право за примање на дивиденда се пренесува на лицето на коешто се пренесени уделите, односно акциите, освен ако пренесувачот и лицето на коешто е пренесен уделот, односно акциите заедно не договориле нешто друго.

3) Друштвото е должно на собранието на акционери на кое ќе ја донесе одлуката за плаќање на дивиденда од став 1 на овој член да донесе и дивиденден календар во кој треба да бидат утврдени:

- износот на бруто дивиденда по акција изразен во денари
- датумот на пресек на акционерската книга, кој треба да биде најмалку 14 дена од денот на одржување на Собранието на акционери на кое се носи одлуката за делење на дивиденда, освен кога се врши зголемување на основната главнина од средства на друштвото кога датумот на пресек е состојбата на акционерската книга која се зема предвид за одржување на собрание на друштвото;
- последниот датум на тргување со право на дивиденда;
- првиот датум на тргување без право на дивиденда;
- временскиот рок (датумот) за исплата на дивидендата;
- начинот на исплата на дивидендата.

(4) Дивидендниот календар од ставот(3) на овој член друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти е должно да го објави на својата официјална интернет страница и на интернет страницата на регулиран пазар.

Утврдување и објавување политика на дивиденда

Член 553

(1) Акционерските друштва, односно командитните друштва со акции чии акции се примени на тргување на регулиран пазар треба да донесат политика на дивиденда и истата да ја објават во годишниот извештај за работа и на нивната интернет страница.

(2) Политиката на дивиденда треба да ги опфати следните податоци:

- 1) околностите во кои акционерите на друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар може да очекуваат односно да не очекуваат исплата на дивиденда;
- 2) финансиските параметри кои ќе бидат земени предвид при утврдување на дивидендата;
- 3) внатрешните и надворешните фактори кои ќе бидат земени предвид при утврдување на дивидендата;
- 4) политика за користење на акумулираната добивка и
- 5) критериуми за утврдување на политиката на дивиденди на различните родови и класи на акции.

Во случај акционерското друштво, односно командитното друштво со акции да предлага измени на политиката на дивиденда, тоа треба да ги обелодени таквите промени заедно со образложените во кое ќе ги наведе причините за направените промени во годишниот извештај за работа, како и на интернет страната на друштвото.

(3) Акционерските друштва, односно командитните друштва со акции чии акции не се примени на тргување на регулиран пазар може на доброволна основа да ја утврдат и да ја објават политиката на дивиденда во нивниот годишен извештај за работата и на нивната интернет страница во согласност со овој член.

ОСМА ГЛАВА ПРИНУДЕН ОТКУП НА АКЦИИ И ПРАВО НА ПРИНУДНА ПРОДАЖБА НА АКЦИИ

Оддел 1 ПРИНУДЕН ОТКУП НА АКЦИИ

Услов за принуден откуп

Член 554

На предлог на акционер кој се стекнал со акции што претставуваат најмалку 95% од вкупниот број акции со право на глас издадени од акционерското друштво (откупувач), собранието на акционери одлучува за принуден откуп на сите акции со право на глас од преостанатите акционери и акции или конвертибилни обврзници кои согласно условите при нивното издавање или согласно условите уредени со закон се со право на конверзија во акции со право на глас.

Утврдување и плаќање на цената при принуден откуп

Член 555

(1) Акционерското друштво е должно да ја утврди цената на акциите што се предмет на откуп со одлуката за принуден откуп. Откупувачот е должен да ја понуди највисоката од следните цени, односно вредности:

1) највисоката цена по која тој во последните 12 месеци пред денот на закажување собрание на акционери на кое треба да се донесе одлуката за принуден откуп, стекнувал акции.

2) просечната цена постигната на овластена берза во последните 12 месеци пред денот на закажување собрание на акционери на кое треба да се донесе одлуката за принуден откуп,

3) проценетата вредност од овластен проценител и

4) книговодствената вредност според последниот усвоен биланс на состојба.

(2) Просечната цена на хартиите од вредност постигната на овластена берза се пресметува како проста аритметичка средина на дневните пондерирани просечни цени постигнати на овластената берза.

(3) По исклучок, ако, како резултат на одлуката за принуден откуп на одредени акционери им престанат повластени права на кои тие имаат право, истото ќе се земе предвид при утврдување на цената на акциите со дополнителна процена.

(4) Акционерското друштво е должно да ја достави одлуката за принуден откуп до овластен депозитар во рок од три работни дена од денот на донесувањето и за истото да го извести откупувачот, во спротивно одлуката за принуден откуп престанува да важи.

(5) Откупувачот е должен да депонира средства за плаќање на цената на акциите на посебна сметка на овластениот депозитар отворена за таа намена во рок од три работни дена од денот на доставувањето на одлуката за принуден откуп од страна на акционерското друштво.

(6) Во случај откупувачот да не постапи во согласност со став (5) на овој член, одлуката за принуден откуп престанува да важи.

(7) Одлуката за принуден откуп се спроведува во рок не подолг од една година од денот на нејзиното донесување.

Услуги на овластениот депозитар во врска со одлука за принуден откуп

Член 556

(1) Одлуката за принуден откуп на акции доведува до промена на сопственост на акциите и истата ја спроведува овластен депозитар со вршење нетрговски преноси во согласност со закон и правилата за работа.

(2) Откупувачот склучува договор со овластениот депозитар за вршење услуги во постапката на принуден откуп на акции. Во договорот се уредуваат сите обврски на овластениот депозитар и откупувачот, како и роковите за нивно постапување, кои не треба да го надминат рокот предвиден со членот 555 став (7) од овој закон.

(3) Со договорот од ставот (2) на овој член овластениот депозитар се обврзува да ги изврши сите уписи на преносот на хартиите од вредност во акционерската книга на акционерското друштво, како и да ги изврши и сите исплати на акционерите кои треба да се извршат во постапката на принуден откуп на акции.

(4) Овластениот депозитар наплатува надоместок за извршените услуги кои се на товар на откупувачот.

Депонирање паричен износ

Член 557

(1) Откупувачот го депонира паричниот износ потребен за плаќање на сите акции на посебна сметка на овластениот депозитар.

(2) Наместо депонирање парични средства согласно со став (1) на овој член, на овластениот депозитар, откупувачот може да му предаде банкарска гаранција од банка со седиште во Република Северна Македонија или банка со седиште во земја членка на Организација на економска соработка и развој (ОЕЦД), со која банката неотповикливо се обврзува дека на прв повик на овластениот депозитар и без приговор, на посебната сметка на овластениот депозитар ќе го исплати износот потребен за исполнување на обврските за плаќање кон сите сопственици на акции. Важноста на банкарската гаранција не може да биде пократка од рокот за спроведување на одлуката за принуден откуп. Рокот за активирање на гаранцијата се уредува со договорот од членот 556 став (2) од овој закон.

Материјали за седницата на собранието на акционери

Член 558

(1) Органот на управување е должен да им достави на акционерите во рамките на материјалите за седницата на собранието на акционери на која е предложено донесување одлука за принуден откуп:

1) известување за начинот на утврдување на цената на акциите што се предмет на принуден откуп;

2) сите вредности на цената на овие акции утврдени во согласност со член 555 од овој закон;

3) годишни финансиски извештаи и годишни извештаи, како и консолидирани годишни финансиски извештаи, доколку ги има, за последните три деловни години.

(2) Известувањето од ставот (1) на овој член мора да содржи и информации за акционерите чии акции се предмет на принуден откуп за правото да се оспори одлуката на Собранието во однос на вредноста на акциите согласно членот 561 од овој закон, како и правото да се побара од надлежниот суд да ја утврди вредноста на акциите, без оглед на начинот на гласање на одлуката за принуден откуп.

Гласање на одлуката за принуден откуп

Член 559

При гласањето на одлуката како и на нејзината полноважност не се применуваат одредбите на овој закон кои се однесуваат на согласноста на акционерите од секој род акции.

Ништовност и побивање на одлуката за присилен откуп

Член 560

(1) По исклучок на одредбите од овој закон кои се однесуваат на ништовност и побивање на одлуките на Собранието, крајниот рок за поднесување тужба за побивање на одлуката за принуден откуп е 30 дена од денот на донесувањето на одлуката.

(2) Одлуката за принуден откуп донесена во согласност со членот 555 од овој закон не може да биде ништовна поради несоодветна цена за акциите што се предмет на принуден откуп.

Испитување на соодветноста на цената од страна на судот

Член 561

(1) Секој акционер чии акции се предмет на принуден откуп, кој смета дека утврдувањето на цената не е во согласност со член 555 од овој закон, може во рок од 30 дена од денот на донесувањето на одлуката за принуден откуп да поднесе предлог до суд во согласност со овој закон да се утврди цената на тие акции.

(2) Доколку цената утврдена со судска одлука е поголема од цената утврдена од акционерското друштво, откупувачот е должен да ја депонира разликата со соодветната законска казнена камата пресметана од денот на донесувањето на одлуката за принуден откуп на сметката на овластениот депозитар од член 555 став (5) од овој закон во рок од 30 дена од денот на правосилноста на судската одлука, со цел да се исплати разликата во цената на сите акционери во постапката на принуден откуп.

(3) Доколку откупувачот не ја депонира разликата во согласност со ставот (2) на овој член, акционерското друштво стекнува неограничена солидарна одговорност за плаќање на таа разлика.

Оддел 2

ПРАВО НА ПРИНУДНА ПРОДАЖБА НА АКЦИИ

Утврдување и плаќање на цената при принудна продажба

Член 562

(1) Акционер кој се има стекнато со акции што претставуваат мнозинско учество од најмалку 95% од вкупниот број акции со право на глас издадени од акционерското друштво (мнозински акционер) е должен да ги купи акциите со право на глас на секој од преостанатите акционери кои доставиле писмено барање за принудна продажба на акции.

(2) Обврската од ставот (1) на овој член ја има мнозинскиот акционер кој на денот на поднесувањето на писменото барање се стекнал со акции што претставуваат најмалку 95% од вкупниот број акции со право на глас. Овластениот депозитар објавува список на акционерски друштва во кои мнозинскиот сопственик има стекнато над 95% од издадените акции со право на глас, еднаш месечно.

(3) Барањето од ставот (1) на овој член содржи вид, класа и број на акции што се предмет на принудна продажба и се доставува до акционерското друштво со што се смета дека барањето е доставено и до мнозинскиот акционер.

(4) Цената по која мнозинскиот акционер е должен да ги откупи акциите наведени во став (1) на овој член се утврдува во согласност со одредбите од член 555 од овој закон како при утврдување на цената на акциите во случај принуден откуп при што рокот од 12 месеци за цена постигната на овластена берза се смета од денот на поднесувањето писмено барање за принудна продажба на акциите.

(5) Акционерското друштво, во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето од став (1) на овој член, ќе ја утврди цената од ставот (4) на овој член, ќе ги извести мнозинскиот акционер и акционерот кој бара принудна продажба и ќе го достави барањето за принудна продажба на акциите до овластениот депозитар. Трошоците за утврдување на цената се на товар на акционерското друштво.

(6) Доколку акционерското друштво во рокот од став (5) на овој член не ја утврди цената по која мнозинскиот акционер е должен да ги откупи акциите од ставот (1) на овој член, не го извести акционерот кој бара принудна продажба и не го достави барањето за принудна продажба на акциите до овластениот депозитар, акционерот кој бара принудна продажба може во рок од 30 дена по истекот на рокот од ставот (5) на овој член, да побара од судот да ја утврди цената за принудна продажба на акциите. Доколку акционерското друштво не го достави барањето за принудна продажба на акциите до овластениот депозитар, акционерот кој бара принудна продажба има право со тужба пред надлежен суд да го оствари правото на принудна продажба на акциите од мнозинскиот акционер.

(7) Мнозинскиот акционер е должен да му ја исплати утврдената вредност на акциите на акционерот кој бара принудна продажба во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето од став (5) на овој член, со што акциите се пренесуваат на мнозинскиот акционер како нетрговски пренос во овластениот депозитар.

(8) Доколку мнозинскиот акционер не му ја исплати утврдената вредност на акциите на акционерот кој бара принудна продажба во рокот од ставот (7) на овој член, акционерот што бара принудна продажба, може во рок од 30 дена по истекот на рокот од ставот (7) на овој член да поднесе тужба пред надлежен суд.

(9) Акционерот кој бара принудна продажба кога смета дека цената на акциите за принудна продажба не е утврдена во согласност со овој закон, може во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето од став (5) на овој член, да побара од судот да утврди друга цена во согласност со членот 555 на овој закон.

(10) Доколку судот, утврди цена поголема од цената утврдена од акционерското друштво, мнозинскиот акционер е должен да ја плати разликата на утврдена цена на акционерот кој бара принудна продажба во рок од 30 дена од денот на правосилноста на судската одлука, со законска казнена камата почнувајќи од истекот на рокот за плаќање од ставот (7) на овој член.

(11) Доколку мнозинскиот акционер не постапи во согласност со став (10) на овој член, акционерското друштво стекнува неограничена солидарна одговорност за плаќање на таа разлика.

(12) Барањето на акционерот кој бара принудна продажба за исплата на разликата застарува во рок од три години од денот на правосилноста на судската одлука од став (10) на овој член.

Услуги на овластениот депозитар во врска со принудна продажба на акции

Член 563

(1) Барањето за принудна продажба на акции доведува до промена на сопственост на акциите и истото го спроведува овластениот депозитар со вршење нетрговски преноси во согласност со закон и правилата за работа.

(2)Акционерското друштво склучува договор со овластениот депозитар за вршење услуги во постапката на принудна продажба која се спроведува како нетрговски пренос на акции со што се смета дека со договорот се согласил и мнозинскиот акционер.

(3) Со договорот од ставот (2) на овој член, овластениот депозитар се обврзува да ги изврши сите уписи на преносот на хартиите од вредност, како и во име и за сметка на мнозинскиот акционер да ги исполни паричните обврски кон акционерите во постапката на принудна продажба .

(4)Овластениот депозитар наплатува надоместок за извршените услуги, кои се на товар на мнозинскиот акционер.

Исклучок во врска со цената на акцијата во случај понуда за преземање

Член 564

(1)По исклучок на одредбите за принуден откуп на акции од овој закон, откупувачот кој го надминал условот наведен во член 554 од овој закон преку понуда за преземање и се стекнал со најмалку 95% од акциите со право на глас има право да поднесе барање за принуден откуп на акции на начин и во рок во согласност со одредбите од Законот за преземање на акционерските друштва.

(2)Преостанатите акционери по исклучок на одредбите за принуден откуп на акции од овој закон имаат право да ги продадат своите акции на начин и во рок во согласност со одредбите од Законот за преземање на акционерските друштва .

(3)По истекот на рокот наведен во ставовите (1) и (2) на овој член, остварување на правото на принуден откуп на акции и правото на принудна продажба на акции се врши во согласност со одредбите за принуден откуп од овој закон. .

ДЕВЕТА ГЛАВА УЧЕСТВО ВО ДРУГИ ТРГОВСКИ ДРУШТВА (ПОВРЗАНИ ДРУШТВА)

Видови поврзување и воспоставување односи меѓу друштва

Член 565

Поврзани друштва се правно самостојни друштва кои се поврзуваат и кои воспоставуваат меѓусебни односи како:

- 1) друштво коешто во друго друштво има учество, значајно учество, мнозинско учество или мнозинско право во одлучувањето;
- 2) зависно и владејачко друштво;.
- 3)холдинг друштво
- 4) друштва на концерн;
- 5)друштва со заемно учество и
- 6)друштва поврзани со договори.

ОДДЕЛ 1 ДРУШТВО СО УЧЕСТВО, СО ЗНАЧАЈНО УЧЕСТВО, СО МНОЗИНСКО УЧЕСТВО ИЛИ СО МНОЗИНСКО ПРАВО ВО ОДЛУЧУВАЊЕ

Поим на учество едно во друго друштво

Член 566

Друштво коешто во друго друштво стекнало удел или акции коишто во основната главнина на другото друштво се претставени најмалку со 10%, но не повеќе од 20% од

основната главнина на друштвото се смета за друштво коешто има учество во друго друштво.

Друштво со значајно учество

Член 567

Друштво коешто во друго друштво стекнало удел или акции коишто во основната главнина на другото друштво се претставени со повеќе од 20%, но не повеќе од 50% од основната главнина на друштвото, или кога на собирот на содружниците, односно на собранието му припаѓаат повеќе од 20%, но не повеќе од 50% од сите гласови, се смета за друштво со значајно учество.

Друштво со мнозинско учество или со мнозинско право на одлучување во друго друштво

Член 568

(1) Друштво коешто во друго друштво стекнало удел, односно акции коишто во основната главнина на другото друштво се претставени со повеќе од 50%, или кога на собирот на содружниците, односно на собранието на другото друштво му припаѓаат повеќе од 50% на сите гласови, се смета за друштво коешто во друго друштво има мнозинско учество.

(2) Друштвото на коешто му припаѓа мнозинскиот удел или акции, односно мнозинството гласови во друго друштво се смета, во смисла на овој закон, за друштво со мнозински удел, а другото друштво за друштво во мнозинска сопственост.

(3) Колкав удел му припаѓа на едно друштво се определува кај друштвото со ограничена одговорност, акционерското друштво и командитното друштво на акции според соодносот на номиналниот износ на уделите, односно на акциите спрема вкупниот номинален износ на основната главнина што му припаѓа на другото друштво. Сопствените удели, односно акции на друштвото треба да се одбијат од основната главнина. Со сопствените удели, односно акции на друштвото се изедначени уделите, односно акциите коишто му припаѓаат на некој друг кој ги држи за сметка на тоа друштво.

(4) Колкав број гласови на собирот на содружниците, односно на собранието му припаѓа на друштвото со мнозинско учество во другото друштво се определува спрема односот на бројот на гласовите коишто тоа може да ги стекне врз основа на уделот, односно акциите во однос на вкупниот број на сите гласови. Од вкупниот број гласови се одбиваат гласовите од сопствените удели, односно акции како и од уделите, односно акциите коишто му припаѓаат на некој друг кој ги држи за сметка на тоа друштво.

(5) За удел, односно за акции коишто му припаѓаат на друштвото се смета и уделот, односно акциите коишто му припаѓаат на друштвото кое од него е зависно или кое за негова сметка или за сметка на друштвото кое од него е зависно ги држи некој друг, а ако во друштвото трговец поединец има удел, односно акции коишто и инаку влегуваат во неговиот имот.

ОДДЕЛ 2
ЗАВИСНО И ВЛАДЕЈАЧКО ДРУШТВО, ХОЛДИНГ ДРУШТВО, ДРУШТВА НА
КОНЦЕРН, ДРУШТВА СО ЗАЕМНО УЧЕСТВО И ДРУШТВА ПОВРЗАНИ СО
ДОГОВОРИ

Поим на зависно и владејачко друштво

Член 569

- (1) Зависно друштво е правно самостојно друштво над кое друго друштво (владејачко друштво) има непосредно или посредно превладувачко влијание.
- (2) Друштво кое има непосредно или посредно превладувачко влијание во зависно од него друштво е владејачко друштво.

Остварување превладувачко влијание

Член 570

- (1) Едно друштво се смета дека остварува превладувачко влијание над друго друштво кога:
  - 1) држи непосредно или посредно удел, односно акции како дел од основната главнина што му обезбедува мнозинство од гласовите на собирот на содружниците, односно во собранието;
  - 2) самото располага со мнозинство гласови во друго друштво врз основа на договор склучен со содружниците, односно со акционерите или
  - 3) фактички определува, преку гласовите со коишто располага, кои и какви одлуки ќе се донесат на собирот на содружниците, односно на собранието во ова друштво.
- (2) Се претпоставува остварување на превладувачкото влијание ако едно друштво располага непосредно или посредно со број на гласови којшто е поголем од 40% од вкупниот број на гласовите коишто можат да се дадат на собирот на содружниците, односно на собранието, а ниту еден друг содружник, односно акционер посредно или непосредно не поседува поголем број гласови од друштвото.
- (3) Ако постои несогласност дали според ставовите (1) и (2) од овој член за тоа дали едно друштво остварува превладувачко влијание над друго друштво, предлог до судот за утврдување на постоењето превладувачко влијание врз едно или врз повеќе друштва поднесува лицето кое има правен интерес.

Холдинг друштво

Член 571

- (1) Холдинг друштво е акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност и командитно друштво со акции кое во називот го содржи зборот „холдинг“.
- (2) Холдинг друштво е друштво кое остварува преовладувачко влијание во едно или повеќе друштва и кое како исклучива дејност има за управување и финансирање на тие друштва, како дејности на холдинг друштва, утврдени во Националната класификација на дејности.
- (3) Акционерските друштва, друштвата со ограничена одговорност и командитните друштва со акции кои во називот не го содржат зборот „холдинг“ и кои не ја вршат дејноста утврдена во ставот (2) на овој член, немаат статус на холдинг друштва.

Концерн и друштва на концерн

Член 572

(1) Концернот постои кога владеачкото друштво покрај управувањето со зависните друштва обавува и други дејности.

(2) Ако владеачко и едно или повеќе зависни друштва се обединат под единствено управување од страна на владеачкото друштво, сочинуваат концерн, а поединечните друштва се друштва на концернот. Се смета дека под единствено управување се обединети друштвата меѓу кои е склучен договор за управување со работите на друштвото согласно членот 578 од овој закон.

(3) Ако правно самостојни друштва, од кои едно не е зависно од друго, се споени под заедничко управување, тие го сочинуваат концернот, а поединечните друштва се друштва на концерн.

Друштва со заемно учество

Член 573

Друштва кои заемно стекнале удели, односно акции, така што секое друштво има удел, односно акции што учествуваат со повеќе од 20% во основната главнина во другото друштво или ако во собранието, односно собирот на содружниците на другото друштво му припаѓаат повеќе од 20% од гласовите, се сметаат за друштва кои имаат заемно учество. За утврдување дали на едно друштво му припаѓа удел, односно му припаѓаат акции што учествуваат со повеќе од 20% во основната главнина во друго друштво се применуваат одредбите од членот 568 став (3) од овој закон.

Ограничувања вкрстеност на мнозинство меѓу друштвата

Член 574

(1) Зависно друштво не смее да стекнува удел, односно акции во свое владејачко друштво.

(2) Ако зависното друштво, пред да стане зависно друштво поседува удел, односно акции во владејачко друштво, има обврска да го отуѓи уделот, односно да ги отуѓи акциите во владејачкото друштво.

Друштва поврзани со договори

Член 575

(1) Се смета дека друштва дејствуваат заеднички ако имаат склучено договор заради стекнување или отстапување на правото на глас или заради остварување на правото на глас за да се обезбеди водење на заедничка политика спрема друштвото.

(2) Друштвата кои дејствуваат заеднички се солидарно одговорни за обврските кои произлегуваат од нивното заедничко дејствување.

(3) Зависно друштво не смее да склучи договор со свое владејачко друштво со цел стекнување или отстапување на правото на глас или со цел остварување на правото на глас за да обезбеди водење заедничка политика спрема друштвото.

ОДДЕЛ 3

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА УЧЕСТВО ВО ДРУГИ ДРУШТВА

Известување за стекнат удел, односно акции во друго друштво

Член 576

(1) Кога едно друштво стекне удел, односно акции коишто во основната главнина на друго самостојно друштво е претставено со повеќе од 10% од основната главнина на тоа друштво, сметано од денот на надминувањето на прагот на учеството од 10%, за тоа, без одлагање, го известува тоа друштво. Во писменото известување друштвото

коешто стекнало удел, односно акции известува за големината на уделот и за бројот, родот и класите на акциите коишто ги стекнало во друштвото.

(2) Уделите, односно акциите со право на глас коишто ги поседува друштвото коешто има обврска за известување определено во ставот (1) од овој член се изедначени со уделите, односно акциите со право на глас кои ги имаат:

1) други друштва за сметка на ова друштво;

2) друштвата кои во согласност со овој закон остваруваат превладувачко влијание над ова друштво;

3) друштво со кое ова друштвото дејствува заеднички и

4) друштвата од точките 1 и 2 од овој став кои друштвото има право да ги стекне врз основа на договор или друга правна основа.

(3) Ако висината на учеството од ставот (1) на овој член за кое постои обврска за известување, се намали, друштвото од ставот (1) на овој член, без одлагање, писмено, за тоа го известува другото друштво. Известувањето содржи податоци за големината на уделот, односно бројот, родот и класите на акциите за кои е намалено учеството.

(4) Друштвото коешто стекнало мнозинско учество е должно тоа да го објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

(5) Ако друштвото пропушти да го изврши известувањето во согласност со ставот (1) од овој член, не може да го остварува правото на глас од уделот, односно акциите што му припаѓаат и одлуките донесени со овие гласови се ништовни. Ништовноста на одлуките не може да се истакнува кон трети лица кои не знаеле или, со оглед на сите околности, не можеле да знаат за ограничувањето на правото на глас.

(6) Кога едно друштво, според ставот (1) од овој член, стекне во текот на деловната година удел, односно акции со најмалку 10% од сите гласови во собранието, односно собирот на содружниците во друго друштво, органот на управување е должен за тоа да ги извести содружниците, односно акционерите во годишниот извештај за работата на друштвото, како и за друштвата во кои тоа друштво има значајно, мнозинско или заемно учество.

(7) Во годишниот извештај за работата на друштвото од ставот (6) на овој член се наведува идентитетот на сите физички и правни лица кои имаат учество во основната главнина. Во извештајот се наведуваат и измените ако се случиле во текот на една година.

Надворешни акционери

Член 577

(1) Ако е склучен договор за водење на работите на друштвото, или договор за пренос на добивката согласно членот 578 ставови (1) и (2) од овој закон, за надворешни акционери се сметаат сите акционери на зависното друштво, со исклучок на оние кои врз основа на правно или економски втемелените врски со владеечкото друштво (другата договорна страна) непосредно или посредно имаат од договорот корист на сличен начин како и тоа друштво (другата договорна страна).

(2) За надворешни акционери се сметаат и содружниците на зависното друштво, ако тоа е друштво со ограничена одговорност.

(3) За надворешен акционер не се смета владеечкото друштво.

ОДДЕЛ 4 ДОГОВОРИ МЕЃУ ДРУШТВАТА

Пододдел 1. Видови договори

Договор за водење на работите на друштвото и договор за пренос на добивка

Член 578

(1) Договорот со кој акционерското друштво, друштвото со ограничена одговорност и командитното друштво со акции го отстапува водењето на работите на друштвото, на друго друштво е договор за водење на работите на друштвото.

(2) Договор со кој акционерското друштво, друштвото со ограничена одговорност и командитното друштво со акции се обврзува дека на другото друштво ќе му ја пренесе целата своја добивка е договор за пренос на добивка. Како договор за пренос на целата добивка се смета и договорот со кој акционерското друштво, друштвото со ограничена одговорност и командитното друштво со акции се обврзува дека своето претпријатие ќе го води за сметка на другото друштво (договор за водење сопствено претпријатие).

(3) Доколку друштва кои не се меѓусебно зависни, склучат договор под единствено управување, а со таквиот договор едното од нив не стане зависно од другата страна, таквиот договор не е договор за водење на работите на друштвото.

(4) По исклучок на членовите 349, 350, 544, 545, 547 и 548 од овој закон, плаќањата на друштвата се вршат врз основа на договори за водење на работите на друштвата или за пренос на добивката.

Останати договори меѓу друштвата

Член 579

(1) Останати договори меѓу друштвата се договори со кои акционерските друштва, друштвата со ограничена одговорност и командитните друштва со акции:

1) се обврзуваат дека својата добивка или добивката од поединечните делови на своето претпријатие (своите погони) во потполност или делумно ќе ја здружат со добивката од другите друштва или поединечни погони на тие друштва заради поделба на заедничката добивка (договор за здружување на добивката),

2) се обврзуваат дека дел од својата добивка или добивката од поединечните делови на своето претпријатие (погон) во потполност или делумно ќе ја пренесе на друг (договор за делумен пренос на добивка),

3) се обврзуваат дека своето претпријатие или дел од своето претпријатие (погон) ќе го дадат во закуп на друг (договор за закуп на претпријатие или погон) или дека своето претпријатие или дел од своето претпријатие ќе го отстапат на друг да го води во име на друштвото, а за своја сметка (договор за отстапување претпријатие или погон).

(2) За договори за делумен пренос на добивката не се сметаат договорите со членовите на управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори и членови на надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори, или договори со поединечни вработени во друштвото за нивно учество во добивката на друштвото, ниту договори за учество во добивката на друштвото во рамки на договорите за тековно работење или договорите за лиценци.

(3) По исклучок на членовите 349, 350, 544, 545, 547 и 548 од овој закон, договор за закуп на погон или договор за отстапување на погон се валидни, откако ќе бидат одобрени со одлука на собранието, односно собирот на содружници на друштвото.

Пододдел 2. Склучување, измена и престанок на договор

Согласност од собранието на акционери, односно собир на содружници

Член 580

(1) Договорот меѓу друштвата е валиден кога ќе ја добие согласноста од собранието на акционери, односно собирот на содружници на друштвото, со одлука донесена со гласови кои изнесуваат најмалку три четвртини од основната главнина претставени на собранието, односно собирот на содружници на друштвото, при донесување на одлуката. Со статутот може да се определи и поголемо мнозинство и/или дополнителни услови, за донесување на оваа одлука.

(2) Договорот за водење на работите на друштвото или за пренос на добивката е валиден, ако другата договорна страна е акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност и командитно друштво со акции, и кога за истиот ќе се донесе одлука за согласност на собранието, односно собирот на содружници на тоа друштво, во согласност со ставот (1) од овој член.

(3) Договорот мора да биде составен во писмена форма.

(4) Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на секое друштво чие што собрание, односно собир на содружници, треба според ставовите (1) и (2) на овој член да го одобрат договорот меѓу друштвата, мора да подготват писмен извештај во кој ќе ги образложат правните и економски причини за склучување на договорот и неговата содржина. Во Извештајот особено треба да се опишат и образложат видот и висината на надоместокот од членот 592 од овој закон, односно отпремнината од членот 593 од овој закон и да ги наведат посебните тешкотии при проценување на вредноста на друштвото. Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на друштвата кои го склучуваат договорот можат да подготват и заеднички извештај.

Ревизија на договор

Член 581

(1) Договорот меѓу друштвата мора да биде прегледан од еден или повеќе ревизори. Ревизорите ги назначува органот на управување на зависното друштво или на барање на зависното друштво ревизорот го назначува надлежниот суд.

(2) Ревизорите мора да подготват писмен извештај за спроведената ревизија. Извештајот мора да содржи заклучок во форма на изјава дали надоместокот од членот 592 од овој закон, односно отпремнината од членот 593 на овој закон соодветно се одмерени. При тоа треба да се наведе:

1) со кои методи се одредени соодветниот надоместок и отпремнината,

2) од кои причини примената на тие методи е соодветна,

3) ако се применети повеќе методи, кој соодветен надоместок и отпремнина би се добиле со примена на одреден метод и какво значење им се придава на поединечните методи за утврдување на предложениот соодветен надоместок и отпремнина и

4) посебни тешкотии кои се јавиле при проценка на вредноста на друштвото.

(3) Ревизија на договорот не е потребна ако сите акции, односно удели во зависното друштво ги поседува владеечкото друштво.

Подготовка и одржување собрание, односно собир на содружници на друштвата

Член 582

(1) Од денот на закажувањето на собранието, односно собирот на содружници на друштвата, на кое треба да се одлучи за давање на согласност на договорот меѓу

друштвата, на акционерите, односно на содружниците мора да им биде овозможено во деловните простории во седиштето на друштвото да ги разгледаат:

- 1) договорот меѓу друштвата,
- 2) извештајот на управниот одбор од член 580 став (4) од овој закон,
- 3) извештајот на ревизорот од член 581 од овој закон и
- 4) годишните финансиски извештаи, ако друштвото има обврска да го подготви, заедно со годишниот извештај за работа на оние друштва кои склучуваат договор, за последните три години.

(2) На барање на секој акционер, односно содружник, а на трошок на друштвото, мора да им се достави препис од договорот меѓу друштвата.

(3) Акционерите, односно содружниците на друштвото имаат право на разгледување на документите од ставот (1) од овој член и на денот на одржување на собранието, односно собирот на содружници на кој треба да се одлучи за давање на согласноста на договорот меѓу друштвата.

(4) Друштвото нема обврска да постапи според ставовите (1), (2) и (3) од овој член, ако документите од ставот (1) на овој член, за истото тоа време, се достапни на интернет страната на друштвото.

(5) На почетокот од расправата за давање на согласноста на договорот меѓу друштвата, органот на управување мора да овозможи договорот да биде достапен. Секој акционер, односно содружник на друштвото, на негово барање, мора да биде известен најдоцна до денот на одржување на собранието, односно собирот на содружници, за се што е значајно во врска со друштвото со кое треба да се склучи договорот.

(6) Договорот мора да следи во прилог кон записникот од собранието, односно собирот на содружници.

Упис во трговскиот регистар и влегување во сила на договорот

Член 583

(1) Пријавата за упис на договорот се поднесува до трговскиот регистар во Централниот регистар. Пријавата за упис ја поднесува органот на управување, односно извршниот директор и претседателот на надзорниот одбор, односно на одборот на директори на друштвото. Кон пријавата за упис се приложува договорот.

(2) Договорите меѓу друштвата се применуваат по извршениот упис во трговскиот регистар.

Измена на договорот

Член 584

(1) Договорот може да се измени само со согласност на собранието, односно на собирот на содружници, при што на соодветен начин се применуваат членовите 580 и 583 од овој закон.

(2) За да биде валидна измената на одредбите од договорот со која се предвидува обврска за исплата на надоместок и обврска за исплата на отпремнина на акционерите, односно на содружниците на друштвото, кои не се друга договорна страна, а истовремено не се ниту акционери, ниту содружници на друштвото кое со договорот станува владеечко друштво, односно се надворешни акционери, потребна е посебна одлука на надворешните акционери. За донесување на посебната одлука се применуваат одредбите од членот 580 став (1) од овој закон, при што потребна е согласност од најмалку три четврттини од надворешните акционери претставени на собранието. Секој надворешен акционер, на негово барање, на собрание на кое се одлучува за одобрувањето на измената на договорот, мора да биде известен за сите факти кои се однесуваат на другата договорна страна, а се значајни за измената на договорот.

Отказ на договорот

Член 585

(1) Договорот може да биде откажан еднострано само на крајот од деловната година, или на крајот од некој друг пресметковен период кој е одреден со договорот. Отказот мора да биде даден во писмена форма.

(2) Договорот кој содржи обврска за плаќање надоместок и отпремнина на надворешните акционери може да се откаже само ако за тоа ќе се согласат најмалку три четврттини од надворешните акционери претставени на собранието. За донесување на посебната одлука на соодветен начин се применува членот 580 став (1) и членот 584 став (2) од овој закон.

Раскинување договор

Член 586

(1) Договорот може да биде раскинат поради значајна причина и без придржување на отказниот рок. Причина која може да биде предвидена како значајна за раскинување на договорот е доколку другата договорна страна нема да биде во состојба да ги исполни своите обврски од договорот.

(2) Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на друштвото, можат договорот, кој содржи обврска за плаќање и отпремнина на надворешните акционери да го раскинат без постоење значајна причина, само тогаш кога за тоа ќе се согласат најмалку три четврттини од надворешните акционери претставени на собранието. За донесување на посебната одлука на соодветен начин се применува членот 580 став (1) и членот 584 став (2) од овој закон.

(3) Договорот мора да биде раскинат во писмена форма.

Упис на престанокот на договорот во трговскиот регистар

Член 587

(1) Веднаш по престанокот на договорот, до трговскиот регистар се поднесува пријава за упис на престанокот на тој договор во трговскиот регистар и се наведува причината и времето на престанок.

(2) Пријавата за упис ја поднесува органот на управување, односно извршниот директор и претседателот на надзорниот одбор, односно на одборот на директори на друштвото.

Пододдел 3. Обезбедување на друштвото и доверителите

Задолжителна општа резерва

Член 588

Во задолжителната општа резерва на друштвото кое ја пренесува добивката мора да се издвои:

1) ако е склучен договор за пренос на целата добивка, од вкупната сеуште непренесена добивка намалена за загубата пренесена од претходната година, износот кој е потребен за да се дополни задолжителната општа резерва се додека истата не достигне износ кој е еднаков на една десетина од основната главнина или додека не достигне поголем износ од основната главнина доколку така е одредено со статутот, но најмалку во износ кој е наведен во точка 2) на овој член,

2) ако е склучен договор за делумен пренос на добивката, процентуалниот износ кој според членот 547 став (1) од овој закон треба да се внесе во задолжителната

општата резерва од годишната добивка без пренос на добивката по договорот, но со намалување за пренесената загуба од претходните години,
3) ако е склучен договор за водење на работите на друштвото, а друштвото се нема обврзано да ја пренесе целата добивка, износот кој е потребен за пополнување на задолжителната општа резерва од точка 1) на овој член, или ако друштвото има обврска да пренесе дел од добивката, износот утврден во точка 2) на овој член.

Највисок износ на пренос на добивка

Член 589

Без оглед на договорите за висината на добивката која треба да се пренесе, друштвото може да ја пренесе својата добивка најмногу до износот на годишната добивка, намалена за загубата пренесена од претходните години и за износот кој според членот 588 од овој закон мора да се внесе во задолжителната општа резерва. Ако за време на траењето на договорот одреден износ од добивката е внесен во посебните резерви, тој износ може да се земе од посебните резерви и да се пренесе како добивка.

Покривање загуба

Член 590

(1) Ако е склучен договор за водење на работите на друштвото или договор за пренос на добивката, другата договорна страна мора да ја покрие секоја годишна загуба која настанува за време траење на договорот, ако загубата не се покрие од посебните резерви во кои за време траење на договорот е внесувана добивката.

(2) Ако зависното друштво има дадено во закуп погон од своето претпријатие на владеачкото друштво, или му го има отстапено на друг начин, владеачкото друштво мора да ја покрие секоја годишна загуба на зависното друштво која настанала за време траење на договорот, ако договорениот противнадоместок не е во висина на соодветниот надоместок.

(3) Зависното друштво може да се откаже од правото да бара покривање на загубата дури по истекот на три години од денот на уписот на престанокот на договорот во трговскиот регистар. По исклучок, друштвото може да се откаже и пред истекот на рокот од три години, ако друштвото кое има обврска да ја покрие загубата не е способно за плаќање или заради отстранување или избегнување стечајна постапка се има договорено со своите доверители. Откажувањето или спогодбата се валидни дури откако со нив ќе се согласат најмалку три четвртини од надворешните акционери претставени на собранието, а за тоа нема да се спротистават малцинските акционери чии акции заедно сочинуваат најмалку една десетина од основната главнина, претставени при донесување на одлуката. Приговорот на малцинските акционери мора да се внесе во записникот на собранието, односно собирот на содружници.

Заштита на доверителите

Член 591

(1) Доколку престане договорот за водење на работите на друштвото или договорот за пренос на добивката, другата договорна страна мора да им даде обезбедување на доверителите на друштвото, чии побарувања настанале пред објавувањето на уписот на престанокот на договорот во трговскиот регистар, ако доверителите за таа цел и се имаат пријавено на другата договорна страна во рок од шест месеци од објавата на уписот. Во објавата на уписот, доверителите треба да бидат предупредени на тоа нивно право.

(2) Не може да бараат осигурување оние доверители, кои во случај на стечај имаат право на првенствена наплата од стечајната маса.

Пододдел 4. Обезбедување на надворешните акционери

Надоместок

Член 592

(1) Во договорот за водење на работите на друштвото и во договорот за пренос на добивката мора да се предвиди соодветен надоместок на надворешните акционери на она друштво кое на друг му го отстапува водењето на неговите работи, односно кое ја пренесува добивката. Одредби за соодветен надоместок не треба да се предвидат ако друштвото во времето на склучување на договорот нема надворешни акционери.

(2) Соодветниот надоместок се одредува најмалку во висина на годишниот износ кој би можел да се исплати како предвидлива прсоечна дивиденда за поединечна акција, односно удел, земајќи ја во предвид моменталната и идната состојба на друштвото и соодветните околности.

(3) Ништовен е договорот кој не го предвидува надоместокот од став (1) на овој член. Ако во договорот, одредениот надоместок не е соодветен, истиот ќе го одреди судот.

(4) Предлог за утврдување соодветен надоместок може да поднесе секој надворешен акционер најкасно во рок од два месеци од објавувањето на уписот во трговскиот регистар дека договорот е склучен или изменет според одредбите од членот 584 став (2) од овој закон. Доколку се водат повеќе постапки, судот ќе ги спои.

(5) Ако судот одреди соодветен надоместок, ќе го задолжи друштвото на надворешните акционери кои учествувале во постапката, да им ги надомести трошоците потребни за водење на постапката, а другата договорна страна може во рок од два месеци од правосилноста на одлуката да го раскине договорот без придржување на отказниот рок.

(6) Одлуката на судот за висината на надоместокот од ставот (5) на овој член дејствува спрема сите акционери, односно иматели на удели, кои имаат право на надоместок независно од тоа дали учествувале во постапката во која надоместокот е одреден.

Отпремнина

Член 593

(1) Покрај обврската да се плати надоместок, договорот за водење на работите на друштвото и договорот за пренос на добивката мора да содржат обврска за другата договорна страна на барање на надворешните акционери да ги преземе нивните акции, односно удели во замена за исплата на соодветна отпремнина која е одредена со договорот. Преземањето на акциите создава обврска за пренос на сопственоста врз акциите (стекнување и оттуѓување на правата на сопственост на акциите) со запишување на сметките на хартии од вредност во овластен депозитар на хартии од вредност врз основа на договор заверен кај нотар.

(2) При одредување на отпремнината, мора да се земат во предвид состојбата на имотот и движењето на добивката во друштвото во време кога собранието, односно собирот на содружници, ја донесува одлуката за договорот.

(3) Ако договорот не содржи одредби за отпремнина или ако таа според овој закон не се смета за соодветна, секој надворешен акционер може во рок од три месеци од објавата на уписот на договорот во трговскиот регистар, да поднесе тужба до надлежниот суд да донесе одлука за соодветна отпремнина. Доколку се водат повеќе постапки, судот ќе ги спои.

(4) Судот, врз основа на извештајот за процена, подготвен од овластен проценител кој е назначен од судот со одлука, ја определува вредноста на уделот на содружникот, односно на акциите на акционерот. Ако проценителот утврди дека цената на уделот, односно на акциите што ја определило друштвото е повисока од онаа што ја утврдило друштвото, трошоците паѓаат на товар на друштвото, а ако проценителот утврди дека

цената на уделот, односно на акциите што ја определило друштвото е иста или помала од онаа што ја утврдило друштвото, трошоците за процената паѓаат на товар на содружникот, односно на акционерот кој ја поднел тужбата. Содружникот, односно акционерот со тужбата може да бара и камата. Судската одлука се однесува на сите надворешни акционери. Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори се должни правосилната судска одлука да ја објават на интернет страната на друштвото.

(5) По правосилноста на одлуката на судот од ставот (4) на овој член, друштвото го определува рокот за исплата на отпремнината, што не може да биде пократок од 30 дена.

ОДДЕЛ 5 ВОДЕЊЕ И ОДГОВОРНОСТ НА ДРУШТВОТО СО МНОЗИНСКО УЧЕСТВО

Пододдел 1. Овластувања и одговорност од договорот за водење на работите на друштвото

Право на водење на работите на друштвото

Член 594

(1) Ако е склучен договор за водење на работите на друштвото, владеачкото друштво е овластено на управниот одбор, односно на извршните членови на одборот на директори на зависното друштво да им дава упатства во врска со водењето на работите на друштвото. Ако со договорот поинаку не е уредено, а кога тоа во интерес на владеачкото друштво или друштвата кои со нив и со зависните друштва се поврзани во концерн, може да се дадат и упатства кои се штетни за зависното друштво.

(2) Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на зависното друштво мора да ги следат упатствата на владеачкото друштво. Тие не можат да одбијат да постапат по добиените упатства ако сметаат дека не се во интерес на владеачкото друштво, ниту на друштвата кои се со нив и со зависните друштва поврзани во концерн, освен ако е очигледно дека дадените упатства не им служат на интересите на владеачкото друштво и на од нив зависните друштва.

(3) Ако на управниот одбор, односно на извршните членови на одборот на директори на зависното друштво, им се дадени упатства да се спроведе одредена работа за која е потребна согласност од надзорниот одбор, односно од неизвршните членови на одборот на директори на зависното друштво, па тој одбор не ја даде согласноста во соодветен рок, управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на зависното друштво тоа мора да го соопштат на владеачкото друштво. Ако владеачкото друштво ги повтори упатствата и по тоа соопштување, согласноста на надзорниот одбор, односно на неизвршните членови на одборот на директори на зависното друштво повеќе не е потребна. Ако владеачкото друштво има надзорен одбор, односно неизвршни членови на одборот на директори, упатствата можат да се повторат само со нивно одобрение.

Одговорност на законските застапници на владеачкото друштво

Член 595

(1) Ако е склучен договор за водење на работите на друштвото, законските застапници на владеачкото друштво мораат при давање на упатствата на зависното друштво да се однесуваат со внимание на уреден и совесен трговец.

(2) Ако ги повредат своите обврски, законските застапници на владеачкото друштво му одговараат на зависното друштво за надоместок за така настанатата штета како солидарни должници. Законските застапници на владеачкото друштво мора да докажат дека се однесувале со внимание на уреден и совесен трговец.

(3) Друштвото може да се откаже од тужбата за надоместок на штета или да се спогоди врз основа на доставената тужба, дури по истекот на три години од настанување на правото за надоместок на штета, само ако со тоа се согласат најмалку три четвртини од надворешните акционери претставени на собранието, а малцинските акционери чии акции заедно сочинуваат најмалку една десетина од основната главнина застапена при донесување на одлуката, не изјават приговор против откажувањето во записникот од собранието, односно собирот на содружници на друштвото, на кое за тоа се одлучувало. Наведеното временско ограничување не важи ако обврзникот не е способен за плаќање или ако заради отстранување или избегнување стечајна постапка склучил спогодба со своите доверители.

(4) Секој акционер, односно содружник на друштвото може, но само во корист на друштвото, да поднесе тужба за надоместок на штета. Тужба може да поднесат и доверителите на друштвото, ако неможат да ги намират своите побарувања од друштвото. Обврската за надоместок на штета на доверителите не може да се исклучи со одрекување ниту со спогодба која ја склучило друштвото. Ако над друштвото се отвори стечајна постапка, за време на таа постапка стечајниот управител ги остварува правата на акционерите, односно содружниците на друштвото и на доверителите кон друштвото.

(5) Тужбите врз основа на одредбите од ставовите (3) и (4) на овој член према законските застапници застаруваат за пет години од денот на настанување на правото за надоместок на штетата.

Одговорност на членовите на органот на управување на зависното друштво

Чен 596

(1) Членовите на управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори и членовите на надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори на зависното друштво одговараат како солидарни должници, покрај лицата обврзани за надомест на штета од членот 595 од овој закон, ако со своето постапување ги повредат своите обврски. Законските застапници на владеачкото друштво мора да докажат дека се однесувале со внимание на уреден и совесен трговец.

(2) Обврската за надомест на штета не е исклучена со тоа што надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори се согласил/е со некоја работа.

(3) Не постои обврска за членовите на органот на управување да ја надоместат штетата, ако штетната работа е преземена според упатствата по кои морало да се постапи според одредбите од членот 594 став 2 од овој закон. За надоместокот на штета се применува членот 595 ставови (3), (4) и (5) од овој закон.

Пододдел 2. Одговорност кога нема договор за водење на работите на друштвото

Обемот на влијание на друштво со мнозинско учество

Член 597

(1) Доколку не е склучен договор за водење на работите на друштвото, друштвото со мнозинско учество не може да го користи своето влијание за да го наведе зависното друштво да презема штетни правни работи или да преземе или да пропушти да преземе дејствие, освен ако друштвото со мнозинско учество се обврзе дека ќе му ја надомести штетата што му ја предизвикало на зависното друштво.

(2) Ако штетата не се надомести во деловната година, најкасно на крајот на деловната година во која на зависното друштво ми е нанесена штета, мора да се утврди кога и

на кој начин тоа ќе се направи. На зависното друштво мора да ми се обезбеди соодветно правно барање према владеечкото друштво.

(3) Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори на зависното друштво е должен да состави извештај за односите со друштвото со мнозинско учество за претходната деловна година, кој го поднесува како составен дел на годишниот извештај за работа на друштвото. Во извештајот се наведуваат сите правни зделки што во минатата година ги презело зависното друштво поврзано со друштвото со мнозинско учество или со друштво поврзано со него врз основа на повик или во интерес на овие друштва, како и сите други дејствија кои врз основа на повик или во интерес на овие друштва ги преземало или пропуштило да ги преземе во минатата деловна година. Кај правните работи се наведуваат плаќањата и противплаќањата, а кај другите дејствија се наведуваат причините за нивното преземање, како и користа и штетите настанати за друштвото. При надоместување на штета поединечно се наведува како е надоместена штетата во деловната година и дали друштвото имало право на погодности и кои биле тие.

(4) Извештајот се подготвува во согласност со начелата за совесност и веродостојност.

(5) Во извештајот, органот на управување на зависното друштво мора да објасни дали друштвото во околностите што му биле познати при преземање правна работа или дали и кога било пропуштена да биде преземена, за која е примен соодветен надомест и дали со тоа што некое дејствие е преземено или пропуштено да биде преземено е предизвикана штета. Ако друштвото претрпело штета, органот на управување на зависното друштво мора да изјави дали штетата е надоместена. Објаснувањето и изјавата се внесуваат во извештајот за работењето на зависното друштво.

(6) Извештајот од ставот (3) на овој член не се поднесува ако помеѓу владеечкото и зависното друштво е склучен договор за пренос на добивката.

(7) При склучување договори помеѓу друштвата од ставот (1) на овој член, кои имаат статус зделка со заинтересирана страна, покрај одредбите од овој член се применуваат и членовите 525, 528 и 529 од овој закон.

Ревизија на извештајот за односите со поврзаните друштва

Член 598

(1) Ако ревизијата на финансиските извештаи ја врши овластен ревизор, на овластениот ревизор, истовремено, со извештаите му се предава и извештајот за односите на зависното друштво со друштвото со мнозинско учество.

(2) На предлог на акционер, односно на содружник, судот може да определи овластен ревизор за да ги испита деловните односи на друштвото со мнозинско учество или со некое од друштвата кои од него се зависни.

(3) Овластениот ревизор мора да спроведе ревизија на извештајот за односите на зависното друштво со друштвото со мнозинско учество, во опсег кој е потребен за стекнување разумно уверување за следното:

1) дали наводите во тој извештај се точни,

2) дали за правните работи кои се наведени во извештајот според околностите кои биле познати во времето кога работите се преземени, вредноста на надоместокот била несоодветно висока, а ако тоа е случај дали разликата во вредноста е надоместена,

3) дали постојат околности кои би во однос на мерките наведени во извештајот укажуваат на битно поинаква проценка од онаа која ја дал управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори.

При спроведување на ревизијата соодветено се применуваат одредбите од членот 543 ставови (4) и (5) од овој закон.

(4)Ревизорот мора за спроведената ревизија да поднесе писмен извештај. Ако утврди дека годишните финансиски извештаи, годишниот извештај за работа на друштвото и извештајот за односите со поврзаните друштва не се потполни, тоа мора да го наведе во извештајот. Ревизорот својот потпишан извештај го доставува до управниот одбор, односно до извршните членови на одборот на директори.

(5)Ако ревизорот врз основа на спроведената ревизија и оценка смета дека на извештајот за односите со поврзаните друштва не може да стави приговор, мора во врска со тој извештај да даде изјава која ги содржи следните елементи:

1) дека наводите во извештајот се точни,

2) дека во правните работи кои се наведени во извештајот според околностите кои биле познати во време кога работите се преземени, вредноста на надоместокот од друштвото не бил несоодветно висок, односно дека разликата во вредноста е надоместена,

3) дека нема околности кои би во однос на мерките наведени во извештајот укажувале за битно поинаква оценка од онаа која ја дал управниот одбор, односно извршните членови од одборот на директори.

(6)Ако во извештајот не е наведена ниту една правна работа, мора да изостане делот од изјавата наведен во став (5) точка 2 на овој член, а ако не е наведена ниту една мерка, мора да изостане делот од изјавата наведена во став (5) точка 3) на овој член. Ако ревизорот во врска со ниту една работа од извештајот не утврди дека вредноста на надоместокот на друштвото е несоодветно висока, изјавата од став (5) треба да се ограничи само за потврдување на точката 2) од ставот (5) на овој член.

(7)Ако има приговор кој треба да се наведе во извештајот или ако ревизорот утврди дека извештајот за односите со поврзаните друштва не е потполн, тој мора да ја ограничи својата изјава, односно мора да одбие да ја даде. Ако управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори сами изјават дека друштвото било оштетено со одредена правна работа или мерка, а штетата не е надоместена, тоа мора да се наведе во изјавата, а таа да се ограничи на преостанатите работи или мерки.

(8)Ревизорот мора да ја потпише изјавата со наведување на местото и денот каде и кога ја има дадено. Таа изјава треба да биде вклучена во извештајот од ревизијата.

Испитување од страна на надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори

Член 599

(1)Управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори мораат извештајот за односите со поврзаните друштва, а кога годишните финансиски извештаи мора да бидат прегледани од ревизор, и неговиот извештај да го достават до надзорниот одбор, односно до неизвршните членови на одборот на директори. Секој член на надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори има право да се запознае со тие извештаи. Ако надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори не одлучат поинаку, извештаите мора да се достават до сите членови на надзорниот одбор, односно до сите неизвршни членови на одборот на директори.

(2)Надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори мора да го испитаат извештајот за односите со поврзаните друштва и за тоа да го известат собранието на акционери, односно собирот на содружници, во извештајот кој редовно го доставуваат. Кога годишните финансиски извештаи задолжително подлежат на ревизија, надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори мораат во својот извештај да заземат став по однос на резултатите од ревизијата на извештајот за односите со поврзаните друштва. Во извештајот мора да се преземе изјавата која ја дал ревизорот или изречно да се наведе дека таквата изјава одбил да ја даде.

(3) На крајот на извештајот, надзорниот одбор, односно незивршните членови од одборот на директори мора да изјават дали имаат приговор на изјавата на управниот одбор, односно на извршните членови на одборот на директори дадена на крајот од својот извештај за односите со поврзаните друштва.

(4) Ако годишните финансиски извештаи подлежат на задолжителна ревизија, ревизорот мора на барање на надзорниот одбор, односно на незивршните членови на одборот на директори да учествува во расправата која за тоа во одборот се води.

Посебно испитување

Член 600

(1) На барање на акционер или содружник на друштво со ограничена одговорност, судот може да одреди посебно да се испитаат деловните односи на друштвото со владеачкото друштво или со некое друштво кое со него е поврзано ако:

1) ревизорот ја ограничил изјавата согласно одредбите од членот 598 став (7) од овој закон, или одбил да ја даде,

2) надзорниот одбор, односно неизвршните членови на одборот на директори се има изјаснето за тоа дека треба да се стави приговор на изјавата на управниот одбор, односно на извршните членови на одборот на директори кој ја има дадено на крајот од својот извештај за односите со поврзаните друштва,

3) управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори имаат изјавено дека друштвото било оштетено со одредени правни работи или мерки, а штетата не е надоместена.

(2) При постоење околности кои го оправдуваат сомневањето дека е постапувано спротивно на обврската за уредно водење на работите на оштетеното друштво, тужба можат да поднесат и акционерите односно содружниците кои имаат најмалку 5% од основната главнина на друштвото, ако докажат дека најмалку три месеци пред поднесувањето на барањето се акционери, односно содружници на друштвото.

Одговорност на органите на зависното друштво

Член 601

(1) Членовите на органот на управување на зависното друштво одговараат како солидарни должници, како и сите други лица обврзани за надомест на штета според овој закон, ако, со неисполнување на своите обврски, во извештајот за односите на зависното друштво со друштвото со мнозинско учество и со друштвата зависни од него пропуштиле да ја наведат штетната правна работа или штетното дејствие или да не наведат дека друштвото со тие правни работи или дејствија било оштетено, а таа штета не му била надоместена. Во случај на спор, тие се должни да докажат дека постапувале со внимание на уреден и совесен трговец, што од нив се очекува.

(2) Ако зависното друштво има орган на надзор, неговите членови, односно контролорот одговараат како солидарни должници, ако во поглед на правната работа или штетното дејствие не ја извршиле својата обврска да го проверат извештајот од членот 597 став (3) од овој закон и пропуштиле да ја наведат штетната правна работа или штетното дејствие со друштвото со мнозинско учество и со друштвата зависни од него и за резултатот од испитувањето да го известат собранието, односно собирот на содружниците.

(3) Не постои обврска за надомест на штета ако преземеното дејствие се заснова на одлука донесена од собранието, односно собирот на содружниците, што е во согласност со закон.

(4) За одговорноста на членовите на органите на зависното друштво соодветно се применуваат одредбите од членот 595 ставови (3), (4) и (5) од овој закон.

Одговорност на друштвото со мнозинско учество и неговите застапници по закон

Член 602

(1) Ако друштвото со мнозинско учество наведе зависно друштво, со кое нема договор за водење на работите друштвото, да преземе правна работа или дејствие, односно пропушти да преземе таква работа или дејствие со што, предизвика штета на зависното друштво или на трето лице, а штетата не ја надомести до крајот на деловната година, друштвото со мнозинско учество мора на зависното друштво да му ја надомести причинетата штета, а во однос на третото лице солидарно е одговорно со зависното друштво. Тужбата за надомест на штета можат во име и за сметка на зависното друштво или поединечно, да ја поднесат акционерите, односно содружниците без разлика на штетата којашто им била предизвикана со нанесената штета на друштвото.

(2) Ако друштво со мнозинско учество, во согласност со ставот (1) од овој член, не му ја надомести штетата што му ја направило на зависното друштво, мора да изготви извештај во кој мора да утврди кога и на кој начин штетата ќе биде надоместена. Извештајот се доставува до зависното друштво во рок од 30 дена од истекот на деловната година во којашто е направена штетата.

(3) Ако друштвото со мнозинско учество наведе зависно друштво да преземе правна работа или дејствие, односно да пропушти да преземе таква работа или дејствие со што се предизвикало ненадоместлива штета на зависното друштво или го навело на дејствија, односно пропуштило да преземе дејствија заради што е исполнет еден од условите за стечај над зависното друштво, друштвото со мнозинско учество е солидарно одговорно за износот на побарувањата што не можат да се намират од зависното друштво во стечај.

(4) Ако друштвото со мнозинско учество наведе зависно друштво да преземе правна работа или дејствие, односно да пропушти да преземе таква правна работа или дејствие со што се предизвикува штета на акционерите од зависното друштво, друштвото со мнозинско учество и зависното друштво се солидарно одговорни во однос на побарувањата од акционерите.

(5) Покрај друштвото со мнозинско учество за штетата солидарно одговараат и застапниците по закон на зависното друштво за правните работи, односно дејствија што требало да ги преземат, односно што пропуштиле да ги преземат.

(6) Обврската за надомест на штета не постои ако уредниот и совесниот трговец на независното друштво би ја презел правната работа или би презел или би пропуштил да преземе иста таква правна работа, односно дејствие без наведување на тоа од друштвото со мнозинско учество.

(7) За одговорноста на застапниците по закон соодветно се применуваат одредбите од членот 595 ставови (3), (4) и (5) од овој закон.

ДЕСЕТТА ГЛАВА
ПРЕОБРАЗБА НА ДРУШТВО ОД ЕДНА ВО ДРУГА ФОРМА НА ДРУШТВО

ОДДЕЛ 1
ЗАЕДНИЧКИ ОДРЕДБИ

Поим

Член 603

(1) Секое трговско друштво може, врз основа на одлуката на содружниците, односно акционерите, донесена на начинот и под условите определени со овој закон, договорот за друштвото, односно статутот да ја преобрази формата на друштвото и да продолжи да работи во формата во којашто друштвото се преобразило (во натамошниот текст: преобразба од една во друга форма на друштво).

(2) На преобразбата од една во друга форма на друштво се применуваат сообразно и одредбите од овој закон за основање на соодветната форма на друштво што настанува со преобразбата, ако во оваа глава од законот поинаку не е определено.

Исклучување (не примена) на ликвидацијата

Член 604

(1) При преобразбата на друштво од една во друга форма на друштво не се спроведува ликвидација.

(2) Друштвото над кое се спроведува ликвидација, може да се преобрази од една во друга форма на друштво до почетокот на распределбата и исплаќањето на остатокот од ликвидационата маса што останува по намирувањето на побарувањата на доверителите на друштвото.

(3) Друштво над кое е отворена стечајна постапка не може да се преобрази од една во друга форма на друштво, освен ако, во согласност со пропис со кој се уредува инсолвентноста преобразбата е содржана во усвоениот план за реорганизација на стечајниот должник.

Континуитет на правното лице

Член 605

(1) По извршената преобразба на друштво од една во друга форма на друштво, друштвото продолжува да работи како правно лице во другата форма на друштво со сите права и обврски од формата на друштвото од коешто се преобразило, освен правата и обврските на содружниците, односно акционерите кои се изменети со договорот на друштвото, односно статутот на друштвото во постапката на преобразбата.

(2) За сите обврски на друштвото настанати до преобразбата на друштвото, содружниците на јавното друштво, односно комплементарите во командитно друштво или командитно друштво со акции од друштвото што се преобразило, им одговараат на доверителите неограничено и солидарно со сиот свој имот.

ОДДЕЛ 2 ПОСТАПКА НА ПРЕОБРАЗБА НА ДРУШТВО ОД ЕДНА ВО ДРУГА ФОРМА НА ДРУШТВО

Одлука за преобразба на друштво од една во друга форма на друштво

Член 606

- (1) Преобразба на друштво од една во друга форма на друштво се врши врз основа на одлука за преобразба на друштво од една во друга форма на друштво (во натамошниот текст: одлука за преобразба) којашто ја донесува собирот на содружниците, односно собранието.
- (2) Одлуката за преобразба од ставот (1) на овој член ја донесува собирот на содружниците, односно собранието со мнозинство гласови коешто не може да изнесува под две третини од сите претставени удели, односно акциите со право на глас, освен ако со договорот за друштвото, односно статутот не се бара поголемо мнозинство.
- (3) Одлуката за преобразба на јавно друштво, односно на командитно друштво во друга форма на друштво се врши со согласност на сите содружници, односно комплементари. Одлуката за преобразба на командитно друштво со акции во друга форма на друштво се врши со согласност на собранието на која одлука согласност даваат сите комплементари.
- (4) Одлука за преобразба на друштво со ограничена одговорност, односно на акционерско друштво во јавно друштво се донесува со согласност на сите содружници, односно акционери.
- (5) На собирот на содружниците, односно собранието на коешто се одлучува за преобразбата, се одобруваат годишните финансиски извештаи до денот на одлучувањето за преобразба на друштвото, заедно со извештајот од овластениот ревизор.
- (6) Органот на управување, односно содружниците, овластени да го управуваат друштвото, мора да состават известување во писмена форма, во коешто се образложени причините, правните и деловните прашања од значење за преобразбата и да го сторат достапно на сите содружници, односно акционери. Известувањето во писмена форма се доставува како дел од материјалите кои се доставуваат до содружниците, односно акционерите за собирот на содружниците, односно собранието на коешто се одлучува за преобразбата.

Содржина на одлуката за преобразба

Член 607

- (1) Одлуката за преобразба ги содржи следниве податоци:
  - 1) фирмата на друштвото коешто се преобразува и фирмата на друштвото во коешто се преобразува;
  - 2) името и презимето на секој содружник, односно акционер, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава ако содружникот, односно акционерот е странско физичко лице и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС ако содружникот, односно акционерот е правно лице;
  - 3) упатување на договорот за друштвото, односно на статутот којшто е прилог кон одлуката за преобразба и е нејзин составен дел;
  - 4) упатување на одлуката за избор на орган на управување, односно на орган на надзор, ако друштвото има орган на надзор и
  - 5) упатување на усвоените годишни финансиски извештаи.

(2) На содржината на договорот за друштвото, односно на статутот соодветно се применуваат одредбите од овој закон со коишто се уредува содржината на договорот за друштвото, односно на статутот при основање на формата на друштвото што настанува со преобразбата.

(3) Ако отстапувањето удели на друштвото што ја менува формата е условено со согласност на содружниците кои покрај уплатите на влоговите имаат и други обврски кон друштвото, за полноважноста на одлуката за преобразба е потребна и нивна согласност.

Услови под коишто може да се изврши преобразба

Член 608

(1) Друштвото може да се преобрази од една во друга форма на друштво под следниве услови:

1) по донесувањето на одлуката за преобразба да им се овозможи на сите содружници, односно акционери да се изјаснат дали сакаат со нивниот удел, односно со нивните акции да учествуваат со уделот, односно со акциите во формата на друштвото што ќе настане со преобразбата;

2) во преобразената форма на друштвото, содружникот, односно акционерот да учествува со уделот, односно со акциите сразмерно на номиналната вредност на неговиот удел, односно на неговите акции со коишто учествувал како содружник, односно акционер во основната главнина на друштвото што се преобразило;

3) содружникот, односно акционерот да може самостојно да одлучи за големината на неговото учество со удел, односно со бројот на акциите во формата на друштво којашто ќе настане со преобразбата и

4) во друштвото што ќе настане со преобразбата да учествуваат содружници, односно акционери чиешто учество на нивните номинални удели, односно акции да изнесува најмалку две третини од основната главнина на друштвото што настанува со преобразбата.

(2) Ако основната главнина не биде покриена со учеството според ставот (1) точка 4 на овој член, основната главнина може да се дополни со влогови што можат да се преземат и од лица кои не се содружници, односно акционери, што можат да се уплатат само во пари и тоа во потполност пред уписот на одлуката за преобразба во трговскиот регистар, или содружниците, односно акционерите се обврзани да ја доплатат разликата, сразмерно на учеството на нивните влогови, во основната главнина на друштвото што ќе настане со преобразбата.

(3) Вредноста на одделен удел, односно на одделна акција, се пресметува врз основа на билансот на состојбата којшто се составува за таа цел и којшто е составен дел на одлуката за преобразба.

Преземање удел, односно акции

Член 609

(1) Преземање удели се врши со изјави заверени кај нотар, а преземањето акции се врши со уписница.

(2) Ако одлуката за преобразба чиј составен дел е и договорот за друштвото, односно статутот биде усвоена на собирот на содружниците, односно собранието на коешто се одлучува за неговата преобразба во друга форма на друштво, на барање на мнозинството, содружници, односно акционери кои учествуваат во работата на собирот на содружниците, односно собранието можат на собирот на содружниците, односно на самото собрание да дадат изјави за преземање удел, односно акции што се внесуваат во записникот на собирот на содружниците, односно на собранието, под услов записникот да го води нотар и нивната содржина да одговара на одредбите од овој закон.

(3) Содружниците, односно акционерите кои не присуствувале на собирот на содружниците, односно на собранието, во рок од три дена по одржувањето на собирот на содружниците, односно на собранието, се повикуваат со јавен повик, во рок кој не може да биде покус од еден месец, но не подолг од два месеца од денот на објавувањето на јавниот повик да дадат изјава дали се согласуваат да преземат удели, односно акции во друштвото што ќе настане со преобразбата. Јавниот повик се објавува најмалку во еден дневен весник. Содружниците, односно акционерите изјавата за преземање удел, односно акции, заверена кај нотар, можат да ја дадат најдоцна во рокот утврден во јавниот повик.

(4) Сите содружници, односно акционери кои се согласиле да бидат содружници во друштво со ограничена одговорност, содружници како командитори, односно комплементари во командитно друштво, командитно друштво со акции, односно содружници во јавно друштво мораат да дадат изјава во писмена форма дека го прифаќаат договорот за друштвото. Потписот на изјавата се заверува кај нотар.

(5) Сите содружници кои се согласиле да бидат акционери во преобразеното друштво мораат да потпишат уписница за бројот на акциите што ги преземаат.

(6) Кога се врши преобразба на друштво со ограничена одговорност, односно на акционерско друштво во јавно друштво, содружниците, односно акционерите кои не присуствувале на собирот на содружниците, односно на собранието можат изјавата од ставот (4) на овој член да ја дадат во рок не подолг од 30 дена од денот на одржувањето на собирот на содружниците, односно на собранието.

(7) Одредбите од овој закон за основната главнина, влоговите во друштвото, уделите, односно акциите соодветно се применуваат во случај на преобразба на друштво од една во друга форма на друштво.

Упис на преобразбата

Член 610

(1) Преобразбата од една во друга форма на друштво се запишува во трговскиот регистар.

(2) По донесувањето на одлуката за преобразба се поднесува пријава за упис во трговскиот регистар. Пријавата ја потпишуваат членовите на органот на управување, управителот, претседателот на надзорниот одбор, односно контролорот на друштвото кои се назначени со договорот за друштвото, односно со статутот со заверка на нивните потписи со електронски потпис на регистрациониот агент кога е во писмена форма, или потпишана со нивни електронски потписи кога се поднесува во електронска форма преку системот за е-регистрација.

(3) Кон пријавата за упис на преобразбата во трговскиот регистар се приложуваат во оригинал, препис или заверена копија кај нотар:

1) записникот од собирот на содружниците, односно од собранието на кое е донесена одлуката за преобразба, воден од нотар;

2) изјавата на сите членови на органот на управување, односно на управителот, а ако друштвото има орган на надзор и изјава на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот, односно на содружниците во јавното друштво и комплементарите во командитното друштво и командитното друштво со акции дека се исполнети условите за преобразба на друштвото во друга форма на друштво, пропишани во овој закон;

3) одлуката за преобразба со прилозите определени со овој закон;

4) списокот со името и презимето на секој содружник, односно акционер, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава ако содружникот, односно акционерот е странско физичко лице и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС ако содружникот, односно акционерот е правно лице, со назначување на големината на уделот, односно на бројот на акциите што ги презема секој содружник, односно акционер сразмерно на

номиналната вредност на уделот на содружникот, односно номиналната вредност на акциите на секој акционер што ги поседуваат во основната главнина на друштвото што настанува со преобразбата;

5) списокот во којшто поименчно се наведуваат содружниците, односно акционерите кои гласале за усвојување на одлуката за преобразба;

6) одлуката за избор на органот на управување, на надзорниот одбор или на контролорот, ако друштвото има орган на надзор, односно одлука за назначување на содружниците, односно лицата кои според договорот за друштвото се овластени за застапување, којшто е прилог кон одлуката за преобразба и е нејзин составен дел;

7) изјавите на содружниците за преземање на уделите и за прифаќање на договорот за друштвото, без разлика дали се внесени во записникот, или се дадени на друг начин, определен со овој закон, односно уписниците за преземање акции и

9) изјавата во согласност со членот 36 од овој закон.

(4) Со уписот на преобразбата во трговскиот регистар, друштвото продолжува да работи како друштво во формата во којшто се преобразило.

(5) Ако пријавата од ставот (2) на овој член не биде поднесена во рок од 90 дена од денот кога на собирот на содружниците, односно на собранието ја донело одлуката за преобразба, се смета дека одлуката не е донесена.

Претворање удели во акции, односно акции во удели

Член 611

(1) По уписот на преобразбата во трговскиот регистар, врз основа на изјавите за преземање удели, односно уписниците за преземање акции и потврдата за стекнатиот удел, односно за стекнатите акции во преобразеното друштво, уделите, односно акциите се запишуваат во книгата на удели, односно во акционерската книга.

(2) Потврдата од ставот (1) на овој член ја издава органот на управување на друштвото што се преобразува.

(3) Ако друштвото се преобразува во акционерско друштво, претседателот на одборот на директори, односно претседателот на управниот одбор, најдоцна во рок од осум дена од денот на уписот на преобразбата во трговскиот регистар, му дава налог на овластен депозитар да отвори акционерска книга.

(4) Ако акционерско друштво се преобразува во друга форма на друштво, управителот најдоцна во рок од осум дена од денот на уписот на преобразбата во трговскиот регистар му дава налог на овластен депозитар да ја затвори акционерската книга.

(5) Правата на трети лица спрема уделите, односно акциите од друштвото што се преобразило се пренесуваат како права на трети лица спрема уделите, односно спрема акциите во друштвото што настанало со преобразбата.

Права на содружник, односно акционер по преобразбата на друштвото

Член 612

(1) На содружник, односно на акционер кој преку изјава дадена во писмена форма не се согласил со преобразбата на друштвото во друга форма на друштво, друштвото е должно да му го откупи уделот, односно акциите според цена соодветна на усвоениот биланс на состојба утврден во одлуката за преобразба на друштво (понудена цена).

(2) Ако содружникот, односно акционерот не ја прифати понудената цена од ставот (1) на овој член најдоцна во рок од 30 дена од денот на одбивањето на понудата, може да поднесе предлог до судот да ја утврди вредноста на уделот, односно на акциите. Содружникот, односно акционерот ги губи сите права од уделот, односно од акциите, освен правото на надомест за неговиот удел, односно за неговите акции.

(3) Содружник, односно акционер од друштвото што се преобразува може да го поднесе предлогот од ставот (2) на овој член само преку привремен застапник, којшто

тие го назначуваат. Привремениот застапник има право на надомест на трошоците, како и на награда за својата работа. Ако содружникот, односно акционерот сам не ги определи трошоците и наградата, нив ги утврдува судот според околностите на секој одделен случај и определува во кој обем треба да ги надоместат поранешните содружници, односно акционери кои се од тоа засегнати.

(4) Судот, врз основа на извештајот за процена, подготвен од овластен проценител назначен од судот, ја определува вредноста на уделот, односно на акциите на содружникот, односно на акционерот кој се спротивставува. Во овој случај, трошоците паѓаат на товар на друштвото. Ако проценителот утврди дека цената за удел, односно за акциите што ја определило друштвото е иста или помала од онаа што ја утврдило друштвото, трошоците за процената паѓаат на товар на содружникот, односно акционерот кој го поднел барањето. Содружникот, односно акционерот со предлогот може да бара и камата.

(5) По правосилноста на одлуката на судот од ставот (4) на овој член, друштвото што настанало со преобразбата го определува рокот за подигање на исплатата што не може да биде пократок од еден месец. По истекот на овој рок, парите се полагаат кај судот.

(6) Содружниците, односно акционерите од друштвото што се преобразува не можат да имаат други барања од имотот на друштвото што настанува со преобразбата, врз основа на преобразбата.

ЕДИНАЕСЕТТА ГЛАВА ПРЕКУГРАНИЧНА ПРЕОБРАЗБА

Делокруг на примена

Член 613

(1) Одредбите на оваа глава се применуваат кога се врши прекугранична преобразба на трговско друштво основано во согласност со правото на држава членка на Европската Унија, односно трговско друштво основано во согласност со одредбите од овој закон и запишаново трговскиот регистар (македонски друштва) и кое има свое регистрирано седиште, централна управа или главно место на вршење на дејноста во држава членка на Европската Унијата, односно во Република Северна Македонија, во друга форма на трговско друштво од точката 2 од членот 614 од овој закон, според правото на друга држава членка односно според правото на Република Северна Македонија.

(2) Одредбите на оваа глава не се применуваат на прекугранична преобразба на друштво кое врши здружување парични средства прибрани од домашни или странски физички или правни лица преку јавен повик или приватна понуда, наменети за колективно инвестирање, односно кои работат врз основа на распределба на ризик и чии удели, директно или индиректно, повторно се откупуваат или се исплаќаат од активата на тоа друштво на барање на нивните имателите. Дејствие преземено од такво друштво со цел да се обезбеди вредноста на неговите удели на регулираниот пазар да не отстапува значително од неговата нето вредност се смета за еквивалентно на откуп.

(3) Одредбите од оваа глава не се применуваат на трговски друштва кои се во постапка на ликвидација и е започната распределбата и исплаќањето на остатокот од ликвидационата маса.

(4) Одредбите од оваа глава нема да се применуваат на трговски друштва врз кои е отворена:

- 1) стечајна постапка или е започната постапка за превентивно реструктурирање или
- 2) постапка за ликвидација која не е опфатена со ставот (3) од овој член.

Дефиниции

Член 614

Одредени изрази употребени во оваа глава го имаат следното значење:

1. „друштво“ значи: акционерско друштво, друштва со ограничена одговорност, друштво со ограничена одговорност основано од еднолице и командитно друштва со акции

2. „прекугранична преобразба“ значи постапка во која друштво, без да престане односно без да се спроведе постапка за ликвидација, ја менува својата форма под која е регистрирано во држава членка на потеклото, односно во Република Северна Македонија како држава на потекло, во форма на друштво на државата-членка на одредиштето, односно во Република Северна Македонија како држава на одредиштето и тоа во форма акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност, друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и командитно друштво со акции и го пренесува барем своето седиште во државата членка на одредиштето, задржувајќи го притоа својството правно лице.

3. „држава членка на потекло“ значи држава членка, односно Република Северна Македонија во која трговското друштво е регистрирано пред прекуграничната преобразба;

4. „држава членка на одредиште“ значи државата членка, односно Република Северна Македонија во која преобразеното друштво е регистрирано како резултат на спроведена постапката за прекугранична преобразба;

5. „преобразено друштво“ значи друштво регистрирано во држава членка на одредиштето, односно Република Северна Македонија по прекуграничната преобразба.

Постапки и формалности

Член 615

Постапките и формалностите во процесот преобразба на друштвото, кои претходат на издавањето на потврдата која и претходи на преобразбата од членот 625 од овој закон се извршуваат согласно со правото на државата членка на потекло, односно Република Северна Македонија, а постапките и формалностите во процесот преобразба на друштвото што мора да се завршат по добивањето на потврдата, која и претходи на преобразбата, се уредени со правото на држава членка на одредиштето, односно Република Северна Македонија.

Предлог услови за прекугранична преобразба

Член 616

Органот на управување на друштвото подготвува предлог услови за прекугранична преобразба. Предлог условите за прекугранична преобразба ги содржат најмалку следните елементи:

- 1) форма и фирмата на друштвото во државата членка на потекло и неговото седиште во таа држава членка, односно во Република Северна Македонија;
- 2) форма и фирмата предложени за преобразеното друштво во државата-членка на одредиштето и предложеното седиште во таа држава членка, односно во Република Северна Македонија;
- 3) договорот за друштвото, односно статутот на друштвото во државата членка на одредиштето, односно во Република Северна Македонија
- 4) очекувано времетраење на постапката за прекугранична преобразба;

- 5) правата кои преобразеното друштво ги доделува на своите содружници, односно акционери кои имаат посебни права и погодности или на иматели на хартии од вредност различни од акции кои ја сочинуваат основната главнина на друштвото или други посебни мерки кои се предлагаат во врска со тие права;
- 6) заштитни механизми што им се нудат на доверителите, како што се гаранции или други средства за обезбедување;
- 7) сите погодности и привилегии доделени на членовите на органите на управување и на надзор;
- 8) добиената поддршка во форма субвенции и стимулации, доколку друштвото добило таква поддршка во држава членка на потекло, односно во Република Северна Македонија во последните пет години;
- 9) детали за понудата за надоместок во готовина на содружниците, односно на акционерите на друштвото во согласност со членот 621 од овој закон;
- 10) веројатни последици од прекуграничната преобразба врз вработените;
- 11) по потреба, информации за постапките врз основа на кои се уредува учеството на вработените во одлучувањето во преобразеното друштво согласно членот 626 од овој закон.

Извештај на органот на управување на друштвото за содружниците, односно за акционерите и вработените на друштвото

Член 617

- (1) Органот на управување на друштвото подготвува извештај за содржниците, односно за акционерите на друштвото и вработените во кој се објаснети и образоложени правните и економските аспекти на прекуграничната преобразба и се објаснуваат последиците од прекуграничната преобразба за вработените.
- (2) Извештајот, особено ги појаснува последиците од прекуграничната преобразба за идниото работење на друштвото.
- (3) Извештајот вклучува дел за содржниците, односно акционерите на друштвото и дел за вработените. Друштвото може да одлучи да состави единствен извештај кој ги содржи двата дела или да подготви посебни извештаи за секој дел одделно.
- (4) Во делот на извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото особено е објаснето следново:
  - 1) надоместок во готовина и методот што се користи за одредување на надоместокот во готовина;
  - 2) последиците од прекуграничната преобразба врз содржниците, односно акционерите на друштвото;
  - 3) правата кои им припаѓаат на содржниците, односно акционерите на друштвото како и правните лекови со кои тие располагаат согласно со членот 623 од овој закон.
- (5) Делот на извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото не е задолжителен доколку сите содржници, односно акционери на друштвото се согласиле да се откажат од тоа.
- (6) Обврската за подготовка на извештајот од ставот (4) на овој член не се однесува на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и на акционерско друштво со еден акционер.
- (7) Делот на извештајот за вработените, особено го објаснува следново:
  - 1) последиците од прекуграничната преобразба врз работните односи и, доколку е применливо, можните мерки за заштита на тие односи;
  - 2) какви било материјални промени во работните услови или за локацијата на местата на вршење на предметот на дејноста;
  - 3) на кој начин елементите од точките 1) и 2) од овој став влијаат врз зависните друштва на друштвото коешто се преобразува.
- (8) Извештајот или извештаите, доколку се изработени посебни извештаи, во секој случај мора да бидат достапни во електронска форма, заедно со предлог условите за

прекуграничната преобразба на содржниците, односно на акционерите на друштвото и на претставниците на вработените или, доколку такви претставници нема, на самите вработени најмалку шест недели пред денот на одржување на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон.

(9) Доколку органот на управување на друштвото, најдоцна пет дена пред денот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото добие мислење од вработените или од нивните претставници по однос на извештаите кои биле предмет на разгледување од вработените, односно од нивните претставници, органот на управување веднаш го доставува мислењето до содржниците, односно до акционерите и самото мислење станува составен дел на извештајот подготвен од страна на органот на управување согласно со одредбите овој член.

(10) Извештајот за вработените не е потребен ако друштвото и од него зависни друштва, немаат други вработени, освен оние кои го сочинуваат органот на управување на друштвото.

(11) Доколку извештајот за содржниците, односно за акционерите на друштвото од ставот(4)од овој член не се подготви во согласност со ставот (5) од овој член, а делот за вработените од ставот(7) од овој член не е задолжителен врз основа на ставот (10) од овој член, извештајот во целост не е задолжителен.

(12) Одредбите од овој член не влијаат на правата на информирање и консултирање на работниците и постапки предвидени со пропис во кој што уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

Извештај на овластен ревизор

Член 618

(1) Овластен ревизор задолжително ги прегледува предлог условите за прекугранична преобразба и подготвува извештај за содржниците, односно акционерите на друштвото. Овој извештај им се става на располагање на содржниците, односно на акционерите на друштвото најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 620 од овој закон.

(2) Извештајот од ставот(1) од овој член, во секој случај го вклучува мислењето на овластениот ревизор за тоа дали надоместокот во готовина е соодветен. При процената на надоместокот во готовина, овластениот ревизор ја зема предвид пазарната цена на уделите, односно акциите на друштвото пред објавувањето на предлогот за преобразба или вредноста на друштвото, не вклучувајќи го ефектот од предложената преобразба, утврдено во согласност со општо прифатени методи на процена. Во извештајот треба најмалку:

1) да се наведе методот или методите што се користат за одредување на предложениот надоместок во готовина;

2) да се наведе дали методот или методите што се користат се соодветни за процена на надоместокот во готовина, ја наведува вредноста добиена со користење на таквите методи и дава мислење за релативната важност на тие методи за пресметување на добиената вредност и

3) да се опишат посебните тешкотии што се појавиле при вреднувањето.

(3) Овластениот ревизор има право да бара од друштвото да му се достават сите податоци потребни за извршување на неговите должности.

(4) Прегледот на предлог условите за прекугранична преобразба од овластениот ревизор и извештајот од овластениот ревизор не се задолжителни доколку за тоа се согласиле сите содржници, односно акционери на друштвото

(5) Одредбите за ревизија од овој член нема да се применуваат на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и на акционерско друштво со еден акционер.

(6) Овластениот ревизор како дел од извештајот од ставот (1) од овој член, должен е даде изјава со која гарантира дека дејствува независно и дека нема судир на интереси со друштвото над кое се спроведува преобразбата, дека извештајот е непристрасен и објективен и дека истиот е подготвен да биде од полза на надлежното тело врз основа на законските одредби со кои се утврдува независноста и непристрасноста на овластениот ревизор, како и дека постапува согласно со правилата на структурата со кои е обврзан.

(7) На одговорноста на овластените ревизори се применуваат одредбите од овој закон и на другите прописи со коишто се уредува ревизијата.

Објавување

Член 619

(1) Друштво преку својата официјална интернет страница е должно да ги објави, како и да ги направи јавно достапни на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија, најдоцна еден месец пред одржувањето на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото согласно со членот 620 од овој закон следните документи:

1) предлог условите за прекугранична преобразба и

2) известувањето со кое се информираат содружниците, односно акционерите, доверителите и претставниците на вработените во друштвото, или, доколку такви претставници не постојат, самите вработени дека можат да достават коментари до друштвото за предлог условите за прекугранична преобразба најдоцна пет работни дена пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на акционери.

(2) Заедно со документите од ставот (1) од овој член, се објавува и се прави јавно достапен извештајот на овластениот ревизор од членот 618 од овој закон, на начин на кој се објавуваат документите од ставот (1) од овој член. Доколку во извештајот од овластениот ревизор се содржани доверливи податоци, деловите од извештајот кои содржат доверливи податоци се исклучуваат.

(3) Документите за кои постои обврска за објавување согласно со ставовите (1) и (2) од овој член, мора да бидат достапни и преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(4) Доколку друштвото во континуиран период кој започнува најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон завршува непосредно пред одржувањето на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото на својата официјална интернет страница ги направи јавно достапни и без надоместок документите од ставовите (1) и (2) од овој член, истите нема потреба да бидат објавени на начин утврден во ставот (1) на овој член. За континуираниот и непрекинат пристап до официјалната интернет страница од овој став, како и за автентичноста на документите објавени на истата, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото што ја направило објавата.

(5) Доколку друштво постапи согласно со ставот (4) од овој член до Централниот регистар најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон ги доставува следните податоци:

1) формата, називот и седиштето на друштвото во државата на потекло, односно Република Северна Македонија и предолжената форма, назив и седиште за преобразеното друштво во државата членка на одредиштето, односно Република Северна Македонија;

2) регистарот во кој е запишано друштвото и регистарскиот број на друштвото;

3) податоци за спогодбите постигнати заради вршење на правата на доверителите, вработените и содружниците, односно акционерите и

4) детали за интернет страниците каде што се објавени и по електронски пат бесплатно може да се добијат предлог условите за прекуграничната преобразба, известувањата од ставот (1) од овој член, како и извештајот на овластениот ревизор и целосните податоци од точка 3) од овој став.

(6) Податоците кои, согласно со ставот (5) од овој член се доставени до регистарот на државата членка на потеклото, односно Централниот регистар на Република Северна Македонија, како држава на потекло, јавно ги објавува на својата официјална интернет страница.

(7) Поднесувањето на податоците од овој член до трговскиот регистар се врши согласно со членот 89 од овој закон.

(8) Предлог условите за прекугранична преобразба се објавуваат и во “Службен весник на Република Северна Македонија”.

(9) Централниот регистар, документите и податоците од овој член, треба да овозможи да ѝ бидат бесплатно достапни на јавноста и преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(10) Надоместоците кои Централниот регистар ги наплаќа за објавувањата од овој член не може да бидат поголеми од реалните трошоци.

Одобрување од страна насобирот на содружници, односно на собранието на друштвото

Член 620

(1) Откако ќе се запознаат со извештаите од членовите 617 и 618 од овој закон, мислењата на вработените поднесени во согласност со членот 617 од овој закон, доколку постојат и коментарите поднесени во согласност со членот 619 од овој закон, собирот на содружници, односно собранието на друштвото одлучува дали да ги прифати предлог условите за прекугранична преобразба и дали да го прифати договорот за друштвото, односно статутот на друштвото.

(2) Собирот на содружници, односно собранието на друштвото може да го задржи правото да го условува спроведувањето на прекуграничната преобразба со изречно одобрување во согласност со членот 626 од овој закон.

(3) Одлуката за одобрувањето на предлог условите за прекугранична преобразба и за сите измени на тие предлог услови се донесува со мнозинство кое е потребно за донесување одлука за измена на договорот за друштвото, односно на статутот на друштвото во согласност со овој закон, со договорот, односно со статутот на друштвото.

(4) Доколку со некоја одредба од предлог условите за прекугранична преобразба или со измена на договорот за друштвото, односно статутот на друштвото која произлегла од преобразбата на друштвото, на одреден содружник, односно акционер му се зголемат неговите обврски кон друштвото или кон трети лица, потребна е и негова согласност за таквата одредба од предлог условите за прекугранична преобразба, од договорот за друштвото, односно статутот на друштвото, под услов засегнатиот содружник, односно акционер да не е во можност да ги користи правата утврдени во членот 621 од овој закон.

(5) Одлуката на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото со која се одобрува прекуграничната преобразба не може да се оспорува само заради тоа што:

1) надоместокот во готовина од членот 621 од овој закон е несоодветно определен и

2) информациите дадени во врска со надоместокот во готовина од точката 1) од овој став не се во согласност со законските барања.

Заштита на содружниците, односно на акционерите на друштвото

Член 621

(1) Содружник, односно акционерот кој гласал против одобрувањето на предлог условите за прекугранична преобразба, како и содружник, односно акционер кој преку изјава дадена во писмена форма не се согласил со преобразбата на друштвото во друга форма на друштво, има право на надоместок во готовина во замена за неговиот удел, односно акции под условите утврдени во ставовите (2), (3), (4), (5) и (6) од овој член. Содружникот, односно акционерот од овој став, кој преку изјава се произнел дека не се согласува со прекуграничната преобразба и бара да го оствари своето право на надоместок во готовина во замена на неговиот удел односно акции, должен е изјавата да ја достави до друштвото, пред одржувањето на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото. Оваа изјава се смета како гласање против предлог условите за прекугранична преобразба.

(2) Содружник, односно акционер од ставот (1) од овој член има право да побара надоместок во готовина за својот удел односно акции, најдоцна во рок од 30 дена од денот на одржувањето на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон. Друштвото е должно да обезбеди барањето од овој став, како и изјавата од ставот (1) од овој член да може да се достави во електронска форма преку електронската пошта на друштвото, која друштвото задолжително ја наведува во предлог условите за прекугранична преобразба.

(3) Друштвото е должно надоместокот во готовина утврден во предлог условите за прекугранична преобразба да го плати во рок не подолг од два месеци откако прекуграничната преобразба стапила во сила согласно со членот 629 од овој закон.

(4) Ако содружникот, односно акционерот смета дека надоместокот во готовина понуден од друштвото е несоодветен, може да поднесе предлог до судот да ја утврди вредноста на уделот, односно на акциите во рок од 30 дена од денот на одбивањето на понудата. Содружникот, односно акционерот ги губи сите права од уделот, односно од акциите, освен правото на надоместок во готовина за неговиот удел, односно за неговите акции. На постапката пред судот соодвено се применува членот 612, ставови (4) и (5) од овој закон.

(5) Правосилната одлука на судот со која што се определува повисок надоместок на содружникот, односно акционерот се применува на сите содружници, односно акционери од ставот (2) од овој член.

(6) Правата од овој член се остваруваат во Република Северна Македонија, кога во постапка за прекугранична преобразба Република Северна Македонија се јавува како држава на потекло.

Заштита на доверителите

Член 622

(1) Доверителите кои не се задоволни со механизмите за заштита понудени во предлог условите за прекугранична преобразба, како што е предвидено во членот 616 став (1) точка 5) од овој закон, во рок од три месеци од објавувањето на предлог условите за прекугранична преобразба од членот 616 од овој закон може да поднесат предлог до судот за добивање обезбедување на своето побарување, на начин уреден со пропис, под услов таквите доверители да можат убедливо да докажат дека наплатата на нивните побарувања е загрозувана поради прекуграничната преобразба и дека тие не добиле соодветни средства за обезбедување од друштвото што се преобразува. Побарувањата од овој став треба да бидат настанати, но непристигнати во моментот на објавувањето на предлог условите за прекугранична преобразба.

(2) Добивањето средства за обезбедување од ставот (1) од овој член е услов прекуграничната преобразба да стапи на сила согласно со членот 629 од овој закон.

(3) Органот на управување на друштвото е должен да даде изјава што точно ја одразува тековната финансиска состојба на друштвото, на датум што не смее да биде порано од еден месец пред објавувањето на таа изјава. Во изјавата се наведува дека, врз основа на расположливите информациите со кои располага органот на управување на друштвото на денот на давањето на изјавата и по направените разумни проверки, органот на управување на друштво не е запознаен со која било причина врз основа на која друштвото по влегување на преобразбата во сила не би било способно да ги исполнува пристигнатите обврски. Изјавата се објавува заедно со предлог условите за прекугранична преобразба согласно член 619 .

(4) Ставовите (1) и (2) од овој член не се однесуваат на обезбедување парични и непарични обврски кон јавно-правни органи и тела.

(5) Доверителите чии побарувања настанале пред објавувањето на предлог условите за прекугранична преобразба можат да поведат постапка уредена со пропис со која се обезбедуваат нивните побарувања, против друштвото, исто така, во државата членка на потекло во рок од две години од денот на кој преобразбата стапила на сила, без притоа да се влијае на правилата на Унијата, или националното право или од договорен однос. Можноста да се покрене таква постапка е дополнителен меаханизам кон другите правила за избор на јурисдикција кои се применливи врз основа на правото на Унијата.

Информирање и консултирање со вработените

Член 623

(1) Вработените имаат право да учествуваат во процесот на консултирање и информирање поврзан со прекуграничната преобразба согласно со прописите со кои во македонскиот правен систем се уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

(2) Друштвото што се преобразува е должно, без да е во спротивност со членот 619, став (1), точка 2) и членот 616 став (1), точка 10) од овој закон, да обезбеди дека правата на вработените во поглед информирање и консултирање се остварени, пред да се донесе одлука во врска со предлог условите за прекугранична преобразба или на извештајот од членот 617 од овој закон, во зависност од тоа кој е прв, на начин што на вработените им се дава аргументиран одговор пред одржување на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон.

Учество на вработените во одлучувањето

Член 624

(1) За учество на вработените во одлучувањето во преобразеното друштвото се применува овој закон, без да биде во спротивност на ставовите (2) и (3) од овој член.

(2) Правилата за учество на вработените во одлучувањето кои се во сила во државата на одредиштето, односно Република Северна Македонија нема да се применуваат, доколку во периодот од шест месеци пред објавувањето на предлог условите за прекугранична преобразба друштвото има просечен број вработени кој надминува 500-тини и функционира според системот за учество на вработените во согласност со одредбите за учество на вработените во одлучувањето од Законот за европско друштво.

(3) Одредбите од овој закон за учество на вработените во одлучувањето во друштвото нема да се применуваат и доколку:

1) не се предвидени правила за барем истото ниво на учество на вработените во одлучувањето во друштвото, пред прекуграничната преобразба, изразено со критериумот за пропорционална застапеност на претставниците на вработените во управниот или надзорниот орган или нивните тела и комисии или групата за

управување која ги покрива профитните одделенија на друштвото, во кои вработените имаат право на претставување или

2) истото право на учество во одлучувањето на вработните не е предвидено и за вработените во државата членка на одредиштето, односно во Република Северна Македонија како што е предвидено во државата членка на потекло на друштвото што се преобразува, односно Република Северна Македонија.

(4) Во случаите од ставовите (2) и (3) на овој член, учеството на вработените во одлучувањето во друштвото настанато со прекугранична преобразба се уредува во ставовите (5), (6) и (7) од овој член, а во согласност со принципите и процедурите утврдени во членот 13, членот 36 ставови (1) и (2), членот 37, членот 38, членот 39, ставови (1), (2) и (3), членот 40, ставови (1) и (2), членот 41, членот 43, членот 44 став (1), членот 50, членот 51, членот 52 и членот 54 од Законот за европско друштво.

(5) Во примената на принципите и процедурите од ставот (4) од овој член:

1) посебното преговарачко тело има право да одлучи со двотретинско мнозинство гласови од своите членови, кои претставуваат најмалку две третини од вработените, да не ги започнува преговорите или да ги прекине преговорите што веќе се започнати и да се повика на правилата за учество на вработните во одлучувањето во друштвото кои се применуваат во државата на одредиштето, односно Република Северна Македонија;

2) во случај кога пред преговорите постојат редовни правила за учество на вработените во одлучувањето во друштвото и независно од таквите правила, може да се одлучи да се ограничи учеството на претставниците на вработените во органот на управување на преобразеното друштво. Меѓутоа, ако во трговското друштво претставниците на вработените сочинувале најмалку една третина од органот на управување или органот на надзор, ограничувањето не смее да доведе до намалување на вработените во овие органи под една третина од бројот на членови на овие органи;

3) се обезбедува дека правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото кои се применувале пред преобразбата продолжуваат да се применуваат се до последователна промена во согласност со страните или во случај отсуство на согласност, додека не се применат стандардните правила во согласност со одредбите за учество на вработените во одлучувањето од Законот за европско друштво. Доколку, спротивно на правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото се ограничи бројот на претставници на вработените во органите на управување и на надзор, таквото ограничување не смее да биде под една третина од вкупниот број членови на органите на управување и на надзор;

(6) Доколку преобразеното друштво ги зголеми правата на учество на вработените во одлучувањето во друштвото како резултат на преобразбата, а истовремено преобразеното друштво има вработени во друга држава членка, овие вработените не учествуваат во пресметувањето на минималниот број вработени потребни за примена на правилата за учество на вработените во одлучувањето согласно со ставот (2) од овој член.

(7) Кога со преобразеното друштво треба да се управува во согласност со системот за учество на вработните во одлучувањето во друштвото согласно со правилата од ставот (2) од овој член, преобразеното друштво мора да биде во форма на друштво што овозможува учество на вработените во одлучувањето.

(8) Кога во преобразеното друштво се применува системот на учество на вработните во одлучувањето, друштвото мора да преземе мерки за да обезбеди заштита на правата на вработените за учество во одлучувањето во случај следни преобразби, како и статусни промени, независно дали се работи за прекугранични или домашни, во период од четири години сметано од денот на стапување на сила на прекуграничната преобразба, со примена на *mutatis mutandis* правилата утврдени во овој член.

(9) Друштво без одлагање ги известува своите вработени или нивните претставници за исходот од преговорите за учество на вработените во одлучувањето во друштвото.

Потврда која и претходи на преобразбата

Член 625

- (1) Друштво е должно да добие потврда која и претходи на преобразбата која ја издава нотар.
- (2) Нотарот проверува дали постапката за преобразба е во согласност со закон и издава потврда со која потврдува дека постапката за преобразба и сите презмени дејствија се во согласност со прописите на државата-членка на потекло, односно Република Северна Македонија.
- (3) Во потврдата се наведуваат како се исполнуваат постапките и формалностите, или како се обезбедуваат паричните или непаричните побарувања што им се должат на јавно-правни органи и тела или како се усогласуваат со специфичните секторски регулаторни барања, вклучувајќи и информација за обезбедување побарувања кои произлегуваат од тековни постапки.
- (4) Кон барањето за добивање потврда која и претходи на преобразбата, друштвото е должно да ги достави следните документи:
  - 1) предлог условите за прекугранична преобразба;
  - 2) извештајот и приложените мислења, од членот 617 од овој закон, како и извештајот од членот 618 од овој закон, доколку ги има;
  - 3) сите коментари поднесени согласно членот 619 став (1) од овој закон;
  - 4) информација за одобрување од страна на собирот на содружници, односно на собранието на друштвото од членот 620 од овој закон.
  - 5) бројот на вработени во моментот на изготвување на предлог условите за прекугранична преобразба;
  - 6) постоењето зависни друштва и нивните седишта и
  - 7) исполнување на обврските кон јавно-правните органи и тела од страна на друштвото.
- (5) Нотарот има право бараните документи од овој член кои не ги добил од подносителот на барањето да ги обезбеди од други надлежните органи и тела.
- (6) Нотарот е должен да обезбеди постапката за добивање на потврда која и претходи на преобразбата, во сите нејзини фази, вклучително и поднесувањето на барањето, целосно да се води по електронски пат.
- (7) Во однос на усогласеноста со правилата за учество на вработените во одлучувањето, како што е утврдено во членот 624 од овој закон, нотарот во државата на потекло, односно Република Северна Македонија потврдува дека предлог условите за прекугранична преобразба вклучуваат информации за постапките со кои се уредуваат релевантните спогодби и достапните опции за таквите спогодби.
- (8) Нотарот при издавањето на потврдата која и претходи на преобразбата го проверува особено следното:
  - 1) дали сите документи и податоци доставени од подносителот на барањето се во согласност со ставовите (2) и (3) од овој член и
  - 2) по потреба, изјава на друштвото дека постапката од членот 624 ставови (3) и (4) од овој закон е започната.
- (9) Нотарот е должен да одлучи по барањето во рок од три месеци од датумот на прием на документите и податоците од собирот на содружници, односно од собранието на друштвото дека прекуграничната преобразба е одобрена. Постапувајќи по барањето нотарот:
  - 1) одговора позитивно со издавање потврда која и претходи на преобразбата, доколку се утврди дека прекуграничната преобразба е во согласност со сите барани услови и дека се завршени сите потребни процедури и формалности или
  - 2) го известува друштвото за причините за неиздавање на потврдата која и претходи на преобразбата доколку се утврди дека прекуграничната преобразба не е во согласност со сите барани услови или дека не се завршени сите потребни процедури и формалности и да му дава на друштвото дополнителен рок од 30 дена во кој тоа

треба да ги исполни соодветните услови или да ги заврши потребните постапки и формалности.

(10) Нотарот го одбива барањето за издавање потврда која и претходи на преобразбата, доколку во согласност со домашното право утврди дека прекуграничната преобразба се врши со цел злоупотреба или измама која води кон избегнување или заобиколување на правото на Европската Унијата или на домашните прописи или се спроведува за криминални цели.

(11) Доколку, за време на постапката за издавање на потврдата од ставот (1) од овој член, нотарот има сериозни сомневања што укажуваат дека прекуграничната преобразба се врши за цели од претходниот став од овој член ги зема предвид релевантните факти и околности, како на пример индикативни фактори кои нотарот ги дознал за време на постапката, меѓу другото преку консултации со надлежните органи, при што овие фактори не се разгледуваат посебно. Процената за потребите на овој став се врши од случај до случај во согласност со постапка уредена со домашното право.

(12) Доколку за потребите на проверката наведена во ставовите (10) и (11) од овој член е потребно да се земат предвид дополнителни информации или да се спроведат дополнителни дејствија, периодот од три месеци предвиден во ставот (9) од овој член може да се продолжи за најмногу уште три месеци.

(13) Доколку, поради сложеноста на постапката за прекугранична преобразба, проверката не може да се изврши во роковите предвидени во ставовите (9) и (12) од овој член, нотарот кој постапува во предметот е должен да го извести барателот за причините за какво било одлагање пред истекот на тие рокови.

(14) Нотарот може да се консултира со други надлежни органи во различни области поврзани со прекуграничната преобразба, вклучувајќи ги и оние во државата на одредиште и да ги добие од овие органи и од друштвото потребните информации и документи за следење на законитоста на постапката за прекуграничната преобразба, во рамките на постапките утврдени со домашното право. За целите на постапката, нотарот може да консултира со стручно лице.

Пренесување на потврдата која и претходи на преобразбата

Член 626

(1) Централниот регистар е должен потврдата која и претходи на преобразбата, по барање на нотарот кој ја доставил до Централниот регистар, да ја направи достапна преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри за органите наведени во членот 627 став (1) од овој закон, како и за сите заинтересирани лица.

(2) Пристапот до потврдата која и претходи на преобразбата е бесплатен за органите од членот 627 став (1) од овој закон и за регистрите уредени со овој закон.

Надзор над законитоста на прекуграничната преобразба спроведена од државата членка на одредиштето, односно од Република Северна Македонија

Член 627

(1) Надзор над законитоста на прекуграничната преобразба во однос на оној дел од постапката што е регулиран со македонското право како држава на одредиштето врши нотар, кој ја одобрува прекуграничната преобразба.

(2) Нотарот од ставот (1) на овој член се грижи за законитоста и потврдува дека преобразеното друштво е формирано во согласност со правилата за основање, статусни промени и запишување во трговскиот регистар, како и правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото во согласност со членот 624 од овој закон.

(3) Друштвото е должно до нотарот кој ја води постапката од ставот (1) од овој член да ги достави предлог условите за прекугранична преобразба одобрени од собирот на содружници, односно на собранието на друштвото согласно со членот 620 од овој закон.

(4) Документите потребни за вршење на надзорот од ставот (3) на овој член, може да се поднесат до нотарот од ставот (1) на овој член и по електронски пат, без потреба од физичко присуство од подносителот на документите.

(5) Нотарот од ставот (1) од овој член ја прифаќа потврдата која и претходи на преобразбата како непобитна потврда за законито завршување на потребните дејствија кои претходат на преобразбата во државата членка на потекло, без која прекуграничната преобразба не може да се одобри.

(6) Нотарот, постапуваќи согласно со ставот (1) од овој член, со нотарски акт ја одобрува прекуграничната преобразба веднаш штом утврди дека се исполнети сите услови и сите дејствија се законито преземни во држава на одредиштето, односно во Република Северна Македонија.

Упис во регистарот

Член 628

(1) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва во државата на одредиштето, односно Централниот регистар на Република Северна Македонија врши упис на следните податоци кога се работи за преобразеното друштво:

1) податоци дека преобразеното друштво произлегува од прекугранична преобразба;

2) датумот на упис на преобразеното друштво и

3) регистарскиот број, формата и фирмата на преобразеното друштво.

(2) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва на државата на потекло, односно Централниот регистар на Република Северна Македонија врши упис на следните податоци за друштвото кое било предмет на преобразба:

1) податоци дека бришењето на друштвото од регистарот е резултат на прекугранична преобразба

2) датумот на бришење на друштвото кое било предмет на преобразба

3) регистарскиот број, формата и фирмата на друштвото кое било предмет на преобразба

(3) Податоците од ставовите (1) и (2) од овој член се јавно достапи и се објавуваат преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(4) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва го известува регистарот на државата-членка на потеклото, односно Централниот регистар на Република Северна Македонија преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри за извршениот упис на преобразеното друштво. Државата членка на потеклото, односно Република Северна Македонија, по добивањето на информацијата, врши бришење на друштвото од нејзиниот регистар.

(5) Во случај кога Република Северна Македонија е држава на одредиштето, органот на управување на преобразеното друштво доставува пријава за упис до трговскиот регистар до Централниот регистар на Република Северна Македонија, согласно со одредбите од овој закон, Законот за едношалтерски систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица и прописите за едношалтерски систем.

(6) Централниот регистар на Република Северна Македонија издава решение за упис врз основа на поднесената пријава од ставот (5) на овој член, а во согласност со условите од членот 629 од овој закон.

(7) Заедно со пријавата од ставот (5) од овој член која ги содржи најмалку податоците од ставот (1) на овој член, органот на управување ги приложува и следниве документи:

1) записникот од собирот на содружниците, односно од собранието на кое е донесена одлуката за преобразба, заверен кај нотар;

- 2) усвоените предлог услови за прекугранична преобразба.
  - 3) договорот за друштвото, односно статутот и кога тоа е случај и препис од измената на договорот за друштвото, односно измената на статутот и од одлуката за нивно усвојување, согласно со членот 255, односно членот 483 од овој закон, со пречистен текст од договорот, односно статутот на друштвото;
  - 4) изјавата на сите членови на органот на управување, односно на управителот, а ако друштвото има орган на надзор и изјавата на членовите на надзорниот одбор, односно на контролорот, односно на содружниците во јавното друштво и комплементарите во командитното друштво и командитното друштво со акции дека се исполнети условите за преобразба на друштвото во друга форма на друштво, пропишани во овој закон;
  - 5) одлуката за преобразба, заедно со прилозите уредени со овој закон;
  - 6) список со името и презимето на секој содружник, односно акционер, ЕМБГ, бројот на пасошот, односно бројот на личната карта или на друга исправа за утврдување на идентитетот важечка во неговата држава ако содружникот, односно акционерот е странско физичко лице и неговото државјанство, како и местото на живеење, односно фирмата, седиштето, ЕМБС ако содружникот, односно акционерот е правно лице, со назначување на големината на уделот, односно на бројот на акциите што ги презема секој содружник, односно акционер сразмерно на номиналната вредност на уделот на содружникот, односно номиналната вредност на акциите на секој акционер што ги поседуваат во основната главнина на друштвото што настанува со преобразбата;
  - 7) списокот во којшто поименично се наведуваат содружниците, односно акционерите кои гласале за усвојување на одлуката за преобразба;
  - 8) одлуката за избор на органот на управување, на надзорниот одбор или на контролорот, ако друштвото има орган на надзор, односно одлука за назначување на содружниците, односно лицата кои според договорот за друштвото се овластени за застапување, којашто е прилог кон одлуката за преобразба и е нејзин составен дел;
  - 9) изјавите на содружниците за преземање на уделите и за прифаќање на договорот за друштвото, без разлика дали се внесени во записникот или се дадени на друг начин, определен со овој закон, односно уписниците за преземање акции;
  - 10) годишните финансиски извештаи до денот на одлучувањето за преобразба на друштвото, заедно со извештајот од овластениот ревизор
  - 11) изјавата во согласност со членот 36 од овој закон,
  - 12) извештајот од членот 618 од овој закон;
  - 13) извештајот од членот 617 од овој закон, освен кога таков не се бара;
  - 14) список на вработените со преобразеното друштво; и
  - 15) одобрение од државен, односно од друг надлежен орган ако е тоа пропишано со закон;
- (8) Со уписот на преобразбата во трговскиот регистар, друштвото продолжува да работи како друштво во формата во којашто се преобразило.
- (9) Прекуграничната преобразба не може да се прогласи за ништовна. Неможноста за утврдување ништовност на друштвото, по уписот на прекуграничната преобразба во трговскиот регистар од ставот (8) од овој член, не влијае врз можноста да се изречат мерки и казни поврзани со кривично дело, спречувањето финансирање тероризам и борбата против финансирањето тероризам, трудово право, даночно право и извршување.
- (10) Податоците кои се предмет на упис согласно со овој член, Централниот регистар е должен без надоместок да ги направи достапи преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри.

Датумот на кој прекуграничната преобразба стапува на сила

Член 629

Прекуграничната преобразба стапува на сила од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија го донесува решението за упис на

преобразеното друштво. Решението за упис на преобразеното друштво не може да се издаде пред завршувањето на надзорот според членот 627 од овој закон.

Последици од прекугранична преобразба

Член 630

Од моментот кога Централниот регистар го донел решението за упис на преобразеното друштво настануваат следните правни последици:

- 1) целиот имот и обврски на друштвото, вклучувајќи ги сите договори, заеми, права и обврски, стануваат средства и обврски на преобразеното друштво;
- 2) содружниците, односно акционерите на друштвото што се преобразило се содружници, односно акционери на преобразеното друштво, освен содружниците, односно акционерите кои располагале со своите удели, односно акции согласно со членот 623 став (1) од овој закон.

ДВАНАЕСЕТТА ГЛАВА ПРИСОЕДИНУВАЊЕ, СПОЈУВАЊЕ И ПОДЕЛБА НА ДРУШТВАТА (СТАТУСНИ ПРОМЕНИ)

Присоединување, спојување и поделба на друштвата

Член 631

(1) Едно или повеќе друштва може да се присоединат (друштво што се присоединува) кон друго друштво (друштво што презема), со пренос на целокупниот имот и на обврските на друштвото коешто се присоединува без да се спроведе негова ликвидација, во замена за удели, односно за акции од друштво што презема.

(2) Две или повеќе друштва можат да се спојат, без да се спроведе ликвидација, со основање на едно ново друштво - корисник на коешто преминува целокупниот имот и обврските на друштвата што се спојуваат, во замена на уделите, односно на акциите од новото друштво - корисник.

(3) Едно друштво може, преку поделба, истовремено, да го пренесе сиот имот и обврските на две или повеќе новоосновани друштва (во натамошниот текст: раздвојување со основање) или на две или повеќе постојни друштва (во натамошниот текст: раздвојување со преземање), при што друштвото што се дели престанува без спроведување на ликвидација. Едно друштво може, преку поделба, дел од својот имот и од обврските да ги пренесе на едно или на повеќе новоосновани друштва (во натамошниот текст: издвојување со основање) или на едно или на повеќе постојни друштва (во натамошниот текст: издвојување со преземање), при што друштвото не престанува.

(4) Поделбата може да се спроведе со истовремено пренесување на сиот имот или на дел од имотот и на обврските на друштвото што се дели на нови друштва и на постојни друштва (комбинирана поделба со раздвојување со основање, раздвојување со преземање, издвојување со основање и со издвојување со преземање).

(5) Содружниците, односно акционерите на друштвата во рамките на дејствијата наведени во ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член примаат удели или акции од друштвата што ги преземаат, односно од новооснованите друштва - корисници и, по потреба, разлика во пари чијшто износ не надминува 10% од номиналниот износ на примените удели, односно акции.

(6) Присоединувањето, спојувањето, односно поделбата од ставовите (1), (2), (3) и (4) на овој член може да се спроведе и кога е донесена одлука за престанување на друштвото со ликвидација, под услов содружниците, односно акционерите да не ја започнале распределбата на имотот и обврските на друштвото, односно кога се запира отворена стечајна постапка заради спроведување реорганизација на стечајниот должник, односно кога тоа е утврдено во планот за реорганизација на стечајниот должник.

(7) Дејствијата предвидени во овој член можат да се вршат и меѓу друштва со различни форми.

(8) Одредбите од оваа глава не се применуваат на задруги основани како акционерски друштва.

Одлучување за статусни промени

Член 632

(1) За присоединување одлучуваат друштвото што се присоединува и друштвото кон коешто се врши присоединувањето (друштво што презема).

(2) За спојување одлучуваат друштвата коишто се спојуваат.

(3) За поделба на друштвото што се врши со раздвојување со основање и со издвојување, со основање нови друштва, одлуката ја донесува друштвото коешто се дели. Кога поделбата на друштвото се врши со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање, одлуката ја донесува друштвото коешто се дели и друштвото на коешто се пренесува дел од имотот и од обврските на друштвото коешто се дели (друштво што презема).

(4) Одлука за присоединување, спојување и поделба донесуваат содружниците, собирот на содружниците, односно собранието на секое друштво што учествува во присоединувањето, во спојувањето и во поделбата, според условите и начинот, предвидени со овој закон за измена на договорот за друштвото, односно на статутот. На одлуката на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото соодветно се применува и членот 464 од овој закон.

(5) Ако со спојување или со поделба се основа ново друштво, основањето се врши според одредбите од овој закон што се однесуваат на основањето на соодветната форма на друштво, освен ако со одредбите од оваа глава поинаку не е определено.

(6) Ако како последица од присоединување, спојување и поделба се зголемат обврските на содружниците или на акционерите на едно или на повеќе друштва, одлуката за присоединување, спојување или поделба се донесува со мнозинство кое е потребно за донесување на одлука за измена на договорот за друштвото, односно на статутот на друштвото во согласност со овој закон, со договорот, односно статутот на друштвото.

(7) Претседателот на одборот на директори, односно претседателот на управниот одбор, најдоцна во рок од осум дена од денот на уписот на присоединувањето на друго друштво кон акционерско друштво, односно на спојувањето или на поделбата на акционерското друштво го известува овластениот депозитар за извршената статусна промена и дава налог за промените коишто треба да бидат извршени во акционерската книга, односно за отворање нова акционерска книга.

Универзален пренос на целиот имот или на дел од него

Член 633

(1) Со присоединување, со спојување и со поделба на друштвото со раздвојување со основање и со раздвојување со преземање, друштвото престанува без ликвидација и се врши универзален пренос на целиот негов имот и на обврските врз новооснованите друштва и врз друштвата што преземаат, со состојба на денот определен со спогодбата во којашто ги усогласуваат условите под коишто ќе се

изврши присоединувањето, спојувањето, односно поделбата (во натамошниот текст: спогодба) или со планот за поделба на друштвото со раздвојување со основање и со издвојување со основање (во натамошниот текст: план за поделба).

(2) Новооснованите друштва коишто настанале со спојување и со поделба со раздвојување со основање и со издвојување со основање и друштвата коишто преземаат со присоединување и со поделба со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање се солидарни должници на доверителите на друштвата коишто се присоединиле, се споиле или се поделиле. Солидарната одговорност од овој став е ограничена до висината на нето имотот што е распределен на секое од друштвата согласно со спогодбата, односно со планот за поделба.

(3) Новооснованите друштва и друштвата коишто преземаат со поделбата можат да се договорот обврските на друштвото коешто се дели (што ќе им бидат ставени на товар) да бидат уредени без солидарна одговорност, односно да ги преземе новооснованото друштвото коешто презема. И во овој случај, новооснованите друштва и друштвата коишто преземаат и друштвото што се дели со издвојување со основање или со издвојување со преземање се супсидиерни солидарни должници на доверителите на друштвото коешто се дели.

(4) Издавањето, односно повлекувањето акции, односно преземањето и повлекувањето удели се врши во согласност со спогодбата, односно со планот за поделба.

Содржина на предлог спогодбата

Член 634

(1) Органот на управување на друштвото коешто се присоединува и органот на управување на друштвото коешто презема, органите на управување на друштвата коишто се спојуваат, односно органот на управување на друштвото коешто се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање и органот на управување на друштвото коешто презема склучуваат предлог спогодба во која ги усогласуваат условите под коишто ќе се изврши присоединувањето, спојувањето, односно поделбата. Предлог спогодбата се составува во форма на нотарски акт.

(2) Предлог спогодбата од ставот (1) на овој член ги содржи следниве податоци:

1) формата, фирмата и седиштето на друштвото што се присоединува и на друштвото коешто презема, односно на друштвата коишто се спојуваат, односно на друштвото коешто се дели со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање и на друштвата коишто преземаат;

2) начинот на којшто ќе се изврши пренос на имотот и на обврските од друштвото што се присоединува на друштвото коешто презема, односно на друштвото коешто презема дел од имотот и од обврските од друштвото коешто се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање, како и замената за удели, односно акции што се добиваат од новото друштво - корисник коешто настанува со спојувањето како и исплати во готовина доколку ги има;

3) целта и условите под коишто се врши присоединувањето, спојувањето или поделбата со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање;

4) вредноста на активата и на пасивата којшто се пренесува од друштвото што се присоединува на друштвото коешто презема и детален опис на распределбата на имотот и на обврските коишто се пренесуваат, односно преземаат (делбен биланс), од друштвата коишто се спојуваат на новото друштво - корисник, односно од друштвото што се дели со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање на друштвото коешто презема;

5) соодносот според којшто ќе се врши размена на уделите, односно на акциите, а ако е потребно, и висината на доплатата во пари, односно уделите или акциите коишто треба да се стекнат од зголемената основна главнина на друштвото коешто презема, односно од новото друштво - корисник и правата и обврските коишто тие ги даваат;

- 6) правата коишто им се признаваат на содружниците, односно на акционерите како и посебните погодности коишто ги стекнале, односно коишто им ги даваат уделите, односно акциите;
  - 7) начинот на преземање на уделите, односно на акциите и датумот од коишто преземените удели, односно акции им даваат право на учество на содружниците, односно на акционерите во добивката на друштвото коешто презема, односно на новото друштво - корисник и сите подробности коишто се од значење за остварување на тоа право;
  - 8) датумот на којшто ќе бидат запрени деловните активности на друштвото што се присоединува и друштвата коишто се спојуваат;
  - 9) датумот од кога зделките на друштвото коешто се присоединува, на друштвата коишто се спојуваат, односно на друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање од сметководствена гледна точка ќе се сметаат како да се извршени за сметка на друштвото коешто презема, односно на новото друштво - корисник што настанува со спојувањето;
  - 10) секоја посебна погодност ако се дава на некој член на органот на управување или на надзорниот одбор, односно на контролорот на друштвата коишто учествуваат во присоединувањето, спојувањето, односно поделбата со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање, ако друштвата имаат орган на надзор или на овластениот ревизор од членот 639 од овој закон;
  - 11) условите под коишто на вработените ќе им продолжи работниот однос во друштвата коишто преземаат, односно друштвата - корисници;
  - 12) рокот до кој ќе се подготват годишните финансиски извештаи и
  - 13) други прашања од заеднички интерес за остварување на присоединувањето, спојувањето, односно поделбата со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање.
- (3) Составен дел на предлог спогодбата од ставот (2) на овој член се:
- 1) кај присоединувањето, односно кај поделбата со раздвојување со преземање или издвојување со преземање се предлог на одлуките на измените и дополнувањата на договорот за друштвото, односно кај спојувањето предлогот на договорот за друштвото односно предлогот на статутот на новото друштво - корисник;
  - 2) листа на содружниците, односно акционерите на друштвото коешто се присоединува, односно на друштвата коишто се спојуваат, односно се делат со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање со номиналните износи на уделите, односно на акциите коишто веќе постојат во друштвото што презема како и уделите, односно акциите коишто тие треба да ги стекнат во друштвото коешто презема, односно во новото друштво - корисник во коешто стануваат содружници, односно акционери и
  - 3) список на вработените кои го продолжуваат работниот однос во друштвото коешто презема, односно во новото друштво - корисник.
- (4) Доколку во предлог спогодбата одреден имот не е распределен или ако од толкувањето на предлог спогодбата не може да се утврди како се распределува тој имот, истиот се распределува на секое од друштвата кои настануваат со поделбата, односно кои преземаат имот со поделбата, сразмерно на имотот што би го стекнале согласно со предлог спогодбата.

Предлог план за поделба

Член 635

(1) Ако се врши поделба со раздвојување со основање или со издвојување со основање на нови друштва, органот на управување на друштвото коешто се дели донесува план за поделба. Предлог планот за поделба, со сите негови прилози, мора да биде составен во форма на нотарски акт.

(2) Предлог планот за поделба од ставот (1) на овој член мора да ги содржи следниве податоци:

1) формата, фирмата и седиштето на друштвото што се дели со раздвојување со основање и со издвојување со основање, односно на новооснованите друштва - корисници;

2) начинот на којшто ќе се изврши преносот на имотот и на обврските од друштвото што се дели на друштвата коишто се основаат, во замена за удели, односно за акции од овие друштва;

3) целта и условите под коишто се врши поделбата со раздвојување со основање и со издвојување со основање;

4) вредноста на активата и на пасивата којашто се пренесува (делбен биланс) од друштвото што се дели со раздвојување со основање и со издвојување со основање на новооснованите друштва и детален опис на распределбата на имотот, правата и обврските;

5) соодносот според којшто ќе се врши размена на уделите, односно на акциите, а ако е потребно и висината на доплатата во пари, односно уделите или акциите коишто треба да се преземат, односно да се стекнат во новооснованите друштва и правата и обврските кои што ги даваат тие;

6) правата коишто им се признати на содружниците, односно на акционерите, како и посебните погодности коишто ги имале стекнато, односно им ги даваат уделите, односно акциите;

7) начинот на преземање на уделите, односно на акциите и датумот од којшто тие им даваат право на учество во добивката на содружниците, односно на акционерите во новооснованите друштва и сите подробности коишто се од значење за остварување на тоа право;

8) датумот на којшто ќе бидат запрени деловните активности на друштвото што се дели;

9) датумот од кога зделките на друштвото што се дели со раздвојување со основање и со издвојување со основање од сметководствена гледна точка ќе се сметаат како да се извршени за сметка на новооснованите друштва;

10) секоја посебна погодност ако се дава на некој член на органот на управување или на надзорниот одбор, односно на контролорот на друштвото што се дели и на новооснованите друштва, ако друштвата имаат орган на надзор;

11) условите под коишто на вработените ќе им продолжи работниот однос во новооснованите друштва;

12) рокот до којшто ќе се подготват годишните финансиски извештаии

13) други прашања од заеднички интерес за остварување на поделбата со раздвојување со основање и со издвојување со основање.

(3) Составен дел на предлог планот за поделба од ставот (2) на овој член се:

1) предлог на договорот за друштвото, односно статутот на новооснованите друштва;

2) листа на содружниците, односно на акционерите на друштвото коешто се дели со раздвојување со основање и со издвојување со основање со номиналните износи на уделите, односно на акциите кои треба да ги стекнат во новооснованите друштва во кои стануваат содружници, односно акционери и

3) список на вработените кои го продолжуваат работниот однос во новооснованите друштва.

(4) Доколку во планот за поделба одреден имот не е распределен или ако од толкувањето на планот за поделба не може да се утврди како се распределува тој имот, истиот се распределува на секое од друштвата кои настануваат со поделбата, односно кои презмаат имот со поделбата сразмерно на имотот кој го стекнале согласно планот за поделба.

Обврска за објавување

Член 636

(1) Најдоцна еден месец пред одлучувањето на содружниците, односно пред одржувањето на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото на коешто се донесува одлука за прифаќање на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба, органите на управување на друштвата што ја склучиле предлог спогодбата или органот на управување на друштвото што се дели со раздвојување со основање и со издвојување со основање заеднички ги објавуваат предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба и прилозите кои се нивни составни делови, вклучувајќи ги и извештаите од ревизорите во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и најмалку во еден дневен весник, како и на официјалната интернет страница на друштвата.

(2) Доколку друштвото во континуиран период кој започнува најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото на кое се одлучува за прифаќање на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба и во рок кој завршува пред одржувањето на собирот на содружници, односно собранието на друштвото, на својата официјална интернет страница ги направи јавно достапни и без надоместок документите од ставот (1) од овој член, истите нема потреба да бидат објавени на начинот утврден во ставот (1) на овој член. За континуираниот и непрекинат пристап до официјалната интернет страница од овој став, како и за автентичноста на документите објавени на истата, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото што ја направило објавата.

(3) Доколку друштвото постапи согласно со ставот (2) од овој член до Централниот регистар на Република Северна Македонија доставува извесување кое се објавува на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија. Во известувањето мора да ги објават следниве податоци:

1) формата, фирмата и седиштето на друштвата кои учествуваат во присоединувањето, спојувањето или поделбата;

2) причините, намерите, целта и условите на присоединувањето, спојувањето или поделбата;

3) вредноста на активата и на пасивата којшто се пренесува, односно се презема;

4) соодносот според којшто ќе се врши размената на уделите, односно на акциите, а ако е потребно, и висината на доплатата во пари, односно уделите или акциите коишто треба да се стекнат од зголемената основна главнина на друштвото што презема и правата и обврските што ги даваат тие;

5) правата коишто им се признати на содружниците, односно на акционерите како и посебните погодности коишто ги имале стекнато, односно им ги даваат уделите, односно акциите;

6) начинот на преземање на уделите, односно на акциите и датумот од којшто тие им даваат право на учество во добивката на содружниците, односно на акционерите во новооснованите друштва и сите подробности коишто се од значење за остварување на тоа право;

7) датумот на којшто ќе бидат запрени деловните активности на друштвото коешто се присоединува, друштвата коишто се спојуваат, односно друштвото што се дели;

8) секоја посебна погодност ако се дава на некој член на органот на управување или на надзорниот одбор, односно на контролорот на друштвата коишто учествуваат во присоединувањето, спојувањето, односно поделбата, ако друштвата имаат орган на надзор и

9) условите под коишто на вработените ќе им продолжи работниот однос во друштвото коешто презема, во новото друштво - корисник и во новооснованото друштво.

(4) Во рокот од ставот (1), односно од ставот (2) на овој член предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба се доставуваат до трговскиот регистар за да изврши предбележба. По извршената предбележба во „Службен весник на Република

Северна Македонија“ се објавува дека е извршена предбележба во трговскиот регистар и дека предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба се дозволени за увид.

(5) Ако со закон е утврдена обврска да се извести надлежен орган за намерата да се изврши статусна промена, предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба се доставува до надлежниот орган.

(6) Друштвото кое има обврска за објавување согласно со ставот (1), односно со ставот (2) од овој член, должно е да овозможи пристап до својата официјална интернет страница на објавените документи, најмалку една година по денот на одржувањето на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото на коешто се донесува одлука за прифаќање на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба. Во случај привремен прекин во пристапот до информациите објавени на официјалната интернет страница на друштвото, поради технички или други причини, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото.

Известување на доверителите

Член 637

(1) Познатите доверители чии побарувања надминуваат 10.000 ЕВРА во денарска противвредност се известуваат по писмен пат, поединечно, во местото на живеење, а ако доверителот е правно лице во неговото седиште.

(2) Доверителите кои не можат да бараат намирување на побарувањата, бидејќи побарувањата не се пристигнати, но се настанати пред објавувањето на предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба од друштвата кои учествуваат во присоединувањето, спојувањето или поделбата, а кои сметаат дека присоединувањето, спојувањето, односно поделбата поради финансиската состојба на друштвата ќе го загрози намирувањето на нивните побарувања, поднесуваат барање за обезбедување на побарувањата до друштвото коешто се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на известувањето од членот 636 од овој закон. Ако друштвото што се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели не одговорат на барањето на доверителот во рок од 15 дена од денот на поднесеното барање или не го дадат бараното обезбедување, доверителот може во наредните осум дена да поднесе предлог до судот за запирање на постапката за спојување, присоединување, односно поделба. Ако судот утврди дека во постапката за присоединување, спојување, односно поделба на доверителот не му е одговорено на барањето, односно не му е дадено бараното обезбедување, на предлог на доверителот, судот може привремено да ја запре постапката, додека друштвото коешто се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели не му поднесат на судот во определениот рок доказ дека се дадени обезбедувања за побарувањето на доверителот.

(3) Доверителите кои во случај на стечај имаат првенствено право на намирување од стечајната маса, немаат право да бараат обезбедување.

(4) Одредбите за заштита од овој член соодветно се применуваат и на имателите на обврзници при статусни промени.

(5) Органот на управување на друштвото е должен да даде изјава што точно ја одразува тековната финансиска состојба на друштвото, на ден што не смее да биде порано од еден месец пред објавувањето на таа изјава. Во изјавата се наведува дека, врз основа на информациите со кои располага органот на управување на друштвото на денот на давањето на изјавата и по направените разумни проверки, органот на управување на друштво не е запознаен со која било причина врз основа на која друштвото по влегување на преобразбата во сила не би било способно да ги исполнува пристигнатите обврски. Изјавата се објавува заедно со предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба, односно предлог услови од членовите 634, 635, 636, 651 и 622.

(6) Заштитата на доверителите од овој член не се однесуваат на обезбедување на парични и непарични обврски кон јавно-правните органи и тела.

Финансиски извештаи пред статусна промена

Член 638

(1) Друштвото пред да се присоедини, спои или подели, составува годишни финансиски извештаи, заклучно со рокот утврден во предлог спогодбата, односно во предлог планот за поделба.

(2) Рокот од ставот (1) на овој член не може да биде покус од три месеца од денот на склучувањето на предлог спогодбата, односно од денот на донесувањето на предлог планот, ако годишните финансиски извештаи за последната деловна година се постари од шест месеца.

(3) Вредностите искажани во годишни финансиски извештаи на друштвото што се присоединува, на друштвата коишто се спојуваат или на друштвото што се дели се пренесуваат и се искажуваат соодветно во билансите на друштвото коешто презема, новото друштво - корисник и новооснованото друштво.

Ревизија на предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба

Член 639

(1) Предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба мора да го прегледа еден или повеќе овластени ревизори. Овластените ревизори за секое друштво одделно ги назначуваат органите на управување на друштвата кои учествуваат во присоединувањето, спојувањето, односно поделбата. Овластените ревизори можат да извршат ревизија за сите друштва коишто учествуваат во присоединувањето, спојувањето и поделбата ако овластените ревизори се назначени од судот на нивен заеднички предлог.

(2) Извештајот за извршената ревизија мора да го содржи мислењето на ревизорите дали индексот на размената на акциите, односно на уделите е праведен и разумен. Во изјавата ревизорите мораат да наведат:

1) кој метод, односно кои методи биле употребени за да се процени предложениот индекс на размена и кој метод е примарен;

2) каков сооднос на размена би настанал со употреба на различни методи и која е релативната важност на секој од методите коишто се користени при утврдувањето на индексот на размената;

3) дали користениот метод, односно методи се соодветни за размената и

4) кои тешкотии, ако ги имало, се јавиле при процената и при вршењето на ревизијата.

(3) Секој од овластените ревизори има право од органите на управување да бара да ги добие сите информации и документи потребни за ревизијата и, ако е потребно, да спроведе и посебно испитување.

(4) На одговорноста на овластените ревизори се применуваат одредбите од овој закон и на другите прописи со коишто се уредува ревизијата.

(5) Преглед на предлог спогодбата од членот 634 од овој закон, на предлог планот за поделба од членот 635 од овој закон и подготовка извештај за ревизија за спојувањето, односно за поделбата не се потребни ако за тоа се согласат сите содружници, односно акционери, како и имателите на други хартии од вредност кои даваат право на глас од сите друштва кои учествуваат во спојувањето, односно во поделбата. Изјавата се дава во писмена форма, заверена на нотар.

Извештај за статусна промена

Член 640

Органите на управување што ја склучиле предлог спогодбата, односно го донеле предлог планот за поделба составуваат извештај во писмена форма, во којшто во подробности:

- 1) ќе ги образложат причините, односно целта којашто треба да се постигне со присоединувањето, спојувањето и поделбата;
- 2) ќе ги образложат правните и деловните прашања, како и предложените правни и економски основи под коишто ќе се врши присоединувањето, спојувањето и поделбата;
- 3) ќе ги објаснат критериумите и методите со коишто е утврден соодносот според којшто ќе се врши замена на уделите, односно на акциите и критериумите за нивната распределба;
- 4) ќе ги образложат содржината на документите и на предлогот на актите за присоединувањето, спојувањето и поделбата;
- 5) ќе ги опишат тешкотиите коишто се појавиле во текот на постапката при процената на имотот и на обврските;
- 6) ќе ги наведат непаричните влогови, како и проблемите коишто произлегле при нивната процена што се врши според членот 39 од овој закон, и ќе се упати на извештаите според кои овие непарични влогови биле проценети и на начинот на којшто извештаите се достапни за увид;
- 7) ќе ги образложат промените на имотот и на обврските настанати од денот на склучувањето на предлог спогодбата, односно на донесувањето на предлог планот за поделба до денот на одлучувањето на содружниците, односно на одржувањето на собирот на содружниците или на собранието на коешто ќе се одлучува за присоединувањето, спојувањето и поделбата и
- 8) ќе ги објаснат измените што се извршени во предлог спогодбата, односно во предлогпланот за поделба заради нивната обврска да постапат според укажувањата на овластениот ревизор.

(2) Извештајот од ставот (1) од овој член не се составува ако за тоа се согласат сите содружници, односно акционери, како и имателите на други хартии од вредност кои даваат право на глас од сите друштва кои учествуваат во спојувањето, односно во поделбата. Изјавата се дава во писмена форма, заверена на нотар.

Подготовка за свикување собир на содружниците, односно собрание

Член 641

- (1) Најмалку еден месец пред денот определен за одлучување на содружниците или акционерите, односно за одржување на собирот на содружниците или на собранието друштвото на коешто треба да се одлучува за потврдувањето на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба, секое друштво коешто учествува во присоединувањето, спојувањето и поделбата е должно на содружниците, односно на акционерите да им овозможи во седиштето на друштвото да се запознаат со документацијата за остварувањето на присоединувањето, спојувањето, односно поделбата, а особено со:
- 1) предлог спогодбата, односно со предлог планот за поделба, со сите нивни прилози;
  - 2) годишните финансиски извештаи и со годишниот извештај за работа на секое од друштвата коешто учествува во присоединувањето, спојувањето, односно поделбата за последните три години, односно за секоја година од постоењето на друштвото ако тоа постои помалку од три години;
  - 3) годишни финансиски извештаи подготвени во согласност со членот 638 од овој закон;
  - 4) извештајот подготвен од органот на управување на друштвата за

присоединувањето, спојувањето, односно поделбата;
5) извештајот на овластениот ревизор и
6) други значајни информации и известувања коишто се од значење за одлучувањето за присоединувањето, спојувањето, односно поделбата.

(2) По исклучок, нема да има потреба за подготовка годишни финансиски извештаи од точката 3) на ставот (1) од овој член доколку друштвото јавно објави на начин предвиден во ставот (1) од овој член полугодишни финансиски извештаи подготвени согласно со пропис со кој се уредуваат обврските за транспарентност на издавачите на хартии од вредност или доколку за тоа се согласат сите содружници, односно акционери како и иматели на други хартии од вредност кои даваат право на глас.

(3) Финансиските извештаи од ставот (1) точка 2) на овој член се составуваат во согласност со прописите коишто важеле во времето кога се составувани.

При составувањето на финансиските извештаи од овој став:

1) не е неопходно да се прави понов попис на средства;

2) вреднувањата презентирани во последниот извештај за финансиска состојба треба да се корегираат само за да ги изразат сите преземени трговски правни работиво трговските книги. Како и да е следното треба да се земе во предвид: меѓувремена депресијација и исправки на вредноста и значајните промени во фактичката вредност што не се одразени во книгите.

(4) Секој содружник, односно акционер има право да побара без надоместок да му се обезбеди копија од документите од ставот (1) од овој член. Доколку содружникот, односно акционерот се согласил друштвото да ги доставува документите по електронски пат, копиите може да се стават на располагање со електронска пошта.

(5) Доколку друштвото во континуиран период кој започнува најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото, на кое се одлучува по однос на предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба согласно со членот 642 од овој закон, и кој завршува пред завршувањето на собирот на содружници, односно собранието на друштвото на својата официјална интернет страница ги направи јавно достапни и без надомест документите од ставот (1) овој член се ослободува од обврската истите да ги направи достапни и во своето седиште. За континуираниот и непрекинат пристап до официјалната интернет страница од овој став, како и за автентичноста на документите објавени на истата, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото што ја направило објавата.

(6) Доколку документите објавени на начин согласно со ставот (4) од овој член му овозможуваат на секој акционер да ги презема и печати без ограничување, друштвото нема обврска да му обезбеди копии, но има обврска да му овозможи увид на документите во седиштето на друштвото.

(7) Друштвото кое има обврска за објавување согласно со ставот (4) од овој член, должно е да овозможи пристап на својата официјална интернет страница на објавените документи најмалку една година по денот на одржувањето на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото на коешто се донесува одлука за прифаќање на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба.

Одлука за статусна промена

Член 642

(1) Предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба станува полноважен откако ќе го прифатат содружниците, собирот на содружниците, односно собранието на друштвото што учествуваат во присоединувањето, спојувањето и поделбата.

(2) Одлуката за потврдување на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба се донесува на начинот на којшто со овој закон, со договорот за друштвото, односно со статутот се донесува одлука за измена на договорот за друштвото, односно на статутот.

(3) Одлуката за потврдување на предлог спогодбата, односно на предлог планот за поделба од ставот (1) на овој член се смета за одлука за присоединување, спојување, односно поделба.

(4) Содружниците, односно собирот на содружниците или собранието истовремено со одлуката за присоединување, спојување, односно поделба со раздвојување со преземање и со издвојување со преземање донесуваат и одлука за измена на договорот за друштвото, односно за измена на статутот, а со одлуката за поделба со раздвојување со основање и со издвојување со основање донесуваат одлука за усвојување на договор за друштвото, односно на статутите на новооснованите друштва.

(5) Записникот од состанокот на содружниците, од собирот на содружниците, односно на собранието од ставот (1) на овој член го води нотар. Спогодбата, односно планот за поделба се приложува кон записникот од состанокот, од одржаниот собир на содружниците, односно одржаното собрание како негов составен дел.

Одговорност за штета

Член 643

(1) Членовите на органот на управување, а ако друштвото има орган на надзор членовите на надзорниот одбор, односно контролорот на друштвото што се присоединува, друштвата коишто се спојуваат и друштвото што се дели, се обврзани како солидарни должници да ја надоместат штетата, којашто со присоединувањето, со спојувањето, односно со поделбата ја претрпува друштво што се присоединува, се спојува, односно друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање. За штетата не одговараат оние членови на органот на управување, а ако друштвото има орган на надзор оние членови на надзорниот одбор, односно контролорот кои, при ревизијата на имотната состојба на друштвото и при склучување на предлог спогодбата, односно при донесувањето на предлог планот за поделба постапувале со внимание на уреден и совесен трговец.

(2) За барањата за надомест на штета од ставот (1) на овој член, како и за сите други барања коишто ќе се дадат за и против друштвото коешто се присоединува, се спојува и се дели се смета како тоа друштво и понатаму да постои.

(3) Тужбата за барањата засновани на одредбите од ставовите (1) и (2) на овој член, може да се поднесе во рок од пет години од денот на објавувањето на уписот за присоединувањето, спојувањето, односно поделбата во трговскиот регистар.

Право за надомест на штета

Член 644

(1) Барањата за надомест на штета и другите барања од членот 643 од овој закон, може да се остварат само преку привремен застапник, кој на предлог на содружник, односно на акционер или на доверител на друштвото коешто се присоединило, споило, односно се поделило го поставува судот на чие подрачје е седиштето на тоа друштво.

(2) Застапникот, наведувајќи ја целта за своето поставување, мора да ги повика поранешните содружници, односно акционерите и доверителите на друштвото што се присоединува, односно друштвата коишто се спојуваат или на друштвото коешто се дели, во рок којшто изнесува најмалку 30 дена, а не повеќе од 60 дена, да ги пријават своите барања од членот 643 од овој закон. Повикот се објавува во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и најмалку во еден дневен весник.

(3) Привремениот застапник има право на надомест на трошоците, како и на награда за својата работа. Ако содружниците, акционерите, односно доверителите сами не ги определат трошоците и наградата, нив ги утврдува судот според

околностите на секој одделен случај и определува во кој обем треба да се надоместат поранешните содружници, акционери и доверители кои се засегнати од тоа.

Судско испитување сооднос за размена

Член 645

(1) Одлуката за присоединување, одлуката за спојување и одлуката за поделба со која содружниците, односно собирот на содружниците, односно собранието ги прифатиле предлог спогодбата, односно предлог планот за поделба не може да се побива поради тоа што соодносот за замена на удели, односно на акции е одмерен премногу ниско. Ако соодносот е одмерен премногу ниско, судот може, по предлог на содружниците, односно акционерите, да определи да се доплатат износите коишто не можат да надминат 10% од номиналниот износ на дадените удели, односно акции.

(2) Предлогот од ставот (1) на овој член може да се поднесе во рок од 30 дена од денот од којшто содружникот, односно акционерот не го прифатил понудениот сооднос од ставот (1) на овој член. Друштвото, врз основа на одлуката на судот, им исплаќа доплата на содружниците, односно на акционерите кои поседуваат удели, односно акции соодветно на ист род и класа, во износ што го определил судот.

Присоединување, односно поделба во посебни случаи

Член 646

(1) Ако најмалку 90% од уделите, односно од акциите во коишто е претставена основната главнина на друштвото коешто се присоединува, односно на друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање ги држи друштвото коешто презема, не е потребна согласност на содружниците, собирот на содружниците, односно на собранието на друштвото коешто презема.

(2) Ако сите удели, односно акции на друштвото што се присоединува ги поседува друштвото коешто презема во предлог спогодбата за присоединување, не се внесуваат податоците за замена на уделите, односно акциите и не се врши ревизија и одобрување на предлог спогодбата од собирот на содружниците, односно од собранието на друштвото што се присоединува и друштвото коешто презема.

(3) Содружниците, односно акционерите на друштвото коешто презема, чиишто удели, односно акции заедно изнесуваат 5% од основната главнина, можат да бараат да се свика собир на содружниците, односно собрание на друштвото на коешто ќе се потврди присоединувањето. Во основната главнина не влегуваат сопствените удели, односно сопствените акции на друштвото коешто презема како и уделите, односно акциите коишто ги поседува некој друг, но за сметка на друштвото коешто презема.

(4) Друштвото од ставовите (1) и (2) на овој член е должно да ги објави условите за присоединување, односно за поделба со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање најдоцна 30 дена пред денот на одржувањето на собирот на содружниците, односно на собранието и во овој рок да им овозможи увид на содружниците, односно на акционерите во документите коишто со овој закон се определени за остварување на присоединувањето, односно за поделбата од членот 641 од овој закон.

(5) Содружниците, односно акционерите од друштвото коешто се присоединува од ставот (1) на овој член кои не се согласиле со присоединувањето ги остваруваат правата во согласност со одредбите од оваа глава.

Забрани за зголемување на основната главнина

Член 647

(1) При спроведувањето на присоединувањето, односно на поделбата со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање друштвото коешто презема не смее да ја зголеми основната главнина во случај ако:

1) го поседува уделот, односно акциите на друштвото коешто се присоединува, односно на друштвото коешто се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање;

2) друштвото коешто се присоединува, односно друштвото коешто се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање поседува удел, односно акции во друштвото што презема или

3) друштвото што се присоединува, односно друштвото што се дели со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање поседува удел, односно акции на друштвото што презема за коишто не се уплатени во целост влоговите, а коишто требало да се платат.

(2) Друштвото што презема не може да ја зголеми основната главнина, сè додека постојат забраните од ставот (1) на овој член.

(3) Ако друштвото коешто презема плаќа доплати во пари, тие не смеат да надминат 10% од вкупниот номинален износ на дадените удели, односно издадените акции во тоа друштво.

Зголемување на основната главнина заради присоединување, односно поделба

Член 648

(1) Ако друштвото што презема ја зголеми основната главнина заради спроведено присоединување, односно поделба со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање, не се применуваат одредбите од овој закон со коишто се уредува зголемувањето на основната главнина што се однесуваат:

1) на забраната основната главнина да се зголемува, додека запишаните влогови не се уплатат во целост;

2) на барањето во пријавата за упис во трговскиот регистар на одлуката за зголемување на основната главнина да се наведе кои влогови не се уплатени;

3) на условите за запишување нови влогови, односно акции и

4) на првенственото право на купување удели, односно акции.

(2) Ревизија мора да се изврши во случај на зголемување на основната главнина со непаричен влог и кога судот ќе утврди дека вредноста на непаричниот влог не го достигнува номиналниот износ на издадените удели, односно акции, како и во случај на зголемување на основната главнина во согласност со одредбите од овој закон за одобрен капитал.

Права на содружниците, односно на акционерите

Член 649

(1) На содружник, односно акционер кој на собир на содружници, односно собрание на друштвото, или преку изјава од ставот (2) од овој член, се изјаснил дека не сака за неговиот удел, односно акции да преземе удел, односно акции во друштвото што презема, во ново друштво - корисник коешто настанало со спојување, во новоосновано друштво, друштвото е должно да му го откупи уделот, односно акциите според цена утврдена во одлуката за присоединување, спојување, односно поделба и да му го исплати надоместокот на содружникот, односно акционерот во рок од 60 дена од денот на уписот на статусната промена во трговски регистар.

(2) Содружникот, односно акционерот од овој став кој преку изјава се произнел дека не се согласува со статусните промени, односно прекуграничните статусни промени и бара да го оствари своето право за надомест во готовина во замена на неговиот удел односно акции, должен е изјавата да ја достави до друштвото пред одржувањето на собирот на содружници, односно собрание на друштвото. Оваа изјава ќе се смета

како гласање против предлог спогодбата односно предлог планот односно предлог условите кои се предмет на изјаснување.

(3) Друштвото е должно да обезбеди барањето од овој став, како и изјавата од ставот (1) од овој член да може да се достави во електронска форма преку електронската пошта на друштвото, која друштвото задолжително ја наведува во предлог спогодбата, односно во предлог планот за поделба.

(4) Ако содружникот, односно акционерот не ја прифати понудената цена од ставот (1) на овој член, најдоцна во рок од 30 дена од денот на одбивањето на понудата, може да поднесе предлог до судот да ја утврди вредноста на уделот, односно на акциите. Содружникот, односно акционерот ги губи сите права од уделот, односно од акциите, освен правото за надомест за неговиот удел, односно акции.

(5) Судот, врз основа на извештајот за процена, подготвен од овластен проценител кој е назначен од судот со одлука, ја определува вредноста на уделот на содружникот, односно на акциите на акционерот. Трошоците паѓаат на товар на друштвото, а ако проценителот утврди дека цената на уделот, односно на акциите што ја определило друштвото е иста или помала од онаа што ја утврдило друштвото, трошоците за процената паѓаат на товар на содружникот, односно на акционерот кој го поднел предлогот. Содружникот, односно акционерот, со предлогот може да бара и камата.

(6) Правосилната одлука на судот со која што се определува повисок надоместок на содружникот, односно акционерот се применува на сите акционери односно содружници од ставовите (1) и (2) од овој член.

(7) По правосилноста на одлуката на судот од ставот (3) на овој член, друштвото што се присоединува, се спојува, односно се дели го определува рокот за подигање на исплатата што не може да биде пократок од 30 дена. По истекот на овој рок парите се полагаат кај судот, уделите се поништуваат, а акциите се огласуваат за неважечки, за што се известува овластениот депозитар. Врз основа на поништените удели, односно огласени неважечки акции може да се подигне износот којшто е положен за нив кај судот во депозит.

(8) Содружникот, односно акционерот од друштвото што се присоединува, се спојува, односно се дели не може да има други барања од имотот на друштвото што презема, односно од новото друштво - корисник ниту од друштвото што презема дел од имотот и од обврските на друштво поделено со раздвојување со преземање или издвојување со преземање, односно од новооснованото друштво основано со поделба на друштвото со раздвојување со основање или со издвојување со основање.

(9) Друштвото што презема, новото друштво - корисник, односно новооснованото друштво на сопствениците на конвертибилни обврзници или на кои било други хартии од вредност освен акции во присоединетото, споеното, односно поделеното друштво, мора да им ги даде сите права коишто ги имале во друштвото што се присоединило, во друштвата кои се споиле, односно друштвото што се поделило.

(10) Ако содружниците, односно акционерите од друштвото што се присоединува, односно споените друштва или друштвото што се дели имале обврска да извршат доплата во пари, присоединувањето, спојувањето, односно поделбата може да се запише во трговскиот регистар откако на судот ќе му се достави доказ дека доплатата во пари е извршена.

Пријава за упис во трговскиот регистар

Член 650

(1) Секое друштво мора да поднесе пријава за упис на присоединувањето, на спојувањето, односно на поделбата со раздвојување со преземање или поделбата со издвојување со преземање во трговскиот регистар.

(2) При поднесување на пријава, управителот, односно членовите на органот на управување, мораат да дадат изјава дека одлуките за присоединување, за спојување односно за поделба со раздвојување со преземање или поделба со издвојување со преземање не се побивани во пропишаниот рок или дека побивањето е одбиено со

правосилна одлука на суд. Кон пријавата за упис во трговскиот регистар на присоединување, на спојување, односно на поделба со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање во оригинал, препис или заверена копија кај нотар, се приложуваат:

- 1) спогодбата;
- 2) измените на договорот за друштвото, односно статутот на друштвото коешто презема, односно договорот за друштвото или статутот на новото друштво - корисник што настанало со спојувањето;
- 3) одлуката за потврдувањето на предлог спогодбата;
- 4) записниците од собирите на содружниците, односно од собранијата на кои се донесени одлуките за потврдување на предлог спогодбата и се усвоени измените на договорот за друштвото, односно на статутот на друштвата коишто преземаат, односно договорот за друштвото или статутот на новото друштво - корисник што настанува со спојувањето, во коишто се назначени и органите на управување, односно органот на надзор, ако друштвото има орган на надзор;
- 5) извештајот на овластениот ревизор;
- 6) извештајот за присоединувањето, спојувањето, односно поделбата со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање;
- 7) списокот на содружниците, односно на акционерите коишто ги презема друштвото што презема, односно новото друштво - корисник, потпишан од страна на управителот, односно на членовите на органот на управување;
- 8) одобрението од државен, односно од друг надлежен орган ако за присоединувањето, спојувањето, односно поделбата со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање тоа е определено со закон;
- 9) списокот на вработените кои преминуваат во друштвото што презема или во новото друштво - корисник и
- 10) изјавата на управителот, односно на членовите на органите на управување на друштвата коишто учествуваат во присоединувањето, во спојувањето, односно во поделбата со раздвојување со преземање или со издвојување со преземање според член 36 од овој закон.

(3) Кон пријавата за поделба на друштвото со раздвојување со основање и со издвојување со основање на новоосновани друштва, во оригинал, препис или заверена копија кај нотар, покрај прилозите од ставот (2) точки 5, 7, 8, 9 и 10 на овој член се приложуваат и:

- 1) планот за поделба;
- 2) одлуката за потврдувањето на предлог планот за поделбата;
- 3) записник од собирот на содружниците, односно од собранието на којшто е донесена одлука за потврдување на предлог планот за поделба и се усвоени договорот за друштвото, односно статутот на друштвата што се основаат со раздвојувањето со основање и со издвојувањето со основање;
- 4) договорот за друштвото, односно статутот на новооснованото друштво што се основа со поделбата со раздвојување со основање и со издвојување со основање;
- 5) одлука за избор на управителот, членовите на одборот на директори, односно на органот на надзор на друштвата што настануваат со поделбата со раздвојување со основање и со издвојување со основање ако тие не се назначени во статутот, односно на договорот за друштвото и
- 6) извештајот за поделбата со раздвојување со основање или со издвојување со основање.

(4) Кон пријавата за упис во трговскиот регистар се поднесуваат за секое присоединето, споено, односно поделено друштво со поделба со раздвојување со преземање или со поделба со издвојување со преземање и годишни финансиски извештаи подготвени и усвоени, не постари од шест месеца пред денот на поднесување на пријавата за упис.

(5) По уписот во трговскиот регистар, недостатоците во постапката на присоединување, на спојување, односно на поделба не влијаат на валидноста на присоединувањето, на спојувањето, односно на поделбата.

Правните последици од уписот

Член 651

(1) Правните последици од присоединувањето, од спојувањето, односно од поделбата настапуваат истовремено од денот на објавувањето на уписот во трговскиот регистар на присоединувањето, на спојувањето, односно на поделбата.

(2) Со присоединувањето, имотот и обврските на друштвото што се присоединува преминуваат на друштвото што презема. Истовремено со уписот на присоединувањето во трговскиот регистар, се брише и друштвото што се присоединува. Содружниците, односно акционерите на друштвото што се присоединило, стануваат содружници, односно акционери на друштвото што презема.

(3) Акциите на друштвото што презема нема да се заменуваат за акции на друштвото што се присоединува, под услов ако:

1) таквите акции се поседувани од самото друштво што презема, односно лице кое дејствува во свое име, а за сметка на друштвото или

2) акциите се поседувани од друштвото што се присоединува или лице кое дејствува во свое име, а за сметка на друштвото.

Одредбата од овој став, соодветно се применува и на поделба на друштва.

(4) Со спојувањето, имотот и обврските на друштвата коишто се спојуваат преминуваат на новото друштво - корисник. Истовремено со уписот на новото друштво корисник, се бришат друштвата коишто се споиле. Во договорот за друштвото, односно во статутот на новото друштво - корисник, мора да се преземат определените посебни погодности, трошоците за основање и непаричните влогови. Содружниците, односно акционерите на друштвата коишто се споиле, со уписот на спојувањето стануваат содружници, односно акционери на новото друштво - корисник.

(5) Со поделбата на друштвото со раздвојување со основање и со раздвојување со преземање сиот имот и обврски преминуваат на новооснованото друштво, односно на друштвото што презема. Истовремено со уписот се брише друштвото што се дели. Содружниците, односно акционерите на друштвото што се дели со раздвојување со основање и со раздвојување со преземање стануваат содружници, односно акционери на новооснованото друштво.

(6) Со поделбата на друштвото со издвојување со основање и со издвојување со преземање дел од неговиот имот и дел од неговите обврски преминуваат на друштвото што се основа, односно на друштвото што презема. Друштвото што се дели не престанува. Содружниците, односно акционерите на друштвото што се дели со издвојување со основање и со издвојување со преземање, со преземањето удели, односно акции во новооснованото друштво, односно во друштвото што презема, стануваат нивни содружници, односно акционери.

(7) Кога со закон е пропишано исполнување посебни дејствија во поглед на преносот на ствари, права и обврски од страна на друштвото што презема, новото друштво - корисник и новооснованото друштво, нивниот пренос има дејство спрема трети лица кога за преносот на овие ствари, права и обврски ќе се исполнат пропишаните дејствија. Овие дејствија друштвото мора да ги изврши во рок не подолг од шест месеца.

(8) Правата на вработените по однос статусни промени се штитат со прописите со кои се уредуваат правата од работни односи.

ТРИНАЕСЕТТА ГЛАВА ПРЕКУГРАНИЧНО СПОЈУВАЊЕ

Делокруг на примена

Член 652

(1) Одредбите на оваа глава се применуваат кога се врши прекугранично спојување на акционерски друштва или на друштва со ограничена одговорност или на командитни друштва со акции, основани во согласност со одредбите од овој закон и запишани во трговскиот регистар (македонски друштва) со друштва во кои одговорноста на содружниците е ограничена, на кои се применува право на друга држава членка на Европската унија и имаат регистрирано седиште, централна управа или главно место на вршење на нивната дејност во држава членка на Европската унија (друштва од Европската унија).

(2) Одредбите од членовите 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 667, 668 и 670 од овој закон се применуваат и ако едно од споените друштва е основано во согласност со закон и со регистрирано седиште во држава која не е членка на Европската унија.

Поим

Член 653

(1) Освен ако со овој закон поинаку не е определено, прекугранично спојување е постапка во која:

1) едно или повеќе друштва се присоединуваат (друштво/а што се присоединува/ат) кон друго друштво (друштво што презема) со пренос на целокупниот имот и на обврските на друштвото кое се присоединува без да се спроведе негова ликвидација во замена за издавање на удели, акции и други хартии од вредност од основната главнина, на друштвото што презема на содружниците на друштвото што се присоединува и ако е можно разлика во пари што не надминува 10% од номиналната вредност, или во недостаток на номинална вредност, 10% од сметководствената вредност на примените удели, акции или други хартии од вредност;

2) две или повеќе друштва се спојуваат без да се спроведе ликвидација, со основање на едно ново друштво - корисник на кое преминува целокупниот имот и обврските на друштвата што се спојуваат, во замена за уделите, акциите, односно други хартии од вредност во основната главнина на новото друштво - корисник и ако е можно разлика во пари којашто не надминува 10% од номиналната вредност, или во недостаток на номинална вредност, 10% од сметководствената вредност на примените удели, акции или други хартии од вредност или

3) се врши универзален пренос на имотот и на обврските на едно друштво без да се спроведе негова ликвидација, на друштво коешто ги поседува сите удели, акции, односно хартии од вредност.

4) едно или повеќе друштва кои престануваат без да се спроведе постапка за ликвидација, го пренесуваат целокупниот имот и обврски на постоечко друштво ("друштво што презема") без издавање нови акции од страна на друштвото што презема, под услов едно лице, посредно или непосредно, да ги поседува сите акции во трговските друштва кои се спојуваат или акционерите на друштвата што се спојуваат да поседуваат хартии од вредност и акции во ист сооднос во сите друштва што се спојуваат.

(2) Во постапката на прекугранично спојување од ставот (1) на овој член, мора да учествуваат најмалку едно македонско друштво и едно друштво од Европската унија.

Дополнителни одредби што се однесуваат на делокругот на примена на одредбите за прекугранично спојување на друштва

Член 654

(1) Одредбите од членот 653 став (1) од овој закон се применуваат и во случај кога законот на државата членка кој се применува на друштвото од Европската унија кое прекугранично се спојува со македонско друштво овозможува исплатата во готово од членот 653, став (1), точки 1) и 2) од овој закон да биде поголема од 10% од номиналната вредност на уделите, акциите или хартиите од вредност што го претставуваат капиталот на друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување, или ако немаат номинална вредност, тогаш поголема од 10% од нивната сметководствена вредност.

(2) Одредбите за прекугранично спојување од овој закон не се применуваат на задруги.

(3) Одредбите на оваа глава не се применуваат на прекугранични спојувања на друштво кое врши здружување парични средства прибрани од домашни или странски физички или правни лица преку јавен повик или приватна понуда, наменети за колективно инвестирање, односно кои работат врз основа на распределба на ризик и чии удели, директно или индиректно, повторно се откупуваат или се исплаќаат од активата на тоа друштво на барање на нивните имателите. Дејствие преземено од такво друштво со цел да се обезбеди вредноста на неговите удели на регулираниот пазар да не отстапува значително од неговата нето вредност се смета за еквивалентно на откуп.

(4) Одредбите од оваа глава не се применуваат на трговски друштва кои се во постапка на ликвидација и е започната распределбата на остатокот од ликвидационата маса.

(5) Одредбите од оваа глава нема да се применуваат на трговски друштва врз кои:

1) е отворена стечајна постапка или е започната постапка за превентивно реструктурирање или

2) е отворена постапка за ликвидација која не е наведена во ставот (4) од овој член.

(6) Покрај одредбите од оваа глава, друштвото кое учествува во спојувањето треба да е усогласено со одредбите од овој закон, а кои не се во спротивност со одредбите од оваа глава. На постапката за прекугранично спојување се применуваат и одредби од друг пропис, доколку со другиот пропис се уредуваат дејствија кои се однесуваат на постапка за спојување, а вклучуваат обврска за добивање одобренија, дозволи и согласности, како и правата на вработените.

Други услови за прекугранични спојувања

Член 655

(1) Прекугранично спојување со друштво кое припаѓа на држава која е членка на Европската унија е можно само ако со законот на државата членка на Европската унија кој важи за тоа друштво се дозволува прекугранично спојување спрема формата на друштвата кои се спојуваат.

(2) Надлежен орган може да се спротивстави на секое прекугранично спојување доколку е тоа во спротивност со законите и другите прописи и јавниот интерес определен со закон.

(3) Доколку со закон и друг пропис за определена статусна измена се бара претходно мислење или одобрение од надлежен орган истото е услов за да се спроведе и постапката на прекугранично спојување согласно со одредбите од овој закон.

Заедничка предлог спогодба за прекугранично спојување

Член 656

(1) Органот на управување на македонското друштво што учествува во прекуграничното спојување, исто како и органите на управување на останатите друштва кои учествуваат во прекуграничното спојување, подготвува заедничка предлог спогодба за прекугранично спојување (во натамошниот текст: предлог спогодба).

(2) Предлог спогодбата од ставот (1) од овој член ги содржи следниве податоци:

1) формата, фирмата и седиште на друштвата што учествуваат во спојувањето и предложените форма, фирма и седиште на друштвото што настанува со прекугранично спојување;

2) соодносот според кој ќе се врши размена на уделите, акциите, односно хартиите од вредност во друштвото кое произлегува од спојувањето и надоместот во готовина, ако тоа е случај;

3) начинот на распределба на уделите, акциите, односно хартиите од вредност кои ја претставуваат основната главнина на друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување;

4) последиците од прекуграничното спојување по вработените;

5) датумот од кога имателите на удели, хартии од вредност или акции што ја сочинуваат основната главнина на друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување ќе можат да остварат право на учество во добивката вклучувајќи ги и сите посебни околности кои се од значење за остварување на тоа право;

6) датумот од кога правните работи на друштвата што учествуваат во спојувањето се сметаат од сметководствени причини, како правни работи на друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување;

7) права или ограничувања кои произлегуваат од акциите или други хартии од вредност во друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување кои треба да се распределат на имателите на акции или други хартии од вредност во друштвото кое се присоединува, односно се спојува, а кои даваат посебни права, наметнуваат ограничувања или предвидуваат други мерки кои ги засегаат истите;

8) секоја посебна поволност која им се дава на ревизорите кои ја разгледуваат предлог спогодбата за прекуграничното спојување, на член на органот на управување или на органот на надзор, односно на контролорот на друштвата што учествуваат во спојувањето;

9) статутот, односно договорот за друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување;

10) информација за постапките согласно со кои вработените ќе учествуваат во управување со друштвото;

11) информација за процената на имотот и на обврските што се пренесуваат на друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување и

12) датумите на сметките што се искористени за подготовка на предлог спогодбата за прекугранично спојување кај секое од друштвата кои се спојуваат;

13) заштитни механизми што им се нудат на доверителите, како што се гаранции или други средства за обезбедување;

14) детали за понудата за надоместок во готовина на содружниците на друштвото, односно на акционерите на друштвото кои не сакаат да учествуваат во спојувањето согласно со членот 649 од овој закон.

(3) Предлог спогодбата покрај податоците од ставот (1) на овој член може да содржи и некои од податоците пропишани со членот 634 став (2) од овој закон.

(4) Во случај прекугранично спојување со друштво во кое сите акции ги има друштвото што презема, предлог спогодбата не мора да ги содржи податоците од ставот (2) точки 2), 3) и 5) на овој член.

Објавување на предлог спогодбата за прекугранично спојување

Член 657

(1) Предлог спогодбата на македонското друштво како и извештајот на овластениот ревизор се објавуваат на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија, во „Службен весник на Република Северна Македонија“ и на официјалната интернет страница на друштвото ако има таква, најдоцна еден месец пред денот на состанокот на собирот на содружниците, односно на седница на собранието на друштвото на кои ќе се одлучи дали ќе се прифати или ќе се отфрли предлог спогодбата. Доколку во извештајот од овластениот ревизор се содржани доверливи информации, деловите од извештајот кои содржат доверливи информации ќе бидат исклучени.

(2) Покрај предлог спогодбата, друштвото од ставот (1) на овој член е должно да ги објави и следниве податоци:

1) формата, називот и седиштето на секое друштво што учествува во спојувањето;
2) регистарот во кој е запишано секое од друштвата што се спојуваат и нивниот регистарски број на упис и

3) за секое друштво што учествува во спојувањето се објавуваат условите под кои малцинските содружници ги остваруваат своите права, намирувањето на обврските спрема доверителите и адресата каде што може да се добие целосна и бесплатна информација за истото и

4) известување со кое се информираат содружниците, односно акционерите, доверителите и претставниците на вработените во друштвото, или, доколку такви претставници не постојат, самите вработени дека можат да достават коментари до друштвото за предлог спогодбата за прекугранично спојување најдоцна пет работни дена пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на акционери.

(3) Централниот регистар на Република Северна Македонија му издава потврда на друштвото дека е извршено објавување на неговата официјална интернет страница согласно со ставот (1) на овој член. Трошоците за објавувањето согласно со одредбите од овој член ги сноси друштвото и тие не можат да бидат повисоки од административните трошоци на Централниот регистар на Република Северна Македонија за објава на истите. Централниот регистар на Република Северна Македонија објавите за кои е задолжен согласно со одредбите од овој член, истите ги прави достапи и преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(4) Друштвото овозможува бесплатен пристап на јавноста, до предлог спогодбата за прекугранично спојување како и до извештајот на овластениот ревизор, заедно со податоците од ставот (2) од овој член, кои за таа цел се објавени на официјалната интернет страница на друштвото, во времетраење континуирано од најмалку еден месец пред денот на состанокот на собирот на содружници, односно на седницата на собранието на друштвото на кои ќе се одлучи дали ќе се прифати или ќе се отфрли предлог спогодбата за прекугранично спојување и рок кој завршува пред одржувањето на собирот на содружници, односно собранието на друштвото истите нема потреба да бидат објавени на начин утврден во ставот (1) од овој член.

(5) За континуираниот и непрекинат пристап до официјалната интернет страница од ставот (4) на овој член, како и за автентичноста на документите објавени на истата, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото што ја направило објавата.

(6) Доколку друштвото ја објави предлог спогодбата на својата официјална интернет страница, истото доставува известување до трговскиот регистар кој го води Централниот регистар на Република Северна Македонија, за да се изврши објавата. Во известувањето се наведува:

1) формата, фирмата и седиштето на македонското друштво кое учествува во прекуграничното спојување и предложената форма, фирма и седиште на друштвото корисник,

- 2) датумот на објавување на официјалната интернет страница на друштвото на предлог спогодбата за прекугранично спојување и извештајот на овластениот ревизор, со податоците од ставот (2) на овој член, целосни податоци за спогодбите од ставот (4) од овој член, точниот назив на официјалната интернет страница на друштвото на која е извршено објавувањето на податоците и укажување дека истите бесплатно се достапни до јавноста,
- 3) регистарот во кој е запишано друштвото и регистарскиот број на друштвото и
- 4) податоци за спогодбите постигнати заради вршење на правата на доверителите, вработените и содружниците односно акционерите
- (7) Известувањето од ставот (6) на овој член, веднаш се објавува на официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија. Поднесувањето на известувањето од ставот (6) на овој член, како и документите со податоците од ставовите (1) и (2) на овој член, до трговскиот регистар се врши согласно со членот 89 од овој закон.
- (8) Објавувањето на предлог спогодбата согласно со ставот (4) на овој член, се смета за започнато, од датумот на објавувањето на известувањето од официјалната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија, кое треба да биде извршено најмалку еден месец, пред денот на одржување на состанокот на собирот на содружници, односно на седницата на собранието на друштвото.
- (9) Друштвото кое има обврска за објавување согласно со ставот (4) од овој член, должно е да овозможи пристап на својата официјална интернет страница на објавените документи најмалку една година по денот на одржувањето на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото на кое се донесува одлуката за прифаќање на предл спогодбата. Во случај привремен прекин во пристапот до информациите објавени на официјалната интернет страница на друштвото, поради технички или други причини, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото.
- (10) Одредбите од овој член не влијаат на правата на информирање и консултирање на работниците и постапки предвидени со пропис во кој што уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

Извештај за прекугранично спојување на органот на управување

Член 658

- (1) Органот на управување на македонското друштво кое прекугранично се спојува, покрај предлог спогодбата составува и извештај за прекугранично спојувањ наменет за содржниците, односно акционерите на друштвото и за вработените, во кој се образложуваат и оправдуваат правните и економските аспекти на прекуграничното спојување и се објаснуваат последиците и влијанието на тоа спојување врз содружниците, доверителите и вработените, како и идното работење на друштвото.
- (2) Извештајот вклучува и дел за содржниците, односно акционерите на друштвото и дел за вработените. Друштвото може да одлучи да состави единствен извештај во кој ќе бидат содржани двата дела, или да подготви посебни извештаи за секој дел одделно.
- (3) Во делот на извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото, особено треба да е објаснето следново:
- 1) надоместокот во готовина и методот што се користи за одредување на таквиот надоместок;
  - 2) соодносот на замена на акциите и методот, односно методите што биле употребени за процена на предложениот сооднос на размена на акциите, односно на уделите, доколку се прави таква замена,
  - 3) последиците од прекуграничното спојување врз содржниците, односно акционерите на друштвото;

4) правата што им припаѓаат на содржниците, односно акционерите на друштвото, како и мерките за заштита на правата со кои тие располагаат согласно со членот 649 од овој закон

(4) Делот на извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото не е задолжителен доколку сите содржници, односно акционери на друштвото се согласиле да се откажат од тоа, како и за друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и за акционерско друштво со еден акционер.

(5) Во делот на извештајот за вработените особено се објаснува следново:

1) последиците од прекуграничното спојување врз работните односи и, доколку е применливо, можните мерки за заштита на тие односи;

2) какви било материјални промени во работните услови или за локацијата на местата на вршење на предметот на работење;

3) на кој начин елементите од точките 1) и 2) од овој став, влијаат врз зависните друштва на друштвото што се спојува.

(6) Извештајот, односно извештаите, доколку се изработени посебни извештаи, во секој случај мора да бидат достапни во електронска форма, заедно со предлог спогодбата за прекуграничното спојување на содржниците, односно акционерите на друштвото и на претставниците на вработените или, доколку такви претставници не се предвидени, на самите вработени, најмалку шест недели пред денот на одржување на собирот на содржници, односно собранието на друштвото од членот 660 од овој закон.

(7) Доколку органот на управување на друштвото, најдоцна пет дена пред денот на одржување на собирот на содржници, односно собранието на друштвото, добие мислење од вработените или од нивните претставници во врска со извештаите кои биле предмет на разгедување на вработените, односно нивните претставници, органот на управување мислењето веднаш го доставува до содржниците, односно до акционерите и самото мислење станува составен дел на извештајот подготвен од страна на органот на управување согласно со овој член.

(8) Извештајот за вработените од ставот (5) од овој член не е потребен, ако друштвото и од него зависните друштва немаат други вработени освен оние кои го сочинуваат органот на управување на друштвото.

(9) Доколку извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото нема потреба да биде подготвен врз основа на ставот (4) од овој член, а извештајот за вработените не е задолжителен, врз основа на ставот (8) од овој член, тогаш извештајот за прекуграничното спојување од ставот (1) од овој член во целост не е задолжителен.

Извештај на овластен ревизор за предлог спогодбата

Член 659

(1) Предлог спогодбата задолжително се прегледува од еден или повеќе овластени ревизори кој/и за тоа подготвува/ат извештај. Овластените ревизори се назначуваат од органот на надзор на македонското друштво кое учествува во прекуграничното спојување.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, на предлог или врз основа на заедничка одлука од органите на управување на сите друштва кои учествуваат во спојувањето, судот може да назначи заеднички ревизор/и кои ќе изврши/ат ревизија на предлог спогодбата кај сите друштва кои се спојуваат прекугранично. Органите на управување кај секое од друштвата кои учествуваат во прекуграничното спојување можат да назначат еден или повеќе заеднички ревизори или други независни стручни лица согласно со законите на некоја од земјите членки на Европската унија на која припаѓа некое од друштвата, кои ќе ги прегледаат предлозите условите на секое од друштвата и ќе подготват еден збирен извештај за сите друштва.

(3) Испитувањето на предлог спогодбата не мора да го прегледа/ат ревизор/и, ниту да се подготви извештај за ревизија за спојувањето, ако така одлучат сите содржници,

односно акционери во секое од друштвата што учествуваат во прекуграничното спојување. Изјавата се дава во писмена форма заверена на нотар.

(4) Извештајот за извршената ревизија на предлог спогодбата мора да го содржи мислењето на ревизорите за тоа дали соодносот на размената на акциите, односно на уделите е правичен и разумен. При процената на надоместокот во готовина, овластениот ревизор ја зема предвид пазарната цена на уделите, односно на акциите на друштвата што се спојуваат пред објавувањето на предлог спогодбата или вредноста на друштвото, не вклучувајќи го ефектот од предложеното спојување, утврдено во согласност со општо прифатени методи на проценка. Во извештајот, ревизорите мораат да наведат:

1) кој метод, односно кои методи биле употребени за да се процени предложениот сооднос на размена на акциите, односно на уделите, односно делот што се надоместува во готовина;

2) дали користениот метод, односно методи се соодветни за размената и каков сооднос на размена би настанал со употреба на различни методи и која е релативната важност на секој од методите што се користени при утврдувањето на соодносот на размена и

3) кои отежнителни околности, ако ги имало, се јавиле при процената и при вршењето на ревизијата.

(5) Секој од овластените ревизори има право од органите на управување да бара да му се достават информации и документи потребни за ревизија на предлог спогодбата.

(6) Извештајот од ставот (4) на овој член ревизорот го доставува до друштвото, кое го става на увид на содружниците и на вработените лично или на нивните претставници ако ги има, во рок кој не може да биде пократок од еден месец, пред датумот на одржување на состанок на собирот на содружниците, односно одржување на седница на собранието на друштвото на која ќе се одлучува за прифаќање или отфрлање на предлог спогодбата.

(7) Одредбите од овој член не се применуваат на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и на акционерско друштво со еден акционер.

(8) Овластениот ревизор, како дел од извештајот од ставот (1) од овој член, е должен да даде изјава со која гарантира дека дејствува независно и дека нема судир на интереси со друштвото кое учествува во спојувањето и дека извештајот е непристрасен и објективен и дека е изготвен согласно со правилата на струката.

(9) На одговорноста на овластените ревизори се применуваат одредбите од овој закон и на другите прописи со коишто се уредува ревизијата.

Донесување одлука за одобрување на предлог спогодбата

Член 660

(1) На состанокот на собирот на содружниците, односно на седницата на собранието на друштвотосвикани на начин како што е пропишано со овој закон, откако ќе го разгледаат извештајот од членот 658 и извештајот од членот 659 од овој закон, содружниците, односно акционерите, донесуваат одлука за усвојување или за отфрлање на предлог спогодбата за прекугранично спојување. Собирот на содружници, односно собранието на друштвото може да го задржи правото да го условува спроведувањето на прекуграничното спојување, со изречно одобрување на спогодбите за учество на вработените во друштвото кои настануваат со прекуграничното спојување.

(2) Предлог спогодбата за прекугранично спојување станува полноважна откако собирот на содружниците, односно собранието на сите друштва што учествуваат во прекуграничното спојување ќе донесе одлука за нејзино усвојување.

(3) Одлуката од ставот (2) на овој член за усвојување на предлог спогодбата се донесува со мнозинство кое е потребно за донесување одлука за измена на договорот за друштвото, односно на статутот на друштвото во согласност со овој закон, со договорот, односно статутот на друштвото.

(4) Одлуката од ставот (2) на овој член се смета за одлука за прекугранично спојување.

(5) Содружниците, односно акционерите заедно со одлуката за прекугранично спојување од ставот (2) на овој член истовремено донесуваат и одлука за измена на договорот за друштвото, односно за измена на статутот, односно одлука за усвојување на договорот, односно статутот за друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување.

(6) На состанокот на собирот на содружниците, односно на седницата на собранието на друштвото на кое донесена одлуката од ставот (2) на овој член, се води записник од страна на нотар кој по завршувањето на состанокот, односно седницата го заверува записникот и одлуката од ставот (2) на овој член.

(7) Одобрување на прекуграничното спојување на состанок на собир на содружници, односно на седница на собранието на друштвото не е потребна кај друштвото кое презема во прекуграничното спојување доколку се исполнети следниве услови:

1) друштвото кое презема го извршило објавувањето во согласност со членот 656 од овој закон најмалку еден месец пред датумот на кој требало да се одржи состанокот на собирот на содружници, односно седница на собранието на друштвото кое се присоединува и кое треба да одлучи за прифаќање на предлог спогодбата за прекугранично спојување и

2) најмалку еден месец пред датумот од точката 1 на овој став на сите содружници во друштвата кои се присоединуваат им било овозможено да ги прегледаат следниве документи:

-предлог спогодбата на прекуграничното спојување,
-финансиски извештаи на друштвата кои се спојуваат прекугранично за последните три години,

-годишни финансиски извештаи на друштвото заклучно со рок кој е утврден во предлог спогодбата, а кој не може да биде пократок од три месеци од денот на донесувањето на предлог спогодбата во случај кога годишните финансиски извештаи за последната деловна година не се постари од шест месеци и
-извештајот од членот 658 и извештајот од членот 659 од овој закон

(8) Содружниците, односно акционерите на друштвото кое презема, чии удели, односно акции заедно изнесуваат 5% од основната главнина, во случај постапување согласно со ставот (7) од овој член, можат да бараат да се свика собир на содружниците, односно собрание на друштвото на коешто ќе се потврди присоединувањето. Во основната главнина не влегуваат сопствените удели, односно сопствените акции на друштвото кое презема, како и уделите, односно акциите коишто ги поседува трето лице, но за сметка на друштвото кое презема.

(9) Во случај кога законот на држава членка на Европската унија кој се применува на друштво кое прекугранично се спојува со македонско друштво нема пропишано постапка за надзор и измена на соодносот за размена на акциите, уделите или други хартии од вредност, или нема пропишано постапка за надоместок на малцинските акционери, односно содружници, кои се изјасниле дека не сакаат за нивните акции или удели во друштвата што се спојуваат прекугранично да преземат акции, удели и други хартии од вредност во друштвото што презема, односно новото друштво корисник, одредбите од членот 645 и 649 од овој закон ќе се применуваат на македонското друштво кое презема, односно кое станува ново друштво корисник со прекуграничното спојување, само ако другите друштва што се спојуваат со него при донесувањето на одлуката за прекугранично спојување од ставот (2) на овој член недвосмислено се согласиле со можноста акционерите, односно содружниците во македонското друштво да поведат постапка пред суд согласно со одредбите од членот 645 и 649 од овој закон.

(10) Во случај кога е поднесен предлог до судот согласно со членот 645 и 649 од овој закон, Централниот регистар на Република Северна Македонија може да ја издаде потврдата која му претходи на прекуграничното спојување со забелешка дека постапката за остварување на правата од членот 645 и 649 од овој закон е во тек.

Одлуката која ќе се донесе во постапката на примена на членот 645 и 649 од овој закон е обврзувачка за друштвото што ќе произлезе од прекуграничното спојување, како и за сите негови содружници.

(11) На правата на содружниците, односно акционерите и на соодносот за размена на удели, акции или други хартии од вредност се применуваат одредбите од членот 645 и 649 од овој закон.

(12) На правата на доверителите се применува членот 637 од овој закон.

Посебни услови кај прекуграничното спојување

Член 661

(1) При прекугранично спојување кога друштвото кое презема истовремено ги поседува сите акции, уделите и други хартии од вредност кои даваат право на глас на собирот на содружници, односно собранието во друштвото кое се присоединува кон него, или едно лице, посредно или непосредно, ги поседува сите акции во друштвото кое презема и во друштвата кои се присоединуваат, а притоа друштвото што презема не доделува акции, одредбите од членот 656 став (2) точки 2, 3 и 5, членот 659 и членот 670 став (1) точка 2 од овој закон не се применуваат.

(2) Одредбите од членот 660 став (1) од овој закон нема да се применуваат спрема друштвото/ата кое/кои се присоединува/ат, ако друштвото кое ги презема истовремено ги поседува сите акции и други хартии од вредност кои даваат право на глас во собранието на тоа/тие друштво/а.

Информирање и консултирање со вработените

Член 662

(1) Вработените имаат право да учествуваат во процесот на консултирање и информирање, поврзан со прекуграничното спојување согласно со прописите со кои во македонскиот правен систем се уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

(2) Друштвата кои учествуваат во спојувањето, должни се без да е во спротивност со членот 657 став (2) точка 4) и со членот 658 став (7) од овој закон да обезбедат дека правата на вработените во поглед на информирање и консултирање се остварени пред да се донесе одлука по однос на предлог спогодбата или на извештајот од членот 658 од овој закон, во зависност од тоа кој е прв донесен, на начин да им се обезбеди на вработените аргументиран одговор, пред одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 660 од овој закон.

Учество на вработените

Член 663

(1) За учеството на вработените во одлучувањето во друштвото кое настанува како резултат на прекугранично спојување, со регистрирано седиште во Република Северна Македонија се применува овој закон, без да е во спротивност со ставот (2) на овој член.

(2) Овој закон нема да се применува, доколку најмалку едно од друштвата предмет на спојување, шест месеци пред објавување на предлогот спогодбата за прекугранично спојување според членот 657 од овој закон, има просечен број вработени, кој надминува 500-тини и функционира според системот за учество на вработените во согласност со одредбите за учество на вработените во одлучувањето во Законот за европско друштво.

(3) Овој закон нема да се применува, доколку законите кое се применуваат над друштвото настанато со прекугранично спојување не:

1) предвидуваат најмалку исто ниво на учество на вработените кое се применува во соодветните друштва кои се спојуваат, изразено со критериумот за пропорционална застапеност на претставниците на вработените во органите на управување во управниот или надзорниот орган, или нивните тела, или од групата за управување која ги покрива профитните одделенија на друштвото, во кои вработените имаат право на претставници

или
2) предвидува вработените во седиштето на друштвото настанато со прекуграничното спојување, а чие седиште е во Република Северна Македонија ги имаат истите права за учество како и на тие вработени во државата членка, каде друштвото коешто е настанато со прекугранично спојување има свое регистрирано седиште.

(4) Во случаите од ставовите (2) и (3) на овој член, учеството на вработените во одлучувањето во друштвото настанато со прекугранично спојување е уредено во ставовите (5), (6) и (7) на овој член, а во согласност со принципите и процедурите утврдени во членот 13, членот 36, ставови 1 и 2, членот 37, членот 38, членот 39, ставови 1, 2 и 3, членот 40, ставови 1 и 2, членот 41, членот 43, членот 44, став 1, членот 49 каде што во ставот 1 точка 2 процентуалниот износ од 25% се зголемува на 33%, членот 50, членот 51, членот 52 и членот 54 од Законот за европско друштво.

(5) Во примената на принципите и процедурите од ставот (4) на овој член:

1) надлежниот орган од друштвата кои се спојуваат има право да избере, без претходно спроведување преговори, да бидат директно предмет на стандардните правила кои се однесуваат на ставот (4), точка 6) од овој член, како што е пропишано со законодавството на државата членка во којашто друштвото настанато како резултат на прекугранично спојување има регистрирано седиште и ги прифаќа тие правила од датумот на регистрањето и

2) посебното преговарачко тело има право да одлучи, со двотретинско мнозинство од своите претставници кои претставуваат најмалку две третини од вработените, вклучувајќи ги гласовите на членовите кои ги претставуваат вработените, во најмалку две различни земји членки, да не започнат со преговори или да ги прекинат преговорите кои веќе се отпочнати и да се повикаат на правилата за учество кои се на сила во државата членка, каде што регистрираното седиште на друштвото резултат на прекуграничното спојување ќе биде сместено и

3) во случај кога постојат правила за учество на вработените во одлучувањето и независно од таквите правила, по преговорите може да се одлучи да се ограничи учеството на претставниците на вработените во органот на управување на друштвото настанато со прекуграничното спојување. Доколку спротивно на правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото се ограничи бројот на претставници на вработените во органите на управување и на надзор, таквото ограничување не смее да биде под една третина од вкупниот број на членови на органите на управување и на надзор.

(6) Доколку друштвото што настанало со прекугранично спојување ги зголеми правата на учество во одлучувањето на вработените како резултат на спојувањето, а истовремено друштвото има вработени во друга држава членка, овие вработени не учествуваат во пресметувањето на минималниот број на вработени потребни за примена на правилата за учество на вработените во одлучувањето согласно со ставот (2) од овој член.

(7) Доколку едно од друштвата што се спојуваат, работи според системот за учество на вработените, друштвото настанато со прекуграничното спојување ќе биде управувано според таквиот систем, во согласност со правилата од ставовите (2) и (3) на овој член, со тоа што истото има обврска да ја преземе правната форма која што овозможува остварување на правата за учество.

(8) Доколку друштвото настанато со прекугранично спојување функционира според системот на учество на вработените, истото има обврска да преземе мерки за да обезбеди дека правата за учество на вработените се заштитени во случај преобразби, како и статусни промени, независно дали се работи за прекугранични или домашни, во

период од четири години сметано од денот кога прекуграничното спојување има станато ефективно, со примена на *mutatis mutandis* правилата утврдени со овој член.
(9) Друштво без одлагање ги известува своите вработени или нивните претставници за исходот од преговорите за учество на вработените во одлучувањето.

Потврда која му претходи на прекугранично спојувањето

Член 664

(1) Друштвото е должно да добие потврда која му претходи на прекуграничното спојување која ја издава нотар.

(2) Нотарот проверува дали постапката за прекугранично спојување е во согласност со закон и издава потврда со која потврдува дека постапката за прекугранично спојување и сите презмени дејствија во однос на македонското друштво кое учествува во прекуграничното спојување се во согласност со прописите на Република Северна Македонија.

(3) Во потврдата се наведува како ќе се исполнат постапките и формалностите, или како ќе се обезбедат паричните или непаричните побарувања што се должат на јавно-правни органи и тела, или како ќе се усогласат специфичните секторски регулаторни барања, вклучувајќи и информација за обезбедување побарувања кои произлегуват од тековни постапки.

(4) Кон барањето за добивање потврда која му претходи на прекуграничното спојување, друштвото е должно да ги достави следните документи:

- 1) предлог спогодбата за прекугранично спојување;
- 2) извештајот и приложеното мислење од членот 658 и извештајот од членот 659 од овој закон, доколку ги има;
- 3) сите приговори поднесени во врска со членот 657 став (1) и (2) од овој закон;
- 4) информација за одобрување од страна на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 660 од овој закон.
- 5) бројот на вработени во моментот на изготвување на предлог спогодбата за прекуграничното спојување;
- 6) постоењето зависни друштва и нивните седишта;
- 7) исполнување на обврските кон јавно-правните органи и тела од страна на друштвото.

(5) Нотарот има право документите од овој член кои не ги добил од подносителот на барањето да ги обезбеди од надлежните државни или други органи и тела.

(6) Нотарот е должен да обезбеди, постапката за добивање на потврдата којашто претходи на прекуграничното спојување, во сите нејзини фази, вклучително и поднесувањето на барањето, целосно да се води во електронска форма.

(7) Во однос на усогласеноста со правилата за учество на вработените во одлучувањето, како што е утврдено во членот 663 од овој закон, нотарот во поглед на македонското друштво потврдува дека предлог спогодбата содржи информации за постапките со кои се уредуваат релевантните спогодби и достапните опции за таквите спогодби.

(8) Нотарот при издавањето на потврдата која му претходи на прекуграничното спојување го проверува особено следното:

- 1) дали сите документи и податоци доставени од подносителот на барањето се во согласност со ставовите (3) и (4) од овој член; и
- 2) по потреба, изјавата на друштвото дека постапката од членот 663, ставови (3) и (4) од овој закон е започната.

(9) Нотарот е должен да одлучи по барањето во рок од три месеци од датумот на прием на документи и податоците дека собирот на содружници, односно собранието на друштвото го одобрило прекуграничното спојување. Постапувајќи по барањето нотарот ќе:

- 1) одговори позитивно со издавање потврда која му претходи на прекуграничното спојување, доколку се утврди дека прекуграничното спојување е во согласност со сите пропишани услови и дека се завршени сите потребни процедури и формалности или
- 2) доколку се утврди дека прекуграничното спојување не е во согласност со сите пропишани услови или дека не се завршени сите потребни процедури и формалности, го известува друштвото за причините за неиздавање на потврдата која претходи на спојувањето и да му даде дополнителен рок од 30 дена во кој друштво ќе ги исполни соодветните услови или ќе ги заврши потребните постапки и формалности.
- (10) Нотарот ќе го одбие барањето за издавање потврда која му претходи на спојувањето, доколку во согласност со домашното право утврди дека прекуграничното спојување се врши со цел злоупотреба или измама која води кон избегнување или заобиколување на правото на Европската Унијата или на домашните прописи или се спроведува за криминални цели
- (11) Доколку за време на постапката за издавање на потврдата од ставот(1) на овој член, нотарот има сериозни сомневања што укажуваат дека прекуграничното спојување се врши за цели од ставот (10) од овој член, ги зема предвид релевантните факти и околности, како на пример индикативни фактори кои нотарот ги дознал за време на постапката, меѓу другото преку консултации со надлежните органи, при што овие фактори не се разгледуваат посебно. Процената за потребите на овој став се врши од случај до случај, во согласност со постапката уредена со домашното право.
- (12) Доколку за потребите на проверката наведена во ставовите (10) и (11) од овој член е потребно да се земат предвид дополнителни информации или да се спроведат дополнителни дејствија, периодот од три месеци предвиден во ставот (9) од овој член, може да се продолжи за најмногу уште три месеци.
- (13) Доколку поради сложеноста на постапката за прекугранично спојување, проверката не може да се изврши во роковите предвидени во ставовите (9) и (12) од овој член, нотарот кој постапува во предметот е должен да го извести барателот за причините за какво било одлагање пред истекот на тие рокови.
- (14) Нотарот може да се консултира со други надлежни органи во различни области поврзани со прекуграничното спојување, вклучувајќи ги и оние во државата во која е запишано новооснованото друштво и да ги добие од овие органи и од друштвото потребните информации и документи за следење на законитоста на постапката за прекуграничното спојување, во рамки на постапките утврдени со домашното право. За целите на постапката, нотарот може да се консултира со стручно лице.

Пренесување на потврдата која му претходи на спојувањето

Член 665

- (1) Централниот регистар на Република Северна Македонија е должен потврдата, која му претходи на прекуграничното спојување, по барање на нотарот кој ја доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија, да ја направи достапна преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри, за органите на другата држава членка на Европската унија, кои се надлежни за надзорот над законитоста на прекуграничното спојување во однос на делот од постапката кој се однесува на завршувањето на прекуграничното спојување и по потреба основањето ново друштво настанато како резултат на прекуграничното спојување, кадешто друштвото настанато со спојување подлежи на националното законодавство на таа држава. Потврдата која му претходи на прекуграничното спојување им е достапна и на сите заинтересирани лица.
- (2) Пристапот до потврдата која му претходи на прекуграничното спојување е бесплатен за органите и за трговските регистри од ставот (1) на овој член.

Надзор на законитоста на прекуграничното спојување

Член 666

(1) Надзор над законитоста на прекуграничното спојување во однос на оној дел од постапката што е регулиран со македонското право, како и основањето на ново друштво, доколку такво друштво настанува со спојувањето (друштвото корисник, односно друштвото што презема) врши нотар, кој го одобрува прекуграничното спојување.

(2) Нотарот од ставот (1) на овој член се грижи за законитоста и потврдува дека дејствијата на сите друштва што учествуваат во спојувањето се усогласени со одредбите од овој закон, а кои се однесуваат на основање, статусни промени и запишување во трговскиот регистар, како и правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото во согласност со членот 663 од овој закон.

(3) За вршење на надзорот од ставот (1) на овој член, секое од друштвата кои се спојуваат до нотарот од ставот (1) на овој член доставува предлог спогодба одобрена од собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 660 од овој закон или, во случај кога не е потребно одобрение од собирот на содружници, односно собранието на друштвото во согласност со членот 660 став (7), од овој закон, се доставуваат предлог спогодба одобрена од секое друштво што се спојува во согласност со домашното право. Исто така се доставува и извештајот од членот 658, извештајот од членот 659, освен кога таков согласно со членот 659 став (3) од овој закон нема потреба да биде подготвен, записникот од членот 660 став (6), потврдата која му претходи на прекуграничното спојување од членот 660 став (10) од овој закон, како и други документи од значење за прекуграничното спојување кои на барање на судот треба да му се достават од друштвото.

(4) Документите потребни за вршење на надзорот од ставот (3) на овој член, може да се поднесат до нотарот од ставот (1) на овој член и по електронски пат, без потреба од физичко присуство од подносителот на документите.

(5) Нотарот од ставот (1) од овој член ја прифаќа потврдата што претходи на прекуграничното спојување како непобитна потврда за законито преземање на потребните дејствија кои претходат на прекуграничното спојување во државата-членка во која тие дејствија се преземени, без која прекуграничното спојување не би можело да се одобри.

(6) Нотарот, постапуваќи согласно со ставот (1) од овој член, со нотарски акт го одобрува прекуграничното спојување веднаш откако ќе утврди дека сите услови се исполнети и дека сите дејствија се преземени во согласност со македонското право.

Упис во трговскиот регистар на друштвото од извршеното прекугранично спојување

Член 667

(1) Во трговскиот регистар на државата кадешто се запишува трговското друштво кое настанало со прекуграничното спојување се запишуваат следните податоци:

- 1) податоци дека друштвото настанало со прекугранично спојување;
- 2) датумот на упис на друштвото настанато со прекуграничното спојување;
- 3) регистарскиот број, формата и фирмата на друштвото кое настанало со прекуграничното спојување.

(2) Во трговскиот регистар на државата во којашто е запишано друштво кое учествува во спојувањето се запишуваат следните податоци:

- 1) дека бришењето на друштвото од регистарот е резултат на прекугранично спојување;
- 2) датумот на бришење на друштвото кое учествувало во прекуграничното спојување;
- 3) регистарскиот број, формата и фирмата на друштвото кое учествувало во прекуграничното спојување.

(3) Податоците од ставовите (1) и (2) на овој член се јавно достапи и се објавуваат преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(4) Органот на управување кај друштвото кое по извршеното прекугранично спојување ќе има седиште во Република Северна Македонија поднесува пријава за упис во трговскиот регистар до Централниот регистар на Република Северна Македонија согласно со одредбите од овој закон, Законот за едношалтерски систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица и прописите за едношалтерски систем.

(5) Централниот регистар на Република Северна Македонија издава решение за упис врз основа на поднесената пријава од ставот (4) на овој член, по одобрувањето на прекуграничното спојување со нотарскиот акт од членот 666 став (6) од овој закон.

(6) Заедно со пријавата од ставот (4) од овој член, која ги содржи најмалку податоците од ставот (1) на овој член, органот на управување ги приложува и следниве документи:

1) препис од предлог спогодбата од членот 656 од овој закон;

2) извештајот од членот 658 став (1) од овој закон;

3) извештајот од членот 659 став (1) од овој закон, освен кога таков не се бара согласно со членот 659 став (3) од овој закон;

4) записникот од членот 660 став (6) од овој закон;

5) нотарскиот акт од членот 666 став (6) од овој закон;

6) договорот за друштвото, односно статутот и каде што тоа е случај и препис од измена на договор за друштвото, односно измена на статутот и од одлуката за нивно усвојување согласно со членот 660 став (5) од овој закон, со пречистен текст од договорот, односно статутот на друштвото;

7) список на вработените кои преминуваат во друштвото што презема или во новото друштво - корисник;

8) одобрение од државен, односно од друг надлежен орган ако е тоа пропишано со закон согласно со членот 655 став (3) од овој закон;

9) изјава на управителот, односно на членовите на органите на управување на друштвото според членот 36 став (3) од овој закон и

10) одлука за избор на управител, членови на орган на управување и членови на органот на надзор кога не се назначени во статутот, односно во договорот за друштвото.

(7) Сите правни последици од прекуграничното спојување настануваат од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе го издаде решението за упис од ставот (5) на овој член.

(8) Централниот регистар на Република Северна Македонија при издавањето на решението за упис од ставот (5) на овој член го брише од трговскиот регистар македонското друштво кое престанува да постои поради негово присојединување, односно спојување со друштвото кое произлегува од прекуграничното спојување.

(9) Друштвото кое произлегло од прекуграничното спојување и е запишано во трговскиот регистар согласно со одредбите на овој член, не може да се прогласи за ништовно. По уписот во трговскиот регистар, недостатоците во постапката на прекуграничното спојување не влијаат на полноважноста на тоа спојување, а истите можат да се пријават до надлежните органи согласно со одредбите од членовите 643, 644, 645 и 649 од овој закон.

(10) Неможноста за утврдување ништовност на друштвото по уписот на прекуграничното спојување во трговскиот регистар согласно ставот (9) од овој член, не влијае на можноста да се изречат мерки и казни поврзани со кривично дело, спречувањето финансирање тероризам и борбата против финансирањето тероризам, трудово право, даночно право и извршување.

Упис во регистарот

Член 668

Централниот регистар на Република Северна Македонија преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистри, веднаш го известува регистарот на државата членка на Европската унија каде што се запишани друштвата кои се спојуваат за секој упис на друштво што настанува со прекуграничното спојување заради спроведување на бришењето на стариот упис во тие регистри.

Стапување во сила на прекуграничното спојување

Член 669

Прекуграничното спојување стапува во сила од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија го донел решението за упис на друштвото настанато со спојување. Решението за упис на друштвото настанато со спојување не може да се издаде пред завршувањето на надзорот од членот 666 од овој закон.

Последици од прекуграничното спојување

Член 670

(1) Прекуграничното спојување од членот 653 став (1) точки 1) и 3) од овој закон ги има следниве правни последици по правниот субјективитет на друштвата кои учествувале во тоа спојување од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе го донесе решението за уписот од членот 667 став (5) од овој закон:

1) целиот имот, права и обврски на присоединетото друштво, вклучувајќи ги сите договори, заеми, права и обврски се пренесува на друштвото кое презема;
2) содружниците, односно акционерите на присоединетото друштво стануваат акционери, односно содружници во друштвото што презема и
3) присоединетото друштво престанува да постои.

(2) Прекуграничното спојување од членот 653, став (1) точка 2) од овој закон ги има следниве правни последици по правниот субјективитет на друштвата кои учествувале во тоа спојување од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе го издаде решението за уписот од членот 667 став (5) од овој закон:

1) имотот, правата и обврските на друштвата што се спојуваат, вклучувајќи ги сите договори, заеми, права и обврски, се пренесува на новото друштво корисник;
2) содружниците, односно акционерите на друштвата кои се спојуваат стануваат акционери, односно содружници во новото друштво корисник и
3) друштвата што се спојуваат престануваат да постојат.

(3) Правата и обврските кои ги имаат друштвата кои учествуваат во прекугранични спојувања и кои се настанати врз основа на постоечки договори за работа или работни односи кои се засновани и постојат до моментот на издавање на решението за уписот од членот 667 став (5) од овој закон се пренесуваат на друштвото кое произлегло од прекуграничното спојување.

(4) Акциите на друштвото што презема нема да се заменуваат за акции на друштвото што се присоединува, доколку:

1) таквите акции се поседувани од самото друштво што презема, односно од лице кое дејствува во свое име, а за сметка на друштвото или

2) акциите се поседувани од друштвото што се присоединува, или лице кое дејствува во свое име, а за сметка на друштвото.

(5) Кога со закон е пропишано исполнување посебни дејствија во поглед на преносот на ствари, права и обврски од страна на друштвото што презема, новото друштво - корисник или новооснованото друштво, нивниот пренос има дејство спрема трети лица кога за преносот на овие ствари, права и обврски ќе се исполнат пропишаните

дејствија. Овие дејствија друштвото мора да ги изврши во рок не подолг од шест месеци.

ЧЕТИРИНАЕСЕТТА ГЛАВА ПРЕКУГРАНИЧНА ПОДЕЛБА

Делокруг на примена

Член 671

(1) Оваа глава се применува на прекуграничните поделби на друштва формирани во согласност со правото на држава членка и имаат седиште, централна управа или главно место на вршење на дејноста во држава членка на Европската Унијата, односно во Република Северна Македонија, под услов на најмалку две од друштвата вклучени во прекуграничната поделба да се применува правото на држава членка на Европската Унијата и правото на Република Северна Македонија (во натамошниот текст „прекугранична поделба“).

(2) По исклучок од точката 4) на членот 672 од овој закон, оваа Глава се применува и на прекуграничните поделби каде што правото на најмалку една од засегнатите држави членки на Европската Унијата дозволува надоместокот во готовина наведен во алинеите 1 и 2 од точката 4) на членот 672 од овој закон, да надминува 10% од номиналната вредност на основната главина на друштво што прима.

(3) Одредбите на оваа глава не се применуваат на прекугранична поделба на друштво кое врши здружување на парични средства прибрани од домашни или странски физички или правни лица преку јавен повик или приватна понуда, наменети за колективно инвестирање, односно кои работат врз основа на распределба на ризик и чии удели, директно или индиректно, повторно се откупуваат или се исплаќаат од активата на тоа друштво на барање на нивните имателите. Дејствие преземено од такво друштво за да се обезбеди вредноста на неговите удели на регулираниот пазар да не отстапува значително од неговата нето вредност се смета за еквивалентно на откуп.

(4) Одредбите од оваа глава не се применуваат на трговски друштва кои се во постапка на ликвидација и е започната распределбата на остатокот од ликвидационата маса.

(5) Одредбите од оваа глава нема да се применуваат на трговски друштва, врз кои:

1) е отворена стечајна постапка или е започната постапка за превентивно реструктурирање или

2) е отворена постапка за ликвидација која не е наведена во ставот (4) од овој член.

Дефиниции

Член 672

За целите на оваа глава:

(1) „друштво“ значи друштво со ограничена одговорност, акционерско друштво и командитно друштво со акции,

(2) „друштво што се дели“ значи друштво кое во постапка на прекугранична поделба го пренесува целиот свој имот и обврски на две или повеќе друштва во случај целосно раздвојување или пренесува само дел од својот имот и обврски на едно или повеќе друштва во случај делумна поделба со издвојување;

(3) „друштво што прима“ значи новоосновано друштво во текот на прекугранична поделба;

(4) „поделба“ значи постапка во која:

- друштвото што се дели престанува без да се спроведе постапка за ликвидација, го пренесува целиот свој имот и обврски на две или повеќе друштва што примаат, при

што содружниците, односно акционерите на друштвото коешто се дели се стекнуваат со удели, односно со акции во друштвата што примаат и, доколку е предвидено, надоместок во готовина кој не надминува 10% од номиналната вредност на основната главнина („целосно раздвојување“);

- друштво кое се дели пренесува дел од својот имот и обврски на едно или повеќе друштва што примаат, при што содружниците, односно акционерите на друштвото коешто се дели се стекнуваат со удели, односно акции во друштвата што примаат и надоместок во готовина кој не надминува 10% од номиналната вредност на основната главнина („делумно издвојување“) или

- друштвото што се дели пренесува дел од својот имот и обврски на едно или повеќе друштва што примаат, при што друштвото што се дели се стекнува со удели, односно акции во друштвата што примаат („поделба со одвојување“).

Постапки и формалности

Член 673

(1) Во согласност со правото на Европската Унија, правото на држава членка на друштвото што се дели ќе ги регулира оние делови од постапките и формалностите што треба да се исполнат во врска со прекуграничната поделба за да се добие потврда која претходи на прекуграничната поделба, а правото на државата членка на друштвото што прима—ги регулира оние делови од постапките и формалностите коишто се преземаат по издавањето на потврдата која претходи на прекуграничната поделба.

(2) Условите за прекугранично спојување утврдени во членот 655 соодветно се применуваат и како услови за прекугранична поделба согласно одредбите од оваа глава.

Предлог план за прекугранична поделба

Член 674

Органот на управување на друштвото што се дели го составува предлог планот за прекугранична поделба. Предлог планот за прекугранична поделба ги содржи најмалку следните елементи:

1) форма и фирма на друштвото што се дели и адресата на неговото седиште, како и формата и фирмата предложени за новооснованото друштво или друштва кои произлегуваат од прекуграничната поделба и предложената адреса на нивните седишта;

2) соодносот според кој ќе се врши размена на удели, односно акции претставени во основната главнина на друштвата а, ако е потребно, и висината на надомесокот во готовина;

3) условите за размена на удели, односно акции претставени во основната главнина на друштвото што се дели или на друштвата што примаат;

4) очекувано времетраење на постапката за прекуграничната поделба;

5) веројатни последици од прекуграничната поделба врз вработените;

6) датумот од којшто уделите, односно акциите претставени во основната главнина им даваат право на учество во добивката на содружниците, односно на акционерите и сите поединости што се од значење за остварување на тоа право;

7) датумот од кога зделките на друштвото што се дели од сметководствена гледна точка ќе се сметаат како да се извршени за сметка на друштвата што примаат;

8) секоја посебна погодност, доколку се дава, на некој член на органот на управување или на надзорниот одбор, односно на контролорот на друштвото што се дели;

- 9) правата што друштвото што прима ги доделува на содружниците на друштвото што се дели, односно на акционерите кои уживаат посебни погодности или се иматели на хартии од вредност различни од акции содржани во основната главнина на друштвото што се дели или мерките што се предлагаат во врска со нив;
- 10) договорот, односно статутот на друштвото што прима, промените во договорот за друштвото што се дели, доколку постојат такви промени во случај делумна поделба или поделба со одвојување;
- 11) податоци за постапките со кои се утврдуваат спогодбите за вклучување на вработените во дефинирањето на нивните права за учество во одлучувањето во друштвата што примаат, согласно со членот 680 од овој закон, доколку постои обврска за тоа;
- 12) детален опис на имотот и обврските на друштвото што се дели и изјава за тоа како имотот и обврските треба да се распределат помеѓу друштвата што примаат или треба да ги задржи друштвото што се дели во случај делумна поделба или поделба со раздвојување, вклучувајќи одредби за третманот на имотот или обврските кои не се изречно распределени во предлог планот за прекугранична поделба, како што се имотот или обврските кои се непознати на датумот на кој предлог планот за прекугранична поделба се составуваат;
- 13) податоци за проценката на имотот и обврските што треба да се распределат на секое од друштвата вклучени во прекуграничната поделба;
- 14) датумот на финансиските извештаи на друштвото што се дели кој се користи за утврдување на условите за прекуграничната поделба;
- 15) распределбата на уделите, односно акциите на содружниците, односно акционерите на друштвото коешто се дели во друштвата што примаат, или взаемно, доколку таква распределба е предвидена и критериумот врз кој се заснова таквата распределба на содружниците, односно акционерите на друштвото што се дели;
- 16) детали за понудениот надоместок во готовина за содружниците, односно акционерите во согласност со членот 678 став (8) од овој закон и
- 17) какви било заштитни механизми што им се нудат на доверителите, како што се гаранции или други средства за обезбедување.

Извештај на органот на управување за прекуграничната поделба

Член 675

- (1) Органот на управување на друштвото подготвува извештај за содржниците, односно акционерите на друштвото и вработените во кој се објаснети и образоложени правните и економските аспекти на прекуграничната поделба и се објаснуваат последиците од прекуграничната поделба за вработените.
- (2) Извештајот особено ги појаснува последиците од прекуграничната поделба за идното работење на друштвото.
- (3) Извештајот вклучува дел за содржниците, односно за акционерите на друштвото и дел за вработените. Друштвото може да одлучи да состави единствен извештај кој ќе ги содржи двата дела, или да подготви посебни извештаи за секој дел, одделно.
- (4) Во делот на извештајот за содржниците, односно за акционерите на друштвото особено се објаснува следново:
  - 1) надоместокот во готовина и методот што се користи за одредување на таквиот надоместок;
  - 2) соодносот на размена на уделите, односно акциите и методот, односно методите што се користат за да се дојде до соодност на размена на удели, односно акции;
  - 3) последиците од прекуграничната поделба врз содржниците, односно акционерите на друштвото;
  - 4) правата кои им припаѓаат на содржниците, односно акционерите на друштвото, како и мерките за заштита со кои тие располагаат согласно со членот 678 став (8) од овој закон.

(5) Делот на извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото не е задолжителен доколку сите содржниците, односно акционери на друштвото се согласиле да се откажат од барањето за негово изготвување.

(6) Обврската за подготовка на извештај во согласност со ставот (4) на овој член, не се однесува на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и на акционерско друштво со еден акционер.

(7) Во делот на извештајот за вработените, особено се објаснува следново:

1) последиците од прекуграничната поделба врз работните односи и доколку е предвидено, можните мерки за заштита на правата што произлегуваат од тие односи;

2) какви било материјални промени во работните услови или за локацијата на местата на вршење на предметот на работење и

3) на кој начин елементите од точките 1) и 2) од овој став, влијаат врз зависните друштва на друштвото коешто се дели.

(8) Извештајот или извештаите, доколку се изработени посебни извештаи, во секој случај мора да им бидат достапни во електронска форма, заедно со предлог планот за прекугранична поделба, на содржниците, односно акционерите и на претставниците на вработените или, доколку такви претставници не постојат, на самите вработени, најмалку шест недели пред денот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 678 од овој закон.

(9) Доколку органот на управување на друштвото, најдоцна пет дена пред денот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото, добие мислење од вработените, или од нивните претставници, по однос на извештаите кои биле предмет на разгедување на вработените, односно нивните претставници, органот на управување, ваквото мислење веднаш го доставува до содружниците, односно акционерите и самото мислење станува составен дел на извештајот за прекуграничната поделба, подготвен од страна на органот на управување согласно со овој член.

(10) Извештајот за вработените не е потребен ако друштвото и од него зависни друштва немаат други вработени, освен оние кои го сочинуваат органот на управување на друштвото.

(11) Доколку извештајот за содржниците, односно акционерите на друштвото од ставот (4) од овој член нема потреба да биде подготвен согласно ставот (5) од овој член, а извештајот за вработените од ставот (7) овој член не е задолжителен врз основа на ставот (10) од овој член, извештајот за прекуграничното спојување од ставот (1) на овој член во целост не е задолжителен.

(12) Одредбите од овој член не влијаат на правата на информирање и консултирање на работниците и постапки предвидени со пропис во кој што уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

Извештај од овластен ревизор

Член 676

(1) Овластен ревизор задолжително го прегледува предлог планот за прекугранична поделба и подготвува извештај за содржниците, односно акционерите. Овој извештај им се става на располагање на содржниците, односно акционерите најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од 678 .

(2) Извештајот од ставот (1) од овој член, во секој случај го вклучува мислењето на овластениот ревизор за тоа дали надоместокот во готовина е соодветен. При процената овластениот ревизор ја зема предвид пазарната цена на акциите на друштвото, односно уделите пред објавувањето на предлог планот за прекугранична поделба или вредноста на друштвото, не вклучувајќи го ефектот на предлог планот за прекугранична поделба, утврдена во согласност со општо прифатени методи на проценка. Во извештајот треба најмалку:

- 1) да се наведе методот или методите што се користат за одредување на предложениот надоместок во готовина;
  - 2) да се наведе методот или методите што се користат за одредување на соодносот за размена на удели, односно акции;
  - 3) да се наведе дали методот или методите што се користат се соодветни за процена на надоместокот во готовина;
  - 4) да се прикаже соодносот на размена на удели, односно акции, да ја наведе вредноста добиена со користење на таквите методи и да даде мислење за релативната важност на тие методи за пресметување на добиената вредност и
  - 5) да ги опише посебните тешкотии што се појавиле при вреднувањето.
- (3) Овластениот ревизор има право да бара од друштвото да му се достават сите податоци потребни за извршување на неговите должности.
- (4) Прегледувањето на предлог планот за прекугранична поделба од овластен ревизор и извештајот на овластениот ревизор не се задолжителни, доколку за тоа се согласиле сите содржници, односно акционери на друштвото што се дели.
- (5) Одредбите за ревизија од овој член, нема да се применуваат на друштво со ограничена одговорност основано од едно лице и на акционерско друштво со еден акционер.
- (6) Овластениот ревизор како дел од извештајот од ставот (1) на овој член е должен да даде изјава со која гарантира дека дејствува независно и нема судир на интереси со друштвото кое учествува во спојувањето, и дека извештајот е непристрасен и објективен и е изготвен согласно со правилата на структурата.
- (7) На одговорноста на овластените ревизори се применуваат одредбите од овој закон и на другите прописи со коишто се уредува ревизијата.

Објавување

Член 677

(1) Друштво што се дели е должно јавно да ги објави преку својата официјална интернет страница, како и да ги направи јавно достапни на официјалната интернет страница на Централниот регистар, најдоцна еден месец пред одржувањето на собирот на содружници, односно собранието на друштвото согласно со членот 678 следните документи:

- 1) предлог планот за прекугранична поделба
  - 2) известувањето со кое се информираат содружниците, акционерите, доверителите и претставниците на вработените во друштвото, или, доколку такви претставници не постојат, самите вработени дека можат да достават коментари до друштвото за предлог планот за прекугранична поделба најдоцна до пет работни дена пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото.
- (2) Заедно со документите од ставот (1) од овој член, се објавува и извештајот на овластениот ревизор од членот 676 од овој закон. Доколку во извештајот од овластениот ревизор се содржани доверливи информации, деловите од извештајот кои содржат доверливи информации ќе бидат исклучени.
- (3) Документите за кои постои обврска за објавување согласно со ставовите (1) и (2) од овој член, мора да бидат достапни и преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистри.
- (4) Доколку друштвото во континуиран период кој започнува најдоцна еден месец пред датумот на одржување на собирот на содружници, односно собранието на друштвото и во рок кој не завршува пред одржувањето на собирот на содружници, односно собранието на друштвото на својата официјална интернет страница ги направи јавно достапни документите од ставовите (1) и (2) од овој член и без надоместок, истите нема потреба да бидат објавени на начин утврден во ставот (1) на овој член. За континуираниот и непрекинат пристап до официјалната интернет страната на

друштвото, како и за автентичноста на документите објавени на истата, одговорноста ја сноси органот на управување на друштвото што ја направило објавата.

(5) Доколку друштво што се дели постапи согласно со ставот (4) од овој член, до Централниот регистар најдоцна еден месец пред датумот на одржување собирот на содружници, односно собранието на друштвото од 678 од овој закон ги доставува следните податоци:

1) формата, фирма и адресата на седиштето на друштвото што се дели и предолжената форма, фирма и адреса на седиштата на новооснованите друштва кои произлегуваат од прекуграничната поделба,

2) регистарот во кој е запишано друштвото и регистарскиот број на друштвото;

3) податоци за спогодбите постигнати заради остварување на правата на доверителите, вработените, и содружниците, односно акционерите, и

4) детали за официјалната интернет страница каде што е објавен предлог-планот за прекуграничната поделба, известувањата од ставот (1) од овој член, кизвештајот на овластениот ревизор и целосните податоци за спогодбите од точката 3) од овој став.

(6) Податоците кои согласно со ставот (5) на овој член се доставени до Централниот регистар на Република Северна Македонија, регистарот ги објавува јавно на својата официјална интернет страница.

(7) Поднесувањето на податоците од овој член до трговскиот регистар се врши согласно со членот 89 од овој закон.

(8) Предлог планот за прекугранична поделба се објавува и во “Службен весник на Република Северна Македонија”.

(9) Централниот регистар на Република Северна Македонија овозможува документите и податоците од овој член да и бидат бесплатно достапни на јавноста преку системот за меѓусебно поврзување на трговските регистрите.

(10) Надоместоците кои Централниот регистар на Република Северна Македонија ги наплаќа за објавување на документите и податоците од овој член, не може да бидат поголеми од реалните трошоци.

Одобрување од собирот на содружници, односно собранието на друштвото

Член 678

(1) Откако ќе се запознаат со извештаите од членовите 675 и 676 од овој закон, мислењата на вработените поднесени во согласност со членот 675 од овој закон, доколку постојат, и коментарите поднесени во согласност со членот 677 став (1) точка 2) од овој закон, собирот на содружници, односно собрането на друштвото што се дели одлучува дали ќе го прифати предлог планот за прекугранична поделба и дали ќе го прифати договорот за друштвото, односно статутот, доколку во нив се предвидени измени.

(2) Собирот на содружници, односно собранието на друштвото што се дели може да го задржи правото да го условува спроведувањето на прекуграничната поделба, со изречно одобрување на учеството на вработените во одлучувањето во согласност со членот 680 од овој закон.

(3) Одлуката за одобрувањето на предлог планот за прекугранична поделба и за сите измени на предлог планот се донесуваат со мнозинство кое е потребно за донесување одлука за измена на договорот за друштвото, односно статутот, во согласност со овој закон, како и во согласност со договорот на друштвото, односно статутот.

(4) Доколку со некоја одредба од предлог планот за прекугранична поделба или со измена на договорот, односно статутот која произлегла од прекуграничната поделба на друштвото на одреден содружник, односно акционер му се зголемуваат неговите обврски кон друштвото или кон трето лице, потребна е и негова согласност за таквата одредба од предлог планот за прекугранична поделба, односно договорот за

друштвото, односно статутот под услов засегаатиот содружник, односно акционер да не е во можност да ги користи правата утврдени во ставот (8) од овој член.

(5) Содружниците, односно акционерите заедно со одлуката за прекугранична поделба од ставот (3) на овој член, истовремено донесуваат и одлука за измена на договорот за друштвото, односно за измена на статутот, односно одлука за усвојување на договорот, односно статутот за друштвото кое произлегува од прекуграничната поделба.

(6) На состанокот на собирот на содружниците, односно на седницата на собранието на друштвото на која е донесена одлуката од ставот (3) на овој член се води записник од страна на нотар, кој по завршувањето на состанокот, односно седницата го заверува записникот и одлуката од ставот (3) на овој член.

(7) Одлуката на собирот на содружници, односно собранието на друштвото со која се одобрува прекуграничната поделба не може да се оспорува само заради тоа што:

1) соодносот на размена на удели, односно акции од точката 2) на членот 674 од овој закон е несоодветно определен

2) надоместокот во готовина од точката 16) на членот 674 од овој закон е несоодветно определен и

3) информациите дадени во врска со соодносот на размена од точката 1) од овој став и за надоместокот во готовина, од точката 2) од овој став не се во согласност со законските услови .

(8) На правата на содружниците, односно акционерите и на соодносот за размена на удели, акции или други хартии од вредност се применуваат одредбите од членовите 645 и 649 од овој закон.

(9) На правата на доверителите соодветно се применува членот 637 од овој закон.

Информирање и консултирање со вработените

Член 679

(1) Вработените имаат право да учествуваат во процесот на консултирање и информирање поврзан со прекуграничната поделба согласно со прописите со кои во македонскиот правен систем се уредуваат работните односи, односно Европскиот работнички совет.

(2) Друштвото кое се дели, е должно, без да е во спротивност со членот 675 став (9) и членот 677 став (1) точка 2) од овој закон, да обезбеди правата на вработените во поглед информирање и консултирање да бидат почитувани, пред да се донесе одлука по однос на предлог планот за прекугранична поделба или на извештајот од членот 675 од овој закон, во зависност од тоа кој е прв донесен, на начин да им се обезбеди на вработените аргументиран одговор, пред одржување на собирот на содружниците, односно собранието на друштвото од членот 678 од овој закон.

Учество на вработените

Член 680

(1) За учеството на вработените во одлучувањето во друштвото, со седиште во Република Северна Македонија се применува овој закон, без да е во спротивност со ставот (2) на овој член.

(2) Овој закон нема да се применува, на друштвото коешто настанува со прекуграничната поделба, ако ова друштво има седиште во Република Северна Македонија, доколку друштвото што се дели, шест месеци пред објавување на предлог планот за прекугранична поделба според членот 677 од овој закон, има просечен број вработени, кој надминува 500-тини и функционира според системот за учество на вработените во согласност со одредбите за учество на вработените во одлучувањето во Законот за европско друштво

(3) Овој закон нема да се применува, доколку законите кое се применуваат над друштвото што прима со прекуграничната поделба:

1) предвидуваат најмалку исто ниво на учество на вработените кое се применува во друштвото што се дели пред поделбата, изразено со критериумот за пропорционална застапеност на претставниците на вработените во управниот или надзорниот орган, или нивните тела, или од групата за управување која ги покрива профитните одделенија на друштвото, во кои вработените имаат право на претставници или 2) предвидуваат различни правила за учество на вработените во одлучувањето во друштвото во државата каде што неговото седиште е запишано во регистар и во државата каде што друштвото што прима врши одредена дејност.

(4) Во случаите од ставовите (2) и (3) на овој член, учеството на вработените во одлучувањето во друштвото настанато со прекуграничната поделба е уредено во ставовите (5), (6) и (7) на овој член, а во согласност со принципите и процедурите утврдени во членот 13, членот 36 ставови 1 и 2, член 37, членот 38, членот 39 ставови 1, 2 и 3, членот 40 ставови 1 и 2, членот 41, членот 43, членот 44 став 1, членот 49 став 1 освен точката 2, членот 50, членот 51, членот 52 и членот 54 од Законот за европско друштво.

(5) Во примената на принципите и процедурите од ставот (4) на овој член:

1) посебното преговарачко тело има право да одлучи, со двотретинско мнозинство од своите претставници кои претставуваат најмалку две третини од вработените, да не започнат со преговори или да ги прекинат преговорите кои веќе се отпочнати и да се повикаат на правилата за учество кои се на сила во државата членка за секое од друштвата што примаат и

2) во случај кога постојат правила за учество на вработените во одлучувањето и независно од таквите правила, по преговорите може да се одлучи да се ограничи учеството на претставниците на вработените во органот на управување на друштвото настанато со прекуграничната поделба. Доколку, спротивно на правилата за учество на вработените во одлучувањето во друштвото се ограничи бројот на претставници на вработените во органите на управување и на надзор, таквото ограничување не смее да биде под една третина од вкупниот број членови на органите на управување и на надзор и

3) ќе се обезбеди дека правилата за учество на вработените кои се применувале пред прекуграничната поделба ќе продолжат да се применуваат се до денот на нивна промена во согласност со страните, или во случај отсуство на согласност, додека не се применат стандардните правила во согласност со одредбите за учество на вработените во одлучувањето од Законот за европско друштво-

(6) Доколку друштвото што прима ги зголеми правата на учество во одлучувањето на вработените, а истовремено друштвото има вработени во друга држава членка, овие вработените не учествуваат во пресметувањето на минималниот број вработени потребни за примена на правилата за учество на вработените во одлучувањето согласно со ставот (2) на овој член.

(7) Доколку едно од друштвата што примаат, работи според системот за учество на вработените, во согласност со правилата од ставовите (2) и (3) на овој член, друштвото што прима има обврска да ја преземе правната форма којашто овозможува остварување на правата за учество.

(8) Доколку друштвото што прима функционира според системот на учество на вработените, истото има обврска да преземе мерки за да обезбеди дека правата за учество на вработените се заштитени во случај преобразби, како и статуси промени, независно дали се работи за прекугранични или домашни, во период од четири години сметано од денот кога прекуграничната поделба има станато ефективна, со примена на *mutatis mutandis* правилата утврдени со овој член.

(9) Друштво без одлагање ги известува своите вработени или нивните претставници за исходот од преговорите за учество на вработените во одлучувањето.

Потврда која што претходи на прекуграничната поделба

Член 681

(1) Друштво што се дели е должно да добие потврда којашто претходи на прекуграничната поделбата издадена од нотар.

(2) Нотарот проверува дали постапката за прекугранчна поделба е во согласност со закон и издава потврда со која потврдува дека постапката за прекугранчна поделба и сите презмени дејствија на друштвото што се дели се во согласност со македонското право.

(3) Во потврдата се наведува како ќе се исполнат постапките и формалностите, или како ќе се обезбедат паричните или непаричните побарувања што се должат кон јавно-правни органи и тела, или како ќе се усогласат специфичните секторски регулаторни барања, вклучувајќи и информација за обезбедување побарувања кои произлегуваат од тековни постапки.

(4) Кон барањето за добивање потврда којашто претходи на прекугранчната поделба, друштвото е должно да ги достави следните документи:

1) предлог планот за прекугранична поделба;

2) извештајот и приложените мислења, наведени во членот 675 од овој закон, како и извештајот наведен во членот 676 од овој закон, доколку се достапни ;

3) сите коментари поднесени во врска со членот 677 став (1) од овој закон и

4) податоци за одобрувањето на прекугранчната поделба од страна на собирот на содружници, односно собранието на друштвото од членот 678 од овој закон.

5) бројот на вработени во моментот на изготвување на предлог планот за прекугранична поделба;

6) постоењето зависни друштва и нивните седишта;

7) исполнување на обврските кон јавно-правните органи и тела од страна на друштвото што се дели.

(5) Нотарот има право документите од овој член кои не ги добил од подносителот на барањето, да ги обезбеди од надлежните државни или други органи и тела.

(6) Нотарот е должен да обезбеди постапката за добивање на потврдата која претходи на прекуграничната поделба, во сите нејзини фази, вклучително и поднесувањето на барањето целосно да се води во електронска форма.

(7) Во однос на усогласеноста со правилата за учество на вработените во одлучувањето, како што е утврдено во членот 680 од овој закон, нотарот во државата на друштвото што се дели потврдува дека предлог планот за прекугранична поделба вклучува информации за постапките со кои се уредуваат релевантните спогодби и достапните опции за таквите спогодби.

(8) Нотарот при издавањето на потврдата којашто претходи на прекугранчната поделба го проверува особено следното:

1) дали сите документи и податоци доставени од подносителот на барањето се во согласност со ставовите (2) и (3) од овој член и

2) по потреба, изјавата на друштвото кое што се дели дека постапката од членот 680 ставови (3) и (4) од овој закон е започната.

(9) Нотарот е должен да одлучи по барањето во рок од три месеци од датумот на прием на документи и податоците дека собирот на содружници, односно собранието на друштвото ја одобрило прекуграничната поделба. Постапуваќи по барањето нотарот ќе:

1) одговори позитивно со издавање потврда којашто претходи на поделбата, доколку се утврди дека прекуграничната поделба е во согласност со сите пропишани услови и дека се завршени сите потребни процедури и формалности или

2) доколку се утврди дека прекуграничната поделба не е во согласност со сите пропишани услови, или дека не се завршени сите потребни процедури и формалности, го известува друштвото за причините за неиздавање на потврдата којашто претходи

на прекуграничната поделба и му дава дополнителен рок од 30 дена во кој друштво ќе ги исполни соодветните услови или ќе ги заврши потребните постапки и формалности.

(10) Нотарот ќе го одбие барањето за издавање на потврдата којашто претходи на прекуграничната поделба доколку во согласно со домашното право утврди дека прекуграничната поделба се врши со цел злоупотреба или измама која води кон избегнување или заобиколување на правото на Европската Унијата или на домашните прописи или се спроведува за криминални цели.

(11) Доколку, за време на постапката за издавање на потврдата од ставот (1) на овој член, нотарот има сериозни сомневања што укажуваат дека прекуграничната поделба се врши за цели од ставот (10) од овој член, ги зема во предвид релевантните факти и околности, како на пример индикативни фактори, кои нотарот ги дознал за време на постапката, меѓу другото преку консултации со надлежните органи, при што овие фактори не се разгледуваат посебно. Процената за целите од овој став се врши од случај до случај во согласност со постапката уредена со домашното право.

(12) Доколку за целите на проверката наведена во ставовите (10) и (11) од овој член е потребно да се земат предвид дополнителни информации или да се спроведат дополнителни дејствија, периодот од три месеци предвиден во ставот (9) од овој член може да се продолжи за уште најмалку три месеци.

(13) Доколку поради сложеноста на постапката за прекугранична поделба, проверката не може да се изврши во роковите предвидени во ставовите (9) и (12) од овој член, нотарот кој постапува во предметот е должен да го извести барателот за причините за какво било одлагање пред истекот на тие рокови.

(14) Нотарот може да се консултира со други надлежни органи во различни области поврзани со прекуграничната поделба, вклучувајќи ги и оние во државата на друштвото што прима и да ги добие од овие органи и од друштвото потребните информации и документи за следење на законитоста на постапката за прекуграничната поделба, во рамките на постапките утврдени со домашното право. За целите на постапката, нотарот може да се консултира со стручно лице.

Пренос на потврда којашто претходи на прекуграничната поделба

Член 682

(1) На преносот на потврдата којашто претходи на прекуграничната поделба соодветно се применуваат одредбите од членот 665 од овој закон.

Надзор над законитоста на прекуграничната поделба

Член 683

(1) Надзор над законитоста на прекуграничната поделба во однос на оној дел од постапката што е регулиран со македонското право како држава на одредиштето врши нотар, кој ја одобрува прекуграничната поделба.

(2) Нотарот од ставот (1) на овој член се грижи за законитоста и потврдува дека друштвата што примаат се усогласени со одредбите од овој закон кои се однесуваат на основање, статусни промени и запишување во трговскиот регистар, како и правилата за учество на вработените во одлучувањето со друштвото во согласност со членот 680 од овој закон.

(3) Друштво што се дели, должно е до нотарот од ставот (1) на овој член да ги достави предлог планот за прекугранична поделба одобрени од собирот на содружници, односно собрание на друштвото од членот 678 од овој закон

(4) Документите потребни за вршење на надзорот од ставот (3) на овој член, може да се поднесат до нотарот и по електронски пат, без потреба од физичко присуство од подносителот на документите.

(5) Нотарот од ставот (1) од овој член ја прифаќа потврдата којашто и претходи на прекуграничната поделба како непобитна потврда за законито завршување на потребните дејствија кои претходат на прекуграничната поделба во државата членка на Европската унија на друштвото што се дели, без која прекуграничната поделба не би можела да се одобри.

(6) Нотарот, постапуваќи согласно со ставот (1) од овој член, со нотарски акт ја одобрува прекуграничната поделба веднаш штом утврди дека сите услови се исполнети и сите дејствија се преземени во согласност со македонското право.

Упис во регистарот и стапување во сила на прекугранична поделба

Член 684

(1) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва на државата на друштвото што се дели врши упис на следните податоци кога се работи за прекугранична поделба:

1) во случај целосно раздвојување, дека бришењето од регистарот е резултат на прекугранична поделба;

2) датумот на бришење на друштвото што се дели од регистарот, во случај целосно раздвојување и

3) регистарски број, форма и фирма на друштвото што се дели.

(2) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва на државата на друштвото што прима врши упис на следните податоци кога се работи за прекугранична поделба:

1) регистарски број, форма и фирма на друштвото што прима;

2) датум на упис во регистарот на друштвото што прима и

3) податоци дека уписот на друштвото што прима е резултат на прекугранична поделба.

(3) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва кога постапува како регистар на држава на друштвото што прима, го известува регистарот на друштвото што се дели дека друштвото што прима е запишано во регистарот.

(4) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва во случај целосно раздвојување, по добивање соодветно известување од надлежен регистар врши бришење на друштвото што се дели.

(5) Органот надлежен за водење регистар на трговски друштва кога постапува како регистар на друштво што се дели го известува регистарот на друштвото што прима, преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри, дека прекуграничната поделба стапила на сила.

(6) Органот на управување кај друштвото што прима по извршената прекугранична поделба, а има седиште во Република Северна Македонија поднесува пријава за упис во трговскиот регистар до Централниот регистар на Република Северна Македонија согласно со одредбите од овој закон, Законот за едношалтерски систем и за водење на трговскиот регистар и регистарот на други правни лица и прописите за едношалтерски систем.

(7) Централниот регистар на Република Северна Македонија издава решение за упис врз основа на поднесената пријава од ставот (6) на овој член, по одобрувањето на прекуграничната поделба со нотарскиот акт од членот 683 став (6) од овој закон.

(8) Заедно со пријавата од ставот (6) од овој член која ги содржи податоците од ставот (1) на овој член, органот на управување ги приложува и следниве документи:

1) препис од предлог планот за прекугранична поделба од членот 674 од овој закон;

2) извештајот од членот 675 од овој закон;

3) извештајот од членот 676 од овој закон, освен кога таков не се бара;

4) записникот од собирот на содружници, односно собранието на друштвото на кое е донесена одлука за прекугранична поделба

5) нотарскиот акт од членот 683 став (6) од овој закон;

6) договорот за друштвото, односно статутот и кога тоа е случај и препис од измената

на договорот за друштвото, односно измената на статутот и од одлуката за нивно усвојување, согласно со членот 678 со пречистен текст од договорот, односно статутот на друштвото;

7) список на вработените кои преминуваат во друштвото што прима;
8) одобрение од државен, односно од друг надлежен орган ако е тоа пропишано со закон;

9) изјава на управителот, односно на членовите на органите на управување на друштвото според членот 36 став (3) од овој закон и
10) одлука за избор на управител, членови на орган на управување и членови на органот на надзор кога не се назначени во статутот, односно во договорот за друштвото.

(9) Сите правни последици од прекуграничната поделба настануваат од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе го донесе решението за упис од ставот (7) на овој член.

(10) Централниот регистар на Република Северна Македонија при донесувањето на решението за упис од ставот (7) на овој член го брише од трговскиот регистар македонското друштво кое престанува да постои поради неговата прекугранична поделба.

(11) Прекуграничната поделба не може да се прогласи за ништовна. По уписот во трговскиот регистар, недостатоците во постапката на прекуграничната поделба не влијаат на полноважноста на таа поделба, а истите можат да се пријават до надлежните органи согласно со одредбите од членовите 643, 644, 645 и 649 од овој закон.

(12) Неможноста за утврдување ништовност на друштвото, по уписот на прекуграничната поделба во трговскиот регистар од ставот (11) од овој член, не влијае врз можноста да се изречат мерки и казни поврзани со кривично дело, спречувањето финансирање тероризам и борбата против финансирањето тероризам, трудово право, даночно право и извршување.

(13) Податоците кои се предмет на упис согласно со овој член, Централниот регистар на Република Северна Македонија е должен без надоместок да ги направи достапни преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри.

(14) Централниот регистар на Република Северна Македонија преку системот на меѓусебно поврзување на трговските регистри, веднаш го известува регистарот на државата членка на Европската унија каде што е запишано друштвото кое се дели, за секој упис на друштвото коешто настанува со прекуграничната поделба заради спроведување на бришењето на стариот упис во тие регистри.

Стапување во сила на прекуграничната поделба

Член 685

Прекуграничната поделба стапува во сила од моментот кога Централниот регистар на Република Северна Македонија го донесува решението за уписот на друштвата настанати со прекуграничната поделба. Решението за упис на друштвата настанати со прекуграничната поделба не може да се издаде пред завршување на надзорот од членовите 681 и 683 од овој закон, откако регистрите ќе ги примат сите известувања од членот 684 ставови (3), (4) и (5).

Последици од прекугранична поделба

Член 686

(1) Во случај целосно раздвојување, кога Централниот регистар на Република Северна Македонија ќе го издаде решението за уписот на друштвото што прима настануваат следните правни последици:

1) целиот имот и обврски на друштвото што се дели, вклучувајќи ги сите договори, заеми, права и обврски, ќе бидат пренесени на друштвата што примаат во согласност со распределбата наведена во предлог планот на прекуграничната поделба;

2) содружниците, односно акционерите на друштвото што се дели ќе станат содружници, односно акционери на друштвата што примаат согласно со распределбата на уделите, односно акциите наведени во предлог планот на прекуграничната поделба, освен ако не располагаат со своите акции како што е наведено во членот 678 став (8) од овој закон;

3) правата и обврските на друштвото што се дели кои произлегуваат од договори за вработување или од работни односи и кои постојат на датумот на влегување во сила на прекуграничната поделба ќе се пренесат на друштвата што примаат и

4) друштвото што се дели ќе престане да постои.

(2) Во случај делумно издвојување од датумот наведен во членот 685 од овој закон, настануваат следните последици:

1) дел од имотот и обврските на друштвото што се дели, вклучувајќи ги договорите, заемите, правата и обврските ќе бидат префрлени на друштвата што примаат, додека преостанатиот дел ќе остане на друштвото што се дели во согласност со распределбата предвидена во предлог планот на прекуграничната поделба;

2) барем некои од содружниците, односно акционерите на друштвото што се дели ќе станат содружници, односно акционери во друштвото или друштвата што примаат и барем некои од содружниците, односно акционерите ќе останат во друштвото што се дели или ќе станат содружници, односно акционери во двете друштва (друштвото што се дели и друштвото што прима) во согласност со распределбата на уделите, односно акциите наведени во предлог планот на прекуграничната поделба, освен ако тие содружници, односно акционери ги отуѓиле своите акции согласно со членот 678 став (8) од овој закон;

3) правата и обврските на друштвото што се дели кои произлегуваат од договори за вработување или од работни односи и кои постојат на датумот на влегување во сила на прекуграничната поделба ќе се пренесат на друштвото, односно друштвата што примаат согласно со предлог планот за прекугранична поделба.

(3) Прекугранична поделба со одвојување, од датумот наведен во членот 685 од овој закон, ќе ги има следните последици:

1) дел од имотот и обврските на друштвото што се дели, вклучувајќи ги договорите, заеми, правата и обврските, ќе се пренесат на друштвото или друштвата што примаат, додека преостанатиот дел ќе останат кај друштвото што се дели, во согласност со распределбата предвидена во предлог планот на прекуграничната поделба;

2) удели, односно акции на друштвото или друштвата што примаат ќе се доделат на друштвото што се дели;

3) правата и обврските на друштвото што се дели кои произлегуваат од договори за вработување или од работни односи и кои постојат на датумот на влегување во сила на прекуграничната поделба ќе се пренесат на друштвото, односно друштвата што примаат согласно со предлог планот за прекугранична поделба.

(4) Без да е во спротивност со членот 678 став (9) од овој закон, имотот и обврските на друштвото што се дели, а кои изречно не се распределени со предлог планот за прекугранична поделба, како што е наведено во точката 12) од членот 674 од овој закон, и кога од толкувањето на тие услови не може да се донесе одлука за нивно распределување, имотот, противвредноста за таквиот имот или обврските се доделуваат на сите друштва што примаат или, во случај делумно издвојување или поделба со одвојување, на сите друштва што примаат и на друштвото што се дели сразмерно на делот од нето имотот доделени на секое од друштвата согласно со предлог планот на прекуграничната поделба.

(5) Кога со закон е пропишано исполнување посебни дејствија во поглед на преносот на ствари, права и обврски од страна на друштвото што се дели, нивниот пренос има дејство спрема трети лица кога за преносот на овие ствари, права и обврски ќе се исполнат пропишаните дејствија. Овие дејствија друштвото мора да ги изврши во рок не подолг од шест месеца.

(6) Акции на друштвото што прима нема да се заменуваат за акции на друштвото што се дели ако таквите акции се поседувани од самото друштво што прима или друго лице кое дејствува во свое име, а за сметка на друштвото.

ПЕТНАЕСЕТТА ГЛАВА ЛИКВИДАЦИЈА НА ДРУШТВО

Ликвидација на друштвото

Член 687

(1) Ако не се отвори стечајна постапка над друштвото, по донесувањето на одлуката за престанување на друштвото се спроведува ликвидација.

(2) Ако од одредбите од овој закон или од целта на ликвидацијата не произлегува нешто друго, до завршувањето на ликвидацијата се применуваат одредбите од овој закон што важат за друштвата коишто не престанале.

Ликвидатори

Член 688

(1) Ликвидацијата на јавно трговско друштво ја спроведуваат сите содружници како ликвидатори, а на командитно друштво и на командитно друштво со акции сите комплементари, ако со спогодба содружниците не им ја довериле на одделни содружници. Двајца или повеќе наследници на починат содружник се должни да постават заеднички застапник.

(2) Ликвидацијата на друштво со ограничена одговорност и на акционерско друштво ја спроведуваат членовите на органот на управување, односно управителот на друштвото, во својство на ликвидатори.

(3) Ликвидаторите од ставовите (1) и (2) на овој член можат, во секое време, да бидат разрешени од страна на содружниците, односно од собирот на содружниците или од собранието на друштвото.

Ликвидатори назначени од судот

Член 689

(1) Ако содружниците, односно акционерите не назначиле ликвидатор и ако со овој закон е определено дека судот спроведува ликвидација на друштво по сила на закон, судот го назначува ликвидаторот.

(2) На предлог на содружниците, односно на акционерите чиј заеднички удел, односно акции изнесува најмалку 20% од основната главнина, ако постојат значајни причини и ако предлагачите ги сторат веројатни значајните причини, судот може да назначи ликвидатори од листата на предложените лица од страна на содружниците, односно на акционерите.

(3) Ликвидаторите, назначени од страна на судот имаат право на надомест на трошоците и на награда за нивната работа како ликвидатори. Ако не се сложат судски назначените ликвидатори и друштвото, судот ги утврдува надоместоците и наградите.

Упис во трговскиот регистар

Член 690

- (1) Првите ликвидатори и нивните овластувања се пријавуваат заради упис во трговскиот регистар. Секоја промена заради упис во трговскиот регистар ја пријавуваат самите ликвидатори.
- (2) Пријавата за упис на ликвидатор, како и секоја промена заради упис во трговскиот регистар која ја пријавуваат самите ликвидатори може да се поднесува и само во електронска форма преку едношалтерскиот систем.
- (3) Назначувањето и разрешувањето на ликвидаторите од страна на судот се запишуваат во трговскиот регистар по службена должност.
- (4) Ликвидаторите го доставуваат својот потпис заверен кај нотар до Централниот регистар на Република Северна Македонија, ако го немаат сторено тоа, како членови на органот на управување или како управители.
- (5) По исклучок од ставот (4) на овој член ликвидаторите можат да го достават својот потпис како прилог во електронска форма преку едношалтерскиот систем, ако е потпишан со електронски потпис без истиот да го заверат кај нотар.

Права и должности на ликвидаторите

Член 691

- (1) Ликвидаторите се должни да ги довршат зделките што се во тек, да ги наплатат побарувањата на друштвото, да го упаричат другиот имот и да ги намират обврските спрема доверителите. Ако тоа го бара ликвидацијата, тие можат да склучуваат и нови зделки на друштвото во ликвидација.
- (2) Ликвидаторите можат, во согласност со содружниците, односно се акционерите и со доверителите, да отуѓуваат одделни објекти од ликвидациониот имот на одделни акционери и на содружници ако со тоа не се повредуваат правата на другите содружници, на акционерите и на доверителите.
- (3) Ликвидаторите, во рамките на својот делокруг, ги имаат правата и должностите на органот на управување. Ако друштвото има орган на надзор, ликвидаторите се под негов надзор.

Одговорност на ликвидаторот

Член 692

- (1) Ликвидаторот е одговорен со сиот свој имот за штетата која ќе им ја причини на доверителите во текот на постапката за ликвидација. Доколку се именувани повеќе ликвидатори за причинетата штета тие одговараат солидарно. Ликвидаторот нема да одговара за штета кога на доверител не му е исплатено побарувањето кое го пријавил по истекот на рокот за пријавување на побарувањата од членот 693 од овој закон, а за тоа ликвидаторот не знаел ниту пак можел да знае.
- (2) За штетата која ликвидаторот им ја причинил на акционерите или содружниците се применуваат прописите за одговорност за штета.
- (3) Барање за надомест на штета до судот против лицето кое било ликвидатор, може да се поднесе во рок од една година по бришењето на друштвото од трговскиот регистар.
- (4) Правните дејства кои се преземени во постапката на ликвидација не можат да се оспоруваат по бришењето на трговското друштво од трговскиот регистар.

Застапување на друштвото во ликвидација

Член 693

- (1) Ликвидаторите го застапуваат друштвото.

(2) Ако се поставени повеќе ликвидатори, тие колективно го застапуваат друштвото, освен ако со договорот за друштвото, односно со статутот поинаку не е определено. Ако постои обврска од давање изјава од трети лица спрема друштвото, доволно е таа да биде дадена пред еден од ликвидаторите.

(3) Ликвидаторите овластени за колективно застапување можат да овластат ликвидатор или одделни ликвидатори за преземање определени работи или определени видови работи.

(4) Поединечен ликвидатор може да овласти одделни лица за преземање определени работи или определени видови работи.

(5) Овластувањето за застапување од ставовите (3) и (4) на овој член не може да се ограничи.

(6) Ликвидаторите се потпишуваат така што кон фирмата на друштвото го додаваат додатокот „во ликвидација“.

Објавување на ликвидацијата

Член 694

Ликвидаторот, по уписот во трговскиот регистар, без одлагање и во интервал не пократок од седум дена, а не подолг од 15 дена од уписот во трговскиот регистар, објавува дека друштвото е во ликвидација. Објавата се врши на официјаната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија. Со објавата се повикуваат доверителите да ги пријават своите побарувања во рок од 15 дена од денот на објавата на официјаната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија. Познатите доверители се известуваат поединечно и во писмена форма за ликвидацијата.

Биланс за отворање на постапката за ликвидација

Член 695

(1) Ликвидаторот составува и доставува до Централниот регистар на Република Северна Македонија биланс на состојбата според состојбата на денот на почетокот на отворањето на постапката за ликвидација (почетен биланс за отворање постапка за ликвидација) и извештај во којшто го објаснува билансот, како и извештај за работата на друштвото во текот на годината за којшто се подготвуваат годишните финансиски извештаи.

(2) Содружниците, собирот на содружниците и собранието на друштвото одлучуваат за почетниот биланс, за годишните финансиски извештаи и за извештајот за работењето на друштвото, за одобрување на работата на ликвидаторот.

Впаричување на имотот на друштвото

Член 696

Начинот на впаричувањето на имотот на друштвото во ликвидација го пропишува министерот за економија.

Запирање на постапката за ликвидација и поднесување предлог за отворање стечајна постапка

Член 697

Доколку ликвидаторот врз основа на пријавените побарувања на доверителите утврди дека имотот на друштвото во ликвидација не е доволен за намиравање на обврските кон сите доверители во целост заедно со каматата, ликвидаторот е должен веднаш да ја запре постапката за ликвидација и да поднесе предлог за отворање на стечајна постапка.

Бришење на трговското друштво поради непријавени побарувања од доверителите

Член 698

Доколку ликвидаторот по истекот на рокот за пријава на побарувањата утврди дека нема пријавени побарувања на доверителите, ликвидаторот е должен во рок од три дена да поднесе пријава за бришење на трговското друштво од трговскиот регистар. Ликвидаторот може да ја потпише пријавата за бришење на трговското друштво од трговскиот регистар и само со електронски потпис пред истата да ја поднесе во електронска форма преку едношалтерскиот систем.

Распределба на имотот што останува по намирување на обврските

Член 699

(1) Имотот што останува по намирување на обврските спрема доверителите се распределува меѓу содружниците, односно меѓу акционерите.

(2) Имотот се распределува според односот на номиналните износи на уделите, односно акциите, ако во договорот за друштвото, односно во статутот поинаку не е определено и ако не постојат акции со различни права при распределбата на остатокот од имотот на друштвото.

Доставување и чување на документацијата

Член 700

(1) По завршената ликвидација, ликвидаторите ги доставуваат годишните финансиски извештаи и извештајот до содружниците, до собирот на содружниците или до собранието на друштвото.

(2) Ликвидаторите кон пријавата, заради бришење на друштвото во трговскиот регистар, ги поднесуваат одобрените годишни финансиски извештаи, како и препис од одлуките на содружниците, собирот на содружниците и собранието на друштвото со коишто се одобрува работата на ликвидаторите.

Рок во којшто се распределува имотот што останува по намирувањето на обврските

Член 701

(1) Имотот на друштвото се распределува по истекот на шест месеца од денот на објавувањето на повикот до доверителите.

(2) Ако еден од доверителите кои се познати не се јави, износот којшто му се должи се положува во судски депозит.

(3) Ако некоја обврска не може веднаш да се намири или ако е спорна, може да се пристапи кон распределба на имотот само ако на доверителот му биде дадено обезбедување.

Појава на имот по бришењето на друштвото

Член 702

Ако по бришењето на друштвото во трговскиот регистар се пронајде имот на друштвото, судот по барање на кое било лице кое има правен интерес повторно ги повикува ликвидаторите или поставува нови, кои постапуваат според одредбите од овој закон за ликвидација.

Заштита на права против избришано друштво

Член 703

Ако спрема бришаното друштво се остварува некое право пред суд, судот на поранешното друштво му поставува привремен застапник. Лицата кои одговарале за обврските на поранешното друштво можат, според својата одговорност, да бидат тужени, ако не настапила застареност.

Услови под коишто може да се донесе одлука за продолжување на постоењето на друштвото

Член 704

(1) Ако друштво престанало со истек на времето, определено во договорот за друштвото, односно во статутот или со одлука на содружниците, собирот на содружниците или собранието на друштвото можат да донесат одлука за продолжување на постоењето на друштвото сè додека не започне распределбата на имотот меѓу содружниците, односно меѓу акционерите.

(2) Одлуката од ставот (1) на овој член се донесува со согласност на сите содружници во друштвото со ограничена одговорност, односно со две третини од претставените акции со право на глас на собранието на друштвото.

(3) Ликвидаторите го пријавуваат продолжувањето на постоењето на друштвото заради упис во трговскиот регистар. При пријавувањето се должни да докажат дека се уште не е започната распределбата на имотот на друштвото меѓу содружниците, односно меѓу акционерите.

Објавување на бришењето

Член 705

По завршувањето на постапката за ликвидација, ликвидаторот веднаш поднесува пријава за бришење на друштвото во трговскиот регистар и го известува овластениот депозитар дека акциите на акционерското друштво и командитното друштво со акции се поништени и дава налог за затворање на акционерската книга.

ШЕСНАЕСЕТТА ГЛАВА НЕАКТИВНИ СУБЈЕКТИ

Постапка на утврдување статус неактивен субјект

Член 706

(1) Трговци поединци и трговски друштва кои не вршеле никаква трговска дејност, односно дејност која според природата и обемот на дејствување може да се смета за трговска во претходната година се должни до Централниот регистар на Република Северна Македонија, покрај писмено известување дека не биле активни, да достават и годишни финансиски извештаи со податоци на пропишани обрасци најдоцна до последниот ден од истекот на законскиот рок за кој се поднесуваат годишните финансиски извештаи согласно со одредбите од овој закон.

(2) Над субјектите од ставот (1) на овој член се спроведува постапка на утврдување неактивен субјект согласно одредбите од овој член. .

(3) Централниот регистар на Република Северна Македонија прибележува во својата евиденција дека над субјектот се води постапка на утврдување статус неактивен субјект и електронски ја известува Управата за јавни приходи за секој субјект за кој утврдил дека ги исполнува условите од ставот (1) од овој член. .

(4) Управата за јавни приходи поведува постапка на утврдување статус неактивен субјект, за субјектите од ставот (1) од овој член, за кои била електронски известена согласно со ставот (3) на овој член. Во постапката, Управата за јавни приходи утврдува дали во периодот за кој не биле поднесени годишни финансиски извештаи субјектот:

1) реализирал зделки по кој било основ преку платежна сметка отворена кај давател на платежни услуги (вклучително и ако е остварен само прилив на средства) или

2) на друг начин располагаал со своите средства и имот што Управата за јавни приходи го утврдила при вршење на работите од нејзиниот делокруг на надлежност.

(5) Во случај кога кај субјектот како должник постои одлив на средства или пренос на имот по основ присилна наплата, односно извршување, истото не може да се третира како активност на субјектот во постапката на утврдување статус неактивен субјект.

(6) Управата за јавни приходи донесува решение за утврдување статус неактивен субјект доколку кај субјектот над кој спровела постапка согласно со ставот (4) на овој член утврди дека не се исполнети условите определени во ставот (4) на овој член. Управата за јавни приходи електронски веднаш го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија дека на друштвото му е определен статус неактивен субјект, заради негово евидентирање.

(7) Ако Управата за јавни приходи во постапка на утврдување статус неактивен субјект констатира дека не се исполнети условите за неактивен, со решение го задолжува субјектот во рок од 30 дена од донесувањето на решението за деловната година повторно да достави до Централниот регистар на Република Северна Македонија годишни финансиски извештаи, со претходно извршена ревизија од овластен ревизор.

(8) Ако Управата за јавни приходи утврди дека постојат одредени отстапувања на податоците во годишните финансиските извештаи доставени до Централниот регистар на Република Северна Македонија во однос на податоците доставени до Управата за јавни приходи, со решение го задолжува субјектот во рок од 30 дена од донесувањето на решението за деловната година повторно да достави до Централниот регистар на Република Северна Македонија годишни финансиски извештаи, со претходно извршена ревизија од овластен ревизор.

(9) Управата за јавни приходи за донесените решенија согласно со ставовите (7) и (8) на овој член, електронски го известува Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(10) Централниот регистар на Република Северна Македонија ги брише од единствениот трговски регистар субјектите од ставот (2) на овој член за кои е утврдено дека три години по ред се неактивни субјекти согласно со одредбите од овој член.

(11) Доколку Централниот регистар на Република Северна Македонија по применото известување за донесени решенија од ставот (9) од овој член утврди дека во рок од една година од денот на објавата од ставот (1) од член 707 од овој закон друштвото поднело годишни финансиски извештаи, со што станал активен субјект, Централниот регистар на Република Северна Македонија ја запира постапката за бришење на субјектот и за истото ќе ја извести Управата за јавни приходи.

Постапка на бришење неактивни субјекти од надлежен регистар

Член 707

(1) Централниот регистар на Република Северна Македонија е должен во рок од 30 дена по настапувањето на условите за бришење неактивен субјект, во постапка согласно со членот 706 од овој закон, на својата официјана интернет страница да објави соопштение за тоа и да спроведе постапка за негово бришење. Во соопштението се наведува називот на трговското друштво, неговиот ЕМБС и

седиштето причината за бришење известувањето за правните последици од бришењето и рокот за постапување по известувањето. Истовремено со соопштението се повикуваат законските застапници, односно лицата и органите овластени за управување, застапување и надзор на субјектот, содружниците, како и доверителите (овластени подносител) во рок од една година од денот на објавувањето на соопштението да поднесат предлог за стечај согласно со пропис со кој се уредува инсолвентноста или предлог за ликвидација согласно со овој закон и за тоа писмено да го известат Централниот регистар на Република Северна Македонија. За објавеното соопштение Централниот регистар на Република Северна Македонија ја известува јавноста најмалку преку еден печатен медиум кој излегува на целата територија на Република Северна Македонија и на националниот радио и телевизиски јавен сервис.

(2) Доколку во рокот определен во ставот (1) на овој член, Централниот регистар на Република Северна Македонија не добие известување за поднесен предлог за ликвидација, односно предлог за отворање стечајна постапка од страна на овластен подносител, го брише субјектот и бришењето го објавува на својата официјана интернет страница, а кога се работи за трговски друштва, во објавата се повикуваат и содружниците, односно акционерите на бришаните друштва да го распределат имотот на друштвото меѓу себе согласно со ставот (4) на овој член.

(3) Доколку Централниот регистар на Република Северна Македонија во рок од една година од истекот на рокот од ставот (1) на овој член, не добие решение за отворање стечајна постапка, односно не е отворена постапка за ликвидација согласно со одредбите од овој закон, Централниот регистар на Република Северна Македонија го брише субјектот и бришењето го објавува на својата официјана интернет страница, а кога се работи за трговски друштва, во објавата се повикуваат и содружниците, односно акционерите на бришаните друштва да го распределат имотот на друштвото меѓу себе согласно со ставот (4) на овој член.

(4) Движниот имот на трговските друштва (парични средства, хартии од вредност, удели) избришани во согласност со овој член се распределува во рок од една година од денот на донесувањето на решението за бришење. Недвижниот имот се распределуваат во рок од десет години од денот на донесувањето на решението за бришење. Доколку по истекот на овие рокови не дојде до распределба на имотот на друштвото, односно до распределба на новопронајден имот истиот се пренесува во сопственост на Република Северна Македонија, со обврска движниот имот да се чува една година, а недвижниот имот и паричните средства десет години. Во овој рок основачите имаат право во судска постапка да ја докажуваат сопственоста на имотот и да бараат враќање на истиот.

(5) Централниот регистар на Република Северна Македонија секој месец на својата официјана интернет страница објавува преглед на трговци поединци и трговски друштва кои согласно со овој член се избришани од трговскиот регистар во текот на претходниот месец, врз основа на кој надлежните органи и институциите постапуваат во рамките на нивните надлежности.

ШЕСТИ ДЕЛ СТОПАНСКА ИНТЕРЕСНА ЗАЕДНИЦА

Поим

Член 708

(1) Две или повеќе физички и правни лица можат меѓу себе за неопределено или определено време да основаат стопанска интересна заедница со цел да го олеснат и да го унапредат вршењето на трговските дејности кои го сочинуваат предметот на нивното работење и да го зголемат или подобрат нивниот резултат.

- (2) Лицата од ставот (1) на овој член можат да бидат асоцијативен член во соодветна стопанска интересна заедница основана во странство.
- (3) Стопанската интересна заедница не може да биде член на друга стопанска интересна заедница.

Предмет на работење

Член 709

Предметот на работење на стопанската интересна заедница може да биде само во врска со трговските дејности коишто ги вршат членовите и можат да бидат само помош на тие активности.

Цели за основање

Член 710

- (1) Стопанската интересна заедница за себе не остварува добивка. Добивката што се остварува како резултат од нејзиното работење се смета за добивка на членките на стопанската интересна заедница и се распределува меѓу нив според условите утврдени во договорот за основање, а ако таква одредба нема, ќе се дели на еднакви делови.
- (2) Правата на членовите на стопанска интересна заедница не можат да бидат претставени со хартии од вредност.
- (3) Одредбата во договорот за основање или одлуката којашто ќе биде спротивна на ставовите (1) и (2) од овој член е ништовна.

Својство на правно лице

Член 711

Стопанската интересна заедница стекнува својство на правно лице со денот на уписот во трговскиот регистар.

Одговорност на членовите

Член 712

- (1) Членовите на стопанската интересна заедница одговараат за обврските што ги презела заедницата со целокупниот свој имот. Ако со третото лице - содоговорник поинаку не е договорено, одговорноста на членовите е солидарна.
- (2) Доверител на заедницата може да бара намиравање на побарувањето на стопанската интересна заедница од нејзините членови, ако не успеал побарувањето да го наплати од самата заедница.

Содржина на договорот за основање

Член 713

- (1) Стопанска интересна заедница се основа со договор за основање на стопанската интересна заедница (во натамошниот текст: договор за заедница).
- (2) Со договорот за заедницата се определува нејзината организација. Договорот се составува во писмена форма и се објавува на начин пропишан за објавување на договорот за друштвата.
- (3) Договорот за заедницата ги содржи одредбите особено за:

- 1) називот на стопанската интересна заедница во кој на почетокот или на крајот се содржани зборовите „стопанска интересна заедница“, освен ако тие зборови не се на друг начин содржани во називот на заедницата;
  - 2) името, фирмата или називот, правната форма, седиштето на друштвата и, ако постои, бројот на уписот во трговскиот регистар на секој член на стопанската интересна заедница;
  - 3) времето на траење на стопанската интересна заедница;
  - 4) предметот на работење на стопанската интересна заедница;
  - 5) седиштето на стопанската интересна заедница;
  - 6) начинот на одлучувањето;
  - 7) органите на управување и нивната надлежност;
  - 8) поблиско уредување на пристапувањето, истапувањето и исклучувањето од стопанската интересна заедница и
  - 9) контролата на работењето на стопанската интересна заедница.
- (4) Сите измени на договорот за заедницата се вршат и објавуваат под исти услови, како и при склучувањето на договорот.

Членови и нивниот прием

Член 714

- (1) Членови на стопанска интересна заедница можат да бидат лица кои вршат некоја од дејностите определени во член 4 од овој закон. Во стопанска интересна заедница можат да членуваат и лица кои се занимаваат со слободни занимања, а немаат статус на трговец.
- (2) Стопанската интересна заедница за време на своето постоење може да прима нови членови. Одлуката за прием на нов член ја донесува едногласно собранието на стопанската интересна заедница.
- (3) Новиот член одговара за обврските на стопанската интересна заедница вклучувајќи ги и оние кои настанале од работењето пред неговиот прием во стопанската интересна заедница. Само со одлука за прием во стопанската интересна заедница новиот член може да биде ослободен од одговорноста за обврските на стопанската интересна заедница настанати пред неговиот прием.

Истапување и исклучување на член

Член 715

- (1) Член на стопанската интересна заедница може да истапи во согласност со условите предвидени со договорот за заедницата и под услов да ги исполнил обврските предвидени со договорот за заедницата или актите на собранието. Ако во договорот за заедницата не се предвидени услови за истапување од стопанската интересна заедница, истапувањето се врши договорно со посебен договор.
- (2) Член на стопанската интересна заедница може да биде исклучен поради причини определени во договорот за заедницата, но во секој случај, ако сериозно пропушти да ги изврши своите обврски или ако причини или предизвика сериозен прекин во работењето на стопанската интересна заедница или ако постои сериозна опасност да дојде до прекин во работењето. На барање на другите членови на стопанската интересна заедница, решение за исклучување донесува судот во вонпроцесна постапка.

Собрание

Член 716

- (1) Членовите на стопанската интересна заедница за заедничките работи одлучуваат на собрание на стопанската интересна заедница.
- (2) Собранието може да одлучува на седници или виртуелно преку интернет, гласање по електронска пошта или писмено, по факс или по телефонски пат. Начинот на свикување, работа, одлучување и евидентирање на одлуките на собранието се определува во договорот за заедницата.
- (3) Собранието е овластено да ги донесува сите одлуки вклучувајќи ја и одлуката за предвремено распуштање или продолжување на траењето на стопанската интересна заедница под условите определени во договорот за заедницата.
- (4) Со договорот за заедницата може да се предвиди сите одлуки или некои од нив да се донесуваат со кворум и мнозинство што со него се определени. Ако со договорот за заедницата не се определени кворумот и мнозинството со коешто се одлучува, одлуките се донесуваат едногласно.
- (5) Со договорот за заедницата може да се определи на определени членови да им се дадат и повеќе гласови, под услов еден член да не може да има мнозинство гласови. Ако договорот за заедницата за тоа нема одредби, секој член е претставен само со еден глас.
- (6) Собранието задолжително се состанува на барање на најмалку 10% од бројот на членовите на стопанската интересна заедница.

Управување

Член 717

- (1) Со стопанската интересна заедница управува еден или повеќе управители кои се избираат на начинот и според условите определени во договорот за заедницата.
- (2) Собранието го организира управувањето со стопанската интересна заедница и избира управител и ги определува овластувањата и условите за неговото отповикување, освен ако со договорот за заедницата поинаку не е определено.
- (3) За управител не може да биде избрано физичко лице коешто според овој закон не може да биде управител, член на орган на управување или на орган на надзор во трговско друштво.

Застапување

Член 718

- (1) Во односите спрема трети лица стопанската интересна заедница настапува преку управителот, определен со договорот за заедницата.
- (2) Управителот од ставот (1) на овој член може да остварува право и да презема права и обврски во правниот промет во рамките на предметот на работење на стопанската интересна заедница.
- (3) За обврските што ги презел управителот во однос на трети лица без ограничување одговора стопанската интересна заедница.

Надзор над работењето

Член 719

- (1) Членовите на стопанската интересна заедница надзорот над работењето над заедницата го вршат преку собранието и на други начини, определени со договорот за заедницата.
- (2) Секој член има право да добие информации за работењето на стопанската интересна заедницата од органот на управување и да ги прегледа деловните книги и другите документи на заедницата.

Престанување на стопанска интересна заедница

Член 720

Стопанската интересна заедница престанува со:

- 1) истекот на времето за коешто е основана;
- 2) остварувањето или гаснењето на нејзиниот предмет на работење;
- 3) одлука на нејзините членови под условите предвидени во договорот за заедницата; и
- 4) одлука на судот.

Ликвидација

Член 721

(1) Престанувањето на стопанската интересна заедница повлекува нејзина ликвидација. Правниот субјективитет на стопанската интересна заедница останува за потребите на ликвидацијата.

(2) Ликвидацијата се спроведува под услови и на начин определени во договорот за заедницата.

(3) Ако договорот за заедницата не содржи одредби за условите и за начинот на ликвидација, собранието на членовите на стопанската интересна заедница им назначува ликвидатор. Ако собранието не можело да пристапи кон негово назначување, судот го поставува ликвидаторот.

(4) По исплатата на долговите, вишокот на активата се дели меѓу членовите, под услови предвидени со договорот за заедницата.

(5) Ако договорот за заедницата не содржи одредби за начинот на којшто се врши ликвидацијата, делбата се врши на еднакви делови.

СЕДМИ ДЕЛ

СТРАНСКО ТРГОВСКО ДРУШТВО И СТРАНСКИ ТРГОВЕЦ - ПОЕДИНЕЦ

ПРВА ГЛАВА

СТРАНСКО ДРУШТВО И СТРАНСКИ ТРГОВЕЦ - ПОЕДИНЕЦ

Поим

Член 722

(1) Странско трговско друштво, според овој закон, е секое трговско друштво основано според правото во државата во којашто го има регистрирано седиштето (во натамошниот текст: странско друштво).

(2) Странски трговец - поединец, според овој закон, е секое физичко лице на кое тоа својство му е признато надвор од територијата на Република Северна Македонија, во државата чиј државјанин е, во којашто го има регистрирано седиштето и во којашто го води работењето на претпријатието.

Критериуми за припадност

Член 723

(1) Трговско друштво чиешто седиште, со договорот за друштвото или со статутот, е определено место надвор од Република Северна Македонија, во смисла од овој закон, има припадност на државата во којашто му е седиштето.

(2) Кога седиштето на друштвото, во согласност со ставот (1) од овој член не се наоѓа во Република Северна Македонија, друштвото се смета за домашно кога вистински со него се управува од место во Република Северна Македонија или кога

тоа се занимава со вршење на трговска дејност што целосно или во поголем дел се остварува во Република Северна Македонија.

(3) Трговско друштво, чиешто седиште не е определено со договорот за друштвото, односно со статутот, има припадност на државата во којашто се наоѓа местото од коешто вистински се управува со него.

Положба во работењето

Член 724

(1) Странските друштва и странските трговци - поединци работат според условите определени со закон и во работењето се изедначени на територијата на Република Северна Македонија со домашните физички и правни лица, освен ако со меѓународен договор или со закон за одделни видови друштва и за странските трговци - поединци со определен предмет на работење поинаку не е определено.

(2) Странско трговско друштво или странски трговец поединец е должен да организира подружница за вршење дејност на територијата на Република Северна Македонија, ако има регистрирано седиште, централна управа или главно место на вршење на дејност во друга држава чие право бара од трговските друштва и трговци поединци запишани во трговскиот регистар да организираат подружница за да можат да вршат дејност на нејзината територијата.

Правила за сродните друштва

Член 725

(1) На странските друштва, чијашто форма не е уредена со овој закон, соодветно се применуваат одредбите што се однесуваат на трговските друштва со најсродна форма. Сродноста се цени особено според начинот на кој содружниците ги внесуваат влоговите во друштвото, според начинот и обемот на одговорноста на содружниците за обврските и според организацијата.

(2) Ако странското друштво не може да се подведе ниту под една форма на трговско друштво предвидена со овој закон, се применуваат одредбите со коишто е уредено акционерското друштво.

Правен субјективитет

Член 726

(1) Правната и деловната способност (правниот субјективитет) на странското друштво се цени според законите на државата на којашто друштвото припаѓа.

(2) Деловната способност не може да биде поголема, а одговорноста не може да биде помала од онаа којашто законските прописи на Република Северна Македонија им ја признаваат, односно им ја наложуваат на домашните друштва од иста или за слична форма и предмет на работење, ниту странското друштво може, во поглед на правните работи што ги склучило или што мора да ги извршува во Република Северна Македонија, да се повикува на својата неспособност ако на неа не може да се повикува ниту домашното друштво од иста или сродна форма и предмет на работење.

Примена на правото

Член 727

(1) Во своето работење во Република Северна Македонија странското друштво работи според законите на Република Северна Македонија.

(2) Се смета дека странското друштво, чијашто подружница во Република Северна Македонија е запишана во трговскиот регистар, во поглед на правните работи што ги склучило или што мора да ги изврши во Република Северна Македонија, има правна и деловна способност како и домашно правно лице од иста или сродна форма и предмет на работење, иако според законите на државата на којашто му припаѓа не би постоело или не би ја имало таа деловна способност.

ВТОРА ГЛАВА ПОДРУЖНИЦИ И ПРЕТСТАВНИШТВА НА СТРАНСКИ ЛИЦА

Подружници и претставништва на странски друштва

Член 728

(1) Странското друштво има право да организира подружници и претставништва како свои организациони единици или на друг начин да врши определени работи и да презема обврски, да остварува право на пристап пред судовите и другите органи на Република Северна Македонија под условите определени со закон.

(2) Правното постоење и обемот на својата правна способност во случај на сомневање или оспорување го докажува странското друштво.

ОДДЕЛ 1 ПОДРУЖНИЦИ НА СТРАНСКИ ЛИЦА

Основање подружници

Член 729

(1) Странското друштво има право, преку својата подружница, да ги врши, според формата и предметот на работење, сите работи, да стекнува и да презема обврски, право на пристап пред судовите и другите органи на Република Северна Македонија под истите услови како и домашните друштва од иста или сродна форма и предмет на работење, освен ако со закон поинаку не е определено.

(2) Странското друштво, односно странскиот трговец - поединец, може со одлука во писмена форма да организира подружница во Република Северна Македонија само ако е запишано во регистарот на државата во којашто има седиште.

(3) Странски трговец - поединец може да организира само една подружница.

Упис во трговскиот регистар

Член 730

(1) Странското друштво, односно странскиот трговец - поединец го пријавува организирањето на својата подружница заради упис во трговскиот регистар според седиштето на подружницата.

(2) Кон пријавата се приложуваат:

1) изводот од регистарот во којшто е запишано странското друштво, односно странскиот трговец - поединец којшто ја организира подружницата, од којшто се гледа содржината и датумот на уписот;

2) преписот од договорот за друштвото или статутот, односно друг соодветен акт на овие акти, според законодавството на странската држава, заверен од страна на државен орган којшто е овластен за тоа според прописите на државата на којашто друштвото му припаѓа, како и уверение од странските власти дека поднесениот договор или статутот, односно друг соодветен акт на овие акти, според законодавството на странската држава, се уште е во сила. Ако според законите на

државата на којашто друштвото и припаѓа не се бара писмен договор или статут, односно друг соодветен акт на овие акти, според законодавството на странската држава, се приложува уверение од надлежното дипломатско-конзуларно претставништво на Република Северна Македонија дека друштвото постои, за тоа кои му се акционерите, односно содружниците и како одговараат за обврските, а за странскиот трговец - поединец дека не е бришан од регистарот;

3) списокот на лицата на кои им е доверено застапување на странското друштво и странскиот трговец - поединец во Република Северна Македонија, со назначување на нивното презиме и име, ЕМБГ, односно бројот на пасошот за странските физички лица и нивното државјанство и местото на живеење. Кон списокот се поднесува и доказ дека тие лица се уредно назначени според актите на друштвото и законските прописи на државата на која друштвото и припаѓа;

4) одлуката на надлежниот орган на странското друштво и странскиот трговец - поединец за организирање на подружницата;

5) извештајот за бонитетот на странското друштво и странскиот трговец - поединец, издаден од надлежен државен орган или од овластен ревизор, според прописите на државата на којашто и припаѓа странското друштво и странскиот трговец - поединец;

6) описот на дејностите и работите што ќе ги врши подружницата и

7) податоците за хартии од вредност и други обезбедувања на товар на имотот на трговското друштво кој се наоѓа во таа држава членка на Европската Унија и

8) ако, со закон, е определено доставување дозвола, одобрение или друг акт, со пријавата се приложува и тој доказ.

(3) Пред уписот на подружницата во трговскиот регистар, лицето што донело одлука за организирање на подружница во Република Северна Македонија не смее да работи преку подружницата.

(4) Уписот на другите видови организациони единици се врши на начинот и според условите определени во актот од членот 729 став (2) од овој закон.

(5) Подружницата е должна измените и дополнувањата на запишаните податоци во трговскиот регистар, односно сите промени што настанале кај странското друштво, односно кај странскиот трговец - поединец што ја организирале подружницата да ги пријави заради упис во трговскиот регистар.

(6) Подружницата е должна да ги објавува секоја година, годишните финансиски извештаи на странското трговско друштво, односно странскиот трговец - поединец што ја организирале подружницата најмалку во еден дневен весник и да ги достави до Централниот регистар на Република Северна Македонија.

Повеќе подружници

Член 731

(1) Ако странското друштво во Република Северна Македонија основа повеќе подружници, во пријавата за упис во трговскиот регистар се означува подружницата којашто во поглед на работењето во Република Северна Македонија се смета за главна подружница (македонска централа).

(2) Другите подружници коишто ги организира странското друштво во Република Северна Македонија се сметаат како подружници на главната подружница.

(3) Во фирмата на подружницата се назначува која е главна подружница, односно се наведува редниот број на другите подружници според нивниот редослед.

(4) На подружница организирана од странско лице соодвенто се применува членот 68 од овој Закон.

Настап во правниот промет

Член 732

Подружницата настапува во правниот промет од името и за сметка на странското друштво, односно странскиот трговец - поединец, при што мора да ја употребува фирмата и седиштето на странското друштво, односно странскиот трговец - поединец, како и името на подружницата.

Одговорност во правниот промет

Член 733

(1) За обврските настанати со работењето на подружницата, странското друштво, односно странскиот трговец - поединец одговара со целиот свој имот.

(2) Ако странското друштво, односно странскиот трговец - поединец којшто ја организирал подружницата е запишан во регистарот на државата во којашто има седиште помалку од две години од денот на поднесеното барање за организирање подружница, до истекот на две години од денот на организирањето, за обврските настанати од работењето на подружницата, покрај одговорноста од ставот (1) на овој член, неограничено и солидарно одговараат основачите на странското друштво, односно странскиот трговец - поединец.

Застапници

Член 734

(1) За секоја подружница, странското друштво, односно странскиот трговец поединец назначува еден или повеќе застапници кои, во поглед на таа подружница, го застапуваат во неговото работење во Република Северна Македонија. Странското друштво може истите застапници да ги назначи и за повеќе подружници.

(2) Во согласност со овој закон, застапниците на главната подружница се застапници на другите подружници и кога за нив се назначени и други застапници.

Трговски книги

Член 735

(1) Странското друштво според формата и предметот на работење, односно странскиот трговец - поединец, се должни за своето работење во Република Северна Македонија, преку подружницата, да водат трговски книги.

(2) Подружницата на странското друштво, односно на странскиот трговец - поединец мора да ги објавува, секоја година, годишните финансиски извештаи и ревизорскиот извештај, прибелешките во трговскиот регистар или во друг соодветен регистар коишто се однесуваат на запишани податоци во регистарот, а коишто се измениле, стечај или други прибелешки коишто се значајни за финансиската положба на странското друштво, односно на странскиот трговец - поединец.

Престанување на подружница

Член 736

(1) Подружницата на странското друштво, односно на странскиот трговец - поединец престанува кога ќе престане странското друштво или кога ќе истече времето на коешто е основана.

(2) Судот, по предлог на лице коишто има правен интерес, може да одлучи подружницата да престане и ако:

1) утврди дека странското друштво, односно странскиот трговец - поединец во државата на којашто и припаѓа од кои било причини престанало или му било забрането вршењето на предметот на работење што го врши во Република Северна

Македонија или на подружницата и е забрането да ја врши дејноста од надлежен државен орган на Република Северна Македонија;

2) странското друштво, односно странскиот трговец - поединец за три месеца од повикот на судот не постави застапници на подружницата според прописи, според статутот или според договорот за друштвото или според дозволата;

3) странското друштво, односно странскиот трговец - поединец требало да вложи средства, но не ги вложило или се повлекло во целост или делумно од вложувањето и

4) доверителот докаже дека своето побарување, коешто произлегува од работењето на странското друштво, односно странскиот трговец - поединец што ја организирале подружницата во Република Северна Македонија, не може да го наплати.

(3) Ако престане главната подружница, а продолжуваат со работа другите подружници, странското друштво определува нова главна подружница и ја пријавува за упис во трговскиот регистар.

Ликвидација на подружница

Член 737

(1) Ако странското друштво, односно странскиот трговец - поединец не постави ликвидатори, ликвидацијата на подружницата ја спроведуваат застапниците.

(2) На ликвидација на подружница на странски лица соодветно се применуваат одредбите од петнаесетата глава на овој закон што се однесуваат на ликвидација на друштво.

(2) Доверителите кои имаат побарувања спрема странското друштво, односно спрема странскиот трговец - поединец, од нивното работење преку подружницата што престанала, во ликвидацијата имаат првенство во намирувањето пред другите доверители.

(3) Ликвидација на подружница на странско друштво, односно на странски трговец-поединец не мора да се спроведе ако подружницата со сиот имот во Република Северна Македонија за шест месеца по престанувањето на странското друштво се преобрази во трговско друштво со форма определена со овој закон и со седиште во Република Северна Македонија или ако во истиот рок ја преземе, со сиот имот, кое било правно, односно физичко лице во Република Северна Македонија.

Одговорност за штета

Член 738

(1) Одредбите од овој закон за одговорноста за штета што се применуваат на домашните друштва според нивната форма соодветно се применуваат и на подружниците на странските друштва, односно на странскиот трговец - поединец. Застапниците и ликвидаторите, во поглед на одговорноста, се изедначени со членовите на органот на управување, односно на управителот и со ликвидаторите.

(2) Одредбите од овој закон за одговорноста на членовите на органот на управување, на управителот, односно на ликвидаторот соодветно се применуваат и на застапниците и ликвидаторите на подружница на странско друштво.

(3) Лицата кои како застапници ги повредуваат одредбите од овој закон одговараат за штета солидарно. Со нив солидарно одговара и странското друштво, односно странскиот трговец - поединец.

ОДДЕЛ 2 ПРЕТСТАВНИШТВО

Член 739

(1) Странско друштво, коешто има право да врши трговска дејност според националното законодавство може да организира трговско претставништво во Република Северна Македонија.

(2) Претставништвото нема својство на правно лице и не може да врши трговска дејност.

(3) Начинот, постапката на уписот и органот кај којшто се врши упис на претставништвата ги пропишува Владата на Република Северна Македонија.

ОСМИ ДЕЛ ЗАШТИТА НА ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ

Член 740

Во трговскиот регистар се врши собирање, анализирање, проценување, оценување, користење, пренесување, чување и бришење лични податоци под услови и на начин утврдени со овој и посебен закон

Член 741

Лични податоци, во смисла на овој закон, се лично име, податоци за раѓање (ден, месец, година и место), живеалиште или престојувалиште, единствен матичен број, адреса на живеење и државјанство, како и други податоци преку кои директно или индиректно може да се идентификува одредено лице.

Член 742

(1) Во трговскиот регистар се собираат лични и други потребни податоци од субјекти, надлежни државни органи, јавни институции, установи, меѓународни организации, правни и физички лица.

(2) Во Трговскиот регистар се водат евиденции за:

1) Овластени лица на субјектите на упис

2) Евиденциите од точката 1) од овој став, содржат лични податоци согласно со овој закон и други податоци и информации за носителот на личните податоци и за трето лице.

Член 743

Евиденцијата од членот 742 од овој закон може да биде структурирана и да се води како евиденции за овластени лица во субјектите на упис.

Член 744

(1) Податоците за кои Централен регистар води евиденции согласно со членовите 742 и 743 од овој закон се користат за извршување на својата надлежност утврдена со овој или посебен закон, како и за статистички и аналитички цели.

(2) Лични податоци можат да се доставуваат до субјекти, надлежни државни органи, јавни институции, установи, меѓународни организации, склучени меѓународни договори и други правни и физички лица во согласност со закон.

Член 745

Лични податоци можат да се користат согласно со целите пропишани со овој закон или со посебен закон согласно прописите со кои се уредува заштитата на личните податоци.

Член 746

Личните податоци внесени во евиденциите од членовите 742 и 743 од овој закон веднаш се бришат во случаите кога ќе се утврди дека не се точни или престанале причините, односно условите заради кои личниот податок е внесен во евиденцијата.

Член 747

Податоците содржани во евиденциите од членовите 742 и 743 од овој закон, од нивното внесување, се до нивното бришење смеат да се разменуваат под услови и на начин предвидени со овој закон и со посебен закон.

Член 748

Податоците од евиденциите од членовите 742 и 743 од овој закон се чуваат трајно, освен ако со друг закон не е поинаку пропишано.

ДЕВЕТТИ ДЕЛ КОНТРОЛА И НАДЗОР

Член 749

(1) Контролата и надзорот врз трговецот - поединец, трговските друштва, стопанската интересна заедница и подружницата организирана од странско друштво, односно од странски трговец - поединец ја вршат инспекциски служби во рамките на надлежностите определени со закон.

(2) При вршењето надзор инспекциските служби од ставот (1) на овој член поднесуваат барање за поведување на прекршочна постапка, доколку е сторен прекршок во врска со одредбите од овој закон.

(3) Доколку друштвото нема запишана адреса на електронско сандаче за прием на писмена, известувањето се објавува на официјаната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија.

(4) Известувањето објавено на официјаната интернет страница на Централниот регистар на Република Северна Македонија се смета дека е уредно извршено по истекот на рокот од осум дена од денот на објавувањето.

Член 750

Ако надлежниот инспектор утврди дека трговецот поединец започне со вршење на дејност пред да биде запишан во трговскиот регистар ќе донесе решение за привремена забрана за вршење на дејност во траење од 15 дена (член 13 став (1)).

Член 751

За прекршоците утврдени во членовите 773, 774 и 775 надлежен орган за поведување прекршочна постапка е надлежниот регулатор од областа на пазарот на капитал.

ДЕСЕТТИ ДЕЛ ПРЕКРШОЧНИ САНКЦИИ

Член 752

Глоба во износ од 250 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на трговец - поединец, ако:

- 1) регистрира повеќе од една фирма (член 13 став (4));
- 2) преносот на фирмата на трето лице ќе го изврши спротивно на одредбите од овој закон (член 15 став (2)) и истиот не го запише во трговскиот регистар (член 15 став (4));
- 3) престанувањето на работењето не го пријави на органот надлежен за јавни приходи (член 17 став (1)) и не поднесе пријава за бришење на уписот во трговскиот регистар (член 18 став (2));
- 4) започне со вршење на дејност пред да биде запишан во трговскиот регистар (член 13 став (1));
- 5) започне со вршење на дејност пред добивање одобрение од надлежен орган за исполнување на пропишаните услови за вршење на дејноста (член 68 став (1)) и
- 6) презема правни работи и дејствија надвор од предметот на работење, запишан во трговскиот регистар (член 69 став (1));

Член 753

Во случај повторно сторување на прекршокот од членот 752 став (1) точки 5 и 6 од овој закон, на трговецот поединец покрај глобата од членот 752 од овој закон, ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење дејност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 754

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на трговското друштво, ако:

- 1) започне со вршење дејност пред запишувањето во трговскиот регистар и пред добивањето одобрение од надлежен орган за исполнување на пропишаните услови за вршење на таа дејност ако е тоа определено со закон (член 68);
- 2) не ги стори достапни информациите во согласност со член 10 од овој закон;
- 3) во своето работење фирмата не ја употребува како што е запишана во трговскиот регистар (член 57 став (1)) или употребува скратен назив на фирмата, а истиот не е запишан во трговскиот регистар (член 57 став (3));
- 4) без изречна согласност на излезниот содружник или неговите наследници ја употребува старата фирма (член 58);
- 5) не ја пријави промената на седиштето во трговски регистар (член 66 став (3));
- 6) не исплати дивиденда во рокот утврден со членот 549 став (5) од овој закон;
- 7) одлуката за плаќање дивиденда не ги содржи податоците пропишани со членот 552 став (1) од овој закон;
- 8) не изврши уплата на паричниот влог во рокот определен со овој закон (член 182 став (5));
- 9) не избере управител, односно орган на управување или надзор во рокот определен со овој закон (член 232 став (2));

10) стекне повеќе од 10% од акциите или уделите во акционерското друштво, друштвото со ограничена одговорност и во командитното друштво со акции со седиште во Република Северна Македонија или мнозинско учество во друго друштво или ако откако тоа мнозинското учество се намали, а за тоа не го извести другото друштво или тоа на пропишан начин не го објави (член 576):

11) на барање на акционер или на надворешен акционер не го извести за се што е значајно во врска со друштвото со кое склучува договор за водење на работите или договор за пренос на добивката (член 582 став (5)):

12) ако не поднесе пријава за упис на договорот меѓу друштвата или неговиот престанок во трговскиот регистар (член 583 став (1) и член 587) и

13) ако управниот одбор, односно извршните членови на одборот на директори, на пропишан начин не ја објават правосилната судска одлука за отпремнина на надворешните акционери (член 593 став (4)).

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 755

(1) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на друштвото за прекршок од членот 754 став (1) точки 1), 3), 5), 6), 10), 11), 12) и 13) од овој закон.

(2) Прекршочна санкција забрана за вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото за прекршок од членот 754 став (1) точки 1), 3), 5), 6), 10), 11), 12) и 13) од овој закон.

Член 756

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на јавно друштво, ако:

1) врши дејност којашто, како занимање, може да ја врши лице кое има соодветна квалификација, а меѓу содружниците или вработените нема лице со соодветна квалификација (член 105);

2) содружниците кои не се управители ги лиши од правата (член 124) и

3) ако не го пријави за упис во трговскиот регистар престанувањето на друштвото (член 142).

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во јавното друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 757

Прекршочна санкција забрана за вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице во јавното друштво за прекршок од членот 755 став (1) точки 2) и 3) од овој закон.

Член 758

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на друштво со ограничена одговорност, ако:

- 1) трошоците и наградите за учество во основање на друштвото не се исплатат од добивката во согласност со членот 176 став (3) од овој закон;
  - 2) секоја промена на податоците, секое пристапување и истапување на содружник од друштвото не ја пријави за упис во трговскиот регистар со пријава (член 178 став (4));
  - 3) имотот на друштвото, којшто е потребен за зачувување на основната главнина, се исплати на содружник (член 188 став (2));
  - 4) не води книга на удели, во согласност со членот 191 став (1) од овој закон, односно книгата на удели не ја води ажурно и точно (член 191 став (2));
  - 5) врз основа на одлука на судот, во рок од три дена од денот на приемот на решението, не ја изврши одлуката и не го внесе уписот во книгата за удели (член 192 став (4));
  - 6) не го поднесат извештајот од извршената ревизија од овластени ревизори до собирот на содружниците (член 226 став (3));
  - 7) органот на управување е составен спротивно на членот 227 од овој закон;
  - 8) не изготват годишни финансиски извештаи и годишен извештај за работата на друштвото од претходната деловна година или ако бидат изготвени, а не ги поднесат на собирот на содружниците, односно на собранието во роковите определени со овој закон (член 239 став (2));
  - 9) надзорниот одбор, односно контролорот се составени спротивно на членот 245 од овој закон;
  - 10) во своите деловни објави и прописи го споменува зголемувањето на основната главнина пред објавувањето на одлуката во трговскиот регистар (член 261 став (4));
  - 11) изврши исплата на содружниците врз основа намалување на основната главнина пред уписот на измените на договорот за друштвото во трговскиот регистар (член 268 став (1));
  - 12) не го пријави за упис во трговскиот регистар престанувањето на друштвото (член 273 став (1));
  - 13) не поднесле пријава за упис во трговскиот регистар на преобразбата на друштвото од една во друга форма (член 610 став (1)) и
  - 14) друштвото останало без управител, а содружниците на друштвото не одржале собир на содружници и не избрале управител на друштвото во рок определен во членот 232 став (2) од овој закон.
- (2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото со ограничена одговорност за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 759

(1) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на друштво со ограничена одговорност за прекршок од членот 758 став (1) точки 2), 6), 8) и 12) од овој закон.

(2) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење до една година сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото за прекршок од членот 758 став (1) точки 2), 6), 8) и 12) од овој закон.

Член 760

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на поедноставено друштво со ограничена одговорност, ако:

1) не го обезбеди соодветниот износ на задложителна резерва согласно со членот 168 став (3) од овој закон и

2) ја употреби задолжителната резерва, спротивно на членот 168 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во поедноставено друштво со ограничена одговорност, за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 761

(1) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на поедноставеното друштво со ограничена одговорност за прекршоците од членот 760 од овој закон.

(2) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење до една година сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице во друштвото, за прекршоците од членот 760 од овој закон.

Член 762

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на акционерско друштво, ако:

1) пред уписот на основањето на друштвото во трговскиот регистар издало акции (член 323 став (1));

2) не ги чува актите и документите во седиштето на друштвото, предвидени во членот 340 од овој закон;

3) ги лиши акционерите од правото на информирање (член 341);

4) им ветуваат или им исплатуваат камати на акционерите (член 349 став (2));

5) известувањето за откупот на акциите не се објави во „Службен весник на Република Северна Македонија“ (член 360 став (5));

6) одлуката на собранието за избор на одбор на директори или на надзорен одбор не ја пријави за упис во трговскиот регистар (член 365 став (5));

7) членовите на одборот на директори, односно надзорниот одбор не постапиле согласно со членот 373 став (2) и став (3) од овој закон;

8) обврската, во случај на загуба, презадолженост или неспособност за плаќање не ја извршува во согласност со членот 380 став 4 од овој закон;

9) не поднесе пријава за упис во трговскиот регистар на отповикани или избрани членови од одборот на директори или надзорниот одбор (член 389 став (5));

10) управниот одбор не поднесе пријава за упис во трговскиот регистар на членови на управниот одбор овластени за застапување на друштвото (член 413 став (3));

11) акционерот не добие известување согласно со членот 467 став (1) од овој закон;

12) поканата, односно јавниот повик не ги содржи податоците од членот 427 став (1) од овој закон;

13) материјалите не се достапни за акционерите согласно со членот 427 став (3) од овој закон;

- 14) органот на управување не ја достави на Централниот регистар на Република Северна Македонија правосилната одлука за да се изврши упис во трговскиот регистар (член 476 став (1));
  - 15) не го пријави извршеното зголемување на основната главнина заради упис во трговскиот регистар (членови 498 став (1), 500 став (2), 504 ставови (1) и (2) и 507 став (1));
  - 16) не ја пријави одлуката за намалување на основната главнина и извршеното намалување на основната главнина заради упис во трговскиот регистар (член 510 став (1) и 517 став (1));
  - 17) не поднесе пријава заради упис во трговскиот регистар на одлуката за престанување на друштвото (член 520 став (1)) и
  - 18) не поднесе пријава за упис во трговскиот регистар на преобразбата на друштвото од една во друга форма (член 610 став (1)).
- (2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во акционерското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 763

- (1) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на акционерското друштво за прекршок од членот 762 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 8, 17 и 18 од овој закон.
- (2) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење до една година сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице на друштвото за прекршок од членот 762 став (1) точки 1, 2, 3, 4, 8, 17 и 18 од овој закон.

Член 764

- (1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на членовите на органот на управување на акционерско друштво, ако:
  - 1) Годишниот извештај за работа на друштвото не ги содржи пропишаните податоци со членот 358 став (1) од овој закон;
  - 2) не го свикаат годишното собрание согласно со членот 422 став (1) од овој закон;
  - 3) Годишниот извештај за работа на друштвото не ги содржи пропишаните податоци со членот 422 став (7) од овој закон;
  - 4) не свикаат собрание на друштвото на барање на акционер согласно со членот 424 од овој закон;
  - 5) не го свикаат собранието согласно со начините на свикнување од членот 426 од овој закон;
  - 6) не го стават на дневен ред барањето од членот 431 став (6) од овој закон, освен во случаите од ставот (7) на овој член;
  - 7) не постапат согласно со членот 431 став (9) и став (10) од овој закон;
  - 8) не провериле дали пријавените акционери од списокот, се евидентирани во акционерската книга согласно со членот 432 став (3) од овој закон;
  - 9) извештаите за состојбата со имотот, во излагањата и известувањата кои ги даваат на собранието на акционери, односно собирот на содружници неточно ги прикажуваат или ги прикриваат состојбите на друштвото, вклучувајќи ги и односите со поврзаните друштва;
  - 10) во објаснувањата и известувањата кои им ги даваат на овластените ревизори за друштвото или за друштвата кои се поврзани со тоа друштво даваат неточни податоци или неточно ги прикажуваат приликите на друштвото и
  - 11) нема да постапат според одредбите од членот 580 став (4) и членот 597 став (1) од овој закон.

(2) Во случај повторно сторување на прекршоците од ставот (1) на овој член, на членовите на органот на управување, покрај глобата од ставот (1) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 765

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на неизвршните членови на одборот на директори, односно на членовите на надзорниот одбор на акционерското друштво, ако:

1) не го свикаат годишното собрание согласно со членот 422 став (3) од овој закон и

2) не свикаат собрание на друштвото на барање на акционер согласно со членот 424 од овој закон.

(2) Во случај повторно сторување на прекршоците од ставот (1) на овој член, на неизвршните членови на органот на управување покрај глобата од ставот (1) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 766

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на извршниот член на одборот на директори, односно членот на управниот одбор на акционерското друштво, ако:

1) на барање на акционерот не му издаде копија од записник од собранието на акционери согласно со членот 468 став (4) од овој закон.

(2) Во случај повторно сторување на прекршокот од ставот (1) на овој член, на извршните членови на органот на управување покрај глобата од ставот (1) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 767

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече за прекршок на управител, член на орган на управување, надзорен одбор, раководно лице и акционер, кои имаат статус заинтересирана страна според членот 525 од овој закон, ако не постапат согласно со членот 527 од овој закон.

(2) Во случај повторно сторување на дејствието од ставот (1) на овој член, на управител, член на орган на управување, надзорен одбор, раководно лице и акционер, кои имаат статус заинтересирана страна според членот 525 од овој закон, покрај глобата од ставот (1) на овој член, ќе им биде изречена и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече на акционерското друштво, ако не постапи согласно со членот 527 од овој закон.

(4) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во акционерското друштво за дејствието од ставот (3) на овој член.

(5) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на акционерското друштво, за прекршок од став (3) на овој член.

(6) Прекршочна санкција забрана за вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на одговорното лице во акционерското друштво, за прекршок од ставот (3) на овој член.

Член 768

(1) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластен депозитар ако на акционерот не му овозможи увид во акционерската книга, односно не му издаде фотокопија од податоците запишани во акционерската книга на друштвото (член 289 ставови (6) и (7)).

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице на овластен депозитар во согласност со членот 289 ставови (6) и (7) од овој закон.

Член 769

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на командитното друштво, ако:

1) уписот на командитното друштво со акции во трговскиот регистар е извршен спротивно на членот 536 од овој закон и

2) не поднесле пријава за упис во трговскиот регистар на преобразбата на друштвото од една во друга форма (член 610 став (1)).

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 770

(1) Прекршочна санкција - забрана за вршење дејност во траење од три месеци до две години, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече на командитно друштво со акции за прекршок од членот 769 став (1) од овој закон.

(2) Прекршочна санкција забрана за вршење дејност во траење до една година сметајќи од денот на правосилноста на одлуката ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице на друштвото за прекршок од членот 769 став (1) од овој закон.

Член 771

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, регистриран како странско трговско друштво, во зависност од неговото класифицирање според законот во државата каде што е основан, ако врши дејност на подрачјето на Република Северна Македонија без основање подружница, а бил должен да ја организира согласно со одредбите на членот 724 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во странското трговското друштво за дејствието од ставот (1) на овој член.

Член 772

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, ако на својата официјална интернет страница не ги објави податоците определени во членот 426 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 773

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на друштво, ако акциите стекнати согласно со членот 356 став (1) од овој закон, претходно не биле понудени за продажба во рокот од членот 356 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствието од ставот (1) на овој член.

Член 774

(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на членовите на органите на управување на друштвото кои гласале за одобрување на зделка со заинтересирана страна, спротивно на одредбите од членот 529 став (1) од овој закон.

(2) Во случај на повторно сторување на прекршокот од ставот (1) на овој член, на членовите на органот на управување покрај глобата од ставот (1) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 775

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на акционерското друштво, ако реализирало зделка со заинтересирана страна, пред да добие мислење од овластен ревизор за истото, спротивно на одредбите од членот 529 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 776

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на акционерско друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, доколку органот на управување не даде изјава за примена на кодексот за корпоративно управување, во согласност со членот 423 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на членовите на надзорниот одбор, односно на неизвршните членови на одборот на директори во акционерското друштво, доколку постапат спротивно на обврската од членот 423 став (1).

(3) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на членовите на управниот одбор, односно на извршните членови на одборот на директори во акционерското друштво, кои нема да дадат изјава за

примена на кодексот за корпоративно управување, во согласност со членот 423 од овој закон.

(4) Надлежниот регулатор од областа на пазарот на капитал може да поднесува барање за поведување прекршочна постапка за прекршоците од овој член.

Член 777

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на акционерско друштвото чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, доколку:

1) не усвои политика за наградување на членовите на органот на управување, односно на членовите на надзорниот одбор, во согласност со членот 394 од овој закон;

2) не ја објави политиката за наградување која е усвоена на седница на собрание, заедно со датумот на одржување на седницата и резултатите од гласањето во согласност со членот 394 став (14) од овој закон;

4) врши исплати кон членови на органот на управување, односно надзорниот одбор, спротивно на членот 394 став (5) од овој закон;

3) извештајот за наградување не ги содржи пропишаните податоци од членот 395 ставови (2) и (3) од овој закон;

4) не го објави извештајот за наградувањето и истиот не е бесплатно и јавно достапен најмалку десет години од денот на објавувањето на интернет страницата на друштвото, во согласност со членот 395 став (11) од овој закон;

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе им се изрече на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, кои нема да дадат предлог за усвојување политика за наградување во согласност со членот 394 став (1) од овој закон.

(3) Во случај повторно сторување на прекршокот од ставот (2) на овој член, на членовите на органот на управување, односно на надзорниот одбор, покрај глобата од ставот (2) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

(4) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) Надлежниот регулатор од областа на пазарот на капитал може да поднесува барање за поведување прекршочна постапка за прекршоците од овој член.

Член 778

(1) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштво чии акции се примени на тргување на регулиран пазар согласно со пропис со кој се уредуваат финансиските инструменти, ако:

1) на својата официјална интернет страница не ги објави податоците определени во членот 429, членот 434 став (6), членот 436 став (7) и членот 450 став (3) од овој закон;

2) не ги дава информациите за остварување на правата на акционерите од членот 459 став (1) од овој закон во согласност со ставовите (2), (3), (4), (5) и (6) од истиот член;

3) чува лични податоци за акционерите собрани за потребите од членот 458 став (1) од овој закон подолго од 12 месеци од денот на осознавањето дека одредено лице не е повеќе акционер, освен ако со друг закон не е предвиден подолг рок за чување на податоците или ако тоа е потребно за водење соодветна постапка пред државен или друг орган и организација, во согласност со закон (член 458 став (2) и

4) не ги дава бесплатно информациите за остварување на правата на акционерите од членот 459 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 779

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштво – институционален инвеститор, ако:

1) не ја објави политиката за учество во согласност со членот 453 став (2) од овој закон;

2) политиката за учество не ги содржи податоците од членот 453 став (3) од овој член;

3) еднаш годишно, јавно не ги објави информациите од членот 453 став (4) од овој закон;

4) не ги направи достапни и не ги ажурира информациите во согласност со членот 453 став (5) од овој закон;

5) јавно не ги објави информациите од членот 454 ставови (1), (2) и (3) од овој закон;

6) не ги направи достапни и не ги ажурира информациите во согласност со членот 454 став (4) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштво – управител со имот, ако:

1) не ја објави политиката за учество во согласност со членот 453 став (2) од овој закон;

2) политиката за учество не ги содржи податоците од членот 453 став (3) од овој член;

3) еднаш годишно, јавно не ги објави информациите од членот 453 став (4) од овој закон;

4) не ги направи достапни и не ги ажурира информациите во согласност со членот 453 став (5) од овој закон;

5) на институционалниот инвеститор, една годишно не му поднесе извештај во согласност со членот 454 став (7) од овој закон;

6) извештајот од членот 454 став (7) од овој закон не ги содржи информациите од ставот (8) од тој член.

(3) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштво – советник за гласање, ако:

1) не ги објави информациите од членот 455 ставови (1) и (2) од овој закон;

2) на ги направи достапни или не ги ажурира информациите во согласност со членот 455 став (3) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставовите (1), (2) и (3) на овој член.

Член 780

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец

и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштво – посредник, ако:

- 1) не доставува до друштвото, без одлагање, информации за акционерот (член 457 ставови (3), (4), (5), (6), (7) и (8) од овој закон);
- 2) не го проследува, без одлагање, барањето на друштвото за информација за акционерот, на следниот посредник во синџирот (член 457 ставови (4), (5), (6), (7), (8) и (9) од овој закон);
- 3) на друштвото, без одлагање, не му достави информација за акционерот (член 457 став (10) од овој закон);
- 4) не ги проследува, без одлагање, информациите за остварување на правата на акционерите од членот 459 став (1) од овој закон, на следниот посредник во синџирот, или на акционерот (член 459 ставови (3), (4), (5) и (6) од овој закон);
- 5) не ги проследува, без одлагање, информациите кои ги добил од акционерите, а кои се однесуваат на остварувањето на нивните права од акциите, директно до друштвото, или до другиот посредник во синџирот (член 459 став (8) од овој закон);
- 6) без одлагање, не му издава доказ на акционерот за преземените дејствија со кои на акционерот му го олеснува остварувањето на неговото право, вклучувајќи го правото на учество и на гласање на седница на собрание на друштвото (член 460 став (2) од овој закон);
- 7) чува лични податоци за акционерите собрани за потребите од членот 458 став (1) од овој закон подолго од 12 месеци од денот на осознавањето дека одредено лице не е повеќе акционер, освен ако со друг закон не е предвиден подолг рок за чување на податоците или ако тоа е потребно за водење соодветна постапка пред државен или друг орган и организација, во согласност со закон (член 458 став (2));
- 8) постапува спротивно на одредбите од членот 461 ставови (1), (2) и (3) од овој закон, кои се однесуваат на надоместок за трошоците на посредникот;
- 9) јавно не го објавува износот на надоместокот во согласност со членот 461 ставови (4) и (5) од овој закон;
- 10) информациите за надоместокот од членот 461 ставови (4) и (5) од овој закон не се јавно достапни најмалку пет години од денот на нивното објавување (член 461 став (6) од овој закон).

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 781

(1) Глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец ќе му се изрече за прекршок на друштвото ако постапи спротивно на членот 428, членовите 437 став (3) и 438 став (2) од овој закон.

(2) Глоба во износ од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на одговорното лице во трговското друштво за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 782

(1) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за микро трговец, глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денарска противвредност за мал трговец, глоба во износ од 3.000 до 6.000 евра во денарска противвредност за среден трговец и глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност за голем трговец, ќе му се изрече за прекршок на друштвото кое нема да организира служба за внатрешна ревизија како независна организациска единица во друштвото согласно со членовите 477, 478, 479 и 480 од овој закон.

(2) Глоба во износ од од 100 до 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок и на секој член на органот на надзор на друштвото, ако не донел одлука

со која е организирана служба за внатрешна ревизија како независна организациска единица во друштвото согласно со членовите 477, 478, 479 и 480.

(3) Во случај повторно сторување на прекршокот од ставот (2) на овој член, на членовите на органот на надзор, покрај глобата од ставот (2) на овој член, ќе им се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење должност во траење до една година, сметајќи од денот на правосилноста на одлуката.

Член 783

Одмерувањето на висината на глобата на правното лице, односно на трговецот поединец, се врши согласно со Законот за прекршоци.

ЕДИНАЕСЕТТИ ДЕЛ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Постапки започнати до денот на примената на законот

Член 784

Започнатите постапки за избор на членови на одбор на директори, управител, управен одбор и надзорен одбор во акционерско друштва со доминантна или во целосна сопственост на државата и во друштво со ограничена одговорност со доминантна или во целосна сопственост на државата, започнати до денот на отпочнувањето на примената на одредбите од овој закон, ќе се завршат согласно Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07,87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14,138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 290/20, 215/21, 99/22 и ??).

Член 785

Управителот, членовите на одборот на директори, членовите на управниот одбор и на надзорниот одбор во акционерско друштва со доминантна или во целосна сопственост на државата и во друштво со ограничена одговорност со доминантна или во целосна сопственост на државата, избрани до денот на започнувањето со примената на овој закон продолжуваат да ја вршат функцијата до истекот на мандатот за кој се избрани.

Член 786

Постапките за ликвидација на друштвата и постапките за бришење неактивни субјекти, започнати пред денот на примената на овој закон, ќе се завршат согласно Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07,87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14,138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 290/20, 215/21 и 99/22).

Одложена примена на законот

Член 787

Од денот на пристапување на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија, ќе се применува ставот 1 од членот 522 од овој закон, како што гласи:

“Поим на голема зделка

Член 522

(1) За голема зделка се смета зделка (вклучувајќи, без ограничување, заем, кредит, залог, гаранција) или меѓусебно поврзани зделки, доколку таквата зделка, односно зделки се однесуваат на стекнување или отуѓување или на можно отуѓување, директно или индиректно на имотот на друштвото, чија што вредност изнесува над 20% од сметководствената вредност на имотот на друштвото, определена врз основа на последните финансиски извештаи на друштвото, со исклучок на зделки поврзани со стекнување преку запишување обични акции на друштвото и зделки поврзани со стекнување на конвертибилни обврзници. Во статутот можат да бидат определени и други зделки на кои ќе се применува постапката на одобрување на големи зделки, на начинот определен со овој закон. “

Член 788

Од денот на пристапување на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија, ќе се применува членот 542 од овој закон, како што гласи:

„Класифицирање трговци и групи

Член 542

(1) Трговците се класифицираат во големи, средни, мали и микро трговци, во зависност од бројот на вработените, годишниот приход и просечната вредност на вкупните средства по годишните финансиски извештаи во последните две години (пресметковни години).

(2) Групите се класифицираат во големи, средни и мали групи, во зависност од бројот на вработените, годишниот приход и просечната вредност на вкупните средства по годишните финансиски извештаи во последните две години (пресметковни години).

(3) Во првата година од работењето трговецот, односно групата, се распоредува според проценетиот обем на своето работење, а во втората според податоците од претходната година на работењето.

(4) Распоредувањето од една во друга класификација на трговец, односно групата во согласност со ставовите (1) и (2) на овој член, не може да се врши во текот на годината.

(5) За микро трговец се смета трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето не ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 10;

2) нето приход: 700.000 ЕВРА во денарска противвредност;

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 350.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(6) Мал трговец е трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето не ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 50;

2) нето приход: 8.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;

3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 4.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(7) За среден трговец се смета трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето не ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

- 1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 250;
- 2) нето приход: 40.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;
- 3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 20.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(8) За голем трговец се смета трговецот кој во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

- 1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 250;
- 2) нето приход: 40.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;
- 3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 20.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(9) За Мала група се смета групата која е составена од владеечко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето не ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

- 1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 50;
- 2) нето приход: 8.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;
- 3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 4.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(10) За средна група се смета групата која е составена од владеечко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето не ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

- 1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 250;
- 2) нето приход: 40.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;
- 3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 20.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(11) За голема група се смета групата која е составена од владеечко и зависно друштво, која подлежи на консолидација и која врз основа на консолидацијата, во секоја од последните две пресметковни години, односно во првата година од работењето ги надминува граничните вредности утврдени во најмалку два од следните три критериуми:

- 1) просечниот број на вработените во текот на финансиската година: 250;
- 2) нето приход: 40.000.000 ЕВРА во денарска противвредност;
- 3) просечната вредност (на почетокот и на крајот на пресметковната година) на вкупните средства (во активата): 20.000.000 ЕВРА во денарска противвредност.

(12) Трговците и групите кои не се распоредуваат во мали или средни трговци, односно мали и средни групи, стекнуваат статус големи трговци, односно големи групи. Во случај неможност за класифицирање на трговците од ставовите (5), (6), (7), (8), (9), (10) и (11) на овој член, односно кога сите три критериуми се различни, трговецот, односно групата се распоредува како среден трговец, односно како средна група. Во случај неможност за распоредување на трговците и групите од ставот (4) на овој член, односно кога двата критериуми се различни, трговецот, односно групата се распоредува како мал трговец, односно како мала група.

(13) Ако за трговецот, или групата, во последните две пресметковни години се утврдени различни податоци од значење за распоредувањето, трговецот, односно групата, го задржува распоредувањето од последната година.

(14) Регистарот на годишните финансиски извештаи при Централниот регистар на Република Северна Македонија на којшто му се доставуваат годишните финансиски извештаи, кој врши надзор, во рок од 60 дена од рокот пропишан за предавање на

последните годишни извештаи врз основа на која трговецот групата се распоредуваат според одредбите на ставовите (1) и (2) од овој член, го известува трговецот, односно групата за распоредувањето.

(15) Банките, друштвата за осигурување и другите финансиски институции се распоредуваат во согласност со одредбите од овој член кои се однесуваат на големите трговци.“

Донесување подзаконски акти

Член 789

Подзаконските акти предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Престанување на важење

Член 790

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за трговските друштва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10, 48/10, 24/11, 166/12, 70/13, 119/13, 120/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 64/18, 120/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.290/20, 215/21 и 99/22).

Одложена примена

Член 791

(1)Одредбите од членовите 456, 457, 458, 459, 460, 461 и 462, 778 став (1) точки 2), 3) и 4) и членот 780 од овој закон, кои се однесуваат на правилата за идентификување на акционерите, ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија.

(2)Одредбите од членовите 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 629, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629 и 630 од овој закон кои се однесуваат на прекуграничната преобразба, ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија.

(3)Одредбите од членовите 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669 и 670 од овој закон кои се однесуваат на прекуграничното спојување, ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија.

(4)Одредбите од членовите 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 682, 683, 684, 685 и 686 од овој закон кои се однесуваат на прекуграничната поделба, ќе отпочнат да се применуваат од денот на пристапувањето на Република Северна Македонија во полноправно членство на Европската унија.

Влегување во сила на овој закон

Член 792

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.